

การบริหารจัดการวัดให้เป็นศูนย์กลางชุมชนตามวิสัยทัศน์เชิงนโยบาย
ไทยแลนด์ ๔.๐ ในอำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี

TEMPLE MANAGEMENT AS COMMUNITY CENTER ACCORDING TO
VISION OF THAILAND 4.0 POLICY IN SUANPHUENG DISTRICT OF
RATCHABURI PROVINCE

พระสุทธิพนธ์ เตชธมฺโม (วรัตน์พุทธางกูร)

สารนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
พุทธศักราช ๒๕๖๐

การบริหารจัดการวัดให้เป็นศูนย์กลางชุมชนตามวิสัยทัศน์เชิงนโยบาย
ไทยแลนด์ ๔.๐ ในอำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี

พระสุทธิพนธ์ เดชธมฺโม (วรัตนฺพุทธาราม)

สารนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
พุทธศักราช ๒๕๖๐

(ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย)

Temple Management as Community Center according to Vision
of Thailand 4.0 Policy in Suanphueng District of
Ratchaburi Province

Phra Sudthipod Tejadhammo (Waratbuddhangkoon)

A Research Paper Submitted in Partial Fulfillment of
The Requirement for the Degree of
Master of Arts
(Buddhist Management)

Graduate School
Mahachulalongkornrajavidyalaya University
C.E. 2017

(Copyright by Mahachulalongkornrajavidyalaya University)

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย อนุมัติให้บันทึบบรรณิพนธ์ เรื่อง
“การบริหารจัดการวัดให้เป็นศูนย์กลางชุมชน ตามวิสัยทัศน์เชิงนโยบายไทยแลนด์ ๔.๐ ในอำเภอสวนผึ้ง
จังหวัดราชบุรี” เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชา
การจัดการเชิงพุทธ

(พระมหาสมบุญ วุฑฒิโกโร,ดร.)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

คณะกรรมการตรวจสอบบรรณิพนธ์

(พระอุดมสิทธินายก,ผศ.ดร.)

ประธานกรรมการ

(ผศ.พิเศษ ว่าที่ พ.ต.ดร.สวัสดิ์ จิรัฏฐิติกาล)

กรรมการ

(รศ.ดร.สุรพล สุธะพรหม)

กรรมการ

(พระครูสังฆรักษ์ทรงพรณ ชยทตฺโต,ดร.)

กรรมการ

(พระครูสังฆรักษ์เกียรติศักดิ์ กิตติปญโญ,ผศ.ดร.)

กรรมการ

คณะกรรมการควบคุมบรรณิพนธ์

พระครูสังฆรักษ์ทรงพรณ ชยทตฺโต,ดร.

ประธานกรรมการ

พระครูสังฆรักษ์เกียรติศักดิ์ กิตติปญโญ,ผศ.ดร.

กรรมการ

ชื่อผู้วิจัย

(พระสุทธิพจน์ เตชธมโม)

ชื่อสารนิพนธ์ : การบริหารจัดการวัดให้เป็นศูนย์กลางชุมชนตามวิสัยทัศน์เชิงนโยบาย
ไทยแลนด์ ๔.๐ ในอำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี

ผู้วิจัย : พระสุทธิพนธ์ เตชธมโม (วรัตน์พุทธางกูร)

ปริญญา : พุทธศาสตรมหาบัณฑิต (การจัดการเชิงพุทธ)

คณะกรรมการควบคุมสารนิพนธ์

: พระครูสังฆรักษ์ทรงพรพรณ ชยทตฺโต, ดร.

พธ.บ. (การจัดการเชิงพุทธ เกียรตินิยมอันดับ ๑),

พธ.ม. (การจัดการเชิงพุทธ), พธ.ด. (การจัดการเชิงพุทธ)

: พระครูสังฆรักษ์เกียรติศักดิ์ กิตติปัญญา, ผศ.ดร.

พธ.บ. (การบริหารรัฐกิจ เกียรตินิยมอันดับ ๑),

ศศ.ม. (การจัดการการพัฒนาสังคม), รป.ด. (รัฐประศาสนศาสตร์)

วันที่สำเร็จการศึกษา : ๑๕ มีนาคม ๒๕๖๑

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีจุดประสงค์ คือ ๑. เพื่อศึกษาความคิดเห็นที่มีต่อการบริหารจัดการวัดให้เป็นศูนย์กลางชุมชน ตามวิสัยทัศน์เชิงนโยบายไทยแลนด์ ๔.๐ ในอำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี ๒. เพื่อเปรียบเทียบการบริหารจัดการวัดให้เป็นศูนย์กลางชุมชน ตามวิสัยทัศน์เชิงนโยบายไทยแลนด์ ๔.๐ ในอำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล และ ๓. เพื่อศึกษาปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะต่อการบริหารจัดการวัดให้เป็นศูนย์กลางชุมชน ตามวิสัยทัศน์เชิงนโยบายไทยแลนด์ ๔.๐ ในอำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี

การศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี โดยการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) เก็บข้อมูลภาคสนาม (Field Study) จากประชาชนที่มีภูมิลำเนาในพื้นที่เขตปกครองของอำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี จำนวน ๓๙๖ คน โดยใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) ลักษณะของแบบสอบถามเป็นทั้งแบบปลายปิดและแบบปลายเปิด ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้โดยการหาค่าความถี่ (Frequencies) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ทดสอบสมมติฐานโดยการทดสอบค่าที (t-test) เพื่อทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยสองกลุ่ม และการทดสอบค่าเอฟ (F-test) ด้วยวิธีการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One Way ANOVA) เพื่อทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยตั้งแต่สามกลุ่มขึ้นไป และทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ด้วยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุด (Least Significant Difference : LSD) และในส่วนการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) คือ การวิเคราะห์เอกสารและการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview) กับผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key Informant) ๑๙ รูป/ท่าน ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหาประกอบบริบท

ผลการวิจัยพบว่า

๑. ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการบริหารจัดการวัดให้เป็นศูนย์กลางชุมชน ตามวิสัยทัศน์เชิงนโยบายไทยแลนด์ ๔.๐ ในอำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

ค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๔๑ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุดในทุกด้านเช่นกัน เมื่อเรียงลำดับจากด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากไปหาด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อย ได้แก่ ด้านการจัดการ (มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๕๑) ด้านวัสดุอุปกรณ์ (มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๔๓) ด้านการเงิน (มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๔๐) และด้านการบริหารบุคคล (มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๓๒) ตามลำดับ

๒. ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นที่มีต่อการบริหารจัดการวัดให้เป็นศูนย์กลางชุมชน ตามวิสัยทัศน์เชิงนโยบายไทยแลนด์ ๔.๐ ในอำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล พบว่า เพศ อายุ วุฒิการศึกษา อาชีพ รายได้ต่อเดือน และระยะเวลาที่อาศัยในชุมชน มีผลต่อความคิดเห็นที่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ ในส่วนของสถานภาพส่วนบุคคล ไม่มีผลต่อความคิดเห็นของประชาชน

๓. ปัญหาและอุปสรรคต่อการบริหารจัดการวัดให้เป็นศูนย์กลางชุมชน ตามวิสัยทัศน์เชิงนโยบายไทยแลนด์ ๔.๐ ในอำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี พบว่า ด้านบุคคล คือ ปัจจุบันจำนวนพระสงฆ์สามเณรมีจำนวนน้อยลง โดยเฉพาะผู้ที่ตั้งใจบวชระยะยาวที่พร้อมอุทิศตนเพื่อพระพุทธศาสนาอย่างจริงจัง เพราะส่วนใหญ่บวชเพียงระยะสั้นๆ ตามประเพณี ทำให้หลายวัดขาดกำลังหลักในการบริหารจัดการวัดให้เป็นไปศูนย์กลางชุมชนอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะกลุ่มพระสงฆ์สามเณรที่เป็นคนรุ่นใหม่ มีภาวะผู้นำและมีการศึกษาสูง จะหมุนเวียนเข้ามาบวชเพียงระยะสั้นๆ ส่วนพระสงฆ์ที่บวชระยะยาวส่วนใหญ่จะเป็นผู้สูงอายุ ซึ่งการพัฒนาวัดให้เป็นไปตามวิสัยทัศน์เชิงนโยบายไทยแลนด์ ๔.๐ จำเป็นต้องใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีต่างๆ เข้ามาช่วยขับเคลื่อน ซึ่งหากพระสงฆ์กลุ่มดังกล่าวไม่ปรับตัวให้ก้าวทัน ก็จะไม่เกิดการพัฒนาตามยุคสมัย ด้านการเงิน คือ ในปัจจุบันมีข่าวเรื่องความไม่โปร่งใสในการบริหารจัดการทรัพย์สินของวัด แม้ยังมิได้รับการพิสูจน์หรือตรวจสอบตามกระบวนการยุติธรรมจนถึงที่สุด แต่ก็ส่งผลโดยภาพรวมต่อความเลื่อมใสศรัทธาของพุทธศาสนิกชน ด้านวัสดุอุปกรณ์ คือ ความสะอาดของห้องน้ำ สถานที่ประกอบพิธีกรรม ความแข็งแรงมั่นคงของสิ่งปลูกสร้าง อาคารเสนาสนะ สถานที่พักของผู้บวชชีพรามณ์ ควรมีการแบ่งเป็นสัดส่วนชายหญิง โดยแยกออกมาจากส่วนของพระสงฆ์ และด้านการจัดการ คือ การพัฒนาวัดส่วนใหญ่ ยังขาดแผนกลยุทธ์ จึงทำให้ขาดหลักการและแบบแผน จึงก่อให้เกิดต้นทุนค่าเสียโอกาสและเสียเวลาโดยใช้เหตุ ในส่วนของข้อเสนอแนะพบว่า ด้านบุคคล คือ ควรมีการส่งเสริมให้พระภิกษุสามเณรได้เข้ารับการศึกษาระดับที่เพิ่มขึ้น เพื่อสร้างแรงจูงใจและเป็นหลักประกันความมั่นคงในการอุทิศตนเพื่อพระพุทธศาสนาในระยะยาว ด้านการเงิน คือ การบริหารจัดการทางการเงิน ควรมีการจัดทำบัญชีการเงิน งบการเงิน เพื่อแสดงรายรับรายจ่ายอย่างเป็นระบบและสามารถตรวจสอบย้อนหลังได้ในทุกกิจกรรมทางการเงินที่เกี่ยวข้อง ด้านวัสดุอุปกรณ์ คือ ควรมีการนำหลัก ๕ส. (สะสาง, สะดวก, สะอาด, สุขลักษณะ, สร้างนิสัย) มาปรับใช้อย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ โดยความร่วมมือจากหลายๆ ฝ่าย และด้านการจัดการ คือ ควรมีการวางแผนนโยบายการดำเนินงาน แผนกลยุทธ์ และโครงการพัฒนาวัดอย่างต่อเนื่อง โดยบูรณาการให้เหมาะสมกับวัดนั้นๆ และมีการติดตามความคืบหน้าในการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง.

Research paper title: Temple Management as Community Center according to Vision of Thailand 4.0 Policy in Suanphueng District of Ratchaburi Province

Researcher : Phra Sudthipod Tejadhammo (Waratbuddhangkoon)

Degree : Master of Arts (Buddhist Management)

Research Paper Supervisory Committee

: Phakhrusangharaksongphan Jayadatto, Dr.

B.A. (Buddhist Management 1st Class),

M.A. (Buddhist Management), Ph.D. (Buddhist Management)

: Phrakrusangharakkietisak Kittipaño, Asst. Prof. Dr.

B.A. (Public Administration 1st Class),

M.A. (Social Development Management),

D.P.A. (Public Administration)

Date of graduation : March 15, 2018

ABSTRACT

The objectives of this research were 1) to study opinions toward temple management as community center according to vision of Thailand 4.0 policy in Suanphueng district of Ratchaburi province 2) to compare temple management as community center according to vision of Thailand 4.0 policy in Suanphueng district of Ratchaburi province classified by personal factors and 3) to study the problems and suggestions toward temple management as community center according to vision of Thailand 4.0 policy in Suanphueng district of Ratchaburi province.

This research was a mixed methods research. The data of quantitative research were collected from field study. The samples were 396 people in Suanphueng district of Ratchaburi province. The research tools were questionnaires with closed-ended and open-ended questions. The data were analyzed by the statistics; frequencies, percentage, mean, standard deviation, t-test, F-test with One Way ANOVA, and Least Significant Difference: LSD. The data of qualitative research were analyzed by documentary analysis and in-depth interview with 19 key informants by content analysis.

The results of this research were found as follows. 1. Opinions of people toward temple management as community center according to vision of Thailand 4.0 policy in Suanphueng district of Ratchaburi province on the overall were the highest level ($\bar{X} = 4.41$), and when considering each aspect was the highest level at all aspects. When ordering from high aspect to low aspect was management aspect

($\bar{X}$ = 4.51), material aspect ($\bar{X}$ = 4.43), money aspect ($\bar{X}$ = 4.40), and man aspect ($\bar{X}$ = 4.32) respectively. 2. The comparative results of opinions toward temple management as community center according to vision of Thailand 4.0 policy in Suanphueng district of Ratchaburi province classified by personal factors found that sex, age, educational degree, occupation, income per month, and community-living periods affecting different opinions significantly at 0.05, but personal status did not affect to opinions of people. 3. The problems toward temple management as community center according to vision of Thailand 4.0 policy in Suanphueng district of Ratchaburi province found that the number of monks and novices was decreasing, especially, those who intended to ordain in long-time periods and determinedly devoted themselves to Buddhism because of most traditional ordination in short-time periods. These made temples continuously lack of key persons in temple management as community center, especially, the new generation of monks and novices who had leadership and high educational degree that usually ordained in short-time periods. Most of monks who ordained in long-time periods were old, so the temple development according to vision of Thailand 4.0 policy required innovation and technology to drive policy. If the old monks were not able to adjust themselves trendily, there was not anything to develop into modernism. The money aspect was found that the asset management of temple was not transparent, so it caused to negate faith of Buddhists. The material aspect was found that bathroom cleanliness, religious place, the strength of building and monastery, and residence for white suit should be divided between male and female and separated from the residence of Buddhist monks. The management aspect was found that there was no strategic plan for temple development, so it made lack of principle, wasted the opportunity and the time.

The suggestions were found as follows. The personal aspect was found that monks and novices should be encouraged to attend class in higher educational degree in order to motivate and guarantee the security in self-dedication to Buddhism in the long run. The money aspect was found that financial management should do financial accounting, financial statement for systematically displaying revenue and expenditure and was able to check back in all relevant financial activities. The material aspect was found that the main 5S should be implemented continuously and consistently by cooperation with many divisions. The management aspect was found that the policy, strategy, and projects of temple development should be continuously planned by integrating appropriately with each temple, and monitored the progress of the going concern.

กิตติกรรมประกาศ

สารนิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จได้ด้วยดีเพราะอาศัยความเมตตาอนุเคราะห์ของคณะกรรมการควบคุมสารนิพนธ์ คือ พระครูสังฆรักษ์ทรงพรพรณ ชยทตฺโต, ดร. และ พระครูสังฆรักษ์เกียรติศักดิ์ กิตติปัญโญ, ผศ.ดร. ที่เมตตาอนุเคราะห์ให้คำปรึกษา แนะนำช่วยเหลือในการปรับปรุงแก้ไขสารนิพนธ์จนสำเร็จด้วยดี

ขอกราบขอบพระคุณประธานและคณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ ในการสอบสารนิพนธ์ คือ พระอุดมสิทธินายก, ผศ.ดร., ผศ.พิเศษ ว่าที่ พ.ต.ดร.สวัสดิ์ จิรัฏฐิติกาล และ รศ.ดร.สุรพล สุษะพรหม ขอกราบขอบพระคุณผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือการวิจัย คือ พระสมุทรพรวิโรธญาณ, ดร., พระครูวิสุทธาสนันท์คุณ, ดร., พระมหากังวาล ธีรธมฺโม, ดร., ผศ.ดร.ภัทรพล ใจเย็น และ ผศ.ดร.ธิติวุฒิ หนัมนิ ขอขอบคุณผู้ทรงคุณวุฒิตรวจแก้ไขบทความสารนิพนธ์ คือ ผศ.ดร.ภัทรพล ใจเย็น และผู้ทรงคุณวุฒิตรวจแก้ไขรูปแบบสารนิพนธ์ คือ อาจารย์ยุทธนา ขวัญเมือง

ขอกราบขอบพระคุณพระสาครมุนี เจ้าอาวาสวัดวิสุทธาราม (พระอารามหลวง) พระครูจริยธรรมานุรักษ์ เจ้าคณะอำเภอสวนผึ้ง เจ้าอธิการธานินทร์ ถาวโร เจ้าคณะตำบลป่าหวาย-ท่าเคย พระครูพิทักษ์อรัญเขต เจ้าคณะตำบลท่าเคย พระครูวิบูลย์ภักติกิจ เจ้าคณะตำบลสวนผึ้ง-ตะนาวศรี พระอธิการชัยพร เตชวโร เจ้าอาวาสวัดบ้านกล้วย พระอธิการสุวรรณ จิตธมฺโม เจ้าอาวาสวัดท่าเคย พระครูสมุห์สะอาด สุทนต์จิตโต ผู้ช่วยเจ้าอาวาสวัดสวนผึ้ง แม่ชีณัฐธรา วงศ์อาดัม ธรรมสถานวิโมกขิลาลัย นายสนธยา เสนเอี่ยม ผู้อำนวยการสำนักงานพระพุทธศาสนา (ราชบุรี) นายพริท เหลืองสะอาด นายอำเภอสวนผึ้ง นายสมศักดิ์ เหลืองจรุงรัตน์ นายกองค์การบริหารส่วนตำบลสวนผึ้ง นางนพพร ลินคง พัฒนาการอำเภอสวนผึ้ง นางวารีย์ สายันหะ สาธารณสุขอำเภอสวนผึ้ง นายเฉลียว เกื้อนภะ ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านตะโกกลาง นายคณิต จิตเจริญทวีโชค ผู้อำนวยการโรงเรียนชุมชนบ้านบ่อ และนายบุญลือ อ่อนดี ที่ให้ความอนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูลเชิงลึก และขออนุโมทนาขอบคุณประชาชนในอำเภอสวนผึ้ง ที่ให้ความอนุเคราะห์ช่วยตอบแบบสอบถามทุกท่าน

ขอกราบขอบพระคุณพระครูวิบูลย์ภักติกิจ พระครูรัตนวิสุทธีวัฒน์ พระครูธรรมธรเลื่อน ขนดีสาโร พระครูใบฎีกาขวรัย อภินนโท คุณพ่อเชื่อน - คุณแม่กัญญา - คุณวิมลสิริ ชูเสียงแจ้ว ดร. (กิตติศักดิ์) ศกมลศิลป์ หิรัญวรรณพงษ์ ว่าที่ร้อยตรี ดร.ธีระชัย ช่างบุญศรี คุณวีรวัฒน์ - คุณนิภาพร เสี่ยงยม ที่จุดประกายด้านการศึกษาเมตตาความเมตตาคอยให้กำลังใจเสมอมา และเพื่อนนิสิตหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการจัดการเชิงพุทธ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์ราชบุรี ทุกูปที่คอยให้คำแนะนำ ช่วยเหลือและให้กำลังใจด้วยดีเสมอมา

สุดท้ายนี้คุณค่าและประโยชน์ใดๆ อันพึงมีจากสารนิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอน้อมถวายเป็น พุทธบูชา ธรรมบูชา สังฆบูชา และมอบบูชาเป็นกตเวทิตาคุณแก่ บิดามารดา ครูอุปัชฌาย์อาจารย์ และญาติสนิทมิตรสหาย ที่เป็นกำลังใจสนับสนุนในทุกๆ เรื่อง รวมทั้งบูรพาจารย์และผู้มีพระคุณทุกท่าน ที่ได้ร่วมกันสรรค์สร้างงานวิจัยฉบับนี้ให้แก่ผู้วิจัยจนประสบผลสำเร็จลุล่วงด้วยดี

พระสุทธิพงษ์ เตชธมฺโม (วรัตน์พุทธางกูร)

มีนาคม ๒๕๖๑

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	(๑)
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	(๓)
กิตติกรรมประกาศ	(๕)
สารบัญ	(๖)
สารบัญตาราง	(๘)
สารบัญแผนภาพ	(๑๓)
คำอธิบายสัญลักษณ์และคำย่อ	(๑๔)
บทที่ ๑ บทนำ	๑
๑.๑ ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	๑
๑.๒ คำถามการวิจัย	๕
๑.๓ วัตถุประสงค์การวิจัย	๕
๑.๔ ขอบเขตการวิจัย	๕
๑.๕ สมมติฐานการวิจัย	๖
๑.๖ นิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัย	๗
๑.๗ ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย	๘
บทที่ ๒ แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	๙
๒.๑ แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการจัดการ	๙
๒.๒ แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหารจัดการ	๑๒
๒.๓ หลักการและแนวทางการบริหารจัดการวัด	๒๙
๒.๔ ไทยแลนด์ ๔.๐ โมเดลขับเคลื่อนประเทศไทย	๔๒
๒.๕ ข้อมูลเกี่ยวกับอำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี	๕๗
๒.๖ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	๕๙
๒.๗ กรอบแนวคิดในการวิจัย	๘๑
บทที่ ๓ วิธีดำเนินการวิจัย	๘๓
๓.๑ รูปแบบการวิจัย	๘๓
๓.๒ ประชากร กลุ่มตัวอย่าง และผู้ให้ข้อมูลหลัก	๘๓
๓.๓ เครื่องมือในการวิจัย	๘๖
๓.๔ การเก็บรวบรวมข้อมูล	๘๘
๓.๕ การวิเคราะห์ข้อมูล	๘๙

สารบัญ (ต่อ)

เรื่อง	หน้า
บทที่ ๔ ผลการวิจัย	๙๑
๔.๑ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของประชาชน	๙๑
๔.๒ ผลการวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารจัดการวัดให้เป็นศูนย์กลางชุมชน ตามวิสัยทัศน์เชิงนโยบายไทยแลนด์ ๔.๐ ในอำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี	๙๔
๔.๓ ผลการเปรียบเทียบการบริหารจัดการวัดให้เป็นศูนย์กลางชุมชนตามวิสัยทัศน์เชิงนโยบายไทยแลนด์ ๔.๐ ในอำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล	๑๐๓
๔.๔ ผลการวิเคราะห์ ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการบริหารจัดการวัดให้เป็นศูนย์กลางชุมชน ตามวิสัยทัศน์เชิงนโยบายไทยแลนด์ ๔.๐ ในอำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี	๑๓๓
๔.๕ สรุปผลการสัมภาษณ์บุคคลเชิงลึกเกี่ยวกับการบริหารจัดการวัดให้เป็นศูนย์กลางชุมชน ตามวิสัยทัศน์เชิงนโยบายไทยแลนด์ ๔.๐ ในอำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี	๑๓๙
๔.๖ องค์ความรู้ที่ได้รับจากการวิจัย	๑๔๗
บทที่ ๕ สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ	๑๕๒
๕.๑ สรุปผลการวิจัย	๑๕๕
๕.๒ อภิปรายผลการวิจัย	๑๖๐
๕.๓ ข้อเสนอแนะ	๑๘๒
บรรณานุกรม	๑๘๔
ภาคผนวก	๑๙๕
ภาคผนวก ก. หนังสือขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัย	๑๙๖
ภาคผนวก ข. ผลการตรวจสอบความเที่ยงตรงของแบบสอบถามโดยผู้เชี่ยวชาญ	๒๐๓
ภาคผนวก ค. หนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลเพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงของแบบสอบถาม	๒๑๐
ภาคผนวก ง. ผลการหาค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือ (Try Out)	๒๑๓
ภาคผนวก จ. หนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย	๒๑๘
ภาคผนวก ฉ. แบบสอบถามเพื่อการวิจัย	๒๒๐
ภาคผนวก ช. หนังสือขอความอนุเคราะห์สัมภาษณ์เชิงลึก	๒๓๐
ภาคผนวก ซ. แบบสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย	๒๔๘
ประวัติผู้วิจัย	๒๕๑

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
๒.๑	รายงานสถิติจำนวนประชากรแยกตามเพศและลักษณะสถานะของบุคคล อำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี ประจำเดือน ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๕๙	๕๙
๒.๒	รายงานสถิติจำนวนประชากรและบ้าน แยกตามตำบล อำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี ประจำเดือน ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๕๙	๖๐
๓.๑	จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างของประชาชนที่มีภูมิลำเนาในพื้นที่เขต ปกครองของอำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี จำแนกตามเขตตำบล	๘๕
๔.๑	จำนวน และคำร้อยละของประชาชน	๙๑
๔.๒	ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหาร จัดการวัดให้เป็นศูนย์กลางชุมชน ตามวิสัยทัศน์เชิงนโยบายไทยแลนด์ ๔.๐ ในอำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี โดยภาพรวม	๙๔
๔.๓	ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหาร จัดการวัดให้เป็นศูนย์กลางชุมชน ตามวิสัยทัศน์เชิงนโยบายไทยแลนด์ ๔.๐ ในอำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี ด้านการบริหารบุคคล (Man)	๙๕
๔.๔	ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหาร จัดการวัดให้เป็นศูนย์กลางชุมชน ตามวิสัยทัศน์เชิงนโยบายไทยแลนด์ ๔.๐ ในอำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี ด้านการเงิน (Money)	๙๗
๔.๕	ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหาร จัดการวัดให้เป็นศูนย์กลางชุมชน ตามวิสัยทัศน์เชิงนโยบายไทยแลนด์ ๔.๐ ในอำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี ด้านวัสดุอุปกรณ์ (Materials)	๙๙
๔.๖	ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหาร จัดการวัดให้เป็นศูนย์กลางชุมชน ตามวิสัยทัศน์เชิงนโยบายไทยแลนด์ ๔.๐ ในอำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี ด้านการจัดการ (Management)	๑๐๑
๔.๗	การเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการบริหารจัดการวัด ให้เป็นศูนย์กลางชุมชน ตามวิสัยทัศน์เชิงนโยบายไทยแลนด์ ๔.๐ ในอำเภอ สวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี จำแนกตามเพศ	๑๐๓
๔.๘	การเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการบริหารจัดการวัด ให้เป็นศูนย์กลางชุมชน ตามวิสัยทัศน์เชิงนโยบายไทยแลนด์ ๔.๐ ในอำเภอ สวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี จำแนกตามสถานภาพ	๑๐๔
๔.๙	การเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีหาผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุดตาม ความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับการบริหารจัดการวัดให้เป็นศูนย์กลาง ชุมชน ตามวิสัยทัศน์เชิงนโยบายไทยแลนด์ ๔.๐ ในอำเภอสวนผึ้ง จังหวัด ราชบุรี ในด้านการบริหารบุคคล จำแนกตามสถานภาพ	๑๐๕

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่	หน้า
๔.๑๐ การเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีหาผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุดตามความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับการบริหารจัดการวัดให้เป็นศูนย์กลางชุมชน ตามวิสัยทัศน์เชิงนโยบายไทยแลนด์ ๔.๐ ในอำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี ในด้านวัสดุอุปกรณ์ จำแนกตามสถานภาพ	๑๐๕
๔.๑๑ การเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการบริหารจัดการวัดให้เป็นศูนย์กลางชุมชน ตามวิสัยทัศน์เชิงนโยบายไทยแลนด์ ๔.๐ ในอำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี จำแนกตามอายุ	๑๐๖
๔.๑๒ การเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีหาผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุดตามความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับการบริหารจัดการวัดให้เป็นศูนย์กลางชุมชน ตามวิสัยทัศน์เชิงนโยบายไทยแลนด์ ๔.๐ ในอำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี ในด้านการบริหารบุคคล จำแนกตามอายุ	๑๐๗
๔.๑๓ การเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีหาผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุดตามความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับการบริหารจัดการวัดให้เป็นศูนย์กลางชุมชน ตามวิสัยทัศน์เชิงนโยบายไทยแลนด์ ๔.๐ ในอำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี ในด้านการเงิน จำแนกตามอายุ	๑๐๘
๔.๑๔ การเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีหาผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุดตามความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับการบริหารจัดการวัดให้เป็นศูนย์กลางชุมชน ตามวิสัยทัศน์เชิงนโยบายไทยแลนด์ ๔.๐ ในอำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี ในด้านวัสดุอุปกรณ์ จำแนกตามอายุ	๑๐๙
๔.๑๕ การเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีหาผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุดตามความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับการบริหารจัดการวัดให้เป็นศูนย์กลางชุมชน ตามวิสัยทัศน์เชิงนโยบายไทยแลนด์ ๔.๐ ในอำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี ในด้านการจัดการ จำแนกตามอายุ	๑๑๐
๔.๑๖ การเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการบริหารจัดการวัดให้เป็นศูนย์กลางชุมชน ตามวิสัยทัศน์เชิงนโยบายไทยแลนด์ ๔.๐ ในอำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี จำแนกตามวุฒิการศึกษา	๑๑๑
๔.๑๗ การเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีหาผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุดตามความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับการบริหารจัดการวัดให้เป็นศูนย์กลางชุมชน ตามวิสัยทัศน์เชิงนโยบายไทยแลนด์ ๔.๐ ในอำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี ในด้านการบริหารบุคคล จำแนกตามวุฒิการศึกษา	๑๑๒

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่	หน้า
๔.๓๔ ผลสรุปโดยรวมการเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับการบริหารจัดการวัดให้เป็นศูนย์กลางชุมชน ตามวิสัยทัศน์เชิงนโยบายไทยแลนด์ ๔.๐ ในอำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลตามสมมติฐาน	๑๓๑
๔.๓๕ ปัญหา และอุปสรรคเกี่ยวกับการบริหารจัดการวัดให้เป็นศูนย์กลางชุมชน ตามวิสัยทัศน์เชิงนโยบายไทยแลนด์ ๔.๐ ในอำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี ด้านการบริหารบุคคล (Man)	๑๓๓
๔.๓๖ ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการบริหารจัดการวัดให้เป็นศูนย์กลางชุมชน ตามวิสัยทัศน์เชิงนโยบายไทยแลนด์ ๔.๐ ในอำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี ด้านการบริหารบุคคล (Man)	๑๓๔
๔.๓๗ ปัญหา และอุปสรรคเกี่ยวกับการบริหารจัดการวัดให้เป็นศูนย์กลางชุมชน ตามวิสัยทัศน์เชิงนโยบายไทยแลนด์ ๔.๐ ในอำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี ด้านการเงิน (Money)	๑๓๕
๔.๓๘ ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการบริหารจัดการวัดให้เป็นศูนย์กลางชุมชน ตามวิสัยทัศน์เชิงนโยบายไทยแลนด์ ๔.๐ ในอำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี ด้านการเงิน (Money)	๑๓๖
๔.๓๙ ปัญหา และอุปสรรคเกี่ยวกับการบริหารจัดการวัดให้เป็นศูนย์กลางชุมชน ตามวิสัยทัศน์เชิงนโยบายไทยแลนด์ ๔.๐ ในอำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี ด้านวัสดุอุปกรณ์ (Materials)	๑๓๗
๔.๔๐ ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการบริหารจัดการวัดให้เป็นศูนย์กลางชุมชน ตามวิสัยทัศน์เชิงนโยบายไทยแลนด์ ๔.๐ ในอำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี ด้านวัสดุอุปกรณ์ (Materials)	๑๓๘
๔.๔๑ ปัญหา และอุปสรรคเกี่ยวกับการบริหารจัดการวัดให้เป็นศูนย์กลางชุมชน ตามวิสัยทัศน์เชิงนโยบายไทยแลนด์ ๔.๐ ในอำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี ด้านการจัดการ (Management)	๑๓๙
๔.๔๒ ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการบริหารจัดการวัดให้เป็นศูนย์กลางชุมชน ตามวิสัยทัศน์เชิงนโยบายไทยแลนด์ ๔.๐ ในอำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี ด้านการจัดการ (Management)	๑๔๐

สารบัญแผนภาพ

แผนภาพที่		หน้า
๒.๑	ตัวชี้วัดการบริหารจัดการในฐานะที่เป็นปัจจัยนำเข้า ๓-๑๑ ด้านที่เรียกว่า 3M-11M	๒๘
๒.๒	ตัวชี้วัดการบริหารจัดการในฐานะที่เป็นปัจจัยนำเข้า กระบวนการและปัจจัยนำออก	๓๐
๒.๓	ไทยแลนด์ ๔.๐	๕๑
๒.๔	การพัฒนาที่สมดุล SEP for SDGs	๕๓
๒.๕	การเชื่อมโยงกับประชาคมโลก	๕๔
๒.๖	กรอบแนวคิดการวิจัย	๘๔
๔.๑	สรุปองค์ความรู้ที่ได้รับจากการวิจัย	๑๔๙

คำอธิบายสัญลักษณ์และคำย่อ

๑. คำย่อชื่อคัมภีร์พระไตรปิฎก

การวิจัยครั้งนี้ได้ใช้ “พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เฉลิมพระเกียรติ สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ฯ พระบรมราชินีนาถ พุทธศักราช ๒๕๓๙”. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๓๙ ซึ่งมีจำนวน ๔๕ เล่ม ในการวิจัย ได้ใช้ชื่อย่อ ดังต่อไปนี้

พระวินัยปิฎก

วิ.มหา.	(ไทย)	= วินัยปิฎก	มหาวิภังค์	(ภาษาไทย)
วิ.ม.	(ไทย)	= วินัยปิฎก	มหาวรรค	(ภาษาไทย)
วิ.จู.	(ไทย)	= วินัยปิฎก	จุฬวรรค	(ภาษาไทย)
วิ.ป.	(ไทย)	= วินัยปิฎก	ปริวารวรรค	(ภาษาไทย)

พระสุตตันตปิฎก

ที.ม.	(ไทย)	= สุตตันตปิฎก	ทีฆนิกาย	มหาวรรค	(ภาษาไทย)
ที.ปา.	(ไทย)	= สุตตันตปิฎก	ทีฆนิกาย	ปาฏิกวรรค	(ภาษาไทย)
ม.ม.	(ไทย)	= สุตตันตปิฎก	มัชฌิมนิกาย	มัชฌิมปิ่นณาสก	(ภาษาไทย)
ม.อุ.	(ไทย)	= สุตตันตปิฎก	มัชฌิมนิกาย	อุปริปิ่นณาสก	(ภาษาไทย)
ส.ข.	(ไทย)	= สุตตันตปิฎก	สังยุตตนิกาย	ชั้นธวาวรรค	(ภาษาไทย)
อง.เอกก.	(ไทย)	= สุตตันตปิฎก	อังคุตตรนิกาย	เอกกนิบาต	(ภาษาไทย)
อง.จตุกก.	(ไทย)	= สุตตันตปิฎก	อังคุตตรนิกาย	จตุกกนิบาต	(ภาษาไทย)
อง.ฉกก.	(ไทย)	= สุตตันตปิฎก	อังคุตตรนิกาย	ฉกกนิบาต	(ภาษาไทย)
อง.สตุตก.	(ไทย)	= สุตตันตปิฎก	อังคุตตรนิกาย	สตุตกนิบาต	(ภาษาไทย)
ขุ.ธ.	(ไทย)	= สุตตันตปิฎก	ขุททกนิกาย	ธรรมบท	(ภาษาไทย)
ขุ.ชา.ปญจก.	(ไทย)	= สุตตันตปิฎก	ขุททกนิกาย	ปัญจกนิบาต ชาตก	(ภาษาไทย)
ขุ.ชา.จตุตทรีส.	(ไทย)	= สุตตันตปิฎก	ขุททกนิกาย	จตุตทรีสนิบาต ชาตก	(ภาษาไทย)

๒. การระบุเลขหมายพระไตรปิฎก

ในวิทยานิพนธ์เล่มนี้ใช้ “พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย พุทธศักราช ๒๕๓๙” เป็นหลักการอ้างอิงพระไตรปิฎกฉบับภาษาไทย จะระบุ เล่ม/ข้อ/หน้า เช่น ที.ปา.(ไทย) ๑๑/๓๑๓/๒๕๕. หมายความว่า ระบุถึง พระสุตตันตปิฎก ทีฆนิกาย ปาฏิกวรรค ฉบับภาษาไทย พระไตรปิฎกเล่มที่ ๑๑ ข้อที่ ๓๑๓ หน้า ๒๕๕ เป็นต้น

บทที่ ๑

บทนำ

๑.๑ ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

พระบรมศาสดาสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงตรัสรู้ตรัสรู้ธรรมสัมมาสัมโพธิญาณในวันวิสาขปุณณมี ตอนเช้ามีวันพุธ ขึ้น ๑๕ ค่ำ เดือน ๖ ปีระกา ก่อนพุทธศักราช ๔๕ ปี หลังจากออกผนวชได้ ๖ ปี ณ ไร่ร่มไม้ศรีมหาโพธิ์ ริมฝั่งแม่น้ำเนรัญชรา ต่อมาพระองค์ได้ทรงจัดตั้ง “สังคมสงฆ์” ขึ้นเป็นสังคมตัวอย่างในการบริหารจัดการอย่างมีแบบแผน โดยมีพระองค์เองทรงดำรงตำแหน่งเป็นพระธรรมราชา เป็นผู้บริหารสูงสุดในองค์กรสงฆ์ ดังพุทธพจน์ที่ว่า “เราเป็นพระราชาอยู่แล้ว คือ เป็นพระธรรมราชาผู้ ยอดเยี่ยม เราจักยังธรรมจักร ซึ่งใครๆ ให้เป็นไปไม่ได้ ให้เป็นไป”^๑ เมื่อมีพระสงฆ์สาวกมากพอที่จะ ส่งไปประกาศพระศาสนาได้ ทรงประทานพระพุทธรูปว่า “ภิกษุทั้งหลาย พวกเธอจงจาริกไป เพื่อ ประโยชน์สุขแก่ชนจำนวนมาก เพื่ออนุเคราะห์ชาวโลก เพื่อประโยชน์เกื้อกูลและความสุขแก่ทวยเทพ และมนุษย์...แม้เราก็จักไปยังตำบลอุรุเวลาเสนานิคมเพื่อแสดงธรรม”^๒ พระพุทธรูปนี้แสดงให้เห็น ว่าพระพุทธรูปองค์ทรงกำหนดหน้าที่ให้แก่พระภิกษุสงฆ์ในพระพุทธศาสนาไว้ตั้งแต่เริ่มประกาศพระ ศาสนา นั่นคือ “พระภิกษุสงฆ์มีหน้าที่ศึกษาและปฏิบัติเพื่อสืบต่อพระศาสนา ให้การศึกษาและเผยแผ่ พระพุทธศาสนา และให้การสงเคราะห์ประชาชน”^๓ สำหรับพระพุทธรูปองค์ทรงเสด็จไป ณ ตำบลอุรุ เวลาเสนานิคม เพื่อโปรดชฎิลสามพี่น้อง อันเป็นที่เคารพศรัทธาของพระเจ้าพิมพิสารและชนชาวมคธ รัฐ อันเป็นจุดเริ่มต้นที่พระพุทธรูปองค์ทรงอนุญาตให้มีวัดเป็นที่พักอาศัยเพื่อป้องกัน ความร้อน ความ หนาว ซึ่งเป็นอุปสรรคต่อการปฏิบัติธรรมของพระภิกษุสงฆ์เมื่อพระเจ้าพิมพิสารได้ทูลถวายอุทยาน เวฬุวันแด่พระภิกษุสงฆ์ มีพระพุทธรูปเจ้าเป็นประมุขว่า “เอตาคิ ภนเต เวฬุวัน อุตยานิ พุทธูปมกุชสสุ ภิกขุสสมสสุ ทมมี” ตี.^๔ ต่อมาพระพุทธรูป ได้ทรงแสดงธรรมมีกถา เพราะเรื่องนั้นเป็นต้นเหตุ รับสั่งกับ ภิกษุทั้งหลายว่า “อนุชานามิ ภิกขเว อารามน” ตี. “ภิกษุทั้งหลาย เราอนุญาตอาราม”^๕ อุทยานพระ เวฬุวันจึงถือเป็นวัดแห่งแรกในพระพุทธศาสนา

พระพุทธศาสนาเข้ามาสู่ดินแดนประเทศไทย เมื่อประมาณ พ.ศ. ๒๓๖ สมัยเดียวกันกับ ประเทศศรีลังกา หลังจากสังคายนาพระธรรมวินัย ครั้งที่ ๓ มีการส่งพระสมณะทูตไปเผยแผ่

^๑พ.ธ. (ไทย) ๕/๘/๙.

^๒วิ.ม. (ไทย) ๔/๓๒/๔๐.

^๓กรมเสมียนตรา สำนักงานปลัดกระทรวงกลาโหม, “๑ ยอยกพระพุทธศาสนา ๑” ๑๐๐ ปีกรม เสมียนตรา, (กรุงเทพมหานคร: พิมพ์ดีการพิมพ์, ๒๕๕๒), หน้า ๙๗.

^๔วิ.ม. (ไทย) ๔/๕๙/๗๑.

^๕วิ.ม. (ไทย) ๔/๕๙/๗๒.

พระพุทธศาสนาในประเทศต่างๆ ๙ สาย โดยพระเจ้าอโศกมหาราช กษัตริย์อินเดียในขณะนั้นทรงเป็นองค์ประธานศาสนูปถัมภก จนกระทั่งปรากฏเป็นราชอาณาจักรไทยในรัชสมัยพ่อขุนศรีอินทราทิตย์ ปฐมกษัตริย์แห่งกรุงสุโขทัย พระสงฆ์มีฐานะและความเป็นอยู่แตกต่างจากประชาชนทั่วไปมีระเบียบวินัยกำหนดความเป็นอยู่และได้รับการยกย่องจากประชาชนให้อยู่ในฐานะที่ควรเคารพสักการะ ฆราวาสไม่ว่าจะมีฐานะหรือตำแหน่งเช่นใด จำต้องให้ความเคารพสักการะพระสงฆ์ด้วยการกราบ ดังนั้นทีกของฟรานซิส โบว์ แชร์ ที่กล่าวถึงความสำคัญของพระพุทธศาสนาและสถาบันสงฆ์ในประเทศไทยว่า “...ประเทศสยามเป็นดินแดนแห่งบวรพุทธศาสนา พระภิกษุครองผ้าเหลือง มีส่วนสำคัญยิ่งต่อชีวิตของบ้านเมือง พระสงฆ์จำนวนกว่าสองแสนรูปในประเทศสยามเป็นที่เคารพบูชา และเป็นผู้มีอิทธิพลสูงเหนือสังคมประชากร...”^๖

การที่ชีวิตและสังคมของคนไทยผูกพันอิงอาศัยกับพุทธศาสนาเป็นอย่างยิ่งนั้น องค์ประกอบสำคัญ คือ วัดและสถาบันสงฆ์ ซึ่งทำหน้าที่ได้อย่างครบถ้วนบริบูรณ์ ทั้งทางธรรมคือเป็นผู้นำทางจิตวิญญาณให้การสั่งสอนอบรมทั้งโดยวาจาและโดยการปฏิบัติให้ดูจากวิถีชีวิตที่เรียบง่าย สมถะและการเรียนรู้ผ่านประเพณีพิธีกรรมที่มีนัยยะทางธรรม เพื่อนำพาผู้คนสู่อิสรภาพ การหลุดพ้นจากความทุกข์ของชีวิตและสังคมในอดีต วัดจึงกลายเป็นศูนย์กลางจิตใจของปัจเจกบุคคลและชุมชน บทบาทหน้าที่สำคัญอีกประการหนึ่งคือการให้ความเอื้อเพื่อเกื้อกูลแก่วิถีชีวิตทางโลกบนหลักธรรมเริ่มตั้งเป็นศูนย์กลางการศึกษาของประชาชน คนมีการศึกษาทั้งหลายในชุมชนล้วนเป็นผู้เล่าเรียนไปจากวัดได้รับความรู้ทั้งทางโลกและทางธรรมในการดำเนินชีวิตและประกอบอาชีพการงาน นอกจากนั้นวัดยังมีบทบาทในด้านอื่น ๆ อาทิ เป็นสถานสงเคราะห์สำหรับลูกหลานชาวบ้านที่ยากจน เป็นสถานที่กระจายทรัพยากรทางสังคมที่มีผู้นำมาทำบุญทำทาน เป็นสถานพยาบาล เป็นสโมสรที่ชาวบ้านมาพบปะสังสรรค์ เป็นสถานบันเทิงที่จัดงานเทศกาลและมหรสพ เป็นที่พักคนทางเดินทาง เป็นที่ไกล่เกลี่ยข้อพิพาท เป็นคลังพัสดุของส่วนรวมและเป็นศูนย์กลางศิลปวัฒนธรรม เป็นต้น^๗ ในส่วนของสถาบันพระสงฆ์นั้นก็เป็นผู้นำสุทธาภะทั้งในทางกาย (รักษารอค) จิตสังคมและจิตวิญญาณ (ปัญญา) ความเป็นผู้นำใน ๓ ประการแรกเกิดจากการมีความรู้ทั้งในทางโลกและทางธรรม สามารถสั่งสอนชาวบ้านให้มีความรู้และคุณธรรมในการดำรงชีวิตอยู่ร่วมกันทั้งระดับปัจเจกบุคคล ครัวเรือน อีกทั้งยังสามารถนำพาชุมชนให้เกิดความเจริญงอกงามเป็นปึกแผ่นได้ ในส่วนของการเป็นทางจิตวิญญาณนั้นเกิดจากความบริสุทธิ์และเสียสละมีวัตรปฏิบัติที่งดงามและมุ่งบำเพ็ญประโยชน์เพื่อส่วนรวม แสดงตัวอย่างเชิงประจักษ์ของการดำรงชีวิตอย่างสมถะ เรียบง่าย สันโดษทางวัตถุแต่มีความสุข จิตใจผ่องใสและเอื้ออาทรต่อสรรพชีวิตตามอุดมคติชาวพุทธ

อย่างไรก็ตามในช่วงหลายสิบปีที่ผ่านมาวัดและสถาบันสงฆ์ได้สูญเสียบทบาทความเป็นศูนย์กลางและผู้นำชุมชนไปให้แก่องค์กรและหน่วยงานสมัยใหม่ของรัฐและเอกชนรวมถึงองค์กรธุรกิจ เกือบสิ้นเชิง โดยเฉพาะการเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ของผู้คนในสังคมสมัยใหม่ในบริบทวิถีชีวิตแบบเมือง ผู้คนจะมาวัดเฉพาะในวันสำคัญทางศาสนาและเทศกาลสำคัญ (วันขึ้นปีใหม่ เทศกาลสงกรานต์)

^๖ กรมเสมียนตรา สำนักงานปลัดกระทรวงกลาโหม, “๑ ยอยกพระพุทธศาสนา ๑” ๑๐๐ ปีกรมเสมียนตรา, หน้า ๙๗.

^๗ สิริวัฒน์ คำวันสา. เอกสารประกอบการฝึกอบรมหลักสูตรโครงการเสริมความรู้ถวายพระสงฆ์เพื่อการพัฒนาสังคมไทย, (สำนักเสริมศึกษาและบริการสังคม: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๔๔), หน้า ๔๗.

เพื่อตักบาตร ไหว้พระ ทำบุญ ปล่อยนกล่อยปลา สวดมนต์ข้ามปี ฯลฯ หรือมาร่วมพิธีกรรมในงานศพ (อย่างไม่รู้ความหมายของพิธีกรรม) เวลาที่บุคคลใช้ในวัดจึงเป็นเพียงช่วงเวลาสั้นๆ เสมือนทางผ่าน (แวะไป) วัดส่วนมากในสังคมสมัยใหม่จึงมีบทบาทของการเป็น “ศูนย์เรียนรู้” ในมิติต่าง ๆ โดยเฉพาะการพัฒนาคุณภาพสุขภาวะอย่างจำกัดลง มีหน้าซ้ำยังกลับมีบทบาทที่ไม่พึงปรารถนาเพิ่มมากขึ้นในลักษณะของพุทธพาณิชย์ เช่น หารายได้จากการเป็นสถานที่จอดรถ ขายวัตถุมงคล ค่าขายบุญ การให้บริการพิธีกรรมทางไสยศาสตร์ ฯลฯ อันล้วนแต่ขัดกับหลักพุทธธรรม

สถาบันสงฆ์เองก็ถูกประชาชนตั้งคำถามมากขึ้นในเรื่องความบริสุทธิ์และความเสียสละ ขาวอันอื้อฉาวเกี่ยวกับพระสงฆ์ทุกระดับ นับวันจะมีมากขึ้นและถี่ขึ้นโดยไม่เว้นส่วนใดของประเทศ นอกจากการประพาศิทธิพระธรรมวินัยขั้นร้ายแรงแล้ว ยังมีการประพาศิทธิกฎหมายบ้านเมืองกันมากขึ้น ทำให้ประชาชนเอือมระอาและเสื่อมศรัทธาอย่างต่อเนื่อง ขณะที่ความเป็นแบบอย่างในวิถีชีวิตที่เรียบง่าย ไม่ตักตวงสะสมวัตถุก็เลือนหายไปจากภาพพระสงฆ์ในสายตาของชาวบ้านจำนวนมาก ขึ้นทุกที ภาพตรงข้ามกลับมาแทนที่ รวมไปถึงการแย่งชิงผลประโยชน์กับชาวบ้านและความไม่โปร่งใสในเรื่องการจัดการทรัพย์สิน ฯลฯ ปัญหาดังกล่าวเป็นเรื่องที่รับรู้และกล่าวถึงมาโดยตลอด วัดและพระสงฆ์ก็ไม่สามารถฟื้นฟูความเป็นศูนย์กลางชุมชนและผู้นำทางสติปัญญาหรือจิตวิญญาณได้อย่างมีประสิทธิภาพเนื่องจากบริบททางสังคมที่ทวีความซับซ้อนมากยิ่งขึ้น

ณ ขณะนี้ พ.ศ. ๒๕๖๐ ประเทศไทยอยู่ในระยะ “เปลี่ยนผ่าน” วิฤตทางเศรษฐกิจและการเมืองหลายต่อหลายครั้ง ควบคู่กับการเปลี่ยนแปลงเชิงโครงสร้างของโลกในศตวรรษที่ ๒๑ ไทยแลนด์ ๔.๐^๕ เป็นโมเดลเศรษฐกิจ ในรูปแบบวิสัยทัศน์เชิงนโยบายที่คณะรัฐบาลโดยการนำของพลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรีคนที่ ๒๙ ของประเทศไทย ตั้งใจนำมาใช้เพื่อจะนำพาประเทศไทยให้หลุดพ้นจาก ไทยแลนด์ ๓.๐ ซึ่งประสบปัญหาใหญ่ ๓ ด้าน คือ กับดักประเทศรายได้ปานกลาง กับดักความเหลื่อมล้ำ และกับดักความไม่สมดุล พร้อมๆ กับเปลี่ยนผ่านประเทศไทยไปสู่ “ประเทศในโลกที่หนึ่ง” ที่มีความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน ในบริบทของโลกยุค The Fourth Industrial Revolution อย่างเป็นรูปธรรม ตามแนวทางที่แผนยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปีได้วางไว้ ด้วยการสร้างความเข้มแข็งจากภายใน ควบคู่ไปกับการเชื่อมโยงกับประชาคมโลก ตามแนวคิด “ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง” โดยขับเคลื่อนผ่านกลไก “ประชารัฐ”

จากกระแสโลกาภิวัตน์ไทยแลนด์ ๔.๐ นี้เอง ทำให้เกิดปัญหาท้าทายใหม่ๆ อย่างต่อเนื่องที่ถาโถมซ้ำเติมให้ปัญหาเดิมๆ มีความเข้มข้นรุนแรงขึ้นอีก เพราะสังคมยุคโลกาภิวัตน์^๖ (Globalizations) นี้จัดเป็นสังคมแห่งข้อมูลข่าวสารหรือสารสนเทศ (Information Society) หรือเรียกชื่อว่ายุคดิจิทัล (Digital Age) เป็นยุคที่ทุกสิ่งทุกอย่างต้องมีคำตอบในเชิงวิทยาศาสตร์ วัดจึงถูกลดบทบาทความเป็นศูนย์กลางของชุมชนลง เพราะพระสงฆ์ไม่สามารถให้คำตอบกับสิ่งที่สังคมในยุคโลกาภิวัตน์ต้องการได้อีก เนื่องจากเทคโนโลยีในการสื่อสารได้รับการพัฒนาให้ทันสมัยขึ้นอย่าง

^๕ กองบริหารงานวิจัยและประกันคุณภาพการศึกษา, พิมพ์เขียว Thailand 4.0 โมเดลขับเคลื่อนประเทศไทยสู่ความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน, [ออนไลน์], แหล่งที่มา: <http://www.libarts.up.ac.th/v2/img/Thailand-4.0.pdf>, [๒๐ กรกฎาคม ๒๕๖๐].

^๖ พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตฺโต), คนไทย สูยุคไอที, พิมพ์ครั้งที่ ๘, (กรุงเทพมหานคร: บริษัทพิมพ์สวย จำกัด, ๒๕๕๐), หน้า ๙๘.

มากมาย ข้อมูลข่าวสารสามารถถ่ายทอดถึงกันได้อย่างรวดเร็ว การค้นคว้าหาข้อมูลความรู้ต่างๆ รวมทั้งธรรมะได้จากเครื่องมือสื่อสารเทคโนโลยีสมัยใหม่ ผ่านระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ต

ไอน์สไตน์กล่าวว่า “ถ้าจะมีศาสนาใดศาสนาหนึ่งที่ตอบสนองความต้องการทางวิทยาศาสตร์สมัยใหม่ ศาสนานั้นก็คือ พระพุทธศาสนา” (If there is any religion that could cope with modern scientific needs it would be Buddhism)^{๑๐} ดังนั้นวัดและพระภิกษุสงฆ์จำเป็นต้องพัฒนาตนเองให้สามารถนำประชาชนเข้าถึงหลักธรรมของพระพุทธศาสนาและนำพาชุมชนให้เปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้น ดังคำกล่าวที่ว่า “ศาสนาควรบูรณาการกับการพัฒนาทุกเรื่อง”^{๑๑} ซึ่งชี้ให้เห็นว่าหลักพุทธธรรมนี้ เป็นส่วนสำคัญของพระพุทธศาสนาที่ส่งผลต่อการพัฒนาสังคมโลกและสังคมไทยในทุกด้าน

อย่างไรก็ตามท่ามกลางความเสื่อมถอยของวัดและสถาบันสงฆ์ดังกล่าวก็ยังคงมีความพยายามสร้างสรรค์ใหม่ๆ ที่จะทำให่วัดและสถาบันสงฆ์ได้รับการฟื้นฟูบทบาทหน้าที่ให้เป็นศูนย์กลางชุมชนและเป็นศูนย์เรียนรู้ทางจิตวิญญาณได้อย่างประสบความสำเร็จในทิศทางที่ถูกต้อง งานวิจัยฉบับนี้ก็เป็นอีกหนึ่งความพยายามที่เกิดขึ้น โดยมุ่งการศึกษาไปที่อำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี เนื่องจากพิจารณาแล้วว่าเป็นอำเภอที่มีความน่าสนใจ มีความโดดเด่นด้านความหลากหลายทางเชื้อชาติและเผ่าพันธุ์อันเป็นลักษณะเด่นของจังหวัดราชบุรีที่สืบทอดมาแต่โบราณกาล^{๑๒} ทั้งนี้เพราะสภาพภูมิประเทศที่เสริมให้เป็นอู่อารวมทางวัฒนธรรม เป็นเมืองที่ผู้คนทั้งจากดินแดนโพ้นทะเลและชาวพื้นเมืองอีกหลายกลุ่มที่อยู่อาศัยบริเวณชายแดนระหว่างไทยและสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมา อพยพเข้ามาตั้งรกรากจึงประกอบด้วยชนหลายเชื้อชาติ แต่ละเชื้อชาติมีความแตกต่างกันทางวัฒนธรรมและประเพณีกระจายตัวกันไป เช่น คนไทยภาคกลางพื้นถิ่น ชาวไทยจีน ชาวไทยวน ชาวไทยมอญ ชาวไทยกระเหรี่ยง ชาวไทยลาวโซ่ง ชาวไทยลาวตี่ และชาวไทยเขมร ประชาชนที่มีภูมิลำเนาในพื้นที่เขตปกครองของอำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี^{๑๓} จำนวน ๑๓,๕๔๕ ครัวเรือน จำแนกเป็นผู้ชาย ๒๓,๓๕๓ คน ผู้หญิง ๒๑,๒๘๖ คน รวม ๔๔,๖๓๙ คน ประกอบกับความโดดเด่นด้านการปกครองส่วนคณะสงฆ์^{๑๔} ที่มีพระภิกษุ ๒๔๗ รูป สามเณร ๒๖ รูป ลูกศิษย์วัด ๒๑ คน พระสังฆาธิการ ๒๕ รูป มีความหลากหลายด้านสถานะของวัด ประกอบด้วยวัดที่มีพัทธสีมา ๑๒ แห่ง วัดที่มีวิสุงคามสีมา ๕ แห่ง สำนักสงฆ์ ๑๔ แห่ง และที่พักสงฆ์ ๙ แห่ง รวมทั้งสิ้น ๔๐ แห่ง

^{๑๐}พระธรรมโกศาจารย์ (ประยูร ธมฺมจิตฺโต), *วิธีการบูรณาการพระพุทธศาสนากับศาสตร์สมัยใหม่*, (กรุงเทพมหานคร: หจก. สามลดา, ๒๕๕๒), หน้า ๑๕.

^{๑๑}ประเวศ วะสี, “ยุทธศาสตร์พระพุทธศาสนากับการพัฒนาประเทศไทย”, *พุทธชนันตี ๒,๖๐๐ ปี แห่งการตรัสรู้ของพระสัมมาสัมพุทธเจ้า*, (นครปฐม: สาละ, ๒๕๕๕), หน้า ๗๘.

^{๑๒}หมู่บ้านกองทุนพระราชทานบ้านบ่อมะกรูด จังหวัดราชบุรี, *ชาติพันธุ์ (๘ ชาติพันธุ์ในราชบุรี)*, [ออนไลน์], แหล่งที่มา: <http://www.magrood.com/index.php?page=8-2> [๒๒ กรกฎาคม ๒๕๖๐].

^{๑๓}ระบบสถิติทางการทะเบียน กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย, “จำนวนประชากรแยกอายุ อำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี เดือน ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๕๙”, [ออนไลน์], แหล่งที่มา: http://stat.dopa.go.th/stat/statnew/upstat_age_disp.php , [๑๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๐]

^{๑๔}สำนักงานเจ้าคณะอำเภอสวนผึ้ง วัดหนองหมี่ ตำบลท่าเคย อำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี, “บัญชีสำรวจพระภิกษุ สามเณรและศิษย์วัด ในเขตอำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี ภาค ๑๕ ประจำปี พ.ศ. ๒๕๕๙”, [๘ สิงหาคม ๒๕๕๙]

ด้วยความร่วมมือจากวิทยาลัยสงฆ์ราชบุรี มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย องค์การคณะสงฆ์อำเภอสวนผึ้ง หน่วยงานราชการ ภาคเอกชนและประชาชนในพื้นที่อำเภอสวนผึ้ง ตลอดจนตัวผู้วิจัยเองที่บวชเรียนอยู่ในพื้นที่อำเภอสวนผึ้ง จึงมีความสนใจที่จะศึกษาการบริหารจัดการวัดให้เป็นศูนย์กลางชุมชน ตามวิสัยทัศน์เชิงนโยบายไทยแลนด์ ๔.๐ อำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี เพื่อให้ทราบถึงหลักการ วิธีการและแนวทางการบริหารจัดการวัดให้เป็นศูนย์กลางชุมชน ในสภาวะแวดล้อมปัจจุบันที่กำลังเข้าสู่กระแสไทยแลนด์ ๔.๐ ซึ่งพระสงฆ์และประชาชนในพื้นที่จะได้ทราบบทบาทหน้าที่ ตลอดจนภาวะของความเป็นผู้นำหรือคุณสมบัติของความเป็นพุทธบริษัทที่ดีว่าควรเป็นไปในทิศทางใด มีแนวทางของการบริหารและการจัดการวัดอย่างไรบ้างที่ถือว่าการพัฒนาวัดและชุมชนจนกระทั่งทำให้วัดกลายเป็นศูนย์กลางของชุมชน และมีปัจจัยอะไรบ้างที่จะช่วยส่งเสริมซึ่งกลุ่มตัวอย่างที่จะใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้คือ ตัวแทนประชาชนทั้ง ๔ ตำบล ในอำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี เพื่อนำผลการวิจัยที่ได้มาเป็นหลักในการพัฒนาวัดและคณะสงฆ์ต่อไปให้สามารถนำไปบูรณาการประยุกต์ใช้เพื่อความดำรงอยู่ของวัดและพระพุทธศาสนาอย่างยั่งยืนในสังคมไทยสืบไป

๑.๒ คำถามการวิจัย

๑.๒.๑ การบริหารจัดการวัดให้เป็นศูนย์กลางชุมชน ตามวิสัยทัศน์เชิงนโยบายไทยแลนด์ ๔.๐ ในอำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี เป็นอย่างไร

๑.๒.๒ ผลการเปรียบเทียบการบริหารจัดการวัดให้เป็นศูนย์กลางชุมชน ตามวิสัยทัศน์เชิงนโยบายไทยแลนด์ ๔.๐ ในอำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล แตกต่างกันหรือไม่ อย่างไร

๑.๒.๓ ปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะต่อการบริหารจัดการวัดให้เป็นศูนย์กลางชุมชน ตามวิสัยทัศน์เชิงนโยบายไทยแลนด์ ๔.๐ ในอำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี มีอะไรบ้าง

๑.๓ วัดอุปสงค์การวิจัย

๑.๓.๑ เพื่อศึกษาการบริหารจัดการวัดให้เป็นศูนย์กลางชุมชน ตามวิสัยทัศน์เชิงนโยบายไทยแลนด์ ๔.๐ ในอำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี

๑.๓.๒ เพื่อเปรียบเทียบการบริหารจัดการวัดให้เป็นศูนย์กลางชุมชน ตามวิสัยทัศน์เชิงนโยบายไทยแลนด์ ๔.๐ ในอำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

๑.๓.๓ เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะต่อการบริหารจัดการวัดให้เป็นศูนย์กลางชุมชน ตามวิสัยทัศน์เชิงนโยบายไทยแลนด์ ๔.๐ ในอำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี

๑.๔ ขอบเขตการวิจัย

๑.๔.๑ ขอบเขตด้านเนื้อหา

งานวิจัยเรื่อง “การบริหารจัดการวัดให้เป็นศูนย์กลางชุมชน ตามวิสัยทัศน์เชิงนโยบายไทยแลนด์ ๔.๐ ในอำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี” ผู้วิจัยกำหนดขอบเขตเนื้อหาโดยมุ่งศึกษากระบวนการพัฒนาระบบบริหารตามแนวคิดทฤษฎีการบริหารจัดการปัจจัยสี่ (4M) ของ ปีเตอร์ เฟอร์ดินานด์ ดรักเกอร์ (Peter Ferdinand Drucker) ซึ่งแบ่งออกเป็น ๔ ด้าน คือ ด้านการบริหาร

บุคคล (Man) ด้านการเงิน (Money) ด้านวัสดุอุปกรณ์ (Materials) และด้านการจัดการ (Management)

๑.๔.๒ ขอบเขตด้านตัวแปร

การวิจัยเรื่อง “การบริหารจัดการวัดให้เป็นศูนย์กลางชุมชน ตามวิสัยทัศน์เชิงนโยบาย ไทยแลนด์ ๔.๐ ในอำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี” ดำเนินการวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Methods Research) กำหนดขอบเขตด้านตัวแปร ดังนี้

ตัวแปรต้น (Independent Variables) คือ ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ สถานภาพ อายุ วุฒิการศึกษา อาชีพ รายได้ และระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชนที่ต่างกัน

ตัวแปรตาม (Dependent Variables) คือ การบริหารจัดการวัดให้เป็นศูนย์กลางชุมชน ตามวิสัยทัศน์เชิงนโยบายไทยแลนด์ ๔.๐ ในอำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี ซึ่งผู้วิจัยกำหนดขอบเขตเนื้อหาโดยมุ่งศึกษากระบวนการพัฒนาระบบบริหารตามแนวคิดทฤษฎีการบริหารจัดการปัจจัยสี่ (4M) คือ ด้านการบริหารบุคคล (Man) ด้านการเงิน (Money) ด้านวัสดุอุปกรณ์ (Materials) และด้านการจัดการ (Management)

๑.๔.๓ ขอบเขตด้านประชากรและผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

๑.๔.๓.๑ ประชากร (Population) ที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ประชาชนที่มีภูมิลำเนาในพื้นที่เขตปกครองของอำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี จำนวน ๑๓,๕๔๕ครัวเรือน มีอายุตั้งแต่ ๑๕ ปีขึ้นไป จำแนกเป็นผู้ชาย ๒๓,๓๕๓ คน ผู้หญิง ๒๑,๒๘๖ คน รวม ๔๔,๖๓๙ คน^{๑๕}

๑.๔.๓.๒ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) ผู้วิจัยทำการสัมภาษณ์เชิงลึก (In depth Interview) ผู้ให้ข้อมูลสำคัญจำนวน ๑๙ รูป/ท่าน

๑.๔.๔ ขอบเขตด้านพื้นที่

พื้นที่ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ อำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี

๑.๔.๕ ขอบเขตด้านระยะเวลา

ดำเนินการวิจัยตั้งแต่ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๕๙ ถึง พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๖๐ รวมระยะเวลา ๖ เดือน

๑.๕ สมมติฐานการวิจัย

๑.๕.๑ ประชาชนที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารจัดการวัดให้เป็นศูนย์กลางชุมชน ตามวิสัยทัศน์เชิงนโยบายไทยแลนด์ ๔.๐ ในอำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี แตกต่างกัน

๑.๕.๒ ประชาชนที่มีสถานภาพต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารจัดการวัดให้เป็นศูนย์กลางชุมชน ตามวิสัยทัศน์เชิงนโยบายไทยแลนด์ ๔.๐ ในอำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี แตกต่างกัน

^{๑๕}ระบบสถิติทางทะเบียน กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย, “จำนวนประชากรแยกอายุ อำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี เดือน ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๕๙”, [ออนไลน์], แหล่งที่มา: http://stat.dopa.go.th/stat/statnew/upstat_age_disp.php, [๑๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๐].

๑.๕.๓ ประชาชนที่มีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารจัดการวัดให้เป็น ศูนย์กลางชุมชน ตามวิสัยทัศน์เชิงนโยบายไทยแลนด์ ๔.๐ ในอำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี แตกต่างกัน

๑.๕.๔ ประชาชนที่มีวุฒิการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารจัดการวัดให้เป็น ศูนย์กลางชุมชน ตามวิสัยทัศน์เชิงนโยบายไทยแลนด์ ๔.๐ ในอำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี แตกต่างกัน

๑.๕.๕ ประชาชนที่มีอาชีพต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารจัดการวัดให้เป็น ศูนย์กลางชุมชน ตามวิสัยทัศน์เชิงนโยบายไทยแลนด์ ๔.๐ ในอำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี แตกต่างกัน

๑.๕.๖ ประชาชนที่มีรายได้ต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารจัดการวัดให้เป็น ศูนย์กลางชุมชน ตามวิสัยทัศน์เชิงนโยบายไทยแลนด์ ๔.๐ ในอำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี แตกต่างกัน

๑.๕.๗ ประชาชนที่มีระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชนต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการ บริหารจัดการวัดให้เป็นศูนย์กลางชุมชน ตามวิสัยทัศน์เชิงนโยบายไทยแลนด์ ๔.๐ ในอำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี แตกต่างกัน

๑.๖ นิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัย

๑.๖.๑ การบริหารจัดการวัด หมายถึง แนวทางการบริหารจัดการใน ๔ ปัจจัย องค์ประกอบที่สำคัญของวัดตามแนวคิดทฤษฎีการบริหารจัดการปัจจัย ๔ ซึ่งครอบคลุมการบริหาร ศาสนบุคคล (Man) การบริหารการเงิน (Money) การบริหารศาสนสมบัติ (Materials) และการ จัดการ (Management) ด้วยเทคนิควิธีการต่างๆ เพื่อให้วัดเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้นและมีความ เจริญก้าวหน้ามากขึ้น

๑.๖.๒ วัดเป็นศูนย์กลางชุมชน หมายถึง วัดที่มีการบริหารจัดการปัจจัยองค์ประกอบที่ สำคัญของวัดตามแนวคิดทฤษฎีการบริหารจัดการปัจจัย ๔ แล้วบูรณาการงานวัดกลายเป็นศูนย์รวม ทางด้านจิตใจ ความศรัทธาเชื่อถือของชุมชน และกลายเป็นแหล่งการศึกษาเรียนรู้ของชุมชน

๑.๖.๓ ไทยแลนด์ ๔.๐ หมายถึง วิสัยทัศน์เชิงนโยบายการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศไทย หรือ โมเดลพัฒนาเศรษฐกิจของรัฐบาล ภายใต้การนำของพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรีและหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) ที่เข้ามาบริหารประเทศบนวิสัยทัศน์ ที่ว่า “มั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน” ที่มีภารกิจสำคัญในการขับเคลื่อนปฏิรูปประเทศด้านต่าง ๆ เพื่อ ปรับแก้ จัดระบบ ปรับทิศทาง และสร้างหนทางพัฒนาประเทศให้เจริญ สามารถรับมือกับโอกาสและ ภัยคุกคามแบบใหม่ๆ ที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในศตวรรษที่ ๒๑ ได้

๑.๖.๔ วัดเป็นศูนย์กลางชุมชนตามวิสัยทัศน์เชิงนโยบายไทยแลนด์ ๔.๐ หมายถึง วัด ที่มีการบริหารจัดการตามแนวคิดทฤษฎีการบริหารจัดการปัจจัย ๔ โดยอาศัยการขับเคลื่อนด้วย นวัตกรรม เทคโนโลยี แนวคิด เทคนิค และวิธีการใหม่ๆ เป็นตัวช่วยอันสอดคล้องกับวิสัยทัศน์ “มั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน” บูรณาการงานวัดกลายเป็นศูนย์รวมทางด้านจิตใจ ความศรัทธาเชื่อถือของชุมชน

และกลายเป็นแหล่งการศึกษาเรียนรู้ของชุมชนตามสภาพบริบทสังคมไทยเพื่อเอื้อประโยชน์และสร้างความสุขให้แก่ชุมชน

๑.๗ ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

๑.๗.๑ ทำให้ทราบการบริหารจัดการวัดให้เป็นศูนย์กลางชุมชน ตามวิสัยทัศน์เชิงนโยบายไทยแลนด์ ๔.๐ ในอำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี

๑.๗.๒ ทำให้ทราบผลการเปรียบเทียบการบริหารจัดการวัดให้เป็นศูนย์กลางชุมชน ตามวิสัยทัศน์เชิงนโยบายไทยแลนด์ ๔.๐ ในอำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี ตามปัจจัยส่วนบุคคล ที่แตกต่างกัน

๑.๗.๓ ทำให้ทราบปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะต่อการบริหารจัดการวัดให้เป็นศูนย์กลางชุมชน ตามวิสัยทัศน์เชิงนโยบายไทยแลนด์ ๔.๐ ในอำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี

๑.๗.๔ ผลที่ได้จากการศึกษาจะเป็นข้อมูลสำหรับนำไปพัฒนาวัดเพื่อให้เป็นศูนย์กลางชุมชนในอำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี และจังหวัดอื่น

บทที่ ๒

แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยครั้งนี้ได้ศึกษาเรื่อง “การบริหารจัดการวัดให้เป็นศูนย์กลางชุมชน ตามวิสัยทัศน์เชิงนโยบายไทยแลนด์ ๔.๐ ในอำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี” ผู้วิจัยได้ศึกษาจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังต่อไปนี้

- ๒.๑ แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการจัดการ
- ๒.๒ แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหารจัดการ
- ๒.๓ หลักการและแนวทางการบริหารจัดการวัด
- ๒.๔ ไทยแลนด์ ๔.๐ โมเดลขับเคลื่อนประเทศไทย
- ๒.๕ ข้อมูลเกี่ยวกับอำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี
- ๒.๖ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
- ๒.๗ กรอบแนวคิดในการวิจัย

๒.๑ แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการจัดการ

ผู้วิจัยได้รวบรวมความหมาย แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการจัดการ ซึ่งมีนักวิชาการศึกษาไว้อย่างกว้างขวาง ดังนี้

๒.๑.๑ ความหมายของการจัดการ

สังคมไทยในยุคสมัยต่าง ๆ เมื่อมีองค์การเกิดขึ้น จึงมีความจำเป็นที่จะต้องมีการจัดกิจกรรมที่คนทำงานร่วมกันจะได้ปฏิบัติหน้าที่ให้บรรลุจุดมุ่งหมายเดียวกันอย่างมีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะอย่างยิ่งโลกยุคโลกาภิวัตน์ที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา กระบวนการการเข้าไปดูแลงานในด้านต่าง ๆ จึงจำเป็นจะต้องมีการปรับเปลี่ยนให้เหมาะสมกับยุคสมัยใหม่ อันจะทำให้การจัดการงานนั้น ๆ สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี^๑

นิยามคำว่า การจัดการ คือ สิ่งงาน ควบคุมงาน ดำเนินงาน^๒

ส่วนในภาษาอังกฤษตรงกับคำว่า Management มีคำนิยามไว้ว่า management or being managed administration of business concerns or public undertakings persons engaged in this^๓

^๑สุรพล สุยะพรหมและคณะ, **พื้นฐานทางการจัดการ**, (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณ-ราชวิทยาลัย, ๒๕๕๕), หน้า ๑

^๒ราชบัณฑิตยสถาน, **พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๔๒**, (กรุงเทพมหานคร: บริษัทนานมีบุ๊คส์ จำกัด, ๒๕๔๖), หน้า ๒๙๘

^๓Allen R.E. cd, **The Ocford Dictionary of Current English**, (Great Britain: oxford University Press, 1985), p. 455.

นอกจากนี้ยังมีผู้นิยามคำว่า Management ไว้ใน Effective Management ว่าการจัดการคือ การประสมประสานทรัพยากรต่าง ๆ ที่ทำให้การดำเนินงานเป็นไปเพื่อบรรลุผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล^๔

นอกจากนี้ยังมีนักวิชาการให้ความหมายของการจัดการดังนี้ การจัดการ หมายถึง กระบวนการที่กำหนดและบำรุงรักษาไว้ซึ่งสภาพแวดล้อมของบุคคล เพื่อให้มีการดำเนินงานในภารกิจนั้นบรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด^๕

การจัดการ คือ กระบวนการอย่างหนึ่งภายในองค์การ ซึ่งมีลำดับการทำงานเป็นขั้นตอน มีกลุ่มบุคคลเป็นกลไกสำคัญในการบริหารงาน มีทรัพยากรอื่น ๆ และกอบด้วยเงินทุน เครื่องจักร และวัสดุครุภัณฑ์ต่าง ๆ เป็นองค์ประกอบ^๖

นอกจากนี้ยังมีผู้นิยามคำว่า Management ไว้ใน Effective Management ว่าการจัดการคือ การประสมประสานทรัพยากรต่าง ๆ ที่ทำให้การดำเนินงานเป็นไปเพื่อบรรลุผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล^๗

สรุปได้ว่า กระบวนการจัดการ คือ กระบวนการที่ผู้จัดการใช้ศาสตร์และศิลป์ รวมทั้งกลยุทธ์ เทคนิคต่าง ๆ ดำเนินตามขั้นตอน โดยอาศัยความร่วมมือของสมาชิกในองค์การ การตระหนักถึงความสามารถความถนัด ความต้องการและความมุ่งหวังด้านความเจริญก้าวหน้าในการปฏิบัติงานของสมาชิกในองค์การควบคู่ไปด้วย องค์การจะสัมฤทธิ์ผลตามเป้าหมายที่กำหนดไว้

๒.๑.๒ หน้าที่ของการจัดการ

การจัดการนั้นมีการกำหนดให้ผู้บริหารขององค์การจะต้องทำหน้าที่ของการจัดการ ซึ่ง PROCESS คือ หน้าที่หรือกิจกรรมขั้นพื้นฐานที่ผู้บริหารต้องกระทำ ในปัจจุบันยึดถือหน้าที่ ๔ ประการได้แก่ POLC การวางแผน (Planning), การจัดองค์การ (Organizing), การชี้นำ (Leading) และการควบคุม (Controlling) ซึ่งมีพัฒนาการของแนวคิดมาตั้งแต่สมัยของฟาโย (Henri Fayol) ปี ๑๙๑๖ ที่เห็นว่าหน้าที่การจัดการ ประกอบด้วย POCCC ได้แก่ การวางแผน (Planning), การจัดองค์การ (Organizing), การสั่งการ (Commanding), การประสานงาน (Coordinating), การควบคุม (Controlling)^๘ ต่อมาในปี ๑๙๓๗ กุลิกและเออร์วิก (Gulick และ Urwick) เห็นว่ากระบวนการจัดการประกอบด้วย การวางแผน (Planning), การจัดองค์การ (Organizing), การจัดคน

^๔พิมลจรรย์ นามรัตน์ และเสน่ห์ จุ้ยโต, แนวคิดเกี่ยวกับองค์การและการจัดการ, มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, องค์การและการจัดการ, (นนทบุรี: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, ๒๕๕๑), หน้า ๑๖-๑๗.

^๕Harold Karold and Heing Weihrich, **Management**, (Singapore: Mc Graw-Hill Book Company, 1998), p. 4.

^๖ธีรวุฒิ บุญโสภณและวีระพงษ์ เฉลิมจิระรัตน์, **พื้นฐานการบริหารงานอุตสาหกรรม**, (กรุงเทพมหานคร: สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้า, ๒๕๕๔), หน้า ๑๒.

^๗พิมลจรรย์ นามรัตน์ และเสน่ห์ จุ้ยโต, แนวคิดเกี่ยวกับองค์การและการจัดการ, มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, องค์การและการจัดการ, (นนทบุรี: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, ๒๕๕๑), หน้า ๑๖-๑๗.

^๘วีรัช สงวนวงษ์วาน, **การจัดการและพฤติกรรมองค์การ**, (กรุงเทพมหานคร: บริษัท ซีเอ็ดดูเคชั่น จำกัด (มหาชน), ๒๕๕๓), หน้า ๓.

เข้าทำงาน (Staffing), การอำนวยการ (Directing), การประสานงาน (Coordinating), การรายงานผล (Reporting) และการงบประมาณ (Budgeting) ซึ่งนิยมเรียกว่า POCD CORB ครั้งเมื่อเข้าปี ๑๙๗๒ แฮร์โรลด์ คูนตซ์ (Harold D. Koontz) มีความเห็นว่าหน้าที่ทางการจัดการคือ POSDC ได้แก่ การวางแผน (Planning), การจัดองค์การ (Organizing), การจัดคนเข้าทำงาน (Staffing), การอำนวยการ (Directing) และการควบคุม (Controlling) ซึ่งแนวความคิดของเขาเปลี่ยนแปลงไปชัดเจน โดยในปี ๑๙๘๘ คูนตซ์และเวียร์ริช (Koontz และ Weihrich) เขียนตำราใช้ชื่อว่า Management ร่วมกันและได้เปลี่ยนหน้าที่ทางการจัดการจากตัว D (Directing) เป็น L (Leading) พัฒนาด้านแนวคิดดังกล่าวยังคงก้าวต่อไปไม่หยุดยั้ง บางทีในยุคหน้าเราอาจเห็นหน้าที่การจัดการที่เหลืออักษรเพียงตัวเดียวหรือสองตัวเท่านั้นก็เป็นได้ ดังนั้นอาจสรุปหน้าที่หรือกิจกรรมขั้นพื้นฐานทางการจัดการได้ว่าเป็นเครื่องมือที่ใช้ในกระบวนการ (Process) แปรรูปทรัพยากรที่นำเข้าให้เป็นผลผลิตตามวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายขององค์การต่อไป^๙

สรุปได้ว่า ผู้บริหารองค์การมีหน้าที่ด้านการจัดการที่สำคัญ คือ การวางแผนซึ่งต้องวางแผนให้บรรลุวัตถุประสงค์ขององค์การ เป็นไปทางเดียวกับวิสัยทัศน์ มีแผนกลยุทธ์ แผนยุทธวิธี แผนปฏิบัติการ ถัดมาคือการจัดองค์การ โดยแบ่งและมอบหมายงานเป็นกลุ่มย่อยๆ ต่อมาคือการจัดคนเข้าทำงาน แต่ละแผนกต้องมีบุคคลที่มีทักษะ ความรู้ เหมาะสม ถัดมาเป็นการอำนวยการ ต้องขึ้นนำพนักงานในองค์กร ทำงานให้บรรลุวัตถุประสงค์ขององค์การ สร้างแรงจูงใจได้ และสุดท้ายการควบคุมโดยมีกิจกรรม ๕ อย่าง คือ วัดผล เปรียบเทียบผลการทำงาน วัดค่าของความเบี่ยงเบนจากมาตรฐาน หาสาเหตุของการเบี่ยงเบน ปรับปรุงแก้ไขเพื่อให้บรรลุตามเป้าหมายและเกี่ยวข้องกับการวางแผน

๒.๑.๓ ความสำคัญของการจัดการ

ความสำคัญของการจัดการมีดังนี้

๑. การจัดการได้รับการพัฒนามาควบคู่กับการดำเนินชีวิตของมนุษย์เป็นเวลานาน และช่วยให้มนุษย์สามารถดำรงชีวิตได้อย่างมีความสุข
๒. จำนวนประชากรของโลกและของแต่ละประเทศเพิ่มมากขึ้นอย่างรวดเร็ว เป็นผลทำให้องค์การต่าง ๆ ต้องให้ความสำคัญต่อการขยายงานด้านการจัดการให้กว้างขวางเป็นระบบมากยิ่งขึ้น
๓. การจัดการเป็นเครื่องมือบ่งชี้ให้เห็นถึงความเจริญก้าวหน้าของสังคม จะเห็นได้ว่าความเจริญก้าวหน้าทางวิชาการต่าง ๆ โดยเฉพาะทางด้านอุตสาหกรรม ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาไปอย่างไม่หยุดยั้ง ทั้งนี้ก็เนื่องจากการจัดการนั่นเอง
๔. การจัดการเป็นวิธีการที่สำคัญที่จะนำสังคมและประเทศชาติไปสู่ความเจริญรุ่งเรือง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในยุคข้อมูลข่าวสารที่ไร้พรมแดน ดังเช่น ปัจจุบัน
๕. การจัดการเป็นลักษณะของการให้บุคคลต่าง ๆ ในองค์กรได้มีโอกาสร่วมมือกันทำงาน เป็นปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน และก่อให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ในหมู่ผู้ปฏิบัติงานร่วมกัน

^๙ตุลา มหามสุธานนท์, **หลักการจัดการ หลักการบริหาร**, (กรุงเทพมหานคร: ธนัการพิมพ์, ๒๕๔๕),

๖. แม้แต่ชีวิตประจำวันของมนุษย์เรา ไม่ว่าจะอยู่ในเรื่องครอบครัวหรือในที่ทำงาน ก็ล้วนแต่เกี่ยวข้องกับการจัดการทั้งสิ้น ดังนั้น ชีวิตและการทำงานจะประสบความสำเร็จหรือไม่นั้น ย่อมขึ้นอยู่กับจัดการทั้งสิ้น^{๑๐}

การเมืองค์กรเกิดขึ้นในโลกนั้นจะมีขนาดใหญ่หรือเล็ก ไม่ว่าจะเป็้องค์กรที่เป็นทางการหรือไม่เป็นทางการ ก็ล้วนแต่ต้องอาศัยการจัดการเข้าไปดำเนินการให้้องค์กรเหล่านั้น บรรลุเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ การศึกษาเรียนรู้และการทำความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการจึงเป็นเรื่องสำคัญและมีความจำเป็นต่อแวดวงวิชาการและผู้ปฏิบัติงานทั้งหลาย เพราะการจัดการที่มีการศึกษาองค์ความรู้แล้วจะพื่อนำไปปฏิบัติหรือประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อ้องค์กรนั้น ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล^{๑๑}

สรุปได้ว่า ความสำคัญของการจัดการ คือ การจัดการมีผลต่อความสำเร็จของ้องค์กร แม้จะเป็นสิ่งที่ไม่สามารถมองเห็นได้ แต่สามารถวัดและประเมินผลได้ การจัดการทำให้การใช้ทรัพยากรมีความคุ้มค่าและเกิดประสิทธิผลในการผลิต นอกจากนี้ยังช่วยให้คุณภาพชีวิตของพนักงานดีขึ้น และยังเป็นการแสวงหาวิธีการทำงานที่ดีที่สุด นอกจากนี้การจัดการยังช่วยทำให้เกิดการจ้างงาน ทำให้ประชาชนมีรายได้ หากมีกระบวนการจัดการที่ดี จะทำให้องค์กรประสบความสำเร็จตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ ประกอบกับการจัดการเป็นเทคนิคที่ทำให้สมาชิกใน้องค์กรเกิดจิตสำนึกร่วมกัน ในการปฏิบัติงาน มีความตั้งใจ เป็นตัวกำหนดขอบเขตการทำงานของสมาชิกใน้องค์กร และการจัดการเป็นการแสวงหาวิธีการที่ดีที่สุดในการปฏิบัติงาน

๒.๒ แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหารจัดการ

ผู้วิจัยได้รวบรวมความหมาย แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหารจัดการ ซึ่งมีนักวิชาการศึกษาไว้อย่างกว้างขวาง ดังนี้

๒.๒.๑ ความหมายการบริหารจัดการ

คำว่า การบริหาร (administration) มีรากศัพท์มาจากภาษาละติน “Administatrae” หมายถึง ช่วยเหลือ (Assist) หรืออำนวยการ (Direct) การบริหารมีความสัมพันธ์หรือมีความหมายใกล้เคียงกับคำว่า “Minister” ซึ่งหมายถึง การรับใช้หรือผู้รับใช้ หรือผู้รับใช้รัฐ คือ รัฐมนตรี สำหรับความหมายดั้งเดิมของคำว่า Administer หมายถึง การติดตามดูแลสิ่งต่าง ๆ การบริหารงานเป็นเรื่องที่สำคัญยิ่งต่อการดำเนินงานของทุก้องค์กร ทั้งนี้เพราะการบริหารงานสามารถบ่งชี้ให้เห็นได้ว่า้องค์กรนั้น ๆ มีความเจริญก้าวหน้ามากน้อยเพียงใด การบริหารงานของ้องค์กรต่าง ๆ ที่ดีนั้นผู้บริหาร้องค์กรจะต้องมีความสามารถในการวางแผนให้บุคลากรสามารถทำงานร่วมกันได้อย่างมีประสิทธิภาพ และก่อให้เกิดประสิทธิผลสูงสุด ทั้งนี้เพราะผู้บริหารจะต้องคำนึงถึงปัจจัยทางด้าน

^{๑๐} สัมพันธ์ ภูโพลย์, **องค์การและการจัดการ**, (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์พิทักษ์อักษร, ๒๕๔๐), หน้า ๑๘

^{๑๑} สุรพล สุยะพรหมและคณะ, **พื้นฐานทางการจัดการ**, หน้า ๖

สิ่งแวดล้อมในรูปแบบต่าง ๆ รวมด้วย ซึ่งการวินิจฉัยสั่งการเป็นเครื่องมือที่แสดงให้เห็นถึงศักยภาพและความสามารถของตัวผู้บริหารเอง

ส่วนคำว่า การจัดการ (Management) นิยมใช้ในภาคเอกชนหรือภาคธุรกิจซึ่งมีวัตถุประสงค์ในการจัดตั้งเพื่อมุ่งแสวงหากำไร (Profits) หรือกำไรสูงสุด (Maximum Profits) แต่อย่างไรก็ตามทั้งสองคำนี้ก็อาจใช้แทนกันได้ ซึ่งหมายถึงการบริหาร เช่นเดียวกัน นักวิชาการได้ให้ความหมายของการบริหารจัดการหลายทัศนะแตกต่างกันดังนี้

การบริหารจัดการ หมายถึง ศิลปะแห่งการทำงานให้สำเร็จโดยอาศัยคนอื่น ซึ่งนักบริหารมีหน้าที่ในการวางแผน จัดองค์กร อำนวยการและควบคุมทรัพยากรบุคคลและทรัพยากรอื่น ๆ ให้ดำเนินงานไปในทิศทางเดียวกัน เพื่อบรรลุเป้าหมายที่วางไว้ หน้าที่ของนักบริหารมีอยู่ ๕ ประการ คือ การวางแผน (Planning) การจัดองค์กร (Organizing) การแต่งตั้งบุคลากร (Staffing) การอำนวยการ (Directing) และการควบคุม (Controlling) แม้ว่าหน้าที่ของนักบริหารทั้ง ๕ ประการจะถูกกำหนดโดยวิชาการสมัยใหม่ก็ตาม แต่เมื่อก่อนทางปฏิบัติแล้วคนไทยเราก็บริหารแบบนี้มานานแล้วหน้าที่ของนักบริหารปรากฏชัดเจนในการปฏิบัติขององค์การตั้งแต่สมัยโบราณ การทำงานให้สำเร็จโดยอาศัยคนอื่น (Getting things done through other people) เมื่อว่าตามคำนิยามนี้ การบริหารในพระพุทธศาสนาเริ่มมีขึ้นเป็นรูปธรรมสองเดือนนับจากวันที่พระพุทธเจ้าตรัสรู้ นั่นคือในวันอาสาฬหบูชา เมื่อพระพุทธเจ้าทรงแสดงพระธรรมเทศนาเป็นครั้งแรกแก่พระปัญจวัคคีย์ ซึ่งทำให้เกิดพระสงฆ์ขึ้น เมื่อมีพระสงฆ์ขึ้นเป็นสมาชิกใหม่เกิดขึ้นในพระพุทธศาสนาอย่างนี้ พระพุทธเจ้าก็ต้องบริหารคณะสงฆ์^{๑๒}

ผู้บริหารงานที่ดีจะต้องมีวิธีการบริหารงานที่จะทำให้ชนะใจลูกน้อง ธรรมะสำหรับผู้บริหารงาน คือ จะต้องมีความหนักแน่นมั่นคงและสามารถเป็นเสาหลักในการสร้างความเชื่อมั่นให้แก่ลูกน้องได้ มีความสามารถในการแบ่งงานให้ลูกน้องทำตามความชำนาญของแต่ละบุคคล และรู้จักกระจายอำนาจให้แก่ลูกน้องได้ช่วยแบ่งเบาภาระของตนเอง ดังนั้นผู้บริหารงานที่ดีจึงเป็นผู้ที่คอยดูแลภาพรวมในการทำงานของบุคคลในองค์การ^{๑๓}

การบริหารจัดการ มีความสำคัญต่อการปฏิบัติงานให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ ได้มีนักวิชาการหลายท่านได้กล่าวไว้ ดังนี้ การบริหารจัดการ หมายถึง กระบวนการที่ผู้จัดการใช้ศิลปะและกลยุทธ์ต่าง ๆ ดำเนินกิจการตามขั้นตอนต่าง ๆ โดยอาศัยความร่วมมือร่วมใจของสมาชิกในองค์การ การตระหนัก ความสามารถ ความต้องการ ความถนัด และความมุ่งหวังด้านความเจริญก้าวหน้าในการปฏิบัติงานของสมาชิกในองค์การควบคู่ไปด้วย องค์การจึงจะสัมฤทธิ์ผลตามเป้าหมายที่กำหนดไว้^{๑๔}

^{๑๒} พระพรหมบัณฑิต (ประยูร ธมฺมจิตฺโต), **คุณธรรมและพุทธวิธีการบริหาร**, (กรุงเทพมหานคร: มูลนิธิพุทธธรรมและโรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๓๕), หน้า ๒ - ๕.

^{๑๓} พระมหาวุฒิชัย วชิรเมธี (ว. วชิรเมธี), **คนสำราญงานสำเร็จ**, พิมพ์ครั้งที่ ๓, (กรุงเทพมหานคร: บริษัท อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง จำกัด (มหาชน), ๒๕๕๐), หน้า ๒๕-๓๒.

^{๑๔} พะยอม วงศ์สารศรี, **องค์การและการจัดการ**, (กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต, ๒๕๕๒), หน้า ๓๖.

การบริหารจัดการ หมายถึง กระบวนการทำงานกับคนและโดยอาศัยคนเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ขององค์การภายใต้สภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลง^{๑๕}

การบริหารจัดการ คือ งานของหัวหน้าหรือผู้นำที่จะต้องกระทำเพื่อให้กลุ่มต่าง ๆ ที่มีคนหมู่มากมาอยู่รวมกัน และร่วมกันทำงานเพื่อวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้จนสำเร็จผลโดยได้ประสิทธิภาพ^{๑๖}

การบริหารจัดการ หมายถึง การเสริมพลัง/อำนาจในการตัดสินใจ (Empowerment) การรื้อปรับระบบ (Reengineering) การบริหารงานเชิงคุณภาพเบ็ดเสร็จ/โดยรวม (Total Quality Management) และการปรับลดขนาดองค์การ (Downsizing) โดยผู้บริหารจะต้องทำหน้าที่การจัดองค์การ (Organizing) การจัดคนเข้าทำงาน (Staffing) การวางแผน (Planning) และการควบคุม (Controlling)^{๑๗}

การบริหารจัดการ คือ กลุ่มของกิจกรรม ประกอบด้วย การวางแผน (Planning) การจัดองค์การ (Organizing) การสั่งการหรือการชี้นำ (Directing/Leading) และการควบคุม (Controlling) ซึ่งจะมีความสัมพันธ์โดยตรงกับทรัพยากรขององค์การ เพื่อนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์และด้วยจุดมุ่งหมายสำคัญในการบรรลุความสำเร็จตามเป้าหมายขององค์การอย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลครบถ้วน^{๑๘}

การบริหาร คือ การที่ผู้บริหารวางแผน จัดองค์กร การนำ และควบคุมการทำงาน ให้บรรลุวัตถุประสงค์ขององค์การ^{๑๙}

การบริหารจัดการ หมายถึง การงานบริหารทุกอย่างที่จำเป็นต้องกระทำ โดยมีหลักเกณฑ์ซึ่งกำหนดจากการวิเคราะห์ศึกษาโดยรอบคอบ ทั้งนี้เพื่อให้มีวิธีที่ดีที่สุดในอนาคตที่จะก่อให้เกิดประสิทธิภาพในการผลิตมากยิ่งขึ้น เพื่อประโยชน์สำหรับทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง^{๒๐}

การบริหาร หมายถึง การดำเนินงานให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ โดยอาศัยปัจจัยทั้งหลาย ได้แก่ คน เงิน วัสดุสิ่งของเป็นอุปกรณ์การบริหาร^{๒๑}

สรุปได้ว่า จากความหมายของการบริหารจัดการข้างต้น สามารถกำหนดความหมาย การบริหารจัดการ หมายถึง กระบวนการการกระทำกิจกรรมอย่างใดอย่างหนึ่งหรือหลาย ๆ อย่าง โดยมีปัจจัยหลายประการเป็นองค์ประกอบในการดำเนินงานได้แก่ คน เงิน วัสดุสิ่งของ เป็นอุปกรณ์ในการ

^{๑๕} เสนาะ ดีเยาว์, **หลักการบริหาร**, พิมพ์ครั้งที่ ๔, (กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๕๑), หน้า ๓.

^{๑๖} ธงชัย สันติวงษ์, **องค์การและการบริหาร**, พิมพ์ครั้งที่ ๑๑, (กรุงเทพมหานคร: วีอินเตอร์พรีน, ๒๕๕๐), หน้า ๑๘.

^{๑๗} จุฑา เทียนไทย, **การจัดการมุมมองนักบริหาร**, (กรุงเทพมหานคร: แมคกรอฮิล, ๒๕๔๘), หน้า ๔.

^{๑๘} สุรัสวดี ราชกุลชัย, **การวางแผนและการควบคุมทางการบริหาร**, (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๔๗), หน้า ๔.

^{๑๙} Dessler, G., **Management: Principles and Practices for Tomorrow's Leaders**, (Florida : UG/GGS Information Services, 2011), p. 3.

^{๒๐} Taylor, F.W, **The Principles of Scientific Management**, (New York: Harper, 2002), p. 27.

^{๒๑} Koontz, H, **Management: A Global Perspective**, (Heinz Wehrich: Mcgraw-Hill, 1993), p. 146.

ขับเคลื่อนในการปฏิบัติงาน เป็นไปในทางสร้างสรรค์ มีการดำเนินการเพื่อให้คงอยู่ มีการวางแผน การจัดองค์การ การจูงใจ การควบคุม และการกระทำที่ทำให้เกิดการเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันอย่างมีระเบียบแบบแผน เพื่อให้บรรลุเป้าหมายขององค์การ

๒.๒.๒ หลักการและความสำคัญของการบริหารจัดการ

การบริหารจัดการถือเป็นสิ่งที่สำคัญที่ทุกๆ องค์การจำเป็นต้องบริหารให้เกิดผลเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ขององค์การ ซึ่งจะทำให้การบริหารดำเนินไปได้อย่างต่อเนื่อง ซึ่งมีนักวิชาการหลายท่านได้ให้ความหมายไว้ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

การบริหารจัดการมีหลักการสำคัญ ดังนี้

๑. มีเป้าหมาย หรือวัตถุประสงค์ที่แน่นอนในการบริหารองค์กร ผู้บริหารจะต้องกำหนดทิศทางหรือวัตถุประสงค์ของการทำงานไว้ชัดเจน

๒. มีปัจจัยในการบริหาร โดยทั่วไปแล้วปัจจัยในการบริหารที่เป็นพื้นฐานมี ๕ ประการ คือ คน (Men) เงิน (Money) วัสดุ (Material) เทคนิควิธี (Method) เครื่องจักร (Machine) อย่างไรก็ตามปัจจัยพื้นฐานของการบริหาร ๕ ประการที่กล่าวมานี้ อาจจะยังไม่เป็นการเพียงพอ ยิ่งโดยเฉพาะในสภาพสังคมปัจจุบันมีการแข่งขันรุนแรงทุกด้าน เช่น ธุรกิจการค้า ระบบการผลิต ตลอดทั้งทางด้านการศึกษา ปัจจัยการบริหารอาจจะมีปัจจัยอื่นนอกเหนือจาก ๕ ประการที่กล่าวมา เช่น การตลาด และอื่น ๆ เป็นต้น

๓. ลักษณะของการบริหาร การบริหารเป็นทั้งศาสตร์และศิลป์ที่ผู้บริหารจะต้องนำมาประยุกต์ใช้ในการบริหารให้เกิดประสิทธิผลสูงสุดต่อองค์กร จนมีคำกล่าวที่ว่า “ที่ใดมีผู้นำที่ดี ที่นั่นก็จะมีความสำเร็จ”^{๒๒}

หลักการบริหารจัดการ หมายถึง การดำเนินงานหรือการปฏิบัติงานใด ๆ ของหน่วยงานของรัฐและ/หรือเจ้าหน้าที่ของรัฐที่เกี่ยวข้องกับคน สิ่งของ และหน่วยงาน โดยครอบคลุมเรื่องต่าง ๆ เช่น การบริหารคน (Man) การบริหารเงิน (Money) การบริหารวัสดุอุปกรณ์ (Material) การบริหารงานทั่วไป (Management) และการบริหารจริยธรรม (Morality) เช่นนี้ เป็นการนำปัจจัยที่มีส่วนสำคัญต่อการบริหารที่เรียกว่า 5M แต่ละตัวมาเป็นแนวทางในการให้ความหมายและการบริหารงานต้องมีลักษณะที่สำคัญ ๔ ประการ คือ การบริหารต้องมีวัตถุประสงค์ที่แน่นอนอย่างใดอย่างหนึ่ง การบริหารต้องเป็นงานร่วมกันของบุคคลตั้งแต่ ๒ คนขึ้นไป การบริหารต้องมีลักษณะเป็นการดำเนินการที่เป็นกระบวนการ การบริหารต้องใช้ทรัพยากรบริหารเป็นปัจจัยพื้นฐาน^{๒๓}

การบริหารงานไม่ว่าจะเป็นรูปแบบผู้นำโครงสร้างระบบราชการและหน้าที่ของผู้บริหารในองค์การแห่งหนึ่งสามารถนำมาประยุกต์ไปใช้กับองค์การ เรียกว่า วิธีที่ดีที่สุด (One best way) อย่างไรก็ตามผู้บริหารในแต่ละองค์การจะเผชิญกับสถานการณ์เฉพาะที่มีเอกลักษณ์ของตัวเอง ไม่มีหลักสากล

^{๒๒} ยุทธ กัยวรรณ, การบริหารการผลิต, (กรุงเทพมหานคร: พิมพ์ดี, ๒๕๔๗), หน้า ๑๙.

^{๒๓} วิรัช นิภาวรรณ, การบริหารจัดการ, พิมพ์ครั้งที่ ๗, (กรุงเทพมหานคร: ทรัพย์เพิ่มการพิมพ์, ๒๕๔๙), หน้า ๓๗.

ใดที่สามารถใช้ได้กับทุกปัญหา ผู้บริหารต้องศึกษาการบริหาร โดยมีประสบการณ์จากกรณีศึกษา (case study) จำนวนมาก และวิเคราะห์ว่าวิธีการใดที่สามารถใช้ในสถานการณ์ใหม่^{๒๔}

สำหรับบิดาแห่งการบริหารกล่าวถึงหลักเกณฑ์ซึ่งมีพื้นฐานอยู่ในหลักการ (Principles) ที่สำคัญ ๔ ประการ คือ

๑. ต้องมีการคิดค้น และกำหนดวิธีที่ดีที่สุด (One 6 W) สำหรับงานแต่ละอย่าง คือ ต้องมีการกำหนดวิธีการทำงานที่ดีที่สุดที่ช่วยให้สามารถทำงานเสร็จลงไปด้วยดีตามวัตถุประสงค์ มาตรฐานของงานจะต้องมีการจัดวางเอาไว้ โดยมีหลักเกณฑ์ที่ได้พิสูจน์มาแล้วว่าเป็นวิธีที่ดีที่สุดจริง และในเวลาเดียวกันการจ่ายผลตอบแทนแบบจูงใจต่าง ๆ ก็จ่ายให้ตามผลผลิตทั้งหมด

๒. ต้องมีคัดเลือกและพัฒนาคนงาน โดยตระหนักถึงความสำคัญและคุณค่าของการรู้จักงานให้เหมาะสมสอดคล้องกับคนงาน นอกจากนี้ต้องมีการอบรมคนงานให้รู้จักวิธีการทำงานที่ถูกวิธีด้วย และในการคัดเลือกคนงานจะต้องมีการพิจารณาเป็นพิเศษที่จะให้ได้คนที่มีคุณสมบัติที่ดีที่สุดตรงตามงานที่จะให้ทำ

๓. ด้วยวิธีการพิจารณาอย่างรอบคอบเกี่ยวกับวิธีการทำงาน ควบคู่กับการพิจารณาคนงานนี้คนงานจะไม่คัดค้านต่อวิธีทำงานใหม่ที่ได้กำหนดขึ้น เพราะโดยหลักเหตุผลคนงานทุกคนจะเห็นจริงถึงโอกาสที่เขาจะได้รับรายได้สูงขึ้นจากการทำงานถูกวิธีที่จะช่วยให้ได้ผลผลิตสูงขึ้น

๔. การประสานร่วมมือกันอย่างใกล้ชิดระหว่างผู้บริหาร และคนงาน ฝ่ายบริหารควรจะได้ประสานอย่างใกล้ชิดเป็นประจำกับคนงานที่เป็นผู้ปฏิบัติงาน แต่ต้องไม่ใช่โดยการลงมือปฏิบัติงานที่ควรจะเป็นงานของคนงานเท่านั้น จากหลักการดังกล่าว พบว่าวิธีการต่าง ๆ ล้วนแต่เป็นวิธีการที่มีหลักเกณฑ์ตามหลักวิทยาศาสตร์ ทำให้เกิดทฤษฎีการบริหารขึ้นมาและได้เสนอแนะว่า ผู้บริหารต้องมีบทบาทเป็นจุดกลางของปัญหาและความสำเร็จของกลุ่มที่จะต้องรับผิดชอบนำเอาเรื่องที่เกี่ยวข้องกับประสิทธิภาพของกลุ่มมาคิดวิเคราะห์และปรับปรุงหาทางออกให้ได้เป็นผลดีที่สุดสำหรับกลุ่มให้ดีขึ้นและมากขึ้นเรื่อย ๆ^{๒๕}

นอกจากนี้ยังมีนักวิชาการกล่าวถึงหลักสำคัญของการบริหาร ๕ ลักษณะ คือ

๑. การบริหารเป็นการทำงานกับคนและโดยอาศัยคน หมายความว่า การบริหารเป็นกระบวนการทางสังคม คือ อาศัยกลุ่มคนที่ร่วมกันทำงานเพื่อบรรลุเป้าหมายขององค์การ ผู้บริหารจะต้องรับผิดชอบให้สำเร็จโดยอาศัยความร่วมมือของบุคคลอื่น มิฉะนั้นจะทำงานไม่สำเร็จสาระสำคัญของการบริหารในข้อนี้แสดงให้เห็นว่าผู้บริหารที่ประสบความสำเร็จจะต้องมีสิ่งต่าง ๆ เหล่านี้ คือ มีความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลที่ดี มีความเป็นผู้นำและสามารถทำงานเป็นทีมได้ มีความสามารถในการปรับเปลี่ยนให้เข้ากับสภาพแวดล้อมได้ หากมีการเปลี่ยนแปลงในสถานการณ์และมีความสามารถทำให้งานบรรลุเป้าหมายได้

๒. การบริหารทำให้งานบรรลุเป้าหมายขององค์การ เป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ขององค์การต้องอาศัยความร่วมมือกันของคนทุกคนจึงจะทำให้สำเร็จลงได้ เป้าหมายเป็นสิ่งที่ทำให้ผู้บริหารจะต้องทำให้บรรลุได้นั้นจะต้องมีลักษณะสำคัญ ๓ ประการ คือ เป้าหมายต้องสูงแล้วสามารถ

^{๒๔} สมยศ นาวิการ, การบริหารกลยุทธ์, พิมพ์ครั้งที่ ๓, (กรุงเทพมหานคร: บรรณกิจ, ๒๕๕๑), หน้า ๔๔.

^{๒๕} ธงชัย สันติวงษ์, องค์การและการบริหาร, หน้า ๔๗-๔๘.

ทำให้สำเร็จ เป้าหมายสูงเกินไปก็ทำให้สำเร็จไม่ได้ เป้าหมายต่ำเกินไปก็ไม่ท้าทายไม่มีคุณค่า ประการที่สอง การจะไปถึงเป้าหมายจะต้องมีระบบงานที่ดีมีแผนงานที่มีประสิทธิภาพ ประการสุดท้าย จะต้องระบุเวลาที่จะทำให้บรรลุเป้าหมายนั้น

๓. การบริหารเป็นการสมดุลระหว่างประสิทธิผลและประสิทธิภาพ คำว่าประสิทธิผล หมายความว่า ทำงานบรรลุผลสำเร็จตามที่กำหนด ส่วนคำว่า ประสิทธิภาพ หมายความว่า ทำงานโดยใช้ทรัพยากรอย่างประหยัดหรือเสียค่าใช้จ่ายต่ำสุด การทำงานให้สำเร็จอย่างเดียวไม่พอแต่จะต้องคำนึงถึงค่าใช้จ่ายที่ประหยัดอีกด้วย การทำให้ได้ทั้งสองอย่าง คือ งานบรรลุผลตามที่ต้องการและการใช้ทรัพยากรต่ำสุดจึงเป็นความสมดุลระหว่างประสิทธิผลและประสิทธิภาพ

๔. การบริหารเป็นการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดให้เกิดประโยชน์สูงสุด เป็นที่รู้จักกันโดยทั่วไปว่าเราอาศัยในโลกที่มีทรัพยากรจำกัด การใช้ทรัพยากรต่าง ๆ จึงต้องตระหนัก ๒ ข้อใหญ่ ๆ คือ เมื่อใช้ทรัพยากรใดไปแล้วทรัพยากรนั้นจะหมดสิ้นไปไม่สามารถกลับคืนมาใหม่ได้ และจะต้องเลือกใช้ทรัพยากรให้เหมาะสมอย่าให้เกิดสิ้นเปลืองโดยเปล่าประโยชน์ ดังนั้น การบริหารกับเศรษฐศาสตร์จึงมีความสัมพันธ์อย่างใกล้ชิด เศรษฐศาสตร์เป็นการศึกษาถึงการกระจายการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดอย่างไร ส่วนผู้บริหารในองค์การจะต้องผลิตสินค้าและบริหารให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล

๕. การบริหารจะต้องเผชิญกับสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไป ผู้บริหารที่ประสบความสำเร็จจะต้องสามารถคาดคะเนเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างถูกต้อง และสามารถปรับตัวเองให้เข้ากับการเปลี่ยนแปลงนั้น^{๒๖}

สำหรับการบริหาร เป็นกระบวนการของการวางแผน การจัดองค์การและสั่งการควบคุม กำกับ ความพยายามของสมาชิกขององค์การและใช้ทรัพยากรอื่นๆ เพื่อความสำเร็จในเป้าหมายขององค์การที่กำหนดไว้ ลักษณะที่สำคัญของการบริหารมีลักษณะสำคัญ ๘ ประการดังนี้

๑) การบริหารเป็นกิจกรรมอย่างหนึ่ง มิใช่บุคคลหนึ่งบุคคลใดหรือกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง ถ้าจะกล่าวถึงบุคคลผู้ทำหน้าที่บริหารนั้นก็เรียกว่าผู้บริหาร

๒) การบริหารงานที่จุดหมายทั้งนี้หมายความว่า ในการบริหารงานนั้นจำเป็นต้องมีการกำหนดวัตถุประสงค์หรือจุดหมายไว้ก่อน ไม่ว่าจะกำหนดไว้อย่างชัดเจนหรือไม่ก็ตามส่วนการบริหารนั้นจะเป็นแนวทางในการดำเนินงานให้สำเร็จตามจุดหมาย

๓) การบริหารเป็นแนวทางสำคัญที่มีอิทธิพลต่อสังคมภายใน และภายนอกองค์กรดังเช่น ถ้าผู้บริหารต้องการจะปรับปรุงวิถีปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ก็อาจได้โดยการจัดหาเครื่องจักรเครื่องมืออันทันสมัยมาใช้ จัดการฝึกอบรมคนงานให้มีความสามารถยิ่งขึ้น ซึ่งจะเป็นผลดีต่อองค์กรและผู้ปฏิบัติงานด้วย ตัวอย่างผลกระทบต่องานภายนอกเป็นต้นว่า ถ้าองค์กรนั้นๆ มีนโยบายที่จะหาประโยชน์ต่อสังคม เช่น ส่งเสริมการศึกษาในชุมชนโดยให้ทุนการศึกษาหรือบริจาคเงินก่อสร้างโรงเรียนก็นับว่าองค์กรนั้นมีส่วนช่วยพัฒนาสังคมภายในองค์กรหรือองค์กรบางแห่งอาจไม่นำพาต่อความเดือดร้อนรำคาญ ซึ่งองค์กรของตนก่อขึ้นเช่นสิ่งเหล่านี้ย่อมเป็นผลของการบริหารอันมีอิทธิพลต่อชีวิตมนุษย์และสิ่งแวดล้อม

^{๒๖} เสนาะ ตีเยาว์, หลักการบริหาร, หน้า ๑-๒.

๔) การบริหารเป็นเรื่องเกี่ยวกับความสามารถของกลุ่มคนธุรกิจก่อตั้งขึ้น เพื่อดำเนินการให้บรรลุผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์โดยกลุ่มคน มิใช่เป็นความสามารถของบุคคลใดบุคคลหนึ่ง เพียงบุคคลเดียวเท่านั้นทั้งนี้ เพราะว่าคนเราย่อมมีขอบเขตความสามารถจำกัด ทั้งด้านกำลังกาย กำลังสมองและเวลา จึงจำเป็นต้องได้รับความร่วมมือร่วมใจจากบุคคลมาช่วยกัน

๕) การบริหารจะได้รับผลสำเร็จด้วยดี ด้วยการร่วมแรงร่วมใจของบุคคลอื่นๆ นอกเหนือไปจากเจ้าของธุรกิจ ทั้งนี้เนื่องจากบรรดาเจ้าของ เช่น ผู้ถือหุ้นอาจไม่มีเวลาหรือความสามารถในการบริหารจึงต้องจัดหาผู้อื่นที่มีความสามารถในการบริหารจึงต้องจัดหาผู้อื่นที่มีความสามารถในการบริหารให้มาบริหารในองค์กร

๖) การบริหารจะดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพได้โดยการใช้ความรู้ความชำนาญและการฝึกฝนอบรมทางด้านบริหารมาโดยเฉพาะจึงเป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไปว่าการบริหารเป็นวิชาชีพอย่างหนึ่งผู้บริหารโดยเฉพาะผู้บริหารสูงสุดไม่จำเป็นต้องมีความรู้ทางเทคนิคในการปฏิบัติโดยตรง แต่ผู้บริหารจะต้องมีความรู้ความชำนาญในการบริหาร อันได้แก่การวางแผน การจัดองค์การ ฯลฯ

๗) การบริหารเป็นสิ่งที่ไม่มีตัวตนไม่สามารถมองเห็นได้ แต่สิ่งที่จะแสดงให้เห็นว่า การบริหารดำเนินไปอย่างไร ได้ผลดีหรือไม่เพียงใดนั้น ก็คือผลงานเพราะว่าผลงานจะเป็นเครื่องวัดความสามารถทางการบริหาร

๘) เจ้าของธุรกิจไม่จำเป็นต้องทำหน้าที่ผู้บริหารเสียเองโดยทั่วไปแล้ว (ยกเว้นองค์กรขนาดเล็ก) คณะผู้บริหารมักจะเป็นกลุ่มบุคคลอื่น ๆ ที่มีความสามารถทางการบริหารทำหน้าที่ในนามของเจ้าของธุรกิจ^{๒๗}

สรุปได้ว่า การบริหารจัดการนั้นทุก ๆ องค์การการจะเติบโตได้ก็ต้องอาศัยการบริหารจัดการที่ดี การบริหารจัดการมักจะไม่หยุดนิ่ง จะต้องมีการพัฒนาให้มีประสิทธิภาพอยู่เสมอขึ้นอยู่กับการเปลี่ยนแปลง และสภาวะที่เกิดขึ้น องค์การใดก็ตามที่มีการพัฒนาการบริหารจัดการได้ถูกที่ถูกเวลาก็จะเป็นองค์การที่ประสบความสำเร็จสูงสุด ดังนั้น จึงควรที่จะศึกษาแนวทางการพัฒนาระบบการบริหารจัดการอยู่ตลอดเวลาเพื่อให้องค์การบรรลุวัตถุประสงค์และเกิดผลลัพธ์ที่ดีต่อองค์การ

๒.๒.๓ แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารจัดการ

จากการทบทวนเอกสารที่เกี่ยวข้องกับทฤษฎีการบริหารจัดการพบว่า มีนักวิชาการนำเสนอไว้ดังนี้ การบริหารเป็นวิธีการทำให้งานสำเร็จโดยอาศัยผู้อื่น (Getting things done through other people) และกล่าวว่าหน้าที่ของผู้บริหารเป็นกรอบในการพิจารณาของผู้บริหารให้สำเร็จ มี ๕ ประการ ตามคำย่อภาษาอังกฤษว่า “POSDC” ดังนี้ คือ

P คือ Planning หมายถึงการวางแผน เป็นการกำหนดแนวทางการดำเนินงานเพื่อความสำเร็จที่จะตามมาในอนาคต ผู้บริหารที่ดีต้องมีวิสัยทัศน์ที่กว้างไกลเพื่อกำหนดทิศทางขององค์กร

O คือ Organizing หมายถึงการจัดองค์การ เป็นการกำหนดโครงสร้างความสัมพันธ์ของสมาชิกและสายบังคับบัญชาภายในองค์กร มีการแบ่งงานกันทำและการกระจายอำนาจ

^{๒๗} สมยศ นาวิการ, การบริหารกลยุทธ์, หน้า ๔๔.

S คือ Staffing หมายถึง งานบุคลากร เป็นการสรรหาบุคลากรใหม่ การพัฒนาบุคลากร และการใช้คนให้เหมาะสมกับงาน

D คือ Directing หมายถึง การอำนวยการ เป็นการสื่อสารเพื่อให้เกิดการดำเนินการตามแผน ผู้บริหารต้องมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีและต้องมีภาวะผู้นำ

C คือ Controlling หมายถึง การกำกับดูแล เป็นการควบคุมคุณภาพของ การปฏิบัติงาน ภายในองค์กร รวมทั้งกระบวนการแก้ปัญหาภายในองค์กร

สำหรับหลักการในการบริหารจัดการมี ๑๔ ประการเป็นส่วนประกอบสำคัญในการเพิ่มประสิทธิภาพของกระบวนการบริหารจัดการ ดังนี้

๑. การแบ่งงานกันทำ (Division of Labor) ฟาโยล ได้เสนอว่า คนงานควรจะได้รับ การมอบหมายหน้าที่ให้ปฏิบัติมากขึ้น หรือได้รับการกระตุ้นให้มีความรับผิดชอบ ในผลลัพธ์ของงานมากขึ้น ซึ่งหลักการนี้จะสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในองค์กรยุคปัจจุบันได้

๒. อำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบ (Authority and Responsibility) แวปเบอร์และฟาย ได้ให้ความสำคัญของอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบอำนาจหน้าที่แบบเป็นทางการของแวปเบอร์จะได้มาจากตำแหน่งหน้าที่ของผู้บริหารในสายการบังคับบัญชา ส่วนอำนาจหน้าที่แบบไม่เป็นทางการจะได้รับความชำนาญงานของบุคคล (Expertise) ความรู้ทางด้านเทคนิค (Technical Knowledge) ความมีคุณค่าทางศีลธรรม (Moral Worth) และความสามารถในการนำ (Leading) และสร้างความผูกพันกับผู้ใต้บังคับบัญชา ตลอดจนเน้นว่าอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบควรอยู่คู่กัน

๓. การมีผู้บังคับบัญชาคนเดียว (Unity of Command) ฟาโยล กล่าวว่าคำสั่งสองคำสั่ง (Dual Command) อาจก่อให้เกิดปัญหาในการทำงาน เช่น การรายงานจะมีความเกี่ยวข้องในเมื่อผู้ควบคุมสองคนได้ให้คำสั่งกับผู้ใต้บังคับบัญชาเพียงคนเดียว ทำให้เกิดการสับสนในบางสถานการณ์ คำสั่งสองคำสั่งนี้ทำให้เกิดความยุ่งยากแก่ผู้บังคับบัญชา และทำให้เกิดการสับสนในลำดับชั้นของอำนาจหน้าที่แบบเป็นทางการ (Formal Hierarchy of Authority) การประเมินอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบของผู้บริหารในระบบผู้บังคับบัญชาสองคนจะเป็นการยาก และผู้บริหารจะไม่สนใจในความรู้สึกรักของผู้ใต้บังคับบัญชา มักจะโกรธและอาจไม่ให้ความร่วมมือในอนาคตถ้าผู้ใต้บังคับบัญชาไม่เชื่อฟัง

๔. สายการบังคับบัญชาตามอำนาจหน้าที่ (Line of Authority) เป็นสายการบังคับบัญชาจากผู้บริหารในระดับบนสู่ผู้ปฏิบัติงานในระดับล่างขององค์กร ความสัมพันธ์ของการจำกัดความยาวของสายการบังคับบัญชา โดยการควบคุมจำนวนของระดับในลำดับชั้นของการบริหารจัดการ จำนวนที่ดีที่สุดที่ลำดับชั้นการบังคับบัญชา (Hierarchy) คือความยาวของการติดต่อสื่อสารระหว่างผู้บริหารระดับสูงและพนักงานระดับล่าง รวมถึงความล่าช้าใน การวางแผน (Planning) และการจัดการ (Organizing) ซึ่งการจำกัดจำนวนของระดับชั้น การบังคับบัญชาให้น้อยลงจะทำให้ปัญหาในการติดต่อสื่อสารลดลง และองค์กรจะมีการปฏิบัติงานที่รวดเร็วและมีความยืดหยุ่นมากขึ้น ภายในองค์กรได้มีการแบ่งแยกแผนกต่างๆ ซึ่งแต่ละแผนกจะมีระดับชั้นการบังคับบัญชาโดยผู้บริหารในระดับกลางและระดับต้นของสาย การบังคับบัญชาแต่ละแผนกต้องมีปฏิสัมพันธ์กับผู้จัดการในระดับเดียวกันในแผนกอื่นๆ ซึ่งปฏิสัมพันธ์นี้ช่วยในการตัดสินใจให้เร็วขึ้น เนื่องจากผู้บริหารจะรู้จักบุคคล

อื่น และรู้วิธีการในการแก้ปัญหาเพิ่มมากขึ้น สำหรับการทำงานข้ามแผนกหรือการทำงานข้ามสายนั้น เป็นการสร้างทีมงานข้ามสาย ซึ่งสามารถควบคุมโดยผู้นำของแต่ละทีม

๕. การรวมอำนาจ (Centralization) เป็นการรวมอำนาจของการบังคับบัญชาไว้ที่ผู้บริหารระดับสูงขององค์การ ซึ่งอำนาจหน้าที่จะไม่ได้รวมไว้ที่ผู้บริหารระดับสูงของสาย การบังคับบัญชา แต่เป็นการกำหนดว่า ควรมีการรวมอำนาจไว้ที่ผู้บริหารระดับสูงเท่าไร อย่างไรและมีการกระจายอำนาจให้กับผู้ใต้บังคับบัญชาและคนงานในระดับล่างอย่างไร สิ่งนี้ถือว่ามีความสำคัญเนื่องจากว่าจะมีผลกระทบต่อพฤติกรรมของพนักงานในทุกระดับขององค์การ

๖. การมีเป้าหมายเดียวกัน (Unity of Direction) เป็นการออกแบบหรือกำหนดแผนในการปฏิบัติงานของผู้บริหารและคนงานที่ใช้ทรัพยากรขององค์การ องค์การใดที่ไม่มี การวางแผนจะทำให้ขาดประสิทธิภาพและขาดประสิทธิผล ซึ่งจะไม่มีการมุ่งไปสู่กิจกรรม ของกลุ่มหรือกิจกรรมของบุคคล แต่การวางแผนจะเริ่มที่ผู้บริหารระดับสูงทำงานเป็นทีมร่วมกับกลยุทธ์ขององค์การ ซึ่งจะต้องมีการติดต่อกับผู้บริหารในระดับกลางที่มีส่วนในการตัดสินใจว่า จะใช้ทรัพยากรขององค์การอย่างไร เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามกลยุทธ์ หลักการในข้อนี้ ยึดหลักว่ากิจกรรมของแต่ละกลุ่มต้องมีจุดหมายและแผนเดียวกัน

๗. หลักความเสมอภาค (Equity) ความเสมอภาคคือ ความเป็นธรรม (Justice) ความยุติธรรม (Impartiality) และความเหมาะสม (Fairness) สำหรับสมาชิกทุกคนภายในองค์การซึ่งในปัจจุบันพนักงานมีความต้องการความเสมอภาคมากขึ้นเป็นการจัดการที่ใช้หลักความเท่าเทียมกัน

๘. การออกคำสั่ง (Order) วิธีการจัดการซึ่งอยู่ในตำแหน่งนั้นในการจัดหาเพื่อให้องค์การได้รับประโยชน์สูงสุด และเป็นการจัดหางานให้แก่พนักงานโดยใช้ผังองค์การ (Organization Chart) เพื่อแสดงให้เห็นถึงตำแหน่งและหน้าที่ของพนักงานแต่ละคน และเป็นการชี้ชัดว่าตำแหน่งของพนักงานแต่ละคนอาจจะมีการเลื่อนขึ้นได้ในอนาคต การวางแผนเกี่ยวกับอาชีพได้รับความสนใจมากขึ้นในองค์การยุคปัจจุบัน เนื่องจากทรัพยากรมนุษย์ถือว่า มีความจำเป็นที่จะต้องให้การฝึกอบรม (Training) และการพัฒนากำลังแรงงาน (Developing) โดยองค์การจะกำหนดตำแหน่งหน้าที่สำหรับคนทุกคน และทุกคนจะเข้าใจตำแหน่งหน้าที่ของตน

๙. ความคิดริเริ่ม (Initiative) เป็นความสามารถของบุคคลในการกระทำการต่าง ๆ โดยปราศจากการสั่งการจากผู้บังคับบัญชา ผู้บริหารจะต้องกระตุ้นให้พนักงานมีความคิดริเริ่มซึ่ง ความคิดริเริ่มนี้นับถือว่าเป็นจุดแข็งขององค์การ เนื่องจากจะสามารถสร้างนวัตกรรมใหม่ๆได้ผู้บริหารมีความต้องการทักษะ (Skill) และไหวพริบ (Tact) เพื่อให้เกิดความสมดุลระหว่างองค์การและความต้องการของพนักงาน และความสามารถ (Ability) จะทำให้เกิดความสมดุล ซึ่งเป็นสิ่งที่ชี้วัดผู้บริหารระดับสูงในการพัฒนาและการบริหารงาน

๑๐. ความมีระเบียบวินัย (Discipline) เป็นการมุ่งให้ความสำคัญเกี่ยวกับเรื่อง การเชื่อฟัง (Obedience) อำนาจ (Energy) คำขอร้อง (Application) และลักษณะของการแสดงความนับถือออกมา สำหรับอำนาจของผู้บังคับบัญชา ความมีระเบียบวินัยเป็นบุคลิกลักษณะ ที่เกี่ยวข้องกับผู้บริหารหลายๆ คนที่สามารถสร้างความน่าเชื่อถือให้กับผู้ปฏิบัติงานทั้งหมด และทำงานอย่างเข้มแข็งเพื่อให้บรรลุเป้าหมายขององค์การ ความมีระเบียบวินัยจะเป็นความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกภายใน

องค์การกับคุณสมบัติของผู้นำภายในองค์การ และเป็นความสามารถของผู้บริหารในการที่จะปฏิบัติตามอย่างยุติธรรมอีกด้วย

๑๑. ค่าตอบแทน (Remuneration of Personnel) การให้รางวัลประกอบด้วยโบนัสและแผนการแบ่งกำไร เป็นการช่วยกระตุ้นการทำงานของพนักงานได้ การให้หรือการจ่ายค่าตอบแทนให้แก่พนักงานมีความสำคัญอย่างมากต่อความสำเร็จขององค์การ ระบบรางวัลที่มีประสิทธิภาพสามารถให้ความยุติธรรมทั้งพนักงานและองค์การ รวมทั้งสามารถกระตุ้นผลผลิตเพิ่ม โดยการให้รางวัลเพื่อเป็นการสนับสนุนให้มีผลผลิตเพิ่มขึ้น โดยยึดหลักว่าการจ่ายค่าตอบแทนควรยุติธรรมและตอบสนองความพึงพอใจสูงสุดทั้งนายจ้างและลูกจ้างเท่าที่จะทำได้

๑๒. ความมั่นคงในงาน (Stability of Tenure of Personnel) ความมั่นคงในงานมีความสำคัญต่อการจ้างงานระยะยาว เมื่อพนักงานอยู่ในองค์การซึ่งมีแนวโน้มจะทำงานเป็นทีมเป็นระยะเวลานาน โดยพยายามพัฒนาทักษะ และปรับปรุงความสามารถในการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรขององค์การ การจ้างงานระยะยาวเป็นปัจจัยสำคัญที่ใช้อธิบายการประสบความสำเร็จของบริษัทขนาดใหญ่ในญี่ปุ่น

๑๓. ผลประโยชน์ส่วนตัวมีความสำคัญน้อยกว่าผลประโยชน์ขององค์การ (Subordination of individual interests to the common interest) ผลประโยชน์ขององค์การถือว่าเป็นประโยชน์ของทุกๆ คน หรือของทุกกลุ่มในองค์การ ในขณะที่องค์การยังดำเนินกิจการอยู่จะต้องมีการกำหนดผลประโยชน์เพื่อให้เกิดความยุติธรรมระหว่างองค์การและสมาชิกภายในองค์การ

๑๔. ความสามัคคี (Sprit de corps) เป็นความรู้สึกร่วมกันของสมาชิกภายในองค์การที่ช่วยสนับสนุนการทำงานของสมาชิกในกลุ่ม ในการออกแบบประยุกต์ของอำนาจหน้าที่ตามลำดับชั้นภายในองค์การ และสิทธิในการสั่งการ หรือการบริโภค และความร่วมมือกันถือว่าเป็นส่วนประกอบสำคัญในการที่ทำให้องค์การบรรลุผลสำเร็จและมีการพัฒนา ความสามัคคีจะสามารถบรรลุผลสำเร็จได้หากมีการติดต่อกันระหว่างผู้บริหารและคนงาน โดยการติดต่อเพื่อแก้ไขปัญหาในสถานการณ์ที่สำคัญ เพราะความสามัคคีคือพลัง เมื่อสมาชิกมีความสามัคคีกันสูงก็จะทำให้องค์การมีความแข็งแกร่ง^{๒๘}

สำหรับทฤษฎีของการบริหารจัดการ คือ ทฤษฎี Z โดยหลังจากการศึกษาการบริหารของธุรกิจญี่ปุ่น และสหรัฐอเมริกา นักทฤษฎีวิลเลียม อูชิ (William Ouchi) ได้ทำการประสมประสานกัน โดยมีแนวคิดด้านการบริหาร ดังนี้

- ๑) การจ้างงานระยะยาว
- ๒) การตัดสินใจเป็นเอกฉันท์
- ๓) ความรับผิดชอบเฉพาะบุคคล
- ๔) การประเมินผลและการเลื่อนตำแหน่งแบบค่อยเป็นค่อยไป
- ๕) การควบคุมในตัวเองไม่เป็นทางการโดยมีการวัดผลอย่างชัดเจนและเป็นทางการ
- ๖) เส้นทางอาชีพแบบเชี่ยวชาญเฉพาะด้านในระดับปานกลาง

^{๒๘} ฟาโยล ฮองรี (Fayol Henri), อังโน ตีร์วอร์ธ เสรีรัตน์, องค์การและการจัดการ, (กรุงเทพมหานคร: ธรรมสาร, ๒๕๔๕), หน้า ๗๘.

๓) มีความเกี่ยวข้องในลักษณะครอบครัว^{๒๙}

กระบวนการบริหาร ควรประกอบด้วย ๔ ประการ คือ

๑) การวางแผน หมายถึง หน้าที่ทางการบริหารในการกำหนดจุดหมายและการตัดสินใจเลือกวิธีการที่ดีที่สุดที่จะให้บรรลุจุดหมายนั้น

๒) การจัดองค์การ หมายถึง กำหนดอำนาจหน้าที่และตำแหน่งต่าง ๆ อย่างชัดเจน

๓) การนำ หมายถึง ความพยายามทำให้มีอิทธิพลต่อผู้อื่น เพื่อให้การปฏิบัติงานบรรลุจุดหมายขององค์การ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และประสิทธิผล

๔) การควบคุม หมายถึง การมุ่งเน้นที่จะก่อให้เกิดความมั่นใจว่าสมาชิกในองค์การได้ประพฤติปฏิบัติในทิศทางที่จะทำให้บรรลุผลตามมาตรฐานหรือจุดหมาย มุ่งเน้นให้เกิดพฤติกรรมที่พึงประสงค์และลดพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ลง^{๓๐}

สรุปได้ว่า แนวคิดการบริหารจัดการ คือ การบริหารเป็นเรื่องที่มีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งต่อการดำเนินงานขององค์กร เพราะเป็นเครื่องมืออันสำคัญในอันที่จะชี้ให้เห็นถึงความสำเร็จหรือล้มเหลว ความมีประสิทธิภาพ หรือความไร้ประสิทธิภาพของหน่วยงาน การบริหารจัดการเป็นเครื่องบ่งชี้ให้ทราบถึงความเจริญก้าวหน้า การบริหารจัดการเป็นลักษณะการทำงานร่วมกันของกลุ่มบุคคลในองค์การ มีการวินิจฉัยสั่งการ นักบริหารจัดการจะต้องคำนึงถึงปัจจัยสิ่งแวดล้อมต่างๆ เพราะการวินิจฉัยสั่งการเป็นเครื่องแสดงให้ทราบถึงความสามารถของนักบริหารจัดการและการเจริญเติบโตของการบริหารชีวิตประจำวันของมนุษย์ ไม่ว่าในครอบครัวหรือองค์กรใดๆ ย่อมเกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการอยู่เสมอ ดังนั้นการบริหารจึงเป็นเรื่องที่น่าสนใจ และจำเป็นต่อการที่จะดำรงชีวิตของบุคคลในสังคมอย่างยิ่ง

๒.๒.๔ ความหมายของการบริหารในทางพระพุทธศาสนา

การบริหาร หมายถึง การดำเนินไปได้แห่งกิจการที่กระทำด้วยปัญญา กระทำด้วยความหวังและต้องทำเพื่อสังคมหรือน้อยที่สุดทำเพื่อตัวเอง ต้องมีการป้องกันและแก้ไขอุปสรรคด้วยสติปัญญา^{๓๑} และ การบริหารต้องใช้ศิลปะแห่งการทำงานให้สำเร็จโดยอาศัยผู้อื่น และนักบริหารมีหน้าที่วางแผนจัดองค์การ แต่งตั้งบุคคลอำนวยการ และควบคุมทรัพยากรต่างๆ เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปในทางเดียวกันเพื่อสู่เป้าหมายที่วางไว้

ส่วนความหมายของการบริหารในทางธรรม คือ วิธีการบริหารต่างๆที่ใช้กันทั่วไป พอสรุปได้ ๓ ลักษณะ แต่ที่ดีที่สุด คือ แบบถือธรรมหรือหลักการเป็นสำคัญโดยยึดเอาความสำเร็จเป็นพื้นฐานทำให้งานสำเร็จ ไม่เอาความขัดแย้งส่วนตัวมาเกี่ยวข้อง และยินดีรับคำแนะนำจากทุกฝ่าย เพื่อให้ทุกคนมีโอกาสแสดงความสามารถ จะได้ทั้งน้ำใจคนและผลของงานวิธีนี้เรียกว่า “ธรรมาธิปไตย” คือ ใช้

^{๒๙}วิลเลียม โอยูชิ (William Ouchi), อ้างใน นิพนธ์ โอภาษี, “การบริหารงานตามหลักอริยบท ๔ ขององค์การบริหารส่วนตำบลห้วยแก้วเหนือ อำเภอหนองบัว จังหวัดนครสวรรค์”, วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๗), หน้า ๑๑.

^{๓๐}วิโรจน์ สารรัตนะ, การบริหาร หลักการ ทฤษฎี และประเด็นทางการศึกษา, พิมพ์ครั้งที่ ๓, (กรุงเทพมหานคร: ทิพย์วิสุทธิ์, ๒๕๔๕), หน้า ๑๑.

^{๓๑}พุทธทาสภิกขุ, การบริหารธุรกิจแบบพุทธ, (กรุงเทพมหานคร: เคล็ดไทย, มปป.), หน้า ๙-๑๒.

ทั้งพระเดชและพระคุณ^{๓๒} ส่วนผู้บริหารงานที่ดีจะต้องมีวิธีการบริหารงานที่จะทำให้ชนะใจลูกน้อง ธรรมชาติสำหรับผู้บริหารงาน คือ จะต้องมีความหนักแน่น มั่นคงและสามารถเป็นเสาหลักในการสร้างความเชื่อมั่นให้แก่ลูกน้องได้ มีความสามารถในการแบ่งงานให้ลูกน้องทำตามความชำนาญของแต่ละบุคคลและรู้จักกระจายอำนาจให้ลูกน้องได้ช่วยแบ่งเบาภาระของตนเอง ผู้บริหารงานที่ดีจึงเป็นผู้ที่คอยดูแลภาพรวมในการทำงานของบุคคลในองค์กร^{๓๓}

สรุปได้ว่า ความหมายของการบริหารในทางพระพุทธศาสนานั้น นักวิชาการทางพระพุทธศาสนามีแนวความคิดในเรื่องการบริหารนั้นเหมือนกับนักวิชาการทั่วไปให้ไว้ แต่ในทางพระพุทธศาสนาจะเน้นการนำหลักธรรมมาใช้ร่วมและเสริมในการบริหาร โดยการบริหารจะต้องใช้ทั้งศาสตร์และศิลป์ในการที่จะร่วมมือกันทำกิจการขององค์กรให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ ใช้กระบวนการดำเนินงานซึ่งสืบเนื่องและใช้ทรัพยากรที่เหมาะสมและมีประสิทธิภาพในการจัดการเพื่อให้เกิดความสำเร็จ การบริหารแบบใหม่ไม่ได้ยกเลิกการใช้ทฤษฎีหรือหลักการในยุคการจัดการแบบวิทยาศาสตร์หรือยุคการบริหารแบบมนุษยสัมพันธ์ แต่กลับนำเอาหลักการและทฤษฎีเหล่านั้นมาทำการทดลองและวิจัยเพิ่มเติมทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลง เกิดความรู้และความคิดที่ชัดเจนขึ้น

๒.๒.๕ ทฤษฎีการบริหารงาน 4M

ทรัพยากรในการบริหาร (management resources) ว่าโดยทั่วไป ทรัพยากรในการบริหารหรือปัจจัยในการบริหารที่สำคัญมีอยู่ ๔ ประการ ได้แก่ คน (Man) เงิน (Money) วัสดุ สิ่งของ (Material) และการบริหาร (Management) หรือเรียกสั้น ๆ ว่า 4M ทรัพยากรในการบริหาร หรือปัจจัยในการบริหารเหล่านี้เป็นสิ่งที่จำเป็น หรือเป็นพื้นฐานในการบริหารที่จะขาดเสียมิได้ ถ้าขาดเสียแล้ว ไม่ว่าจะเป็นการบริหารราชการ หรือการบริหารธุรกิจก็ตาม งานก็ไม่สามารถดำเนินไปได้ด้วยดี^{๓๔}

การบริหารมีทฤษฎีและหลักการบริหารหลายรูปแบบหลายประการ แต่โดยพื้นฐานหรือเบื้องต้นของการบริหารจะต้องประกอบด้วย 4M คือ Man, Money, Material, Management ดังมีรายละเอียดดังต่อไปนี้^{๓๕}

๑. Man (การบริหารบุคคล) คือ การบริหารกำลังคนหรือที่เรียกกันในปัจจุบันว่า การบริหารทรัพยากรมนุษย์ โดยการจะใช้คนอย่างไรให้เกิดประสิทธิภาพและมีประสิทธิผลมากที่สุด ซึ่งประกอบไปด้วย

๑.๑ การบรรจุแต่งตั้งหรือการใช้บุคลากรให้ถูกกับงาน เช่น การมอบหมายงานตามความรู้ความสามารถ หลีกเลี่ยงการนำเครือญาติหรือพวกพ้องที่ไม่มีความรู้มาปฏิบัติงาน

๑.๒ การทำตัวเป็นแบบอย่างของผู้นำ เช่น การไม่ทุจริตและไม่เปิดโอกาสให้ลูกน้องทุจริต

^{๓๒} พระเมธีธรรมาภรณ์ (ประยูร ธมมจิตโต), **คุณธรรมสำหรับนักบริหาร**, พิมพ์ครั้งที่ ๒, (กรุงเทพมหานคร: บริษัท สหธรรมิก จำกัด, ๒๕๔๑), หน้า ๒-๓.

^{๓๓} พระมหาวุฒิชัย วชิรเมธี (ว. วชิรเมธี), หน้า ๒๕-๓๒.

^{๓๔} วิเชียร วิทยอุดม, **องค์การและการจัดการ**, (กรุงเทพมหานคร: ธนัชการพิมพ์ จำกัด, ๒๕๕๑), หน้า ๒

^{๓๕} วิรัช วิรัชนิภาวรรณ, **การบริหารและการจัดการเทศบาลในยุคปฏิรูปการเมือง**, (กรุงเทพมหานคร: โพธิ์เพชร, ๒๕๔๖), หน้า ๗๘.

๑.๓ การเห็นถึงความสำคัญของการพัฒนาคุณภาพบุคลากร เช่น การให้บุคลากรเข้ารับการฝึกอบรม ให้มีความชำนาญหรือวิชาการที่ทันสมัยมาให้บริการประชาชน

๑.๔ การเชิญบุคลากรภายนอกมาอบรม ชี้แจง เช่น ผู้ที่มีความรู้ ความสามารถ มาเป็นผู้ชี้แนะ

๒. Money (การบริหารงบประมาณ) คือ การบริหารเงินจะจัดสรรเงินอย่างไรให้ใช้จ่ายต้นทุนน้อยที่สุดและให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล ซึ่งประกอบด้วย

๒.๑ การสนับสนุนให้มีการตรวจสอบด้านการเงิน ทั้งจากหน่วยงานภายใน เช่น ผู้มีหน้าที่ตรวจสอบตามกฎหมาย และภายนอก เช่น ประชาชนท้องถิ่น รวมทั้งการชี้แจงการบริหารงบประมาณให้แก่ประชาชนทราบอย่างต่อเนื่อง

๒.๒ การชี้แจงการบริหารงบประมาณของตนให้ประชาชนทราบอย่างต่อเนื่อง

๒.๓ เน้นการบริหารการเงินให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากที่สุด

๓. Material (การบริหารวัสดุอุปกรณ์) คือ การบริหารวัสดุในการดำเนินงานว่าจะทำอย่างไรให้สิ้นเปลืองน้อยที่สุด หรือเกิดประโยชน์สูงสุด ซึ่งประกอบด้วย

๓.๑ การจัดทำแผนภาพแสดงขั้นตอนการปฏิบัติงานและผลงาน เวลาที่ใช้หรือหน่วยงานที่รับผิดชอบในแต่ละขั้นตอน พร้อมติดประกาศให้ประชาชนทราบอย่างชัดเจนและง่ายต่อการเข้าใจ

๓.๒ การใช้วัสดุอุปกรณ์ที่มีประสิทธิภาพหรือยกระดับการให้บริการ เช่น คอมพิวเตอร์ เครื่องถ่ายเอกสาร ในการให้บริการหรืออำนวยความสะดวกแก่ประชาชน

๓.๓ การติดตั้งอุปกรณ์อำนวยความสะดวกต่างๆ อย่างเพียงพอต่อการบริหาร

๔. Management (การบริหารงานทั่วไป) คือ กระบวนการจัดการบริหารควบคุมเพื่อให้งานทั้งหมดเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และเกิดประสิทธิผลอย่างเต็มที่ ซึ่งประกอบด้วย

๔.๑ การบริหารงานตามแบบของนักการเมืองท้องถิ่น คือ การบริหารงานที่มุ่งความสำเร็จของงานอย่างรวดเร็ว เพื่อให้เกิดประโยชน์แก่ประชาชน

๔.๒ การประกาศนโยบายหรือวิสัยทัศน์ ในการบริหารต่างๆ พร้อมทั้งกำหนดเวลาในการทำให้สำเร็จให้ชัดเจน

๔.๓ การระดมความคิดเห็นให้เหมาะสมกับสถานการณ์ โดยการเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับผลประโยชน์ของประชาชน

๔.๔ การสร้างความสัมพันธ์ภายนอก เช่น ภาคเอกชน สถาบันการศึกษา สื่อมวลชน ตลอดจนประชาชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมสนับสนุน โดยการทำกิจกรรมร่วมกัน ให้เกิดประโยชน์กับประชาชนอย่างต่อเนื่อง

ในหนังสือ เรื่อง “หลักการและเทคนิคการเขียนงานวิจัย วิทยานิพนธ์ และรายงาน”^{๓๖} ได้กล่าวถึงกรอบแนวคิดทางวิชาการที่นำมาใช้ในการจัดกลุ่ม เป็นกรอบแนวคิดที่ประกอบด้วย “กลุ่มคำ” หลายด้านหรือหลายขั้นตอน กรอบแนวคิดแบบนี้ใช้ในการศึกษา การทำวิจัย หรือการทำวิทยานิพนธ์ซึ่งรวมทั้งใช้ใน “การจัดกลุ่มหรือการจัดกลุ่มปัญหา” ด้วย ดังนี้

^{๓๖} วัชร วัชรนิภาวรรณ, หลักการและเทคนิคการเขียนงานวิจัย วิทยานิพนธ์ และรายงาน, (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์โพธิ์เพชร, ๒๕๕๓), หน้า ๒๔-๒๖

ปัจจัยที่มีส่วนสำคัญต่อการบริหารจัดการที่เรียกว่า 3M-11M (หรืออาจเรียกว่า ทรัพยากรบริหารจัดการ หรือทรัพยากรการจัดการ (management resources)

๑. 3M เช่น Man (การบริหารทรัพยากรมนุษย์) Money (การบริหารงบประมาณ) Management (แปลว่า การบริหารงานทั่วไป หรือการจัดการทั่วไป เช่น การวางแผน การควบคุมดูแล การตัดสินใจ และการประชาสัมพันธ์)

๒. 4M เช่น Man Money Management Material (การบริหารวัสดุอุปกรณ์) หรือ Man Machine Medium Mission

๓. 5M เช่น Man Money Management Material Morality (การบริหารคุณธรรม หรือจริยธรรมของบุคลากรในหน่วยงาน) หรือ Machinery Manpower Material Method Measurement

๔. 6M เช่น Man Money Management Material Morality Market (ตลาด ผู้รับบริการหรือประชาชนผู้รับบริการ)

๕. 7M เช่น Man Money Management Material Morality Market Message (การบริหารข่าวสาร หรือข้อมูลข่าวสาร)

๖. 8M เช่น Man Money Management Material Morality Market Message Method (วิธีการ ระเบียบ แบบแผน หรือเทคนิค)

๗. 9M เช่น Man Money Management Material Morality Market Message Method Minute (การบริหารเวลา หรือกรอบเวลาที่ใช้ในการปฏิบัติงาน)

๘. 10M เช่น Man Money Management Material Morality Market Message Method Minute Mediation (การประสานงาน หรือการประนีประนอม)

๙. 11M เช่น Man Money Management Material Morality Market Message Method Minute Mediation Measurement (การวัดผล หรือการประเมินผลการปฏิบัติงาน)

ในหนังสือ เรื่อง “การบริหารจัดการของหน่วยงานของรัฐ : การวิเคราะห์เปรียบเทียบตัวชี้วัด”^{๓๗} ได้กล่าวถึง การจัดแบ่งตัวชี้วัดการบริหารจัดการออกเป็น ๓ ส่วน ดังนี้

๑. ปัจจัยนำเข้า (input) หมายถึง ตัวชี้วัดการบริหารจัดการที่เป็นปัจจัยที่มีส่วนสำคัญต่อการบริหารจัดการหรือประสิทธิภาพในการบริหารจัดการ หรือทรัพยากรการจัดการ (management resources) ตัวอย่างเช่น 3M ที่ประกอบด้วย คนหรือการบริหารทรัพยากรมนุษย์ (Man) เงินหรือการบริหารงบประมาณ (Money) และการบริหารงานทั่วไป (Management) ที่ถูกนำเข้าไปในระบบการบริหารจัดการ ตัวชี้วัดดังกล่าวนี้มีจำนวนเพิ่มมากขึ้นเรื่อย ๆ เนื่องจากการบริหารจัดการมีความซับซ้อนเพิ่มมากขึ้น จนเป็น 11M ตัวอย่างเช่น

(๑) การบริหารทรัพยากรมนุษย์ (Man)

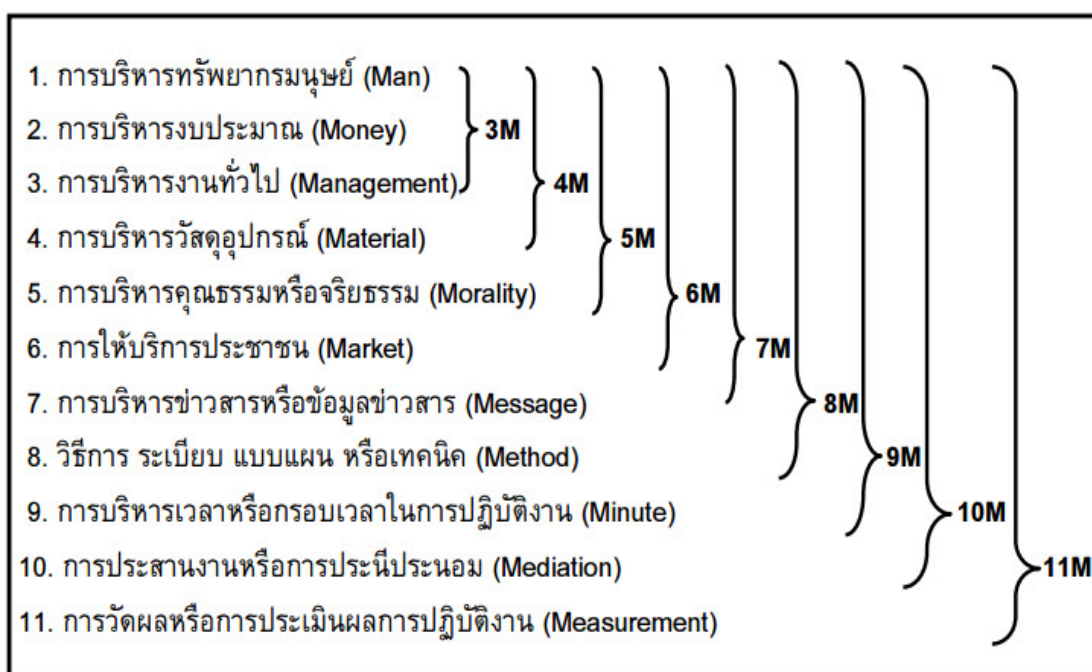
(๒) การบริหารงบประมาณ (Money)

(๓) การบริหารงานทั่วไป (Management)

^{๓๗} วิชา วิรัชนิภาวรรณ, การบริหารจัดการของหน่วยงานของรัฐ: การวิเคราะห์เปรียบเทียบตัวชี้วัด,

- (๔) การบริหารวัสดุอุปกรณ์ (Material)
- (๕) การบริหารคุณธรรม (Morality)
- (๖) การให้บริการประชาชน (Market)
- (๗) การบริหารข่าวสาร หรือข้อมูลข่าวสาร (Message)
- (๘) วิธีการ ระเบียบ แบบแผน หรือเทคนิค (Method)
- (๙) การบริหารเวลา หรือกรอบเวลาที่ใช้ในการปฏิบัติงาน (Minute)
- (๑๐) การประสานงาน หรือการประนีประนอม (Mediation)
- (๑๑) การวัดผล หรือการประเมินผลการปฏิบัติงาน (Measurement)

ตัวชี้วัดการบริหารจัดการที่เป็นทรัพยากรการจัดการเหล่านี้อาจจะเพิ่มขึ้นไปเรื่อย ๆ ตราบเท่าที่ระบบการบริหารจัดการยังคงพัฒนา และก้าวไปอย่างไม่หยุดยั้ง ดังแสดงไว้ในภาพที่ ๒.๑.

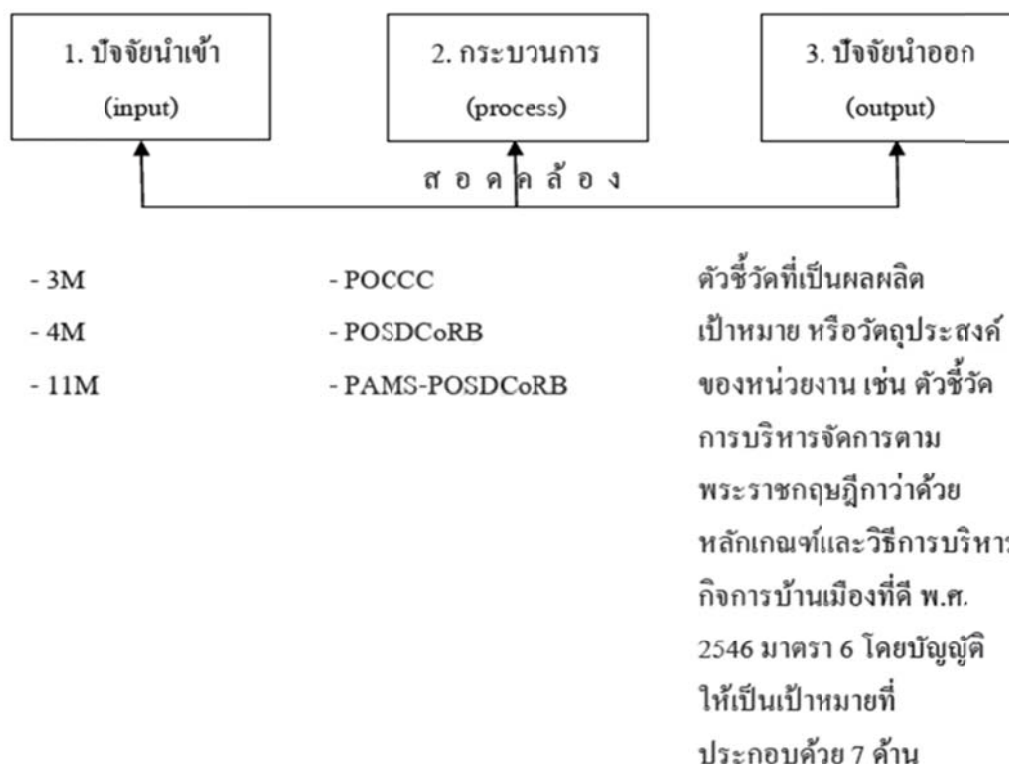
แผนภาพที่ ๒.๑ ตัวชี้วัดการบริหารจัดการในฐานะที่เป็นปัจจัยนำเข้า ๓-๑๑ ด้าน
ที่เรียกว่า 3M-11M^{๓๘}

๒. กระบวนการ (process) หมายถึง ตัวชี้วัดการบริหารจัดการที่ประกอบด้วยการดำเนินงานหลายขั้นตอนที่หน่วยงานของรัฐและเจ้าหน้าที่ของรัฐพึงดำเนินการ หรือหมายถึงตัวชี้วัดที่ประกอบด้วยหลายขั้นตอนที่อยู่ในระบบการบริหารจัดการ โดยนำแต่ละขั้นตอนมาใช้เป็นเครื่องมือในการปรับเปลี่ยนปัจจัยนำเข้าให้เป็นปัจจัยนำออกหรือผลผลิตตามเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ของ

^{๓๘} วิชา วิชาบริหาร, การบริหารจัดการของหน่วยงานของรัฐ: การวิเคราะห์เปรียบเทียบตัวชี้วัด,

หน่วยงานต่อไป เช่น พอลค์ (POLC) ที่ประกอบด้วย ๔ ด้าน/ขั้นตอน ได้แก่ การวางแผน (Planning), การจัดองค์การ (Organizing), การชี้นำ (Leading), และการควบคุม (Controlling) ตัวชี้วัดที่เป็นกระบวนการนี้ได้มีพัฒนาการตลอดมา โดยในสมัยของ เฮนรี ฟาโย (Henri Fayol) ปี ค.ศ. ๑๙๑๖ ประกอบด้วย ๕ ด้าน/ขั้นตอน เรียกว่า พอคค์ (POCCC) ที่ประกอบด้วย การวางแผน (Planning), การจัดองค์การ (Organizing), การสั่งการ (Commanding), การประสานงาน (Coordinating), และการควบคุม (Controlling) ต่อมาในปี ค.ศ. ๑๙๓๗ กุลิกและเออร์วิค (Gulick และ Urwick) เรียกว่า โพสคอรบ (POSDCoRB) ซึ่งประกอบด้วย ๗ ด้าน/ขั้นตอน ได้แก่ การวางแผน (Planning), การจัดองค์การ (Organizing), การบริหารงานบุคคล (Staffing), การอำนวยการ (Directing), การประสานงาน (Coordinating) การรายงาน (Reporting), และการงบประมาณ (Budgeting) ครั้นถึงปี ค.ศ. ๑๙๗๒ แฮร์โรลด์ คูนตซ์ (Harold D. Koontz) เห็นว่าประกอบด้วย ๕ ด้าน/ขั้นตอน เรียกว่า โพสค (POSDC) ได้แก่ การวางแผน (Planning), การจัดองค์การ (Organizing), การจัดคนเข้าทำงาน (Staffing), การอำนวยการ (Directing), และการควบคุม (Controlling) จากนั้น แนวคิดได้เปลี่ยนแปลงไปบ้าง โดยในปี ค.ศ. ๑๙๘๘ คูนตซ์ และ เวียร์ริช (Koontz และ Weihrich) ได้ร่วมกันเขียนหนังสือ เรื่อง Management โดยได้เปลี่ยนขั้นตอนจากตัว D (Directing) เป็น L (Leading) เรียกว่า โพสลส์ (POSLLC) พัฒนาการของตัวชี้วัดที่เป็น กระบวนการที่กล่าวมานี้ยังคงก้าวต่อไปไม่หยุดยั้ง เช่น ได้มีการพัฒนาเป็น แพมส์-โพสคอรบ (PAMS-POSDCoRB) ที่ประกอบด้วย ๑๑ ด้าน/ขั้นตอน โดยพัฒนามาจาก โพสคอรบ ข้างต้น และได้เพิ่มเติมเข้าไปอีก ๔ ด้าน/ขั้นตอน ได้แก่ การบริหารนโยบาย (Policy) การบริหารอำนาจหน้าที่ (Authority) การบริหารคุณธรรม (Morality) และการบริหารที่เกี่ยวข้องกับสังคม (Society) ใน อนาคตตัวชี้วัดที่เป็นกระบวนการดังกล่าวนี้ อาจมีจำนวนขั้นตอนเพิ่มมากขึ้นอีก หรืออาจลดลงก็ได้

๓. ปัจจัยนำออก (output) หมายถึง ตัวชี้วัดการบริหารจัดการที่เป็นผลลัพธ์ ผลผลิต ผลการดำเนินงาน หรือเป็นจุดหมายปลายทาง (end(s)) เป้าหมาย (goal(s)) หรือ วัตถุประสงค์ (objective(s)) ของหน่วยงานที่ออกมาจากกระบวนการในขั้นตอนที่สอง ตัวชี้วัดที่เป็นปัจจัยนำออก หรือเป็นเป้าหมายของหน่วยงานนี้ อาจแบ่งออกเป็น ๒ ประเภท ได้แก่ ตัวชี้วัดที่มีเป้าหมายที่มุ่งแสวงหากำไร (profit) และตัวชี้วัดที่มีเป้าหมายไม่มุ่งแสวงหากำไร (non-profit) หรือแบ่งเป็นตัวชี้วัดที่มีวัตถุประสงค์เพื่อการผลิตสินค้าหรือผลผลิต (products) และตัวชี้วัดที่มีวัตถุประสงค์เพื่อให้บริการ (services) ก็ได้ ตัวอย่างเช่น ตัวชี้วัดการบริหารจัดการตามพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. ๒๕๔๖ หมวด 1 การบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี มาตรา 6 โดยบัญญัติให้เป็นจุดหมายปลายทางหรือเป้าหมายที่ประกอบด้วย ๗ ด้าน ดังแสดงไว้ในภาพที่ ๒.๒

แผนภาพที่ ๒.๒ ตัวชี้วัดการบริหารจัดการในฐานะที่เป็นปัจจัยนำเข้า กระบวนการ และปัจจัยนำออก^{๓๙}

สรุปได้ว่า หลักการบริหารงานโดยทั่วไปทั้งภาครัฐและเอกชน ประกอบด้วยการวางแผน การจัดองค์การ หรือการจัดหน่วยงานต่างๆ ภายในองค์กร การสรรหาบุคคลเข้าทำงาน การบริหาร บุคคล การสั่งการ การประสานงาน การรายงานผลการปฏิบัติงาน การบริหารงบประมาณ การ บริหารวัสดุอุปกรณ์ และการบริหารงานทั่วไป โดยทุกองค์การจะต้องมีปัจจัยพื้นฐานที่สำคัญ ๔ ประการ ในการบริหารจัดการ ได้แก่ คน (Man) เงิน (Money) วัสดุ สิ่งของ (Material) และการ บริหาร (Management)

^{๓๙} วิรัช วิรัชนิการวรรณ, การบริหารจัดการของหน่วยงานของรัฐ: การวิเคราะห์เปรียบเทียบตัวชี้วัด,

๒.๓ หลักการและแนวทางการบริหารจัดการวัด

ผู้วิจัยได้รวบรวมหลักการและแนวทางการบริหารจัดการวัด ซึ่งมีนักวิชาการศึกษาไว้อย่างกว้างขวาง ดังนี้

๒.๓.๑ ความหมายและบทบาทของวัดในสังคมไทย

วัดเป็นส่วนหนึ่งของสถาบันพระพุทธศาสนา ซึ่งนอกจากจะเป็นที่พำนักของพระภิกษุสงฆ์แล้ว ยังเป็นศูนย์รวมทางจิตใจและศูนย์กลางของชุมชน วัดจึงมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อสังคมไทยทั้งในอดีตจนถึงปัจจุบัน ความหมายของวัดมีอยู่มากมาย มีผู้ทรงคุณวุฒิให้ความหมายของวัดไว้ดังต่อไปนี้

คำว่า “วัด” หมายถึง สถานที่ทางศาสนา โดยปรกติมีโบสถ์วิหาร และที่อยู่ของสงฆ์หรือนักบวช^{๕๐} และวัดยัง หมายถึง สถานที่ทางศาสนามีเสนาสนะและอาคารวัตถุต่างๆเป็นที่พำนักอยู่อาศัยปฏิบัติพระธรรมวินัยและประกอบศาสนกิจของพระภิกษุสงฆ์ตลอดจนเป็นที่บำเพ็ญกุศลต่างๆของพุทธบริษัทโดยทั่วไป^{๕๑}

นอกจากนั้นวัด เป็นสถานที่ทางศาสนา ตามปกติแล้วจะมีเสนาสนะและอาคารวัตถุต่างๆเป็นที่พำนักอยู่อาศัย ปฏิบัติธรรมวินัยและประกอบศาสนกิจของพระภิกษุสงฆ์ ตลอดจนเป็นที่บำเพ็ญกุศลต่าง ๆ ของพุทธบริษัทโดยทั่วไป นอกจากนี้วัดยังเป็นศูนย์กลางบริการทางการศึกษาและทางสังคมอีกด้วย วัดมีฐานะทางกฎหมายคือ เป็นนิติบุคคลเท่าเทียมกัน^{๕๒} ดังนั้นตามมาตรา ๓๓ แห่งพระราชบัญญัติคณะสงฆ์พ.ศ. ๒๕๐๕ ได้จำแนกวัดออกเป็น ๒ ประเภท คือ^{๕๓}

๑. วัดที่ได้รับพระราชทานวิสุงคามสีมา ได้แก่ อาราม ตามที่ได้บัญญัติไว้ในมาตรา ๕ แห่งพระราชบัญญัติลักษณะปกครองคณะสงฆ์ ร.ศ. ๑๒๑ และวัดที่เลื่อนฐานะมาจากสำนักสงฆ์ โดยได้รับพระราชทาน วิสุงคามสีมา เพื่อเป็นประโยชน์แก่สังฆกรรมตามพระธรรมวินัยสำหรับพระสงฆ์ นับว่าเป็นวัดที่สมบูรณ์ด้วยฐานะทั้งทางกฎหมายและทางพระวินัยทุกประการ โดยมีเจ้าอาวาสเป็นผู้แทนของวัดในกิจการทั่วไป

๒. สำนักสงฆ์ ได้แก่ วัดที่กระทรวงศึกษาธิการได้ประกาศตั้งวัดแล้วแต่ยังมิได้รับพระราชทานวิสุงคามสีมา รวมถึงวัดที่ได้รับพระบรมราชานุญาตให้สร้างขึ้น ตามความในมาตรา ๙ แห่งพระราชบัญญัติลักษณะปกครองคณะสงฆ์ ร.ศ. ๑๒๑ (พ.ศ. ๒๔๔๕) และวัดที่สร้างขึ้นก่อน ร.ศ. ๑๒๑ ซึ่งยังมิได้รับพระราชทานวิสุงคามสีมาด้วย

^{๕๐}ราชบัณฑิตยสถาน, พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๔๒, (กรุงเทพมหานคร: นานมีบุ๊คส์, ๒๕๔๖), หน้า ๑๐๕๙.

^{๕๑}กรมการศาสนา, คู่มือวิทยากรอบรมพระสังฆาธิการระดับเจ้าอาวาส, (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์การศาสนา, ๒๕๔๐), หน้า ๒๒๓.

^{๕๒}สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, “รูปแบบและกระบวนการจัดการศึกษาและการเผยแผ่ศาสนาธรรม: ศึกษาเฉพาะกรณี วัดสวนแก้ว จังหวัดนนทบุรี” รายงานการสังเคราะห์งานวิจัย, (กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๔๕), หน้า ๑.

^{๕๓}เรื่องเดียวกัน, หน้า ๙-๑๐.

นอกจากนี้วัดแบ่งตามสภาพฐานะ ๓ ประเภทคือ^{๔๔}

๑. พระอารามหลวง ได้แก่ วัดที่พระมหากษัตริย์ สมเด็จพระราชินีสมเด็จพระยุพราชทรงสร้างและปฏิสังขรณ์เป็นการส่วนพระองค์ดี พระราชทานเพื่อเป็นเกียรติยศแก่ผู้ที่ต่ำศักดิ์ลงมาหรือแก่วัดเองก็ดีมีอยู่จำนวนหนึ่งที่พระบรมวงศานุวงศ์และข้าราชการผู้ใหญ่ ทรงสร้างหรือสร้างขึ้นหรือทรงโปรดให้ปฏิสังขรณ์และสร้างขึ้นแล้วน้อมเกล้าน้อมกระหม่อมถวายเป็นพระอารามหลวงรวมทั้งวัดที่ประชาชนสร้างหรือปฏิสังขรณ์และทรงรับไว้เป็นพระอารามหลวงด้วย

๒. วัดราษฎร์ ได้แก่ วัดที่ประชาชนทั่วไปสร้างหรือปฏิสังขรณ์ซึ่งได้อนุญาตให้สร้างวัดและประกาศตั้งวัด โดยถูกต้องตามกฎหมายจากทางราชการแล้ว และช่วยกันทะนุบำรุงวัดสืบต่อกันมาตามลำดับ วัดราษฎร์ หมายถึง วัดทั้งชนิดที่ได้รับพระราชทานวิสุงคามสีมาและสำนักสงฆ์ซึ่งมิได้นับเข้าเป็นพระอารามหลวง

๓. วัดร้าง ได้แก่ วัดที่ไม่มีพระภิกษุสงฆ์พำนักอาศัยประจำซึ่งทางราชการจะขึ้นทะเบียนเป็นวัดร้าง วัดร้างโดยสภาพยังเป็นนิติบุคคลอยู่โดยสมบูรณ์และมีโอกาสที่จะเป็นวัดมีพระสงฆ์ได้อีกโดยดำเนินการตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการยกวัดร้างเป็นวัดมีพระสงฆ์ พ.ศ. ๒๕๑๔

นอกจากนี้พระพุทธรูปศาสนายังได้จำแนกวัดออกเป็น ๓ ประเภทดังนี้^{๔๕}

๑. วัดที่มุ่งพัฒนาถาวรวัตถุให้มีความโอ่อ่า มีเสนาสนะใหญ่โตวัดประเภทนี้ใช้ทุนรอนมาก มีผู้อุปถัมภ์เป็นพิเศษหรือเจ้าอาวาสมีคุณลักษณะพิเศษหารายได้เข้าวัดได้มากเงินที่ได้มาส่วนใหญ่มาจากคนทั่วไปไม่ใช่คนในท้องถิ่น

๒. วัดที่มุ่งเน้นปริยัติมุ่งให้ประชาชน พระเถระได้ศึกษาในรูปแบบต่าง ๆ วัดประเภทนี้ทุนรอนไม่มากนักแต่มีกิจกรรมเพื่อการศึกษาในวัดเสมอ

๓. วัดที่มุ่งการปฏิบัติ เช่น วิปัสสนารูระ เน้นการสร้าง ความสงบในจิตใจ วัดประเภทนี้มักทำให้วัดคล้ายธรรมชาติดมกลงทุนในสิ่งก่อสร้างน้อย

นอกจากนี้วัด ยังมีความหมายตรงกับภาษาบาลี ๓ คำ คือ อาราม อาวาส และวิหารตามความหมายที่ราชบัณฑิตให้ไว้ว่า

๑. อาราม คือ ความยินดี, ความรื่นรมย์, ความเพลิดเพลิน, ที่สำราญ, สวน, เป็นที่รื่นรมย์^{๔๖}

๒. อาวาส คือ วัด, ผู้ครอบครอง, ที่อยู่โดยปรกติหมายถึงที่อยู่ของพระสงฆ์ เช่น ชรอาวาส (ฆร+อาวาส) ผู้ครอบครองเรือนหรือผู้อยู่ครองเรือน^{๔๗}

๓. วิหาร คือ วัด ที่อยู่ของพระสงฆ์ที่ประดิษฐานพระพุทธรูป คู่กับโบสถ์^{๔๘}

^{๔๔} เรื่องเดียวกัน, หน้า ๑๐.

^{๔๕} พนม พงษ์ไพบูลย์, **จาริกไว้ในพระศาสนา จาริกไว้ในการศึกษา**, (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์กรมการศาสนา, ๒๕๓๘). หน้า ๔.

^{๔๖} พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตโต), **พจนานุกรมพุทธศาสน์ฉบับประมวลศัพท์**, (กรุงเทพมหานคร: มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๔๓), หน้า ๔๑๔.

^{๔๗} เรื่องเดียวกัน, หน้า ๔๑๕.

^{๔๘} เรื่องเดียวกัน, หน้า ๒๘๕.

นอกจากวัด จะเป็นสถานที่อยู่ของพระสงฆ์เป็นที่พำนักอาศัยของพระภิกษุสามเณรและประกอบพิธีกรรมต่างๆ ในพระพุทธศาสนา^{๔๙} วัดก็ได้ชื่อว่าเป็นสถานที่ศาสนสถานประกอบกิจกรรมที่สำคัญของชาวพุทธ เป็นที่อยู่ของบรรพชิต (พระสงฆ์และสามเณร) และฆราวาสที่เกี่ยวข้อง เป็นที่ศึกษาและปฏิบัติธรรม ตลอดจนการเผยแผ่ศาสนาธรรมของชาวพุทธ^{๕๐}

ปัจจุบันวัดเป็นส่วนหนึ่งของสถาบันสงฆ์เป็นสถานที่ของพระสงฆ์ ผู้ประพฤติพรหมจรรย์เป็นสถานที่ร่มรื่น สงบ เหมาะสมแก่การบำเพ็ญสมณธรรมของพระภิกษุสามเณรประชาชนทั่วไป วัดเป็นสถาบันอุดมคติเพราะเป็นตัวเปลี่ยนทัศนคติพื้นฐานมนุษย์เปลี่ยนแปลงทางสังคมโดยการตั้งสังคมอริยสงฆ์ซึ่งมีปัญญาและกรุณาเป็นต้นนำ มีความบริสุทธิ์และสะอาดเป็นพื้นฐาน^{๕๑} และเป็นสถาบันการศึกษาอบรมของพระสงฆ์และเยาวชนผู้ด้อยโอกาสทางการศึกษา เป็นศูนย์กลางของการสมาคมพบปะสังสรรค์ปรึกษาหารือและบริการด้านต่างๆ แก่ชุมชน^{๕๒}

สรุปได้ว่า ความหมายและบทบาทของวัดในสังคมไทย วัดคือสถานที่ทางพระพุทธศาสนา และเป็นสัญลักษณ์แห่งความดีงามของผู้ที่มีจริยวัตรอันงดงามอันได้แก่ พระภิกษุและสามเณรผู้ใฝ่ในธรรม นอกจากนี้วัดยังเป็นที่พักอาศัยของพระภิกษุสามเณร ในการปฏิบัติตามพระธรรมวินัยและประกอบกิจของสงฆ์ และวัดยังเป็นศูนย์รวมแห่งความเจริญดีงาม และเป็นสถานที่สำคัญในการส่งเสริมอนุรักษ์ประเพณีวัฒนธรรมที่ผู้คนใช้เป็นรากฐานในการดำเนินชีวิตและเป็นเอกลักษณ์ของชาติ เป็นสถานที่ประกอบพิธีกรรมทางพระพุทธศาสนาเป็นปูชนียสถาน เป็นที่พำนักที่อยู่อาศัยของพุทธบริษัท และให้บริการแก่ชุมชนสังคมนั้นๆ ตามความเหมาะสม ทั้งด้านการปกครอง การเผยแผ่ธรรม ด้านการศึกษาสงเคราะห์ การสาธารณูปการ และการสาธารณสงเคราะห์

๒.๓.๒ แนวทางการบริหารจัดการวัด

การบริหารและการจัดการวัด หมายถึง เจ้าอาวาสหรือสมภาร คือผู้นำของภิกษุสงฆ์สามเณรและคฤหัสถ์ที่มีอยู่ในวัด เจ้าอาวาสจึงมีความสำคัญที่สุดต่อความเจริญรุ่งเรืองสันติสุขและความมั่นคงของวัดโดยทำหน้าที่เป็นผู้บริหารกิจการของวัดเป็นผู้ปกครองบังคับบัญชาดูแลแนะนำสั่งสอนพระภิกษุสามเณรและฆราวาสผู้อยู่ในวัดให้มีความเป็นระเบียบเรียบร้อยให้อยู่ในศีลธรรมอันดี ให้มีความสมัครสมานสามัคคีปรองดองกันให้ร่วมแรงร่วมใจกันปฏิบัติศาสนกิจดำเนินกิจกรรมและโครงการต่างๆ ของวัดให้สำเร็จไปด้วยดี มีประสิทธิภาพสูงและให้วัดมีความเจริญรุ่งเรืองสันติสุขและ

^{๔๙}บุญร่วม เทียมจันทร์, เจ้าอาวาส เจ้าพนักงาน ใครกำหนด?, (กรุงเทพมหานคร: สามดีพริ้นติ้ง อีควิเมนต์, ๒๕๔๖), หน้า ๓๙.

^{๕๐}พลสันต์ โพธิ์ศรีทอง, “การนำพระสงฆ์(วัด) มาเป็นหลักในการแก้ปัญหาทางสังคมจิตวิทยาของเยาวชนไทยในยุคโลกาภิวัตน์” ในหลักการบริหารและการจัดการวัดในยุคโลกาภิวัตน์, (กรุงเทพมหานคร: สำนักงานสภาพัฒนาฯ, ๒๕๓๘), หน้า ๑๙๗.

^{๕๑}มาณี ไชยธีรานุวัฒน์ศิริ, การติดตามและประเมินสถานภาพการปฏิรูปการเรียนรู้ระดับอุดมศึกษา วารสารสหศาสตร์, ๒๕๔๙, หน้า ๑๓

^{๕๒}สุนทร สุภูตะโยธิน, คู่มือสมณศักดิ์สำหรับผู้บริหาร, พิมพ์ครั้งที่ ๒, (กรุงเทพมหานคร: กรังปรีซ์ อินเตอร์เนชั่นแนล, ๒๕๔๐), หน้า ๔๒.

มันคงเป็นศูนย์กลางชุมชนในการให้การศึกษาอบรมศีลธรรม จริยธรรมและภวนาธรรม คือวิปัสสนากรรมฐานแก่ชุมชนและประชาชนทั้งใกล้และไกลให้เป็นที่พักทางใจแก่สาธุชนได้อย่างแท้จริง^{๕๓}

การบริหารจัดการวัดนั้นเจ้าอาวาสหรือสมภารวัดจะต้องมีศาสตร์และมีศิลป์ในการบริหาร และการจัดการวัดของท่าน ศาสตร์ในการบริหารและการจัดการประกอบด้วย การวางแผน การจัดการองค์การ การบริหารงานบุคคล การอำนวยการประสานงาน การประเมินผลงานและการงบประมาณ ศิลป์ในการบริหารและการจัดการประกอบด้วยความเป็นผู้นำหรือภาวะผู้นำและมนุษยสัมพันธ์ในการทำงานมีศิลปะในการพูดที่ดีโน้มน้าวได้เก่งทั้งศาสตร์และศิลป์ในการบริหารและการจัดการนี้เจ้าอาวาสแต่ละวัดจะแตกต่างกันออกไปบางวัดก็มีความสามารถในการประสานบางวัดก็มีความสามารถในทางปกครองซึ่งเจ้าอาวาสจะต้องมีคุณสมบัติที่ดีในการบริหารและการจัดการวัดซึ่งจะต้องบริหารและจัดการในเชิงรุกเพื่อให้ได้ผลเต็มที่มีประสิทธิภาพคือ

๑. เป็นผู้ทรงศีลทรงธรรม
๒. เป็นผู้มีกิจการงานสะอาดไม่ประพฤตินอกรัตนนอกรอยแห่งสมณะ
๓. เป็นผู้ฉลาดในอุบายแห่งทางเจริญและทางเสื่อม
๔. เป็นผู้มองเห็นการณ์ไกลในการสืบทอดในการบริหารการปกครองแล้วสร้างธรรม

ทายาทขึ้นมา

๕. เป็นผู้มีความรู้
๖. เป็นผู้มียศปฐิธรรม ๗
๗. เป็นผู้มียุคภาพที่ดี
๘. เป็นผู้มีความดี
๙. เป็นผู้มีความดี รอบรู้ทั้งคดีโลก คดีธรรม พอสมควร
๑๐. เป็นผู้มีความคิดริเริ่ม สร้างสรรค์และพัฒนา^{๕๔}

สมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระยาวชิรญาณวโรรส ได้กล่าวถึง การบริหารวัดบวรนิเวศวิหารที่สำคัญ ๆ ดังนี้

๑. ตั้งกรรมการสงฆ์ไว้เพื่อปรึกษาการวัด เลือกเอาพระผู้ใหญ่ในวัดโดยอนุมัติแห่งสงฆ์
๒. จัดให้พระผู้เป็นกรรมการสงฆ์เป็นเจ้าหน้าที่ทำการจัด แยกเป็นแผนก ดังจัดไว้แล้วครั้งพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงครองวัด เติมเจ้าหน้าที่รักษาปูชนียวัตถุ เจ้าหน้าที่รักษาพระอาม เจ้าหน้าที่ดูการนวกกรรม เจ้าหน้าที่ดูการศึกษา
๓. จัดหน้าที่อุปัฏฐากวัด ให้ทำบัญชีคนเช่า และจำนวนคนเช่า ให้เป็นหลักฐาน ค่าเช่าที่เก็บได้ให้ลงในบัญชีรายได้ และให้เก็บรักษาไว้ที่วัด รายจ่ายก็ให้จดลงในบัญชีมีไว้วางจกรทำการตามแผนก

๔. พระผู้ทำการสงฆ์ให้ได้รับบำรุงโดยชื่อว่า นิตยภัตต์ คฤหัสถ์ผู้ทำการวัดให้ได้รับเกื้อกูล

^{๕๓} กรมการศาสนาและสำนักงานสภาสถาบันราชภัฏ, หลักการบริหารและการจัดการวัดในยุคโลกาภิวัตน์, (กรุงเทพมหานคร: มูลนิธิซีเมนต์ไทย, ๒๕๓๗), หน้า ๑๖๖ – ๑๖๘.

^{๕๔} กรมการศาสนา, คู่มือการถวายความรู้แด่พระสังฆาธิการประจำปีงบประมาณ ๒๕๓๘, (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์การศาสนา, ๒๕๓๘), หน้า ๑๕.

๕. ให้จดทะเบียนภิกษุสามเณร เด็กวัดอุปัฏฐาก ภิกษุสามเณร ผู้อยู่ประจำและคนอาศัยชั่วคราว

๖. สำรวจบัญชีเลขวัดให้ได้จริง ไม่มีตัวโดยประการไร ให้จำหน่ายโดยจะแจ้ง

๗. มีการจัดการศึกษาสำหรับพระภิกษุสามเณรโดยการตั้งมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ดังคำตรัสที่ว่า ..ในสมัยที่ข้าพเจ้าครองวัด การบำรุงรักษาของกลางร่วงโรยลงพระภิกษุมิอดิเรกลาถน้อยลง จะฟื้นฟูการถวายของกลางขึ้นไม่สะดวก เมื่อจัดตั้งมหามกุฏราชวิทยาลัยขึ้น คณะกรรมการฝ่ายคฤหัสถ์ได้บอกบุญชักชวนทายาททายาทาภิบาลบริจาคทรัพย์เพื่อบำรุงจัดรวบรวมเป็นสมบัติของวิทยาลัยขึ้นได้ และจัดเป็นทุนนอนจำนวนหนึ่งด้วย สมบัติของวิทยาลัยที่มีใช้ทุนนอนมีคติอย่างของกลางจ่ายเป็นสาธารณแก่วัดทั้งหลายได้ มีทุนมากขึ้นโดยลำดับ ในเวลาการที่วิทยาลัยร่วงโรยลง มีผู้บริจาคแก่อุกลน้อยนัก นอกจากของหลวงบริจาคประจำปี แม้เช่นนี้ ยังบำรุงการเรียนพระศาสนาอยู่ได้ตลอดมาจนทุกวันนี้ ที่ได้ขยายกว้างขวางออกไปอีกเพราะเหตุแห่งทุนนี้^{๕๕}

นอกจากนี้พระมหาเถระผู้ทรงคุณวุฒิได้ให้แนวคิดในการบริหารวัด ว่าต้องปฏิบัติให้ได้ตามหลัก สะอาด สว่าง และสงบ ดังนี้

๑. สะอาด หมายถึง การดูแลและการจัดการวัดที่ดี ไม่สกปรกรกรุงรัง จัดเสนาสนะเป็นระเบียบเรียบร้อย เป็นที่เกศศรัทธาปสาทะแก่ผู้มาพบเห็น ไม่สร้างความขุ่นข้องใจแก่ผู้มาเยือน

๒. สว่าง หมายถึง การจัดวัดที่ดูโปร่ง สบายตาม ไม่รกทึบ หรือมีความสลับซับซ้อนเน้นความเรียบง่ายและประโยชน์ให้สอยสูงสุด

๓. สงบ หมายถึง วัดเป็นสถานที่ที่สงบจากอบายมุข ไม่มีเสียงอึกทักกรึกโครมร่มเย็นเป็นสุข ด้วยสภาพแวดล้อมที่เป็นธรรมชาติ^{๕๖}

อาจกล่าวได้ว่า การบริหารวัด หมายถึง การจัดการ งาน เงิน คน วัสดุ แผนงาน เพื่อให้การดำเนินการภายในวัดเป็นไปอย่างราบรื่น เกิดประโยชน์ต่อสังคม โดยบุคคลเป็นผู้สร้างงาน ทำงาน และแก้ไข^{๕๗} และยังเป็นกรดำเนินการบริหารและปกครองภิกษุสงฆ์ สามเณรและศิษย์วัด ให้สอดคล้องกับระบบการพัฒนาวัดที่เอื้อต่อการเผยแผ่พุทธศาสนาธรรมแก่ชุมชน^{๕๘} หน้าที่สำคัญหรือกิจการที่คณะสงฆ์จะต้องทำหรือที่จะต้องถือเป็นธุระหน้าที่เพราะเป็นการคณะสงฆ์และการพระศาสนา หรือเพราะเกี่ยวกับการคณะสงฆ์ และการพระศาสนา มี ๖ ฝ่าย คือ การเพื่อความเรียบร้อยดีงาม (การปกครอง) การศาสนศึกษา การเผยแผ่พระพุทธศาสนา การสาธารณูปการ การศึกษา

^{๕๕} สมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระยาวชิรญาณวโรรส, **ตำนานวัดบวรนิเวศวิหาร**, (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหามกุฏราชวิทยาลัย, ๒๕๔๐), หน้า ๘๔.

^{๕๖} สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ, **วัดพัฒนา ๕๐**, (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ, ๒๕๕๐), หน้า ๒๖-๒๗.

^{๕๗} พระธรรมกิตติวงศ์ (ทองดี สุรเตโช), “พระสงฆ์กับกรมศาสนา” ใน **กรมการศาสนาสู่ศตวรรษแห่งการพัฒนา**, (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์การศาสนา, ๒๕๔๑), หน้า ๑๐๒.

^{๕๘} พระเทพปริยัติมุนี (สมคิด เขมจารี), **การคณะสงฆ์และการศาสนา**, (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๔๓), หน้า ๓๔.

สงเคราะห์ และการสาธารณสงเคราะห์^{๕๙} อีกทั้งการบริหารวัดนั้นมีความสำคัญที่การดูแลรักษาตน การปกครอง ดูแล รักษาหมู่คณะ คือ พระภิกษุทั้งวัด รวมทั้งสามเณร และคฤหัสถ์ที่มีที่อยู่หรือพำนัก อยู่ในวัด และทั้งการจัดการกิจการของวัด ซึ่งจะมีทั้งกิจกรรมต่าง ๆ พิธีกรรมต่าง ๆ และ การจัดการ ทางด้านการเงิน และทรัพย์สินอื่น ๆ ของวัดอันเป็นส่วนรวมของพระภิกษุทั้งวัด^{๖๐} โดยการที่เจ้า อาวาสใช้ความรู้ ความสามารถและประสบการณ์ในการตัดสินใจ ดำเนินงานด้านปกครอง เผยแผ่ ศาสนธรรม ศาสนศึกษา สาธารณูปการและสาธารณสงเคราะห์ให้ประสบผลสำเร็จภายใต้ความร่วมมือทั้งบุคคลภายในวัดและภายนอกวัด^{๖๑}

สรุปได้ว่า การบริหารวัด หมายถึง กระบวนการบริหารจัดการทรัพยากร เงิน คน วัสดุ แผนงาน ภายในวัด หรือการปกครอง ดูแล รักษาหมู่คณะ ทั้งบรรพชิต และคฤหัสถ์ที่มีอยู่หรือพำนัก อยู่ในวัด และทั้งการจัดการกิจการของวัดเพื่อให้งานต่างๆ มีความเป็นระเบียบเรียบร้อย โดยใช้ทั้ง “ศาสตร์”และ“ศิลป์” ในการบริหารงานกิจการงานองค์กรทั้ง ๖ คือ การปกครอง การศาสนศึกษา การเผยแผ่ การสาธารณสงเคราะห์ การสาธารณูปการ การสาธารณสงเคราะห์ เพื่อให้บรรลุไปตาม เป้าหมาย วัดอุประสงค์ที่ได้วางไว้โดยมีเจ้าอาวาสและคณะสงฆ์ช่วยกันบริหารจัดการตามความ เหมาะสมดีงาม

๒.๓.๓ การบริหารกิจการคณะสงฆ์ในปัจจุบัน

การบริหารกิจการคณะสงฆ์ คือ กิจการที่คณะสงฆ์จะต้องทำหรือที่จะต้องถือเป็นภาระหน้าที่เพราะเป็นการคณะสงฆ์และการพระศาสนาหรือเพราะเกี่ยวกับการคณะสงฆ์และการพระ ศาสนามี ๖ ฝ่าย คือ การเพื่อความเรียบร้อยดีงาม (การปกครอง) การศาสนศึกษา การศึกษา สงเคราะห์ การเผยแผ่พระพุทธศาสนา การสาธารณูปการ และการสาธารณสงเคราะห์^{๖๒} ซึ่งใน ปัจจุบันอยู่ภายใต้การกำกับดูแลของมหาเถรสมาคม

สำหรับการบริหารจัดการวัด เป็นภาระหน้าที่โดยตรงของเจ้าอาวาส ซึ่งตามกฎหมายเถร สมาคม ฉบับที่ ๒๓ (พ.ศ. ๒๕๔๑) ระบุภาระงานในการบริหารจัดการวัดของพระสังฆาธิการไว้ ๖ ด้าน ได้แก่ การปกครอง การศาสนศึกษา การศึกษาสงเคราะห์ การเผยแผ่พระพุทธศาสนา การ สาธารณูปการและการสาธารณสงเคราะห์ สามารถแสดงรายละเอียดขอบเขตงานและอธิบายลักษณะ ของงานได้ดังนี้

๑) การปกครอง หมายถึง การควบคุมและส่งเสริมรักษาความเรียบร้อยดีงาม หมายถึง งานในหน้าที่ของพระสังฆาธิการในการปกครองดูแลพระภิกษุ สามเณรในเขตปกครองของตนให้

^{๕๙} พระเทพปริยัติสุธี (วรวิทย์ คงคปญฺโญ), การคณะสงฆ์ และการพระศาสนา, (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๔๕), หน้า ๙.

^{๖๐} พระราชญาณวิสิฐ (เสริมชัย ชยมงคฺโล), การบริหารวัด, หน้า ๓๐

^{๖๑} พระวิบูลธรรมวาที (วิบูล กัลยาณ), “พระสังฆาธิการกับวัด” ในที่ระลึกงานสมโภชฉลองพระ บัญชาแต่งตั้งเจ้าคณะจังหวัดศรีสะเกษ, (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๓๗), หน้า ๓๑.

^{๖๒} พระธรรมปริยัติโสภณ (วรวิทย์ คงคปญฺโญ ป.ธ.๘), การคณะสงฆ์และการพระศาสนา, พิมพ์ครั้งที่ ๓, (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๔๘), หน้า ๙.

เป็นไปด้วยความเรียบร้อยถูกต้องตามหลักพระธรรมวินัย ตามพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ กฎหมาย กฎมหาเถรสมาคม ข้อบังคับ ระเบียบ คำสั่ง มติ ประกาศและบัญชาของสมเด็จพระสังฆราช

นอกจากนั้นพระสังฆาธิการยังจะต้องทำหน้าที่ระงับอธิกรณ์วินิจฉัยการลงนิคหกรรม การวินิจฉัยลงข้ออุทธรณ์คำสั่ง ตลอดจนการควบคุมบังคับบัญชาพระภิกษุสามเณรผู้อยู่ใต้เขตปกครองของตน ชี้แจง แนะนำการปฏิบัติหน้าที่ของผู้อยู่ในบังคับบัญชาให้เป็นไปโดยความเรียบร้อยพร้อมทั้งการตรวจตรา การประชุมพระสังฆาธิการในเขตปกครองของตน

๒) การศาสนศึกษา หมายถึง การศึกษาพระปริยัติธรรมและการศึกษาอื่นๆ อันสมควรแก่สมณะ การศึกษาของสงฆ์แต่เดิมนั้นเริ่มต้นมาแต่สมัยพุทธกาลและบุคคลที่เข้ามาสู่สังฆมณฑลในครั้งพุทธกาลตามประวัติความเป็นมาส่วนมาก มักจะได้รับการศึกษาทั้งคฤหัสถ์และคฤหัสถ์ธรรมมาเป็นอย่างดี ตามลัทธิศาสนาในสมัยนั้น เป็นต้นว่าเรียนจบไตรเพทมาก่อนการศึกษาของสงฆ์ในสมัยพุทธองค์ยังทรงพระชนม์อยู่มี ๒ ประการคือ

๑. คันถะธุระ คือ ธุระฝ่ายคัมภีร์ กิจด้านการเรียน

๒. วิปัสสนาธุระ คือ ธุระฝ่ายเจริญวิปัสสนา กิจด้านการบำเพ็ญภาวนาหรือเจริญพระกรรมฐาน

การจัดการศึกษาของคณะสงฆ์ไทยในปัจจุบัน ได้จัดการศึกษาออกเป็น ๒ ส่วนคือ

๑. การศึกษาพระปริยัติธรรมแผนกธรรมบาลี การศึกษาพระปริยัติธรรมแผนกธรรมตามหลักสูตรแบ่งเป็น ๓ ชั้น คือ นักธรรมชั้นตรี นักธรรมชั้นโท นักธรรมชั้นเอก ถ้าเป็นฆราวาสเรียกว่าธรรมศึกษาแบ่งออกเป็น ธรรมศึกษาชั้นตรี ธรรมศึกษาชั้นโท ธรรมศึกษาชั้นเอก การศึกษาพระปริยัติธรรมแผนกบาลี ตามหลักสูตรแบ่งออกเป็น ๗ ชั้น คือ บาลีประโยค ๑-๒ และเปรียญธรรม ๓-๙

๒. การศึกษาพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา การจัดการเรียนตามหลักสูตรของกระทรวงศึกษาธิการ มีทั้งระดับมัธยมศึกษาตอนต้นและมัธยมศึกษาตอนปลายเพื่อให้การศึกษาแก่พระภิกษุสามเณรทั้งวิชาสามัญและการศึกษาพระปริยัติธรรมควบคู่กันไป เพื่อให้พระภิกษุสามเณรมีความรู้ในหลักธรรมและหากพระภิกษุสามเณรเหล่านี้ มีความประสงค์จะลาสิกขา ก็สามารถนำวุฒิการศึกษาที่ได้รับไปใช้เพื่อการศึกษาต่อในสถานศึกษาต่อในสถานศึกษาหรือใช้สมัครงานเพื่อประกอบอาชีพได้

๓) การศึกษาสงเคราะห์ หมายถึง การจัดการศึกษาเพื่อช่วยเหลือเกื้อกูลการศึกษาหรือสถาบันการศึกษานอกจากสาธารณะศึกษาหรือบุคคลผู้กำลังศึกษาหรือกระบวนการศึกษาสงเคราะห์ปวงชนทั้งก่อนวัยเรียนและในวัยเรียนให้ได้รับการศึกษาอย่างต่อเนื่องในเรื่องต่างๆ การศึกษาสงเคราะห์นั้นเป็นการจัดการศึกษาให้แก่ประชาชนทั่วไป ปัจจุบันดำเนินการดังนี้

๑. โรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา และโรงเรียนสงเคราะห์เด็กยากจนตามพระราชประสงค์

๒. ศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์

๓. ศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด

๔. โรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา

การสงเคราะห์การศึกษานอกจากนี้เจ้าคณะ เจ้าอาวาส และพระภิกษุทั่วไป จัดการสงเคราะห์เป็นการส่วนตัว หรือเป็นรูปคณะสงฆ์ได้อีกหลายรูปแบบ ได้แก่

๑. จัดตั้งทุนสงเคราะห์การศึกษา ระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษา และอุดมศึกษา
๒. การช่วยพัฒนาสถานศึกษา
๓. การช่วยจัดหาอุปกรณ์การศึกษา
๔. ช่วยเฉพาะบุคคลกำลังศึกษา

๔) การเผยแผ่ หมายถึง การทำให้หลักธรรมคำสั่งสอนของพระพุทธศาสนาขยายกว้างขวางออกไป ทำให้เป็นที่เผยแผ่หลายต่อสาธารณชนเป็นการสื่อสารเพื่อการพัฒนาบุคคลทางด้านจิตใจให้มีความเคารพเลื่อมใสยำเกรงต่อพระรัตนตรัยน้อมนำเอาหลักธรรมในพระพุทธศาสนาไปประพฤติปฏิบัติเพื่อให้เกิดประโยชน์แก่ผู้ปฏิบัติตามสมควรแก่การปฏิบัตินั้น

พระสังฆาธิการจักต้องกระทำโดยการจัดการเทศนา อบรม สั่งสอน ประชาชน ให้เกิดศรัทธาเลื่อมใสในพระพุทธศาสนา และตั้งอยู่ในสัมมาปฏิบัติเป็นพลเมืองดีของประเทศชาติ

๑. การเผยแผ่ตามประเพณีคณะสงฆ์และตามประเพณีไทย
๒. การเผยแผ่แบบปรับปรุงให้เหมาะสมกับสภาพสังคมปัจจุบัน
๓. การเผยแผ่แบบจัดเป็นคณะ หรือหน่วยงานเผยแผ่ หรือเป็น สถานศึกษา
๔. การเผยแผ่พระพุทธศาสนาผ่านวิทยุ
๕. การจัดกิจกรรมเนื่องในวันสำคัญทางพระพุทธศาสนาต่างๆ

๕) การสาธารณูปการ หมายถึง การช่วยเหลืออุดหนุนหรือเกื้อกูลคนส่วนมากหรือคนทั่วไปหรือกิจการเกี่ยวกับการดูแลรักษาและจัดการวัดให้อยู่ในความเรียบร้อย เป็นงานเกี่ยวกับการพัฒนาอาคาร สถานที่ และสิ่งแวดล้อมของวัด

โดยหลักการ

๑. การก่อสร้าง และการบูรณปฏิสังขรณ์ศาสนวัตถุ และศาสนสถาน
๒. กิจการอันเกี่ยวกับวัด คือ การสร้างวัด การตั้ง การรวม การย้าย การยุบเลิก การขอรับพระราชทานวิสุงคามสีมา การ ยกวัดร้างเป็นวัดมีพระภิกษุจำพรรษา และการยกวัดราษฎร์เป็นพระอารามหลวง
๓. กิจการอื่นๆ ของวัด เช่น การจัดงานวัด การเรียไร
๔. การศาสนสมบัติของวัด

โดยหน้าที่

๑. เจ้าอาวาส
๒. เจ้าคณะ
๓. เจ้าหน้าที่ทางราชอาณาจักร
๔. ผู้เจริญด้วยศรัทธามุ่งช่วยการวัดและการคณะสงฆ์

๖) การสาธารณสงเคราะห์ หมายถึง การช่วยเหลือสังคมในด้านต่างๆ การจัดกิจการอันเป็นประโยชน์ เป็นกิจกรรมที่วัดหรือพระภิกษุสงฆ์ดำเนินกิจการเพื่อให้เป็นสาธารณะประโยชน์ในด้านสังคมสงเคราะห์บุคคลและสาธารณะสงเคราะห์โดยแยกลักษณะมี ๔ ประการคือ

๑. การดำเนินกิจการเพื่อช่วยเหลือเกื้อกูล
๒. การช่วยเหลือเกื้อกูลกิจการของผู้อื่นเพื่อสาธารณะประโยชน์
๓. การเกื้อกูลสาธารณะสมบัติ สถานที่อันเป็นสาธารณะสมบัติ

๔. การเกื้อกูลแก่ประชาชนหรือสรรพสัตว์ ได้แก่ การช่วยเหลือประชาชน

สรุปได้ว่า การบริหารกิจการคณะสงฆ์ในปัจจุบัน ต้องเน้นความมั่นคงแห่งพระพุทธศาสนาที่ดี จะต้องรู้จักสภาพวัด สิ่งที่มีอยู่ในวัด ไม่ว่าจะเป็นโบสถ์ วิหาร ศาลา และสภาพบุคคลภายในวัด คือ พระภิกษุ สามเณร แม่ชี ศิษย์วัด และบุคคลที่อาศัยอยู่ภายในวัด เพื่อให้การบริหารนั้นมีประสิทธิภาพ วางบุคคล วางสิ่งของ วางสิ่งต่าง ๆ ให้เข้ากันกับงานที่จะทำ หรือกิจกรรมที่เกิดขึ้นภายในวัด ทั้งนี้จะต้องบุคคลที่อยู่ภายนอกวัด มาเป็นส่วนร่วมในการบริหารวัด เช่น ชุมชน โรงเรียน เป็นต้น เพื่อเกิดความคล่องตัวในการบริหาร และเป็นการสร้างศรัทธาให้คนภายนอกได้รับรู้การปฏิบัติของพระภิกษุสามเณรที่อยู่ภายในวัด และต้องคำนึงถึงหน้าที่ตามกฎหมายอาณัติ ๒๓ (พ.ศ. ๒๕๔๑) ซึ่งมี ๖ ด้าน คือ ด้านการปกครอง ด้านการศาสนศึกษา ด้านการศึกษาสงเคราะห์ ด้านการเผยแผ่พระพุทธศาสนา ด้านสาธารณูปการและด้านการสาธารณสงเคราะห์ด้วยเสมอ

๒.๓.๔ หลักการและแนวทางการบริหารจัดการวัดให้เป็นศูนย์กลางชุมชน

สภาพปัจจุบันสังคมไทยมีความแปลกแยกหลากหลายทางความคิดและวิถีชีวิตอันเกิดจากการได้รับประสบการณ์การศึกษา และข้อมูลข่าวสารตามกระแสโลกทุนนิยมและสังคมยุคโลกาภิวัตน์ ที่เน้นการแข่งขันกันทางเศรษฐกิจและการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารด้วยเทคโนโลยีและเครื่องมือสื่อสารอันล้ำยุคเป็นสำคัญ วิถีชีวิตของประชาชนคนไทยส่วนใหญ่ถูกปรับเปลี่ยนให้หลงใหลมัวเมาเสพบริโภควัตถุโดยตกเป็นทาสทางอารยธรรมที่ไหลบ่ามาจากต่างประเทศอย่างรวดเร็ว จนกระทั่งหลงลืมว่าวิถีพุทธ คือ วิถีไทยที่สอดคล้องกับหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงอย่างไม่รู้ตัว โดยขาดแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ที่จะศึกษาปฏิบัติตนตามหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา เพราะมองไม่เห็นคุณค่าและความสำคัญของพระพุทธศาสนาที่มีต่อความมั่นคงของชาติ^{๒๓}

ที่ผ่านมาทุกสังคมยุคอดีตนั้น ศาสนาถือเป็นสถาบันแกนกลางของสังคมที่ทำหน้าที่กำกับดูแลสถาบันอื่นๆ ไม่ว่าจะเป็นเศรษฐกิจ การเมือง การศึกษา ครอบครัว สิ่งแวดล้อม การปกครอง ฯลฯ แต่เมื่อแต่ละสังคมพัฒนามาสู่ยุคใหม่ด้วยกระบวนการกลายเป็นโลกียะมากขึ้น (Secularization) สถาบันศาสนาก็ค่อยๆ ถอยออกจากตำแหน่งศูนย์กลางของสังคม โดยมีสถาบันอื่นๆ เข้าไปครองตำแหน่งแทน เช่น สถาบันเศรษฐกิจที่เข้าไปควบคุมกำกับดูแลสถาบันอื่นๆ และนอกเหนือจากสถาบันเศรษฐกิจแล้ว ในโลกยุคสมัยใหม่ (Modern World) โดยเฉพาะสังคมที่พัฒนามาเป็น “สังคมข่าวสาร” (Information Society) สถาบันที่ก้าวเข้าสู่ตำแหน่งศูนย์กลางของสังคมยุคสารสนเทศก็คือ สถาบันสื่อมวลชน นั่นเอง^{๒๔} อย่างไรก็ตามสังคมไทยทุกหน่วยต่างมีวัดประจำหมู่บ้านของตนเองเป็นศูนย์กลาง หากรู้จักดำเนินการให้ดี พระสงฆ์สามารถนำคนในสังคมไปสู่ความเจริญทางปัญญาได้โดยวิถีทางที่เหมาะสมและมีหลักเกณฑ์ วิธีที่จะทำให้พระสงฆ์เข้าถึงประชาชนได้อย่างแท้จริง พระสงฆ์จะต้องตระหนักมันอยู่เสมอในหน้าที่เดิมแท้ตามธรรมวินัย และปรับปรุงบทบาทเก่าขึ้นในรูปแบบใหม่ให้เหมาะสมกับสภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป เพื่อการประกาศคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้าให้เข้าถึงประชาชนในทุกๆ วิธีที่ไม่ขัดต่อพระธรรมวินัยโดยมุ่งเน้นให้ประชาชนได้มีความรู้

^{๒๓} คุรุยาละเียดใน ศูนย์การเผยแผ่พระพุทธศาสนาแห่งชาติ ส่วนการศึกษาสงเคราะห์กองพุทธศาสนศึกษา สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ, แผนแม่บทการเผยแผ่พระพุทธศาสนา พ.ศ. ๒๕๕๔-๒๕๕๙, (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ, ๒๕๕๔), หน้า ๑-๒.

^{๒๔} Berger, P.L., *The Social Reality of Religion*, (London: Faber & Faber, 1967).

ความเข้าใจในหลักธรรมและน้อมนำไปปฏิบัติในชีวิตประจำวัน เช่น การเทศนาธรรม การบรรยายธรรม และการสนทนาธรรม ทั้งในวัดและนอกวัดหรือทางสถานีวิทยุกระจายเสียง รวมทั้งการเผยแพร่ด้วยสื่อต่างๆ เช่น สื่อสิ่งพิมพ์ หรือวีดิทัศน์ เป็นต้น^{๖๕} รวมทั้งการสงเคราะห์ในรูปแบบต่างๆ เป็นตัวนำคนเข้าหาธรรม^{๖๖} ล้วนแต่เป็นส่วนสำคัญที่พระภิกษุและวัดจะต้องเข้าไปมีส่วนร่วมในการพัฒนาสังคมยุคโลกาภิวัตน์นี้

การสร้างวัดมีมาแต่โบราณกาล เมื่อประชาชนมีจิตศรัทธาในพระพุทธศาสนา ได้อพยพไปตั้งถิ่นฐานอยู่ ณ ที่ใด ก็มักจะสร้างวัดขึ้นแล้วนิมนต์พระสงฆ์ไปพำนัก เพื่อบำเพ็ญบุญกุศลประกอบศาสนกิจ ตามประเพณีที่สืบทอดกันมา เมื่อกล่าวถึง “วัด” ส่วนใหญ่จะนึกถึงว่าเป็นสถานที่ทางศาสนา โดยปรกติมีโบสถ์ วิหาร และที่อยู่ของสงฆ์หรือนักบวช เป็นต้น^{๖๗} ที่กล่าวมานี้ล้วนให้ความสำคัญกับศาสนสถาน ศาสนวัตถุ แต่น่าจะคิดให้กว้างออกไปว่า ศาสนสถานดังกล่าวนี้ หากขาดคนอยู่ คนดูแล คนบำรุงรักษา แล้วจะอยู่ในสภาพอย่างไร กลายเป็นวัดร้าง วัดเสีย ขาดความรื่นรมย์ ความอบอุ่น ไม่มีชีวิตจิตใจ อีกอย่างหนึ่งถ้าวัดนั้นมีคนอยู่ คนดูแล คนบำรุงรักษา หากแต่ว่าคนส่วนใหญ่ในวัดนั้นขาดความมีระเบียบแบบแผน แทนที่จะเป็นที่ตั้งแห่งศรัทธาเลื่อมใส ก็กลายเป็นสิ่งตรงกันข้าม ดังนั้นจึงกล่าวได้ว่าปัจจัยสำคัญที่สุด คือผู้ที่อยู่ในวัดและผู้ที่เกี่ยวข้องกับวัด^{๖๘} จากคำกล่าวนี้ ชี้ให้เห็นถึงองค์ประกอบที่สำคัญที่สุดของวัดนั้นคือ ศาสนบุคคล ซึ่งมีบทบาทที่สำคัญที่สุดของวัด ในอดีตวัดเป็นสถานที่ที่พุทธศาสนิกชนทั่วไปได้ใช้เป็นสถานศึกษาอบรม ให้ความรู้ในด้านวิชาชีพ ตำราแพทย์แผนไทยและศิลปกรรมแขนงต่างๆ เป็นสถานที่ ทำบุญบำเพ็ญกุศล เป็นศูนย์กลางการบริหารและการปกครองรวมทั้งเป็นที่พึ่งทางจิตใจของประชาชน ดังนั้น วัดจึงเป็นสถานที่ที่สำคัญยิ่งในการสืบทอดพระพุทธศาสนาตลอดมา จึงถือได้ว่าวัดเป็นศูนย์กลางของชุมชนไทยทั้งอดีตและปัจจุบัน ในปัจจุบันการสร้างวัด ตั้งวัดจะต้องดำเนินการให้ถูกต้องตามขั้นตอนของทางราชการ อย่างไรก็ตาม ข้อกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับคณะสงฆ์ได้มีการปรับปรุงแก้ไขกฎหมายเพื่อรับรองสถานะของวัดในความเป็นนิติบุคคล ต่อเนื่องจากประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ โดยในปี พ.ศ. ๒๕๓๕ ตามพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. ๒๕๐๕ แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติคณะสงฆ์(ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕ ได้มีข้อบัญญัติในส่วนที่ เกี่ยวข้องกับสภาพความเป็นวัดดังนี้

มาตรา ๓๑ วัดมีสองอย่าง

(๑) วัดที่ได้รับพระราชทานวิสุงคามสีมา

(๒) สำนักสงฆ์ให้วัดมีฐานะเป็นนิติบุคคล

เจ้าอาวาสเป็นผู้แทนของวัดในกิจการทั่วไป

^{๖๕} วัดปากน้ำและสมาคมศิษย์หลวงพ่อดำ วัดปากน้ำ ม.ส.จ., การเผยแพร่: หัวใจสำคัญของพระพุทธศาสนา, (นครปฐม: บริษัท เพชรเกษมพรินต์ติ้ง กรุ๊ป จำกัด, ๒๕๕๓), หน้า ๓.

^{๖๖} พระธรรมโกศาจารย์, (ประยูร ธมฺมจิตฺโต), การเผยแพร่เชิงรุก, (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๔๘), หน้า ๑.

^{๖๗} ราชบัณฑิตยสถาน, พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๕๔ เฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เนื่องในโอกาสพระราชพิธีมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา ๗ รอบ ๕ ธันวาคม ๒๕๕๔. (กรุงเทพมหานคร : ราชบัณฑิตยสถาน), ๒๕๕๖, หน้า ๑๑๐๔.

^{๖๘} สมเด็จพระพุทธปาพจนจารย์ (เกี่ยว อุปเสโณ), การดำรงตน, (กาญจนบุรี: สหธรรมิก, ๒๕๔๒), หน้า ๔๖.

มาตรา ๓๓ ที่วัดและที่ซึ่งขึ้นต่อวัด มีดังนี้

- (๑) ที่วัด คือที่ซึ่งตั้งวัดตลอดจนเขตของวัดนั้น
- (๒) ที่ธรณีสงฆ์ คือที่ซึ่งเป็นสมบัติของวัด
- (๓) ที่กัลปนา คือที่ซึ่งมีผู้อุทิศแต่ผลประโยชน์ให้วัดหรือพระศาสนา

มาตรา ๓๗ เจ้าอาวาสมีหน้าที่ ดังนี้

- (๑) บำรุงรักษาวัด จัดกิจการและศาสนสมบัติของวัดให้เป็นไปด้วยดี
- (๒) ปกครองและสอดส่องให้บรรพชิตและคฤหัสถ์ที่มีอยู่หรือพำนักอาศัยอยู่ในวัดนั้น

ปฏิบัติตามพระธรรมวินัย กฎมหาเถรสมาคม ข้อบังคับ ระเบียบ หรือคำสั่งของมหาเถรสมาคม

- (๓) เป็นธุระในการศึกษาอบรมและสั่งสอนพระธรรมวินัยแก่บรรพชิตและคฤหัสถ์
- (๔) ให้ความสะดวกตามสมควรในการบำเพ็ญกุศล

มาตรา ๑๕ ตี มหาเถรสมาคมมีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้

- (๑) ปกครองคณะสงฆ์ให้เป็นไปโดยเรียบร้อยดีงาม
- (๒) ปกครองและกำหนดการบรรพชาสามเณร

- (๓) ควบคุมและส่งเสริมการศาสนศึกษา การศึกษาสงเคราะห์ การเผยแผ่ การ

สาธารณูปการ และการสาธารณสงเคราะห์ของคณะสงฆ์

- (๔) รักษาหลักพระธรรมวินัยของพระพุทธศาสนา
- (๕) ปฏิบัติหน้าที่อื่นๆ ตามที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัตินี้ หรือกฎหมายอื่น

มาตรา ๔๐ ศาสนสมบัติแบ่งออกเป็นสองประเภท

- (๑) ศาสนสมบัติกลาง ได้แก่ ทรัพย์สินของพระศาสนาซึ่งมิใช่ของวัดใดวัดหนึ่ง
- (๒) ศาสนสมบัติของวัด ได้แก่ ทรัพย์สินของวัดใดวัดหนึ่ง

ดังนั้น ฐานะของวัดตามกฎหมายไทยที่มีฐานะเป็นนิติบุคคลจึงเป็นการรับรองโดยพระราชบัญญัติคณะสงฆ์(ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕ ตั้งแต่นั้นเป็นต้นมา มิใช่เป็นการรับรองฐานะความเป็นนิติบุคคลโดยประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์เช่นแต่เดิม^{๖๙} และวัดที่สมบูรณ์ต้องประกอบไปด้วยองค์ประกอบหลักที่สำคัญ ได้แก่ สภาพความเป็นนิติบุคคลตามกฎหมาย ที่ดินซึ่งเป็นที่ตั้งวัด ศาสนสมบัติของวัด โดยมีเจ้าอาวาสปกครองดูแลบริหารจัดการวัดให้เป็นไปด้วยดีตามพระธรรมวินัย กฎมหาเถรสมาคม ข้อบังคับ ระเบียบ หรือคำสั่งของมหาเถรสมาคม และดำเนินกิจกรรมต่างๆ ตามภารกิจของคณะสงฆ์ให้สมบูรณ์ ได้แก่ การปกครอง การศาสนศึกษา การศึกษาสงเคราะห์ การเผยแผ่ การสาธารณูปการ และการสาธารณสงเคราะห์ ดังนั้นเจ้าอาวาสจึงต้องดำเนินการเพื่อพัฒนาวัดให้เป็นไปโดยเรียบร้อย ตามหลักที่ว่าด้วยหน้าที่ของพระภิกษุที่มีต่อกิจการคณะสงฆ์และพระศาสนา^{๗๐} การพัฒนาวัด ซึ่งแบ่งออกได้เป็น ๓ เรื่อง^{๗๑} คือ

๑. การพัฒนาและการบูรณะวัด
๒. การก่อสร้างและบูรณปฏิสังขรณ์เสนาสนะ

^{๖๙}จารุรัตน์ ปันมณี, กฎหมายพระสงฆ์, (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ, ๒๕๕๐), หน้า ๑๐๓-๑๐๕.

^{๗๐}พระราชญาณวิสิฐ (เสริมชัย ชยมงคลโล), การบริหารวัด, พิมพ์ครั้งที่๙, (นครปฐม: เพชรเกษมการพิมพ์, ๒๕๕๑), หน้า ๒๒๕-๒๒๖.

๓. การดูแลรักษาและจัดการศาสนสมบัติของวัด

นอกจากนี้ ยังกล่าวได้อีกว่า การบริหารงานวัดเพื่อพัฒนาวัดของเจ้าอาวาส หรือวัดตามพระธรรมวินัย ควรให้เกิดความสงบสุข (สปปายะ) ๔ อย่าง คือ

๑. อาวาสสปปายะ ที่อยู่เป็นที่สุขสบาย คือ ทำให่วัดเป็นอาราม เป็นที่ร่มรื่น รื่นรมย์ เป็นรมณีสถานเจริญตา สบายใจแก่ผู้พบเห็น เป็นศูนย์กลางของชุมชนทั้งด้านวัตถุและจิตใจ

๒. อาหารสปปายะ อาหารเป็นที่สบายตา ตามปกติเมื่อมีที่อยู่แล้วต้องคำนึงถึงการกินอาหาร การจัดสวัสดิการเรื่องอาหาร

๓. บุคคลสปปายะ บุคคลเป็นที่สบายเป็นกัลยาณมิตร ทั้งบุคคลภายในวัดหรือบุคคลที่เกี่ยวข้องกับวัด คนวัดแบ่งออกเป็น ๔ ประเภท คือ พระภิกษุ สามเณร อุบาสก และอุบาสิกา

๔. ธรรมสปปายะ ธรรมเป็นที่สบาย เหมาะแก่จริตของผู้ปฏิบัติ แจ่มแจ้งชัดเจน

ดังนั้น หลักการบริหารจัดการพัฒนาวัดที่ดีในปัจจุบันจึงต้องมีการตัดสินใจให้ถูกต้องและเหมาะสมกับการบริหารงานสมัยปัจจุบัน ผู้บริหารวัดต้องมีวิสัยทัศน์ที่กว้างไกล (Vision) ต้องทำงานเป็นทีม (Team Work) วางโครงสร้างพื้นฐานได้ดี (Infrastructure) รับฟังเสียงมหาชน (Public Hearing) และพร้อมที่จะรื้อปรับระบบ (Reengineering)^{๗๑} ซึ่งการปรับปรุงสภาพวัดและการดำเนินกิจกรรมต่างๆ ของวัดจนกระทั่งมีความเจริญรุ่งเรืองเป็นศูนย์รวมจิตใจของประชาชนและเป็นศูนย์กลางของชุมชน มีแนวทางการพัฒนาวัด^{๗๒} ดังนี้

๑. พัฒนาวัดให้เกิดความรู้สึกร่วมกันของชุมชนในท้องถิ่นนั้นว่าวัดเป็นของตน มีความรู้สึก ห่วงแหนและช่วยกันดูแลรักษา

๒. สร้างสภาพวัดให้มีความหมาย ๕ ประการ คือ

- เป็นที่พักอาศัยของพระภิกษุสามเณร
- เป็นที่บวชเรียนศึกษาปฏิบัติธรรม
- เป็นที่ทำบุญบำเพ็ญกุศลของชาวบ้าน
- เป็นที่ที่ชาวบ้านได้เข้ามาหาความสงบทางกายทางใจ
- เป็นศูนย์กลางสำหรับทำกิจกรรมทางสังคมร่วมกันของชาวบ้าน

๓. สร้างความสัมพันธ์ระหว่างวัดกับประชาชนในท้องถิ่น วัดต้องสะอาดร่มรื่น มีการจัดกิจกรรมเพื่อประชาชน มีความพร้อมที่จะให้บริการแก่ประชาชนที่เข้าวัดเพื่อบำเพ็ญกุศล ศึกษาพระธรรมวินัย และหลักพระพุทธศาสนา

๔. สร้างความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน ระหว่างวัดกับประชาชนในท้องถิ่น ในการติดต่อกับหน่วยงานอื่นๆ การจัดกิจกรรมเพื่อการสาธารณูปโภค สาธารณูปการ ตลอดจนการส่งเสริมอาชีพซึ่งควรให้วัดเป็นศูนย์กลาง

^{๗๑} คະນິນ္ณิตย๋ จันທຸບຸຕຣແລະສຸບຣຣນ ຈັນທຸບຸຕຣ, ການສຳເລັດໃນການປັບປຸງກິດຈະກຳຂອງວັດ: ສຶກສາເພາະກຣນີວັດປານານາຊາຕີ ອຳເກວາຣິນຊ້າຣາບ ຈັງຫວັດອຸບຣາຊາຣາຣນີ, (ກຸ່ມເພມຫານຄຣ: ບຣິຊັດ ພຣິກຸວານກຣາຟິດຈຳກັດ, ໒໕໔໕), ໜ້າ ໒໑-໒໒.

^{๗๒} ກອງພຸທດສາສນສຖານ ສຳນັກງານພຣະພຸທດສາສນາແຫ່ງຊາຕີ, ຄູ່ມືການປັບປຸງວັດສູ່ການເປັນມາຕຣຸຖານ, (ກຸ່ມເພມຫານຄຣ: ຮອງພິມພິສຳນັກງານພຣະພຸທດສາສນາແຫ່ງຊາຕີ, ໒໕໕໔), ໜ້າ ໑-໑໓.

๕. ให้เกิดการยอมรับตลอดไปว่า วัดกับชุมชนนั้นๆ เป็นหน่วยงานเดียวกัน ให้ความช่วยเหลือเกื้อกูลซึ่งกันและกัน

บ้าน วัดและโรงเรียน เปรียบเสมือนทุนทางสังคมที่เป็นมรดกตกทอดจากสังคมไทยในอดีตสู่การนำมาปรับใช้ในปัจจุบัน โดยความร่วมมือของ ๓ สถาบันเสาหลักที่สำคัญของสังคมไทย คือ บ้านหรือชุมชน ในฐานะสถาบันการปกครองย่อย วัดในฐานะสถาบันทางศาสนาและโรงเรียนในฐานะสถาบันทางการศึกษา ซึ่งมีความสัมพันธ์และเชื่อมโยงกันในกิจกรรมต่างๆ ทางสังคมทั้งทางเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม สำหรับแนวทางการรื้อฟื้น “บวร” ในยุคปัจจุบันสามารถดำเนินการตามขั้นตอนโมเดล “บวร ๓ ส.” คือ สานความสัมพันธ์ สร้างความเข้มแข็ง สู่ความยั่งยืนได้^{๗๓} อย่างไรก็ตามการจัดกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อชุมชนเพียงอย่างเดียวยังไม่สามารถพัฒนาวัดได้สมบูรณ์ครบถ้วน การพัฒนาวัดที่สมบูรณ์ครบถ้วนจะต้องพัฒนาวัดแบบบูรณาการโดยการเชื่อมโยงกิจกรรมของวัดให้สอดคล้องกับการบริหารงานคณะสงฆ์ และให้สอดคล้องกับเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมปัจจุบัน โดยบูรณาการให้สอดคล้องกับภารกิจ ๖ ด้านของคณะสงฆ์

อย่างไรก็ดีการบริหารวัดอาจเปรียบได้เป็น ๗ โรง คือ

๑. วัดเป็นโรงธรรม ได้แก่ ต้องพัฒนาวัดให้เป็นที่สอนธรรมะ ให้เป็นสถานที่เทศน์ วัดใดไม่มีการสอนธรรมะประชาชน ไม่มีการเทศน์ตลอดจนการไหว้พระสวดมนต์ร่วมกับประชาชน วัดนั้นจะค่อย ๆ เสื่อมไป

๒. วัดเป็นโรงทิม คือ เป็นที่สวดศพ เป็นที่เก็บศพ เป็นที่ฝังศพ นี่เป็นผลประโยชน์ที่วัดจะต้องมีอยู่ และอย่าไปรังเกียจศพ เพราะคนบ้านไหนก็อยากตายอยู่บ้านนั้น อยากจะเผาอยู่วัดนั้น

๓. วัดเป็นโรงละคร คือ เป็นโรงหนังโรงละคร ต้องจัดที่ส่วนหนึ่งไว้ประจำอย่าไปรังเกียจ โชนหนังละคร เพราะนั่นเป็นการแสดงพื้นบ้าน เท่ากับว่าเจ้าอาวาสวัดนั้น ๆ ได้ศิลปินไว้ใช้งานในงานต่าง ๆ

๔. วัดเป็นโรงพยาบาล วัดจะต้องให้การดูแลเอาใจใส่ประชาชนในเรื่องสุขภาพ พละนาถัย แต่ก่อนแต่ไรมาพระสงฆ์นอกจากมีความรู้ในทางธรรมะแล้ว ท่านมักจะเรียนเรื่องสมุนไพรต่างๆ ให้การสงเคราะห์ประชาชนด้วยการบำบัดรักษา

๕. วัดเป็นโรงเรียน ปัจจุบันแม้ไม่ได้สอนในศาลาวัด แต่เจ้าอาวาสจะต้องมีบทบาทในโรงเรียนด้วยการให้เห็นว่าโรงเรียนเป็นโรงเรียนวัด

๖. วัดเป็นโรงแรม หมายถึง การทำวัดให้เป็นที่พักผ่อนรับประชาชน เป็นที่ปฏิสังขารเป็นที่พักพิงสำหรับพระอาคันตุกะ หรือเป็นที่พึ่งพิงอาศัยของประชาชนเมื่อเกิดภัยพิบัติ

๗. วัดเป็นโรงงาน คือ วัดต้องมีการก่อสร้างพระสังฆาธิการแห่งวัดนั้นๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเจ้าอาวาส และผู้ช่วยเจ้าอาวาส หรือพระในวัดต้องมีฝีมือ และเนื่องจากวัดมีการก่อสร้างนั่นเอง

^{๗๓} พระใบฎีกาจารย์ อุดมศิริ (ยอดเพชร), “บวร : การรื้อฟื้นเพื่อสร้างชุมชนอย่างเข้มแข็งและยั่งยืน”, บัณฑิตศึกษาปริทรรศน์, ปีที่ ๙ ฉบับพิเศษ เนื่องในโอกาสเฉลิมฉลองวันวิสาขบูชา วันสำคัญสากลของโลก ประจำปี ๒๕๕๖ (พฤษภาคม ๒๕๕๖), หน้า ๒๗๕-๒๘๘.

การพัฒนาฝีมือของพระเถรในการส่งไปคุมงาน ไปดูงาน ไปศึกษางานกับช่างหรือการผลิตช่างมีความสำคัญ^{๗๔}

สรุปได้ว่า หลักการและแนวทางการบริหารจัดการวัดเป็นศูนย์กลางชุมชน เป็นเกณฑ์ในการดำเนินการพัฒนาวัดให้เป็นสถานที่รวบรวมวิชาการความรู้ในศาสตร์ต่างๆ ศูนย์รวมจิตใจความศรัทธาเชื่อถือของชุมชนและการบริหารจัดการการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่อยู่ในเขตพื้นที่นั้น ด้วยความชอบธรรม ความโปร่งใส ความรับผิดชอบ การมีส่วนร่วมของประชาชน เพื่อประโยชน์โดยส่วนรวมของชุมชนตามหลักพระธรรมวินัย บูรณาการร่วมกับหลักการบริหารกิจการคณะสงฆ์ ตามเกณฑ์ที่สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติได้กำหนดแนวทางไว้

๒.๔ ไทยแลนด์ ๔.๐ โมเดลขับเคลื่อนประเทศไทย

ผู้วิจัยได้รวบรวมหลักการและแนวทางการบริหาร ไทยแลนด์ ๔.๐ โมเดลขับเคลื่อนประเทศไทย ซึ่งมีนักวิชาการได้ศึกษาไว้ ดังนี้

ในประวัติศาสตร์ประเทศไทยมีการปฏิรูปขนานใหญ่อย่างเป็นระบบเพียงครั้งเดียวในสมัยล้นเกล้ารัชกาลที่ ๕ ราชอาณาจักรสยามหรือประเทศไทยในสมัยรัชกาลที่ ๔ สืบเนื่องถึงรัชกาลที่ ๕ เป็นช่วงเวลาประเทศอยู่ในภาวะวิกฤตท่ามกลางกระแสภัยคุกคามจากภายนอก อันได้แก่ การล่าอาณานิคมของประเทศตะวันตก ด้วยเหตุนี้ พระมหากษัตริย์ไทยทั้งสองรัชกาลจึงต้องทรงดำเนินการปฏิรูปปรับเปลี่ยนประเทศให้เกิดความทันสมัยและทัดเทียมนานาอารยประเทศ เพื่อป้องกันมิให้ประเทศไทยต้องถูกยึดครองเป็นดินแดนอาณานิคม การดำเนินนโยบายดังกล่าวได้เริ่มต้นขึ้นในแผ่นดินรัชกาลที่ ๔ และได้รับการสานต่ออย่างเป็นรูปธรรมในสมัยรัชกาลที่ ๕ ผ่านการปฏิรูประบบการปกครองและระบอบราชการของไทยครั้งสำคัญ โดยเปลี่ยนจากเดิมที่เคยปกครองในรูปแบบอาณาจักรโบราณและนครรัฐ ซึ่งปราศจากศูนย์อำนาจที่ชัดเจนและขาดความเป็นเอกภาพ อันไม่ส่งเสริมต่อความมั่นคงของชาติให้เป็นการปกครองรูปแบบใหม่ที่มีลักษณะเป็น “รัฐชาติ” โดยการรวมศูนย์อำนาจเข้าสู่ส่วนกลางหรือเมืองหลวง เพื่อให้การบริหารราชการแผ่นดินสามารถดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพและมีเสถียรภาพ เกิดความชัดเจน ส่งเสริมให้เกิดความเป็นปึกแผ่นและความมั่นคงของประเทศได้เป็นอย่างดี^{๗๕}

ณ ขณะนี้ประเทศไทยอยู่ในระยะ “เปลี่ยนผ่าน” วิกฤตทางเศรษฐกิจและการเมืองหลายต่อหลายครั้ง ควบคู่กับการเปลี่ยนแปลงเชิงโครงสร้างของโลกในศตวรรษที่ ๒๑ หากประเทศไทยไม่มีการกำหนดวิสัยทัศน์และยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศ ตลอดจนไม่ดำเนินการเพื่อขับเคลื่อนประเทศผ่านการปฏิรูปและการปรับเปลี่ยนอย่างจริงจัง ประเทศไทยอาจจะประสบกับสถานะเสื่อมถอยจากประเทศในโลกที่สองในปัจจุบันเป็นประเทศในโลกที่สามในอนาคตก็เป็นได้ แต่หากดำเนินการปฏิรูปสำเร็จจะทำให้ประเทศไทยสามารถก้าวไปสู่ “ประเทศในโลกที่หนึ่ง” อันเป็นดังพระ

^{๗๔} กรมการศาสนา กระทรวงศึกษาธิการ, **วัดพัฒนา ๔๓**, (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์การศาสนา, ๒๕๔๓), หน้า ๑๓๒-๑๓๘.

^{๗๕} กองบริหารงานวิจัยและประกันคุณภาพการศึกษา, **พิมพ์เขียว Thailand 4.0 โมเดลขับเคลื่อนประเทศไทยสู่ความมั่งคั่ง มั่นคง และยั่งยืน**, [ออนไลน์], แหล่งที่มา: <http://www.libarts.up.ac.th/v2/img/Thailand-4.0.pdf>. [๒๐ กรกฎาคม ๒๕๖๐].

ราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวที่พระราชทานไว้ว่า “เราจำต้องก้าวไปข้างหน้าเสมอ เราต้องไม่ถอยหลังเป็นอันขาด แม้ว่าหยุดอยู่กับที่ก็ได้ เพราะการหยุดก็เสมอด้วยการถอยหลัง”

เมื่อโลกไม่ใช่ใบเดิม โลกมีพลวัตอยู่ตลอดเวลา พอจะจำแนกได้เป็น ๔ ยุคด้วยกัน

ยุคที่ ๑ เกิดการปฏิวัติในภาคเกษตร หรือที่เรียกกันว่า Green Evolution

ยุคที่ ๒ เกิดการปรับเปลี่ยนสู่สังคมอุตสาหกรรม ผ่าน Industrial Revolution ครั้งที่ ๑

และ ๒

ยุคที่ ๓ เกิด Digital Revolution เป็นระลอกๆ

ยุคที่ ๔ คือ The Fourth Industrial Revolution หรือยุคปัจจุบัน เกิดการรวมตัวและแตกตัวของเทคโนโลยีและนวัตกรรมใน ๓ Domains หลัก ดังนี้

- Bio Domain เช่น Bioprint, Genetic Transformation
- Physical Domain เช่น Autonomous Vehicle (รถที่ขับเองได้) วัสดุศาสตร์ นาโนเทคโนโลยี และ ๓D/๔D Printing
- Digital Domain เช่น Internet of Thing (IoT), Digital Manufacturing

จากนี้ไป นวัตกรรมและเทคโนโลยีใหม่ๆ จะเกิดจากการรวมตัวและแตกตัวของ ๓ Domains นี้^{๗๖}

โลกในระยะเปลี่ยนผ่าน การเคลื่อนจากโลกในศตวรรษที่ ๒๐ มาสู่โลกในศตวรรษที่ ๒๑ เป็นการเปลี่ยนแปลงเชิงโครงสร้าง ก่อให้เกิดชุดของโอกาส ภัยคุกคาม เงื่อนไขและข้อจำกัดชุดใหม่ จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีการพัฒนาชุดของขีดความสามารถชุดใหม่ที่แตกต่างไปจากเดิมอย่างสิ้นเชิง

ใน The Fourth Industrial Revolution นั้น Artificial Intelligence (AI) จะมาแทน Knowledge Worker ถ้าเราตามมันทัน เราจะทำางานร่วมกับมันได้ แต่ถ้าเราไม่ทันมัน AI จะทำงานแทนเรา เรากำลังอยู่ใน “The Age of Disruption” ดังนั้น ที่มีผู้กล่าวว่า “When Pattern are Broken, New Worlds Emerge” ดูเหมือนกำลังจะเกิดขึ้น ตอนนี้โลกเหมือนอยู่ในระยะเปลี่ยนผ่าน (Metamorphosis) เปรียบเปรยเหมือนกับเป็นตัวหนอน อยู่ดีๆ ก็กลายเป็นดักแด้ ผู้คนอาจจะรู้สึกอึดอัด รู้สึกหวาดกลัวกับการเปลี่ยนผ่านไปสู่โลกใหม่ (เพราะไม่คุ้นเคยมาก่อน) แต่จะรู้สึกดีขึ้น ความเป็นปกติสุขเกิดขึ้นอีกครั้งหนึ่ง ตอนที่เปลี่ยนผ่านจากดักแด้กลายเป็นผีเสื้อ

มี ๕ กระแสที่ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงในวิถีชีวิตของผู้คน คือ

- Globalization ที่เป็นแรงขับเคลื่อนให้เกิดการเคลื่อนไหลของทุน สินค้าและบริการ ผู้คนอย่างเสรี จนกลายเป็นโลกที่เชื่อมต่อกันอย่างสนิท (Connected World) เกิดการขยายปรับเปลี่ยนจาก One Country, One Destiny เป็น One World, One Destiny
- Digitization การติดต่อสื่อสารมีการเปลี่ยนรูปแบบจากการสื่อสารกับ Someone, Somewhere และ Sometime เป็น Anyone, Anywhere และ Anytime เรากำลังดำรงชีวิตอยู่ใน ๒ อารยธรรมไปพร้อมๆ กัน คืออารยธรรมในโลกจริง และอารยธรรมในโลกเสมือน ในโลกของดิจิทัล

^{๗๖}ฐานเศรษฐกิจ, เวอร์ชันใหม่ “ประเทศไทย ๔.๐” [ออนไลน์], แหล่งที่มา: <http://www.thansettakij.com/2016/04/30/48324>, [๓๐ กันยายน ๒๕๖๐].

ก่อให้เกิด Network Externalities ดังนั้น รูปแบบการเติบโตจะไม่เป็นไปตามหลักเศรษฐศาสตร์เดิมว่าด้วย Diminishing Return to Scale อีกต่อไป แต่รูปแบบการเติบโตจะเปลี่ยนไปเป็นแบบ Exponential Return to Scale มากขึ้น

- Urbanization สัดส่วนของผู้คนในเมืองจะมีมากขึ้น โดยในปี ๑๙๙๕ โลกมีคนในเมืองเพียงร้อยละ ๓๐ และเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ ๕๔ ในปี ๒๐๑๔ และคาดว่าจะเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ ๖๖ ในปี ๒๐๕๐ ดังนั้น วิถีชีวิต พฤติกรรม และปฏิสัมพันธ์ของผู้คนจะเปลี่ยนแปลงไปจากสังคมชนบทเป็นสังคมเมือง จะเกิดประเด็นท้าทายชุดใหม่ครอบคลุมทั้งในมิติพลังงาน การคมนาคม การศึกษา สาธารณสุข สิ่งแวดล้อม ความปลอดภัย อาชญากรรม ยาเสพติด ฯลฯ ซึ่งหากเตรียมการไว้ได้ไม่ดีพอ เมืองเหล่านี้จะกลายเป็น Mega-Slums แต่หากเตรียมการได้ดีพอ เมืองเหล่านี้จะถูกปรับเปลี่ยนไปเป็น Smart Cities

- Individualization ผู้คนในศตวรรษที่ ๒๑ จะมีความเป็นปัจเจกมากขึ้น มีความคิดความอ่านเป็นของตัวเองมากขึ้น ต้องการแสดงออกมากขึ้น ความเป็นปัจเจกจะเกิดขึ้นได้ ๒ รูปแบบ คือ Collective Individuals และ Contra-Individuals รูปแบบแรกเป็นรูปแบบที่สร้างสรรค์ ที่ผู้คนอยากอยู่ร่วมกันเพื่อสร้างสรรค์สังคม เกิดเป็นสังคมที่เข้มแข็ง แต่ในรูปแบบที่สอง เป็นรูปแบบที่ผู้คนต่างคนต่างอยู่ มองแต่ประโยชน์ส่วนตน เกิดสังคมที่เปราะบาง โอกาสที่จะเกิดความขัดแย้งจะมีอยู่สูง

- Communization ในโลกที่ยังเชื่อมต่อกันมากขึ้นเท่าไร ผู้คนก็ยังต้องพึ่งพิงอิงอาศัยกันมากยิ่งขึ้นเท่านั้น ความเสี่ยงและภัยคุกคามมิได้ส่งผลกระทบต่อประเทศใดประเทศหนึ่งเป็นการเฉพาะ หากแต่ส่งผลกระทบทั่วโลกโดยรวม เป็นปัญหาที่ทุกประเทศต้องเผชิญที่เรียกกันว่า “Global Commons” อาทิ วิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจ โรคระบาด การก่อการร้าย ภาวะโลกร้อน เป็นต้น นั้นหมายความว่า จากนั้นไป เวลาสุขประชาคมโลกจะสุขด้วยกัน และเวลาทุกข์ประชาคมโลกก็จะทุกข์ด้วยกันด้วย^{๗๗}

ทั้ง ๕ กระแสดังกล่าวข้างต้น ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงใน ๔ มิติ

- ๑) การเปลี่ยนแปลงในวัฒนธรรมของการดำรงอยู่
- ๒) การเปลี่ยนแปลงในวัฒนธรรมของการดำเนินธุรกิจ
- ๓) การเปลี่ยนแปลงในวัฒนธรรมของการทำงาน
- ๔) การเปลี่ยนแปลงในวัฒนธรรมของการเรียนรู้

วัฒนธรรมของการดำรงอยู่ชุดใหม่ การดำรงชีวิตให้อยู่รอดในศตวรรษที่ ๒๑ จะเกิดจาก Power of Shared Knowledge ไม่ใช่ Power of Knowledge ดังเช่นในศตวรรษที่ผ่านมา โดยในยุคศตวรรษที่ ๒๑ การได้มาซึ่งความรู้ (Producing Knowledge) นั้นไม่เพียงพอ สิ่งที่สำคัญควบคู่กันไปก็คือ การสร้างความหมายและนัยในองค์ความรู้นั้น (Producing Meaning)

ในโลกศตวรรษที่ ๒๐ เรามองเห็น “ข้อเสียในสิ่งที่ดี” (Negative Side of the Good) โลกในศตวรรษที่ ๒ เราต้องค้นหา “ข้อดีในสิ่งที่ไม่ดี” (Positive Side of the Bad) ตัวอย่างเช่น การ

^{๗๗} กองบริหารงานวิจัยและประกันคุณภาพการศึกษา, พิมพ์เขียว Thailand 4.0 โมเดลขับเคลื่อนประเทศไทยสู่ความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน, [ออนไลน์], แหล่งที่มา: <http://www.libarts.up.ac.th/v2/img/Thailand-4.0.pdf>, [๒๐ กรกฎาคม ๒๕๖๐].

ปรับตัวให้เข้ากับ Climate Change นำมาสู่การปรับเปลี่ยนสู่สังคมคาร์บอนต่ำ และการพัฒนา Green Growth Industries เป็นต้น

วัฒนธรรมของการดำเนินธุรกิจชุดใหม่ ในอดีตการทำธุรกิจ ยึดหลักการ Economies of Scale กล่าวคือ ยิ่งผลิตมากเท่าไร ต้นทุนถูกลงเท่านั้น ซื้อมากเท่าไรได้ราคาถูกมากเท่านั้น ณ วันนี้ โลกได้เปลี่ยนไปแล้ว โลกของดิจิทัลเอื้อบริษัทเล็กๆอย่าง SMEs และ Startups มีโอกาสมากขึ้น จากปัจจัยต่างๆดังต่อไปนี้

๑) Open Innovation Economy เกิดกระแสของนวัตกรรมแบบเปิด ผ่านหลักคิดที่ว่า ด้วย NEA:

N : Nobody owns ไม่มีใครเป็นเจ้าของที่แท้จริง

E : Everybody can use it ทุกคนสามารถเข้าถึงและนำไปใช้ได้

A : Anybody can improve it ใครๆก็สามารถเข้าไปแก้ไขปรับปรุงให้ดีขึ้นได้

๒) เกิดธุรกิจภายใต้แนวคิด Sharing Economy อาทิ UBER, Airbnb, Co-Working Space เป็นต้น

๓) เกิดธุรกิจภายใต้ Do It Yourself Economy (DIY) จากนั้นไป Maker และ Buyer เริ่มแยกออกจากกันไม่ได้เด็ดขาดเหมือนในอดีต จึงเกิดคำว่า Prosumer กล่าวคือ ผู้บริโภคสามารถเป็นทั้ง Producer และ Consumer ด้วยในเวลาเดียวกัน

ดังนั้น การทำธุรกิจในศตวรรษที่ ๒๑ เริ่มจากการคิดค้นนวัตกรรมเพื่อสร้างมูลค่า ผ่านนวัตกรรมในผลิตภัณฑ์ นวัตกรรมในกระบวนการผลิต และ นวัตกรรมเชิงธุรกิจ เป็นสำคัญ กระบวนทัศน์ในการทำธุรกิจ มีการปรับเปลี่ยนจาก “Make & Sell” Paradigm ในยุค Industrial Revolution เป็น “Sense & Respond” Paradigm ในยุค Digital Revolution และเปลี่ยนจาก “Sense & Respond” Paradigm ในยุค Digital Revolution เป็น “Care & Share” Paradigm ในยุค The Fourth Industrial Revolution ดังเช่นในปัจจุบัน^{๗๘}

วัฒนธรรมของการทำงานชุดใหม่ การใช้ชีวิตสมัยก่อน มนุษย์เรามี ๔ กิจกรรมหลักคือ ทำงาน พักผ่อน จับจ่ายซื้อของ และ ท่องเที่ยว เราจะใช้เวลาแต่ละช่วงเป็นเรื่องราวๆ ไป แต่ปัจจุบันนี้ ดิจิทัลเทคโนโลยีทำให้เราสามารถทำกิจกรรมหลายๆอย่างได้ในเวลาเดียวกัน (Multiplexing)

การเชื่อมโยงต่อกันเป็นเครือข่ายจะมีมากขึ้น ดังนั้น จะทำงานกันบนแพลตฟอร์มในระบบเปิดมากขึ้น ในลักษณะงานที่ต้องมีการประสานและร่วมมือกันมากขึ้น และมีลักษณะของการแชร์หรือแลกเปลี่ยนแบ่งปันกันมากขึ้น

งานในลักษณะ Routine Job จะค่อยๆลดน้อยถอยลง และจะค่อยๆถูกแทนที่ด้วยหุ่นยนต์และ Automation ในทิศทางของกระแส Industry ๔.๐ งานในลักษณะ Non-Routine Job จะทวีความสำคัญมากขึ้น

วัฒนธรรมของการเรียนรู้ชุดใหม่ โลกในศตวรรษที่ ๒๑ มีการเปลี่ยนแปลงใน ๓ กระแสหลักคือ ๑) เกิด Demonopolization of Knowledge ไม่มีการผูกขาดความรู้ ๒) เกิด Democratization of Information ไม่มีการผูกขาดข้อมูล และ ๓) เกิด Disruption of

^{๗๘} นครินทร์ ศรีเลิศ, กรุงเทพธุรกิจ, 'Thailand Economy 4.0' ความหวังไทย, [ออนไลน์], แหล่งที่มา: <http://www.bangkokbiznews.com/blog/detail/637748>, [๖ กรกฎาคม ๒๕๖๐].

Technology & Innovation เทคโนโลยีและนวัตกรรมเกิดขึ้นใหม่ๆ จากการรวมตัวและแตกตัวของ เทคโนโลยีและนวัตกรรมเดิมตลอดเวลา

เพื่อให้สามารถปรับตัวเข้ากับกระแสดังกล่าว วัฒนธรรมการเรียนรู้ในศตวรรษที่ ๒๑ ต้องประกอบไปด้วย ๓ องค์ประกอบสำคัญคือ Learn, Unlearn และ Relearn

“Unlearn” คือการไม่ยึดติดกับสิ่งที่เรารู้มา ต้องปรับตัวให้ทันตลอดเวลา ส่วน “Relearn” นั้นคือ สิ่งที่เรารู้มามันเปลี่ยนไปในบริบทใหม่ๆ ดังนั้น ต้องเรียนรู้สถานการณ์หรือ เหตุการณ์จากมุมมองใหม่ที่แตกต่างไปจากเดิม สำหรับ “Learn” นั้น โจทย์ที่สำคัญในศตวรรษที่ ๒๑ คือ จะเรียนรู้อย่างไรให้มีความสามารถในการรังสรรค์นวัตกรรม หลายประเทศโดยเฉพาะอย่างยิ่ง ประเทศที่พัฒนาแล้ว เริ่มมีการปรับเปลี่ยนโมเดลเศรษฐกิจให้สอดคล้องกับพลวัตของโลกในศตวรรษที่ ๒๑ ยกตัวอย่าง เช่น

- A Nation of Maker ของสหรัฐอเมริกา
- Design in Innovation ของสหราชอาณาจักร
- Made in China 2025 ของสาธารณรัฐประชาชนจีน
- Make in India ของอินเดีย
- Smart Nation ของสิงคโปร์
- Creative Economy ของเกาหลีใต้

ถึงเวลาของการปรับเปลี่ยนโมเดลประเทศไทย ให้สอดคล้องกับภูมิทัศน์ใหม่ของโลกใน ศตวรรษที่ ๒๑^{๗๙}

สรุปได้ว่า โลกปัจจุบันนี้จัดเป็นระยะเปลี่ยนผ่าน การเคลื่อนจากโลกในศตวรรษที่ ๒๐ มาสู่โลกในศตวรรษที่ ๒๑ เป็นการเปลี่ยนแปลงเชิงโครงสร้าง ก่อให้เกิดชุดของโอกาส ภัยคุกคาม เงื่อนไขและข้อจำกัดชุดใหม่ จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีการพัฒนาชุดของขีดความสามารถชุดใหม่ที่แตกต่างไปจากเดิมอย่างสิ้นเชิง ดังนั้น การทำธุรกิจหรือบริหารจัดการใดๆ ในศตวรรษที่ ๒๑ เริ่มจากการคิดค้นนวัตกรรมเพื่อสร้างมูลค่า ผ่านนวัตกรรมในผลิตภัณฑ์ นวัตกรรมในกระบวนการผลิต และ นวัตกรรมเชิงธุรกิจ เป็นสำคัญ และประยุกต์ใช้ดิจิทัลเทคโนโลยีเพื่อให้เราสามารถทำกิจกรรม หลากๆอย่างได้ในเวลาเดียวกันได้

๒.๔.๑ สามกับดักที่ประเทศไทยกำลังเผชิญอยู่ในปัจจุบัน

ในอดีตจะพบว่าประเทศไทยมีพัฒนาการทางเศรษฐกิจอย่างต่อเนื่อง โดยเริ่มต้นจาก ไทยแลนด์ ๑.๐ ที่เน้นเกษตรกรรมแบบดั้งเดิม มาสู่ ไทยแลนด์ ๒.๐ ที่เน้นอุตสาหกรรมเบา และพัฒนาสู่ ไทยแลนด์ ๓.๐ ที่เน้นอุตสาหกรรมที่มีความซับซ้อนมากขึ้น จวบจนปัจจุบัน

ไทยแลนด์ ๓.๐ เกิดขึ้นในช่วงเวลาที่กระแสโลกาภิวัตน์เปิดกว้าง มีการหลั่งไหลของทุน และเทคโนโลยีจากต่างประเทศเข้ามาลงทุนในประเทศ ทำให้อุตสาหกรรมไทยมีความซับซ้อนมากขึ้น มีการปรับเปลี่ยนโครงสร้างการผลิต จากการผลิตเพื่อทดแทนการนำเข้า มาเป็นการส่งเสริมการผลิต เพื่อส่งออก ค่านิยมชุดใหม่ ไม่ว่าจะเป็นวัตถุนิยม ปัจเจกนิยม สุขนิยม และสากลนิยม ได้เข้ามาแทนที่

^{๗๙} บมจ.ธนาคารกรุงเทพ, รู้จักกับ Thailand 4.0 แบบเข้าใจง่าย อ่านรอบเดียว เล่าได้เป็นช่องเป็นฉาก!!!!. [ออนไลน์], แหล่งที่มา: <https://www.bangkokbanksme.com/article/10053>, [๒๘ ธันวาคม ๒๕๖๐].

ค่านิยมดั้งเดิมที่เน้นการเอื้อเฟื้อแบ่งปัน ความเป็นอยู่อย่างพอเพียง การมีครอบครัวที่อบอุ่น และ ท้องถิ่นนิยม อย่างน่าใจหาย

ในช่วงต้นของการขับเคลื่อน ไทยแลนด์ ๓.๐ อัตราการเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศ ไทยอยู่ที่ร้อยละ ๗-๘ ซึ่งเป็นช่วงเวลาที่มีการคาดหวังว่า ประเทศไทยจะก้าวสู่ความเป็นประเทศ อุตสาหกรรมใหม่ เฉกเช่นเดียวกับประเทศเกาหลีใต้ ไต้หวัน ฮองกง และสิงคโปร์ ซึ่งดูเหมือนว่าทุก อย่างจะดำเนินไปได้ด้วยดี แต่ในความเป็นจริง ไทยแลนด์ ๓.๐ เป็นโมเดลการพัฒนาที่ค่อนข้าง “เปราะบาง” เป็นการเร่งการเจริญเติบโต เพื่อไล่กวาดให้ทันประเทศที่พัฒนาแล้ว จึงใช้วิธีการแบบ “มั่งง่าย” ด้วยการพัฒนาบน “การปักชำ” จึงมีการเจริญเติบโตแบบรากแขนง เทคโนโลยีและทุนของ ต่างชาติที่นำเข้ามาไม่มีกระบวนการถ่ายทอดเทคโนโลยีอย่างจริงจัง ขาดการสะสมทุน โดยเฉพาะ อย่างยิ่งการพัฒนาทุนมนุษย์ ประเทศไทยจึงถูกมองเป็น “ประเทศที่ดูเหมือนทันสมัย แต่ไม่พัฒนา”

การที่ไม่มีฐานรากที่แข็งแรงของตนเอง ไม่มีภูมิคุ้มกันที่เพียงพอ พึ่งพิงกับโอกาสของ การค้าและการลงทุนจากภายนอก แต่ละเลยการสร้างความเข้มแข็งจากภายใน ในที่สุดประเทศไทย จึงต้องเผชิญกับวิกฤตต้มยำกุ้ง ในปี พ.ศ. ๒๕๔๐ ซึ่งหลังจากการเกิดวิกฤตแล้ว อัตราการเติบโตทาง เศรษฐกิจของประเทศไทยได้ตกลงมาอยู่ที่ระดับร้อยละ ๓-๔ มาเกือบ ๒๐ ปีจวบจนปัจจุบัน นี่คือ ภาวะของการติดอยู่ใน “กับดักประเทศรายได้ปานกลาง” (Middle Income Trap)

การติดอยู่ในกับดักประเทศรายได้ปานกลาง สะท้อนให้เห็นว่าประเทศไทยกำลังติด อยู่ใน “Competitive Nutcracker” กล่าวคือ เราไม่สามารถที่จะขยับขึ้นไปแข่งขันกับประเทศคู่ แข่งขันที่ขับเคลื่อนด้วยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี นวัตกรรมและความคิดสร้างสรรค์ อาทิ อิตาลี ญี่ปุ่น หรือเกาหลีใต้ ในขณะเดียวกัน เราก็ไม่สามารถขยับลงมาแข่งกับประเทศคู่แข่งที่ขับเคลื่อน ด้วยการผลิตสินค้าต้นทุนต่ำ ด้วยแรงงานจำนวนมากและราคาถูก อย่างจีนหรือเวียดนามได้ เรา ติดอยู่ตรงกลาง ที่เรียกว่า “Stuck in the Middle”

ในโลกของการแข่งขัน เพื่อสร้างความมั่งคั่งให้กับประเทศนั้น จำเป็นต้องยกเครื่องกลไกขับเคลื่อนเศรษฐกิจเสียใหม่ เน้นการใช้องค์ความรู้ วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี นวัตกรรมและความคิด สร้างสรรค์ แทนการเน้นทรัพยากรพื้นฐาน ที่นับวันจะหมดลงเรื่อยๆ เป็นการเติมเต็ม “ความ ได้เปรียบในเชิงเปรียบเทียบ” ที่มีอยู่ด้วย “ความได้เปรียบในการแข่งขัน” เพื่อ “สร้างมูลค่า” แทนที่จะเป็นแค่ “เพิ่มมูลค่า” ผลลัพธ์ที่ได้จากการขับเคลื่อนกลไกเศรษฐกิจชุดใหม่ จึงเป็นไปในลักษณะ “ทำน้อยได้มาก” ไม่ใช่ในลักษณะ “ทำมากได้น้อย” แบบเดิมอีกต่อไป

นอกเหนือจากการติดอยู่ในกับดักประเทศรายได้ปานกลาง ภายใต้ ไทยแลนด์ ๓.๐ ประเทศไทยต้องเผชิญกับ “กับดักความเหลื่อมล้ำ” (Inequality Trap) กล่าวคือ ช่องว่างของรายได้ และโอกาสของคนจนและคนรวยถ่างออกมากขึ้น ในปี พ.ศ. ๒๕๕๒ ประเทศไทยมีความเหลื่อมล้ำ ทางรายได้สูงเป็นอันดับ ๒ ของทวีปเอเชีย หากพิจารณาสัดส่วนรายได้ของประชากรและการถือครอง ทรัพย์สิน ระหว่างปี พ.ศ. ๒๕๓ - ๒๕๕๐ สัดส่วนรายได้ของประชากรร้อยละ ๒๐ ที่รวยที่สุด มี รายได้รวมกันประมาณร้อยละ ๕๕ ของรายได้รวมทั้งประเทศ ในขณะที่กลุ่มที่จนที่สุดร้อยละ ๒๐ มี รายได้รวมเพียงร้อยละ ๔ ของรายได้รวมทั้งประเทศเท่านั้น โดยสัดส่วนรายได้ดังกล่าวไม่มีการ เปลี่ยนแปลงอย่างมีนัยสำคัญในระยะเวลากว่า ๒๐ ปีที่ผ่านมา และ ข้อมูลการถือครองทรัพย์สิน

ครัวเรือน แสดงว่า ในปี พ.ศ. ๒๕๕๙ กลุ่มประชากรที่รวยที่สุดร้อยละ ๒๐ ของประเทศ มีทรัพย์สินประมาณ ๗๐ เท่าของกลุ่มที่จนที่สุดร้อยละ ๒๐ ของประเทศ

นอกเหนือจากกับดักประเทศรายได้ปานกลางและกับดักความเหลื่อมล้ำ อีกหนึ่งกับดักที่ประเทศไทยเผชิญคือ “กับดักความไม่สมดุล” (Imbalance Trap) โดยในหลายทศวรรษที่ผ่านมา ประเทศไทยเน้นความมั่งคั่งทางเศรษฐกิจ แต่ละเลยการรักษาสิ่งแวดล้อม การสร้างสังคมที่อยู่ดีมีสุข และการยกระดับศักยภาพและภูมิปัญญามนุษย์ จนส่งผลกระทบเชิงลบในมิติต่างๆ มากมายทั้ง ๓ กับดักใน ไทยแลนด์ ๓.๐ จึงเป็นสาเหตุหลักที่ทำให้ประเทศไทยไม่สามารถสร้างความมั่งคั่ง มีความมั่งคั่งในแนวทางที่ยั่งยืนได้มากกว่านี้ นี่คือเหตุผลสำคัญของการปรับเปลี่ยนโมเดลทางเศรษฐกิจจาก ไทยแลนด์ ๓.๐ ไปสู่ ไทยแลนด์ ๔.๐ ^{๔๘}

สรุปได้ว่า สามกับดักที่ประเทศไทยกำลังเผชิญอยู่ในปัจจุบัน ซึ่งเกิดเป็นอุปสรรคต่อการเปลี่ยนผ่านจากไทยแลนด์ ๓.๐ ไปสู่ไทยแลนด์ ๔.๐ คือ กับดักประเทศรายได้ปานกลาง กับดักความเหลื่อมล้ำ และกับดักความไม่สมดุล ทำให้ไม่สามารถสร้างความมั่งคั่ง มีความมั่งคั่งในแนวทางที่ยั่งยืนได้มากกว่านี้

๒.๔.๒ โมเดลไทยแลนด์ ๔.๐

ไทยแลนด์ ๔.๐ เป็นโมเดลเศรษฐกิจที่จะนำพาประเทศไทยให้หลุดพ้นจากกับดักประเทศรายได้ปานกลาง กับดักความเหลื่อมล้ำ และกับดักความไม่สมดุล พร้อมๆกับเปลี่ยนผ่านประเทศไทยไปสู่ ประเทศในโลกที่หนึ่ง ที่มีความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน ในบริบทของโลกยุค The Fourth Industrial Revolution อย่างเป็นรูปธรรม ตามแนวทางที่แผนยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปีได้วางไว้ ด้วยการสร้างความเข้มแข็งจากภายใน ควบคู่ไปกับการเชื่อมโยงกับประชาคมโลก ตามแนวคิด “ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง” โดยขับเคลื่อนผ่านกลไก “ประชารัฐ” ^{๔๙}

สิ่งที่คนไทยคาดว่าจะได้รับจาก ไทยแลนด์ ๔.๐ คือ

๑. อยู่ใน “สังคมไทย ๔.๐” ที่เป็นสังคมที่มีความหวัง (Hope) เป็นสังคมที่เปี่ยมสุข (Happiness) และเป็นสังคมที่มีความสมานฉันท์ (Harmony) เป็นสังคมที่มีความพอเพียง โดยมีคนชนชั้นกลางเป็นคนส่วนใหญ่ของประเทศ เกิดความเท่าเทียมในสังคม ความเหลื่อมล้ำอยู่ในระดับต่ำ มีสิ่งแวดล้อมและสุขภาพที่ดี

๒. เป็น คนไทย ๔.๐ ที่ได้รับโอกาสทางการศึกษาที่มีคุณภาพดี และได้รับสวัสดิการทางสังคมที่เหมาะสมตลอดช่วงชีวิต เป็นคนทันโลก ทันเทคโนโลยี สามารถอยู่บนเวทีโลกได้อย่างภาคภูมิใจ และสามารถมีส่วนร่วมกับนานาชาติเพื่อทำให้โลกดีขึ้น น่ายู่งขึ้น

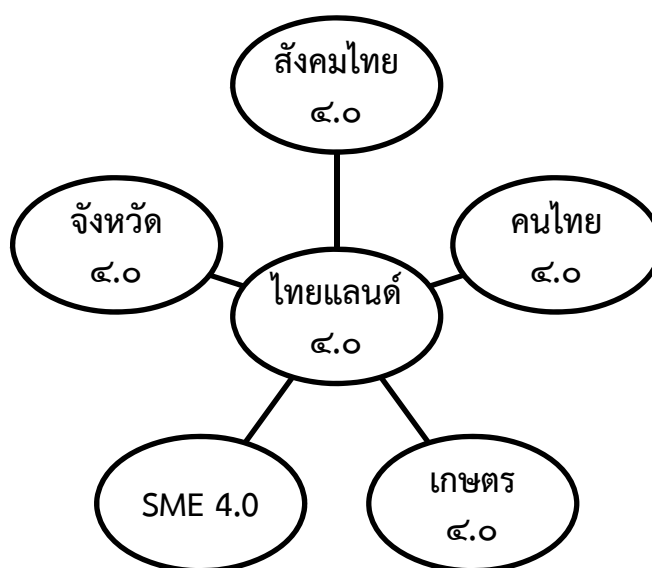
๓. เป็น เกษตรกร ๔.๐ ที่หลุดพ้นจากกับดักความยากจน โดยผันตัวเองจากเกษตรกรผู้ผลิตมาเป็นผู้ประกอบการทางการเกษตรสมัยใหม่ (Smart Farmers) มีการบริหารจัดการที่ดี มีต้นทุนการผลิตต่ำ สามารถเพิ่มมูลค่าสินค้าทางการเกษตรจากการแปรรูป

^{๔๘}ไทยรัฐ, ไชรทัต "ประเทศไทย ๔.๐" สร้างเศรษฐกิจใหม่ ก้าวข้ามกับดักรายได้ปานกลาง, [ออนไลน์], แหล่งที่มา: <http://www.thairath.co.th/content/613903>, [๖ ธันวาคม ๒๕๖๐].

^{๔๙}บริษัท โมเดลเมนูแฟคเตอร์ จำกัด, โมเดล ‘ประเทศไทย ๔.๐’ ขับเคลื่อนประเทศไทยด้วยนวัตกรรม, [ออนไลน์], แหล่งที่มา: <https://www.mmthailand.com/โมเดล-ประเทศไทย4-0/>, [๖ ธันวาคม ๒๕๖๐].

๔. เป็น SME ๔.๐ ที่สามารถสร้างหรือใช้นวัตกรรม เทคโนโลยี ความคิดสร้างสรรค์ ในการสร้างมูลค่าในสินค้าและบริการ มีความสามารถทางการค้าขาย สามารถเข้าถึงตลาดในประเทศ ตลาดอาเซียน และตลาดโลก ทำให้มีรายได้สูงขึ้น มีชีวิตความเป็นอยู่ดีขึ้น และมีอนาคตที่สดใส

๕. เกิด จังหวัด ๔.๐ ที่มีการกระจายความเจริญทั่วประเทศ เศรษฐกิจขยายตัว สามารถทำงานในถิ่นฐานบ้านเกิดได้ โดยไม่จำเป็นต้องเข้ามาทำงานในกรุงเทพฯหรือเมืองใหญ่ เนื่องจากมีช่องทาง โอกาส และงานที่ดีกระจายอยู่ในทุกจังหวัดทั่วประเทศ^{๘๒}

แผนภาพที่ ๒.๓ ไทยแลนด์ ๔.๐^{๘๓}

สรุปได้ว่า โมเดลไทยแลนด์ ๔.๐ เป็นโมเดลเศรษฐกิจที่จะนำพาประเทศไทยให้หลุดพ้นจากกับดักประเทศรายได้ปานกลาง กับดักความเหลื่อมล้ำ และกับดักความไม่สมดุล พร้อมๆ กับเปลี่ยนผ่านประเทศไทยไปสู่ ประเทศในโลกที่หนึ่ง ที่มีความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน ในบริบทของโลกยุค The Fourth Industrial Revolution อย่างเป็นรูปธรรม ตามแนวทางที่แผนยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปีได้วางไว้ ด้วยการสร้างความเข้มแข็งจากภายใน ควบคู่ไปกับการเชื่อมโยงกับประชาคมโลก ตามแนวคิด “ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง” โดยขับเคลื่อนผ่านกลไก “ประชารัฐ” สิ่งที่คุณไทยคาดว่าจะได้รับจากไทยแลนด์ ๔.๐ คือ สังคมไทย ๔.๐, คนไทย ๔.๐, เกษตรกร ๔.๐, SME 4.0 และจังหวัด ๔.๐

^{๘๒} มณพิไล นรสิงห์, การพัฒนาคนเพื่อการขับเคลื่อนประเทศไทยไปสู่ Thailand ๔.๐, [ออนไลน์], แหล่งที่มา: <https://mgronline.com/daily/detail/๙๖๐๐๐๐๐๑๒๐๒๙๓>, [๕ ธันวาคม ๒๕๖๐].

^{๘๓} กองบริหารงานวิจัยและประกันคุณภาพการศึกษา, พิมพ์เขียว Thailand 4.0 โมเดลขับเคลื่อนประเทศไทยสู่ความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน, [ออนไลน์], แหล่งที่มา: <http://www.libarts.up.ac.th/v2/img/Thailand-4.0.pdf>, [๒๐ กรกฎาคม ๒๕๖๐].

๒.๔.๓ การสร้างความเข้มแข็งจากภายใน และการเชื่อมโยงกับประชาคมโลก

ไทยแลนด์ ๔.๐ เป็นโมเดลที่ได้น้อมนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง มาเป็นแนวคิดหลักในการพัฒนาประเทศ ดังที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวพระราชทานพระราชดำรัสหลักปรัชญา “เศรษฐกิจพอเพียง” ครั้งแรกในงานพระราชทานปริญญาบัตร ณ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ เมื่อวันที่ ๘ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๑๗ ไว้ความตอนหนึ่งว่า

“การพัฒนาประเทศจำเป็นต้องทำตามลำดับขั้น ต้องสร้างพื้นฐาน คือความพอมี พอกิน พอใช้ ของประชาชนเป็นเบื้องต้นก่อน โดยใช้วิธีการและอุปกรณ์ที่ประหยัด แต่ถูกต้องตามหลักวิชา เมื่อได้พื้นฐานมั่นคงพร้อมพอควรและปฏิบัติได้แล้ว จึงค่อยสร้างค่อยเสริมความเจริญและฐานะทางเศรษฐกิจขั้นที่สูงขึ้นโดยลำดับต่อไป หากมุ่งแต่จะทุ่มเทสร้างความเจริญ ยกฐานะทางเศรษฐกิจขั้นได้รวดเร็วแต่ประการเดียว โดยไม่วางแผนปฏิบัติการสัมพันธ์กับสภาวะของประเทศ และของประชาชนโดยสอดคล้องด้วย จะเกิดความไม่สมดุลในเรื่องต่างๆ ได้ ซึ่งอาจกลายเป็นความยุ่งยากล้มเหลวในที่สุด”

ไทยแลนด์ ๔.๐ น้อมนำพระราชดำรัสข้างต้นของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ และถอดรหัสออกมาเป็น ๒ ยุทธศาสตร์สำคัญคือ

๑. การสร้างความเข้มแข็งจากภายใน (Strength from Within)

๒. การเชื่อมโยงกับประชาคมโลก (Connect to the World)

หากการสร้างความเข้มแข็งจากภายในคือ Competitiveness การเชื่อมโยงกับโลกภายนอกก็คือ Connectivity ซึ่งทั้ง Competitiveness และ Connectivity เป็น ๒ ปัจจัยที่จะต้องดำเนินควบคู่กันในการสร้างความมั่งคั่ง มั่นคง และยั่งยืนให้กับประเทศ

การสร้างความเข้มแข็งจากภายใน ไทยแลนด์ ๔.๐ เน้นการปรับเปลี่ยนใน ๔ ทิศทางคือ

๑) จากการพึ่งพาเศรษฐกิจโลก สู่ การสร้างความเข้มแข็งของเศรษฐกิจภายในประเทศ

๒) จากการเน้นการผลิตสินค้าโภคภัณฑ์ สู่ การผลิตสินค้าเชิงนวัตกรรม

๓) จากการเน้นเงินทุนและทุนทางกายภาพ สู่ การเน้นทุนมนุษย์และเทคโนโลยี

๔) จากการกระจุกของความมั่งคั่งและโอกาส สู่ การกระจายของความมั่งคั่งและโอกาส

การปรับเปลี่ยนใน ๔ ทิศทางดังกล่าว จะเกิดขึ้นได้ จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องเน้น “การพัฒนาที่สมดุล” ใน ๔ มิติ อันประกอบด้วย

๑. ความมั่งคั่งทางเศรษฐกิจ (Economic Wealth)

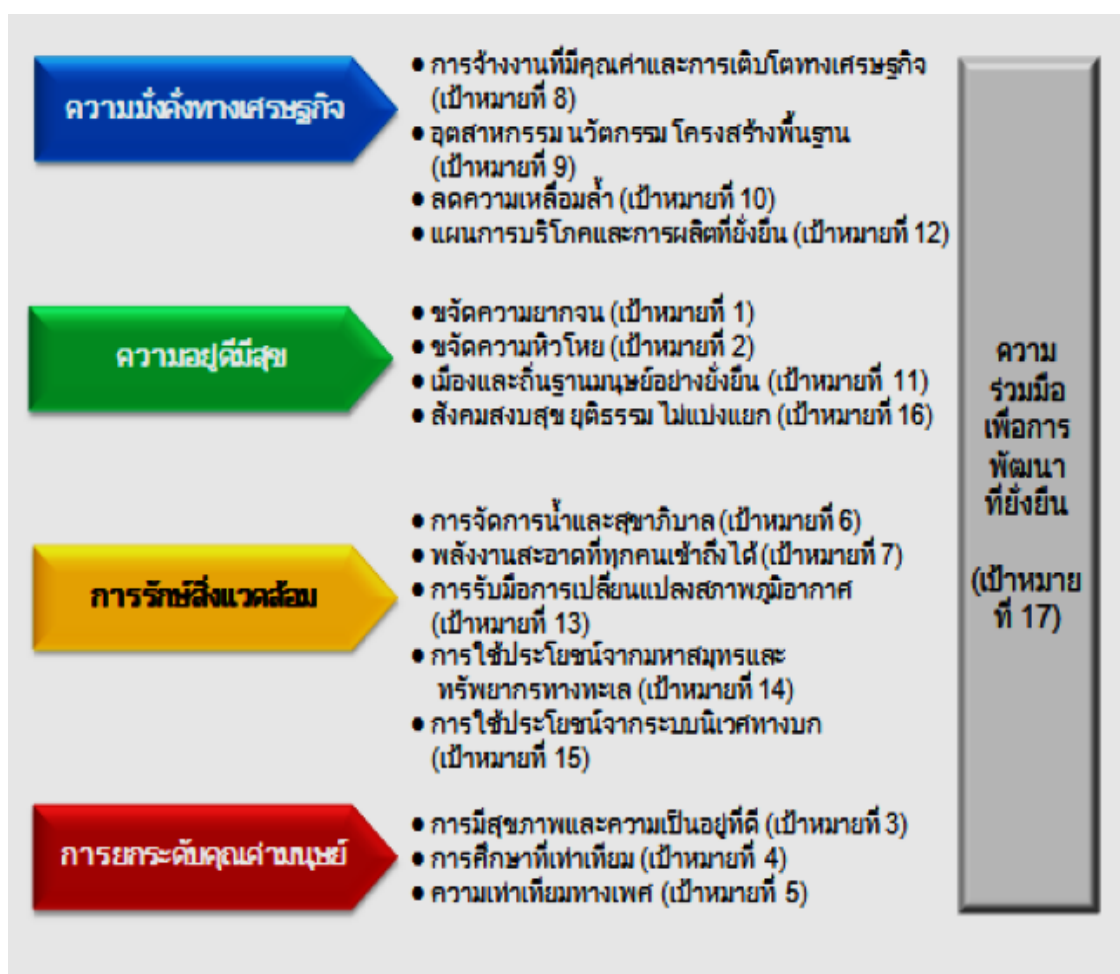
๒. ความอยู่ดีมีสุขของผู้คนในสังคม (Social Well-beings)

๓. การรักษาสีเขียวแวดล้อม (Environmental Wellness)

๔. การยกระดับศักยภาพและคุณค่าของมนุษย์ (Human Wisdom)

การพัฒนาที่สมดุลใน ๔ มิติของไทยแลนด์ ๔.๐ ตามแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงนี้ สอดรับกับเป้าหมายการพัฒนาอย่างยั่งยืน (7 Sustainable Development Goals) ของสหประชาชาติ ได้อย่างแนบแน่นและลงตัว^{๘๔}

^{๘๔} ประชาชาติธุรกิจออนไลน์, นวัตกรรมความคิดในห้องเรียน Chula Engineering Education 4.0, [ออนไลน์], แหล่งที่มา: http://www.prachachat.net/news_detail.php?newsid=1416982570, [๒๐ กันยายน ๒๕๖๐].

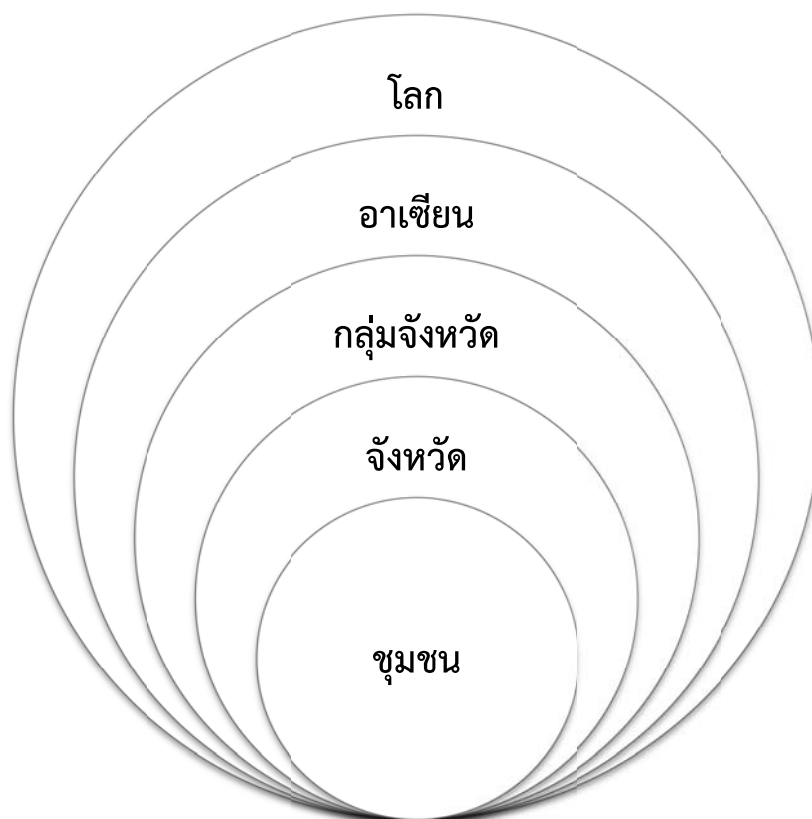

แผนภาพที่ ๒.๔ การพัฒนาที่สมดุล SEP for SDGs^{๘๕}

การเชื่อมโยงกับประชาคมโลก เมื่อโครงสร้างเศรษฐกิจและสังคมภายในประเทศเกิดความเข้มแข็งก็จะเกิดการพัฒนาขีดความสามารถและมีภูมิคุ้มกันที่เพียงพอเมื่อเผชิญกับโอกาสและภัยคุกคามจากโลกภายนอก

ในการเชื่อมโยงกับโลกภายในมี ๓ ระดับ คือ การเชื่อมโยงเศรษฐกิจภายในประเทศ (จากชุมชนสู่จังหวัดและกลุ่มจังหวัด) การเชื่อมโยงกับเศรษฐกิจภูมิภาค (อาเซียน) และการเชื่อมโยงกับเศรษฐกิจโลก

^{๘๕} กองบริหารงานวิจัยและประกันคุณภาพการศึกษา, พิมพ์เขียว Thailand 4.0 โมเดลขับเคลื่อนประเทศไทยสู่ความมั่งคั่ง มั่นคง และยั่งยืน, [ออนไลน์], แหล่งที่มา: <http://www.libarts.up.ac.th/v2/img/Thailand-4.0.pdf>, [๒๐ กรกฎาคม ๒๕๖๐].

แผนภาพที่ ๒.๕ การเชื่อมโยงกับประชาคมโลก^{๘๖}

เพื่อให้อยู่กับประชาคมโลกอย่างเป็นปกติสุข ในการขับเคลื่อนไทยแลนด์ ๔.๐ รัฐบาลจึงได้น้อมนำเอาปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการเชื่อมโยงประเทศไทยกับประชาคมโลก โดยเน้น

๑. การอนุรักษ์โลก (Saved the Planet)
๒. การสร้างสันติภาพที่มั่นคง (Secured Peace)
๓. การเติบโตที่ยั่งยืน (Sustainable Growth)
๔. การสร้างความเจริญรุ่งเรืองร่วมกัน (Shared Prosperity)

อาจกล่าวได้ว่า แก่นยุทธศาสตร์ไทยแลนด์ ๔.๐ ว่าด้วยการสร้างความเข้มแข็งจากภายใน และการเชื่อมโยงประเทศไทยกับประชาคมโลกนั้น ตั้งอยู่บนฐานความคิดจากปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ที่สอดคล้องกับ Sustainable Development Goals ของ UN

สรุปได้ว่า ไทยแลนด์ ๔.๐ ซึ่งเป็นโมเดลที่ได้น้อมนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง มาเป็นแนวคิดหลักในการพัฒนาประเทศ ประกอบด้วย ๒ ส่วน คือการสร้างความเข้มแข็งจากภายใน (Competitiveness) และการเชื่อมโยงกับโลกภายนอก (Connectivity) ซึ่งเป็น ๒ ปัจจัยที่จะต้องดำเนินการควบคู่กันในการสร้างความมั่งคั่ง มั่นคง และยั่งยืนให้กับประเทศ และสอดคล้องกับ Sustainable Development Goals ของ UN

^{๘๖}Wikipedia, **Industry 4.0**, [ออนไลน์], แหล่งที่มา: https://en.wikipedia.org/wiki/Industry_4.0, [๒๐ กันยายน ๒๕๖๐].

๒.๔.๔ กลไกขับเคลื่อนประเทศชุดใหม่ ภายใต้ไทยแลนด์ ๔.๐

ไทยแลนด์ ๔.๐ มีเป้าหมายเพื่อหลุดพ้น ๓ กับดัก โดยปรับเปลี่ยนกลไกการขับเคลื่อนการเติบโตชุดใหม่ (New Growth Engines) เพื่อเปลี่ยนผ่านประเทศไทยไปสู่ “ประเทศในโลกรุ่นที่หนึ่ง” ภายในปี ๒๕๗๕ ดังนี้

๑. หลุดพ้นจากกับดักประเทศรายได้ปานกลาง ด้วยการสร้างความมั่งคั่งผ่าน กลไกขับเคลื่อนเศรษฐกิจด้วยนวัตกรรม ปัญญา เทคโนโลยี และความคิดสร้างสรรค์ (Competitive Growth Engines) เพื่อก้าวสู่ประเทศที่มีรายได้สูง โดยเปลี่ยนจาก “ทำมากได้น้อย” เป็น “ทำน้อยได้มาก” ซึ่งประกอบไปด้วย

- การยกระดับขีดความสามารถด้านการวิจัยและพัฒนา
- การสร้างคลัสเตอร์ทางด้านเทคโนโลยีและนวัตกรรม
- การบ่มเพาะธุรกิจด้านเทคโนโลยี การออกแบบและความคิดสร้างสรรค์
- การพัฒนาวิสาหกิจที่ขับเคลื่อนด้วยนวัตกรรม
- การพัฒนาทักษะและงานใหม่เพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงในอนาคต
- การสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้ออำนวยต่อการทำธุรกิจ
- การบริหารจัดการสมัยใหม่ที่พร้อมดำเนินการ ทั้งใน Physical และ Digital Platforms
- กิจกรรมร่วมทุนรัฐและเอกชนในโครงการขนาดใหญ่
- ฯลฯ

๒. หลุดพ้นจากกับดักความเหลื่อมล้ำ ด้วยการสร้างความมั่นคงผ่าน กลไกการกระจายรายได้ โอกาส และความมั่งคั่งอย่างเท่าเทียม (Inclusive Growth Engine) โดยเน้นการปรับเปลี่ยนจากความมั่งคั่งที่กระจุกเป็นความมั่งคั่งที่กระจาย ด้วยหลักคิดที่ว่า “เราจะเดินไปด้วยกัน โดยไม่ทิ้งใครไว้ข้างหลัง” ประกอบไปด้วย

- การยกระดับ Digital Skill Literacy, ICT Literacy, Information Literacy และ Media Literacy ของคนไทย

- การสร้างคลัสเตอร์เศรษฐกิจระดับกลุ่มจังหวัด และจังหวัด
- การสร้างเศรษฐกิจระดับฐานรากในชุมชน
- การส่งเสริมวิสาหกิจเพื่อสังคม
- การส่งเสริมและสนับสนุนให้วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมเข้มแข็งและสามารถแข่งขันได้ในเวทีโลก

- การยกระดับขีดความสามารถ การเสริมสร้างทักษะและการเติมเต็มศักยภาพของประชาชนให้ทันกับพลวัตจากภายนอก

- การสร้างเครือข่ายความร่วมมือในรูปแบบประชารัฐ
- การจ่ายภาษีให้แก่ผู้ที่มีรายได้ต่ำกว่าเกณฑ์ที่กำหนดแบบมีเงื่อนไข
- ฯลฯ

๓. หลุดพ้นจากกับดักความไม่สมดุล ด้วยการสร้างความยั่งยืนผ่าน กลไกการพัฒนาที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม (Green Growth Engine) ปรับเปลี่ยนจากการพัฒนาที่ไม่สมดุลสู่ “การพัฒนาที่สมดุล” ประกอบไปด้วย

- การมุ่งเน้นธุรกิจ การผลิต และการใช้เทคโนโลยีที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม
- การมุ่งเน้นการใช้พลังงานทดแทน
- การปรับแนวคิดจากเดิมที่คำนึงถึงรายได้เปรียบเรื่องต้นทุน (Cost Advantage) เป็นหลัก มาสู่การคำนึงถึงประโยชน์ที่ได้จากการลดความสูญเสียที่เกิดขึ้นทั้งระบบ (Lost Advantage)
- การส่งเสริมให้ภาคเอกชนเป็นองค์กรที่ “คิดดีทำดี” (Doing Good, Doing Well)
- ฯลฯ^{๘๗}

สรุปได้ว่า กลไกขับเคลื่อนประเทศชุดใหม่ ภายใต้ไทยแลนด์ ๔.๐ มีเป้าหมายเพื่อหลุดพ้น ๓ กับดัก โดยปรับเปลี่ยนกลไกการขับเคลื่อนการเติบโตชุดใหม่ (New Growth Engines) เพื่อเปลี่ยนผ่านประเทศไทยไปสู่ “ประเทศในโลกที่หนึ่ง” ภายในปี ๒๕๗๕ คือ ประการแรกต้องหลุดพ้นจากกับดักประเทศรายได้ปานกลาง ด้วยการสร้างความมั่งคั่งผ่าน กลไกขับเคลื่อนเศรษฐกิจด้วยนวัตกรรม ปัญญา เทคโนโลยี และความคิดสร้างสรรค์ (Competitive Growth Engines) เพื่อก้าวสู่ประเทศที่มีรายได้สูง ประการที่สองต้องหลุดพ้นจากกับดักความเหลื่อมล้ำ ด้วยการสร้างความมั่นคงผ่าน กลไกการกระจายรายได้ โอกาส และความมั่งคั่งอย่างเท่าเทียม (Inclusive Growth Engine) โดยเน้นการปรับเปลี่ยนจากความมั่งคั่งที่กระจุกเป็นความมั่งคั่งที่กระจาย และประการสุดท้ายต้องหลุดพ้นจากกับดักความไม่สมดุล ด้วยการสร้างความยั่งยืนผ่าน กลไกการพัฒนาที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม (Green Growth Engine) ปรับเปลี่ยนจากการพัฒนาที่ไม่สมดุลสู่ “การพัฒนาที่สมดุล”

๒.๔.๕ เป้าหมายไทยแลนด์ ๔.๐

ไทยแลนด์ ๔.๐ กำหนดเป้าหมายครอบคลุมใน ๔ มิติ ดังนี้

(๑) ความมั่งคั่งทางเศรษฐกิจ

เป็น “ระบบเศรษฐกิจที่เน้นการสร้างมูลค่า” (Value - Based Economy) ที่ขับเคลื่อนด้วยนวัตกรรม เทคโนโลยี และความคิดสร้างสรรค์

- พ้นจากการเป็นประเทศรายได้ปานกลาง โดยมีรายได้ต่อหัวประชากรที่เพิ่มขึ้นจาก ๕,๔๑๐ ดอลลาร์สหรัฐ ในปี พ.ศ. ๒๕๕๗ เป็น ๑๕,๐๐๐ ดอลลาร์สหรัฐในปี พ.ศ. ๒๕๗๕

- อัตราการขยายตัวทางเศรษฐกิจจากระดับร้อยละ ๓-๔ เป็นร้อยละ ๕-๖ ตามศักยภาพที่ควรจะเป็นของประเทศภายใน ๕ ปี

- การเติบโตของผลิตภัณฑ์มวลรวมประชาชาติ (GNP) จากระดับร้อยละ ๑.๓ ในปี พ.ศ. ๒๕๕๖ เป็นมากกว่าร้อยละ ๕ ต่อปีอย่างต่อเนื่องภายใน ๑๐ ปี

- ผลักดันให้ประเทศไทยเป็น Trading & Service Nation ในระดับภูมิภาคภายใน ๑๐ ปี

- ผลักดันให้ประเทศไทยเป็นศูนย์กลางตลาดทุนของ ASEAN ภายใน ๑๐ ปี

- มี ๕ บริษัทข้ามชาติระดับโลกสัญชาติไทย ภายใน ๑๐ ปี

- มีความง่ายในการประกอบธุรกิจอยู่ใน ๐ ลำดับแรกของโลก ภายใน ๑๐ ปี

- เพิ่มระดับการวิจัยและพัฒนา จากระดับร้อยละ ๐.๒๕ GDP ในปี พ.ศ. ๒๕๕๓ เป็นร้อยละ ๔.๐ (เทียบเท่าประเทศเกาหลีใต้)

^{๘๗}วิทยาลัยบัณฑิตศึกษาด้านการจัดการ มหาวิทยาลัยศรีปทุม, Thailand 4.0 คืออะไร ผู้ประกอบการควรปรับตัวอะไร, [ออนไลน์], แหล่งที่มา: <https://www.spu.ac.th/fac/graduate/th/content.php?cid=6098>, [๒๐ กันยายน ๒๕๖๐].

- สร้างโครงสร้างพื้นฐานทางปัญญาให้แข็งแกร่งภายใน ๕ ปี เพื่อปรับเปลี่ยนสัดส่วนการพัฒนาเทคโนโลยีของตนเองต่อการพึ่งพาเทคโนโลยีจากภายนอก จาก ๑๐:๙๐ ในปัจจุบัน เป็น ๓๐:๗๐ ภายใน ๑๐ ปี และปรับขึ้นเป็น ๖๐:๔๐ ภายใน ๒๐ ปี

(๒) ความอยู่ดีมีสุขทางสังคม

เป็น “สังคมที่ไม่ทอดทิ้งใครไว้ข้างหลัง” (Inclusive Society) ด้วยการเติมเต็มศักยภาพของผู้คนในสังคม เพื่อสร้างหลักประกันความมั่นคงทางเศรษฐกิจสังคม และพื้นฐานความสมานฉันท์และความเป็นปึกแผ่นของคนในสังคม ให้กลับคืนมาอีกครั้งหนึ่ง

- ระดับความเหลื่อมล้ำในสังคม (วัดผลจาก Gini Coefficient) จาก ๐.๔๖๕ ในปี พ.ศ. ๒๕๕๖ เป็น ๐.๒-๐.๔ ตามมาตรฐาน OECD ภายในปี พ.ศ. ๒๕๗๕

- ปรับเปลี่ยนสู่ระบบสวัสดิการสังคมอย่างสมบูรณ์ ภายใน ๒๐ ปี

- เปลี่ยนเกษตรกรให้เป็น Smart Farmer จำนวน ๒๐,๐๐๐ ครัวเรือน ภายใน ๕ ปี และ ๑๐๐,๐๐๐ ครัวเรือน ภายใน ๑๐ ปี

- ยกระดับวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) ให้เป็น Smart SME จำนวน ๑๐,๐๐๐ สถานประกอบการ ภายใน ๕ ปี และเพิ่มเป็น ๕๐๐,๐๐๐ ราย ภายใน ๑๐ ปี

- พัฒนาวิสาหกิจชุมชนและต่อยอดด้วยเทคโนโลยีและนวัตกรรม และสามารถเข้าสู่ตลาดได้ตามแนวทางประชารัฐจำนวน ๒๐,๐๐๐ ราย ภายใน ๕ ปี และเพิ่มเป็น ๑๐๐,๐๐๐ ราย ภายใน ๑๐ ปี^{๘๘}

(๓) การยกระดับคุณภาพมนุษย์

ด้วยการพัฒนาคนไทยให้เป็น “มนุษย์ที่สมบูรณ์ในศตวรรษที่ ๒๑” ควบคู่ไปกับการเป็น “คนไทย ๔.๐ ในโลกที่หนึ่ง”

- PISA score จากลำดับที่ ๔๗ จาก ๗๖ ประเทศ เป็น ๑ ใน ๒๐ ประเทศแรกภายใน ๒๐ ปี

- ดัชนีการพัฒนามนุษย์ (HDI) จาก ๐.๗๒๒ (ในปี พ.ศ. ๒๕๕๖) หรืออันดับที่ ๘๙ เป็น ๐.๘๐ (กลุ่ม Very High Human Development) หรือ ๕๐ อันดับแรก ภายใน ๑๐ ปี

- ยกระดับคุณภาพฝีมือแรงงานให้สอดคล้องกับความต้องการและทิศทางการพัฒนาของประเทศ จำนวน ๕๐๐,๐๐๐ คน ภายใน ๕ ปี

- มหาวิทยาลัยไทยติด ๑๐๐ อันดับแรกของโลก จำนวน ๕ สถาบัน ภายใน ๒๐ ปี

- นักวิทยาศาสตร์ไทยได้รับรางวัล Noble Prize อย่างน้อย ๑ ท่านภายใน ๒๐ ปี

(๔) การรักษาสีสิ่งแวดล้อม

มี “ระบบเศรษฐกิจที่สามารถปรับสภาพตามภูมิอากาศ” ควบคู่ไปกับการเป็น “สังคมคาร์บอนต่ำ” อย่างเต็มรูปแบบ

- มี ๑๐ เมืองที่น่าอยู่ของโลก ภายใน ๕ ปี

- มี ๕ เมืองอัจฉริยะ เต็มรูปแบบ ภายใน ๑๐ ปี^{๘๙}

^{๘๘} เนื่องวงศ์ หวยเจริญ, สำนักงานคณะกรรมการนโยบายวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและนวัตกรรมแห่งชาติ, สัมมนาเรื่อง “ก้าวสู่ Industry 4.0 ด้วยเทคโนโลยี IoTs”, โรงแรมสวิสโฮเทล เลอ คองคอร์ด, กรุงเทพมหานคร, (๑๑ กรกฎาคม ๒๕๕๙)

สรุปได้ว่า เป้าหมายไทยแลนด์ ๔.๐ เพื่อเปลี่ยนผ่านประเทศไทยไปสู่ “ประเทศในโลกที่หนึ่ง” ภายในปี ๒๕๗๕ ครอบคลุมใน ๔ มิติ คือ ความมั่นคงทางเศรษฐกิจ ความอยู่ดีมีสุขทางสังคม การยกระดับคุณภาพมนุษย์ และการรักษาสันติภาพ

๒.๔.๖ หัวกระโหลกในการขับเคลื่อนไทยแลนด์ ๔.๐

สืบเนื่องจากพระบรมราโชวาทในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวในวาระสารชัยพัฒนา ประจำเดือนสิงหาคม ๒๕๔๒ “เศรษฐกิจพอเพียง เป็นเสมือนรากฐานของชีวิต รากฐานความมั่นคงของแผ่นดิน เปรียบเสมือนเสาเข็มที่ถูกต้องรองรับบ้านเรือนตัวอาคารไว้นั่นเอง สิ่งก่อสร้างจะมั่นคงได้ก็อยู่ที่เสาเข็ม แต่คนส่วนมากมองไม่เห็นเสาเข็ม และลืมเสาเข็มซะด้วยซ้ำไป”

รัฐบาลจึงได้กำหนดทิศทางการพัฒนาโมเดล Thailand 4.0 ภายใต้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งประกอบไปด้วย ๕ วาระ ดังนี้

วาระที่ ๑ : การเตรียมคนไทย ๔.๐ ให้พร้อมก้าวสู่โลกที่หนึ่ง

วาระที่ ๒ : การพัฒนาคลัสเตอร์เทคโนโลยีและอุตสาหกรรมแห่งอนาคต

วาระที่ ๓ : การบ่มเพาะผู้ประกอบการและพัฒนาเครือข่ายวิสาหกิจที่ขับเคลื่อนด้วยนวัตกรรม

วาระที่ ๔ : การเสริมความเข้มแข็งของเศรษฐกิจภายในประเทศผ่าน ๘ กลุ่มจังหวัด และ ๗๗ จังหวัด

วาระที่ ๕ : การบูรณาการอาเซียน เชื่อมประเทศไทยสู่ประชาคมโลก

ทั้ง ๕ วาระ สามารถร้อยเรียงเข้าด้วยกัน และเปรียบเทียบได้ดังนี้

๑. การเตรียมเมล็ดพันธุ์ชุดใหม่ด้วยการเตรียมคนไทย ๔.๐ ให้พร้อมในการก้าวสู่โลกที่หนึ่ง

๒. การเปลี่ยนจากการพึ่งพิงการมีรากแก้วที่แข็งแรงด้วยการพัฒนาคลัสเตอร์เทคโนโลยีและอุตสาหกรรมแห่งอนาคต

๓. การมีลำต้นที่แข็งแรงสามารถงอกงามแผ่กิ่งก้านสาขา ด้วยการบ่มเพาะผู้ประกอบการและพัฒนาเครือข่ายวิสาหกิจที่ขับเคลื่อนด้วยนวัตกรรม และการเสริมความเข้มแข็งของเศรษฐกิจภายในประเทศผ่าน ๘ กลุ่มจังหวัด และ ๗๗ จังหวัด

๔. การเป็นส่วนหนึ่งของระบบนิเวศโลก ด้วยการบูรณาการอาเซียน เชื่อมประเทศไทยสู่ประชาคมโลก^{๙๐}

สรุปได้ว่า ๕ วาระในการขับเคลื่อนไทยแลนด์ ๔.๐ ประกอบด้วย การเตรียมคนไทย ๔.๐ ให้พร้อมก้าวสู่โลกที่หนึ่ง การพัฒนาคลัสเตอร์เทคโนโลยีและอุตสาหกรรมแห่งอนาคต การบ่มเพาะผู้ประกอบการและพัฒนาเครือข่ายวิสาหกิจที่ขับเคลื่อนด้วยนวัตกรรม การเสริมความเข้มแข็งของ

^{๙๙}เนื่องวงศ์ ทวยเจริญ, “งานเสวนา “Toward innovation สู่อัจฉริยะนวัตกรรม”, คณะวิศวกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, (๑๒ กรกฎาคม ๒๕๕๙)

^{๙๐}กองบริหารงานวิจัยและประกันคุณภาพการศึกษา, พิมพ์เขียว Thailand 4.0 โมเดลขับเคลื่อนประเทศไทยสู่ความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน, [ออนไลน์], แหล่งที่มา: <http://www.libarts.up.ac.th/v2/img/Thailand-4.0.pdf>, [๒๐ กรกฎาคม ๒๕๖๐].

เศรษฐกิจภายในประเทศผ่าน ๘ กลุ่มจังหวัด และ ๗๗ จังหวัด และสุดท้ายคือการบูรณาการอาเซียน เชื่อมประเทศไทยสู่ประชาคมโลก

๒.๕ ข้อมูลเกี่ยวกับอำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี

ข้อมูลเบื้องต้นด้านบริบทของพื้นที่ศึกษา ได้รับจากการสืบค้นข้อมูลจากเอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และจากระบบอินเทอร์เน็ต ประกอบด้วย จำนวนพระภิกษุ สามเณร ลูกศิษย์วัด การบริหารจัดการ เพื่อส่งเสริมสนับสนุนพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของพระภิกษุ การบริหารจัดการเพื่อเอื้อประโยชน์ต่อชุมชน และลักษณะทางกายภาพของชุมชนประกอบด้วย โครงสร้างของชุมชน การตั้งถิ่นฐานของชุมชน และทรัพยากรสิ่งแวดล้อมของชุมชน เพื่อเป็นข้อมูลในการตัดสินใจเลือกกลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ สามารถแสดงข้อมูลโดยสังเขปได้ดังนี้

“สวนผึ้ง” เป็นอำเภอหนึ่งของจังหวัดราชบุรี ซึ่งมีประชากรส่วนใหญ่ราวร้อยละ ๙๐ เป็นชาวไทยเชื้อสายกะเหรี่ยงที่อยู่ตามแนวตะเข็บชายแดน อำเภอสวนผึ้งมีรีสอร์ทและสถานที่พักตากอากาศหลายแห่ง ตลอดจนมีป่านานาพรรณที่ให้เข้าไปศึกษาหาความรู้ได้^{๙๑} มีพื้นที่ ๑,๐๐๕.๐๘ ตร.กม. ประชากร ๔๔,๖๓๙ คน (พ.ศ. ๒๕๕๙) ความหนาแน่น ๔๔.๔๑ คน/ตร.กม.

ตารางที่ ๒.๑ รายงานสถิติจำนวนประชากรแยกตามเพศและลักษณะสถานะของบุคคล อำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี ประจำเดือน ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๕๙^{๙๒}

ลักษณะข้อมูล	ชาย	หญิง	รวม
แยกตามเพศ	๒๓,๓๕๓	๒๑,๒๘๖	๔๔,๖๓๙
แยกตามลักษณะสถานะของบุคคล			
- ผู้ที่มีสัญชาติไทย และมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้าน	๑๔,๕๑๒	๑๓,๗๓๙	๒๘,๒๕๑
- ผู้ที่ไม่ได้สัญชาติไทย และมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้าน	๘,๗๐๕	๗,๔๕๘	๑๖,๑๖๓
- ผู้ที่มีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านกลาง (ทะเบียนซึ่งผู้อำนวยกา ทะเบียนกลางกำหนดให้จัดทำขึ้นสำหรับ ลงรายการบุคคล ที่ไม่อาจมีชื่อในทะเบียนบ้าน)	๑๓๑	๘๕	๒๑๖
- ผู้ที่อยู่ระหว่างการย้าย (ผู้ที่ย้ายออกแต่ยังไม่ได้ย้ายเข้า)	๕	๔	๙

ที่ตั้งและอาณาเขต อำเภอสวนผึ้งตั้งอยู่ทางทิศตะวันตกของจังหวัด มีอาณาเขตติดต่อกับพื้นที่การปกครองข้างเคียงต่อไปนี้

- ทิศเหนือ ติดต่อกับอำเภอด่านมะขามเตี้ย (จังหวัดกาญจนบุรี)

^{๙๑} พันธุ์ แก้วน้อย, “อ.สวนผึ้ง” บนความคาดหวัง... เปิดด่านชายแดนภาคตะวันตก, มติชนรายวัน ปีที่ ๓๕ ฉบับที่ ๑๒๔๒๐ (๑๒ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๕๕) : ๘

^{๙๒} ระบบสถิติทางการทะเบียน กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย, “จำนวนประชากรแยกอายุ อำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี เดือน ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๕๙”, [ออนไลน์], แหล่งที่มา: http://stat.dopa.go.th/stat/statnew/upstat_age_disp.php , [๑๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๐]

- ทิศตะวันออก ติดต่อกับอำเภอจอมบึงและอำเภอบ้านคา
- ทิศใต้ ติดต่อกับอำเภอบ้านคา
- ทิศตะวันตก ติดต่อกับอำเภอมะริด (จังหวัดทวาย เขตตะนาวศรี ประเทศพม่า)

ประวัติ อำเภอสวนผึ้ง เดิมเป็นตำบลสวนผึ้งขึ้นอยู่กับอำเภอจอมบึง จังหวัดราชบุรี ได้อนุมัติให้ตั้งกิ่งอำเภอสวนผึ้งขึ้นเมื่อวันที่ ๒๑ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๑๗ และได้เปิดบริการประชาชนเมื่อวันที่ ๑๕ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๑๗

ที่มาของคำว่า "สวนผึ้ง" มาจากพื้นที่โดยทั่วไปของอำเภอซึ่งมีสภาพแวดล้อมประกอบด้วยธรรมชาติ ป่าไม้ เทือกเขา และมีต้นไม้ชนิดหนึ่ง เป็นต้นไม้ที่มีสีขาวนวล ไม่มีเปลือก กะเทาะหรือลอกให้เห็น ที่สำคัญคือจะมีผึ้งจำนวนมากมาอาศัยทำรังบนต้นไม้ชนิดนี้เท่านั้น ชาวบ้านจึงเรียกต้นไม้ต้นนั้นว่า "ต้นผึ้ง" และได้กลายเป็นชื่ออำเภอในปัจจุบัน

การแบ่งเขตการปกครอง

๑. การปกครองส่วนภูมิภาค

อำเภอสวนผึ้งแบ่งพื้นที่การปกครองออกเป็น ๔ ตำบล ๓๗ หมู่บ้าน

๑.สวนผึ้ง (Suan Phueng)	๒.ป่าหวาย (Pa Wai)
๓.ท่าเคย (Tha Khoei)	๔.ตะนาวศรี (Tanao Si)

ตารางที่ ๒.๒ รายงานสถิติจำนวนประชากรและบ้าน แยกตามตำบล อำเภอสวนผึ้ง
จังหวัดราชบุรี ประจำปี เดือน ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๕๙^{๙๓}

อำเภอ	ชาย	หญิง	รวม	บ้าน
ตำบลสวนผึ้ง	๘,๘๑๗	๘,๐๑๘	๑๖,๘๓๕	๕,๒๙๔
ตำบลป่าหวาย	๒,๘๙๓	๒,๘๐๔	๕,๖๙๗	๑,๙๔๕
ตำบลท่าเคย	๓,๔๓๔	๓,๓๖๘	๖,๘๐๒	๒,๕๕๒
ตำบลตะนาวศรี	๘,๒๐๙	๗,๐๙๖	๑๕,๓๐๕	๓,๗๕๔
อำเภอสวนผึ้ง	๒๓,๓๕๓	๒๑,๒๘๖	๔๔,๖๓๙	๑๓,๕๔๕

๒. การปกครองส่วนท้องถิ่น

ท้องถิ่นอำเภอสวนผึ้งประกอบด้วยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ๖ แห่ง ได้แก่

- ๑.เทศบาลตำบลบ้านชะมูป่าหวาย ครอบคลุมพื้นที่บางส่วนของตำบลป่าหวายและตำบลท่าเคย
- ๒.เทศบาลตำบลสวนผึ้ง ครอบคลุมพื้นที่บางส่วนของตำบลสวนผึ้ง

^{๙๓}ระบบสถิติทางการทะเบียน กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย, “รายงานสถิติจำนวนประชากรและบ้าน ประจำปี พ.ศ.๒๕๕๙”, [ออนไลน์] แหล่งที่มา: <http://stat.dopa.go.th/stat/statnew/statTDD/views/showZoneData.php?rcode=7003&statType=1&year=49>, [๑๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๐]

๓.องค์การบริหารส่วนตำบลสวนผึ้ง ครอบคลุมพื้นที่ตำบลสวนผึ้ง (นอกเขตเทศบาลตำบลสวนผึ้ง)

๔.องค์การบริหารส่วนตำบลป่าหวาย ครอบคลุมพื้นที่ตำบลป่าหวาย (นอกเขตเทศบาลตำบลบ้านขี้ปูป่าหวาย)

๕.องค์การบริหารส่วนตำบลท่าเคย ครอบคลุมพื้นที่ตำบลท่าเคย (นอกเขตเทศบาลตำบลบ้านขี้ปูป่าหวาย)

๖.องค์การบริหารส่วนตำบลตะนาวศรี ครอบคลุมพื้นที่ตำบลตะนาวศรีทั้งตำบล

๓. การปกครองส่วนคณะสงฆ์^{๙๔}

มีพระภิกษุ ๒๔๗ รูป สามเณร ๒๖ รูป ลูกศิษย์วัด ๒๑ คน พระสังฆาธิการ ๒๕ รูป วัดที่มีพัทธสีมา ๑๒ แห่ง วัดที่มีวิสุงคามสีมา ๕ แห่ง สำนักสงฆ์ ๑๔ แห่ง ที่พักสงฆ์ ๙ แห่ง รวมทั้งสิ้น ๔๐ แห่ง ประกอบด้วยพระสังฆาธิการปกครองตามลำดับ ได้แก่

๑.ที่ปรึกษาภิกษุติตติมศักดิ์เจ้าคณะอำเภอ คือ

- พระครูพุฒาภิรักษ์ วัดขี้ปูป่าหวาย เจ้าอาวาสวัดป่าหวาย

๒.เจ้าคณะอำเภอ คือ

- พระครูจริยธรรมานุรักษ์ เจ้าอาวาสวัดหนองหมี่

๓.เจ้าคณะตำบลป่าหวาย – ท่าเคย คือ

- เจ้าอธิการธานินทร์ ถาวโร เจ้าอาวาสวัดทุ่งแหลม

๔.เจ้าคณะตำบลท่าเคย คือ

- พระครูพิทักษ์อรัญเขต เจ้าอาวาสวัดวังน้ำเขียว

๕.เจ้าคณะตำบลสวนผึ้ง – ตะนาวศรี

คือ พระครูวิบูลย์ทริกกิจ สำนักสงฆ์ห้วยหนึ่ง ประธานที่พักสงฆ์ห้วยหนึ่ง

และผู้ช่วยเจ้าอาวาสวัดหนองหมี่

๒.๖ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

๒.๖.๑ งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการ

จากการศึกษาทบทวนเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการ ปรากฏว่ามีผู้ได้ทำการศึกษาวิจัยในเรื่องที่เกี่ยวข้องไว้หลายท่าน ดังนี้

พระครูวิชัยธรรมานุกุล (วันชัย ฉันทมโม) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ประสิทธิภาพการบริหารกิจการคณะสงฆ์วัดสระสี่เหลี่ยม อำเภอดอนตูม จังหวัดนครปฐม ผลการศึกษาพบว่า (๑) ประชาชนมีความคิดเห็นต่อประสิทธิภาพการบริหารกิจการคณะสงฆ์วัดสระสี่เหลี่ยม อำเภอดอนตูม จังหวัดนครปฐม โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๕๖ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ทั้งด้านการปกครอง ด้านการศาสนศึกษา ด้านการศึกษาสงเคราะห์ ด้านการเผยแผ่พระพุทธศาสนา ด้านการ

^{๙๔}สำนักงานเจ้าคณะอำเภอสวนผึ้ง วัดหนองหมี่ ตำบลท่าเคย อำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี, “บัญชีสำรวจพระภิกษุ สามเณรและศิษย์วัด ในเขตอำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี ภาค ๑๕ ประจำปี พ.ศ. ๒๕๕๙”, [๘ สิงหาคม ๒๕๕๙]

สาธารณูปการ และด้านการสาธารณสงเคราะห์ พบว่าประชาชนมีความคิดเห็นต่อประสิทธิภาพการบริหารกิจการคณะสงฆ์วัดสระสี่เหลี่ยม อำเภอดอนตูม จังหวัดนครปฐม อยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน (๒) การเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนชนต่อประสิทธิภาพการบริหารกิจการคณะสงฆ์ วัดสระสี่เหลี่ยม อำเภอดอนตูม จังหวัดนครปฐม จำแนกตามสถานภาพส่วนบุคคล พบว่าประชาชนที่มีเพศ และอาชีพ ต่างกัน มีความคิดเห็นไม่ต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้ ส่วนประชาชนที่มีอายุ ระดับการศึกษา และประสบการณ์ในการเข้าวัด ต่างกัน จึงยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้ (๓) ผลการศึกษา ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะในประสิทธิภาพการบริหารกิจการคณะสงฆ์วัดสระสี่เหลี่ยม อำเภอ ดอนตูม จังหวัดนครปฐม ปัญหาในประสิทธิภาพการบริหารกิจการคณะสงฆ์ ได้แก่ ประชาชนส่วนใหญ่ยังไม่เห็นผู้บริหารวัดทำหน้าที่ในการบริหารอย่างเต็มกำลังทั้งการวางแผนและวางนโยบายในการบริหาร ตลอดจนการวางตัวบุคคล ในการทำงานให้เป็นไปโดยรูปธรรม ควรจัดระบบกระจายงาน กระจายอำนาจหน้าที่ ให้แก่บุคลากรที่มีคุณภาพอย่างครอบคลุมและเหมาะสม ประสิทธิภาพการบริหารกิจการคณะสงฆ์วัดสระสี่เหลี่ยมก็จะมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น (๔) การสังเคราะห์ ปัญหาและแนว การแก้ไขในประสิทธิภาพการบริหารวัดสระสี่เหลี่ยม อำเภอดอนตูม จังหวัดนครปฐม โดยภาพรวม พบว่าการบริหารจัดการคณะสงฆ์ควรบริหารตามหลักธรรมาภิบาล และให้สอดคล้องกับสภาพ บ้านเมืองในปัจจุบัน ควรให้ความใส่ใจกับบุคคลในวัดและนอกวัด บริหารกิจกรรมของวัดให้เป็นไป ด้วยความเรียบร้อย ไม่มีอคติต่อบุคคลกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งให้มีความเสมอภาคทุกชนชั้น การบริหารจัดการจึงจะสมบูรณ์แบบ^{๙๕}

นางสาวฐิติพร สะสม ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “ศึกษาระบบการบริหารและการจัดการวัดใน พระพุทธศาสนา : กรณีศึกษาวัดพระธาตุแช่แห้ง อำเภอภูเพียง จังหวัดน่าน” ผลการวิจัยพบว่า ๑. ด้านงานธุรการ วัดพระธาตุแช่แห้งได้จัดให้มีการจัดหาระบบของงานธุรการในรูปแบบของทางราชการ ซึ่งมีเจ้าหน้าที่ศาสนการฝ่ายธุรการเป็นผู้ดูแลรับผิดชอบในการรวบรวมหนังสือเข้า-ออก ทำทะเบียน คุมการรับ ส่ง หนังสือและเอกสารให้เป็นไปด้วยความเรียบร้อยเนื่องจากที่ผ่านมาทางวัดมักมีปัญหา ในการรับ-ส่งหนังสือ ทำให้เกิดความล่าช้าในการติดต่อประสานงาน ซึ่งทางวัดจะมีการจัดทำแฟ้มเอกสาร หนังสือเข้า-ออก จัดทำแฟ้มเอกสารงานต่างๆเพื่อให้สะดวกในการค้นหา มีทะเบียนรับ-ส่งหนังสือ และประสานงานกับบุคคลและหน่วยงานอื่นเพราะวัดพระธาตุแช่แห้งมีความจำเป็นที่ต้อง ประสานงานกันหน่วยงานอื่นดังนั้นวัดพระธาตุ-แช่แห้งจึงต้องมีการจัดระบบงานธุรการให้มี ประสิทธิภาพ ๒. ในด้านงานการเงิน/บัญชี งานการเงินบัญชี คือ งานที่สำคัญมากของแต่ละองค์กร หรือหน่วยงานแม้แต่ทางวัดเองก็ตาม มีวัดจำนวนไม่น้อยที่มีปัญหาเรื่องเงิน โดยท่านเจ้าอาวาสได้ ตระหนักดีถึงเรื่องนี้ ท่านจะไม่เข้ามายุ่งเกี่ยวกับเงินของวัด วัดพระธาตุแช่แห้งได้จัดให้มีเจ้าหน้าที่ฝ่าย การเงินบัญชี เป็นผู้รับผิดชอบร่วมกับไวยาวัจกรฝ่ายการเงิน-บัญชี เป็นผู้ดูแลแทน มีการแต่งตั้ง คณะกรรมการฝ่ายการเงินบัญชีเพื่อการตรวจสอบและแต่ละเดือนจะต้องสรุปรายรับ รายจ่ายเสนอต่อ เจ้าอาวาสวัด ซึ่งในการเปิดบัญชีบริจาคของวัดจะต้องมี คณะกรรมการ และพระภิกษุ สามเณร เจ้ าหน้าที่ได้รับแต่งตั้งเข้ามามีส่วนร่วมในการรับรู้ในระบบการบริหารงานการเงินบัญชีของวัดด้วยเสมอ

^{๙๕} พระครูวิชัยธรรมานุกุล (วันชัย ฉันทมโม), “ประสิทธิภาพการบริหารกิจการคณะสงฆ์ วัดสระสี่เหลี่ยม อำเภอดอนตูม จังหวัดนครปฐม”, วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๕)

ซึ่งทางวัดจะมีเจ้าหน้าที่ในการดำเนินเรื่องฝาก-ถอนกับธนาคาร และมีคณะกรรมการที่มีอำนาจในการเบิกถอนเงินในแต่ละบัญชี เพื่อให้เกิดความโปร่งใสต่อการบริหารงานการเงิน / บัญชีของวัด ๓. ด้านงานศาสนสมบัติ การจัดระบบศาสนสมบัติของวัดวัดพระธาตุแช่แห้งนั้น วัดได้มอบให้ไวยาวัจกรฝ่ายสาธารณูปการเป็นผู้ดูแลผลประโยชน์เรื่องการเช่าที่ดินเขตที่ดินของวัดอาคารและสถานที่ และศาสนวัตถุและสิ่งใช้สอยต่าง ๆ กำหนดระเบียบของรายละเอียดสัญญาเช่า ค่าเช่า แต่ละประเภทโดยมอบให้ไวยาวัจกรฝ่ายการเงินบัญชีเป็นผู้ดูแลในด้านทรัพย์สินและเงินทองของวัดและมีการรายงานให้เจ้าอาวาสและคณะกรรมการของวัดทราบในการดำเนินงานต่าง ๆ ต่อไป ๔. ด้านงานกิจกรรมของวัด การบริหารกิจกรรมวัดก็ย่อมจะประกอบด้วย การกำหนดวัตถุประสงค์ การวางนโยบาย การจัดลำดับความสำคัญเร่งด่วน การวางแผนและการบริหารโครงการ การแบ่งงาน และการมอบหมายหน้าที่การทำงาน การจัดการ ตามแผนงาน รวมทั้งการตรวจงาน การติดตามผลงาน และการประเมินผลงานซึ่งในแต่ละกิจกรรมนั้นทางวัดได้จัดให้มีพระเจ้าหน้าที่แบ่งเป็นฝ่ายๆเป็นผู้รับผิดชอบโดยแต่ละกิจกรรมมีที่ปรึกษาคือเจ้าอาวาสช่วยให้การติดต่อประสานงานมีความสะดวกรวดเร็วและง่ายต่อการบรรลุวัตถุประสงค์การที่วัดพระธาตุแช่แห้งได้จัดให้วัดมีกิจกรรมต่าง ๆ เป็นประจำและต่อเนื่องซึ่งจะส่งผลให้คณะศรัทธาประชาชนมีความใกล้ชิดกับวัดมากขึ้น จัดให้วัดเป็นศูนย์กลางของประชาชนเหมือนในอดีตที่ผ่านมา ๕. ด้านงานอาคารสถานที่ ด้านงานอาคารสถานที่เจ้าอาวาสได้มอบให้ไวยาวัจกรวัดฝ่ายสาธารณูปการเป็นผู้ดูแลในด้านของอาคารสถานที่ของวัดพระธาตุแช่แห้งมีการแต่งตั้งเจ้าหน้าที่เป็นผู้รับผิดชอบในการบำรุงรักษาหรือจัดหาพนักงานบำรุงรักษาอย่างเช่นที่ทางราชการได้ปฏิบัติอยู่ และได้จัดทำคู่มือ วิธีการในการปฏิบัติของการบำรุงรักษาอาคารสำนักงานเครื่องมือเครื่องใช้ไว้ให้แก่เจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานในส่วนนั้นเพื่อให้เจ้าหน้าที่ทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพเช่นเดียวกับการปฏิบัติงานด้านอื่น ๆ และควรจัดให้มีการปฐมนิเทศเจ้าหน้าที่บำรุงรักษาสถานที่เป็นประจำด้วย เพื่อให้เขาได้ทราบว่า จะต้องทำอะไร ทำอย่างไร และทำเมื่อใด โดยจะจัดเป็นตารางทำงานขึ้นไว้ เพื่อให้เจ้าหน้าที่ได้ทราบวิธีปฏิบัติงาน และได้ใช้ระบบของบริษัทในการดูแลเรื่องความสะดวกของอาคารสถานที่ด้วย นอกจากนี้ทางวัดยังมีเจ้าหน้าที่ฝ่ายงานภูมิทัศน์เพื่อดูแลงานในด้านการจัดสวนดูแลในส่วนของไม้ดอกไม้ของวัดอีกด้วย จะเห็นว่าการจัดระบบการบริหารงานของวัดพระธาตุแช่แห้งจะเน้นในเรื่องของความสะดวกรวดเร็ว และมีประสิทธิภาพโดยจะเห็นได้จากการแบ่งงานออกเป็นฝ่าย ๆ มีเจ้าหน้าที่ดูแลส่วนงานต่าง ๆ โดยตรงจึงทำให้ง่ายต่อการติดต่อประสานงานและจากการสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่แต่ละฝ่ายงานมีความตั้งใจจริงและปฏิบัติตามระบบต่าง ๆ ที่ทางวัดได้กำหนดและสร้างขึ้นมาเจ้าอาวาสมีความเป็นผู้นำสูงสามารถปกครองพระลูกวัดและบุคลากรที่เป็นฆราวาสได้อย่างดียิ่ง^{๓๖}

พระครูวิสุทธิธำมณฺห์คุณ (ครูฑธา) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การบริหารจัดการวัดเขาช่องพราน จังหวัดราชบุรี” ผลการวิจัยพบว่า ประชาชน มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการวัดเขาช่องพราน จังหวัดราชบุรี โดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๘๗ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ทั้งด้านการปกครอง ด้านการศาสนศึกษา ด้านการศึกษาสงเคราะห์ ด้านการเผยแผ่พระพุทธศาสนา ด้านการสาธารณูปการ และด้านการสาธารณสงเคราะห์ พบว่า ประชาชน มีความคิดเห็นต่อการ

^{๓๖}ฐิติพร สะสม, “ศึกษาระบบการบริหารและการจัดการวัดในพระพุทธศาสนา : กรณีศึกษา วัดพระธาตุแช่แห้ง อำเภอกู่เพียง จังหวัดน่าน”, **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต**, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๓)

บริหารจัดการวัดเขาช่องพราน อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเฉพาะในด้านการสาธารณูปการ จากการศึกษา พบว่า ความคิดเห็นของประชาชนชนต่อการบริหารจัดการวัดเขาช่องพราน จังหวัดราชบุรี ส่วนใหญ่อยู่ในระดับมาก โดยเฉพาะการพัฒนาบริเวณวัดให้มีความสงบร่มรื่นสะอาด มีป้ายบอกสถานที่ต่าง ๆ และมีระบบการรักษาความปลอดภัยในวัด มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ข้อค้นพบดังกล่าวแสดงให้เห็นว่า ผู้บริหารวัดเขาช่องพรานให้ความสำคัญต่องานสาธารณูปการของวัดเป็นอย่างมาก โดยเน้นความสงบร่มรื่น ความสะอาด และความปลอดภัยเป็นหลัก ตามความคิดเห็นของประชาชน ถือได้ว่า โดยรวมการบริหารจัดการวัดเขาช่องพราน ในด้านการสาธารณูปการทั้ง ๕ งาน อยู่ในระดับที่มีความคิดเห็นมาก^{๙๗}

พระครูบรรพตพัฒนคุณ ธนวฑฒโก (ไข่แก้ว) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “ปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพในการบริหารจัดการวัดที่มีผลต่อสังคม กรณีศึกษาวัดเขาอิติสุโค อำเภอดำรงวิทยะ จังหวัดประจวบคีรีขันธ์” ผลการวิจัยพบว่า จากการศึกษา พบว่า พุทธศาสนิกชนมีความเห็นโดยภาพรวมทั้งหมดอยู่ในระดับมาก ในปัจจัยทั้ง ๖ ด้านที่มีผลต่อการบริหารจัดการวัดต่อสังคม คือ การบริหารจัดการองค์การภายในวัด การวางแผนงานภายในวัดเพื่อสังคม การบริหารบุคลากรภายในวัดเพื่อสังคม การบริหารทรัพยากรภายในวัดเพื่อสังคม การสั่งการภายในวัดเพื่อสังคม การควบคุมภายในวัดเพื่อสังคม^{๙๘}

พระวันชัย ธนวิโส (กัณหาญจนะ) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การสำรวจทัศนคติของนิสิตมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยที่มีต่อบทบาทของพระสงฆ์ในการพัฒนาชนบท” ผลการวิจัย พบว่า ที่สำคัญ ๓ ประการ คือ ประการที่แรก ได้พบผลว่า ปัจจัยทางชีวสังคมที่มีความสัมพันธ์กับทัศนคติของนิสิตที่มีต่อบทบาทของพระสงฆ์ในการพัฒนาชนบท คือ การได้รับการสนับสนุน โดยที่นิสิตที่ได้รับการสนับสนุนสูง จะมีทัศนคติต่อบทบาทของพระสงฆ์ในการพัฒนาชนบทสูง กว่านิสิตที่ได้รับการสนับสนุนต่ำ ส่วนนิสิตที่มีอายุพรรษาสูงหรืออายุพรรษาต่ำ นิสิตชั้นปี ๔ หรือนิสิตปี ๑ และนิสิตที่ศึกษาอยู่ในคณะต่าง ๆ ทั้ง ๔ คณะ มีทัศนคติต่อบทบาทของพระสงฆ์ในการพัฒนาชนบทไม่แตกต่างกัน ประการที่สอง ได้พบผลว่า ปัจจัยทางจิต คือ ความเชื่ออำนาจในตน มีความสัมพันธ์กับทัศนคติของนิสิตที่มีต่อบทบาทของพระสงฆ์ในการพัฒนาชนบท โดยที่นิสิตที่มีความเชื่ออำนาจในตนสูง จะมีทัศนคติต่อบทบาทของพระสงฆ์ในการพัฒนาชนบท สูงกว่านิสิตที่มีความเชื่ออำนาจในตนต่ำ ส่วนเหตุผลเชิงจริยธรรมไม่มีความสัมพันธ์ใด ๆ และประการที่สาม ได้พบผลว่า ความเชื่อทางพระพุทธศาสนา คือ ความเชื่อในกฎแห่งกรรมและอิทธิบาท ๔ ทั้งสองมีความสัมพันธ์กับทัศนคติของนิสิตที่มีต่อบทบาทของพระสงฆ์ในการพัฒนาชนบท โดยที่นิสิตที่มีความเชื่อในกฎแห่ง

^{๙๗} พระครูวิสุทธธานันตคุณ (ครุฑธา), “การบริหารจัดการวัดเขาช่องพราน จังหวัดราชบุรี”, **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต**, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๔)

^{๙๘} พระครูบรรพตพัฒนคุณ ธนวฑฒโก (ไข่แก้ว), “ปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพในการบริหารจัดการวัดที่มีผลต่อสังคม กรณีศึกษาวัดเขาอิติสุโค อำเภอดำรงวิทยะ จังหวัดประจวบคีรีขันธ์” , **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต**, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๔)

กรรมและอิทธิบาท ๔ สูง จะมีทัศนคติต่อบทบาทของพระสงฆ์ในการพัฒนาชนบท สูงกว่านิสิตที่มี ๒ ลักษณะดังกล่าวต่ำ^{๙๙}

พระมหาสหัส ฐิตสารโ ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การบริหารองค์การคณะสงฆ์” ผลการวิจัยพบว่า การบริหารงานบุคคลในองค์การคณะสงฆ์ การแต่งตั้งและถอดถอนเป็นอำนาจหน้าที่ของบริหารชั้นตอนหรือผู้บริหารที่สูงกว่า ยังขาดการบริหารอย่างเป็นระบบและมีการพัฒนาไม่ทันกับการเปลี่ยนแปลง แต่การมอบอำนาจในการตัดสินใจยังขึ้นอยู่กับผู้บริหารที่มีลำดับชั้นสูงกว่า การจัดการบริหารในแต่ละวัดยังไม่เด่นชัด รวมทั้งการบริหารจัดการกิจการคณะสงฆ์ในระดับต่างๆ ตั้งแต่ระดับภาค จนถึงระดับวัด การปกครองมีการรวมศูนย์ และเป็นไปในการสั่งการจากบนลงล่าง การศึกษาของวัดและของคณะสงฆ์โดยรวมขาดระบบบริหารจัดการที่ดีและไม่เป็นระบบ การเผยแผ่ยังเป็นรูปแบบเดิมและขาดการปรับให้สอดคล้องกับยุคสมัย การบริหารงานสาธารณูปการ ขาดระบบแบบแผน ที่ชัดเจน ขาดระบบการจัดการที่ดี การศึกษาสงเคราะห์ขาดการกำหนดรูปแบบการให้การสงเคราะห์ที่ดีและไม่เป็นระบบและด้านการสาธารณสงเคราะห์มีรูปแบบและระบบที่ดีต่อการให้การอนุเคราะห์แก่ประชาชน^{๑๐๐}

องสรภณอนันมพจน์ (พิสิษฐ เกียนบัว/ศรีวิชา) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การพัฒนารูปแบบการบริหารที่มีประสิทธิภาพของคณะสงฆ์อนัมนิกายในประเทศไทย” ผลการวิจัยพบว่า ปัญหาและอุปสรรคของคณะสงฆ์อนัมนิกาย ได้แก่ ปัญหาการขาดแคลนบุคลากรและศาสนทายาทในการเผยแผ่ การอนุรักษ์ประเพณีวัฒนธรรม การบริหารกิจการด้านการปกครอง เป็นปัญหาสำคัญในการพัฒนาองค์การของคณะสงฆ์อนัมนิกายในภาพรวม คือ การขาดศาสนทายาท ไม่มีมาตรการแผนการและยุทธศาสตร์การบริหารจัดการที่รัดกุมและสอดคล้องกับสภาพสังคมในระยะยาว^{๑๐๑}

ประมวล ตันยะ และคณะ ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การศึกษาแนวทางการเสริมสร้างความเข้มแข็งให้แก่สถาบันพระพุทธศาสนาในจังหวัดนครราชสีมา” ผลการวิจัยพบว่า ด้านพุทธศาสนิกชนที่ดูแลและสนับสนุนงานของวัด สิ่งที่ต้องการการเสริมสร้าง ได้แก่ การส่งเสริมให้มีการแต่งตั้งไวยาวัจกรองค์กร กลุ่มหรือชมรมพระพุทธศาสนาในท้องถิ่น และการจัดตั้งหรือพัฒนากองทุนเสริมสร้างความเข้มแข็งให้แก่สถาบันพระพุทธศาสนาในทุกอำเภอ พุทธศาสนิกชนที่เป็นประชาชนทั่วไป สิ่งที่ต้องการการเสริมสร้างได้แก่ การส่งเสริมให้ประชาชนเข้าร่วมกิจกรรมทางพระพุทธศาสนาในวัด การฝึกอบรมคุณธรรม จริยธรรม และการปฏิบัติธรรม พุทธศาสนิกชนที่เป็นนักเรียนนักศึกษาสิ่งที่ต้องการการ

^{๙๙} พระวันชัย ธนวิโส (กัณหาภาณูจาณะ), "การสำรวจทัศนคติของนิสิตมหาวิทยาลัย มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยที่มีต่อบทบาทของพระสงฆ์ในการพัฒนาการชนบท", **วิทยานิพนธ์ปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต (พระพุทธศาสนา)**, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๓)

^{๑๐๐} พระมหาสหัส ฐิตสารโ, “การบริหารองค์การคณะสงฆ์”, **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต**, (คณะครุศาสตร์: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๑)

^{๑๐๑} องสรภณอนันมพจน์ (พิสิษฐ เกียนบัว/ศรีวิชา), “การพัฒนารูปแบบการบริหารที่มีประสิทธิภาพของคณะสงฆ์อนัมนิกายในประเทศไทย”, **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต**, (สาขาวิชาพระพุทธศาสนา, บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๖)

ส่งเสริมได้แก่ การเรียนการสอนธรรมศึกษา การฝึกอบรมคุณธรรมจริยธรรม และการเข้าร่วมกิจกรรมทางพระพุทธศาสนา^{๑๐๒}

อินตา ศิริวรรณ ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การบริหารวัดด้านการปกครอง” ผลการวิจัยพบว่า การบริหารวัดต้องมีกลยุทธ์ที่หลากหลาย เพราะเป็นงานที่ต้องอาศัยเทคนิคและวิธีการที่ชาญฉลาด เนื่องจากเกี่ยวข้องกับหลายฝ่ายดำเนินการทุกด้าน เพื่อให้การบริหารคณะสงฆ์ซึ่งตั้งอยู่บนพื้นฐานของการบริหารวัด และเป็นฐานรองรับกิจการงานของพระศาสนาให้มีความก้าวหน้าสามารถอำนวยความสะดวกเสริมสร้างความผาสุก ความถูกต้อง ความเป็นระเบียบเรียบร้อยดีงาม และแสดงความเมตตาอนุเคราะห์ต่อปวงชนให้ปรากฏชัดทั้งในทางรูปธรรมและนามธรรม การบริหารวัดและการบริหารคณะสงฆ์จะต้องมีแผนนโยบาย เป้าหมายเพื่อจัดหาโครงการให้มีหลัก มีวิธีการและระเบียบงานที่เอื้ออำนวยต่อการดำเนินงานตามภารกิจของวัดด้านการปกครอง โดยมีหน้าที่บำรุงรักษาวัดให้เป็นไปด้วยดี การจัดการกิจการของวัดให้เป็นไปด้วยดี การจัดศาสนสมบัติของวัดให้เป็นไปด้วยดี การปกครองและสอดส่องให้บรรพชิต และคฤหัสถ์ในวัดประพฤติปฏิบัติชอบ การเป็นธุระในการศึกษาอบรม และสั่งสอนพระธรรมวินัยแก่บรรพชิตและคฤหัสถ์การให้ความสะดวกตามสมควรในการบำเพ็ญกุศลของประชาชน ทำการบันทึกประวัติถาวรวัตถุและปูชนียวัตถุภายในวัด ใครเป็นผู้สร้าง มีลักษณะอย่างไรสิ้นค่าก่อสร้างเท่าไร ภูมิ หอฉัน หอสวดมนต์ ศาลาการเปรียญ หอระฆัง โรงเรียนพระปริยัติธรรม อุโบสถ และสถานที่สำคัญภายในวัดทุกอย่างจะต้องบันทึกเก็บหลักฐานไว้เป็นอย่างดี^{๑๐๓}

พระครูสุจิตตานันท์ (พระมหาจำนงค์ ทินโพธิ์วงศ์ (หิตจิตโต)) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “หลักธรรมพรหมวิหาร ๔ ของเจ้าอาวาสมาใช้ในการบริหารงาน” ผลการวิจัยพบว่า การนำหลักธรรมพรหมวิหาร ๔ มาใช้ในการบริหารงาน โดยรวมค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ค่าเฉลี่ยมากที่สุด ได้แก่ ด้านเมตตา (ความปรารถนาให้ผู้อื่นได้รับสุข) รองลงมาด้านมูทิตา (ความยินดีเมื่อผู้อื่นได้ดี) และต่ำสุดด้าน กรุณา (ความปรารถนาให้ผู้อื่นพ้นทุกข์) ความคิดเห็นของข้อเสนอแนะที่มีค่าความถี่มากที่สุดด้าน เมตตา (ความปรารถนาให้ผู้อื่นได้รับสุข)^{๑๐๔}

นิวัติ จันทราช ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “คุณสมบัติของพระนักบริหารที่ดีที่ส่งผลต่อสภาพการบริหารจัดการวัดในเขตกรุงเทพมหานคร” ในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาคุณสมบัติของพระนักบริหารที่ดีที่ส่งผลต่อสภาพการบริหารจัดการวัด ในกรุงเทพมหานคร กรณีศึกษาเจ้าอาวาสหรือเลขาเจ้าอาวาส และเพื่อเปรียบเทียบคุณสมบัติของพระนักบริหารที่ดีที่ส่งผลต่อการบริหารจัดการวัดในเขตกรุงเทพมหานคร โดยกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ พระภิกษุที่ดำรงตำแหน่งเจ้าอาวาสหรือเลขาเจ้าอาวาส จำนวน ๒๐๕ รูป ในเขตกรุงเทพมหานคร ส่วนเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลเป็น

^{๑๐๒} ประมวล ดันยะ และคณะ, “การศึกษาแนวทางการเสริมสร้างความเข้มแข็งให้แก่สถาบันพระพุทธศาสนาในจังหวัดนครราชสีมา”, รายงานวิจัย, (นครราชสีมา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยวิทยาเขตนครราชสีมา, ๒๕๔๗)

^{๑๐๓} อินตา ศิริวรรณ, “การบริหารวัดด้านการปกครอง”, บทความวิชาการ, (มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๘)

^{๑๐๔} พระครูสุจิตตานันท์ (พระมหาจำนงค์ ทินโพธิ์วงศ์ (หิตจิตโต)), “หลักธรรมพรหมวิหาร ๔ ของเจ้าอาวาสมาใช้ในการบริหารงาน”, วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๕)

แบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์การถดถอย ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ ๙๕ และ คลาดเคลื่อนได้ไม่เกินร้อยละ ๕ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปสถิติเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ ผลการวิจัยพบว่า สถานภาพปัจจุบันของผู้ตอบแบบสอบถาม คือ เป็นผู้ช่วยเจ้าอาวาสมากกว่ารองเจ้าอาวาส ซึ่งส่วนใหญ่อายุ ๕๙ ปีขึ้นไป และมีอายุพรรษา ๓๔ พรรษาขึ้นไป ด้านวุฒิการศึกษา คือ นักธรรมชั้นเอก และวุฒิการศึกษาทางโลก คือ ปริญญาตรี คุณสมบัติของพระนักบริหารที่ดี โดยเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก สภาพการบริหารงาน การจัดการวัดของคณะสงฆ์ในเขตกรุงเทพมหานคร ด้านการวิเคราะห์นโยบาย ด้านการจัดการการเงิน และการคลัง ด้านการบริหารจัดการทรัพยากรมนุษย์ ด้านการจัดการสารสนเทศ ด้านการสัมพันธ์กับองค์กรอื่นๆ โดยเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก การทดสอบสมมุติฐานพบว่าคุณสมบัติของพระนักบริหารที่ดี การบริหารจัดการวัดในด้านการวิเคราะห์นโยบาย ด้านการเงินการคลัง ด้านการจัดการทรัพยากรมนุษย์ ด้านการสารสนเทศ และความสัมพันธ์กับองค์กรอื่น ๆ (ที่ระดับนัยสำคัญที่ ๐.๐๕)^{๑๐๕}

สุรสิทธิ์ ไกรสิน ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “วัดร้างในภาคอีสาน : การศึกษาวิกฤติ แนวทางการฟื้นฟูและพัฒนาวัดร้าง โดยการมีส่วนร่วมของชุมชน” ผลจากการวิจัยพบว่า ประวัติความเป็นมาของวัดร้างในภาคอีสาน ในแต่ละพื้นที่ที่ทำการวิจัย แต่ละวัดล้วนตั้งขึ้นพร้อมกับการตั้งบ้านเรือนและการสร้างชุมชนบางแห่งเมื่อชุมชนขยายเพิ่มมากขึ้น ทำให้เนื้อที่ภายในวัดคับแคบลง ซึ่งชุมชนถือว่าวัดเป็นสถานที่อันศักดิ์สิทธิ์เป็นศูนย์รวมทางจิตใจของประชาชนในชุมชนมาทุกยุคทุกสมัย ถ้าสถานที่ไม่เหมาะสมก็ต้องย้ายหรือไปสร้างวัดใหม่จึงทำให้วัดเก่าร้างไป ส่วนวัดที่มีสถานที่เหมาะสมอยู่แล้วแต่เนื่องจากสภาพเศรษฐกิจของชุมชนไม่ดี รวมไปถึงข้อวัตรปฏิบัติของพระสงฆ์ไม่เหมาะสม ทำให้วัดไม่มีพระจำพรรษาเป็นเหตุให้วัดร้างไปในที่สุด ด้านวิกฤติที่นำไปสู่การเกิดวัดร้างในภาคอีสาน เกิดจากกรณีดังต่อไปนี้คือ การแตกแยกความสามัคคีของคนในหมู่บ้าน เศรษฐกิจของชุมชนตกต่ำ ไม่มีผู้บวช สืบทอดศาสนทายาททางพุทธศาสนา ความขัดแย้งระหว่างพระภิกษุด้วยกัน ชาวบ้านขาดความศรัทธาในตัวพระสงฆ์ เนื้อที่ตั้งวัดมีไม่มากพอที่จะพัฒนาในด้านเสนาสนะและสิ่งปลูกสร้างต่างๆ และความเชื่อของชาวบ้านในเรื่องอำนาจของสิ่งเหนือธรรมชาติ วัดตั้งอยู่กลางหมู่บ้านและพื้นที่ต่ำกว่าบ้านของชาวบ้านเวลาฝนตกน้ำในหมู่บ้านจะไหลไปท่วมวัดซึ่งมีพื้นที่ต่ำ ก่อให้เกิดความเดือดร้อนแก่ชาวบ้านได้ สาเหตุที่นำไปสู่การเกิดวัดร้างภาคอีสานได้แก่ การแตกแยกความสามัคคีของคนในชุมชน ขาดศาสนทายาททางพุทธศาสนา ชาวบ้านขาดความเลื่อมใสในตัวพระสงฆ์ ส่วนแนวทางในการฟื้นฟูและพัฒนาวัดร้างนั้นสามารถทำได้โดยความร่วมมือระหว่างบ้าน วัด และโรงเรียน ด้วยการมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นสำคัญ เพื่อให้วัดเป็นศูนย์ของกิจกรรมที่เป็นประโยชน์แก่ชุมชน^{๑๐๖}

พระโชติ บดีรัฐ ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การบริหารงานของพระสังฆาธิการในเขตการปกครองคณะสงฆ์ภาค ๔ เพื่อความมั่นคงแห่งพระพุทธศาสนา” ผลการวิจัย พบว่า ๑. สภาพการบริหารงานของพระสังฆาธิการในเขตการปกครองคณะสงฆ์ภาค ๔ ใน ๓ ด้านมีผลดังนี้ ในการบริหาร

^{๑๐๕} นวดี จันทราช, “คุณสมบัติของพระนักบริหารที่ดีที่ส่งผลต่อสภาพการบริหารจัดการวัดใน เขต กรุงเทพมหานคร”, รายงานการวิจัย, (คณะบริหารธุรกิจ: มหาวิทยาลัยศรีปทุม, ๒๕๕๔)

^{๑๐๖} สุรสิทธิ์ ไกรสิน, “วัดร้างในภาคอีสาน: การศึกษาวิกฤติ แนวทางการฟื้นฟูและพัฒนาวัดร้างโดยการมีส่วนร่วมของชุมชน”, ปริญญานิพนธ์ดุขภักดิ์บัณฑิต, (สาขาวิชาวัฒนธรรมศาสตร์: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, ๒๕๕๒)

คน มีการสร้างและการพัฒนาภาวะผู้นำบุคลากรทางพระพุทธศาสนาให้มีประสิทธิภาพ ในการบริหารงานภาระงาน มีการออกกฎระเบียบในการปกครองคณะสงฆ์ และกำหนดโทษที่ละเมิดกฎระเบียบที่วางไว้ และในการบริหารองค์การ มีการทำงานเป็นทีม ๒. ประสิทธิภาพการบริหารงานของพระสังฆาธิการในเขตการปกครองคณะสงฆ์ภาค ๔ ใน ๓ ด้าน มีผลดังนี้ ในการบริหารคน มีการดำเนินไปอย่างรวดเร็ว สนองต่องานมอบหมายให้ทำโดยใช้คนให้ตรงกับความรู้และความสามารถในการบริหารภาระงาน มุ่งบริหารอย่างประหยัด คุ่มค่าและสนองต่อความต้องการของผู้มาติดต่อ และในการบริหารองค์การ ได้เน้นในเรื่องสร้างศรัทธาเข้าวัดและปฏิบัติธรรมมากขึ้น ๓. ศักยภาพการบริหารงานของพระสังฆาธิการในเขตการปกครองคณะสงฆ์ภาค ๔ ใน ๓ ด้าน มีผลดังนี้ ในการบริหารคน มีการนำจุดเด่นของบุคลากรมาใช้ในการบริหารงาน และแก้ปัญหาจุดด้อยของบุคลากรในการบริหารงาน ในการบริหารภาระงาน มีการประยุกต์เทคโนโลยีเข้ามาช่วยในการบริหารงาน และในการบริหารองค์การ มีการจัดทำแผนงานหรือโครงการเพื่อพัฒนาองค์การอย่างต่อเนื่อง ๔. สำหรับแนวทางในการพัฒนาคน การบริหารภาระงาน และการบริหารองค์การของพระสังฆาธิการในเขตการปกครองคณะสงฆ์ภาค ๔ ใน ๓ ด้าน มีข้อเสนอแนะดังนี้ ควรมีวิธีการพัฒนาคนให้เก่ง มีความรู้ความสามารถ ให้มีความรู้ความเข้าใจหลักพระศาสนาที่ถูกต้องโดยวิธีการส่งเสริมให้พระสังฆาธิการมีการศึกษาและพัฒนาภาวะผู้นำ มีการพัฒนาสมรรถนะภาระงานด้านการบริหาร โดยอบรมให้พระสังฆาธิการให้เป็นผู้นำในการพัฒนาจิตใจ จริยธรรมคุณธรรมและให้มีความรู้และทักษะในเรื่องการปกครองกันไม่ให้พุทธศาสนิกชนเสื่อมศรัทธาในพระพุทธศาสนาและตั้งมั่นความเชื่อ ความเลื่อมใสในพระพุทธศาสนาอย่างยั่งยืนต่อไป^{๑๐๗}

พระวิฑูรย์ ฐานเมธี (บุญพร้อม) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การศึกษาความคิดเห็นของประชาชนต่อการบริหารกิจการคณะสงฆ์ในจังหวัดหนองบัวลำภู” ผลการศึกษามีพบว่า ความคิดเห็นของประชาชนต่อการบริหารกิจการคณะสงฆ์ในจังหวัดหนองบัวลำภู ทั้ง ๖ ด้าน พบว่า ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาในแต่ละด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน การเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนต่อการบริหารกิจการคณะสงฆ์ในจังหวัดหนองบัวลำภู โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลพบว่า ประชาชนที่มีเพศ สถานภาพสมรส และอาชีพที่ต่างกัน มีความคิดเห็นของประชาชนต่อการบริหารกิจการคณะสงฆ์ในจังหวัดหนองบัวลำภู โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้ ส่วนประชาชนที่มีอายุ และการศึกษา ที่ต่างกัน มีความคิดเห็นของประชาชนต่อการบริหารกิจการคณะสงฆ์ในจังหวัดหนองบัวลำภู โดยภาพรวมแตกต่างกัน จึงยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้ อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ ๐.๐๕ ปัญหาเกี่ยวกับการบริหารกิจการคณะสงฆ์ในจังหวัดหนองบัวลำภู พบว่า พระภิกษุสามเณรมีมาก จึงทำให้ผู้ปกครองดูแลไม่ทั่วถึง ผู้ปกครองไม่ทราบปัญหาที่แท้จริงของผู้ใต้บังคับบัญชา การศึกษาในประโยคบาลีชั้นสูง ๆ ยังมีน้อย ขาดครู-อาจารย์ที่ทำการสอนนักธรรมและบาลีในชั้นสูง ยังขาดบุคลากรที่มีคุณภาพ โดยเฉพาะด้านพระภิกษุสามเณร ผู้มีความรู้ควบคู่ไปกับการปฏิบัติด้านกรรมฐาน การสนับสนุนในเรื่องทุนการศึกษาสำหรับนักเรียนที่มีการศึกษาในระดับสูงค่อนข้างน้อย มีการจัดอบรมและเผยแผ่พระพุทธศาสนาให้แก่พระภิกษุสามเณร

^{๑๐๗} พระโชติ บดีรัฐ, “การบริหารงานของพระสังฆาธิการในเขตการปกครองคณะสงฆ์ภาค ๔ เพื่อความมั่นคงแห่งพระพุทธศาสนา”, **วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรดุษฎีบัณฑิต**, สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ในพระบรมราชูปถัมภ์, ๒๕๕๔).

และบุคคลทั่วไปยังคงค่อนข้างน้อย ประชาชนไม่ค่อยมีโอกาสได้ฟังธรรมมากนัก นอกจากตามเทศกาลต่าง ๆ การจัดสรรที่อยู่อาศัยของพระภิกษุสามเณรของแต่ละวัด ยังไม่ค่อยดีเท่าที่ควร รูปแบบการก่อสร้างของแต่ละวัดมีความแตกต่างกันมาก บางวัดมีสิ่งก่อสร้างเกินความจำเป็น การสร้างสิ่งอำนวยความสะดวกแก่ประชาชนรอบ ๆ วัดยังมีน้อย และการจัดกิจกรรมที่เป็นส่วนรวมบางอย่างไม่ควรจัดภายในวัด ส่วนข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการบริหารกิจการคณะสงฆ์ในจังหวัดหนองบัวลำภู พบว่า ควรแบ่งการปกครองในส่วนย่อย ๆ เพื่อการปกครองได้ทั่วถึง เพิ่มความเข้มงวดในการตรวจตราภายในวัด ควรจัดให้มีการประชุมพระภิกษุสามเณรทุก ๆ เดือน เพื่อความเป็นระเบียบเรียบร้อย ควรจัดให้มีกฎระเบียบอย่างเท่าเทียมกัน ควรมีการสนับสนุนการศึกษาของพระภิกษุสามเณรจากรัฐบาลและเอกชน ควรสนับสนุนการศึกษานักธรรมและบาลีในชั้นสูง ๆ ควรสรรหาบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถในนักธรรมและบาลีในชั้นสูง ๆ มาทำการสอน ควรมีการสนับสนุนการศึกษาทางโลกและทางธรรม ควรมอบทุนการศึกษาแก่พระภิกษุสามเณรที่สอบผ่านเพื่อเป็นขวัญกำลังใจ เพิ่มบุคลากร ควรมีการสนับสนุนในเรื่องทุนการศึกษาสำหรับนักเรียนให้มีการศึกษาในระดับที่สูง ๆ ขึ้นไป ควรจัดตั้งมูลนิธิเพื่อการศึกษาธรรมะ สำหรับบุคคลทั่วไป และพระภิกษุสามเณร ส่งเสริมและจัดอบรมพระภิกษุนักเผยแผ่พระพุทธศาสนา ควรให้พระภิกษุสามเณรได้มีการจัดอบรมธรรมะหรือหลักการปฏิบัติหรือควรจัดให้มีการสนทนาธรรมกันตามสมควร ควรมีการจัดค่ายคุณธรรม หรือค่ายพุทธบุตรอยู่เสมอ ๆ ควรเน้นในเรื่องหลักธรรมในการแสดงธรรมให้มากกว่านี้ ควรมีการจัดสรรที่อยู่ให้เพียงพอกับจำนวนของพระภิกษุสามเณรเพื่อลดความแออัด ควรมีการควบคุมการก่อสร้างไม่ให้เกินความจำเป็น ควรทำความเข้าใจในการใช้ที่ดินสาธารณะเพื่อความสามัคคี ควรมีผู้สนับสนุนในการสร้างสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ บริเวณรอบวัด และไม่ควรจัดกิจกรรมที่ไม่เกี่ยวข้องกับพระพุทธศาสนาภายในบริเวณวัด^{๑๐๔}

สรุปได้ว่า ปัญหาในการบริหารจัดการวัดส่วนใหญ่เกิดจากผู้บริหารวัดขาดภาวะผู้นำที่ดี ขาดความต่อเนื่องในการบริหารจัดการวัดเมื่อเปลี่ยนเจ้าอาวาส การขาดแคลนศาสนทายาทและการพัฒนาศาสนทายาท การฝึกอบรมที่ขาดประสิทธิภาพ ขาดการวางแผนงานทั้งระยะสั้นและระยะยาว โครงสร้างการบริหารจัดการของวัดขาดระบบการบริหารจัดการที่ดีและไม่เป็นระบบ วัดขาดความร่วมมือร่วมใจ ร่วมเย็น ซึ่งเป็นสาเหตุให้เกิดความเสื่อมถอยของความเชื่อถือศรัทธาของพุทธศาสนิกชนที่อาศัยอยู่ในชุมชนโดยรอบวัด กล่าวโดยสรุปได้ว่า ปัญหาของการบริหารจัดการวัดส่วนใหญ่เกิดจากบุคลากรและระบบการบริหารจัดการที่ดี

๒.๖.๒ งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับวัดเป็นศูนย์กลางชุมชน

จากการศึกษาทบทวนเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับวัดเป็นศูนย์กลางชุมชน ปรากฏว่ามีผู้ได้ทำการศึกษาวิจัยในเรื่องที่เกี่ยวข้องไว้หลายท่าน ดังนี้

พระสมุห์ทรง สญญโต (ทองคุ่ม) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “บทบาทของวัดไร่ขิงที่มีต่อการส่งเสริมคุณภาพชีวิตของประชาชนในเขตตำบลไร่ขิง อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม” ผลการวิจัยพบว่า ๑. บทบาทของวัดไร่ขิงที่มีต่อการส่งเสริมคุณภาพชีวิตของประชาชนในเขตตำบลไร่ขิง อำเภอ

^{๑๐๔} พระวิฑูรย์ ฐานเมธี (บุญพร้อม) , “การศึกษาความคิดเห็นของประชาชนต่อการบริหารกิจการคณะสงฆ์ในจังหวัดหนองบัวลำภู”, วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๓).

สามพราน จังหวัดนครปฐม พบว่า ประชาชนมีความคิดเห็นต่อบทบาทของวัดไร่ขิงที่มีต่อการส่งเสริมคุณภาพชีวิตของประชาชนในเขตตำบลไร่ขิง อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ๒. ผลการเปรียบเทียบบทบาทของวัดไร่ขิงที่มีต่อการส่งเสริมคุณภาพชีวิตของประชาชนในเขตตำบลไร่ขิง อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม ทดสอบสมมติฐานโดยการวิเคราะห์ความแตกต่างตัวแปร พบว่า เพศ อายุ รายได้ และอาชีพ มีผลให้ประชาชนมีความคิดเห็นต่อบทบาทของวัดไร่ขิงที่มีต่อการส่งเสริมคุณภาพชีวิตของประชาชนในเขตตำบลไร่ขิง อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม ไม่แตกต่างกัน จึงเป็นการปฏิเสธสมมติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้ ส่วนด้านระดับการศึกษา แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๑ ซึ่งยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้ ๓. ผลการสัมภาษณ์ พบว่า วัดไร่ขิงมีบทบาทในการส่งเสริมคุณภาพชีวิตประชาชนในเขตตำบลไร่ขิง อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม เป็นอย่างมาก และมีบทบาทโดยใช้การบริหารกิจการคณะสงฆ์เข้ามาส่งเสริมคุณภาพชีวิตประชาชน ซึ่งประกอบด้วย ๓ ด้าน ด้วยกัน ด้านการเผยแผ่ การพัฒนาจิตใจ และด้านการสาธารณสงเคราะห์ ๔. ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับบทบาทของวัดไร่ขิงที่มีต่อการส่งเสริมคุณภาพชีวิตของประชาชนในเขตตำบลไร่ขิง อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม พบว่า วัดไร่ขิงควรมีการวางแผนการเผยแผ่พระพุทธศาสนาเชิงรุก เนื่องจากประชาชนไม่ค่อยให้ความสำคัญ วัดไร่ขิงต้องเข้าไปให้ใกล้ประชาชนมากที่สุด เพื่อเผยแผ่ธรรมให้ประชาชนได้ทราบข้อดี และข้อเสีย ในการดำเนินชีวิต เพื่อให้การดำเนินชีวิตของประชาชนไปในทางที่ถูกต้องเพื่อประโยชน์แก่ประชาชนเอง ผู้อื่น และสังคม^{๑๐๙}

มนัส ภาคภูมิ และคณะ ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของเจ้าอาวาสในการพัฒนาวัดให้เป็นศูนย์กลางของชุมชน” ผลการวิจัยพบว่า กระบวนการบริหารของเจ้าอาวาสทุกรูป มีกระบวนการ “แบบธรรมาธิปไตย” กล่าวคือ เป็นการบริหารที่ทุกคนมีส่วนร่วมรับฟังความคิดเห็น ในลักษณะการปรึกษาหารือโดยมุ่งประโยชน์ส่วนรวมเป็นที่ตั้งและปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของเจ้าอาวาสในการพัฒนาวัดให้เป็นศูนย์กลางของชุมชน แบ่งเป็น ๒ ปัจจัย คือ ปัจจัยหลักหรือปัจจัยโดยตรง ประกอบด้วย ความสามารถพิเศษ หรือคุณลักษณะเฉพาะพิเศษของเจ้าอาวาส บุคลิกภาพ/ภาวะผู้นำ เช่น ความมีมนุษยสัมพันธ์ ความซื่อสัตย์ การปฏิบัติตนในพระธรรมวินัย และกระบวนการบริหารและการทำงานอย่างเป็นระบบ อาทิ การจัดองค์กรการบริหารบุคลากร การติดตามงาน การบริหารการเงิน เป็นต้น และปัจจัยเสริมคือ ปัจจัยที่มีส่วนสนับสนุนได้แก่ สภาพแวดล้อมทำเลที่ตั้งบรรยากาศในวัดและการที่วัดมีลักษณะพิเศษเฉพาะเช่น เป็นโบราณสถานมีโบราณวัตถุทางศิลปวัฒนธรรม และอื่นๆ^{๑๑๐}

เจียบ ไทยยิ่ง ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของเจ้าอาวาสในการพัฒนาวัดให้เป็นศูนย์กลางของชุมชน กรณีศึกษา : ภาคเหนือและภาคตะวันออกเฉียงเหนือ” ผลการศึกษาพบว่า กระบวนการบริหารของเจ้าอาวาสทุกรูป มีกระบวนการแบบ “ธรรมาธิปไตย” กล่าวคือ เป็นการบริหารที่ทุกคนมีส่วนร่วมรับฟังความคิดเห็นซึ่งกันและกัน ในลักษณะของการ

^{๑๐๙} พระสมุห์ทรง สณฺญโต (ทองคุ่ม) ที่ได้วิจัยเรื่อง “บทบาทของวัดไร่ขิงที่มีต่อการส่งเสริมคุณภาพชีวิตของประชาชนในเขตตำบลไร่ขิง อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม”, วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๖).

^{๑๑๐} มนัส ภาคภูมิ และคณะ, “ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของเจ้าอาวาสในการพัฒนาวัดให้เป็นศูนย์กลางของชุมชน”, รายงานการวิจัย, (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์การศาสนา, ๒๕๕๐)

ปริกษาหารือ โดยมุ่งประโยชน์ส่วนรวมและสังคมเป็นที่ตั้งและปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของเจ้าอาวาสในการพัฒนาวัดให้เป็นศูนย์กลางของชุมชนได้เป็นอย่างดี มี ๒ กลุ่ม คือ ๑. กลุ่มปัจจัยเสริมแบ่งย่อยออกเป็น ๓ ปัจจัย ได้แก่ ปัจจัยสิ่งแวดล้อมทางวัฒนธรรมและสถานที่สำคัญทางประวัติศาสตร์ ปัจจัยที่เป็นคุณสมบัติเฉพาะของบุคคลที่เกิดขึ้นในตัวบุคคลนั้น จากการอบรมสั่งสอนและการเลี้ยงดูตั้งแต่เล็กและปัจจัยด้านทำเลที่ตั้งของวัด ๒. กลุ่มปัจจัยหลักหรือปัจจัยด้านการบริหารปัจจัยด้านนี้เกิดจากการเรียนรู้ฝึกฝนและลงมือปฏิบัติของภิกษุศึกษาแต่ละรูป จำแนกได้ ๗ ปัจจัยย่อยคือ ๑) ปัจจัยความชัดเจนในด้านวัตถุประสงค์ พบว่าภิกษุศึกษาทุกรูปมีความชัดเจนในการปฏิบัติงานของตนเองและรู้ทิศทางการดำเนินงานของตนเอง ๒) ปัจจัยด้านความเข้าใจในการทำงาน ทำให้การมอบหมายงานเป็นไปด้วยดีและมีประสิทธิภาพ ๓) ปัจจัยด้านการวางแผนและการปฏิบัติงานอย่างมีระบบ แม้ภิกษุศึกษาเกือบทุกรูปไม่มีระบบการวางแผนที่เป็นลายลักษณ์อักษร แต่ทุกรูปก็มีความสามารถในการทำงานอย่างเป็นระบบโดยอาศัยพระธรรมวินัย ๔) ปัจจัยด้านความสามารถในการใช้คน เจ้าอาวาสทุกรูปที่เป็นภิกษุศึกษา มีหลักและวิธีการใช้คนให้ถูกกับงานได้ทั้งคนและได้ทั้งงาน ๕) ปัจจัยด้านความเป็นผู้นำ เจ้าอาวาสทุกรูปมีภาวะผู้นำสูงมาก ภาวะผู้นำนี้เป็นผลมาจากศรัทธาเลื่อมใส ๖) ปัจจัยด้านความสามารถในการติดตามและการควบคุมงาน คือการใช้หลักอิทธิบาท ๔ คือ ฉันทะ วิริยะ จิตตะ และวิมังสา จึงทำให้งานดำเนินไปตามเป้าหมาย ๗) ปัจจัยการเอาใจใส่ด้านจารีตประเพณี มารยาทและกิจของสงฆ์ เจ้าอาวาสทุกรูปเป็นผู้ที่รักษากฎระเบียบตามพระธรรมวินัยและกฎหมายตราสามดวงเคร่งครัดมาก ทุกรูปจึงเป็นพระสุปฏิปันโน ปฏิบัติดี ปฏิบัติงามและปฏิบัติชอบ^{๑๑๑}

พระมหาอำพล กตทีโป ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “บทบาทพระสงฆ์ในการสืบสานวัฒนธรรมไทยรามัญในจังหวัดสมุทรสาคร” ผลการวิจัยพบว่า ๑. ระดับความคิดเห็นของชาวไทยรามัญที่มีต่อบทบาทของพระสงฆ์ในการสืบสานวัฒนธรรมไทยรามัญในจังหวัดสมุทรสาคร พบว่า ประชาชนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทของพระสงฆ์ในการสืบสานวัฒนธรรมไทยรามัญ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ๒. การวิเคราะห์เปรียบเทียบความคิดเห็นของชาวไทยรามัญที่มีต่อบทบาทของพระสงฆ์ในการสืบสานวัฒนธรรมไทยรามัญในจังหวัดสมุทรสาคร โดยจำแนกตามสถานภาพส่วนบุคคล โดยภาพรวม ประชาชนชาวไทยรามัญที่มี เพศ สถานภาพ วุฒิการศึกษา อาชีพ ที่ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อบทบาทของพระสงฆ์ในการสืบสานวัฒนธรรมไทยรามัญในจังหวัดสมุทรสาคร ไม่แตกต่างกัน ซึ่งปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้ ส่วนประชาชนชาวไทยรามัญที่มี อายุ รายได้ ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อบทบาทของพระสงฆ์ในการสืบสานวัฒนธรรมไทยรามัญในจังหวัดสมุทรสาคร ที่ต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ ซึ่งยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้ ๓. ปัญหาเกี่ยวกับบทบาทของพระสงฆ์ในการสืบสานวัฒนธรรมไทยรามัญในจังหวัดสมุทรสาคร คือ ควรส่งเสริมให้มีการใช้ภาษามอญในการสื่อสารชีวิตประจำวัน ไม่ค่อยมีคนไทยชาวรามัญ ได้ใช้งานมาก และพระสงฆ์ไม่ค่อยมีบทบาทหรือส่วนร่วมในการส่งเสริมวิถีชีวิตความเป็นอยู่แบบไทยรามัญ ผลการสัมภาษณ์ พบว่า พระสงฆ์มีความสำคัญเกี่ยวกับบทบาทพระสงฆ์ในการสืบสานวัฒนธรรมของชาวไทยรามัญ ซึ่งพระสงฆ์เป็น

^{๑๑๑} ฉะแยบ ไทยยัง, “ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของเจ้าอาวาสในการพัฒนาวัดให้เป็นศูนย์กลางของชุมชนภิกษุศึกษา :ภาคเหนือและภาคตะวันออกเฉียงเหนือ”, รายงานการวิจัย, (กรุงเทพมหานคร: กองแผนงานกรมการศาสนา, ๒๕๔๑)

ต้นแบบในการอนุรักษ์ภาษา ขนบธรรมเนียม ประเพณีและวัฒนธรรม ความเชื่อเกี่ยวกับศาสนา และวิถีชีวิตความเป็นอยู่ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับบทบาทของพระสงฆ์ในการสืบสานวัฒนธรรมไทยรามัญในจังหวัดสมุทรสาคร คือ ควรส่งเสริมให้มีการใช้ภาษามอญให้แก่คนไทยชาวรามัญ และพระสงฆ์ควรมีบทบาทหรือส่วนร่วมในการส่งเสริมวิถีชีวิตความเป็นอยู่แบบไทย-รามัญ^{๑๑๒}

สุดใจ สะอาดยิ่ง ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “รูปแบบการพัฒนาวัดเป็นศูนย์กลางการแก้ไขปัญหาของประชาชนในระดับหมู่บ้าน จังหวัดสุรินทร์” ผลการวิจัยพบว่า ๑) สภาพการดำเนินงานของวัดที่เป็นวัดเป็นศูนย์กลางการแก้ไขปัญหาของประชาชนในหมู่บ้านพบว่า ประชาชนต้องการให้วัดเป็นศูนย์กลางการแก้ไขปัญหาของประชาชน วัดยังเป็นศูนย์รวมจิตใจของประชาชน เป็นสถานประกอบพิธีกรรมและงานประเพณีวัฒนธรรม วัดขาดความพร้อมที่จะเป็นศูนย์กลางการแก้ไขปัญหาของประชาชน เช่นด้านอาคารสถานที่สภาพแวดล้อม สิ่งอำนวยความสะดวก และการคมนาคมมายังวัด พระยังขาดความรู้ความเข้าใจที่จะเป็นศูนย์กลางการแก้ไขปัญหาของประชาชน พระกับประชาชนยังห่างเหินขาดความเข้าใจซึ่งกันและกันในการแก้ไขปัญหา ปัจจุบันวัดมีพระ เณรที่จำพรรษาที่วัดน้อย และยังขาดการพัฒนาและการให้การศึกษาสำหรับภิกษุ สามเณร ๒) รูปแบบการพัฒนาวัดเป็นศูนย์กลางการแก้ไขปัญหาของประชาชนในหมู่บ้านประกอบด้วย (๑) การจัดตั้งองค์กรพัฒนาวัดเป็นศูนย์กลางการแก้ไขปัญหาของประชาชนรับผิดชอบโดยมีสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ พระสังฆาธิการ หน่วยงานรัฐ และเอกชน (๒) การจัดตั้งองค์กรพัฒนาวัดเป็นศูนย์กลางการแก้ไขปัญหาของประชาชนในระดับวัดรับผิดชอบโดยมีวัด ชุมชน และกลุ่มสังคมในระดับหมู่บ้าน (๓) การดำเนินการพัฒนาด้านกายภาพ ด้านบุคลากร และด้านกระบวนการแก้ไขปัญหา ให้วัดในจังหวัดสุรินทร์ โดยมีวัด ชุมชนและกลุ่มสังคม รับผิดชอบและมีสถาบันการศึกษาต่างๆ ร่วมรับผิดชอบในด้านการพัฒนาบุคลากร (๔) การประชาสัมพันธ์ และสร้างความตระหนักให้ เจ้าอาวาส พระเณร และประชาชนในระดับหมู่บ้าน ให้ร่วมพัฒนาวัดเป็นศูนย์กลางการแก้ไขปัญหาของประชาชน ๓) การพัฒนาด้านกายภาพ ด้านบุคลากร และด้านกระบวนการแก้ไขปัญหา ประกอบด้วย (๑) ด้านกายภาพ ประกอบด้วยการพัฒนา ๑) วัดมีอาคารสถานที่เพียงพอ รมรื่นสะอาด ๒) มีสิ่งอำนวยความสะดวก เช่น อุปกรณ์ ห้องน้ำ สาธารณูปโภค และ ๓) การคมนาคมมายังวัดสะดวกสบาย และปลอดภัย (๒) ด้านบุคลากร ประกอบด้วยการพัฒนา ๑) พัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ความสามารถในการบริหารจัดการ ๒) พัฒนาเจ้าอาวาส พระ เณร เป็นแบบอย่างที่ดี และเป็นผู้นำของชุมชน และ ๓) การส่งเสริมให้มีพระ เณร ในวัดมากขึ้น (๓) ด้านกระบวนการแก้ไขปัญหา ประกอบด้วยการพัฒนา ๑) ให้มีคณะทำงานของวัดในการแก้ไขปัญหาของประชาชน ๒) ให้คณะทำงานมาจากทุกกลุ่มของชุมชน และสังคมและใช้กระบวนการแก้ไขปัญหาให้ใช้หลักทางพระพุทธศาสนาและใช้กิจกรรมทางพุทธศาสนา^{๑๑๓}

^{๑๑๒} พระมหาอำพล กตทีโป ที่ได้วิจัยเรื่อง “บทบาทพระสงฆ์ในการสืบสานวัฒนธรรมไทยรามัญในจังหวัดสมุทรสาคร” , **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต**, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๖).

^{๑๑๓} สุดใจ สะอาดยิ่ง, รูปแบบการพัฒนาวัดเป็นศูนย์กลางการแก้ไขปัญหาของประชาชนในระดับหมู่บ้าน จังหวัดสุรินทร์”, **รายงานการวิจัย**, (มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์: กระทรวงศึกษาธิการ, ๒๕๕๖).

พระครูสุนันทกิจโกศล (สุวัฒน์ สุวฑฺฒโน) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “บทบาทของเจ้าอาวาสต่อการพัฒนาวัดเป็นศูนย์กลางชุมชนในอำเภอดอนพุด จังหวัดสระบุรี” ผลการวิจัยพบว่า ระดับบทบาทของเจ้าอาวาสต่อการพัฒนาวัดเป็นศูนย์กลางชุมชน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก แนวทางการบริหาร การจัดการและปัจจัยที่ช่วยส่งเสริมให้วัดเป็นศูนย์กลางของชุมชน คือ ๑) ด้านศาสนพิธี/กิจกรรม ได้แก่ ควรปรับปรุงรูปแบบการประกอบศาสนพิธี และ ส่งเสริมประชาชน ให้เข้าร่วมในกิจกรรมทาง พิธีกรรมทางพระพุทธศาสนา ๒) ด้านศาสนบุคคล/บุคลากร ได้แก่ ควรคัดเลือกบุคคลที่จะเข้ามาบวช และส่งเสริมให้พระภิกษุสามเณรอบรมสั่งสอนธรรมะแก่ประชาชน ๓) ด้านศาสนวัตถุ/สถานที่ ได้แก่ ควรบูรณะและปฏิสังขรณ์ ศาสนสถานภายในวัดให้มีความเรียบร้อยสวยงาม สงบร่มรื่น เหมาะแก่การ ปฏิบัติธรรมหรือนั่งสมาธิ ข้อเสนอแนะสำหรับนำไปปฏิบัติในการบริหารและการจัดการวัดให้เป็น ศูนย์กลางของชุมชนและปัจจัยที่ช่วยส่งเสริมให้วัดเป็นศูนย์กลางของชุมชน คือ ๑) ควรมีการปรับปรุง รูปแบบของการประกอบศาสนพิธีให้มีความเหมาะสมมากยิ่งขึ้น ๒) ควรคัดเลือกบุคคลที่จะเข้ามา บวชเรียนให้รอบคอบกว่านี้ และส่งเสริมให้พระภิกษุสามเณรอบรมสั่งสอนธรรมะแก่ประชาชนอย่าง เป็นประจำ ๓) ควรมีการบูรณะและปฏิสังขรณ์ ศาสนสถานภายในวัดให้มีความเรียบร้อยสวยงาม ๔) ควรส่งเสริมและชักชวนให้ชาวชุมชน ได้เข้าร่วมในกิจกรรมและพิธีกรรมต่างๆทางศาสนา และพัฒนา วัดให้ดูสะอาด ๕) ควรปรับปรุงสภาพแวดล้อมของวัดให้มีความสงบร่มรื่นเหมาะแก่การปฏิบัติธรรม หรือนั่งสมาธิ และนำตัวอย่างไปใช้กับชุมชน^{๑๑๔}

พระมหาเรืองเดช ถาวรธมโม (ศรีประสม) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การบริหารจัดการกิจการ คณะสงฆ์ให้เป็นศูนย์การเรียนรู้ของชุมชนวัดไผ่ล้อม ตำบลจันทน์मित อำเภอมืองจันทบุรี จังหวัด จันทบุรี” ผลการวิจัย พบว่า ปัจจัยทั้งภายในและภายนอกที่ส่งผลให้ภารกิจหรือกิจกรรมของวัด บังเกิดผลสำเร็จคือ ๑) พระสงฆ์ชั้นปกครองของวัด ได้ประพฤติปฏิบัติตามพระธรรมวินัยอย่าง เคร่งครัด เป็นแบบอย่างที่ดี สร้างความศรัทธาให้เกิดแก่ประชาชน เมื่อประชาชนเกิดความศรัทธา วัด จึงสามารถปฏิบัติภารกิจต่างๆ จนบังเกิดผลสำเร็จได้ในที่สุด ๒) มีการจัดระบบการบริหารงานในวัด โดยการวางระเบียบและมอบอำนาจหน้าที่ในการปฏิบัติภารกิจต่างๆ ของวัดให้แก่รองเจ้าอาวาส ผู้ช่วยเจ้าอาวาส และพระภิกษุสงฆ์ในวัด ตามความรู้ความสามารถรวมถึงการตัดสินใจ ได้ตามความเห็น เหมาะสมทำให้เกิดความคล่องตัวในการดำเนินงานต่างๆ ตามภารกิจของวัดอย่างมีประสิทธิภาพ และ เกิดประสิทธิผลยิ่ง ๓) การสร้างคตินิยมประจำใจของเจ้าอาวาสแต่ละรูป เปรียบเสมือนสัญลักษณ์ใน การเตือนใจสำหรับพระภิกษุสามเณรและประชาชนรอบวัดให้ยึดถือปฏิบัติ ๔) วัดสืบทอดวิธีการระบบ และระเบียบปฏิบัติต่างๆ ซึ่งเป็นที่ยอมรับของชุมชนและประชาชน ให้คงอยู่เป็นวัฒนธรรมประเพณีคู่ กับวัดสืบไป ๕) วัดทำหน้าที่เป็นสื่อกลางในการโอนถ่ายระหว่างผู้ให้และผู้รับ เพื่อสร้างโอกาสให้แก่ ผู้ด้อยโอกาสในด้านต่างๆ ส่งเสริมให้เกิดความเสมอภาค และเกื้อกูลกันในสังคม ๖) การสร้างสาย สัมพันธ์ในระหว่างวัดกับชุมชน และวัดกับประชาชน เป็นการดึงชุมชนและประชาชนเข้าหาวัด แนะนำวัดสู่ชุมชนและประชาชนเพื่อสร้างความสัมพันธ์และการพึ่งพาซึ่งกันและกัน ๗) การสร้าง

^{๑๑๔} พระครูสุนันทกิจโกศล (สุวัฒน์ สุวฑฺฒโน) , “บทบาทของเจ้าอาวาสต่อการพัฒนาวัดเป็นศูนย์กลาง ชุมชนในอำเภอดอนพุด จังหวัดสระบุรี” , วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัย มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๖).

ความรู้สึกให้เกิดแก่ประชาชนว่า “วัดเป็นแหล่งเรียนรู้ของชุมชน” ประชาชนเข้ามาร่วมใน “ศูนย์การเรียนรู้ของวัด”^{๑๑๕}

สุญาดา สุนทรสารทูล ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “รูปแบบความร่วมมือของบ้าน วัด โรงเรียน และชุมชน ในการสร้างภูมิคุ้มกันทางวัฒนธรรมแก่เด็กและเยาวชนในเขตปริมณฑลกรุงเทพมหานคร” ผลการวิจัย พบว่า มี ๔ รูปแบบ ได้แก่ ๑) สร้างครอบครัวต้นแบบที่มีภูมิคุ้มกันทางวัฒนธรรมที่ดีมาเป็นต้นแบบ และขยายผลโดยการจัดกิจกรรมร่วมกับครอบครัวที่เข้าร่วมโครงการ และมีการขยายผลไปสู่ชุมชนใกล้เคียง ๒) สถานศึกษาจัดทำหลักสูตรการเรียนรู้วัฒนธรรมชุมชนเกี่ยวกับหลักแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง โดยใช้ความร่วมมือระหว่าง บ้าน วัดโรงเรียน ชุมชน ภาครัฐรวมถึงภาคเอกชน เริ่มตั้งแต่ การวางแผน การปฏิบัติการ การตรวจสอบการดำเนินการให้เหมาะสม รวมถึงการประเมินผล ๓) จัดทำพื้นที่ชุมชนให้มีมูลค่าเพิ่มทางสังคม โดยชุมชนจัดตั้งศูนย์คอมพิวเตอร์พร้อมทั้งมีครูอาสาสมัครในพื้นที่คอยดูแลและให้คำแนะนำ ๔) ภาครัฐเป็นแกนกลางในการเชิญชวนภาคเอกชนเข้ามามีบทบาทในการสนับสนุนงบประมาณการจัดกิจกรรมความร่วมมือระหว่าง บ้าน วัด โรงเรียน และชุมชน พร้อมทั้งจัดทำโครงการเพื่อนำครอบครัวต้นแบบไปประชาสัมพันธ์และมีการขยายผลโดยพาครอบครัวต้นแบบไปศึกษาดูงานหลักแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง^{๑๑๖}

ณดา จันทรสม ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การบริหารการเงินของวัดในประเทศไทย” ผลการวิจัยพบว่า วัดมีบทบาทสำคัญต่อสังคมไทยมาแต่อดีตเป็นเวลายาวนาน ความผูกพันกับวัดเกี่ยวข้องกับบุคคล ชุมชน และสังคมมีความสัมพันธ์กันตั้งแต่ช่วงวัยแรกและช่วงสุดท้ายของชีวิต กิจกรรมภายในวัดมีความหลากหลาย ตั้งแต่เพียงเป็นสถานที่พำนักของพระภิกษุสงฆ์ ให้พุทธศาสนิกชนเข้ามาทำบุญและประกอบศาสนกิจต่างๆ จนถึงการเป็นแหล่งท่องเที่ยว แหล่งนันทนาการ ศูนย์กลางการเรียนรู้ การพัฒนา การสนับสนุนกิจกรรมต่างๆ ของชุมชน กิจกรรมที่มีการดำเนินการในวัดมีความหลากหลาย ได้แก่ การทำบุญ ทำทาน ในรูปแบบต่างๆ การประกอบพิธีกรรมทางศาสนา งานศพ งานบวช งานแต่งงาน งานวันเกิด ฯลฯ การเช่าหาวัตถุมงคล การจัดงานนันทนาการในรูปแบบต่างๆ (งานวัด) เป็นต้น นอกจากนั้นแล้ว พุทธศาสนิกชนชาวไทยมีบทบาทในการเข้าไปร่วมในการพัฒนาอุปถัมภ์ และบำรุงรักษาวัดในรูปแบบต่างๆ แต่ที่นิยมทำกันอย่างมากโดยเฉพาะในยุคที่ความเจริญก้าวหน้าทางเศรษฐกิจได้ทำให้วิถีชีวิตของคนมีความเร่งรีบมากขึ้น คือการบริจาค ซึ่งมักจะเป็นการบริจาคในรูปของเงินเป็นหลัก โดยพุทธศาสนิกชนทั้งหลายถือการบริจาครูปธรรมเป็นการทำบุญและทำนุบำรุงพระพุทธศาสนา^{๑๑๗}

^{๑๑๕} พระมหาเรืองเดช ถาวรธมโม, (ศรีประสม), ดร., “การบริหารจัดการกิจการคณะสงฆ์ให้เป็นศูนย์การเรียนรู้ของชุมชนวัดไผ่ล้อม ตำบลจันทนิมิต อำเภอเมืองจันทบุรี จังหวัดจันทบุรี”, รายงานวิจัย, (หน่วยวิทยบริการ คณะสังคมศาสตร์วัดไผ่ล้อม (พระอารามหลวง), มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๔).

^{๑๑๖} สุญาดา สุนทรสารทูล, “รูปแบบความร่วมมือของบ้าน วัด โรงเรียนและชุมชน ในการสร้างภูมิคุ้มกันทางวัฒนธรรมแก่เด็กและเยาวชนในเขตปริมณฑลกรุงเทพมหานคร”, วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต, (สาขาวิชาวัฒนธรรมศาสตร์: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, ๒๕๕๒).

^{๑๑๗} ณดา จันทรสม, “การบริหารการเงินของวัดในประเทศไทย”, รายงานวิจัย, (คณะพัฒนาการเศรษฐกิจ: สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, ๒๕๕๕).

สรุปได้ว่า จากการทบทวนงานวิจัยที่ผ่านมาผู้วิจัยค้นพบปัญหาของวัดที่ไม่สามารถพัฒนาให้เป็นหรือขาดจากความเป็นศูนย์กลางชุมชนหลายปัญหา ได้แก่ การประพัตยย่อหย่อนของภิกษุสงฆ์ การขาดศาสนทายาท การขาดความเชื่อถือศรัทธาจากชุมชน สถานที่ตั้งวัดห่างชุมชนและมีสภาพไม่เหมาะสมกับสภาพปัจจุบันของชุมชน การแตกความสามัคคีของคนในชุมชน เศรษฐกิจชุมชนตกต่ำ และการบริหารเงินบริจาคไม่ถูกต้องโปร่งใส สิ่งเหล่านี้ล้วนเกิดขึ้นได้ในทุกชุมชนและทุกภูมิภาคในประเทศไทย อย่างไรก็ตาม จากการทบทวนงานวิจัยข้างต้นพบว่า นักวิจัยหลายท่านได้แสดงแนวทางในการสร้างวัดให้เป็นศูนย์กลางของชุมชนในด้านต่างๆ ได้ เช่น การบริหารจัดการวัดแบบมีส่วนร่วมของชุมชน การจัดตั้งหน่วยอบรมประชาชน การจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้ชุมชน การสนับสนุนการศึกษาโรงเรียนในชุมชน กิจกรรมการให้บริการที่เป็นประโยชน์แก่ชุมชน ภาวะผู้นำของผู้บริหารวัด เป็นต้น

๒.๖.๓ งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาบทบาทหน้าที่ของสถาบันศาสนาในต่างประเทศ

จากการศึกษาทบทวนเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาบทบาทหน้าที่ของสถาบันศาสนาในต่างประเทศ ปรากฏว่ามีผู้ได้ทำการศึกษาวิจัยในเรื่องที่เกี่ยวข้องไว้หลายท่าน ดังนี้

John McKnight ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “Low - income communities are not needy - they have assets. Faith & Leadership” ผลการวิจัยพบว่า แนวคิดหลักที่พบเห็นได้ทั่วไปของศาสนาต่างๆที่ต้องปรับตัวให้ได้ในสังคมสมัยใหม่นี้คือ ความยืดหยุ่นและความไม่สุดโต่งจนเกินไป ในยุคหลังการพัฒนาอุตสาหกรรมที่ผู้คนได้รับความบีบคั้นทางเศรษฐกิจมากขึ้นและไม่ค่อยมีเวลาให้ความสำคัญกับจิตวิญญาณมากนัก ทำให้คนเดินเข้าศาสนสถานน้อยลง ผู้นำทางศาสนาต่างๆจึงมีแนวคิดที่จะทำให้อาสาสมัครของตนใกล้ชิดกับหลักธรรมคำสอนได้ง่ายขึ้น เช่น ศาสนาคริสต์ซึ่งมีโบสถ์เป็นสถานที่ ในการประกอบกิจกรรมตามประเพณีได้ปรับเปลี่ยนรูปแบบทั้งในด้านด้านสถานที่และกิจกรรมภายในโบสถ์ เพื่อให้เข้าถึงคนและเพื่อให้คนเข้าถึงหลักธรรมคำสอนที่ช่วยจรรโลงการอยู่ร่วมกันของคนในสังคม โดยแนวคิดเรื่องการปรับเปลี่ยนบทบาทของโบสถ์ในประเทศแถบยุโรป อเมริกา ออสเตรเลีย และแอฟริกา ในภาพรวมคือเน้นเรื่องความยืดหยุ่น ความไม่เป็นทางการ และการทำให้โบสถ์เป็นส่วนหนึ่งของชุมชน “โบสถ์” ของศาสนาคริสต์ได้ปรับตัวจากการเป็นสิ่งปลูกสร้างที่ติดอยู่บนดินให้เป็นพื้นที่ทางสังคมที่ยืดหยุ่นเพื่อตอบสนองต่อการบรรลุวัตถุประสงค์ในการจัดกิจกรรมให้เข้าถึงคนในเมืองที่มีความหลากหลายทางรสนิยมและมีข้อจำกัดทางเศรษฐกิจและสังคมที่แตกต่างกัน ในส่วนของศาสนาอิสลามด้วยเช่นกัน ที่พยายามปรับตัวให้เข้ากับกระแสโลกาภิวัตน์ โดยเฉพาะชาวมุสลิมที่ไม่ได้อยู่ในกลุ่มประเทศตะวันออก ต้องพยายามคงอัตลักษณ์ของความเป็นมุสลิม โดยเฉพาะในดินแดนที่พวกเขาเป็นชนกลุ่มน้อย เช่น ในประเทศแถบยุโรป ศาสนาอิสลามจึงต้องจัดตั้งองค์กรและสร้างเครือข่ายชาวมุสลิมไปทั่วโลก “มัสยิด” ของศาสนาอิสลาม ก็มีการพัฒนาสร้างสรรค์โดยไม่ติดกับพื้นที่ เป็นมัสยิดเคลื่อนที่ได้ ซึ่งจะกล่าวถึงต่อไปในตัวอย่างกิจกรรมนวัตกรรม นอกจากนี้ ยังมีกรณีของศาสนาฮินดูที่ต้องปรับตัวเพื่อการดำรงอยู่ของศาสนาในโลกตะวันตก เมื่อคนอินเดียต้องการถ่ายทอดประเพณีโบราณของศาสนาฮินดูไปสู่ที่ต่างๆของโลก จึงเสี่ยงไม่ได้ที่จะต้องเปลี่ยนหน้าที่การทำงานของวัดฮินดูในประเทศอื่นให้ต่างไปจากวัดในอินเดีย เนื่องจากปัจจัยทางภูมิศาสตร์ ภูมิอากาศ วัสดุอุปกรณ์ สำหรับประกอบพิธีบูชา ข้อจำกัดของแต่ละรัฐ การขาดแคลนสิ่งก่อสร้าง รวมถึงศาสนา วัฒนธรรม ประเพณี และวิถีปฏิบัติที่ต่างกันไปในแต่ละประเทศศาสนาฮินดู

จึงต้องปรับเปลี่ยนให้สอดคล้องเข้ากับสภาพแวดล้อม โดยปรับวันเวลาการทำพิธีตามท้องถิ่นนั้นๆ นอกจากแนวคิดหลักเรื่องความยืดหยุ่นของพื้นที่ และความไม่เป็นทางการมากเกินไปแล้วยังมีแนวคิดเรื่องการทำให้โบสถ์เป็นส่วนหนึ่งของชุมชน หรือให้ชุมชนรู้สึกเป็นเจ้าของ โดยเฉพาะในชุมชนเมืองที่คนต่างคนต่างอยู่ หรือมีปัญหาอาชญากรรม ปัญหาความยากจน เป็นต้น ในศาสนาคริสต์ได้นำแนวคิดนี้มาใช้โดยการวางตัวให้โบสถ์เป็น “เพื่อนบ้าน” ด้วยการผูกมิตรกับคนในชุมชนแทนที่จะเป็นผู้ที่คอยให้บริการ โบสถ์เข้ามามีบทบาทในการพัฒนาชุมชน โดยร่วมคิดวิเคราะห์กับชุมชน มองหาจุดแข็งในชุมชน เพื่อนำมาใช้ในการพัฒนาชุมชนอย่างยั่งยืนแทนที่จะหาจุดด้อยหรือหาสิ่งที่จะเติมเข้าไปในชุมชน ซึ่งจะทำให้ชุมชนตกเป็นฝ่ายรับและฝ่ายขอตลอดไป ไม่สามารถช่วยเหลือตัวเองได้ ผู้ที่ทำงานในโบสถ์ไม่ใช่มองเห็นแต่ปัญหาและความต้องการของคนในชุมชนเท่านั้น แต่ต้องมองเห็นถึงศักยภาพของชุมชนด้วย ให้พวกเขาจัดการตนเองได้ด้วยทรัพยากรที่มีอยู่ในชุมชน^{๑๑๘}

Langille Justin, Smith Robyn ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “Mission Impossible” ผลการวิจัยพบว่า ศาสนาคริสต์ พยายามทำให้โบสถ์เป็นพื้นที่ทางสังคมที่เข้าถึงได้ง่ายและรองรับกิจกรรมต่างๆ ที่สามารถเผยแผ่หลักศาสนาได้ไปพร้อมๆ กัน เช่น ที่เมืองแวนคูเวอร์ ประเทศแคนาดา ซึ่งมีปัญหาเรื่องค่าสิ่งปลูกสร้างที่ ราคาแพง จนการสร้างโบสถ์กลายเป็นอุปสรรคสำคัญต่อการจัดหาสถานที่ ในการเผยแผ่คำสอนและจัดพิธีทางศาสนา จึงได้ปรับไปใช้โรงภาพยนตร์ศูนย์ชุมชนหรือกระทั่งห้องออกกำลังกายของโรงเรียนแทนโดยนำเอาไม้กางเขนมาตั้งใต้หีบบาตรและเรียงเก้าอี้พับได้เป็นแถวจนเต็มพื้นที่สนามบาสเก็ตบอลเพื่อจัดทำพิธีทางศาสนาแทนการสร้างโบสถ์ขึ้น^{๑๑๙}

McDaniel, Mike ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “Case Studies of Selected Missional Churches That Examine Strategies Used to Engage the Unchurched in Post-Christendom Context” ผลการวิจัยพบว่า ที่ประเทศสหรัฐอเมริกา มีการเสนอให้ใช้สถานที่ที่มีบรรยากาศผ่อนคลายไม่เป็นทางการจนเกินไป สำหรับการพูดคุยและทำกิจกรรมทางศาสนา ร่วมกับกับเพื่อนและ/หรือกับคนแปลกหน้าที่เพิ่งเจอกัน เช่น ที่สวนสาธารณะ ศูนย์ชุมชน ห้องออกกำลังกาย หรือสนามกอล์ฟ เป็นต้น ในบางเมืองที่มีขนาดใหญ่ มีโบสถ์กระจายตัวในที่ห่างไกลกันและมีการจราจรที่คับคั่ง กระทั่งผู้ที่อยู่อาศัยในเมืองนั้นเดินทางไปโบสถ์ยากลำบากจึงได้มีการตั้งโบสถ์ขนาดเล็ก(multisite) คล้ายสาขาของธนาคารกระจาย ตามชุมชนต่างๆ ในตัวเมืองที่มีประชากรอาศัยอยู่อย่างหนาแน่นโดยยังคงชื่อหลักการและการบริหารแบบรวมศูนย์โดยโบสถ์หลัก เพื่อควบคุมหลักการของโบสถ์ให้เป็นไปในทางเดียวกัน ในขณะที่รูปแบบการสอนอาจต่างกันไปตามบุคลิกลักษณะของ

^{๑๑๘} John McKnight, **Low-income communities are not needy — they have assets. Faith & Leadership.** [Online] Retrieve from <https://www.faithandleadership.com/john-mcknight-low-income-communities-are-not-needy-they-have-assets> [2017, November 1]

^{๑๑๙} Langille, Justin; Smith, Robyn, **Mission Impossible.** (Walrus, Vol. 9 (5), 2012), p. 20-22.

บาทหลวงประจำโบสถ์ย่อยแต่ละแห่งได้ สิ่งนี้ช่วยให้ผู้คนสามารถเข้าถึงโบสถ์และการให้บริการทางศาสนาได้มากขึ้น^{๑๒๐}

Chartres Richard ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “Church Buildings and the Community. Cathedral Communications Limited.” ในประเทศอังกฤษ ซึ่งมีโบสถ์ขนาดใหญ่อันเป็นโบราณสถานจำนวนมาก จำเป็นต้องได้รับการปรับปรุงซ่อมแซมซึ่งมีค่าใช้จ่ายมหาศาล ในบางพื้นที่ชนบทของอังกฤษโบสถ์มีจำนวนมากกว่าที่บริการโปรเชนีย์เสียอีก ดังนั้นเพื่อให้ได้รับการสนับสนุนทางการเงินจากรัฐบาล โบสถ์ต้องปรับตัวให้เป็นมากกว่าพื้นที่ในการบูชาพระเจ้า พื้นที่ประกอบพิธีกรรมหรือพื้นที่อนุรักษ์ทางมรดกทางวัฒนธรรมที่ปิดตาย โดยได้ปรับปรุงอาคารของโบสถ์ให้สามารถรองรับการให้บริการสาธารณะได้ไม่ว่าจะเป็นการให้บริการกลุ่มคนชราที่อยู่อย่างโดดเดี่ยว กลุ่มคนไร้บ้าน หรือกลุ่มเยาวชน ด้วยการจัดเป็น ร้านอาหารเล็กๆ สำหรับชุมชนเป็น สถานที่จัดแสดงดนตรี ที่จัดแสดงสินค้า เป็นสถานที่จัดงานสาธารณะ สถานที่ฝึกใช้เทคโนโลยีสื่อสาร หรือเป็นที่สำหรับกลุ่มกิจกรรมหลังเลิกเรียนของนักเรียน ซึ่งปัจจุบันโบสถ์กำลังกลายเป็นสถานที่ให้บริการสิ่งจำเป็นเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ ไม่ว่าจะเป็นโปรเชนีย์ ร้านค้าในชุมชน กระทั่งเป็น สถานที่ให้การรักษาด้วยวิธีการผ่าตัดและเป็นสถานีดารวจด้วย ภายใต้แนวความคิดที่ว่าคนที่คนทั่วไปสามารถเดินเข้า “โบสถ์” ได้อย่างสบายใจก็เพียงพอแล้วที่จะทำให้คนเห็นค่าของการมีโบสถ์และมีส่วนในการดูแลสถานที่ด้วย^{๑๒๑}

Lee Jason ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง Sport and the Church: Exploring Sport in the Christian Life Center. ผลการวิจัยพบว่า มีตัวอย่างเช่นที่ Christian Life Center (CLC) หรือ ศูนย์การใช้ชีวิตแบบคริสเตียน ซึ่งตั้งอยู่ในโบสถ์กลางเมืองเป็นสถานที่ สำหรับจัดกิจกรรมสันทนาการที่หลากหลาย ทั้งกิจกรรมกีฬาอย่างบาสเกตบอล วอลเลย์บอล แอโรบิก ฯลฯ กิจกรรมศิลปะ งานฝีมือ การศึกษาคัมภีร์ไบเบิล ที่ รับประทานอาหาร ของว่าง รวมทั้งเป็นที่ทำงานของเจ้าหน้าที่ของศูนย์ โดยมีผู้อำนวยการศูนย์เป็นบาทหลวง ผู้กำหนดทิศทางและกิจกรรมของโบสถ์เพื่อตอบสนองกลุ่มเป้าหมายที่มีทั้งผู้สูงอายุ นักศึกษาเยาวชน ระดับอุดมศึกษาและคนวัยทำงานหรือนักธุรกิจเพื่อดึงดูดผู้คนที่หลากหลายให้เข้าร่วมทำกิจกรรม และเรียนรู้ศาสนาผ่านการสอน การสนทนา และการสวดมนต์ ฯลฯ ในทุกกิจกรรมของศูนย์ฯทำให้ CLC มีลักษณะเป็นพื้นที่ ทางสังคมให้คนทุกเพศทุกวัย มีสถานที่รวมตัวกันทำกิจกรรมพูดคุยแลกเปลี่ยนกันทั้งในเรื่อง กิจกรรมสันทนาการที่ตนสนใจร่วมกัน เช่น การไปเที่ยวทะเล การเล่นกีฬา หรือกระทั่งการสนทนา แลกเปลี่ยนความเห็น ความเข้าใจ

^{๑๒๐}McDaniel Mike, Case Studies of Selected Missional Churches That Examine Strategies Used to Engage the Unchurched in Post-Christendom Context. (Dallas Theological Seminary).

^{๑๒๑}Chartres Richard, Church Buildings and the Community. Cathedral Communications Limited. [Online] Retrieved from <http://www.buildingconservation.com/articles/churchbuildings/churchbuildings.htm> [2017, November 1]

เกี่ยวกับปรัชญาศาสนา การตีความคำสอน การทำความเข้าใจนิกายต่าง ๆ ในศาสนาคริสต์และการสวดมนต์ร่วมกัน เป็นต้น^{๑๒๒}

Williams Theartrice ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง The Role of the Church in Community Development: Two Cases Studies ผลการวิจัยพบว่า ศาสนาคริสต์มีการปรับตัวในเชิงรุกกับคนในพื้นที่ โดยโบสถ์ที่ตั้งอยู่ในชุมชนที่มีปัญหาอาชญากรรม การใช้ความรุนแรง ความยากจน หรือเป็นชุมชนที่คนไม่ค่อยเข้าโบสถ์ บางแห่งได้ทำการสำรวจหาสาเหตุและปัจจัยเพื่อนำข้อมูลความรู้ที่ได้มาจัดกิจกรรมที่เหมาะสมแก่ความต้องการของคนในชุมชนที่โบสถ์นั้นตั้งอยู่ บางแห่งก็ออกไปพูดคุยกับคนในพื้นที่เพื่อเรียนรู้ปัญหาและนำมาจัดกิจกรรมที่นอกจากจะช่วยบรรเทาปัญหาในชุมชนแล้ว ยังช่วยส่งเสริมบทบาทของโบสถ์ในชุมชนนั้นๆด้วย กิจกรรมเหล่านี้จึงมีลักษณะเป็นกิจกรรมที่เป็นบริการสาธารณะหรือเป็นสวัสดิการทางสังคม ทั้งที่เสริมเพิ่มเติมจากบริการและสวัสดิการที่รัฐมีให้ ที่เป็นการทดแทนบริการและสวัสดิการที่รัฐไม่มีให้ ยกตัวอย่าง เช่น ที่เมืองมิเนโซตา ประเทศสหรัฐอเมริกา ในย่านคนผิวดำที่มีบาทหลวงเป็นคนผิวดำประจำโบสถ์ พบว่าไม่มีคนมาเข้าโบสถ์ทั้งๆที่คนผิวดำโดยทั่วไปมีความเคร่งศาสนามากกว่าคนผิวดำทางโบสถ์ได้ทำแบบสอบถามเพื่อศึกษาถึงสาเหตุที่เป็นอุปสรรคต่อการเข้าโบสถ์ของคนในชุมชนแล้วพบว่าคนในชุมชนโดยทั่วไปไม่รู้สึกลัวโบสถ์เป็นของพวกเขา พวกเขาารู้สึกว่าโบสถ์ควรตั้งขึ้นมาเพื่อให้คนในชุมชนได้เข้าไปทำงานรับใช้ให้บริการคนในชุมชนด้วยตนเอง ไม่ใช่นำคนจากภายนอกมารับใช้คนในชุมชน นอกจากนั้นยังพบว่าประเด็นเรื่องการศึกษา การหยุดคดีอาชญากรรม และการจ้างงาน คือสิ่งที่คนในชุมชนต้องการมากที่สุด โบสถ์จึงเริ่มโครงการให้ทุนการศึกษา โดยได้รับเงินสนับสนุนจากองค์กรธุรกิจที่ต้องการช่วยเหลือสังคม นอกจากนั้นยังมีโครงการที่อยู่อาศัย และให้การอบรมเกี่ยวกับทักษะในการก่อสร้าง และจ้างงานคนในชุมชนเพื่อทำการปรับปรุงอพาร์ทเมนต์และอาคารที่รกร้างในชุมชนที่โบสถ์ซื้อไว้ด้วยเงิน ที่ได้รับการสนับสนุนจากองค์กร World Vision (ซึ่งเป็นองค์กรของคริสต์ศาสนิกชนที่ทำงานเพื่อบรรเทาปัญหาด้านมนุษยธรรมทั่วโลก) เมื่อปรับปรุงให้เรียบร้อยที่เรียบร้อยแล้ว ทางโบสถ์ได้จัดสรรให้คนในชุมชนได้ซื้อหรือเช่าอยู่ในราคาไม่แพงเพื่อไม่ให้ขายหน้าค่าที่ดินมากกว่าซื้อเพื่อขายต่อในราคาที่คนในชุมชนซื้อหรือเช่าอยู่ไม่ได้ ซึ่งนอกจากจะป้องกันไม่ให้ชุมชนต้องแตกสลายจากปัญหาการไม่มีที่อยู่อาศัยและการย้ายออกจากชุมชนแล้วยังเป็นการสร้างอาชีพสร้างรายได้และสร้างทักษะในการประกอบอาชีพให้คนในชุมชนอีกด้วย^{๑๒๓}

Wells, Gillian ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง The Answer Within - The Role of the Church in the Black Community: A Community Development Response to the Violence in Toronto. ผลการวิจัยพบว่า ที่นครโตรอนโต ประเทศแคนาดา ในย่านชุมชนคนแอฟริกัน-อเมริกัน หรือคนผิวดำที่มีปัญหาการใช้ความรุนแรงระหว่างกลุ่มวัยรุ่น อันเนื่องมาจากการเข้าถึงอาวุธปืนได้

^{๑๒๒} Lee, Jason W, Sport and the Church: Exploring Sport in the Christian Life Center., The SMART Journal. Vol. 2 (1), PHD, (TROY UNIVERSITY, 2005) p. 25 - 32.

^{๑๒๓} Williams, Theartrice, The Role of the Church in Community Development: Two Cases Studies, Hubert H. Humphrey Institutes of Public Affairs, (University of Minnesota, Minneapolis, 1992), p. 1-8.

โดยง่าย ปัญหาการเหยียดสีผิว ปัญหาการว่างงาน ความยากจน การขาดโอกาสทางการศึกษาการตั้งครุภณในวัยเรียน เด็กเกิดมาไม่มีพ่อและไม่มีต้นแบบที่ดีให้ทำตาม มีแต่หัวหน้ากลุ่มอันธพาลที่ชักจูงให้ก่อเหตุอาชญากรรม ค้ายาเสพติด ฯลฯ ทำให้คนในชุมชนผู้ที่นับถือศาสนาคริสต์หลายกลุ่มในเมืองรวมตัวจัดกิจกรรมรูปแบบต่างๆ เพื่อแก้ปัญหาดังเช่น กลุ่ม Men United ที่เข้าไปสำรวจภายในชุมชนที่มีอัตราการฆาตกรรมสูง เพื่อพูดคุยกับเด็กวัยรุ่นชายที่ยืนเตร็ดเตร่อยู่ตามหัวมุมถนนอย่างไม่มีจุดหมายในชีวิต และแนะนำให้พวกเขาได้รู้จักกับผู้ที่ให้คำปรึกษาด้านอาชีพและผู้ที่ทำงานร่วมกับกลุ่มเยาวชนร่วมโครงการฝึกอบรมต่างๆ กลุ่ม The National Ten Point Leadership Foundation กำหนดวิสัยทัศน์เชิง ยุทธศาสตร์และสนับสนุนทรัพยากรทางการเงินให้กับโบสถ์คริสต์ของคนแอฟริกัน-อเมริกันเพื่อต่อต้าน ปัญหาความรุนแรงที่คนผิวดำกระทำต่อคนผิวดำด้วยกัน เพื่อช่วยเหลือดูแลกลุ่มเยาวชนที่มีการถูกทารุณ ถูกทอดทิ้ง ใช้ความรุนแรงข้างถนน ใช้สิ่งเสพติด ไม่ได้เรียนหนังสือ ตั้งครุภณในวัยเรียนถูกจับกุมขัง ว่างงานอย่างต่อเนื่อง ถูกคุกคามทางจิตวิญญาณ และไร้สิ้นซึ่งความหวังในอนาคต โดย ยุทธศาสตร์ที่สำคัญคือการ“อยู่”ในชุมชนด้วยการทำให้โบสถ์เป็นที่พึ่งแก่ชุมชนดังที่หัวหน้าแก๊งยาเสพติดเคยบอกกับบาทหลวงรูปหนึ่งไว้ว่า โบสถ์ไม่มีทางจะมาแทนที่แก๊งค์ได้ เพราะพวกเขาอยู่ในชุมชนและเป็นส่วนหนึ่งในชุมชนตลอดเวลา หากโบสถ์จะมาแทนที่แก๊งค์โบสถ์จะต้องอยู่อย่างเป็นส่วนหนึ่งในชุมชน หรือ กลุ่ม GTA Faith Alliance ซึ่งเป็นการร่วมมือกันระหว่างผู้นำโบสถ์ 40 แห่งจัดทำโครงการและกิจกรรมต่างๆ ให้กับนักเรียนหลังเลิกเรียนประมาณ 70 โครงการในโบสถ์ต่างๆ ของชุมชนที่มีความเสี่ยงเพื่อสร้างการมีส่วนร่วมและสร้างแรงบันดาลใจให้กับเด็กๆ โครงการของกลุ่มต่างๆ ข้างต้นได้ประสบความสำเร็จในการลดปัญหาอาชญากรรม ความรุนแรงได้ในระดับหนึ่ง เนื่องจากการทำงานเพื่อชุมชนของโบสถ์ ไม่ใช่การทำเพื่อเพิ่มจำนวนสมาชิกของโบสถ์ แต่ทำเพื่อการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้คนนอกโบสถ์โดยเฉพาะกับผู้ที่ยึดโอกาส หรือผู้ที่ถูกกดขี่ทำให้พวกเขารู้สึกว่าโบสถ์เป็นส่วนหนึ่งของชุมชนและคนของโบสถ์ก็คือคนในชุมชนที่ต้องการแก้ปัญหาในชุมชนเอง แม้จะมีข้อถกเถียงว่าการปฏิบัติการทางสังคมนั้นไม่ใช่บทบาทของโบสถ์ แต่ก็ไม่สามารถปฏิเสธได้ว่า บทบาทหลักอย่างหนึ่งของโบสถ์ก็คือการส่งเสริมคุณค่าจริยธรรมและมาตรฐานทางศีลธรรมต่างๆ ภายในสถานการณ์ที่เหมาะสม โดยผู้นำทางศาสนากับผู้ที่ประกอบวิชาชีพต่างๆ สามารถทำงานร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพ^{๑๒๔}

Hauck Volker, Mandie Filer, Angela and Boler Joe ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง Ringing the Church Bell: The Role of Churches in Governance and Public Performance in Papua New Guinea ผลการวิจัยพบว่า ในปาปัวนิวกินี โบสถ์ปรับบทบาทได้น่าสนใจมากทีเดียว ได้รับการยอมรับโบสถ์อย่างกว้างขวางว่ามีบทบาทที่สำคัญในสังคม เนื่องจากโบสถ์หลายแห่งเป็นผู้จัดหาบริการทางการแพทย์กว่าครึ่งหนึ่งของบริการทางการแพทย์ทั้งหมดทั่วประเทศ เป็นหุ้นส่วนร่วมกับรัฐบาลในการบริหารการศึกษาระดับประถมและมัธยมศึกษาว่า 40% ของประเทศ บริหารจัดการมหาวิทยาลัย 2 แห่งจาก 6 แห่งทั้งหมดในประเทศ รับผิดชอบต่อการฝึกอบรมครูและผู้ให้บริการทางการแพทย์ของประเทศเป็นจำนวนมาก นอกจากนั้นยังมีกลุ่มนักกิจกรรมของโบสถ์อีก

^{๑๒๔} Wells, Gillian, The Answer Within - The Role of the Church in the Black Community: A Community Development Response to the Violence in Toronto. (Renison College, University of Waterloo, 2006), p 1-5

หลายกลุ่มที่ทำงานเกี่ยวกับสันติภาพและกิจกรรมเพื่อความสมานฉันท์ในพื้นที่ที่มีความขัดแย้งของชนเผ่าและความขัดแย้งรูปแบบอื่นๆ ขณะที่บางกลุ่มก็ทำหน้าที่วิพากษ์การบริหารงานของรัฐบาลและความบกพร่องในการจัดหาบริการขั้นพื้นฐานของรัฐบาลบางพื้นที่^{๑๒๕}

Mowat H, Swinton J, Stark C, and Mowat C ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง Religion and Suicide: Exploring the Role of the Church in Deaths by Suicide in Highland, Scotland. ผลการวิจัยพบว่า ที่เมือง Highland สกอตแลนด์ โบสถ์มีบทบาทเป็นคนกลางในการจัดหากิจกรรมเพื่อลดปัญหาการฆ่าตัวตายของคนในพื้นที่ ที่มีอัตราการฆ่าตัวตายสูง โดยทำงานร่วมกับกลุ่ม Highland เพื่อจัดโครงการ Choose Life เพื่อให้คนในชุมชนได้เข้ารับการฝึกอบรมด้านจิตใจกับผู้ที่ทำงานด้านสุขภาพจิต ทั้งนี้ลำพังโบสถ์หรือบาทหลวงเพียงอย่างเดียวไม่มีทางที่จะแก้ปัญหาให้ชุมชนได้ ชุมชนเองต้องให้ความร่วมมือและทำงานกับโบสถ์เป็นทีมในฐานะเจ้าของปัญหาด้วยกัน^{๑๒๖}

Pessi Anne Birgitta, Angell Olav Helge, and Pettersson Per ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง Nordic Majority Churches as Agents in the Welfare State: Critical Voices and/or Complementary Providers?. The Finnish Society for the Study of Religion ผลการวิจัยพบว่า ในกลุ่มประเทศนอร์ดิก 3 ประเทศ ได้แก่ ฟินแลนด์ นอร์เวย์ และสวีเดน โบสถ์มีบทบาทเป็น “ผู้ให้” สวัสดิการด้านจิตใจมากกว่าด้านวัตถุ เช่น การให้คำปรึกษาแก่ผู้ที่มีปัญหาชีวิต การจัดกิจกรรมทางสังคมให้กับเยาวชนและผู้สูงอายุ ตอบสนองด้านความมั่นคงทางจิตใจด้วยการสร้างความรู้สึก/ความหมาย/คุณค่า ด้วยการสร้างอัตลักษณ์ให้กับผู้ที่ เป็นสมาชิกของโบสถ์ และการประกอบพิธีกรรมทางศาสนาอันเป็นบทบาทตามประเพณีดั้งเดิม ปรับให้โบสถ์ใกล้ชิดกับคนธรรมดา ระดับล่างและเป็นที่พึ่งให้กับคนที่ไร้ที่พึ่งมากขึ้น โดยผู้ที่เข้าทำกิจกรรมหรือรับบริการจากโบสถ์ให้เหตุผลว่า สวัสดิการของโบสถ์มีความกันเองและเป็นส่วนตัวมากกว่าสวัสดิการที่รัฐจัดให้ ฝ่ายรัฐเองก็มองว่าสวัสดิการบางอย่างมีแต่โบสถ์เท่านั้นที่สามารถจัดหาให้สังคมได้ เช่น การปลูกฝังด้านคุณค่า การเสียสละ การช่วยเหลือผู้อื่น การไม่เห็นแก่ตัว เป็นต้น การมีบทบาทด้านสวัสดิการของโบสถ์จึงเป็นการเติมเต็มให้กับรัฐบาลที่ดำเนินนโยบายแบบรัฐสวัสดิการ กระนั้นก็มีความคาดหวังให้โบสถ์มีบทบาทเป็นตัวแทนของกลุ่มคนที่หลากหลายและวิพากษ์วิจารณ์การทำงานของรัฐมากยิ่งขึ้น เช่น การเรียกร้องสิทธิแทนกลุ่มผู้อพยพ การช่วยเหลือผู้ที่มีปัญหาทางจิต เป็นต้น^{๑๒๗}

Roan, Ansley, ได้ศึกษาวิจัย NYC Nonprofit Keeps Seniors Connected Across the Generations. Faith and Leadership. ผลการวิจัยพบว่า ในศาสนายิวมีโครงการ Dorot ซึ่ง

^{๑๒๕} Hauck, Volker; Mandie-Filer, Angela, and Boler, Joe., Ringing the Church Bell: The Role of Churches in Governance and Public Performance in Papua New Guinea. Discussion paper No 57E. **The European Centre for Development Policy Management.** (2005, January).

^{๑๒๖} Mowat, H.; Swinton, J.; Stark C.; and Mowat, C., Religion and Suicide: Exploring the Role of the Church in Deaths by Suicide in Highland, Scotland. Mowat Research and the Centre for Spirituality, Health and Disability, **(University of Aberdeen, 2008)**

^{๑๒๗} Pessi, Anne Birgitta; Angell, Olav Helge; and Pettersson, Per, Nordic Majority Churches as Agents in the Welfare State: Critical Voices and/or Complementary Providers?. The Finnish Society for the Study of Religion, **(Temenos Vol. 45 (2), 2009), p. 207 - 234.**

เป็นภาษาฮิบรูที่ แปลว่า คนหลายรุ่น ก่อตั้งขึ้นจากการที่นักศึกษามหาวิทยาลัยโคลัมเบีย ในรัฐนิวยอร์ก มองเห็นผู้สูงอายุชาวยิวจำนวนมากถูกทอดทิ้งให้อยู่อย่างโดดเดี่ยว เนื่องจากลูกหลานแยกย้ายกันออกไปและจากการที่ชีวิตของตัวเองเสียชีวิตลง ทำให้นักศึกษาเริ่มทำกิจกรรมเยี่ยมผู้สูงอายุที่บ้านและนำอาหารไปให้ไปในช่วงวันหยุดต่างๆ จากนั้นก็มีอาสาสมัครที่เป็นนักศึกษาปัจจุบัน ศิษย์เก่า และนักเรียนระดับมัธยมทั้งที่นับถือศาสนาฮิวและศาสนาอื่นๆ เข้าร่วมโครงการด้วย โดยโครงการมีกิจกรรมที่หลากหลาย ไม่ว่าจะเป็นการเล่นหมากรุก การปรุงอาหารตามหลักศาสนา ร่วมกันการอ่าน และสนทนาเกี่ยวกับหนังสือ การพูดคุยแลกเปลี่ยน การเยี่ยมบ้าน ฯลฯ โดยผู้จัดโครงการจะสัมภาษณ์ผู้สูงอายุที่เข้าร่วมโครงการเพื่อทำความเข้าใจสิ่งที่พวกเขาต้องการและสัมภาษณ์อาสาสมัครด้วยว่าแต่ละคนเหมาะที่จะทำกิจกรรมประเภทใดร่วมกับผู้สูงอายุ ทั้งนี้อาสาสมัครมีตั้งแต่เด็กวัยประถมไปจนถึงคนวัยกลางคนที่เริ่มทำกิจกรรมมาตั้งแต่สมัยเรียนมหาวิทยาลัย กระทั่งแต่งงานมีครอบครัวแล้วก็ยังไปเยี่ยมเยียนติดต่อกับผู้สูงอายุและทำกิจกรรมร่วมกันมา ถือเป็นโครงการที่ประสบความสำเร็จอย่างยิ่งย่น^{๑๒๘}

Angell Olav Helge ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง Church-Based Welfare Agency And Public Religion ผลการวิจัยพบว่า ในศาสนาคริสต์ โบสถ์มีเป้าหมายเพื่อรับใช้ผู้ด้อยโอกาสทางสังคม ด้วยการจัดการกับปัญหาอย่างมีระบบ เสริมพลังให้กับกลุ่มคนชายขอบ ส่งเสริมให้ปัจเจกบุคคลเห็นคุณค่าของมนุษย์ ที่เมือง Drammen ในประเทศนอร์เวย์ โบสถ์ได้จัดตั้งองค์กร Church City Mission หรือ CCM มีบทบาทที่โดดเด่นนอกเหนือไปจากการทำงานเพื่อสังคม ด้วยการช่วยเหลือคนชายขอบอย่างผู้ติดยาเสพติด ผู้นำขององค์กรได้เข้าไปเกี่ยวข้องกับกรสร้างวาทกรรมใหม่ ในพื้นที่สาธารณะเพื่อ “ปกป้องคุณค่า” ความเป็นมนุษย์ของคนด้อยโอกาสแทนการกีดกันคนที่มีปัญหาในสังคมให้ตกขอบออกไป เช่น กรณีที่มีบทความในไปหนังสือพิมพ์ได้กล่าวถึงการสร้างลานจัดรูปประจำเมืองให้มีความปลอดภัย เพื่อให้ผู้ปลูกหลานไปทำกิจกรรมไม่ว่าจะในเวลากลางวันหรือกลางคืน จึงอยากให้มีการขับไล่ “คนชั้นต่ำ” อย่างผู้ติดยา ผู้ค้ายา ผู้สร้างปัญหา ฯลฯ ออกไปจากที่สาธารณะในเมืองให้หมด ซึ่งทาง CCM ได้ยื่นมือเข้ามาโดยผู้นำของ CCM ก็ได้ออกมาตอบโต้ด้วยการออกแถลงการณ์ในพื้นที่สาธารณะว่าการเรียกผู้อื่นว่าคนชั้นต่ำนั้นไม่สร้างสรรค์ เพราะจะนำไปสู่การตอกย้ำสถานะที่ไร้อำนาจ เช่น ในเมื่อฉันเป็นขยะ ฉันก็คงทำอะไรไม่ได้มากไปกว่าการเป็นขยะ เป็นต้น และจะทำให้ผู้ที่ถูกเรียกเช่นนั้นมีความเกลียดชังสังคมและผู้ที่มชีวิตที่ดีกว่า การให้อาสาและความไว้วางใจต่างหากที่จะนำไปสร้างความเติบโตและความรับผิดชอบให้กับคนเหล่านี้ เมื่อมีการออกแถลงการณ์เช่นนี้ประกอบกับกลุ่ม CCM ก็มีผลงานที่โดดเด่นด้านการทำงานเพื่อสังคมในการช่วยเหลือบำบัดผู้ติดยาเสพติดประชาชนรวมทั้งหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นจึงให้ความสนใจ สุดท้ายบรรณาธิการหนังสือพิมพ์ที่กล่าวถึงการไล่คนชั้นต่ำออกไปจากเมืองจึงลาออก ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงเนื้อหาในหนังสือพิมพ์ฉบับอื่นๆตามมาด้วยโบสถ์จึงมีบทบาทเป็นผู้ปกป้องคุณค่าได้ด้วยการกระทำและคำพูดในพื้นที่สาธารณะ^{๑๒๙}

^{๑๒๘} Roan, Ansley, NYC Nonprofit Keeps Seniors Connected Across the Generations. Faith and Leadership. (Columbia University, 2015) p. 1-5

^{๑๒๙} Angell, Olav Helge, Church-Based Welfare Agency And Public Religion. (Nordic Journal of Religion and Society Vol 20:2 ,2007), p. 179 - 193.

สรุปได้ว่า จากการทบทวนวรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาบทบาทหน้าที่ของสถาบันศาสนาในต่างประเทศ ในส่วนนี้แสดงให้เห็นถึงนวัตกรรมทางสังคมของศาสนสถานของศาสนาต่าง ๆ ในต่างประเทศ โดยมีแนวคิดหลักที่เหมือนกันคือ ศาสนาต้องการทำให้เป็นส่วนหนึ่งของชีวิตและชุมชน การปรับตัวได้อย่างยืดหยุ่น ศาสนสถานต้องเป็นมากกว่าสถานที่ประกอบพิธีกรรม โดยบูรณาการเป็นพื้นที่เปิดทางสังคมให้คนทุกกลุ่มทุกวัย ได้มีส่วนร่วมและรู้สึกเป็นกันเอง ให้คนในชุมชนรู้สึกเป็นเจ้าของร่วมกันด้วย รวมทั้งเป็นการเผยแผ่ในเชิงรุกของแต่ละศาสนาเพื่อเพิ่มศาสนิกชนผู้ศรัทธาในศาสนาของตนเองให้มากขึ้น มีข้อน่าสังเกตว่ากิจกรรมต่างๆ นั้นจะเน้นไปที่บทบาททางสังคมในระดับต่าง ๆ โดยเฉพาะศาสนาคริสต์นั้นจะให้ความสำคัญมากกับการเข้าไปทำงานกับกลุ่มคนยากจนด้วยโอกาสซึ่งมีอยู่มากมาย อันเป็นผลพวงจากการพัฒนาแบบปัจเจกนิยมและการแบ่งแยกกีดกันเชื้อชาติ-ผิวสี การเปลี่ยนแปลงนี้สัมพันธ์กับการเปลี่ยนในระดับมหภาคจากอิทธิพลของการสังคายนาวาติกันครั้งที่ ๒ ซึ่งให้ศาสนจักรปรับตัวเข้ากับโลกสมัยใหม่ พระนักบวชในทุกระดับจะต้องให้ความสนใจในปัญหาสังคม การช่วยเหลือเกื้อกูลผู้ด้อยโอกาส เพื่อให้พึ่งตนเองและนำไปสู่การพัฒนาด้านจิตวิญญาณ

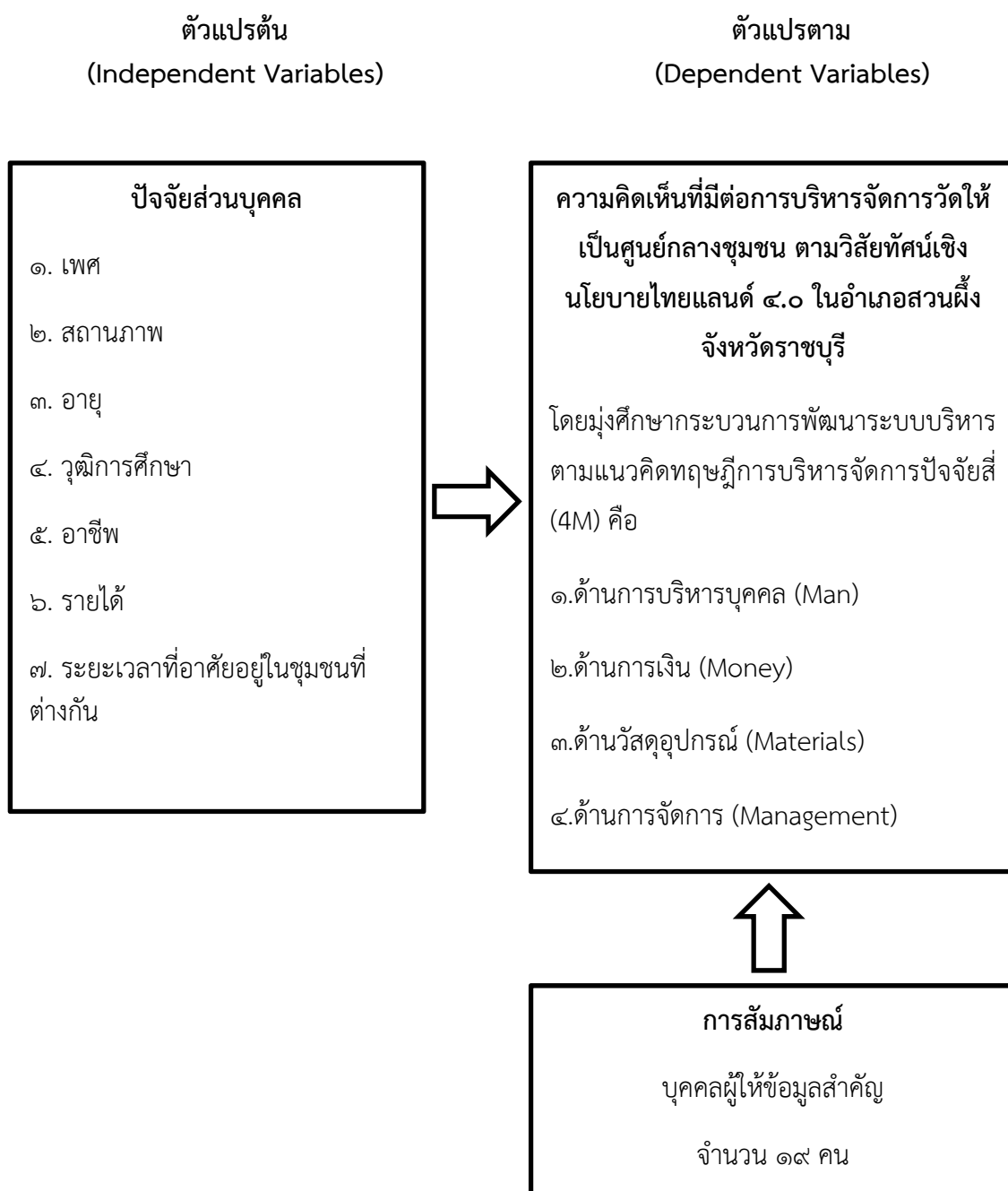
กล่าวโดยสรุปการทบทวนวรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งหมดที่ได้กล่าวมา ก็เพื่อให้เห็นและเข้าใจถึงปัญหาและวิกฤตการณ์ใหม่ ๆ ทางสังคมโดยเฉพาะกระแสไทยแลนด์ ๔.๐ ซึ่งกำลังเกิดขึ้นและหากไม่มีการเตรียมตัวรับมือที่ดีก็จะเป็นภัยคุกคามการดำรงรักษาไว้ซึ่งบทบาทหน้าที่ของสถาบันศาสนาพุทธ วัดและพระสงฆ์อันเป็นรากฐานสำคัญของสังคมไทยมาอย่างยาวนานให้อ่อนแอลง โดยมีเหตุมาจากหลายปัจจัยอันสลับซับซ้อนมากมาย และสถานการณ์ดังกล่าวนี้มีได้เกิดขึ้นเฉพาะในประเทศไทย โดยเฉพาะกับพระพุทธศาสนาเท่านั้น หากแต่เกิดขึ้นทั่วทุกมุมโลกกับศาสนาสำคัญต่างๆ เช่นเดียวกัน มีผลให้พลังการช่วยเหลือเยียวยาองค์กรร่วมแห่งสุขภาวะทั้งมิติกาย จิต สังคม และจิตวิญญาณของบุคคล ชุมชน สังคม อ่อนล้าลงไปเหมือนๆ กัน ทั้งนี้และทั้งนั้นหากอาศัยพลังความร่วมมือของเครือข่ายภาคีผู้เกี่ยวข้องที่หลากหลายและตั้งมั่นที่จะรักษาและฟื้นฟูบทบาทหน้าที่ของสถาบันศาสนา ก็จะพบว่ามีความสำเร็จเกิดขึ้นได้ ดังตัวอย่างที่ได้กล่าวถึงในกรณีของวัดและพระสงฆ์ในประเทศไทยและในศาสนาอื่นๆ ในต่างประเทศ คือวัดหรือศาสนสถานจะต้องเป็นศูนย์กลางชุมชน มีการจัดการให้เป็นสถานที่รวบรวมวิชาการความรู้ในศาสตร์ต่างๆ เป็นศูนย์รวมจิตใจ ความศรัทธาเชื่อถือของชุมชนและเป็นผู้บริหารจัดการการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่อยู่ในเขตพื้นที่ชุมชนนั้น ด้วยความมีส่วนร่วมของประชาชน

๒.๗. กรอบแนวคิดในการวิจัย

งานวิจัยเรื่อง “การบริหารจัดการวัดให้เป็นศูนย์กลางชุมชน ตามวิสัยทัศน์เชิงนโยบายไทยแลนด์ ๔.๐ ในอำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี” ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยกำหนดกรอบแนวคิดการวิจัย (Conceptual Framework) ประกอบด้วยตัวแปรต้น (Independent Variables) และตัวแปรตาม (Dependent Variables) ดังนี้

ตัวแปรต้น (Independent Variables) คือ ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ สถานภาพ อายุ วุฒิการศึกษา อาชีพ รายได้ ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชนที่ต่างกัน

ตัวแปรตาม (Dependent Variables) คือ การบริหารจัดการวัดให้เป็นศูนย์กลางชุมชน ตามวิสัยทัศน์เชิงนโยบายไทยแลนด์ ๔.๐ ในอำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี โดยผู้วิจัยกำหนดขอบเขตเนื้อหาโดยมุ่งศึกษากระบวนการพัฒนาระบบบริหารตามแนวคิดทฤษฎีการบริหารจัดการปัจจัยสี่ (4M) คือ ด้านการบริหารบุคคล (Man) ด้านการเงิน (Money) ด้านวัสดุอุปกรณ์ (Materials) และด้านการจัดการ (Management) ดังแสดงในแผนภาพที่ ๒.๖

แผนภาพที่ ๒.๖ กรอบแนวคิดในการวิจัย

บทที่ ๓

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “การบริหารจัดการวัดให้เป็นศูนย์กลางชุมชน ตามวิสัยทัศน์เชิงนโยบาย ไทยแลนด์ ๔.๐ ในอำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี” ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

- ๓.๑ รูปแบบการวิจัย
- ๓.๒ ประชากรกลุ่มตัวอย่างและผู้ให้ข้อมูลสำคัญ
- ๓.๓ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
- ๓.๔ การเก็บรวบรวมข้อมูล
- ๓.๕ การวิเคราะห์ข้อมูล

๓.๑ รูปแบบการวิจัย

งานวิจัยเรื่อง “การบริหารจัดการวัดให้เป็นศูนย์กลางชุมชน ตามวิสัยทัศน์เชิงนโยบาย ไทยแลนด์ ๔.๐ ในอำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี” เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed-Methods Research) ระหว่างการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยใช้วิธีการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) จากแบบสอบถาม (Questionnaire) เป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูล และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยใช้แบบสัมภาษณ์ (Interview) เป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูล ประกอบการสัมภาษณ์เชิงลึก (In depth Interview) กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) เพื่อสนับสนุนข้อมูลเชิงปริมาณ

๓.๒ ประชากรกลุ่มตัวอย่าง และผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

๓.๒.๑ ประชากร (Population) ที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ประชาชนที่มีภูมิลำเนาในพื้นที่เขตปกครองของอำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี จำนวน ๑๓,๕๔๕ ครัวเรือน มีอายุตั้งแต่ ๑๕ ปีขึ้นไป จำแนกเป็นผู้ชาย ๒๓,๓๕๓ คน ผู้หญิง ๒๑,๒๘๖ คน รวม ๔๔,๖๓๙ คน^๑

^๑ระบบสถิติทางการทะเบียน กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย, “จำนวนประชากรแยกอายุ อำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี เดือน ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๕๙”, [ออนไลน์], แหล่งที่มา : http://stat.dopa.go.th/stat/statnew/upstat_age_disp.php [๑๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๐].

๓.๒.๒ กลุ่มตัวอย่าง (Sample) ผู้วิจัยกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง (Sample Size) และวิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่าง (Sampling) มาจากประชาชนที่มีภูมิลำเนาในพื้นที่เขตปกครองของ อำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี จำนวน ๓๙๖ คน ที่ได้จากสูตรของ Taro Yamane^๒ ซึ่งใช้ระดับ ความคลาดเคลื่อนที่ ๐.๐๕ ดังนี้

$$n = \frac{N}{1 + N(e)^2}$$

โดย N = จำนวนประชากรทั้งหมด
e = ความคลาดเคลื่อนที่ยอมรับได้
n = จำนวนกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรทั้งหมด ๓๙๖ คน เมื่อแทนค่าในสูตรจะได้ดังนี้

$$n = \frac{44,639}{1 + 44,639(0.05)^2}$$

$$n = \frac{44,639}{1 + 111.5975}$$

$$n = \frac{44,639}{112.5975}$$

$$n = 396$$

เพราะฉะนั้นจำนวนกลุ่มตัวอย่าง เท่ากับ ๓๙๖ คน

วิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่าง (Sampling) การสุ่มกลุ่มตัวอย่างใช้หลักการสุ่มแบบแบ่งชั้น ประกอบด้วยขั้นตอนดังนี้

กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างเป็นสัดส่วน โดยพิจารณาจากจำนวนประชากร เพื่อให้ได้ ข้อมูลมีลักษณะกระจาย ให้สัมพันธ์กับสัดส่วนของประชากร โดยทำการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified random sampling) โดยใช้เขตตำบลทั้ง ๔ ตำบล ในอำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี เป็นระดับในการ สุ่มกลุ่มตัวอย่างอย่างเป็นสัดส่วนโดยใช้สูตร ดังนี้

$$\text{จำนวนตัวอย่างในแต่ละตำบล} = \frac{\text{จำนวนกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด} \times \text{จำนวนประชากรในแต่ละตำบล}}{\text{จำนวนประชากรทั้งหมด}}$$

^๒ธานินทร์ ศิลป์จารุ. การวิจัยและการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ SPSS, พิมพ์ครั้งที่ ๙, (กรุงเทพมหานคร: บิซิเนสสอร์แอนด์ดี, ๒๕๕๑), หน้า ๔๕.

จากสูตรข้างต้น จะได้ประชากรที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในแต่ละชั้น (แต่ละตำบล) ของประชาชนที่มีภูมิลำเนาในพื้นที่เขตปกครองของอำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี รวม ๓๙๖ คน รายละเอียดดังตารางที่ ๓.๑

อำเภอสวนผึ้ง	ประชากร (คน)	กลุ่มตัวอย่าง (คน)
๑.ตำบลสวนผึ้ง	๑๖,๘๓๕	๑๔๙
๒.ตำบลป่าหวาย	๕,๖๙๗	๕๑
๓.ตำบลท่าเคย	๖,๘๐๒	๖๐
๔.ตำบลตะนาวศรี	๑๕,๓๐๕	๑๓๖
รวม	๔๔,๖๓๙	๓๙๖

ตารางที่ ๓.๑ จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างของประชาชนที่มีภูมิลำเนาในพื้นที่เขตปกครองของอำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี จำแนกตามเขตตำบล

๓.๒.๓ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

ผู้วิจัยทำการสัมภาษณ์เชิงลึก (In depth Interview) ผู้ให้ข้อมูลสำคัญจำนวน ๑๙ รูป/ท่าน ได้แก่

๑. พระสาครมุนี เจ้าอาวาสวัดวิสุทธาราม พระอารามหลวง
ประธานศูนย์ปฏิบัติธรรมสาครศรี สวนผึ้ง
๒. พระครูจริยธรรมานุรักษ์ เจ้าคณะอำเภอสวนผึ้ง
เจ้าอาวาสวัดหนองหมี
๓. เจ้าอธิการธำนิทร์ ถาวโร เจ้าคณะตำบลป่าหวาย - ท่าเคย
เจ้าอาวาสวัดทุ่งแหลม
๔. พระครูพิทักษ์อรัญเขต เจ้าคณะตำบลท่าเคย
เจ้าอาวาสวัดวังน้ำเขียว
๕. พระครูวิบูลย์ทรรกิจ เจ้าคณะตำบลสวนผึ้ง - ตะนาวศรี
ประธานที่พักสงฆ์ห้วยหนึ่ง
ผู้ช่วยเจ้าอาวาสวัดหนองหมี
๖. พระอธิการชัยพร เตชวโร เจ้าอาวาสวัดบ้านกล้วย
๗. พระอธิการสุวรรณ ฐิตธมโม เจ้าอาวาสวัดท่าเคย
๘. พระครูสมุห์สะอาด สุทธิจิตโต ผู้ช่วยเจ้าอาวาสวัดสวนผึ้ง
กองงานเลขานุการเจ้าคณะอำเภอสวนผึ้ง
๙. แม่ชีณัฐภา วงศ์อามิ์ ผู้ดูแลธรรมสถานวิโมกขิลาถัย สวนผึ้ง (วัดท่าไม้)
๑๐. นายสนทยา เสนเอี่ยม ผู้อำนวยการสำนักงานพระพุทธศาสนา ราชบุรี
๑๑. นายพริท เหลืองสะอาด นายอำเภอสวนผึ้ง
๑๒. นายอนันต์ เฮงทองเลิศ นายกเทศมนตรีตำบลสวนผึ้ง

๑๓. นายสมศักดิ์ เหลืองจรุงรัตน์	นายกองค์การบริหารส่วนตำบลสวนผึ้ง
๑๔. นางนภาพร สิ้นคง	พัฒนาการอำเภอสวนผึ้ง
๑๕. นางวารีย์ สายันหะ	สาธารณสุขอำเภอสวนผึ้ง
๑๖. นายเฉลียว เกื้อนเกา	ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านตะโกกลาง
๑๗. นายคณิต จิตเจริญทวีโชค	ผู้อำนวยการโรงเรียนชุมชนบ้านบ่อ
๑๘. นายสุชาติ สุนทรกิตติวัฒนา	ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ ๒ บ้านทุ่งแฝก
๑๙. นายบุญลือ อ่อนดี	ไวยาวัจกร ที่พักสงฆ์ห้วย ๑ สวนผึ้ง

๓.๓ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยได้ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยมีขั้นตอนการสร้างและการหาคุณภาพของแบบสอบถาม ดังนี้

๓.๓.๑ แบบสอบถาม

๑) ศึกษาวิธีการสร้างแบบสอบถามที่ใช้ในการเก็บข้อมูลจากเอกสาร ตำราและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นแนวทางในการกำหนดกรอบความคิดในการสร้างแบบสอบถาม

๒) ศึกษาแนวคิด ทฤษฎีและเอกสารการวิจัยต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง โดยพิจารณาถึงรายละเอียดต่างๆ เพื่อให้ครอบคลุมวัตถุประสงค์ของการวิจัยที่กำหนดไว้

๓) ขอคำแนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อใช้เป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม

๔) สร้างแบบสอบถามให้ครอบคลุมวัตถุประสงค์ของการวิจัยเพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล

๕) นำเสนอร่างแบบสอบถามต่ออาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์และผู้เชี่ยวชาญ เพื่อตรวจสอบและปรับปรุงแก้ไข

๖) นำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try out) กับประชากรที่มีลักษณะใกล้เคียงกลุ่มตัวอย่าง เพื่อหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) แล้วนำเสนออาจารย์ที่ปรึกษา

๗) จัดพิมพ์แบบสอบถามฉบับจริง และนำไปแจกกับกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย

๘) รวบรวมแบบสอบถาม แล้วนำมาวิเคราะห์

๓.๓.๒ ลักษณะเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นตามกรอบของการวิจัยเรื่อง “การบริหารจัดการวัดให้เป็นศูนย์กลางชุมชน ตามวิสัยทัศน์เชิงนโยบายไทยแลนด์ ๔.๐ ในอำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี” ซึ่งผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยโดยการสร้างแบบสอบถามตามกรอบปัจจัยที่กำหนด โดยแบ่งออกเป็น ๓ ตอน ดังนี้

ตอนที่ ๑ เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List) จำแนกตาม เพศ สถานภาพ อายุ วุฒิการศึกษา อาชีพ รายได้ต่อเดือน และระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชนที่ต่างกัน จำนวน ๗ ข้อ

ตอนที่ ๒ เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับความคิดเห็นที่มีต่อการบริหารจัดการวัดให้เป็นศูนย์กลางชุมชน ตามวิสัยทัศน์เชิงนโยบายไทยแลนด์ ๔.๐ ในอำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี มีลักษณะ

เป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) ๕ ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และ น้อยที่สุด โดยมีเกณฑ์การให้น้ำหนักของคะแนน ดังนี้^๓

- ๕ หมายถึง มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด
- ๔ หมายถึง มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก
- ๓ หมายถึง มีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง
- ๒ หมายถึง มีความคิดเห็นอยู่ในระดับน้อย
- ๑ หมายถึง มีความคิดเห็นอยู่ในระดับน้อยที่สุด

ตอนที่ ๓ เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะสำหรับเป็นแนวทางการบริหารจัดการวัดให้เป็นศูนย์กลางชุมชน ตามวิสัยทัศน์เชิงนโยบายไทยแลนด์ ๔.๐ ในอำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี มีลักษณะเป็นปลายเปิดให้เลือกตอบโดยเสรี

๓.๓.๓ แบบสัมภาษณ์

๑) ศึกษาวิธีการสร้างแบบสัมภาษณ์ที่ใช้ในการเก็บข้อมูลจากเอกสาร ตำราและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นแนวทางในการกำหนดกรอบความคิดในการสร้างแบบสัมภาษณ์

๒) ศึกษาแนวคิด ทฤษฎีและเอกสารการวิจัยต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง โดยพิจารณาถึงรายละเอียดต่างๆ เพื่อให้ครอบคลุมวัตถุประสงค์ของการวิจัยที่กำหนดไว้

๓) ขอคำแนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อใช้เป็นแนวทางในการสร้างแบบสัมภาษณ์

๔) สร้างแบบสัมภาษณ์ให้ครอบคลุมวัตถุประสงค์ของการวิจัยเพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) เพื่อนำมาวิเคราะห์

๓.๓.๔ การหาคุณภาพของแบบสอบถาม

ผู้วิจัยได้นำเสนอแบบสอบถามเพื่อหาคุณภาพแบบสอบถาม โดยการหาความเที่ยงตรง (Validity) และความเชื่อมั่น (Reliability) ดังนี้

๑) ขอคำแนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์และผู้เชี่ยวชาญ เพื่อตรวจสอบเครื่องมือที่สร้างไว้

๒) หาความเที่ยงตรง (Validity) โดยการนำแบบสอบถามที่สร้างเสร็จ เสนอประธานและคณะกรรมการที่ปรึกษาสารนิพนธ์ เพื่อขอความเห็นชอบและนำเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขให้เหมาะสม จำนวน ๕ ท่าน ได้แก่

๑. พระสมุทรวชิโรโสภณ, ดร. ตำแหน่ง อาจารย์ประจำหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์ราชบุรี

๒. พระครูวิสุทธาณันคุณ, ดร. ตำแหน่ง อาจารย์ประจำหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์ราชบุรี

^๓ชุดิระ ระบอบ และคณะ, **ระเบียบวิธีวิจัย**, (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต, ๒๕๕๒), หน้า ๑๐๘.

๓. พระมหากังवाल อีธรรมโม, ดร. ตำแหน่ง อาจารย์ประจำหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์ราชบุรี

๔. ผศ.ดร.ภัทรพล ใจเย็น ตำแหน่ง อาจารย์ประจำภาควิชาเศรษฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

๕. ผศ.ดร.ธิติวุฒิ หมั่นมี ตำแหน่ง อาจารย์ประจำภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

แล้วนำมาหาค่าดัชนีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของแต่ละข้อ (Index of Item Objective Congruence : IOC) ได้ค่าความเชื่อมั่นระหว่าง ๐.๖ – ๐.๘ ซึ่งอธิบายได้ว่า เครื่องมือมีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์

๓) หาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามที่ได้ปรับปรุงแก้ไขแล้ว ไปทดลองใช้เครื่องมือ (Try Out) จากกลุ่มตัวอย่างที่มีลักษณะคล้ายคลึงกัน คือ ประชาชนในอำเภอเมืองสมุทรสงคราม จังหวัดสมุทรสงคราม จำนวน ๓๐ ชุด เพื่อหาค่าความเชื่อมั่นด้วยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha α -coefficient) ตามวิธีการของครอนบาค (Cronbach)^๕ ได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ เท่ากับ ๐.๘๙๒

๔) นำแบบสอบถามที่ได้รับการปรับปรุงแก้ไขแล้วเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ เพื่อขอความเห็นชอบและจัดพิมพ์แบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ในการนำไปใช้แจกกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยต่อไป

๓.๔ การเก็บรวบรวมข้อมูล

๓.๔.๑ การเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถาม

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลมีขั้นตอน ดังนี้

๑) ขอนหนังสือจากผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์ราชบุรี ถึงนายอำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการตอบแบบสอบถามจากประชาชนในเขตปกครอง อำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี

๒) นำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ไปเก็บข้อมูลกับประชาชนในเขตปกครอง อำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างจำนวน ๓๙๖ ชุด และเก็บแบบสอบถามคืนด้วยตนเอง แล้วนำมาตรวจสอบความถูกต้อง ได้ข้อมูลที่สมบูรณ์ทั้งหมดจำนวน ๓๙๖ ชุด คิดเป็นร้อยละ ๑๐๐ ของจำนวนแบบสอบถามทั้งหมด

๓) นำข้อมูลที่ได้ไปวิเคราะห์และประมวลผลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ต่อไป

^๕สิน พันธุ์พินิจ, เทคนิคการวิจัยทางสังคมศาสตร์, (กรุงเทพมหานคร: บริษัทจูนพับลิชชิ่ง จำกัด, ๒๕๔๗), หน้า ๑๙๑.

๓.๔.๒ การเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลมีขั้นตอน ดังนี้

๑) ขอนหนังสือจากผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์ราชบุรี ถึงผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการให้สัมภาษณ์

๒) ทำการนัดวัน เวลา และสถานที่กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) เพื่อสัมภาษณ์ตามที่กำหนดไว้

๓) ดำเนินการสัมภาษณ์ตามวัน เวลาและสถานที่ที่กำหนดนัดไว้ จนครบทุกประเด็น โดยขออนุญาตใช้วิธีการจดบันทึกและการบันทึกเสียงประกอบการสัมภาษณ์

๔) นำข้อมูลดิบที่ได้มารวบรวมเพื่อวิเคราะห์โดยวิธีการที่เหมาะสมและนำเสนอต่อไป

๓.๕ การวิเคราะห์ข้อมูล

๓.๕.๑ การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ โดยใช้สถิติ ดังนี้

สถิติพรรณนา (Descriptive Statistics) สำหรับอธิบายลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง และพรรณนาปัจจัยส่วนบุคคล สถิติที่ใช้ คือ ค่าความถี่ (Frequency), ค่าร้อยละ (Percentage), ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

สถิติอนุมาน (Inferential Statistics) ใช้สำหรับทดสอบสมมติฐาน เพื่อเปรียบเทียบ “การบริหารจัดการวัดให้เป็นศูนย์กลางชุมชน ตามวิสัยทัศน์เชิงนโยบายไทยแลนด์ ๔.๐ ในอำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี” โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล สถิติที่ใช้คือ การทดสอบค่าที (t-test) ในกรณีตัวแปรต้นสองกลุ่ม และการทดสอบค่าเอฟ (F-Test) ด้วยวิธีการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One Way ANOVA) ในกรณีตัวแปรต้นตั้งแต่สามกลุ่มขึ้นไป เมื่อพบว่ามีความแตกต่างจะทำการเปรียบเทียบความแตกต่างค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ด้วยวิธีผลต่างเป็นสำคัญน้อยที่สุด (Least Significant Difference : LSD.)

เกณฑ์การพิจารณาค่าเฉลี่ย ดังนี้

เกณฑ์ที่ใช้แปลผลข้อคำถามที่ได้จากการประเมินผลมีดังนี้

ช่วงค่าเฉลี่ย	การแปลความหมาย
ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ ๔.๒๑ – ๕.๐๐	กำหนดให้อยู่ในเกณฑ์ มากที่สุด
ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ ๓.๔๑ – ๔.๒๐	กำหนดให้อยู่ในเกณฑ์ มาก
ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ ๒.๖๑ – ๓.๔๐	กำหนดให้อยู่ในเกณฑ์ ปานกลาง
ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ ๑.๘๑ – ๒.๖๐	กำหนดให้อยู่ในเกณฑ์ น้อย
ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ ๑.๐๐ – ๑.๘๐	กำหนดให้อยู่ในเกณฑ์ น้อยที่สุด ^๕

^๕ชูศรี วงศ์รัตน์, เทคนิคการใช้สถิติเพื่อการวิจัย, พิมพ์ครั้งที่ ๗, (กรุงเทพมหานคร เทพเนรมิต, ๒๕๔๑), หน้า ๗๕.

การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามปลายเปิด (Open ended Question) วิเคราะห์โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis Technique) ประกอบบริบท นำเสนอเป็นความเรียงประกอบตาราง โดยการแจกแจงความถี่ (Frequency) ของผู้ตอบคำถามปลายเปิด

๓.๕.๒ การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์โดยวิธีการดังนี้

- ๑) นำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์มาถอดเสียงและบันทึกเป็นข้อความ
- ๒) นำข้อความจากการสัมภาษณ์และการจดบันทึกมาจำแนกเป็นประเด็นและเรียบเรียงเฉพาะประเด็นที่เกี่ยวข้องกับวัตถุประสงค์การวิจัย
- ๓) วิเคราะห์คำให้สัมภาษณ์ของผู้ให้ข้อมูลสำคัญตามวัตถุประสงค์การวิจัย โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis Technique) ประกอบบริบท (Context)
- ๔) สังเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์การวิจัยและนำเสนอต่อไป

บทที่ ๔

ผลการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง “การบริหารจัดการวัดให้เป็นศูนย์กลางชุมชน ตามวิสัยทัศน์เชิงนโยบายไทยแลนด์ ๔.๐ ในอำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี” ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่รวบรวมได้ จากกลุ่มตัวอย่างจำนวน ๓๙๖ คน มาวิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปการวิเคราะห์ข้อมูลทางสังคมศาสตร์ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลนำเสนอต่อไปนี้

๔.๑ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของประชาชน

๔.๒ ผลการวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารจัดการวัดให้เป็นศูนย์กลางชุมชน ตามวิสัยทัศน์เชิงนโยบายไทยแลนด์ ๔.๐ ในอำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี

๔.๓ ผลการทดสอบสมมติฐาน

๔.๔ ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นเกี่ยวกับข้อเสนอแนะของประชาชนต่อการบริหารจัดการวัดให้เป็นศูนย์กลางชุมชน ตามวิสัยทัศน์เชิงนโยบายไทยแลนด์ ๔.๐ ในอำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี

๔.๕ ผลจากการสัมภาษณ์

๔.๖ สรุปองค์ความรู้ที่ได้รับจากการวิจัย

๔.๑ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของประชาชน

การศึกษาปัจจัยส่วนบุคคลของประชาชน ผู้วิจัยได้ศึกษาปัจจัยส่วนบุคคลของประชาชน ในอำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี จำแนกตามเพศ สถานภาพ อายุ วุฒิการศึกษา อาชีพ รายได้ต่อเดือน และระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชนที่ต่างกัน ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของประชาชน มีรายละเอียดดังในตารางที่ ๔.๑

ตารางที่ ๔.๑ จำนวนและค่าร้อยละของประชาชน

(n = ๓๙๖)

ปัจจัยส่วนบุคคลของประชาชน		จำนวน	ร้อยละ
เพศ	ชาย	๒๑๐	๕๓.๐
	หญิง	๑๘๖	๔๗.๐
รวม		๓๙๖	๑๐๐

ตารางที่ ๔.๑ (ต่อ)

(n = ๓๙๖)

ปัจจัยส่วนบุคคลของประชาชน	จำนวน	ร้อยละ
สถานภาพ		
โสด	๑๗๐	๔๒.๙
สมรส	๑๖๒	๔๐.๙
หม้าย/หย่า	๖๔	๑๖.๒
รวม	๓๙๖	๑๐๐
อายุ		
๑๕ - ๒๐ ปี	๑๖	๔.๐
๒๑ - ๓๐ ปี	๙๓	๒๓.๕
๓๑ - ๔๐ ปี	๔๙	๑๒.๔
๔๑ - ๕๐ ปี	๑๕๒	๓๘.๔
๕๑ - ๖๐ ปี	๖๓	๑๕.๙
มากกว่า ๖๐ ปี	๒๓	๕.๘
รวม	๓๙๖	๑๐๐
วุฒิการศึกษา		
ประถมศึกษา	๔๖	๑๑.๖
มัธยมศึกษาตอนต้นหรือเทียบเท่า	๔๗	๑๑.๙
มัธยมศึกษาตอนปลายหรือเทียบเท่า	๙๙	๒๕.๐
อนุปริญญา	๒๒	๕.๖
ปริญญาตรี	๑๖๔	๔๑.๔
ปริญญาโทหรือสูงกว่า	๑๘	๔.๕
รวม	๓๙๖	๑๐๐
อาชีพ		
พนักงานบริษัทเอกชน	๑๒๘	๓๒.๓
ข้าราชการ/พนักงานของรัฐ	๑๐๒	๒๕.๘
ข้าราชการบำนาญ	๔	๑
เกษตรกร/ทำสวน ทำนา ทำไร่	๔๐	๑๐.๑
ประกอบกิจการส่วนตัว/ค้าขาย	๑๐๗	๒๗.๐
อื่นๆ	๑๕	๓.๘
รวม	๓๙๖	๑๐๐

ตารางที่ ๔.๑ (ต่อ)

(n = ๓๙๖)

ปัจจัยส่วนบุคคลของประชาชน	จำนวน	ร้อยละ
รายได้ต่อเดือน		
ต่ำกว่า ๕,๐๐๐ บาท	๑๕	๓.๘
๕,๐๐๐ - ๑๕,๐๐๐ บาท	๒๘๔	๗๑.๗
๑๕,๐๐๑ - ๓๐,๐๐๐ บาท	๙๒	๒๓.๒
มากกว่า ๓๐,๐๐๐ บาท	๕	๑.๓
รวม	๓๙๖	๑๐๐
ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชนที่ต่างกัน		
ต่ำกว่า ๑๐ ปี	๑๒๘	๓๒.๓
๑๑ - ๒๐ ปี	๑๐๘	๒๗.๓
๒๑ - ๓๐ ปี	๑๑๖	๒๙.๓
๓๑ - ๔๐ ปี	๙	๒.๓
๔๑ - ๕๐ ปี	๒๗	๖.๘
๕๑ - ๖๐ ปี	๓	๐.๘
๖๐ ปีขึ้นไป	๕	๑.๓
รวม	๓๙๖	๑๐๐

จากตารางที่ ๔.๑ พบว่า ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของประชาชนเรื่อง “การบริหารจัดการวัดให้เป็นศูนย์กลางชุมชน ตามวิสัยทัศน์เชิงนโยบายไทยแลนด์ ๔.๐ ในอำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี” จำแนกได้ดังนี้

สถานภาพ พบว่า ประชาชนโดยส่วนใหญ่โสด มีจำนวน ๑๗๐ คน คิดเป็นร้อยละ ๔๒.๙ รองมา คือ สมรส มีจำนวน ๑๖๒ คน คิดเป็นร้อยละ ๔๐.๙ และน้อยที่สุด คือ หม้าย/หย่า มีจำนวน ๖๔ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๖.๒

เพศ พบว่า ประชาชนโดยส่วนใหญ่ เป็นเพศชาย มีจำนวน ๒๑๐ คน คิดเป็นร้อยละ ๕๓ และเป็นเพศหญิง มีจำนวน ๑๘๖ คน คิดเป็นร้อยละ ๔๗

อายุ พบว่า ประชาชนโดยส่วนใหญ่ มีอายุระหว่าง ๔๑ - ๕๐ ปี มีจำนวน ๑๕๒ คน คิดเป็นร้อยละ ๓๘.๔ รองมา คือ มีอายุระหว่าง ๒๑ - ๓๐ ปีมีจำนวน ๙๓ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๓.๕ และน้อยที่สุด คือ มีอายุระหว่าง ๑๕ - ๒๐ ปีมีจำนวน ๑๖ คน คิดเป็นร้อยละ ๔

วุฒิการศึกษา พบว่า ประชาชนโดยส่วนใหญ่ มีการศึกษาระดับปริญญาตรี มีจำนวน ๑๖๔ คน คิดเป็นร้อยละ ๔๑.๔ รองมา คือ มัธยมศึกษาตอนปลายหรือเทียบเท่า จำนวน ๙๙ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๕ และน้อยที่สุด คือ ปริญญาโทหรือสูงกว่า จำนวน ๑๘ คน คิดเป็นร้อยละ ๔.๕

อาชีพ พบว่า ประชาชนโดยส่วนใหญ่ อาชีพพนักงานบริษัทเอกชน มีจำนวน ๑๒๘ คน คิดเป็นร้อยละ ๓๒.๓ รองมา คือ ประกอบกิจการส่วนตัว/ค้าขาย จำนวน ๑๐๗ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๗ และน้อยที่สุด คือ ข้าราชการบำนาญ จำนวน ๔ คน คิดเป็นร้อยละ ๑

รายได้ต่อเดือน พบว่า ประชาชนโดยส่วนใหญ่ มีรายได้ระหว่าง ๕,๐๐๐ – ๑๕,๐๐๐ บาท จำนวน ๒๘๔ คน คิดเป็นร้อยละ ๗๑.๗ รองมา คือ มีรายได้ต่อเดือนระหว่าง ๑๕,๐๐๑ - ๓๐,๐๐๐ บาท จำนวน ๙๒ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๓.๒ และน้อยที่สุด คือ มีรายได้มากกว่า ๓๐,๐๐๐ บาท จำนวน ๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๑.๓

ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชนที่ต่างกัน พบว่า ประชาชนโดยส่วนใหญ่ ต่ำกว่า ๑๐ ปี จำนวน ๑๒๘ คน คิดเป็นร้อยละ ๓๒.๓ รองมา คือ ระหว่าง ๑๑ – ๓๐ ปี จำนวน ๑๑๖ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๙.๓ และน้อยที่สุด คือ ระหว่าง ๕๑ – ๖๐ ปี มีจำนวน ๓ คน คิดเป็นร้อยละ ๐.๘

๔.๒ ผลการวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารจัดการวัดให้เป็นศูนย์กลางชุมชน ตามวิสัยทัศน์เชิงนโยบายไทยแลนด์ ๔.๐ ในอำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี

ความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารจัดการวัดให้เป็นศูนย์กลางชุมชน ตามวิสัยทัศน์เชิงนโยบายไทยแลนด์ ๔.๐ ในอำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี ทั้ง ๔ ด้าน ได้แก่ ด้านการบริหารบุคคล (Man) ด้านการเงิน (Money) ด้านวัสดุอุปกรณ์ (Materials) ด้านการจัดการ (Management) แสดงด้วยค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ตารางที่ ๔.๒ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารจัดการวัดให้เป็นศูนย์กลางชุมชน ตามวิสัยทัศน์เชิงนโยบายไทยแลนด์ ๔.๐ ในอำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี โดยภาพรวม

(n=๓๙๖)

การบริหารจัดการวัดให้เป็นศูนย์กลางชุมชน ตามวิสัยทัศน์เชิงนโยบายไทยแลนด์ ๔.๐ ใน อำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี	ระดับความคิดเห็น		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
๑. ด้านการบริหารบุคคล (Man)	๔.๓๒	๐.๒๕๖	มากที่สุด
๒. ด้านการเงิน (Money)	๔.๔๐	๐.๓๒๖	มากที่สุด
๓. ด้านวัสดุอุปกรณ์ (Materials)	๔.๔๓	๐.๒๒๔	มากที่สุด
๔. ด้านการจัดการ (Management)	๔.๕๑	๐.๒๙๐	มากที่สุด
รวม	๔.๔๑	๐.๒๔๕	มากที่สุด

จากตารางที่ ๔.๒ พบว่า ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการบริหารจัดการวัดให้เป็นศูนย์กลางชุมชน ตามวิสัยทัศน์เชิงนโยบายไทยแลนด์ ๔.๐ ในอำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = ๔.๔๑$, S.D.= ๐.๒๔๕) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการบริหารจัดการวัดให้เป็นศูนย์กลางชุมชน ตามวิสัยทัศน์เชิงนโยบายไทยแลนด์ ๔.๐ ในอำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี อยู่ในระดับมากที่สุดในทุกด้านเช่นกัน

ตารางที่ ๔.๓ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารจัดการวัดให้เป็นศูนย์กลางชุมชน ตามวิสัยทัศน์เชิงนโยบายไทยแลนด์ ๔.๐ ในอำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี ด้านการบริหารบุคคล (Man)

(n=๓๙๖)

ด้านการบริหารบุคคล (Man)	ระดับความคิดเห็น		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
๑. มีการจัดทำระเบียบปฏิบัติ เพื่อเป็นแนวทางปฏิบัติสำหรับบุคลากรภายในวัดและผู้มาทำกิจกรรมที่วัด เช่น ระเบียบปฏิบัติกิจวัตร ศาสนกิจ ของพระภิกษุสามเณร แม่ชี พราหมณ์ ศิษย์วัด หรือผู้ที่เข้ามาติดต่อ	๔.๓๔	๐.๔๗๔	มากที่สุด
๒. มีการวางแผนการบริหารจัดการทรัพยากรบุคคลในวัดอย่างเป็นระบบ โดยมีการมอบหมายหน้าที่ให้บุคลากรในวัดตามความรู้ความสามารถ	๔.๑๔	๐.๓๔๔	มาก
๓. มีการประชุมอบรมพระภิกษุสามเณร/บุคลากรภายในวัดอย่างสม่ำเสมอ	๔.๔๘	๐.๕๐๐	มากที่สุด
๔. มีการประชุมอบรมคณะกรรมการวัดอย่างสม่ำเสมอ	๓.๘๙	๐.๕๘๕	มาก
๕. มีการส่งเสริมให้พระภิกษุสามเณรได้รับการศึกษาในระดับที่เพิ่มขึ้น เช่น พระปริยัติธรรม นักธรรมศึกษา การศึกษาสายสามัญในระดับมัธยม ระดับอุดมศึกษา	๔.๖๙	๐.๔๖๑	มากที่สุด
๖. มีการจัดพระภิกษุไปสอนธรรมศึกษาในสถานศึกษา	๔.๒๘	๐.๖๕๕	มากที่สุด
๗. พระภิกษุสามเณรของวัด ทำหน้าที่อบรมส่งเสริมศีลธรรม เช่น ตามโรงเรียน หน่วยงานราชการ เอกชน และแหล่งชุมชนต่างๆ	๔.๖๖	๐.๔๗๕	มากที่สุด
๘. วัดมีการส่งเสริม/สนับสนุน การสร้างเครือข่ายการดำเนินงานด้านสาธารณะกับองค์กรต่างๆ ทั้งภาครัฐและเอกชน	๔.๔๑	๐.๔๙๒	มากที่สุด
๙. วัดมีการส่งเสริม/สนับสนุนเชิงรุก ให้มีจิตอาสา เพื่อเผยแผ่พระพุทธศาสนา	๔.๑๗	๐.๘๖๘	มาก
๑๐. วัดมีการส่งเสริม/สนับสนุนเชิงรับ ให้มีอาสาสมัคร/แนวร่วม ในการสอดส่องดูแล และพิทักษ์พระพุทธศาสนา	๔.๑๑	๐.๖๙๗	มาก
รวม	๔.๓๒	๐.๒๕๖	มากที่สุด

จากตารางที่ ๔.๓ พบว่า ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการบริหารจัดการวัดให้เป็น ศูนย์กลางชุมชน ตามวิสัยทัศน์เชิงนโยบายไทยแลนด์ ๔.๐ ในอำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี ด้านการ บริหารบุคคล (Man) ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = ๔.๓๒$, $S.D. = ๐.๒๕๖$)

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อ ๒. มีการวางแผนการบริหารจัดการทรัพยากรบุคคล ในวัดอย่างเป็นระบบ โดยมีการมอบหมายหน้าที่ให้บุคลากรในวัดตามความรู้ความสามารถ ข้อ ๔. มี การประชุมอบรมคณะกรรมการวัดอย่างสม่ำเสมอ ข้อ ๙ วัดมีการส่งเสริม/สนับสนุนเชิงรุก ให้มีจิต อาสา เพื่อเผยแผ่พระพุทธศาสนา และข้อ ๑๐. วัดมีการส่งเสริม/สนับสนุนเชิงรับ ให้มีอาสาสมัคร/ แนวนร่วม ในการสวดสวดดูแลและพิทักษ์พระพุทธศาสนา อยู่ในระดับมาก ส่วนข้อที่เหลืออยู่ในระดับ มากที่สุด

ตารางที่ ๔.๔ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารจัดการวัดให้เป็นศูนย์กลางชุมชน ตามวิสัยทัศน์เชิงนโยบายไทยแลนด์ ๔.๐ ในอำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี ด้านการเงิน (Money)

(n=๓๙๖)

ด้านการเงิน (Money)	ระดับความคิดเห็น		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
๑. การบริหารจัดการทางการเงิน โดยมีการจัดทำบัญชีการเงิน งบการเงิน เพื่อแสดงรายรับ รายจ่าย อย่างเป็นระบบ	๔.๕๐	๐.๖๕๔	มากที่สุด
๒. การบริหารจัดการทางการเงิน โดยมีการจัดทำทะเบียนทรัพย์สินของวัด	๔.๔๗	๐.๖๕๔	มากที่สุด
๓. การบริหารจัดการทางการเงิน โดยมีการแต่งตั้งไวยาวัจกรของวัด	๔.๔๔	๐.๖๕๑	มากที่สุด
๔. การบริหารจัดการทางการเงิน โดยมีการแต่งตั้งคณะกรรมการวัด	๔.๓๓	๐.๖๓๐	มากที่สุด
๕. มีการใช้วัดกรรมมาช่วยในการจัดกิจกรรมทอดผ้าป่า	๔.๐๗	๐.๗๓๑	มาก
๖. มีการใช้วัดกรรมมาช่วยในการจัดกิจกรรมทอดกฐิน	๔.๑๒	๐.๕๘๔	มาก
๗. มีการวางตู้บริจาค และประชาสัมพันธ์ช่องทางการรับบริจาคผ่านสื่อ นวัตกรรม เพื่อนำจตุปัจจัยไปส่งเสริมกิจกรรมของวัด	๔.๖๒	๐.๔๘๕	มากที่สุด
๘. มีการจัดงานประจำปี เพื่อนำจตุปัจจัยไปส่งเสริมกิจกรรมของวัด	๔.๕๘	๐.๔๙๔	มากที่สุด
๙. การส่งเสริม/สนับสนุน มูลนิธิ/กองทุนเพื่อการกุศล สำหรับการศึกษาศึกษาของพระภิกษุ สามเณร เด็กยากจน หรือผู้ด้อยโอกาส	๔.๓๒	๐.๖๖๗	มากที่สุด
๑๐. มีการให้ความร่วมมือตามแนวทาง "บวร : บ้าน วัด โรงเรียน" โดยไม่หวังสิ่งตอบแทน เช่น ผ้าป่าการกุศล กิจกรรมไม่รับปัจจัย หรือการรวบรวมเงินปัจจัยเป็น กองกลางเพื่อช่วยงานสาธารณะกุศล	๔.๕๕	๐.๔๙๘	มากที่สุด
รวม	๔.๔๐	๐.๓๒๖	มากที่สุด

จากตารางที่ ๔.๔ พบว่า ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการบริหารจัดการวัดให้เป็น ศูนย์กลางชุมชน ตามวิสัยทัศน์เชิงนโยบายไทยแลนด์ ๔.๐ ในอำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี ด้าน การเงิน (Money) ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = ๔.๔๐$, S.D. = ๐.๓๒๖)

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อ ๕. มีการใช้วัดกรรมมาช่วยในการจัดกิจกรรมทอดผ้าป่า และข้อ ๖. มีการใช้วัดกรรมมาช่วยในการจัดกิจกรรมทอดกฐิน อยู่ในระดับมาก ส่วนข้อที่เหลืออยู่ใน ระดับมากที่สุด

ตารางที่ ๔.๕ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารจัดการวัดให้เป็นศูนย์กลางชุมชน ตามวิสัยทัศน์เชิงนโยบายไทยแลนด์ ๔.๐ ในอำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี ด้านวัสดุอุปกรณ์ (Materials)

(n=๓๙๖)

๓. ด้านวัสดุอุปกรณ์ (Materials)	ระดับความคิดเห็น		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
๑. บริเวณวัดมีสิ่งจำเป็น/เหมาะสม เพื่อส่งเสริมความสะอาด เช่น ป้ายชื่อวัด แพนผังวัด ป้ายเผยแพร่กิจกรรม ข้อมูลข่าวสาร ป้ายประวัติวัดโดยย่อ ป้ายนิเทศข้อมูล สมุดเยี่ยม	๔.๖๘	๐.๔๖๘	มากที่สุด
๒. บริเวณวัดมีสิ่งจำเป็น/เหมาะสม เพื่อส่งเสริมความสงบสุข (สัปปายะ) เป็นรมณีสถาน เช่น ป้ายคติธรรม พุทธศาสนสุภาษิต มุมหนังสือเพื่อส่งเสริมการอ่าน ลานนั่งกัมมภูฐาน ลานเดินจงกรม	๔.๓๘	๐.๔๘๕	มากที่สุด
๓. วัดมีความพร้อมด้านสิ่งปลูกสร้างและอาคารเสนาสนะ เช่น อุโบสถ กุฏิ ศาลา หอเพล เมรุ วิหาร ห้องสมุด พิพิธภัณฑ์ ถนน ทางเท้า เจดีย์ พระปรางค์ ร้ววัด กำแพงวัด ที่พักคนเดินทาง	๔.๖๒	๐.๔๘๖	มากที่สุด
๔. มีความสะอาด ความสวยงาม ความแข็งแรงมั่นคง ของสิ่งปลูกสร้างและอาคารเสนาสนะ	๔.๒๙	๐.๖๓๔	มากที่สุด
๕. การจัดตั้งโรงเรียน ศูนย์อบรม ชมรม ห้องปฏิบัติการในวัด เช่น โรงเรียน/ศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ ศูนย์เรียนรู้ศีลธรรม ศูนย์ฝึกอาชีพ ศูนย์ศิลปวัฒนธรรม ศูนย์การเรียนรู้ของชุมชน ชมรมชาวพุทธ สโมสรชาวพุทธ	๔.๕๙	๐.๔๙๓	มากที่สุด
๖. วัดมีความพร้อมเป็นคลังพัสดุ อุปกรณ์ เช่น ถ้วยชาม อุปกรณ์เครื่องครัว โต๊ะ เก้าอี้ และอุปกรณ์จัดงานให้ชาวบ้านหยิบยืมตามโอกาส เพื่อทำกิจกรรมและสนองศรัทธากิจนิมนต์ญาติโยมทั้งในและนอกสถานที่	๔.๔๖	๐.๕๖๑	มากที่สุด
๗. วัดมีเครื่องอัฐบริหาร วัสดุอุปกรณ์ เครื่องใช้ไม้สอยที่จำเป็น สำหรับพระภิกษุ สามเณร แม่ชี พราหมณ์ ศิษย์วัด เช่น ผ้าไตรจีวร บาตร มุ้ง เครื่องนอน กลด หนังสือสวดมนต์ เต็นท์ เป็นต้น เพียงพอต่อความต้องการ	๔.๑๗	๐.๗๓๙	มาก

ตารางที่ ๔.๕ (ต่อ)

๓. ด้านวัสดุอุปกรณ์ (Materials)	ระดับความคิดเห็น		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
๘. วัดเป็นศูนย์ประชุมหรือพบปะพูดคุยของการปกครองระดับท้องถิ่น เช่น กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน อบต. หรือฝ่ายปกครองที่เกี่ยวข้อง	๔.๔๕	๐.๔๙๘	มากที่สุด
๙. วัดมีพาหนะ เช่น รถยนต์ เพียงพอสำหรับออกกิจนิมนต์ สนองงานคณะสงฆ์ หรือทำกิจกรรมฉลองศรัทธาญาติโยม	๔.๓๑	๐.๔๖๓	มากที่สุด
๑๐. วัดมีการจัดทำป้ายนำทางตามถนนและสร้างพิกัด GPS (Global Positioning System : ระบบระบุตำแหน่งบนพื้นโลก) เช่น ใน Google Map หรือแผนที่ออนไลน์อื่นๆ เพื่ออำนวยความสะดวกแก่ผู้ที่จะเดินทางมา	๔.๓๒	๐.๔๖๗	มากที่สุด
รวม	๔.๔๓	๐.๒๒๔	มากที่สุด

จากตารางที่ ๔.๕ พบว่า ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการบริหารจัดการวัดให้เป็นศูนย์กลางชุมชน ตามวิสัยทัศน์เชิงนโยบายไทยแลนด์ ๔.๐ ในอำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี ด้านวัสดุอุปกรณ์ (Materials) ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = ๔.๔๓$, S.D. = ๐.๒๒๔)

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อ ๗. วัดมีเครื่องอัฐบริขาร วัสดุอุปกรณ์ เครื่องใช้ไม้สอยที่จำเป็น สำหรับพระภิกษุ สามเณร แม่ชี พราหมณ์ ศิษย์วัด เช่น ผ้าไตรจีวร บาตร มุ้ง เครื่องนอน กลด หนังสือสวดมนต์ เต็นท์ เป็นต้น เพียงพอต่อความต้องการ อยู่ในระดับมาก ส่วนข้อที่เหลืออยู่ในระดับมากที่สุด

ตารางที่ ๔.๖ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารจัดการวัดให้เป็นศูนย์กลางชุมชน ตามวิสัยทัศน์เชิงนโยบายไทยแลนด์ ๔.๐ ในอำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี ด้านการจัดการ (Management)

(n=๓๙๖)

๔. ด้านการจัดการ (Management)	ระดับความคิดเห็น		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
๑. การปรับปรุง พัฒนา ดูแลรักษาสิ่งแวดล้อมและภูมิทัศน์ภายในวัด เช่น บริเวณวัดสงบร่มเย็น เป็นระเบียบ มีถังขยะ มีบริเวณปลูกต้นไม้ ไม้ประดับ สวนหย่อม และมีการจัดแบ่งพื้นที่สำหรับนั่งพักผ่อนเป็นสัดส่วน	๔.๕๔	๐.๖๒๙	มากที่สุด
๒. มีการวางแผนนโยบายการดำเนินงาน แผนกลยุทธ์ และโครงการพัฒนาวัดอย่างต่อเนื่อง	๔.๑๓	๐.๔๗๗	มาก
๓. มีการจัดกิจกรรมทางพระพุทธศาสนาอย่างต่อเนื่องทั้งปี เพื่อส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมแก่เด็กและเยาวชน ประชาชนทั่วไป เช่น โครงการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อน บวชนกขัมมจารีณี ค่ายคุณธรรมจริยธรรม	๔.๖๒	๐.๔๘๕	มากที่สุด
๔. มีการจัดกิจกรรมทางพระพุทธศาสนา เนื่องในวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา เช่น ทำบุญตักบาตร การแสดงธรรมเทศนา การปฏิบัติธรรม การเวียนเทียน และการจัดนิทรรศการที่เกี่ยวข้องกับวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา กิจกรรมหมู่บ้านรักษาศีล ๕	๔.๖๐	๐.๔๙๐	มากที่สุด
๕. มีการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมความจงรักภักดีต่อชาติและพระมหากษัตริย์ เช่น ทำบุญตักบาตร การแสดงธรรมเทศนา การปฏิบัติธรรม การจุดเทียนชัย และการจัดนิทรรศการที่เกี่ยวข้องกับพระราชกรณียกิจในโอกาสสำคัญต่างๆ	๔.๖๑	๐.๔๘๙	มากที่สุด
๖. มีการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมประเพณีไทย/วัฒนธรรมท้องถิ่น/ชาติพันธุ์ เช่น ทำบุญตักบาตร การแสดงธรรมเทศนา การปฏิบัติธรรม สงกรานต์ ลอยกระทง กิจกรรมส่งเสริมวัฒนธรรม และการจัดนิทรรศการเผยแพร่ความรู้ที่เกี่ยวข้องกับประเพณีไทย/ท้องถิ่น/ชาติพันธุ์	๔.๙๑	๐.๒๘๔	มากที่สุด

ตารางที่ ๔.๖ (ต่อ)

๔. ด้านการจัดการ (Management)	ระดับความคิดเห็น		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
๗. มีการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารทางพระพุทธศาสนา เช่น วิทยุชุมชน การแจกหนังสือธรรมะ ซีดีธรรมะ หอกระจายข่าว สื่อสังคมออนไลน์ (Website , Facebook , Line , Twitter , Instagram)	๔.๕๓	๐.๕๐๐	มากที่สุด
๘. การให้ความช่วยเหลือ/สงเคราะห์ประชาชน เช่น สงเคราะห์ผู้ยากไร้ ช่วยเหลือผู้ประสบภัย	๔.๔๘	๐.๖๖๙	มากที่สุด
๙. การให้ความช่วยเหลือระดับข้อพิพาท/ข้อขัดแย้งของชาวบ้าน	๔.๒๙	๐.๖๑๘	มากที่สุด
๑๐. การประสานงานกับส่วนราชการ องค์กรท้องถิ่น ภาครัฐและเอกชน ให้ความร่วมมือและมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมต่างๆ ของวัดสม้าเสมอ	๔.๔๑	๐.๔๙๓	มากที่สุด
รวม	๔.๕๑	๐.๒๙๐	มากที่สุด

จากตารางที่ ๔.๖ พบว่า ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการบริหารจัดการวัดให้เป็น ศูนย์กลางชุมชน ตามวิสัยทัศน์เชิงนโยบายไทยแลนด์ ๔.๐ ในอำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี ด้านการจัดการ (Management) ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = ๔.๕๑$, $S.D. = ๐.๒๙๐$)

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าข้อ ๒. มีการวางแผนนโยบายการดำเนินงาน แผนกลยุทธ์ และโครงการพัฒนาวัดอย่างต่อเนื่อง อยู่ในระดับมาก ส่วนข้อที่เหลืออยู่ในระดับมากที่สุด

๔.๓ ผลการเปรียบเทียบการบริหารจัดการวัดให้เป็นศูนย์กลางชุมชนตามวิสัยทัศน์เชิงนโยบายไทยแลนด์ ๔.๐ ในอำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

สมมติฐานที่ ๑ ประชาชนที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารจัดการวัดให้เป็นศูนย์กลางชุมชน ตามวิสัยทัศน์เชิงนโยบายไทยแลนด์ ๔.๐ ในอำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี แตกต่างกัน

ตารางที่ ๔.๗ การเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการบริหารจัดการวัดให้เป็นศูนย์กลางชุมชน ตามวิสัยทัศน์เชิงนโยบายไทยแลนด์ ๔.๐ ในอำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี จำแนกตามเพศ

(n=๓๙๖)

การบริหารจัดการวัดให้ เป็นศูนย์กลางชุมชน ตามวิสัยทัศน์เชิง นโยบายไทยแลนด์ ๔.๐ ในอำเภอสวนผึ้ง จังหวัด ราชบุรี	เพศ				t	Sig.
	ชาย (๒๑๐ คน)		หญิง (๑๘๖ คน)			
	$\bar{X}$	S.D	$\bar{X}$	S.D		
๑. ด้านการบริหารบุคคล	๔.๓๙	๐.๑๘๑	๔.๒๓	๐.๒๙๙	๖.๒๒๕	๐.๐๐๐*
๒. ด้านการเงิน	๔.๕๐	๐.๑๘๘	๔.๒๘	๐.๔๐๑	๖.๘๙๓	๐.๐๐๐*
๓. ด้านวัสดุอุปกรณ์	๔.๕๐	๐.๑๓๙	๔.๓๕	๐.๒๗๑	๖.๗๙๘	๐.๐๐๐*
๔. ด้านการจัดการ	๔.๖๔	๐.๑๒๘	๔.๓๗	๐.๓๕๒	๙.๖๐๖	๐.๐๐๐*
รวม	๔.๕๑	๐.๑๑๑	๔.๓๑	๐.๓๐๖	๘.๓๓๑	๐.๐๐๐*

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ ๐.๐๕

จากตารางที่ ๔.๗ ผลการทดสอบด้วยค่าสถิติ t – test แบบข้อมูล ๒ กลุ่มที่เป็นอิสระต่อกันที่ระดับนัยสำคัญ ๐.๐๕ พบว่า ประชาชนที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการวัดให้เป็นศูนย์กลางชุมชน ตามวิสัยทัศน์เชิงนโยบายไทยแลนด์ ๔.๐ ในอำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี โดยภาพรวมแตกต่างกัน (t = ๘.๓๓๑, Sig. = ๐.๐๐๐) จึงยอมรับสมมติฐานการวิจัย

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ประชาชนที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการวัดให้เป็นศูนย์กลางชุมชน ตามวิสัยทัศน์เชิงนโยบายไทยแลนด์ ๔.๐ ในอำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี ทุกด้านแตกต่างกัน จึงยอมรับสมมติฐานการวิจัย

สมมติฐานที่ ๒ ประชาชนที่มีสถานภาพต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารจัดการวัดให้เป็นศูนย์กลางชุมชน ตามวิสัยทัศน์เชิงนโยบายไทยแลนด์ ๔.๐ ในอำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี แตกต่างกัน

ตารางที่ ๔.๘ การเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการบริหารจัดการวัดให้เป็นศูนย์กลางชุมชน ตามวิสัยทัศน์เชิงนโยบายไทยแลนด์ ๔.๐ ในอำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี จำแนกตามสถานภาพ

(n=๓๙๖)

การบริหารจัดการวัดให้เป็นศูนย์กลางชุมชน ตามวิสัยทัศน์เชิงนโยบายไทยแลนด์ ๔.๐ ในอำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี		SS	Df	MS	F	Sig.
๑. ด้านการบริหารบุคคล ภายในกลุ่ม	ระหว่างกลุ่ม	๐.๔๓๙	๒	๐.๒๑๙	๓.๓๙๕	๐.๐๓๕*
	ภายในกลุ่ม	๒๕.๓๘๕	๓๙๓	๐.๐๖๕		
	รวม	๒๕.๘๒๓	๓๙๕			
๒. ด้านการเงิน	ระหว่างกลุ่ม	๐.๕๗๙	๒	๐.๒๘๙	๒.๗๔๕	๐.๐๖๕
	ภายในกลุ่ม	๔๑.๔๑๑	๓๙๓	๐.๑๐๕		
	รวม	๔๑.๙๙๐	๓๙๕			
๓. ด้านวัสดุอุปกรณ์	ระหว่างกลุ่ม	๐.๓๖๓	๒	๐.๑๘๒	๓.๖๖๖	๐.๐๒๖*
	ภายในกลุ่ม	๑๙.๔๗๔	๓๙๓	๐.๐๕๐		
	รวม	๑๙.๘๓๗	๓๙๕			
๔. ด้านการจัดการ	ระหว่างกลุ่ม	๐.๒๖๙	๒	๐.๑๓๔	๑.๖๐๖	๐.๒๐๒
	ภายในกลุ่ม	๓๒.๘๔๘	๓๙๓	๐.๐๘๔		
	รวม	๓๓.๑๑๗	๓๙๕			
รวม	ระหว่างกลุ่ม	๐.๐๖๙	๒	๐.๐๓๕	๐.๕๗๕	๐.๕๖๓
	ภายในกลุ่ม	๒๓.๗๑๖	๓๙๓	๐.๐๖๐		
	รวม	๒๓.๗๘๕	๓๙๕			

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ ๐.๐๕

จากตารางที่ ๔.๘ ผลการทดสอบด้วยค่าสถิติ F - test ด้วยวิธีการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One Way ANOVA) ที่ระดับนัยสำคัญ ๐.๐๕ พบว่า ประชาชนที่มีสถานภาพต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการวัดให้เป็นศูนย์กลางชุมชน ตามวิสัยทัศน์เชิงนโยบายไทยแลนด์ ๔.๐ ในอำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน (F = ๐.๕๗๕, Sig. = ๐.๕๖๓) จึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัย

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านการบริหารบุคคลและด้านวัสดุอุปกรณ์ ประชาชนมีความคิดเห็นแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ จึงยอมรับสมมติฐานการวิจัย ส่วนด้านการเงินและด้านการจัดการ ประชาชนมีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน

ดังนั้นจึงทำการเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ ด้านการบริหารบุคคล และด้านวัสดุอุปกรณ์ ด้วยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุด (Least Significant Difference: LSD) รายละเอียดดังแสดงในตารางที่ ๔.๙ – ๔.๑๐

ตารางที่ ๔.๙ การเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีหาผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุดตามความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับการบริหารจัดการวัดให้เป็นศูนย์กลางชุมชน ตามวิสัยทัศน์เชิงนโยบายไทยแลนด์ ๔.๐ ในอำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี ในด้านการบริหารบุคคล จำแนกตามสถานภาพ

(n=๓๙๖)

สถานภาพ	$\bar{X}$	สถานภาพ		
		โสด (๑๗๐)	สมรส (๑๖๒)	หม้าย/หย่า (๖๔)
		๔.๓๕	๔.๒๘	๔.๓๒
โสด	๔.๓๕	-	๐.๐๗*	๐.๐๓
สมรส	๔.๒๘	-	-	-๐.๐๔
หม้าย/หย่า	๔.๓๒	-	-	-

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

จากตารางที่ ๔.๑๐ พบว่าประชาชนที่มีสถานภาพโสด มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการวัดให้เป็นศูนย์กลางชุมชน ตามวิสัยทัศน์เชิงนโยบายไทยแลนด์ ๔.๐ ในอำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี ในด้านการบริหารบุคคล มากกว่า ประชาชนที่มีสถานภาพสมรส อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ สำหรับประชาชนที่มีสถานภาพแตกต่างกันคู่อื่นๆ มีความคิดเห็นต่อการจัดการบริหารบุคคลไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ ๔.๑๐ การเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีหาผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุดตามความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับการบริหารจัดการวัดให้เป็นศูนย์กลางชุมชน ตามวิสัยทัศน์เชิงนโยบายไทยแลนด์ ๔.๐ ในอำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี ในด้านวัสดุอุปกรณ์ จำแนกตามสถานภาพ

(n=๓๙๖)

สถานภาพ	$\bar{X}$	สถานภาพ		
		โสด (๑๗๐)	สมรส (๑๖๒)	หม้าย/หย่า (๖๔)
		๔.๓๙	๔.๔๔	๔.๔๘
โสด	๔.๓๙	-	-๐.๐๔	-๐.๐๘*
สมรส	๔.๔๔	-	-	-๐.๐๓
หม้าย/หย่า	๔.๔๘	-	-	-

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

จากตารางที่ ๔.๑๐ พบว่าประชาชนที่มีสถานภาพโสด มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการวัดให้เป็นศูนย์กลางชุมชน ตามวิสัยทัศน์เชิงนโยบายไทยแลนด์ ๔.๐ ในอำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี ในด้านวัสดุอุปกรณ์ น้อยกว่า ประชาชนที่มีสถานภาพหม้าย/หย่า อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ สำหรับประชาชนที่มีสถานภาพแตกต่างกันคู่อื่นๆ มีความคิดเห็นต่อการจัดการบริหารบุคคลไม่แตกต่างกัน

สมมติฐานที่ ๓ ประชาชนที่มีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารจัดการวัดให้เป็นศูนย์กลางชุมชน ตามวิสัยทัศน์เชิงนโยบายไทยแลนด์ ๔.๐ ในอำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี แตกต่างกัน

ตารางที่ ๔.๑๑ การเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการบริหารจัดการวัดให้เป็นศูนย์กลางชุมชน ตามวิสัยทัศน์เชิงนโยบายไทยแลนด์ ๔.๐ ในอำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี จำแนกตามอายุ

(n=๓๙๖)

การบริหารจัดการวัดให้เป็นศูนย์กลางชุมชน ตามวิสัยทัศน์เชิงนโยบายไทยแลนด์ ๔.๐ ในอำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี		SS	Df	MS	F	Sig.
๑. ด้านการบริหารบุคคล ภายในกลุ่ม	ระหว่างกลุ่ม	๕.๐๖๖	๕	๑.๐๑๓	๑๙.๐๓๖	๐.๐๐๐*
	ภายในกลุ่ม	๒๐.๗๕๗	๓๙๐	๐.๐๕๓		
	รวม	๒๕.๘๒๓	๓๙๕			
๒. ด้านการเงิน	ระหว่างกลุ่ม	๒.๙๐๙	๕	๐.๕๘๒	๕.๘๐๖	๐.๐๐๐*
	ภายในกลุ่ม	๓๙.๐๘๑	๓๙๐	๐.๑๐๐		
	รวม	๔๑.๙๙๐	๓๙๕			
๓. ด้านวัสดุอุปกรณ์	ระหว่างกลุ่ม	๑.๕๘๓	๕	๐.๓๑๗	๖.๗๖๖	๐.๐๐๐*
	ภายในกลุ่ม	๑๘.๒๕๔	๓๙๐	๐.๐๔๗		
	รวม	๑๙.๘๓๗	๓๙๕			
๔. ด้านการจัดการ	ระหว่างกลุ่ม	๒.๕๐๕	๕	๐.๕๐๑	๖.๓๘๒	๐.๐๐๐*
	ภายในกลุ่ม	๓๐.๖๑๒	๓๙๐	๐.๐๗๘		
	รวม	๓๓.๑๑๗	๓๙๕			
รวม	ระหว่างกลุ่ม	๒.๖๒๘	๕	๐.๕๒๖	๙.๖๘๗	๐.๐๐๐*
	ภายในกลุ่ม	๒๑.๑๕๗	๓๙๐	๐.๐๕๔		
	รวม	๒๓.๗๘๕	๓๙๕			

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ ๐.๐๕

จากตารางที่ ๔.๑๑ ผลการทดสอบด้วยค่าสถิติ F - test ด้วยวิธีการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One Way ANOVA) ที่ระดับนัยสำคัญ ๐.๐๕ พบว่า ประชาชนที่มีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการวัดให้เป็นศูนย์กลางชุมชน ตามวิสัยทัศน์เชิงนโยบายไทยแลนด์ ๔.๐

ในอำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี โดยภาพรวมแตกต่างกัน ($F = ๙.๖๘๗$, $Sig. = ๐.๐๐๐$) จึงยอมรับสมมติฐานการวิจัย

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าทั้ง ๔ ด้าน คือ ด้านการบริหารบุคคล ด้านการเงิน ด้านวัสดุอุปกรณ์ และด้านการจัดการ ประชาชนมีความคิดเห็นแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ จึงยอมรับสมมติฐานการวิจัย

ดังนั้นจึงทำการเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ ด้านการบริหารบุคคล ด้านการเงิน ด้านวัสดุอุปกรณ์ และด้านการจัดการ ด้วยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุด (Least Significant Difference: LSD) รายละเอียดดังแสดงในตารางที่ ๔.๑๒ – ๔.๑๕

ตารางที่ ๔.๑๒ การเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีหาผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุดตามความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับการบริหารจัดการวัดให้เป็นศูนย์กลางชุมชน ตามวิสัยทัศน์เชิงนโยบายไทยแลนด์ ๔.๐ ในอำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี ในด้านการบริหารบุคคล จำแนกตามอายุ

($n=๓๙๖$)

อายุ	$\bar{X}$	อายุ					
		๑๕-๒๐ ปี (๑๖)	๒๑-๓๐ ปี (๙๓)	๓๑-๔๐ ปี (๔๙)	๔๑-๕๐ ปี (๑๕๒)	๕๑-๖๐ ปี (๖๓)	มากกว่า ๖๐ ปี (๒๓)
		๔.๒๘	๔.๑๕	๔.๕๑	๔.๓๖	๔.๒๙	๔.๔๒
๑๕-๒๐ ปี	๔.๒๘	-	๐.๑๓*	-๐.๒๒*	-๐.๐๗	๐.๐๐	-๐.๑๓
๒๑-๓๐ ปี	๔.๑๕	-	-	-๐.๓๖*	-๐.๒๑*	-๐.๑๔*	-๐.๒๗*
๓๑-๔๐ ปี	๔.๕๑	-	-	-	๐.๑๕*	๐.๒๒*	๐.๐๙
๔๑-๕๐ ปี	๔.๓๖	-	-	-	-	๐.๐๖*	-๐.๐๕
๕๑-๖๐ ปี	๔.๒๙	-	-	-	-	-	-๐.๑๒*
มากกว่า ๖๐ ปี	๔.๔๒	-	-	-	-	-	-

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

จากตารางที่ ๔.๑๒ พบว่าประชาชนที่มีอายุ ๑๕-๒๐ ปี มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการวัดให้เป็นศูนย์กลางชุมชน ตามวิสัยทัศน์เชิงนโยบายไทยแลนด์ ๔.๐ ในอำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี ในด้านการบริหารบุคคล มากกว่า ประชาชนที่มีอายุ ๒๑-๓๐ ปี แต่น้อยกว่าประชาชนที่มีอายุ ๓๑-๔๐ ปี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

ประชาชนที่มีอายุ ๒๑-๓๐ ปี มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการวัดให้เป็นศูนย์กลางชุมชน ตามวิสัยทัศน์เชิงนโยบายไทยแลนด์ ๔.๐ ในอำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี ในด้านการบริหารบุคคล น้อยกว่า ประชาชนที่มีอายุ ๓๑-๔๐ ปี , ๔๑-๕๐ ปี , ๕๑-๖๐ ปี และอายุมากกว่า ๖๐ ปีอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

ประชาชนที่มีอายุ ๓๑-๔๐ ปี มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการวัดให้เป็นศูนย์กลางชุมชน ตามวิสัยทัศน์เชิงนโยบายไทยแลนด์ ๔.๐ ในอำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี ในด้านการบริหารบุคคล มากกว่า ประชาชนที่มีอายุ ๔๑-๕๐ ปี และ ๕๑-๖๐ ปี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

ประชาชนที่มีอายุ ๔๑-๕๐ ปี มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการวัดให้เป็นศูนย์กลางชุมชน ตามวิสัยทัศน์เชิงนโยบายไทยแลนด์ ๔.๐ ในอำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี ในด้านการบริหารบุคคล มากกว่า ประชาชนที่มีอายุ ๕๑-๖๐ ปี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

ประชาชนที่มีอายุ ๕๑-๖๐ ปี มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการวัดให้เป็นศูนย์กลางชุมชน ตามวิสัยทัศน์เชิงนโยบายไทยแลนด์ ๔.๐ ในอำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี ในด้านการบริหารบุคคล น้อยกว่า ประชาชนที่มีอายุมากกว่า ๖๐ ปี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

ตารางที่ ๔.๑๓ การเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีหาผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุดตามความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับการบริหารจัดการวัดให้เป็นศูนย์กลางชุมชน ตามวิสัยทัศน์เชิงนโยบายไทยแลนด์ ๔.๐ ในอำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี ในด้านการเงิน จำแนกตามอายุ

(n=๓๙๖)

อายุ	$\bar{X}$	อายุ					
		๑๕-๒๐ ปี	๒๑-๓๐ ปี	๓๑-๔๐ ปี	๔๑-๕๐ ปี	๕๑-๖๐ ปี	มากกว่า ๖๐ ปี
		(๑๖)	(๙๓)	(๔๙)	(๑๕๒)	(๖๓)	(๒๓)
		๔.๓๕	๔.๒๖	๔.๕๐	๔.๔๒	๔.๔๓	๔.๕๕
๑๕-๒๐ ปี	๔.๓๕	-	๐.๐๘	-๐.๑๔	-๐.๖๙	-๐.๘๕	-๐.๒๐
๒๑-๓๐ ปี	๔.๒๖	-	-	-๐.๒๓*	-๐.๑๕*	-๐.๑๗*	-๐.๒๘*
๓๑-๔๐ ปี	๔.๕๐	-	-	-	๐.๐๗	๐.๐๖	-๐.๐๕
๔๑-๕๐ ปี	๔.๔๒	-	-	-	-	-๐.๐๑	-๐.๑๓
๕๑-๖๐ ปี	๔.๔๓	-	-	-	-	-	-๐.๑๑*
มากกว่า ๖๐ ปี	๔.๕๕	-	-	-	-	-	-

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

จากตารางที่ ๔.๑๓ พบว่าประชาชนที่มีอายุ ๒๑-๓๐ ปี มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการวัดให้เป็นศูนย์กลางชุมชน ตามวิสัยทัศน์เชิงนโยบายไทยแลนด์ ๔.๐ ในอำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี ในด้านการเงิน น้อยกว่า ประชาชนที่มีอายุ ๓๑-๔๐ ปี , ๔๑-๕๐ ปี , ๕๑-๖๐ ปี และอายุมากกว่า ๖๐ ปีอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

ประชาชนที่มีอายุ ๕๑-๖๐ ปี มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการวัดให้เป็นศูนย์กลางชุมชน ตามวิสัยทัศน์เชิงนโยบายไทยแลนด์ ๔.๐ ในอำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี ในด้านการเงิน น้อยกว่า ประชาชนที่มีอายุมากกว่า ๖๐ ปี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

ตารางที่ ๔.๑๔ การเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีหาผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุดตามความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับการบริหารจัดการวัดให้เป็นศูนย์กลางชุมชนตามวิสัยทัศน์เชิงนโยบายไทยแลนด์ ๔.๐ ในอำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี ในด้านวัสดุอุปกรณ์ จำแนกตามอายุ

(n=๓๙๖)

อายุ	$\bar{X}$	อายุ					
		๑๕-๒๐ ปี (๑๖)	๒๑-๓๐ ปี (๙๓)	๓๑-๔๐ ปี (๔๙)	๔๑-๕๐ ปี (๑๕๒)	๕๑-๖๐ ปี (๖๓)	มากกว่า ๖๐ ปี (๒๓)
		๔.๕๓	๔.๓๓	๔.๔๘	๔.๔๔	๔.๔๑	๔.๕๖
๑๕-๒๐ ปี	๔.๕๓	-	๐.๑๙*	๐.๐๔*	๐.๐๘	๐.๑๑	-๐.๓๖
๒๑-๓๐ ปี	๔.๓๓	-	-	-๐.๑๔*	-๐.๑๑*	-๐.๐๘*	-๐.๒๓*
๓๑-๔๐ ปี	๔.๔๘	-	-	-	๐.๐๓*	๐.๐๖	-๐.๐๘
๔๑-๕๐ ปี	๔.๔๔	-	-	-	-	๐.๐๒	-๐.๑๒
๕๑-๖๐ ปี	๔.๔๑	-	-	-	-	-	-๐.๑๔*
มากกว่า ๖๐ ปี	๔.๕๖	-	-	-	-	-	-

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

จากตารางที่ ๔.๑๔ พบว่าประชาชนที่มีอายุ ๑๕-๒๐ ปี มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการวัดให้เป็นศูนย์กลางชุมชน ตามวิสัยทัศน์เชิงนโยบายไทยแลนด์ ๔.๐ ในอำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี ในด้านวัสดุอุปกรณ์ มากกว่า ประชาชนที่มีอายุ ๒๑-๓๐ ปี และ ๓๑-๔๐ ปี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

ประชาชนที่มีอายุ ๒๑-๓๐ ปี มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการวัดให้เป็นศูนย์กลางชุมชน ตามวิสัยทัศน์เชิงนโยบายไทยแลนด์ ๔.๐ ในอำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี ในด้านวัสดุอุปกรณ์ น้อยกว่า ประชาชนที่มีอายุ ๓๑-๔๐ ปี , ๔๑-๕๐ ปี , ๕๑-๖๐ ปี และอายุมากกว่า ๖๐ ปีอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

ประชาชนที่มีอายุ ๓๑-๔๐ ปี มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการวัดให้เป็นศูนย์กลางชุมชน ตามวิสัยทัศน์เชิงนโยบายไทยแลนด์ ๔.๐ ในอำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี ในด้านวัสดุอุปกรณ์ มากกว่า ประชาชนที่มีอายุ ๔๑-๕๐ ปี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

ประชาชนที่มีอายุ ๕๑-๖๐ ปี มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการวัดให้เป็นศูนย์กลางชุมชน ตามวิสัยทัศน์เชิงนโยบายไทยแลนด์ ๔.๐ ในอำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี ในด้านวัสดุอุปกรณ์ น้อยกว่า ประชาชนที่มีอายุมากกว่า ๖๐ ปี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

ตารางที่ ๔.๑๕ การเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีหาผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุดตามความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับการบริหารจัดการวัดให้เป็นศูนย์กลางชุมชนตามวิสัยทัศน์เชิงนโยบายไทยแลนด์ ๔.๐ ในอำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี ในด้านการจัดการ จำแนกตามอายุ

(n=๓๙๖)

อายุ	$\bar{X}$	อายุ					
		๑๕-๒๐ ปี (๑๖)	๒๑-๓๐ ปี (๙๓)	๓๑-๔๐ ปี (๔๙)	๔๑-๕๐ ปี (๑๕๒)	๕๑-๖๐ ปี (๖๓)	มากกว่า ๖๐ ปี (๒๓)
		๔.๓๙	๔.๓๙	๔.๕๘	๔.๕๖	๔.๕๒	๔.๖๓
๑๕-๒๐ ปี	๔.๓๙	-	๐.๐๐	-๐.๑๘*	-๐.๑๖*	-๐.๑๒	-๐.๒๓*
๒๑-๓๐ ปี	๔.๓๙	-	-	-๐.๑๘*	-๐.๑๗*	-๐.๑๓*	-๐.๒๓*
๓๑-๔๐ ปี	๔.๕๘	-	-	-	๐.๐๑	๐.๐๕	-๐.๐๔
๔๑-๕๐ ปี	๔.๕๖	-	-	-	-	๐.๐๓	-๐.๐๖
๕๑-๖๐ ปี	๔.๕๒	-	-	-	-	-	-๐.๑๐
มากกว่า ๖๐ ปี	๔.๖๓	-	-	-	-	-	-

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

จากตารางที่ ๔.๑๕ พบว่าประชาชนที่มีอายุ ๑๕-๒๐ ปี มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการวัดให้เป็นศูนย์กลางชุมชน ตามวิสัยทัศน์เชิงนโยบายไทยแลนด์ ๔.๐ ในอำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี ในด้านการจัดการ น้อยกว่า ประชาชนที่มีอายุ ๓๑-๔๐ ปี ๔๑-๕๐ ปี , ๕๑-๖๐ ปี และอายุมากกว่า ๖๐ ปี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

ประชาชนที่มีอายุ ๒๑-๓๐ ปี มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการวัดให้เป็นศูนย์กลางชุมชน ตามวิสัยทัศน์เชิงนโยบายไทยแลนด์ ๔.๐ ในอำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี ในด้านการจัดการ น้อยกว่า ประชาชนที่มีอายุ ๓๑-๔๐ ปี , ๔๑-๕๐ ปี , ๕๑-๖๐ ปี และอายุมากกว่า ๖๐ ปีอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

สมมติฐานที่ ๔ ประชาชนที่มีวุฒิการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารจัดการวัดให้เป็นศูนย์กลางชุมชน ตามวิสัยทัศน์เชิงนโยบายไทยแลนด์ ๔.๐ ในอำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี แตกต่างกัน

ตารางที่ ๔.๑๖ การเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการบริหารจัดการวัดให้เป็นศูนย์กลางชุมชน ตามวิสัยทัศน์เชิงนโยบายไทยแลนด์ ๔.๐ ในอำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี จำแนกตามวุฒิการศึกษา

(n=๓๙๖)

การบริหารจัดการวัดให้เป็นศูนย์กลางชุมชน ตามวิสัยทัศน์เชิงนโยบายไทยแลนด์ ๔.๐ ในอำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี		SS	Df	MS	F	Sig.
๑. ด้านการบริหารบุคคล ภายในกลุ่ม	ระหว่างกลุ่ม	๔.๑๐๕	๕	๐.๘๒๑	๑๔.๗๔๓	๐.๐๐๐*
	ภายในกลุ่ม	๒๑.๗๑๘	๓๙๐	๐.๐๕๖		
	รวม	๒๕.๘๒๓	๓๙๕			
๒. ด้านการเงิน	ระหว่างกลุ่ม	๖.๘๙๕	๕	๑.๓๗๙	๑๕.๓๒๕	๐.๐๐๐*
	ภายในกลุ่ม	๓๕.๐๙๕	๓๙๐	๐.๐๙๐		
	รวม	๔๑.๙๙๐	๓๙๕			
๓. ด้านวัสดุอุปกรณ์	ระหว่างกลุ่ม	๑.๑๘๙	๕	๐.๒๓๘	๔.๙๗๔	๐.๐๐๐*
	ภายในกลุ่ม	๑๘.๖๔๘	๓๙๐	๐.๐๔๘		
	รวม	๑๙.๘๓๗	๓๙๕			
๔. ด้านการจัดการ	ระหว่างกลุ่ม	๖.๖๙๒	๕	๑.๓๓๘	๑๙.๗๕๒	๐.๐๐๐*
	ภายในกลุ่ม	๒๖.๔๒๕	๓๙๐	๐.๐๖๘		
	รวม	๓๓.๑๑๗	๓๙๕			
รวม	ระหว่างกลุ่ม	๒.๓๑๒	๕	๐.๔๖๒	๘.๔๐๐	๐.๐๐๐*
	ภายในกลุ่ม	๒๑.๔๗๒	๓๙๐	๐.๐๕๕		
	รวม	๒๓.๗๘๔	๓๙๕			

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ ๐.๐๕

จากตารางที่ ๔.๑๖ ผลการทดสอบด้วยค่าสถิติ F - test ด้วยวิธีการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One Way ANOVA) ที่ระดับนัยสำคัญ ๐.๐๕ พบว่า ประชาชนที่มีวุฒิการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการวัดให้เป็นศูนย์กลางชุมชน ตามวิสัยทัศน์เชิงนโยบายไทยแลนด์ ๔.๐ ในอำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี โดยภาพรวมแตกต่างกัน ($F = ๘.๔๐๐$, $Sig. = ๐.๐๐๐$) จึงยอมรับสมมติฐานการวิจัย

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าทั้ง ๔ ด้าน คือ ด้านการบริหารบุคคล ด้านการเงิน ด้านวัสดุอุปกรณ์ และด้านการจัดการ ประชาชนมีความคิดเห็นแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ จึงยอมรับสมมติฐานการวิจัย

ดังนั้นจึงทำการเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ ด้านการบริหารบุคคล ด้านการเงิน ด้านวัสดุอุปกรณ์ และด้านการจัดการ ด้วยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุด (Least Significant Difference: LSD) รายละเอียดดังแสดงในตารางที่ ๔.๑๗ – ๔.๒๐

ตารางที่ ๔.๑๗ การเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีหาผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุดตามความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับการบริหารจัดการวัดให้เป็นศูนย์กลางชุมชน ตามวิสัยทัศน์เชิงนโยบายไทยแลนด์ ๔.๐ ในอำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี ในด้านการบริหารบุคคล จำแนกตามวุฒิการศึกษา

(n=๓๙๖)

วุฒิการศึกษา	$\bar{X}$	วุฒิการศึกษา					
		ประถมศึกษาศึกษา (๔๖)	ม.ต้น/เทียบเท่า (๔๗)	ม.ปลาย/เทียบเท่า (๔๘)	อนุปริญญา (๒๒)	ป.ตรี (๑๖๔)	ป.โท/สูงกว่า (๑๘)
		๔.๓๗	๔.๑๘	๔.๓๘	๔.๕๔	๔.๓๑	๔.๐๑
ประถมศึกษา	๔.๓๗	-	๐.๑๘*	-๐.๐๑	-๐.๑๖*	๐.๐๕	๐.๓๕*
ม.ต้น/เทียบเท่า	๔.๑๘	-	-	-๐.๑๙*	-๐.๓๕*	-๐.๑๓*	๐.๑๖*
ม.ปลาย/เทียบเท่า	๔.๓๘	-	-	-	-๐.๑๖*	๐.๐๖*	๐.๓๖*
อนุปริญญา	๔.๕๔	-	-	-	-	๐.๒๒*	๐.๕๒*
ป.ตรี	๔.๓๑	-	-	-	-	-	๐.๓๐*
ป.โท/สูงกว่า	๔.๐๑	-	-	-	-	-	-

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

จากตารางที่ ๔.๑๗ พบว่าประชาชนที่มีการศึกษาระดับประถมศึกษา มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการวัดให้เป็นศูนย์กลางชุมชน ตามวิสัยทัศน์เชิงนโยบายไทยแลนด์ ๔.๐ ในอำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี ในด้านการบริหารบุคคล มากกว่า ประชาชนที่มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้นหรือเทียบเท่า และระดับปริญญาโทหรือสูงกว่า แต่น้อยกว่าประชาชนที่มีการศึกษาระดับอนุปริญญา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

ประชาชนที่มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้นหรือเทียบเท่า มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการวัดให้เป็นศูนย์กลางชุมชน ตามวิสัยทัศน์เชิงนโยบายไทยแลนด์ ๔.๐ ในอำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี ในด้านการบริหารบุคคล น้อยกว่า ประชาชนที่มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลายหรือเทียบเท่า อนุปริญญา และระดับปริญญาตรี แต่มากกว่าประชาชนที่มีการศึกษาระดับปริญญาโทหรือสูงกว่า อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

ประชาชนที่มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลายหรือเทียบเท่า มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการวัดให้เป็นศูนย์กลางชุมชน ตามวิสัยทัศน์เชิงนโยบายไทยแลนด์ ๔.๐ ในอำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี ในด้านการบริหารบุคคล น้อยกว่า ประชาชนที่มีการศึกษาระดับอนุปริญญา แต่มากกว่า

ประชาชนที่มีการศึกษาระดับปริญญาตรี และระดับปริญญาโทหรือสูงกว่า อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

ประชาชนที่มีการศึกษาระดับอนุปริญญา มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการวัดให้เป็นศูนย์กลางชุมชน ตามวิสัยทัศน์เชิงนโยบายไทยแลนด์ ๔.๐ ในอำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี ในด้านการบริหารบุคคล มากกว่าประชาชนที่มีการศึกษาระดับปริญญาตรี และระดับปริญญาโทหรือสูงกว่า อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

ประชาชนที่มีการศึกษาระดับปริญญาตรี มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการวัดให้เป็นศูนย์กลางชุมชน ตามวิสัยทัศน์เชิงนโยบายไทยแลนด์ ๔.๐ ในอำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี ในด้านการบริหารบุคคล มากกว่าประชาชนที่มีการศึกษาระดับปริญญาโทหรือสูงกว่า อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

ตารางที่ ๔.๑๘ การเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีหาผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุดตามความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับการบริหารจัดการวัดให้เป็นศูนย์กลางชุมชน ตามวิสัยทัศน์เชิงนโยบายไทยแลนด์ ๔.๐ ในอำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี ในด้านการเงิน
จำแนกตามวุฒิการศึกษา

(n=๓๙๖)

วุฒิการศึกษา	$\bar{X}$	วุฒิการศึกษา					
		ประถม ศึกษา (๔๖)	ม.ต้น/ เทียบเท่า (๔๗)	ม.ปลาย/ เทียบเท่า (๔๙)	อนุปริญญา (๒๒)	ป.ตรี (๑๖๔)	ป.โท/ สูงกว่า (๑๘)
		๔.๔๙	๔.๗๐	๔.๓๗	๔.๑๙	๔.๓๖	๔.๑๖
ประถมศึกษา	๔.๔๙	-	-๐.๒๐*	๐.๑๑*	๐.๓๐*	๐.๑๓*	๐.๓๓*
ม.ต้น/เทียบเท่า	๔.๗๐	-	-	๐.๓๒*	๐.๕๐*	๐.๓๓*	๐.๕๔*
ม.ปลาย/เทียบเท่า	๔.๓๗	-	-	-	๐.๑๘*	๐.๑๖	๐.๒๑*
อนุปริญญา	๔.๑๙	-	-	-	-	-๐.๑๖*	๐.๐๓
ป.ตรี	๔.๓๖	-	-	-	-	-	๐.๒๐*
ป.โท/สูงกว่า	๔.๑๖	-	-	-	-	-	-

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

จากตารางที่ ๔.๑๘ พบว่าประชาชนที่มีการศึกษาระดับประถมศึกษา มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการวัดให้เป็นศูนย์กลางชุมชน ตามวิสัยทัศน์เชิงนโยบายไทยแลนด์ ๔.๐ ในอำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี ในด้านการเงิน น้อยกว่า ประชาชนที่มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้นหรือเทียบเท่า แต่มากกว่าประชาชนที่มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลายหรือเทียบเท่า อนุปริญญา ปริญญาตรี ปริญญาโทหรือสูงกว่า อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

ประชาชนที่มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้นหรือเทียบเท่า มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการวัดให้เป็นศูนย์กลางชุมชน ตามวิสัยทัศน์เชิงนโยบายไทยแลนด์ ๔.๐ ในอำเภอสวนผึ้ง

จังหวัดราชบุรี ในด้านการเงิน มากกว่า ประชาชนที่มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลายหรือเทียบเท่า อนุปริญญา ระดับปริญญาตรี และระดับปริญญาโทหรือสูงกว่า อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

ประชาชนที่มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลายหรือเทียบเท่า มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการวัดให้เป็นศูนย์กลางชุมชน ตามวิสัยทัศน์เชิงนโยบายไทยแลนด์ ๔.๐ ในอำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี ในด้านการเงิน มากกว่า ประชาชนที่มีการศึกษาระดับอนุปริญญา และระดับปริญญาโทหรือสูงกว่า อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

ประชาชนที่มีการศึกษาระดับอนุปริญญา มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการวัดให้เป็นศูนย์กลางชุมชน ตามวิสัยทัศน์เชิงนโยบายไทยแลนด์ ๔.๐ ในอำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี ในด้านการเงิน น้อยกว่าประชาชนที่มีการศึกษาระดับปริญญาตรี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

ประชาชนที่มีการศึกษาระดับปริญญาตรี มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการวัดให้เป็นศูนย์กลางชุมชน ตามวิสัยทัศน์เชิงนโยบายไทยแลนด์ ๔.๐ ในอำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี ในด้านการเงิน มากกว่าประชาชนที่มีการศึกษาระดับปริญญาโทหรือสูงกว่า อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

ตารางที่ ๔.๑๙ การเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีหาผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุดตามความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับการบริหารจัดการวัดให้เป็นศูนย์กลางชุมชน ตามวิสัยทัศน์เชิงนโยบายไทยแลนด์ ๔.๐ ในอำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี ในด้านวัสดุอุปกรณ์ จำแนกตามวุฒิการศึกษา

(n=๓๙๖)

วุฒิการศึกษา	$\bar{X}$	วุฒิการศึกษา					
		ประถมศึกษา (๔๖)	ม.ต้น/เทียบเท่า (๔๗)	ม.ปลาย/เทียบเท่า (๔๘)	อนุปริญญา (๒๒)	ป.ตรี (๑๖๔)	ป.โท/สูงกว่า (๑๘)
		๔.๔๓	๔.๔๖	๔.๕๐	๔.๓๐	๔.๔๐	๔.๓๒
ประถมศึกษา	๔.๔๓	-	-๐.๐๒	-๐.๐๖	๐.๑๒*	๐.๐๒	๐.๑๐
ม.ต้น/เทียบเท่า	๔.๔๖	-	-	-๐.๐๔	๐.๑๕*	๐.๐๕	๐.๑๓*
ม.ปลาย/เทียบเท่า	๔.๕๐	-	-	-	๐.๑๙*	๐.๐๙*	๐.๑๗*
อนุปริญญา	๔.๓๐	-	-	-	-	-๐.๑๐*	-๐.๐๒
ป.ตรี	๔.๔๐	-	-	-	-	-	๐.๐๗
ป.โท/สูงกว่า	๔.๓๒	-	-	-	-	-	-

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

จากตารางที่ ๔.๑๙ พบว่าประชาชนที่มีการศึกษาระดับประถมศึกษา มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการวัดให้เป็นศูนย์กลางชุมชน ตามวิสัยทัศน์เชิงนโยบายไทยแลนด์ ๔.๐ ในอำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี ในด้านวัสดุอุปกรณ์ มากกว่า ประชาชนที่มีการศึกษาระดับอนุปริญญา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

ประชาชนที่มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้นหรือเทียบเท่า มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการวัดให้เป็นศูนย์กลางชุมชน ตามวิสัยทัศน์เชิงนโยบายไทยแลนด์ ๔.๐ ในอำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี ในด้านวัสดุอุปกรณ์ มากกว่า ประชาชนที่มีการศึกษาระดับอนุปริญญา และระดับปริญญาโทหรือสูงกว่า อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

ประชาชนที่มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลายหรือเทียบเท่า มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการวัดให้เป็นศูนย์กลางชุมชน ตามวิสัยทัศน์เชิงนโยบายไทยแลนด์ ๔.๐ ในอำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี ในด้านวัสดุอุปกรณ์ มากกว่า ประชาชนที่มีการศึกษาระดับอนุปริญญา ปริญญาตรี และระดับปริญญาโทหรือสูงกว่า อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

ประชาชนที่มีการศึกษาระดับอนุปริญญา มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการวัดให้เป็นศูนย์กลางชุมชน ตามวิสัยทัศน์เชิงนโยบายไทยแลนด์ ๔.๐ ในอำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี ในด้านวัสดุอุปกรณ์ น้อยกว่าประชาชนที่มีการศึกษาระดับปริญญาตรี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

ตารางที่ ๔.๒๐ การเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีหาผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุดตามความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับการบริหารจัดการวัดให้เป็นศูนย์กลางชุมชน ตามวิสัยทัศน์เชิงนโยบายไทยแลนด์ ๔.๐ ในอำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี ในด้านการจัดการจำแนกตามวุฒิการศึกษา

(n=๓๙๖)

วุฒิการศึกษา	$\bar{X}$	วุฒิการศึกษา					
		ประถมศึกษา (๔๖)	ม.ต้น/เทียบเท่า (๔๗)	ม.ปลาย/เทียบเท่า (๔๘)	อนุปริญญา (๒๒)	ป.ตรี (๑๖๔)	ป.โท/สูงกว่า (๑๘)
		๔.๖๖	๔.๗๐	๔.๕๕	๔.๔๕	๔.๔๕	๔.๐๙
ประถมศึกษา	๔.๖๖	-	-๐.๐๓	๐.๑๑*	๐.๒๐*	๐.๒๑*	๐.๕๗*
ม.ต้น/เทียบเท่า	๔.๗๐	-	-	๐.๑๕*	๐.๒๔*	๐.๒๔*	๐.๖๐*
ม.ปลาย/เทียบเท่า	๔.๕๕	-	-	-	๐.๐๙	๐.๐๙*	๐.๔๕*
อนุปริญญา	๔.๔๕	-	-	-	-	๐.๐๐	๐.๓๖*
ป.ตรี	๔.๔๕	-	-	-	-	-	๐.๓๖
ป.โท/สูงกว่า	๔.๐๙	-	-	-	-	-	-

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

จากตารางที่ ๔.๒๐ พบว่าประชาชนที่มีการศึกษาระดับประถมศึกษา มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการวัดให้เป็นศูนย์กลางชุมชน ตามวิสัยทัศน์เชิงนโยบายไทยแลนด์ ๔.๐ ในอำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี ในด้านการจัดการ มากกว่า ประชาชนที่มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลายหรือเทียบเท่า ระดับอนุปริญญา ระดับปริญญาตรี และระดับปริญญาโทหรือสูงกว่า อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

ประชาชนที่มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้นหรือเทียบเท่า มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการวัดให้เป็นศูนย์กลางชุมชน ตามวิสัยทัศน์เชิงนโยบายไทยแลนด์ ๔.๐ ในอำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี ในด้านการจัดการ มากกว่า ประชาชนที่มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลายหรือเทียบเท่า ระดับอนุปริญญา ระดับปริญญาตรี และระดับปริญญาโทหรือสูงกว่า อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

ประชาชนที่มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลายหรือเทียบเท่า มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการวัดให้เป็นศูนย์กลางชุมชน ตามวิสัยทัศน์เชิงนโยบายไทยแลนด์ ๔.๐ ในอำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี ในด้านการจัดการ มากกว่า ประชาชนที่มีการศึกษาระดับปริญญาตรี และระดับปริญญาโทหรือสูงกว่า อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

ประชาชนที่มีการศึกษาระดับอนุปริญญา มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการวัดให้เป็นศูนย์กลางชุมชน ตามวิสัยทัศน์เชิงนโยบายไทยแลนด์ ๔.๐ ในอำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี ในด้านการจัดการ มากกว่า ประชาชนที่มีการศึกษาระดับปริญญาโทหรือสูงกว่า อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

สมมติฐานที่ ๕ ประชาชนที่มีอาชีพต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารจัดการวัดให้เป็นศูนย์กลางชุมชน ตามวิสัยทัศน์เชิงนโยบายไทยแลนด์ ๔.๐ ในอำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี แตกต่างกัน

ตารางที่ ๔.๒๑ การเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการบริหารจัดการวัดให้เป็นศูนย์กลางชุมชน ตามวิสัยทัศน์เชิงนโยบายไทยแลนด์ ๔.๐ ในอำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี จำแนกตามอาชีพ

(n=๓๙๖)

การบริหารจัดการวัดให้เป็นศูนย์กลางชุมชน ตามวิสัยทัศน์เชิงนโยบายไทยแลนด์ ๔.๐ ในอำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี		SS	Df	MS	F	Sig.
๑. ด้านการบริหารบุคคล ภายในกลุ่ม	ระหว่างกลุ่ม	๓.๙๔๐	๕	๐.๗๘๘	๑๔.๐๔๔	๐.๐๐๐*
	ภายในกลุ่ม	๒๑.๘๘๓	๓๙๐	๐.๐๕๖		
	รวม	๒๕.๘๒๓	๓๙๕			
๒. ด้านการเงิน	ระหว่างกลุ่ม	๓.๖๐๕	๕	๐.๗๒๑	๗.๓๒๕	๐.๐๐๐*
	ภายในกลุ่ม	๓๘.๓๘๕	๓๙๐	๐.๐๙๘		
	รวม	๔๑.๙๙๐	๓๙๕			
๓. ด้านวัสดุอุปกรณ์	ระหว่างกลุ่ม	๓.๐๐๘	๕	๐.๖๐๒	๑๓.๙๔๐	๐.๐๐๐*
	ภายในกลุ่ม	๑๖.๘๓๐	๓๙๐	๐.๐๔๓		
	รวม	๑๙.๘๓๗	๓๙๕			
๔. ด้านการจัดการ	ระหว่างกลุ่ม	๘.๕๒๕	๕	๑.๗๐๕	๒๗.๐๔๑	๐.๐๐๐*
	ภายในกลุ่ม	๒๔.๕๙๒	๓๙๐	๐.๐๖๓		
	รวม	๓๓.๑๑๗	๓๙๕			
รวม	ระหว่างกลุ่ม	๔.๐๘๘	๕	๐.๘๒๐	๑๖.๒๓๕	๐.๐๐๐*
	ภายในกลุ่ม	๑๙.๖๘๗	๓๙๐	๐.๐๕๐		
	รวม	๒๓.๗๘๕	๓๙๕			

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ ๐.๐๕

จากตารางที่ ๔.๒๑ ผลการทดสอบด้วยค่าสถิติ F - test ด้วยวิธีการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One Way ANOVA) ที่ระดับนัยสำคัญ ๐.๐๕ พบว่า ประชาชนที่มีอาชีพต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการวัดให้เป็นศูนย์กลางชุมชน ตามวิสัยทัศน์เชิงนโยบายไทยแลนด์ ๔.๐ ในอำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี โดยภาพรวมแตกต่างกัน (F = ๑๖.๒๓๕, Sig. = ๐.๐๐๐) จึงยอมรับสมมติฐานการวิจัย

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าทั้ง ๔ ด้าน คือ ด้านการบริหารบุคคล ด้านการเงิน ด้านวัสดุอุปกรณ์ และด้านการจัดการ ประชาชนมีความคิดเห็นแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ จึงยอมรับสมมติฐานการวิจัย

ดังนั้นจึงทำการเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ ด้านการบริหารบุคคล ด้านการเงิน ด้านวัสดุอุปกรณ์ และด้านการจัดการ ด้วยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุด (Least Significant Difference: LSD) รายละเอียดดังแสดงในตารางที่ ๔.๒๒ – ๔.๒๕

ตารางที่ ๔.๒๒ การเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีหาผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุดตามความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับการบริหารจัดการวัดให้เป็นศูนย์กลางชุมชน ตามวิสัยทัศน์เชิงนโยบายไทยแลนด์ ๔.๐ ในอำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี ในด้าน **การบริหารบุคคล จำแนกตามอาชีพ**

(n=๓๙๖)

อาชีพ	$\bar{X}$	อาชีพ					
		พนักงานเอกชน (๑๒๘)	ข้าราชการ (๑๐๒)	ข้าราชการบำนาญ (๕)	เกษตรกร (๕๐)	กิจการส่วนตัว (๑๐๗)	อื่นๆ (๑๕)
		๔.๓๔	๔.๒๗	๔.๓๓	๔.๐๘	๔.๔๓	๔.๒๗
พนักงานเอกชน	๔.๓๔	-	๐.๐๖*	๐.๐๑	๐.๒๕*	๐.๐๙*	๐.๗๒
ข้าราชการ	๔.๒๗	-	-	-๐.๐๕	๐.๑๙*	-๐.๑๕*	๐.๐๐
ข้าราชการบำนาญ	๔.๓๓	-	-	-	๐.๒๕*	-๐.๑๐	๐.๐๕
เกษตรกร	๔.๐๘	-	-	-	-	-๐.๓๕*	-๐.๑๘*
กิจการส่วนตัว	๔.๔๓	-	-	-	-	-	๐.๑๖*
อื่นๆ	๔.๒๗	-	-	-	-	-	-

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

จากตารางที่ ๔.๒๒ พบว่าประชาชนที่เป็นพนักงานบริษัทเอกชน มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการวัดให้เป็นศูนย์กลางชุมชน ตามวิสัยทัศน์เชิงนโยบายไทยแลนด์ ๔.๐ ในอำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี ในด้านการบริหารบุคคล มากกว่า ประชาชนที่เป็นข้าราชการ เกษตรกร และกิจการส่วนตัว/ค้าขาย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

ประชาชนที่เป็นข้าราชการ มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการวัดให้เป็นศูนย์กลางชุมชน ตามวิสัยทัศน์เชิงนโยบายไทยแลนด์ ๔.๐ ในอำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี ในด้านการบริหารบุคคล มากกว่า ประชาชนที่เป็นเกษตรกร แต่น้อยกว่า ประชาชนที่ประกอบกิจการส่วนตัว/ค้าขาย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

ประชาชนที่เป็นข้าราชการบำนาญ มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการวัดให้เป็นศูนย์กลางชุมชน ตามวิสัยทัศน์เชิงนโยบายไทยแลนด์ ๔.๐ ในอำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี ในด้านการบริหารบุคคล มากกว่า ประชาชนที่เป็นเกษตรกร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

ประชาชนที่เป็นเกษตรกร มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการวัดให้เป็นศูนย์กลางชุมชน ตามวิสัยทัศน์เชิงนโยบายไทยแลนด์ ๔.๐ ในอำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี ในด้านการบริหารบุคคล

น้อยกว่า ประชาชนที่ประกอบกิจการส่วนตัว/ค้าขาย และอาชีพอื่นๆ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

ประชาชนที่ประกอบกิจการส่วนตัว มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการวัดให้เป็นศูนย์กลางชุมชน ตามวิสัยทัศน์เชิงนโยบายไทยแลนด์ ๔.๐ ในอำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี ในด้านการบริหารบุคคล มากกว่า ประชาชนที่ประกอบอาชีพอื่นๆ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

ตารางที่ ๔.๒๓ การเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีหาผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุดตามความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับการบริหารจัดการวัดให้เป็นศูนย์กลางชุมชน ตามวิสัยทัศน์เชิงนโยบายไทยแลนด์ ๔.๐ ในอำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี ในด้านการเงิน จำแนกตามอาชีพ

(n=๓๙๖)

อาชีพ	$\bar{X}$	อาชีพ					
		พนักงานเอกชน	ข้าราชการ	ข้าราชการบำนาญ	เกษตรกร	กิจการส่วนตัว	อื่นๆ
		(๑๒๘)	(๑๐๒)	(๔)	(๔๐)	(๑๐๗)	(๑๕)
		๔.๔๕	๔.๔๑	๔.๔๐	๔.๑๒	๔.๔๔	๔.๓๓
พนักงานเอกชน	๔.๔๕	-	๐.๐๓	๐.๐๕	๐.๓๒*	๐.๐๑	๐.๑๒
ข้าราชการ	๔.๔๑	-	-	๐.๐๑	๐.๒๙*	-๐.๒	๐.๐๘
ข้าราชการบำนาญ	๔.๔๐	-	-	-	๐.๒๗	-๐.๐๓	๐.๐๗
เกษตรกร	๔.๑๒	-	-	-	-	-๐.๓๑*	-๐.๒๐*
กิจการส่วนตัว	๔.๔๔	-	-	-	-	-	๐.๑๑
อื่นๆ	๔.๓๓	-	-	-	-	-	-

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

จากตารางที่ ๔.๒๓ พบว่าประชาชนที่เป็นพนักงานบริษัทเอกชน มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการวัดให้เป็นศูนย์กลางชุมชน ตามวิสัยทัศน์เชิงนโยบายไทยแลนด์ ๔.๐ ในอำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี ในด้านการเงิน มากกว่า ประชาชนที่เป็นเกษตรกร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

ประชาชนที่เป็นข้าราชการ มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการวัดให้เป็นศูนย์กลางชุมชน ตามวิสัยทัศน์เชิงนโยบายไทยแลนด์ ๔.๐ ในอำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี ในด้านการเงิน มากกว่า ประชาชนที่เป็นเกษตรกร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

ประชาชนที่เป็นเกษตรกร มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการวัดให้เป็นศูนย์กลางชุมชน ตามวิสัยทัศน์เชิงนโยบายไทยแลนด์ ๔.๐ ในอำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี ในด้านการเงิน น้อยกว่า ประชาชนที่ประกอบกิจการส่วนตัว/ค้าขาย และอาชีพอื่นๆ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

ตารางที่ ๔.๒๔ การเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีหาผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุดตามความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับการบริหารจัดการวัดให้เป็นศูนย์กลางชุมชน ตามวิสัยทัศน์เชิงนโยบายไทยแลนด์ ๔.๐ ในอำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี ในด้าน วัสดุอุปกรณ์ จำแนกตามอาชีพ

(n=๓๙๖)

อาชีพ	$\bar{X}$	อาชีพ					
		พนักงาน เอกชน (๑๒๘)	ข้าราชการ (๑๐๒)	ข้าราชการ บำนาญ (๕)	เกษตรกร (๕๐)	กิจการ ส่วนตัว (๑๐๓)	อื่นๆ (๑๕)
		๔.๔๘	๔.๔๔	๔.๔๕	๔.๑๘	๔.๔๓	๔.๕๑
พนักงานเอกชน	๔.๔๘	-	๐.๐๓	๐.๐๒	๐.๓๐*	๐.๐๕	-๐.๐๓
ข้าราชการ	๔.๔๔	-	-	๐.๐๐	๐.๒๖*	๐.๐๑	-๐.๐๖
ข้าราชการบำนาญ	๔.๔๕	-	-	-	๐.๒๗	๐.๐๒	-๐.๐๖
เกษตรกร	๔.๑๘	-	-	-	-	-๐.๒๕*	-๐.๓๓*
กิจการส่วนตัว	๔.๔๓	-	-	-	-	-	-๐.๐๘
อื่นๆ	๔.๕๑	-	-	-	-	-	-

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

จากตารางที่ ๔.๒๔ พบว่าประชาชนที่เป็นพนักงานบริษัทเอกชน มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการวัดให้เป็นศูนย์กลางชุมชน ตามวิสัยทัศน์เชิงนโยบายไทยแลนด์ ๔.๐ ในอำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี ในด้านวัสดุอุปกรณ์ มากกว่า ประชาชนที่เป็นเกษตรกร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

ประชาชนที่เป็นข้าราชการ มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการวัดให้เป็นศูนย์กลางชุมชน ตามวิสัยทัศน์เชิงนโยบายไทยแลนด์ ๔.๐ ในอำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี ในด้านวัสดุอุปกรณ์ มากกว่า ประชาชนที่เป็นเกษตรกร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

ประชาชนที่เป็นเกษตรกร มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการวัดให้เป็นศูนย์กลางชุมชน ตามวิสัยทัศน์เชิงนโยบายไทยแลนด์ ๔.๐ ในอำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี ในด้านวัสดุอุปกรณ์ น้อยกว่า ประชาชนที่ประกอบกิจการส่วนตัว/ค้าขาย และอาชีพอื่นๆ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

ตารางที่ ๔.๒๕ การเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีหาผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุดตามความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับการบริหารจัดการวัดให้เป็นศูนย์กลางชุมชน ตามวิสัยทัศน์เชิงนโยบายไทยแลนด์ ๔.๐ ในอำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี ในด้าน
การจัดการ จำแนกตามอาชีพ

(n=๓๙๖)

อาชีพ	$\bar{X}$	อาชีพ					
		พนักงาน เอกชน (๑๒๘)	ข้าราชการ (๑๐๒)	ข้าราชการ บำนาญ (๕)	เกษตรกร (๕๐)	กิจการ ส่วนตัว (๑๐๗)	อื่นๆ (๑๕)
		๔.๖๒	๔.๔๕	๔.๕๐	๔.๑๔	๔.๖๑	๔.๓๗
พนักงานเอกชน	๔.๖๒	-	๐.๑๖*	๐.๑๑	๐.๔๗*	๐.๐๐	๐.๒๔*
ข้าราชการ	๔.๔๕	-	-	-๐.๐๕	๐.๓๐*	-๐.๑๕*	๐.๐๗
ข้าราชการบำนาญ	๔.๕๐	-	-	-	๐.๓๕*	-๐.๑๐	๐.๑๒
เกษตรกร	๔.๑๔	-	-	-	-	-๐.๔๖*	-๐.๒๓*
กิจการส่วนตัว	๔.๖๑	-	-	-	-	-	๐.๒๓
อื่นๆ	๔.๓๗	-	-	-	-	-	-

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

จากตารางที่ ๔.๒๕ พบว่าประชาชนที่เป็นพนักงานบริษัทเอกชน มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการวัดให้เป็นศูนย์กลางชุมชน ตามวิสัยทัศน์เชิงนโยบายไทยแลนด์ ๔.๐ ในอำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี ในด้านการจัดการ มากกว่า ประชาชนที่เป็นข้าราชการ เกษตรกร และอื่นๆ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

ประชาชนที่เป็นข้าราชการ มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการวัดให้เป็นศูนย์กลางชุมชน ตามวิสัยทัศน์เชิงนโยบายไทยแลนด์ ๔.๐ ในอำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี ในด้านการจัดการ มากกว่า ประชาชนที่เป็นเกษตรกร แต่น้อยกว่าประชาชนที่ประกอบกิจการส่วนตัว/ค้าขาย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

ประชาชนที่เป็นข้าราชการบำนาญ มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการวัดให้เป็นศูนย์กลางชุมชน ตามวิสัยทัศน์เชิงนโยบายไทยแลนด์ ๔.๐ ในอำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี ในด้านการจัดการ มากกว่า ประชาชนที่เป็นเกษตรกร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

ประชาชนที่เป็นเกษตรกร มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการวัดให้เป็นศูนย์กลางชุมชน ตามวิสัยทัศน์เชิงนโยบายไทยแลนด์ ๔.๐ ในอำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี ในด้านการจัดการ น้อยกว่า ประชาชนที่ประกอบกิจการส่วนตัว/ค้าขาย และอาชีพอื่นๆ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

สมมติฐานที่ ๖ ประชาชนที่มีรายได้ต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารจัดการวัดให้เป็นศูนย์กลางชุมชน ตามวิสัยทัศน์เชิงนโยบายไทยแลนด์ ๔.๐ ในอำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี แตกต่างกัน

ตารางที่ ๔.๒๖ การเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการบริหารจัดการวัดให้เป็นศูนย์กลางชุมชน ตามวิสัยทัศน์เชิงนโยบายไทยแลนด์ ๔.๐ ในอำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี จำแนกตามรายได้ต่อเดือน

(n=๓๙๖)

การบริหารจัดการวัดให้เป็นศูนย์กลางชุมชน ตามวิสัยทัศน์เชิงนโยบายไทยแลนด์ ๔.๐ ในอำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี		SS	Df	MS	F	Sig.
๑. ด้านการบริหารบุคคล ภายในกลุ่ม	ระหว่างกลุ่ม	.๔๐๕	๓	๐.๑๓๕	๒.๐๘๒	๐.๑๐๒
	ภายในกลุ่ม	๒๕.๔๑๘	๓๙๒	๐.๐๖๕		
	รวม	๒๕.๘๒๓	๓๙๕			
๒. ด้านการเงิน	ระหว่างกลุ่ม	.๗๕๒	๓	๐.๒๕๑	๒.๓๘๔	๐.๐๖๙
	ภายในกลุ่ม	๔๑.๒๓๘	๓๙๒	๐.๑๐๕		
	รวม	๔๑.๙๙๐	๓๙๕			
๓. ด้านวัสดุอุปกรณ์	ระหว่างกลุ่ม	.๗๐๑	๓	๐.๒๓๔	๔.๗๘๘	๐.๐๐๓*
	ภายในกลุ่ม	๑๙.๑๓๖	๓๙๒	๐.๐๔๙		
	รวม	๑๙.๘๓๗	๓๙๕			
๔. ด้านการจัดการ	ระหว่างกลุ่ม	๒.๑๑๙	๓	๐.๗๐๖	๘.๙๓๒	๐.๐๐๐*
	ภายในกลุ่ม	๓๐.๙๙๘	๓๙๒	๐.๐๗๙		
	รวม	๓๓.๑๑๗	๓๙๕			
รวม	ระหว่างกลุ่ม	.๘๐๑	๓	๐.๒๖๗	๔.๕๕๕	๐.๐๐๔*
	ภายในกลุ่ม	๒๒.๙๘๔	๓๙๒	๐.๐๕๙		
	รวม	๒๓.๗๘๕	๓๙๕			

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ ๐.๐๕

จากตารางที่ ๔.๒๖ ผลการทดสอบด้วยค่าสถิติ F - test ด้วยวิธีการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One Way ANOVA) ที่ระดับนัยสำคัญ ๐.๐๕ พบว่า ประชาชนที่มีรายได้ต่อเดือนต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการวัดให้เป็นศูนย์กลางชุมชน ตามวิสัยทัศน์เชิงนโยบายไทยแลนด์ ๔.๐ ในอำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี โดยภาพรวมแตกต่างกัน ($F = ๔.๕๕๕$, $Sig. = ๐.๐๐๔$) จึงยอมรับสมมติฐานการวิจัย

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านวัสดุอุปกรณ์ และด้านการจัดการ ประชาชนมีความคิดเห็นแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ จึงยอมรับสมมติฐานการวิจัย

ดังนั้นจึงทำการเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ ด้านวัสดุอุปกรณ์ และด้านการจัดการ ด้วยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุด (Least Significant Difference: LSD) รายละเอียดดังแสดงในตารางที่ ๔.๒๗ – ๔.๒๘

ตารางที่ ๔.๒๗ การเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีหาผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุดตามความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับการบริหารจัดการวัดให้เป็นศูนย์กลางชุมชน ตามวิสัยทัศน์เชิงนโยบายไทยแลนด์ ๔.๐ ในอำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี ในด้านวัสดุอุปกรณ์ จำแนกตามรายได้

(n=๓๙๖)

รายได้	$\bar{X}$	รายได้			
		ต่ำกว่า ๕,๐๐๐ บ. (๑๕)	๕,๐๐๐ - ๑๕,๐๐๐ บ. (๒๘๔)	๑๕,๐๐๑ - ๓๐,๐๐๐ บ. (๙๒)	มากกว่า ๓๐,๐๐๐ บ. (๕)
		๔.๕๑	๔.๔๔	๔.๓๗	๔.๒๒
ต่ำกว่า ๕,๐๐๐ บ.	๔.๕๑	-	๐.๐๗	๐.๑๔*	๐.๒๙*
๕,๐๐๐-๑๕,๐๐๐ บ.	๔.๔๔	-	-	๐.๐๗*	๐.๒๒*
๑๕,๐๐๑-๓๐,๐๐๐ บ.	๔.๓๗	-	-	-	๐.๑๕
มากกว่า ๓๐,๐๐๐ บ.	๔.๒๒	-	-	-	-

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

จากตารางที่ ๔.๒๗ พบว่าประชาชนที่มีรายได้ต่ำกว่า ๕,๐๐๐ บาท มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการวัดให้เป็นศูนย์กลางชุมชน ตามวิสัยทัศน์เชิงนโยบายไทยแลนด์ ๔.๐ ในอำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี ในด้านวัสดุอุปกรณ์ มากกว่า ประชาชนที่มีรายได้ ๑๕,๐๐๑ - ๓๐,๐๐๐ บาท และ มากกว่า ๓๐,๐๐๐ บาท อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

ประชาชนที่มีรายได้ ๕,๐๐๐-๑๕,๐๐๐ บาท มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการวัดให้เป็นศูนย์กลางชุมชน ตามวิสัยทัศน์เชิงนโยบายไทยแลนด์ ๔.๐ ในอำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี ในด้านวัสดุอุปกรณ์ มากกว่า ประชาชนที่มีรายได้ ๑๕,๐๐๑ - ๓๐,๐๐๐ บาท และ มากกว่า ๓๐,๐๐๐ บาท อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

ตารางที่ ๔.๒๘ การเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีหาผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุดตามความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับการบริหารจัดการวัดให้เป็นศูนย์กลางชุมชน ตามวิสัยทัศน์เชิงนโยบายไทยแลนด์ ๔.๐ ในอำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี ในด้าน การจัดการ จำแนกตามรายได้

(n=๓๙๖)

รายได้	$\bar{X}$	รายได้			
		ต่ำกว่า ๕,๐๐๐ บ. (๑๕)	๕,๐๐๐ - ๑๕,๐๐๐ บ. (๒๘๔)	๑๕,๐๐๑ - ๓๐,๐๐๐ บ. (๙๒)	มากกว่า ๓๐,๐๐๐ บ. (๕)
		๔.๓๗	๔.๕๕	๔.๔๓	๔.๑๖
ต่ำกว่า ๕,๐๐๐ บ.	๔.๓๗	-	-๐.๑๘*	-๐.๐๕*	๐.๒๑
๕,๐๐๐-๑๕,๐๐๐ บ.	๔.๕๕	-	-	๐.๑๓*	๐.๓๙*
๑๕,๐๐๑-๓๐,๐๐๐ บ.	๔.๔๓	-	-	-	๐.๒๖*
มากกว่า ๓๐,๐๐๐ บ.	๔.๑๖	-	-	-	-

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

จากตารางที่ ๔.๒๘ พบว่าประชาชนที่มีรายได้ต่ำกว่า ๕,๐๐๐ บาท มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการวัดให้เป็นศูนย์กลางชุมชน ตามวิสัยทัศน์เชิงนโยบายไทยแลนด์ ๔.๐ ในอำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี ในด้านการจัดการ น้อยกว่า ประชาชนที่มีรายได้ ๕,๐๐๐-๑๕,๐๐๐ บาท และ ๑๕,๐๐๑ - ๓๐,๐๐๐ บาท อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

ประชาชนที่มีรายได้ ๕,๐๐๐-๑๕,๐๐๐ บาท มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการวัดให้เป็นศูนย์กลางชุมชน ตามวิสัยทัศน์เชิงนโยบายไทยแลนด์ ๔.๐ ในอำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี ในด้านการจัดการ มากกว่า ประชาชนที่มีรายได้ ๑๕,๐๐๑ - ๓๐,๐๐๐ บาท และ มากกว่า ๓๐,๐๐๐ บาท อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

สมมติฐานที่ ๗ ประชาชนที่มีระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชนต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารจัดการวัดให้เป็นศูนย์กลางชุมชน ตามวิสัยทัศน์เชิงนโยบายไทยแลนด์ ๔.๐ ในอำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี แตกต่างกัน

ตารางที่ ๔.๒๙ การเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการบริหารจัดการวัดให้เป็นศูนย์กลางชุมชน ตามวิสัยทัศน์เชิงนโยบายไทยแลนด์ ๔.๐ ในอำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี จำแนกตามระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชน

(n=๓๙๖)

การบริหารจัดการวัดให้เป็นศูนย์กลางชุมชน ตามวิสัยทัศน์เชิงนโยบายไทยแลนด์ ๔.๐ ในอำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี		SS	Df	MS	F	Sig.
๑. ด้านการบริหารบุคคล ภายในกลุ่ม	ระหว่างกลุ่ม	๑๕.๒๔๖	๖	๒.๕๔๑	๙๓.๔๔๘	๐.๐๐๐*
	ภายในกลุ่ม	๑๐.๕๗๗	๓๘๙	.๐๒๗		
	รวม	๒๕.๘๒๓	๓๙๕			
๒. ด้านการเงิน	ระหว่างกลุ่ม	๑๘.๔๐๕	๖	๓.๐๖๗	๕๐.๕๙๒	๐.๐๐๐*
	ภายในกลุ่ม	๒๓.๕๘๕	๓๘๙	.๐๖๑		
	รวม	๔๑.๙๙๐	๓๙๕			
๓. ด้านวัสดุอุปกรณ์	ระหว่างกลุ่ม	๕.๒๑๓	๖	๐.๘๖๙	๒๓.๑๐๙	๐.๐๐๐*
	ภายในกลุ่ม	๑๔.๖๒๕	๓๘๙	๐.๐๓๘		
	รวม	๑๙.๘๓๗	๓๙๕			
๔. ด้านการจัดการ	ระหว่างกลุ่ม	๙.๒๑๕	๖	๑.๕๓๖	๒๔.๙๙๗	๐.๐๐๐*
	ภายในกลุ่ม	๒๓.๙๐๒	๓๘๙	๐.๐๖๑		
	รวม	๓๓.๑๑๗	๓๙๕			
รวม	ระหว่างกลุ่ม	๙.๖๗๔	๖	๑.๖๑๒	๔๔.๔๔๕	๐.๐๐๐*
	ภายในกลุ่ม	๑๔.๑๑๑	๓๘๙	๐.๐๓๖		
	รวม	๒๓.๗๘๕	๓๙๕			

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ ๐.๐๕

จากตารางที่ ๔.๒๙ ผลการทดสอบด้วยค่าสถิติ F - test ด้วยวิธีการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One Way ANOVA) ที่ระดับนัยสำคัญ ๐.๐๕ พบว่า ประชาชนที่มีระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชนต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการวัดให้เป็นศูนย์กลางชุมชน ตามวิสัยทัศน์เชิงนโยบายไทยแลนด์ ๔.๐ ในอำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี โดยภาพรวมแตกต่างกัน ($F = ๔๔.๔๔๕$, $Sig. = ๐.๐๐๐$) จึงยอมรับสมมติฐานการวิจัย

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านการบริหารบุคคล ด้านการเงิน ด้านวัสดุอุปกรณ์ และด้านการจัดการ ประชาชนมีความคิดเห็นแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ จึงยอมรับสมมติฐานการวิจัย

ดังนั้นจึงทำการเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ ด้านการบริหารบุคคล ด้านการเงิน ด้านวัสดุอุปกรณ์ และด้านการจัดการ ด้วยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุด (Least Significant Difference: LSD) รายละเอียดดังแสดงในตารางที่ ๔.๓๐ – ๔.๓๓

ตารางที่ ๔.๓๐ การเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีหาผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุดตามความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับการบริหารจัดการวัดให้เป็นศูนย์กลางชุมชน ตามวิสัยทัศน์เชิงนโยบายไทยแลนด์ ๔.๐ ในอำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี ในด้านการบริหารบุคคล จำแนกตามระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชน

(n=๓๙๖)

ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชน	$\bar{X}$	ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชน						
		ต่ำกว่า ๑๐ ปี (๑๒๘)	๑๑-๒๐ ปี (๑๐๘)	๒๑-๓๐ ปี (๑๑๖)	๓๑-๔๐ ปี (๙)	๔๑-๕๐ ปี (๒๗)	๕๑-๖๐ ปี (๓)	๖๐ ปีขึ้นไป (๕)
		๔.๐๙	๔.๒๗	๔.๕๖	๔.๔๙	๔.๕๐	๔.๐๓	๔.๔๐
ต่ำกว่า ๑๐ ปี	๔.๐๙	-	-๐.๑๗*	-๐.๔๗*	๐.๓๙*	-๐.๔๐*	๐.๐๕	-๐.๓๐*
๑๑-๒๐ ปี	๔.๒๗	-	-	-๐.๒๙*	-๐.๒๒*	-๐.๒๓*	๐.๒๓*	-๐.๑๓
๒๑-๓๐ ปี	๔.๕๖	-	-	-	๐.๗๓	๐.๖๒	๐.๕๒*	๐.๑๖*
๓๑-๔๐ ปี	๔.๔๙	-	-	-	-	-๐.๐๑	๐.๔๕*	๐.๘๙
๔๑-๕๐ ปี	๔.๕๐	-	-	-	-	-	๐.๔๖*	๐.๑๐
๕๑-๖๐ ปี	๔.๐๓	-	-	-	-	-	-	-๐.๓๖*
๖๐ ปีขึ้นไป	๔.๔๐	-	-	-	-	-	-	-

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

จากตารางที่ ๔.๒๒ พบว่าประชาชนที่ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชนต่ำกว่า ๑๐ ปี มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการวัดให้เป็นศูนย์กลางชุมชน ตามวิสัยทัศน์เชิงนโยบายไทยแลนด์ ๔.๐ ในอำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี ในด้านการบริหารบุคคล น้อยกว่า ประชาชนที่ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชน ๑๑-๒๐ ปี , ๒๑-๓๐ ปี , ๔๑-๕๐ ปี และ ๖๐ ปีขึ้นไป แต่มากกว่า ประชาชนที่ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชน ๓๑-๔๐ ปี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

ประชาชนที่ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชน ๑๑-๒๐ ปี มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการวัดให้เป็นศูนย์กลางชุมชน ตามวิสัยทัศน์เชิงนโยบายไทยแลนด์ ๔.๐ ในอำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี ในด้านการบริหารบุคคล น้อยกว่า ประชาชนที่ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชน ๒๑-๓๐ ปี , ๓๑-๔๐ ปี , ๔๑-๕๐ ปี และ ๖๐ ปีขึ้นไป แต่มากกว่า ประชาชนที่ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชน ๕๑-๖๐ ปี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

ประชาชนที่ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชน ๒๑-๓๐ ปี มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการวัดให้เป็นศูนย์กลางชุมชน ตามวิสัยทัศน์เชิงนโยบายไทยแลนด์ ๔.๐ ในอำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี

ในด้านการบริหารบุคคล มากกว่า ประชาชนที่ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชน ๕๑-๖๐ ปี และ ๖๐ ปีขึ้นไป อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

ประชาชนที่ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชน ๓๑-๔๐ ปี มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการวัดให้เป็นศูนย์กลางชุมชน ตามวิสัยทัศน์เชิงนโยบายไทยแลนด์ ๔.๐ ในอำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี ในด้านการบริหารบุคคล มากกว่า ประชาชนที่ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชน ๕๑-๖๐ ปี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

ประชาชนที่ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชน ๔๑-๕๐ ปี มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการวัดให้เป็นศูนย์กลางชุมชน ตามวิสัยทัศน์เชิงนโยบายไทยแลนด์ ๔.๐ ในอำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี ในด้านการบริหารบุคคล มากกว่า ประชาชนที่ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชน ๕๑-๖๐ ปี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

ประชาชนที่ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชน ๕๑-๖๐ ปี มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการวัดให้เป็นศูนย์กลางชุมชน ตามวิสัยทัศน์เชิงนโยบายไทยแลนด์ ๔.๐ ในอำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี ในด้านการบริหารบุคคล น้อยกว่า ประชาชนที่ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชน ๖๐ ปีขึ้นไป อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

ตารางที่ ๔.๓๑ การเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีหาผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุดตามความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับการบริหารจัดการวัดให้เป็นศูนย์กลางชุมชน ตามวิสัยทัศน์เชิงนโยบายไทยแลนด์ ๔.๐ ในอำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี ในด้านการเงิน จำแนกตามระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชน

(n=๓๙๖)

ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชน	$\bar{X}$	ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชน						
		ต่ำกว่า ๑๐ ปี	๑๑-๒๐ ปี	๒๑-๓๐ ปี	๓๑-๔๐ ปี	๔๑-๕๐ ปี	๕๑-๖๐ ปี	๖๐ ปีขึ้นไป
		(๑๒๘)	(๑๐๘)	(๑๑๖)	(๙)	(๒๗)	(๓)	(๕)
		๔.๑๒	๔.๕๕	๔.๔๙	๔.๓๔	๔.๘๐	๔.๐๓	๔.๕๐
ต่ำกว่า ๑๐ ปี	๔.๑๒	-	-๐.๔๓*	-๐.๓๖*	-๐.๒๒*	-๐.๖๘*	๐.๐๘	-๐.๓๘*
๑๑-๒๐ ปี	๔.๕๕	-	-	๐.๐๖*	๐.๒๐*	-๐.๒๔*	๐.๕๑*	๐.๐๕
๒๑-๓๐ ปี	๔.๔๙	-	-	-	๐.๑๔	-๐.๓๑*	๐.๔๕*	-๐.๐๑
๓๑-๔๐ ปี	๔.๓๔	-	-	-	-	-๐.๔๕*	๐.๓๑	-๐.๑๕
๔๑-๕๐ ปี	๔.๘๐	-	-	-	-	-	๐.๗๖*	๐.๓๐*
๕๑-๖๐ ปี	๔.๐๓	-	-	-	-	-	-	-๐.๔๖*
๖๐ ปีขึ้นไป	๔.๕๐	-	-	-	-	-	-	-

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

ตารางที่ ๔.๓๒ การเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีหาผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุดตามความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับการบริหารจัดการวัดให้เป็นศูนย์กลางชุมชน ตามวิสัยทัศน์เชิงนโยบายไทยแลนด์ ๔.๐ ในอำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี ในด้าน วัตถุประสงค์ จำแนกตามระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชน

(n=๓๙๖)

ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชน	$\bar{X}$	ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชน						
		ต่ำกว่า ๑๐ ปี (๑๒๘)	๑๑-๒๐ ปี (๑๐๘)	๒๑-๓๐ ปี (๑๑๖)	๓๑-๔๐ ปี (๙)	๔๑-๕๐ ปี (๒๗)	๕๑-๖๐ ปี (๓)	๖๐ ปีขึ้นไป (๕)
		๔.๒๙	๔.๔๓	๔.๕๘	๔.๔๔	๔.๔๐	๔.๒๓	๔.๔๐
ต่ำกว่า ๑๐ ปี	๔.๒๙	-	-๐.๑๔*	-๐.๒๘*	-๐.๑๕*	-๐.๑๐*	๐.๐๕	-๐.๑๐
๑๑-๒๐ ปี	๔.๔๓	-	-	-๐.๑๔*	-๐.๐๑	๐.๐๓	๐.๑๙	๐.๐๓
๒๑-๓๐ ปี	๔.๕๘	-	-	-	๐.๑๓*	๐.๑๗*	๐.๓๔*	๐.๑๗*
๓๑-๔๐ ปี	๔.๔๔	-	-	-	-	๐.๐๔	๐.๒๑	๐.๐๔
๔๑-๕๐ ปี	๔.๔๐	-	-	-	-	-	๐.๑๖	๐.๐๐
๕๑-๖๐ ปี	๔.๒๓	-	-	-	-	-	-	-๐.๑๖
๖๐ ปีขึ้นไป	๔.๔๐	-	-	-	-	-	-	-

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

จากตารางที่ ๔.๓๒ พบว่าประชาชนที่ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชนต่ำกว่า ๑๐ ปี มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการวัดให้เป็นศูนย์กลางชุมชน ตามวิสัยทัศน์เชิงนโยบายไทยแลนด์ ๔.๐ ในอำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี ในด้านวัตถุประสงค์ น้อยกว่า ประชาชนที่ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชน ๑๑-๒๐ ปี , ๒๑-๓๐ ปี , ๓๑-๔๐ ปี และ ๔๑-๕๐ ปี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

ประชาชนที่ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชน ๑๑-๒๐ ปี มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการวัดให้เป็นศูนย์กลางชุมชน ตามวิสัยทัศน์เชิงนโยบายไทยแลนด์ ๔.๐ ในอำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี ในด้านวัตถุประสงค์ น้อยกว่า ประชาชนที่ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชน ๒๑-๓๐ ปี และ ๓๑-๔๐ ปี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

ประชาชนที่ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชน ๒๑-๓๐ ปี มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการวัดให้เป็นศูนย์กลางชุมชน ตามวิสัยทัศน์เชิงนโยบายไทยแลนด์ ๔.๐ ในอำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี ในด้านวัตถุประสงค์ มากกว่า ประชาชนที่ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชน ๓๑-๔๐ ปี , ๔๑-๕๐ ปี , ๕๑-๖๐ ปี , และ ๖๐ ปีขึ้นไป อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

ตารางที่ ๔.๓๓ การเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีหาผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุดตามความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับการบริหารจัดการวัดให้เป็นศูนย์กลางชุมชนตามวิสัยทัศน์เชิงนโยบายไทยแลนด์ ๔.๐ ในอำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี ในด้านการจัดการ จำแนกตามระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชน

(n=๓๙๖)

ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชน	$\bar{X}$	ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชน						
		ต่ำกว่า ๑๐ ปี (๑๒๘)	๑๑-๒๐ ปี (๑๐๘)	๒๑-๓๐ ปี (๑๑๖)	๓๑-๔๐ ปี (๙)	๔๑-๕๐ ปี (๒๗)	๕๑-๖๐ ปี (๓)	๖๐ ปีขึ้นไป (๕)
		๔.๓๐	๔.๖๔	๔.๖๑	๔.๕๒	๔.๖๐	๔.๑๗	๔.๗๐
ต่ำกว่า ๑๐ ปี	๔.๓๐	-	-๐.๓๓*	-๐.๓๐*	-๐.๒๒*	-๐.๒๙*	๐.๑๓	-๐.๓๙
๑๑-๒๐ ปี	๔.๖๔	-	-	๐.๐๓	๐.๑๑	๐.๐๓	๐.๔๗*	-๐.๐๖
๒๑-๓๐ ปี	๔.๖๑	-	-	-	๐.๐๘	๐.๐๐	๐.๔๔*	-๐.๐๙*
๓๑-๔๐ ปี	๔.๕๒	-	-	-	-	-๐.๐๗	๐.๓๕*	๐.๑๗
๔๑-๕๐ ปี	๔.๖๐	-	-	-	-	-	๐.๔๓*	-๐.๑๐
๕๑-๖๐ ปี	๔.๑๗	-	-	-	-	-	-	-๐.๕๓*
๖๐ ปีขึ้นไป	๔.๗๐	-	-	-	-	-	-	-

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

จากตารางที่ ๔.๓๓ พบว่าประชาชนที่ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชนต่ำกว่า ๑๐ ปี มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการวัดให้เป็นศูนย์กลางชุมชน ตามวิสัยทัศน์เชิงนโยบายไทยแลนด์ ๔.๐ ในอำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี ในด้านการจัดการ น้อยกว่า ประชาชนที่ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชน ๑๑-๒๐ ปี , ๒๑-๓๐ ปี , ๓๑-๔๐ ปี และ ๔๑-๕๐ ปี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

ประชาชนที่ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชน ๑๑-๒๐ ปี มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการวัดให้เป็นศูนย์กลางชุมชน ตามวิสัยทัศน์เชิงนโยบายไทยแลนด์ ๔.๐ ในอำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี ในด้านการจัดการ มากกว่า ประชาชนที่ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชน ๕๑-๖๐ ปี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

ประชาชนที่ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชน ๒๑-๓๐ ปี มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการวัดให้เป็นศูนย์กลางชุมชน ตามวิสัยทัศน์เชิงนโยบายไทยแลนด์ ๔.๐ ในอำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี ในด้านการจัดการ มากกว่า ประชาชนที่ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชน ๕๑-๖๐ ปี แต่น้อยกว่า ประชาชนที่ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชน ๖๐ ปีขึ้นไป อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

ประชาชนที่ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชน ๓๑-๔๐ ปี มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการวัดให้เป็นศูนย์กลางชุมชน ตามวิสัยทัศน์เชิงนโยบายไทยแลนด์ ๔.๐ ในอำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี ในด้านการจัดการ มากกว่า ประชาชนที่ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชน ๕๑-๖๐ ปี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

ประชาชนที่ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชน ๔๑-๕๐ ปี มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการวัดให้เป็นศูนย์กลางชุมชน ตามวิสัยทัศน์เชิงนโยบายไทยแลนด์ ๔.๐ ในอำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี ในด้านการจัดการ มากกว่า ประชาชนที่ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชน ๕๑-๖๐ ปี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

ประชาชนที่ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชน ๕๑-๖๐ ปี มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการวัดให้เป็นศูนย์กลางชุมชน ตามวิสัยทัศน์เชิงนโยบายไทยแลนด์ ๔.๐ ในอำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี ในด้านการจัดการ น้อยกว่า ประชาชนที่ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชน ๖๐ ปีขึ้นไป อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

ตารางที่ ๔.๓๔ ผลสรุปโดยรวมการเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับการบริหารจัดการวัดให้เป็นศูนย์กลางชุมชน ตามวิสัยทัศน์เชิงนโยบายไทยแลนด์ ๔.๐ ในอำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลตามสมมติฐาน

สมมติฐาน	ตัวแปรต้น	ตัวแปรตาม	สถิติทดสอบ	sig	ผลการศึกษา	
					ยอมรับ	ปฏิเสธ
๑.	เพศ	ด้านบุคคล	t = ๖.๒๒๕	๐.๐๐๐*	✓	-
		ด้านการเงิน	t = ๖.๘๙๓	๐.๐๐๐*	✓	-
		ด้านวัสดุอุปกรณ์	t = ๖.๗๙๘	๐.๐๐๐*	✓	-
		ด้านการจัดการ	t = ๙.๖๐๖	๐.๐๐๐*	✓	-
		ภาพรวม	t = ๘.๓๓๑	๐.๐๐๐*	✓	-
๒.	สถานภาพ	ด้านบุคคล	F = ๓.๓๙๕	๐.๐๓๕*	✓	-
		ด้านการเงิน	F = ๒.๗๔๕	๐.๐๖๕	-	✓
		ด้านวัสดุอุปกรณ์	F = ๓.๖๖๖	๐.๐๒๖*	✓	-
		ด้านการจัดการ	F = ๑.๖๐๖	๐.๒๐๒	-	✓
		ภาพรวม	F = ๐.๕๗๕	๐.๕๖๓	-	✓
๓.	อายุ	ด้านบุคคล	F = ๑๙.๐๓๖	๐.๐๐๐*	✓	-
		ด้านการเงิน	F = ๕.๘๐๖	๐.๐๐๐*	✓	-
		ด้านวัสดุอุปกรณ์	F = ๖.๗๖๖	๐.๐๐๐*	✓	-
		ด้านการจัดการ	F = ๖.๓๘๒	๐.๐๐๐*	✓	-
		ภาพรวม	F = ๙.๖๘๗	๐.๐๐๐*	✓	-
๔.	วุฒิการศึกษา	ด้านบุคคล	F = ๑๔.๗๔๓	๐.๐๐๐*	✓	-
		ด้านการเงิน	F = ๑๕.๓๒๕	๐.๐๐๐*	✓	-
		ด้านวัสดุอุปกรณ์	F = ๔.๙๗๔	๐.๐๐๐*	✓	-
		ด้านการจัดการ	F = ๑๙.๗๕๒	๐.๐๐๐*	✓	-
		ภาพรวม	F = ๘.๔๐๐	๐.๐๐๐*	✓	-

ตารางที่ ๔.๓๔ (ต่อ)

สมมติฐาน	ตัวแปรต้น	ตัวแปรตาม	สถิติทดสอบ	sig	ผลการศึกษา	
					ยอมรับ	ปฏิเสธ
๕.	อาชีพ	ด้านบุคคล	F = ๑๔.๐๔๔	๐.๐๐๐*	✓	-
		ด้านการเงิน	F = ๗.๓๒๕	๐.๐๐๐*	✓	-
		ด้านวัสดุอุปกรณ์	F = ๑๓.๙๔๐	๐.๐๐๐*	✓	-
		ด้านการจัดการ	F = ๒๗.๐๔๑	๐.๐๐๐*	✓	-
		ภาพรวม	F = ๑๖.๒๓๕	๐.๐๐๐*	✓	-
๖.	รายได้ต่อเดือน	ด้านบุคคล	F = ๒.๐๘๒	๐.๑๐๒	-	✓
		ด้านการเงิน	F = ๒.๓๘๔	๐.๐๖๙	-	✓
		ด้านวัสดุอุปกรณ์	F = ๔.๗๘๘	๐.๐๐๓*	✓	-
		ด้านการจัดการ	F = ๘.๙๓๒	๐.๐๐๐*	✓	-
		ภาพรวม	F = ๔.๕๕๕	๐.๐๐๔*	✓	-
๗.	ระยะเวลาอาศัยในชุมชน	ด้านบุคคล	F = ๙๓.๔๔๘	๐.๐๐๐*	✓	-
		ด้านการเงิน	F = ๕๐.๕๙๒	๐.๐๐๐*	✓	-
		ด้านวัสดุอุปกรณ์	F = ๒๓.๑๐๙	๐.๐๐๐*	✓	-
		ด้านการจัดการ	F = ๒๔.๙๙๗	๐.๐๐๐*	✓	-
		ภาพรวม	F = ๔๔.๔๔๕	๐.๐๐๐*	✓	-

จากตารางที่ ๔.๓๔ สรุปได้ว่า ประชาชนที่มีเพศต่างกัน มีผลต่อความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารจัดการวัดให้เป็นศูนย์กลางชุมชน ตามวิสัยทัศน์เชิงนโยบายไทยแลนด์ ๔.๐ ในอำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี โดยภาพรวมแตกต่างกัน ($t = ๘.๓๓๑$, $Sig. = ๐.๐๐๐$) จึงยอมรับสมมติฐานการวิจัย

ประชาชนที่มีสถานภาพต่างกัน มีผลต่อความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารจัดการวัดให้เป็นศูนย์กลางชุมชน ตามวิสัยทัศน์เชิงนโยบายไทยแลนด์ ๔.๐ ในอำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน ($F = ๐.๕๗๕$, $Sig. = ๐.๕๖๓$) จึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัย

ประชาชนที่มีอายุต่างกัน มีผลต่อความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารจัดการวัดให้เป็นศูนย์กลางชุมชน ตามวิสัยทัศน์เชิงนโยบายไทยแลนด์ ๔.๐ ในอำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี โดยภาพรวมแตกต่างกัน ($F = ๙.๖๘๗$, $Sig. = ๐.๐๐๐$) จึงยอมรับสมมติฐานการวิจัย

ประชาชนที่มีวุฒิการศึกษาต่างกัน มีผลต่อความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารจัดการวัดให้เป็นศูนย์กลางชุมชน ตามวิสัยทัศน์เชิงนโยบายไทยแลนด์ ๔.๐ ในอำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี โดยภาพรวมแตกต่างกัน ($F = ๘.๔๐๐$, $Sig. = ๐.๐๐๐$) จึงยอมรับสมมติฐานการวิจัย

ประชาชนที่มีอาชีพต่างกัน มีผลต่อความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารจัดการวัดให้เป็นศูนย์กลางชุมชน ตามวิสัยทัศน์เชิงนโยบายไทยแลนด์ ๔.๐ ในอำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี โดยภาพรวมแตกต่างกัน ($F = ๑๖.๒๓๕$, $Sig. = ๐.๐๐๐$) จึงยอมรับสมมติฐานการวิจัย

ประชาชนที่มีรายได้ต่างกัน มีผลต่อความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารจัดการวัดให้เป็นศูนย์กลางชุมชน ตามวิสัยทัศน์เชิงนโยบายไทยแลนด์ ๔.๐ ในอำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี โดยภาพรวมแตกต่างกัน ($F = ๔.๕๕๕$, $Sig. = ๐.๐๐๔$) จึงยอมรับสมมติฐานการวิจัย

ประชาชนที่มีระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชนต่างกัน มีผลต่อความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารจัดการวัดให้เป็นศูนย์กลางชุมชน ตามวิสัยทัศน์เชิงนโยบายไทยแลนด์ ๔.๐ ในอำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี โดยภาพรวมแตกต่างกัน ($F = ๔๔.๔๔๕$, $Sig. = ๐.๐๐๐$) จึงยอมรับสมมติฐานการวิจัย

๔.๔ ผลการวิเคราะห์ ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการบริหารจัดการวัดให้เป็นศูนย์กลางชุมชน ตามวิสัยทัศน์เชิงนโยบายไทยแลนด์ ๔.๐ ในอำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี

ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการบริหารจัดการวัดให้เป็นศูนย์กลางชุมชน ตามวิสัยทัศน์เชิงนโยบายไทยแลนด์ ๔.๐ ในอำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี จำแนกเป็นรายด้านรายละเอียดดังแสดงในตารางที่ ๔.๓๕ – ๔.๔๒

ตารางที่ ๔.๓๕ ปัญหา และอุปสรรคเกี่ยวกับการบริหารจัดการวัดให้เป็นศูนย์กลางชุมชน ตามวิสัยทัศน์เชิงนโยบายไทยแลนด์ ๔.๐ ในอำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี
ด้านการบริหารบุคคล (Man)

ลำดับ	ปัญหา อุปสรรค	จำนวน (คน)
๑	ปัจจุบันจำนวนพระสงฆ์ สามเณรมีจำนวนน้อยลง โดยเฉพาะผู้ที่ตั้งใจบวชระยะยาวที่พร้อมอุทิศตนเพื่อพระพุทธศาสนาอย่างจริงจัง เพราะส่วนใหญ่บวชเพียงระยะสั้นๆ ตามประเพณี ทำให้หลายวัดขาดกำลังหลักในการบริหารจัดการวัดให้เป็นไปอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะกลุ่มพระสงฆ์ สามเณรที่เป็นคนรุ่นใหม่ มีภาวะผู้นำและมีการศึกษาสูง จะหมุนเวียนเข้ามาบวชเพียงระยะสั้นๆ	๑๘
๒	พระสงฆ์ที่บวชระยะยาวส่วนใหญ่จะเป็นผู้สูงอายุ ซึ่งการพัฒนาวัดให้เป็นไปตามวิสัยทัศน์เชิงนโยบายไทยแลนด์ ๔.๐ จำเป็นต้องใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีต่างๆ เข้ามาช่วยขับเคลื่อน ซึ่งหากพระสงฆ์กลุ่มดังกล่าวไม่ปรับตัวให้ก้าวทัน ก็จะไม่เกิดการพัฒนาตามยุคสมัย	๑๒

จากตารางที่ ๔.๒๓ พบว่า ประชาชนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคที่มีต่อการบริหารจัดการวัดให้เป็นศูนย์กลางชุมชน ตามวิสัยทัศน์เชิงนโยบายไทยแลนด์ ๔.๐ ในอำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี ด้านการบริหารบุคคล (Man) มากที่สุด คือ ปัจจุบันจำนวนพระสงฆ์ สามเณรมีจำนวนน้อยลง โดยเฉพาะผู้ที่ตั้งใจบวชระยะยาวที่พร้อมอุทิศตนเพื่อพระพุทธศาสนาอย่างจริงจัง

เพราะส่วนใหญ่บวชเพียงระยะสั้นๆ ตามประเพณี ทำให้หลายวัดขาดกำลังหลักในการบริหารจัดการวัดให้เป็นไปอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะกลุ่มพระสงฆ์ สามเณรที่เป็นคนรุ่นใหม่ มีภาวะผู้นำและมีการศึกษาสูง จะหมุนเวียนเข้ามาบวชเพียงระยะสั้นๆ จำนวน ๑๘ คน คิดเป็นร้อยละ ๔.๕๕ รองมาคือ พระสงฆ์ที่บวชระยะยาวส่วนใหญ่จะเป็นผู้สูงอายุ ซึ่งการพัฒนาวัดให้เป็นไปตามวิสัยทัศน์เชิงนโยบายไทยแลนด์ ๔.๐ จำเป็นต้องใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีต่างๆ เข้ามาช่วยขับเคลื่อน ซึ่งหากพระสงฆ์กลุ่มดังกล่าวไม่ปรับตัวให้ก้าวทัน ก็จะไม่เกิดการพัฒนาศาสนายุคสมัย จำนวน ๑๒ คน คิดเป็นร้อยละ ๓.๐๓

ตารางที่ ๔.๓๖ ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการบริหารจัดการวัดให้เป็นศูนย์กลางชุมชน ตามวิสัยทัศน์เชิงนโยบายไทยแลนด์ ๔.๐ ในอำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี **ด้านการบริหารบุคคล (Man)**

ลำดับ	ข้อเสนอแนะ	จำนวน (คน)
๑	ควรมีการส่งเสริมให้พระภิกษุสามเณรได้เข้ารับการศึกษาระดับที่เพิ่มขึ้น เช่น พระปริยัติธรรม นักธรรมศึกษา การศึกษาสายสามัญในระดับมัธยม ระดับอุดมศึกษา หรือด้านอื่นๆที่เป็นประโยชน์ เพื่อสร้างแรงจูงใจและเป็นหลักประกันความมั่นคงในการอุทิศตนเพื่อพระพุทธศาสนาในระยะยาวสำหรับผู้ที่จะเข้ามาบวชใหม่และตัวพระภิกษุสามเณรเอง	๒๕
๒	วัดควรมีการส่งเสริม/สนับสนุนเชิงรุก ให้มีจิตอาสาเพื่อเผยแผ่พระพุทธศาสนา โดยเฉพาะกลุ่มเยาวชนที่เป็นอนาคตของชาติ ซึ่งจะเป็นการเพิ่มจำนวนบุคลากรทางศาสนาโดยอัตโนมัติ ที่จะช่วยพัฒนากิจการพระพุทธศาสนาให้เจริญขึ้น	๑๒

จากตารางที่ ๔. ๒๔ พบว่า ประชาชนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับข้อเสนอแนะที่มีต่อการบริหารจัดการวัดให้เป็นศูนย์กลางชุมชน ตามวิสัยทัศน์เชิงนโยบายไทยแลนด์ ๔.๐ ในอำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี ด้านการบริหารบุคคล (Man) มากที่สุด คือ ควรมีการส่งเสริมให้พระภิกษุสามเณรได้เข้ารับการศึกษาระดับที่เพิ่มขึ้น เช่น พระปริยัติธรรม นักธรรมศึกษา การศึกษาสายสามัญในระดับมัธยม ระดับอุดมศึกษา หรือด้านอื่นๆที่เป็นประโยชน์ เพื่อสร้างแรงจูงใจและเป็นหลักประกันความมั่นคงในการอุทิศตนเพื่อพระพุทธศาสนาในระยะยาวสำหรับผู้ที่จะเข้ามาบวชใหม่และตัวพระภิกษุสามเณรเอง จำนวน ๒๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๖.๓๑ รองมาคือ วัดควรมีการส่งเสริม/สนับสนุนเชิงรุก ให้มีจิตอาสาเพื่อเผยแผ่พระพุทธศาสนา โดยเฉพาะกลุ่มเยาวชนที่เป็นอนาคตของชาติ ซึ่งจะเป็นการเพิ่มจำนวนบุคลากรทางศาสนาโดยอัตโนมัติ ที่จะช่วยพัฒนากิจการพระพุทธศาสนาให้เจริญขึ้น จำนวน ๑๒ คน คิดเป็นร้อยละ ๓.๐๓

ตารางที่ ๔.๓๗ ปัญหา และอุปสรรคเกี่ยวกับการบริหารจัดการวัดให้เป็นศูนย์กลางชุมชน ตามวิสัยทัศน์เชิงนโยบายไทยแลนด์ ๔.๐ ในอำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี ด้านการเงิน (Money)

ลำดับ	ปัญหา อุปสรรค	จำนวน (คน)
๑	ปัจจุบันมีข่าวเรื่องความไม่โปร่งใสในการบริหารจัดการทรัพย์สินของวัด ออกมาบ่อยๆ เช่น คดีเงินทองวัด เป็นต้นส่งผลให้พุทธศาสนิกชนเสื่อมศรัทธา	๒๒
๒	บางวัด/สำนักสงฆ์ มีขนาดเล็ก อยู่ห่างไกลความเจริญ ประชาชนรอบๆ วัดมีจำนวนน้อยหรือมีฐานะยากจน และขาดงบประมาณจากหน่วยงานต่างๆ ที่จะมาช่วยเหลือพัฒนาปรับปรุงวัด	๙

จากตารางที่ ๔.๒๕ พบว่า ประชาชนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคที่มีต่อการบริหารจัดการวัดให้เป็นศูนย์กลางชุมชน ตามวิสัยทัศน์เชิงนโยบายไทยแลนด์ ๔.๐ ในอำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี ด้านการเงิน (Money) มากที่สุด คือ ปัจจุบันมีข่าวเรื่องความไม่โปร่งใสในการบริหารจัดการทรัพย์สินของวัดออกมามากๆ เช่น คดีเงินทองวัด เป็นต้น ส่งผลให้พุทธศาสนิกชนเสื่อมศรัทธา จำนวน ๒๒ คน คิดเป็นร้อยละ ๕.๕๖ รองมา คือ บางวัด/สำนักสงฆ์ มีขนาดเล็ก อยู่ห่างไกลความเจริญ ประชาชนรอบๆ วัดมีจำนวนน้อยหรือมีฐานะยากจน และขาดงบประมาณจากหน่วยงานต่างๆ ที่จะมาช่วยเหลือพัฒนาปรับปรุงวัด จำนวน ๙ คน คิดเป็นร้อยละ ๒.๒๗

ตารางที่ ๔.๓๘ ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการบริหารจัดการวัดให้เป็นศูนย์กลางชุมชน ตามวิสัยทัศน์เชิงนโยบายไทยแลนด์ ๔.๐ ในอำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี ด้านการเงิน (Money)

ลำดับ	ข้อเสนอแนะ	จำนวน (คน)
๑	การบริหารจัดการทางการเงิน โดยมีการจัดทำบัญชีการเงิน งบการเงิน เพื่อแสดงรายรับ รายจ่าย หลักฐานใบเสร็จต่างๆ อย่างเป็นระบบและตรวจสอบย้อนหลังได้ในทุกกิจกรรมทางการเงินที่เกี่ยวข้อง	๒๙
๒	การส่งเสริมรายได้เพื่อพัฒนาวัด ควรมีการนำนวัตกรรม เทคโนโลยีสมัยใหม่เข้ามาช่วยในการจัดกิจกรรมทอดกฐิน ทอดผ้าป่า หรืองานหารายได้เข้าวัดต่างๆ เช่น การทำบุญผ่านมือถือ (ทันสมัย) การประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อสังคมออนไลน์ (ต้นทุนต่ำ) การออกใบอนุญาตโฆษณาผ่านคอมพิวเตอร์ (รวดเร็ว) การถ่ายทอดสด (Live) ในกิจกรรมสำคัญ (สร้างศรัทธาต่อเนื่อง) เป็นต้น	๑๕

จากตารางที่ ๔.๓๘ พบว่า ประชาชนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับข้อเสนอแนะที่มีต่อการบริหารจัดการวัดให้เป็นศูนย์กลางชุมชน ตามวิสัยทัศน์เชิงนโยบายไทยแลนด์ ๔.๐ ในอำเภอสวนผึ้ง

จังหวัดราชบุรี ด้านการเงิน (Money) มากที่สุด คือ การบริหารจัดการทางการเงิน โดยมีการจัดทำบัญชีการเงิน งบการเงิน เพื่อแสดงรายรับ รายจ่าย หลักฐานใบเสร็จต่างๆ อย่างเป็นระบบและตรวจสอบย้อนหลังได้ในทุกกิจกรรมทางการเงินที่เกี่ยวข้อง จำนวน ๒๙ คน คิดเป็นร้อยละ ๗.๓๒ รองมา คือ การส่งเสริมรายได้เพื่อพัฒนาวัด ควรมีการนำนวัตกรรม เทคโนโลยีสมัยใหม่เข้ามาช่วยในการจัดกิจกรรมทอดกฐิน ทอดผ้าป่า หรืองานหารายได้เข้าวัดต่างๆ เช่น การทำบุญผ่านมือถือ (ทันสมัย) การประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อสังคมออนไลน์ (ต้นทุนต่ำ) การออกใบอนุญาตผ่านคอมพิวเตอร์ (รวดเร็ว) การถ่ายทอดสด (Live) ในกิจกรรมสำคัญ (สร้างศรัทธาต่อเนื่อง) เป็นต้น จำนวน ๑๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๓.๗๙

ตารางที่ ๔.๓๙ ปัญหา และอุปสรรคเกี่ยวกับการบริหารจัดการวัดให้เป็นศูนย์กลางชุมชน ตามวิสัยทัศน์เชิงนโยบายไทยแลนด์ ๔.๐ ในอำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี
ด้านวัสดุอุปกรณ์ (Materials)

ลำดับ	ปัญหา อุปสรรค	จำนวน (คน)
๑	ความสะอาดของห้องน้ำ สถานที่ประกอบพิธีกรรม ความแข็งแรงมั่นคงของสิ่งปลูกสร้าง อาคารเสนาสนะ เช่น สถานที่พักของผู้บวชพราหมณ์ ควรมีการแบ่งเป็นสัดส่วนชายหญิง โดยแยกออกมาจากส่วนของพระสงฆ์ เพื่อป้องกันโลกวิฆะ (การติเตียนทางโลก) และเรื่องของความปลอดภัย	๑๕
๒	บางวัด/สำนักสงฆ์ ตั้งอยู่ห่างไกล หากเดินทางไปเองครั้งแรกมีโอกาสหลงทางสูง	๙

จากตารางที่ ๔.๓๙ พบว่า ประชาชนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคที่มีต่อการบริหารจัดการวัดให้เป็นศูนย์กลางชุมชน ตามวิสัยทัศน์เชิงนโยบายไทยแลนด์ ๔.๐ ในอำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี ด้านวัสดุอุปกรณ์ (Materials) มากที่สุด คือ ความสะอาดของห้องน้ำ สถานที่ประกอบพิธีกรรม ความแข็งแรงมั่นคงของสิ่งปลูกสร้าง อาคารเสนาสนะ เช่น สถานที่พักของผู้บวชพราหมณ์ ควรมีการแบ่งเป็นสัดส่วนชายหญิง โดยแยกออกมาจากส่วนของพระสงฆ์ เพื่อป้องกันโลกวิฆะ (การติเตียนทางโลก) และเรื่องของความปลอดภัย จำนวน ๑๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๓.๗๙ รองมา คือ บางวัด/สำนักสงฆ์ ตั้งอยู่ห่างไกล หากเดินทางไปเองครั้งแรกมีโอกาสหลงทางสูง จำนวน ๙ คน คิดเป็นร้อยละ ๒.๒๗

ตารางที่ ๔.๔๐ ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการบริหารจัดการวัดให้เป็นศูนย์กลางชุมชน ตามวิสัยทัศน์เชิงนโยบายไทยแลนด์ ๔.๐ ในอำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี **ด้านวัสดุอุปกรณ์ (Materials)**

ลำดับ	ข้อเสนอแนะ	จำนวน (คน)
๑	ควรมีการนำหลัก ๕ส. มาปรับใช้อย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ โดยร่วมมือกันหลายๆ ฝ่ายทั้งพระสงฆ์ สามเณร ชีพราหมณ์ ชาวบ้านในพื้นที่ และจิตอาสาต่างๆ เช่น จัดกิจกรรม Big Cleaning Day เดือนละครั้ง และจัดตารางเวรในการดูแลความสะอาดในวัดเพื่อสร้างสุขอนามัยที่ดีอย่างต่อเนื่อง	๑๕
๒	ควรมีการจัดทำป้ายนำทางตามถนนและสร้างพิกัด GPS (Global Positioning System : ระบบระบุตำแหน่งบนพื้นโลก) เช่น ใน Google Map หรือแผนที่ออนไลน์อื่นๆ เพื่ออำนวยความสะดวกแก่ผู้ที่จะเดินทางมา	๘

จากตารางที่ ๔.๔๐ พบว่า ประชาชนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับข้อเสนอแนะที่มีต่อการบริหารจัดการวัดให้เป็นศูนย์กลางชุมชน ตามวิสัยทัศน์เชิงนโยบายไทยแลนด์ ๔.๐ ในอำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี ด้านวัสดุอุปกรณ์ (Materials) มากที่สุด คือ ควรมีการนำหลัก ๕ส. มาปรับใช้อย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ โดยร่วมมือกันหลายๆ ฝ่ายทั้งพระสงฆ์ สามเณร ชีพราหมณ์ ชาวบ้านในพื้นที่ และจิตอาสาต่างๆ เช่น จัดกิจกรรม Big Cleaning Day เดือนละครั้ง และจัดตารางเวรในการดูแลความสะอาดในวัดเพื่อสร้างสุขอนามัยที่ดีอย่างต่อเนื่อง จำนวน ๑๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๓.๗๙ รองมา คือ ควรมีการจัดทำป้ายนำทางตามถนนและสร้างพิกัด GPS (Global Positioning System : ระบบระบุตำแหน่งบนพื้นโลก) เช่น ใน Google Map หรือแผนที่ออนไลน์อื่นๆ เพื่ออำนวยความสะดวกแก่ผู้ที่จะเดินทางมา จำนวน ๘ คน คิดเป็นร้อยละ ๒.๐๒

ตารางที่ ๔.๔๑ ปัญหา และอุปสรรคเกี่ยวกับการบริหารจัดการวัดให้เป็นศูนย์กลางชุมชน ตามวิสัยทัศน์เชิงนโยบายไทยแลนด์ ๔.๐ ในอำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี **ด้านการจัดการ (Management)**

ลำดับ	ปัญหา อุปสรรค	จำนวน (คน)
๑	การพัฒนาวัดส่วนใหญ่ ทำแบบไม่มีหลักการและแบบแผน เรียกว่า “ทำตามใจฉัน” ทำไปเรื่อยๆ ทำไปแก้ไป จึงก่อให้เกิดต้นทุนค่าเสียโอกาส และเสียเวลาโดยใช้เหตุ	๑๐
๒	พุทธศาสนิกชนไม่สามารถติดตามความเคลื่อนไหวของกิจกรรมต่างๆ ในบางวัดได้อย่างต่อเนื่อง	๖

จากตารางที่ ๔.๔๑ พบว่า ประชาชนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับข้อเสนอแนะที่มีต่อการบริหารจัดการวัดให้เป็นศูนย์กลางชุมชน ตามวิสัยทัศน์เชิงนโยบายไทยแลนด์ ๔.๐ ในอำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี ด้านการจัดการ (Management) มากที่สุด คือ การพัฒนาวัดส่วนใหญ่ ทำแบบไม่มีหลักการและแบบแผน เรียกว่า “ทำตามใจฉัน” ทำไปเรื่อยๆ ทำไปแก้ไป จึงก่อให้เกิดต้นทุนค่าเสียโอกาส และเสียเวลาโดยใช่เหตุ จำนวน ๑๐ คน คิดเป็นร้อยละ ๒.๕๓ รองมา คือ พุทธศาสนิกชนไม่สามารถติดตามความเคลื่อนไหวของกิจกรรมต่างๆ ในบางวัดได้อย่างต่อเนื่อง จำนวน ๖ คน คิดเป็นร้อยละ ๑.๕๒

ตารางที่ ๔.๔๒ ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการบริหารจัดการวัดให้เป็นศูนย์กลางชุมชน ตามวิสัยทัศน์เชิงนโยบายไทยแลนด์ ๔.๐ ในอำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี ด้านการจัดการ (Management)

ลำดับ	ข้อเสนอแนะ	จำนวน (คน)
๑	ควรมีการวางแผนนโยบายการดำเนินงาน แผนกลยุทธ์ และโครงการพัฒนาวัดอย่างต่อเนื่อง โดยบูรณาการให้เหมาะสมกับวัดนั้นๆ และมีการติดตามความคืบหน้าในการดำเนินงาน	๑๒
๒	ควรมีการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารทางพระพุทธศาสนาของวัด เช่น วิทยุชุมชน การแจกหนังสือ ซีดี ใบปลิว หอกระจายข่าว และอัปเดตความเคลื่อนไหวผ่านสื่อสังคมออนไลน์ (Website , Facebook , Line , Twitter , Instagram) ตามความเหมาะสม เพื่อสร้างศรัทธาอย่างต่อเนื่องกับพุทธศาสนิกชน ให้กลับมาร่วมกิจกรรมต่างๆ ของวัดอีกภายหลัง	๑๑

จากตารางที่ ๔.๔๒ พบว่า ประชาชนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับข้อเสนอแนะที่มีต่อการบริหารจัดการวัดให้เป็นศูนย์กลางชุมชน ตามวิสัยทัศน์เชิงนโยบายไทยแลนด์ ๔.๐ ในอำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี ด้านการจัดการ (Management) มากที่สุด คือ ควรมีการวางแผนนโยบายการดำเนินงาน แผนกลยุทธ์ และโครงการพัฒนาวัดอย่างต่อเนื่อง โดยบูรณาการให้เหมาะสมกับวัดนั้นๆ และมีการติดตามความคืบหน้าในการดำเนินงาน จำนวน ๑๒ คน คิดเป็นร้อยละ ๓.๐๓ รองมา คือ ควรมีการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารทางพระพุทธศาสนาของวัด เช่น วิทยุชุมชน การแจกหนังสือ ซีดี ใบปลิว หอกระจายข่าว และอัปเดตความเคลื่อนไหวผ่านสื่อสังคมออนไลน์ (Website , Facebook , Line , Twitter , Instagram) ตามความเหมาะสม เพื่อสร้างศรัทธาอย่างต่อเนื่องกับพุทธศาสนิกชน ให้กลับมาร่วมกิจกรรมต่างๆ ของวัดอีกภายหลัง จำนวน ๑๑ คน คิดเป็นร้อยละ ๒.๗๘

๔.๕ สรุปผลการสัมภาษณ์บุคคลเชิงลึกเกี่ยวกับการบริหารจัดการวัดให้เป็นศูนย์กลางชุมชน ตามวิสัยทัศน์เชิงนโยบายไทยแลนด์ ๔.๐ ในอำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี

ผู้วิจัยได้นำแบบสัมภาษณ์ (Interview) เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลที่สำคัญ (Key Informants) โดยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In depth Interview) ตามลักษณะการเป็นตัวแทนของกลุ่มตัวอย่างที่เหมาะสม จากวิธีสุ่มแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ผู้ให้ข้อมูลหลักจำนวน ๑๙ รูป/ท่าน ดังนี้

๑. พระสาครมณี	เจ้าอาวาสวัดวิสุทธาวตาราราม พระอารามหลวง
ประธานศูนย์ปฏิบัติธรรมสาครศรี สวนผึ้ง
๒. พระครูจริยธรรมานุรักษ์	เจ้าคณะอำเภอสวนผึ้ง
เจ้าอาวาสวัดหนองหมี
๓. เจ้าอธิการธำนิทร์ ถาวโร	เจ้าคณะตำบลป่าหวาย - ท่าเคย
เจ้าอาวาสวัดทุ่งแหลม
๔. พระครูพิทักษ์อรัญเขต	เจ้าคณะตำบลท่าเคย
เจ้าอาวาสวัดวังน้ำเขียว
๕. พระครูวิบูลภัทรกิจ	เจ้าคณะตำบลสวนผึ้ง - ตะนาวศรี
ประธานที่พักสงฆ์ห้วยหนึ่ง
ผู้ช่วยเจ้าอาวาสวัดหนองหมี
๖. พระอธิการชัยพร เตชวโร	เจ้าอาวาสวัดบ้านกล้วย
๗. พระอธิการสุวรรณ จิตธมโม	เจ้าอาวาสวัดท่าเคย
๘. พระครูสมุห์สะอาด สุทธิจิตโต	ผู้ช่วยเจ้าอาวาสวัดสวนผึ้ง
กองงานเลขานุการเจ้าคณะอำเภอสวนผึ้ง
๙. แม่ชีณัฐธภา วงศ์อาดัม	ผู้ดูแลธรรมสถานวิโมกสิวิสัย สวนผึ้ง (วัดท่าไม้)
๑๐. นายสนธยา เสนเอี่ยม	ผู้อำนวยการสำนักงานพระพุทธศาสนา ราชบุรี
๑๑. นายทริท เหลืองสะอาด	นายอำเภอสวนผึ้ง
๑๒. นายอนันต์ เฮงทองเลิศ	นายกเทศมนตรีตำบลสวนผึ้ง
๑๓. นายสมศักดิ์ เหลืองจรุงรัตน์	นายกองค์การบริหารส่วนตำบลสวนผึ้ง
๑๔. นางนพพร สิ้นคง	พัฒนาการอำเภอสวนผึ้ง
๑๕. นางวารีย์ สายันพะ	สาธารณสุขอำเภอสวนผึ้ง
๑๖. นายเฉลียว เกื่อนภา	ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านตะโกกลาง
๑๗. นายคณิต จิตเจริญทวีโชค	ผู้อำนวยการโรงเรียนชุมชนบ้านบ่อ
๑๘. นายสุชาติ สุนทรกิตติวัฒนา	ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ ๒ บ้านทุ่งแฝก
๑๙. นายบุญลือ อ่อนดี	ไวยาวัจกร ที่พักสงฆ์ห้วย ๑ สวนผึ้ง

โดยการสัมภาษณ์นี้ มีจุดมุ่งหมายในการศึกษารวบรวมข้อมูลประกอบการวิเคราะห์การบริหารจัดการวัดให้เป็นศูนย์กลางชุมชน ตามวิสัยทัศน์เชิงนโยบายไทยแลนด์ ๔.๐ ในอำเภอสวนผึ้ง

จังหวัดราชบุรี ใน ๔ ด้าน คือ ด้านการบริหารบุคคล (Man) ด้านการเงิน (Money) ด้านวัสดุอุปกรณ์ (Materials) ด้านการจัดการ (Management) ซึ่งสรุปบทสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key Informant) จำนวน ๑๙ ท่าน ดังมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

๑. ด้านการบริหารบุคคล (Man)

ผลจากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ พบว่า ด้านการบริหารบุคคล (Man) คือ การบริหารกำลังคน พุทธบริษัท หรือที่เรียกกันในปัจจุบันว่า “การบริหารทรัพยากรมนุษย์”^๑ โดยการจะใช้คนอย่างไรให้เกิดประสิทธิภาพและมีประสิทธิผลมากที่สุด ภายใต้บริบทของวิสัยทัศน์เชิงนโยบายไทยแลนด์ ๔.๐ ซึ่งประกอบไปด้วย

การบรรจุแต่งตั้งหรือการใช้บุคลากรให้ถูกกับงาน^๒ เช่น มีการวางแผนการบริหารจัดการทรัพยากรบุคคลในวัดอย่างเป็นระบบ มีนวัตกรรม มีการบูรณาการศาสตร์และศิลป์สมัยใหม่เพื่อสร้างสังคมสงฆ์ให้มีคุณภาพ เป็นศูนย์รวมความศรัทธาเลื่อมใส^๓

โดยมีการมอบหมายหน้าที่ให้บุคลากรในวัดตามความรู้ความสามารถ หลีกเลี่ยงการนำเครือญาติหรือพวกพ้องที่ไม่มีความรู้ความสามารถมาปฏิบัติงาน^๔ เพราะจะทำให้ “มากด้วยจำนวนแต่ด้อยคุณภาพ” ต้องเน้นสร้างผู้นำโดยใช้เกณฑ์ความรู้ความสามารถเป็นหลัก^๕

มีการจัดทำระเบียบปฏิบัติ เพื่อเป็นแนวทางปฏิบัติในทิศทางเดียวกัน สำหรับบุคลากรภายในวัดและผู้มาทำกิจกรรมที่วัด เช่น ระเบียบปฏิบัติกิจวัตร ศาสนกิจ ของพระภิกษุ สามเณร แม่ชี พราหมณ์ ศิษย์วัด หรือผู้ที่เข้ามาติดต่อวัด^๖

การทำตัวเป็นแบบอย่างของผู้นำ เช่น พระสงฆ์ต้องเป็นแบบอย่างของการไม่ทุจริตและไม่เปิดโอกาสให้ลูกน้องหรือพระในปกครองทุจริต^๗

อีกทั้งวัดต้องมีการส่งเสริม/สนับสนุน การสร้างเครือข่ายการดำเนินงานด้านสาธารณะกับองค์กรต่างๆ ทั้งภาครัฐและเอกชน เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ความรู้ความสามารถซึ่งกันและกัน^๘

วัดต้องมีการส่งเสริม/สนับสนุนในเชิงรุก ให้มีจิตอาสาเป็นแกนนำเพื่อเผยแผ่พระพุทธศาสนา^๙

^๑สัมภาษณ์ สนธยา เสนเอี่ยม, ผู้อำนวยการสำนักงานพระพุทธศาสนา ราชบุรี, ๑๔ ธันวาคม ๒๕๖๐.

^๒สัมภาษณ์ ทวีท เหลืองสะอาด, นายอำเภอสวนผึ้ง, ๑๔ ธันวาคม ๒๕๖๐.

^๓สัมภาษณ์ อนันต์ เองทองเลิศ, นายกเทศมนตรีตำบลสวนผึ้ง, ๑๔ ธันวาคม ๒๕๖๐.

^๔สัมภาษณ์ พระครูจริยธรรมานุรักษ์, เจ้าคณะอำเภอสวนผึ้ง, ๑๔ ธันวาคม ๒๕๖๐.

^๕สัมภาษณ์ สุชาติ สุนทรกิตติวัฒนา, ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ ๒ บ้านทุ่งแฝก, ๑๔ ธันวาคม ๒๕๖๐.

^๖สัมภาษณ์ พระสารคามุนี, เจ้าอาวาสวัดวิสุทธาราม พระอารามหลวง, ๑๔ ธันวาคม ๒๕๖๐.

^๗สัมภาษณ์ พระครูวิบูลภัทรกิจ, เจ้าคณะตำบลสวนผึ้ง - ตะนาวศรี, ๑๔ ธันวาคม ๒๕๖๐.

^๘สัมภาษณ์ สมศักดิ์ เหลืองจรุงรัตน์, นายกองค์การบริหารส่วนตำบลสวนผึ้ง, ๑๔ ธันวาคม ๒๕๖๐.

^๙สัมภาษณ์ นวพร สิ้นคง, พัฒนาการอำเภอสวนผึ้ง, ๑๔ ธันวาคม ๒๕๖๐.

^{๑๐}สัมภาษณ์ วาริ สายันหะ, สาธารณสุขอำเภอสวนผึ้ง, ๑๔ ธันวาคม ๒๕๖๐.

วัดต้องมีการส่งเสริม/สนับสนุนในเชิงรับ ให้มีอาสาสมัคร/แนวร่วม ในการสวดสวดดูแล และพิทักษ์พระพุทธศาสนา^{๑๑} เพราะพระสงฆ์สามเณรมีจำนวนน้อย วัดจึงต้องดึงอุบาสก อุบาสิกา โดยเฉพาะเยาวชนรุ่นใหม่มาช่วยอีกแรง เพื่อประโยชน์สูงสุดของพระพุทธศาสนา^{๑๒}

การเห็นถึงความสำคัญของการพัฒนาคุณภาพบุคลากร เช่น การให้บุคลากรเข้ารับการฝึกอบรม ให้มีความชำนาญหรือวิชาการที่ทันสมัยมาใช้ในกิจการพระพุทธศาสนา^{๑๓}

มีการส่งเสริมให้พระภิกษุสามเณรได้รับการศึกษาในระดับที่เพิ่มขึ้น^{๑๔} เช่น พระปริยัติธรรม นักธรรมศึกษา การศึกษาสายสามัญในระดับมัธยม ระดับอุดมศึกษา ตามความถนัดและความสนใจ^{๑๕}

วัดควรมีการจัดพระภิกษุสามเณรหรือตัวแทนของวัดไปสอนธรรมศึกษา อบรมส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม^{๑๖} เช่น ตามโรงเรียน หน่วยงานราชการ เอกชน และแหล่งชุมชนต่างๆ โดยอาศัยนวัตกรรมเทคโนโลยีสมัยใหม่เข้ามาเสริมเพื่อช่วยขับเคลื่อนกระบวนการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม^{๑๗}

การเชิญบุคลากรภายนอกมาอบรม ชี้แจง เช่น ผู้ที่มีความรู้ความสามารถ ทางวิชา วิชาการ ทั้งทางโลกที่ควรทราบและทางธรรมที่ควรใช้ มาเป็นผู้ชี้แนะ วิทยากร^{๑๘} โดยควรมีการประชุมอบรมพระภิกษุสามเณรบุคลากรภายในวัดอย่างสม่ำเสมอ และมีการประชุมอบรม พบปะพูดคุยกับคณะกรรมการวัดอย่างสม่ำเสมอด้วย^{๑๙}

สรุปได้ว่า การบริหารจัดการวัดให้เป็นศูนย์กลางชุมชน ตามวิสัยทัศน์เชิงนโยบายไทยแลนด์ ๔.๐ ในอำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี ในด้านการบริหารบุคคล (Man) คือ วัดต้องมีการบริหารกำลังคนและพุทธบริษัทให้เป็นหนึ่งเดียวอย่างต่อเนื่อง โดยใช้บุคลากรให้เกิดประสิทธิภาพและมีประสิทธิผลมากที่สุด ภายใต้บริบทของวิสัยทัศน์เชิงนโยบายไทยแลนด์ ๔.๐ ที่มุ่งเน้นความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน

๒. ด้านการเงิน (Money)

ผลจากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ พบว่า ด้านการเงิน (Money) คือ การบริหารเงิน จะจัดสรรเงินอย่างไรให้ใช้จ่ายภายในกรอบของความพอดี^{๒๐} ไม่ละเมิดพระธรรมวินัย^{๒๑} ถูกต้อง

^{๑๑} สัมภาษณ์ บุญลือ อ่อนดี, ไวยาวัจกร ที่พักสงฆ์ห้วย ๑ สวนผึ้ง, ๑๔ ธันวาคม ๒๕๖๐.

^{๑๒} สัมภาษณ์ เจ้าอธิการธำนิทร์ ถาวโร, เจ้าคณะตำบลป่าหวาย - ท่าเคย, ๑๕ ธันวาคม ๒๕๖๐.

^{๑๓} สัมภาษณ์ พระครูพิทักษ์อรัญเขต, เจ้าคณะตำบลท่าเคย, ๑๕ ธันวาคม ๒๕๖๐.

^{๑๔} สัมภาษณ์ คณิต จิตเจริญทวีโชค, ผู้อำนวยการโรงเรียนชุมชนบ้านบ่อ, ๑๔ ธันวาคม ๒๕๖๐.

^{๑๕} สัมภาษณ์ พระอธิการสุวรรณ รุติธมโม, เจ้าอาวาสวัดท่าเคย, ๑๕ ธันวาคม ๒๕๖๐.

^{๑๖} สัมภาษณ์ เฉลียว เกื้อนภา, ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านตะโกกลาง, ๑๕ ธันวาคม ๒๕๖๐.

^{๑๗} สัมภาษณ์ พระอธิการชัยพรเตชวโร, เจ้าอาวาสวัดบ้านกล้วย, ๑๔ ธันวาคม ๒๕๖๐.

^{๑๘} สัมภาษณ์ แม่ชีณัฐธภา วงศ์อาดัม, ผู้ดูแลธรรมสถานวิโมกขิลาถัย สวนผึ้ง, ๑๔ ธันวาคม ๒๕๖๐.

^{๑๙} สัมภาษณ์ พระครูสมุทรสะอาด สุทธิจิตโต, ผู้ช่วยเจ้าอาวาสวัดสวนผึ้ง, ๑๕ ธันวาคม ๒๕๖๐.

^{๒๐} สัมภาษณ์ คณิต จิตเจริญทวีโชค, ผู้อำนวยการโรงเรียนชุมชนบ้านบ่อ, ๑๔ ธันวาคม ๒๕๖๐.

^{๒๑} สัมภาษณ์ พระสาครมนี, เจ้าอาวาสวัดวิสุทธิวาตวราราม พระอารามหลวง, ๑๔ ธันวาคม ๒๕๖๐.

โปร่งใสที่สุดและให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล^{๒๒} ภายใต้บริบทของวิสัยทัศน์เชิงนโยบายไทยแลนด์ ๔.๐ ซึ่งประกอบไปด้วย

การสนับสนุนให้มีการตรวจสอบด้านการเงิน ทั้งจากหน่วยงานภายในเช่น ผู้มีหน้าที่ตรวจสอบตามกฎหมาย ทั้งจากสำนักงานพระพุทธศาสนา มหาเถรสมาคม หรือบุคคลภายนอก เช่น ประชาชนในท้องถิ่น^{๒๓}

รวมทั้งการชี้แจงการบริหารงบประมาณให้แก่ประชาชน พุทธบริษัทได้ทราบอย่างต่อเนื่อง^{๒๔} เช่น การบริหารจัดการทางการเงิน โดยมีการจัดทำบัญชีการเงิน งบการเงิน เพื่อแสดงรายรับ รายจ่าย อย่างเป็นระบบ^{๒๕}

มีการจัดทำทะเบียนทรัพย์สินของวัด^{๒๖}

มีการแต่งตั้งไวยาวัจกรของวัด^{๒๗}

มีการแต่งตั้งคณะกรรมการวัด เพื่อมุ่งเน้นความโปร่งใส^{๒๘}

การชี้แจงการบริหารงบประมาณของวัดให้ประชาชนทราบอย่างต่อเนื่อง เช่น การจัดทำเอกสาร หรือป้ายประกาศ เพื่อชี้แจงรายรับรายจ่ายในแต่ละกิจกรรม^{๒๙}

ยิ่งทำได้มากหรือโปร่งใสมากเท่าไรก็ยิ่งสร้างศรัทธาให้แก่พุทธบริษัทได้มากเท่านั้น^{๓๐}

เน้นการบริหารการเงินทั้งรายรับและรายจ่ายให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากที่สุด^{๓๑} เช่น การส่งเสริมรายได้เพื่อพัฒนาวัด

ควรมีการนำนวัตกรรมเทคโนโลยีสมัยใหม่เข้ามาช่วยในการจัดกิจกรรมทอดกฐินทอดผ้าป่า หรืองานหารายได้เข้าวัดต่างๆ^{๓๒} เช่น การทำบุญผ่านมือถือ (ทันสมัย) การประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อสังคมออนไลน์ (ต้นทุนต่ำ) การออกไปโน้มน้าวผ่านคอมพิวเตอร์ (รวดเร็ว) การถ่ายทอดสด (Live) ในกิจกรรมสำคัญ (สร้างศรัทธาต่อเนื่อง) เป็นต้น^{๓๓}

มีการวางตัวบริจาค ตั้งสะสมบุญ^{๓๔} และประชาสัมพันธ์ช่องทางการรับบริจาคผ่านสื่อ นวัตกรรม เพื่อนำจุดปัจจัยไปส่งเสริมกิจกรรมของวัด^{๓๕}

^{๒๒} สัมภาษณ์ สุชาติ สุนทรกิตติวัฒนา, ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ ๒ บ้านทุ่งแฝก, ๑๔ ธันวาคม ๒๕๖๐.

^{๒๓} สัมภาษณ์ พระครูวิบูลภัทรกิจ, เจ้าคณะตำบลสวนผึ้ง - ตะนาวศรี, ๑๔ ธันวาคม ๒๕๖๐.

^{๒๔} สัมภาษณ์ นวพร สีนคง, พัฒนาการอำเภอสวนผึ้ง, ๑๔ ธันวาคม ๒๕๖๐.

^{๒๕} สัมภาษณ์ พระครูจริยธรรมานุรักษ์, เจ้าคณะอำเภอสวนผึ้ง, ๑๔ ธันวาคม ๒๕๖๐.

^{๒๖} สัมภาษณ์ พระครูพิทักษ์อรุณเขต, เจ้าคณะตำบลท่าเคย, ๑๕ ธันวาคม ๒๕๖๐.

^{๒๗} สัมภาษณ์ สมศักดิ์ เหลืองจรุงรัตน์, นายกองค์การบริหารส่วนตำบลสวนผึ้ง, ๑๔ ธันวาคม ๒๕๖๐.

^{๒๘} สัมภาษณ์ พระอธิการสุวรรณ ฐิตธมโม, เจ้าอาวาสวัดท่าเคย, ๑๕ ธันวาคม ๒๕๖๐.

^{๒๙} สัมภาษณ์ แม่ชีณัฐธภา วงศ์อาดัม, ผู้จัดการสถานวิโมกขิลาลัย สวนผึ้ง, ๑๔ ธันวาคม ๒๕๖๐.

^{๓๐} สัมภาษณ์ เฉลียว เกื้อนภา, ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านตะโกกลาง, ๑๕ ธันวาคม ๒๕๖๐.

^{๓๑} สัมภาษณ์ บุญลือ อ่อนดี, ไวยาวัจกร ที่พักริมทาง ๑ สวนผึ้ง, ๑๔ ธันวาคม ๒๕๖๐.

^{๓๒} สัมภาษณ์ อนันต์ เสงทองเลิศ, นายกเทศมนตรีตำบลสวนผึ้ง, ๑๔ ธันวาคม ๒๕๖๐.

^{๓๓} สัมภาษณ์ เจ้าอธิการธานินทร์ ถาวโร, เจ้าคณะตำบลป่าหวาย - ท่าเคย, ๑๕ ธันวาคม ๒๕๖๐.

^{๓๔} สัมภาษณ์ วาริ สายันทะ, สาธารณสุขอำเภอสวนผึ้ง, ๑๔ ธันวาคม ๒๕๖๐.

^{๓๕} สัมภาษณ์ พระอธิการชัยพร เตชวโร, เจ้าอาวาสวัดบ้านกล้วย, ๑๔ ธันวาคม ๒๕๖๐.

นอกจากนี้ในด้านรายจ่าย ก็ควรวางแผนให้มีประสิทธิภาพ เช่น การส่งเสริม/สนับสนุน มูลนิธิ/กองทุนเพื่อการกุศล สำหรับการศึกษาของพระภิกษุ สามเณร เด็กยากจนหรือผู้ด้อยโอกาส^{๓๖}

มีการให้ความร่วมมือตามแนวทาง "บวร : บ้าน วัด โรงเรียน" โดยไม่หวังสิ่งตอบแทน เช่น ฝ่าป่าการกุศล กิจกรรมไม่รับปัจจัย^{๓๗}

หรือการรวบรวมเงินปัจจัยเป็นกองกลางเพื่อช่วยงานสาธารณกุศล เป็นต้น^{๓๘}

สรุปได้ว่า การบริหารจัดการวัดให้เป็นศูนย์กลางชุมชน ตามวิสัยทัศน์เชิงนโยบายไทยแลนด์ ๔.๐ ในอำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี ด้านการเงิน (Money)) คือ วัดต้องบริหารเงินและจัดสรรเงินให้ใช้จ่ายภายในกรอบของความพอดี ถูกต้องตามวัตถุประสงค์ของผู้ถวาย ไม่ละเมิดพระธรรมวินัย ถูกต้องโปร่งใสที่สุด ตรวจสอบย้อนหลังได้ทุกขั้นตอน เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุด ภายใต้บริบทของวิสัยทัศน์เชิงนโยบายไทยแลนด์ ๔.๐ ที่มุ่งเน้นความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน

๓. ด้านวัสดุอุปกรณ์ (Materials)

ผลจากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ พบว่า ด้านวัสดุอุปกรณ์ (Materials) คือ การบริหารศาสนสถาน วัสดุอุปกรณ์ในการดำเนินงานว่าจะทำอะไรให้สิ้นเปลืองน้อยที่สุด ชำรุดน้อยที่สุด หรือเกิดประโยชน์สูงสุด^{๓๙} ภายใต้บริบทของวิสัยทัศน์เชิงนโยบายไทยแลนด์ ๔.๐ ซึ่งประกอบไปด้วย ซึ่งประกอบด้วย

การจัดทำแผนภาพแสดงขั้นตอนการปฏิบัติงาน วิธีการใช้งานอุปกรณ์หรือสถานที่นั้นว่าใช้เพื่อประโยชน์อะไร ต้องทำอะไรก่อนหลัง เวลาที่ใช้หรือผู้ที่รับผิดชอบในแต่ละขั้นตอน^{๔๐} พร้อมติดประกาศให้บุคคลในวัดหรือประชาชนทราบอย่างชัดเจนและง่ายต่อการเข้าใจ เพื่อสะดวกในการติดต่อเรื่องนั้นๆ^{๔๑} เช่น บริเวณวัดมีสิ่งจำเป็น/เหมาะสม เพื่อส่งเสริมความสะดวก อาทิ ป้ายชื่อวัด แผนผังวัด ป้ายเผยแพร่กิจกรรม ข้อมูลข่าวสาร ป้ายประวัติวัดโดยย่อ ป้ายนิเทศข้อมูล สมุดเยี่ยม เป็นต้น^{๔๒}

การใช้ศาสนสถาน วัสดุอุปกรณ์ที่มีประสิทธิภาพหรือยกระดับการให้บริการ^{๔๓} เช่น วัดมีความพร้อมด้านสิ่งปลูกสร้างและอาคารเสนาสนะ เช่น อุโบสถ กุฏิ ศาลา หอเพล เมรุ วิหาร ห้องสมุด พิพิธภัณฑ์ ถนน ทางเท้า เจดีย์ พระปรางค์ รั้ววัด กำแพงวัด ที่พักคนเดินทาง^{๔๔}

^{๓๖} สัมภาษณ์ สนธยา เสนเอี่ยม, ผู้อำนวยการสำนักงานพระพุทธศาสนา ราชบุรี, ๑๔ ธันวาคม ๒๕๖๐.

^{๓๗} สัมภาษณ์ ชรินทร์ เหลืองสะอาด, นายอำเภอสวนผึ้ง, ๑๔ ธันวาคม ๒๕๖๐.

^{๓๘} สัมภาษณ์ พระครูสมุทรสะอาด สุทธิจิตโต, ผู้ช่วยเจ้าอาวาสวัดสวนผึ้ง, ๑๕ ธันวาคม ๒๕๖๐.

^{๓๙} สัมภาษณ์ พระสาครมนี, เจ้าอาวาสวัดวิสุทธาวาสวราราม พระอารามหลวง, ๑๔ ธันวาคม ๒๕๖๐.

^{๔๐} สัมภาษณ์ สนธยา เสนเอี่ยม, ผู้อำนวยการสำนักงานพระพุทธศาสนา ราชบุรี, ๑๔ ธันวาคม ๒๕๖๐.

^{๔๑} สัมภาษณ์ พระครูวิบูลย์ทศกิจ, เจ้าคณะตำบลสวนผึ้ง - ตะนาวศรี, ๑๔ ธันวาคม ๒๕๖๐.

^{๔๒} สัมภาษณ์ บุญลือ อ่อนดี, ไวยาวัจกร ที่พักสงฆ์ห้วย ๑ สวนผึ้ง, ๑๔ ธันวาคม ๒๕๖๐.

^{๔๓} สัมภาษณ์ พระอธิการชัยพร เตชวโร, เจ้าอาวาสวัดบ้านกล้วย, ๑๔ ธันวาคม ๒๕๖๐.

^{๔๔} สัมภาษณ์ พระครูจริยธรรมานุรักษ์, เจ้าคณะอำเภอสวนผึ้ง, ๑๔ ธันวาคม ๒๕๖๐.

บริเวณวัดมีสิ่งจำเป็น/เหมาะสม เพื่อส่งเสริมความสงบสุข (สัปปายะ)^{๔๕} เป็นธรรมเนียมสถาน^{๔๖} เช่น ป้ายคติดธรรม พุทธศาสนสุภาษิต มุมหนังสือเพื่อส่งเสริมการอ่าน ลานนั่งกัมมัฏฐาน ลานเดินจงกรม มีความสะอาด ความสวยงาม^{๔๗}

และไม่ลืมในด้านความแข็งแรงมั่นคงของสิ่งปลูกสร้างและอาคารเสนาสนะด้วย^{๔๘}

นอกจากนี้วัดควรมีเครื่องอัฐบริขาร วัสดุอุปกรณ์ เครื่องใช้ไม้สอยที่จำเป็น สำหรับพระภิกษุ สามเณร แม่ชี พราหมณ์ ศิษย์วัด เช่น ผ้าไตรจีวร บาตร มุ้ง เครื่องนอน กวด หนังสือสวดมนต์ เต็นท์ เป็นต้น เพียงพอต่อความต้องการ^{๔๙}

วัดต้องสามารถเป็นศูนย์ประชุม^{๕๐} หรือพบปะพูดคุยของการปกครองระดับท้องถิ่น เช่น กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน อบต. หรือฝ่ายปกครองที่เกี่ยวข้องได้ด้วย^{๕๑}

การติดตั้งอุปกรณ์อำนวยความสะดวกหรือสิ่งปลูกสร้างต่างๆ อย่างเพียงพอต่อการบริหาร^{๕๒} เช่น การจัดตั้งโรงเรียน ศูนย์อบรม ชมรม ห้องปฏิบัติการในวัด โรงเรียน/ศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ ศูนย์เรียนรู้ศีลธรรม ศูนย์ฝึกอาชีพ ศูนย์ศิลปวัฒนธรรม ศูนย์การเรียนรู้ของชุมชน ชมรมชาวพุทธ สโมสรชาวพุทธ^{๕๓}

วัดควรมีความพร้อมเป็นคลังพัสดุ อุปกรณ์ เช่น ถ้วยชาม อุปกรณ์เครื่องครัว โต๊ะ เก้าอี้ และอุปกรณ์จัดงานให้ชาวบ้านหยิบยืมตามโอกาส^{๕๔} เพื่อทำกิจกรรมและสนองศรัทธากิจนิมนต์ญาติโยมทั้งในและนอกสถานที่^{๕๕}

วัดควรมีพาหนะหรือผู้รับอาสาต้านพาหนะ เช่น รถยนต์ให้เพียงพอสำหรับออกกิจนิมนต์ ส่องงานคณะสงฆ์ หรือทำกิจกรรมฉลองศรัทธาญาติโยม^{๕๖}

สุดท้ายคือวัดควรมีการจัดทำป้ายนำทางตามถนนและสร้างพิกัด GPS (Global Positioning System : ระบบระบุตำแหน่งบนพื้นโลก) เช่น ใน Google Map หรือแผนที่ออนไลน์อื่นๆ เพื่ออำนวยความสะดวกแก่ผู้ที่จะเดินทางมา^{๕๗}

สรุปได้ว่า การบริหารจัดการวัดให้เป็นศูนย์กลางชุมชน ตามวิสัยทัศน์เชิงนโยบายไทยแลนด์ ๔.๐ ในอำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี ในด้านวัสดุอุปกรณ์ (Materials) คือ วัดต้องมีการบริหารศาสนสถาน อาคารเสนาสนะ วัสดุอุปกรณ์ที่มีอยู่ จะทำอย่างไรให้สิ้นเปลืองและชำรุดน้อย

^{๔๕}สัมภาษณ์ พระครูพิทักษ์ธรรมาทร, เจ้าคณะตำบลท่าเคย, ๑๕ ธันวาคม ๒๕๖๐.

^{๔๖}สัมภาษณ์ พระครูสมุทรสะอาด สุทธิจิตโต, ผู้ช่วยเจ้าอาวาสวัดสวนผึ้ง, ๑๕ ธันวาคม ๒๕๖๐.

^{๔๗}สัมภาษณ์ แม่ชีณัฐธิดา วงศ์อาดัม, ผู้จัดการธรรมสถานวิโมกขวิสัย สวนผึ้ง, ๑๔ ธันวาคม ๒๕๖๐.

^{๔๘}สัมภาษณ์ สุชาติ สุนทรภักดีวัฒนา, ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ ๒ บ้านทุ่งแฝก, ๑๔ ธันวาคม ๒๕๖๐.

^{๔๙}สัมภาษณ์ คณิต จิตเจริญทวีโชค, ผู้อำนวยการโรงเรียนชุมชนบ้านบ่อ, ๑๔ ธันวาคม ๒๕๖๐.

^{๕๐}สัมภาษณ์ ชรินทร์ เหลืองสะอาด, นายอำเภอสวนผึ้ง, ๑๔ ธันวาคม ๒๕๖๐.

^{๕๑}สัมภาษณ์ สมศักดิ์ เหลืองจรัสรัตน์, นายกองค์การบริหารส่วนตำบลสวนผึ้ง, ๑๔ ธันวาคม ๒๕๖๐.

^{๕๒}สัมภาษณ์ เจ้าอธิการธรรมาทร ภาวโร, เจ้าคณะตำบลป่าหวาย - ท่าเคย, ๑๕ ธันวาคม ๒๕๖๐.

^{๕๓}สัมภาษณ์ เฉลียว เกื้อนภา, ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านตะโกล่าง, ๑๕ ธันวาคม ๒๕๖๐.

^{๕๔}สัมภาษณ์ อนันต์ เสงทองเลิศ, นายกเทศมนตรีตำบลสวนผึ้ง, ๑๔ ธันวาคม ๒๕๖๐.

^{๕๕}สัมภาษณ์ พระอธิการสุวรรณ ฐิตธมโม, เจ้าอาวาสวัดท่าเคย, ๑๕ ธันวาคม ๒๕๖๐.

^{๕๖}สัมภาษณ์ นวพร สีนคง, พัฒนาการอำเภอสวนผึ้ง, ๑๔ ธันวาคม ๒๕๖๐.

^{๕๗}สัมภาษณ์ วาริ สายันหะ, สาธารณสุขอำเภอสวนผึ้ง, ๑๔ ธันวาคม ๒๕๖๐.

ที่สุด หรือเกิดประโยชน์สูงสุด ภายใต้บริบทของวิสัยทัศน์เชิงนโยบายไทยแลนด์ ๔.๐ ที่มุ่งเน้นความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน

๔. ด้านการจัดการ (Management)

ผลจากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ พบว่า ด้านการจัดการ (Management) คือ กระบวนการจัดการบริหารควบคุมเพื่อให้งานทั้งหมดเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และเกิดประสิทธิผลอย่างเต็มที่^{๕๘} ภายใต้บริบทของวิสัยทัศน์เชิงนโยบายไทยแลนด์ ๔.๐ ซึ่งประกอบด้วย

การบริหารงานโดยเน้นประโยชน์ส่วนรวมสูงสุดของวัด คือ การบริหารงานที่มุ่งความสำเร็จของงานอย่างรวดเร็ว ถูกต้อง เป็นธรรม เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่วัด พระสงฆ์ สามเณร และประชาชนในพื้นที่เป็นสำคัญ^{๕๙}

การปรับปรุงพัฒนา ดูแลรักษาสสิ่งแวดล้อมและภูมิทัศน์ภายในวัดเพื่อให้บริเวณวัดสงบร่มเย็น เป็นระเบียบ มีถึงขยะ มีบริเวณปลูกต้นไม้ ไม้ประดับ สวนหย่อม^{๖๐}

เพื่อส่งเสริมให้เกิดสวนหรือป่าในวัด^{๖๑} และมีการจัดแบ่งพื้นที่สำหรับฝึกปฏิบัติธรรมอย่างเป็นสัดส่วน^{๖๒}

การประกาศนโยบายหรือวิสัยทัศน์ ในการบริหารต่างๆ^{๖๓} พร้อมทั้งกำหนดเวลาในการทำ ให้สำเร็จให้ชัดเจน มีการวางแผนนโยบายการดำเนินงาน แผนกลยุทธ์^{๖๔} และโครงการพัฒนาวัดอย่างต่อเนื่อง^{๖๕}

การระดมความคิดเห็นให้เหมาะสมกับสถานการณ์ โดยการเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามา มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับผลประโยชน์ของประชาชน^{๖๖}

มีการจัดกิจกรรมทางพระพุทธศาสนาอย่างต่อเนื่องทั้งปี^{๖๗} เพื่อส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม แก่เด็กและเยาวชน ประชาชนทั่วไป เช่น โครงการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อน บวชนกขัมมจาริณี ค่ายคุณธรรมจริยธรรม^{๖๘}

มีการจัดกิจกรรมทางพระพุทธศาสนา เนื่องในวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา เช่น ทำบุญ ตักบาตร การแสดงธรรมเทศนา การปฏิบัติธรรม การเวียนเทียน และการจัดนิทรรศการที่เกี่ยวข้อง กับวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา กิจกรรมหมู่บ้านรักษาศีล ๕^{๖๙}

^{๕๘} สัมภาษณ์ ชรินทร์ เหลืองสะอาด, นายอำเภอสวนผึ้ง, ๑๔ ธันวาคม ๒๕๖๐.

^{๕๙} สัมภาษณ์ สมศักดิ์ เหลืองจรุงรัตน์, นายกองค์การบริหารส่วนตำบลสวนผึ้ง, ๑๔ ธันวาคม ๒๕๖๐.

^{๖๐} สัมภาษณ์ เจ้าอธิการธำนิทร์ ถาวโร, เจ้าคณะตำบลป่าหวาย - ท่าเคย, ๑๕ ธันวาคม ๒๕๖๐.

^{๖๑} สัมภาษณ์ พระครูสมุห์สะอาด สุทธิจิตโต, ผู้ช่วยเจ้าอาวาสวัดสวนผึ้ง, ๑๕ ธันวาคม ๒๕๖๐.

^{๖๒} สัมภาษณ์ แม่ชีณัฐภา วังศ์อาดัม, ผู้ดูแลธรรมสถานวิโมกขวิมล สวนผึ้ง, ๑๔ ธันวาคม ๒๕๖๐.

^{๖๓} สัมภาษณ์ พระอธิการชัยพร เตชวโร, เจ้าอาวาสวัดบ้านกล้วย, ๑๔ ธันวาคม ๒๕๖๐.

^{๖๔} สัมภาษณ์ สนธยา เสนเอี่ยม, ผู้อำนวยการสำนักงานพระพุทธศาสนา ราชบุรี, ๑๔ ธันวาคม ๒๕๖๐.

^{๖๕} สัมภาษณ์ พระครูจริยธรรมานุรักษ์, เจ้าคณะอำเภอสวนผึ้ง, ๑๔ ธันวาคม ๒๕๖๐.

^{๖๖} สัมภาษณ์ สุชาติ สุนทรกิตติวัฒนา, ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ ๒ บ้านทุ่งแฝก, ๑๔ ธันวาคม ๒๕๖๐.

^{๖๗} สัมภาษณ์ พระครูพิทักษ์อริยเขต, เจ้าคณะตำบลท่าเคย, ๑๕ ธันวาคม ๒๕๖๐.

^{๖๘} สัมภาษณ์ พระอธิการสุวรรณ ฐิตธมโม, เจ้าอาวาสวัดท่าเคย, ๑๕ ธันวาคม ๒๕๖๐.

^{๖๙} สัมภาษณ์ เฉลียว ถิ่นเอภา, ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านตะโกล่าง, ๑๕ ธันวาคม ๒๕๖๐.

มีการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมความจงรักภักดีต่อชาติและพระมหากษัตริย์^{๗๐} เช่น ทำบุญตักบาตร การแสดงธรรมเทศนา การปฏิบัติธรรม การจุดเทียนชัย และการจัดนิทรรศการที่เกี่ยวข้องกับพระราชกรณียกิจในโอกาสสำคัญต่างๆ^{๗๑}

มีการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมประเพณีไทย/วัฒนธรรมท้องถิ่น/ชาติพันธุ์ เช่น ทำบุญตักบาตร การแสดงธรรมเทศนา การปฏิบัติธรรม สงกรานต์ ลอยกระทง กิจกรรมส่งเสริมวัฒนธรรม และการจัดนิทรรศการเผยแพร่ความรู้ที่เกี่ยวข้องกับประเพณีไทย/ท้องถิ่น/ชาติพันธุ์^{๗๒}

การสร้างความสัมพันธ์ภายนอก เช่น ภาคเอกชน สถาบันการศึกษา สื่อมวลชน ตลอดจนประชาชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมสนับสนุน โดยการทำกิจกรรมร่วมกัน ให้เกิดประโยชน์กับประชาชนอย่างต่อเนื่อง ผ่านสื่อนวัตกรรมและเทคโนโลยีต่างๆ เช่น วิทยุชุมชน การแจกหนังสือธรรมะ ซีดีธรรมะ หอกระจายข่าว สื่อสังคมออนไลน์ (Website , Facebook , Line , Twitter , Instagram)^{๗๓}

การให้ความช่วยเหลือ/สงเคราะห์ประชาชน เช่น สงเคราะห์ผู้ยากไร้ ช่วยเหลือผู้ประสบภัย^{๗๔}

การให้ความช่วยเหลือระงับข้อพิพาท/ข้อขัดแย้งของชาวบ้าน^{๗๕}

การประสานงานกับส่วนราชการ องค์กรท้องถิ่น ภาครัฐและเอกชน ให้ความร่วมมือและมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมต่างๆ ของวัดสม่ำเสมอ^{๗๖}

สรุปได้ว่า การบริหารจัดการวัดให้เป็นศูนย์กลางชุมชน ตามวิสัยทัศน์เชิงนโยบายไทยแลนด์ ๔.๐ ในอำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี ในด้านการจัดการ (Management) คือ วัดต้องมีการบริหารจัดการ บริหาร ควบคุม เพื่อให้กิจการคณะสงฆ์ทั้ง ๖ ด้าน และงานอื่นๆทั้งหมดเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลอย่างเต็มที่ ภายใต้บริบทของวิสัยทัศน์เชิงนโยบายไทยแลนด์ ๔.๐ ที่มุ่งเน้นความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน

^{๗๐} สัมภาษณ์ บุญลือ อ่อนดี, ไวยาวัจกร ที่พักสงฆ์ห้วย ๑ สวนผึ้ง, ๑๔ ธันวาคม ๒๕๖๐.

^{๗๑} สัมภาษณ์ นวพร สีนคง, พัฒนาการอำเภอสวนผึ้ง, ๑๔ ธันวาคม ๒๕๖๐.

^{๗๒} สัมภาษณ์ พระครูวิบูลย์ทศกิจ, เจ้าคณะตำบลสวนผึ้ง - ตะนาวศรี, ๑๔ ธันวาคม ๒๕๖๐.

^{๗๓} สัมภาษณ์ พระสาครมนี, เจ้าอาวาสวัดวิสุทธาราม พระอารามหลวง, ๑๔ ธันวาคม ๒๕๖๐.

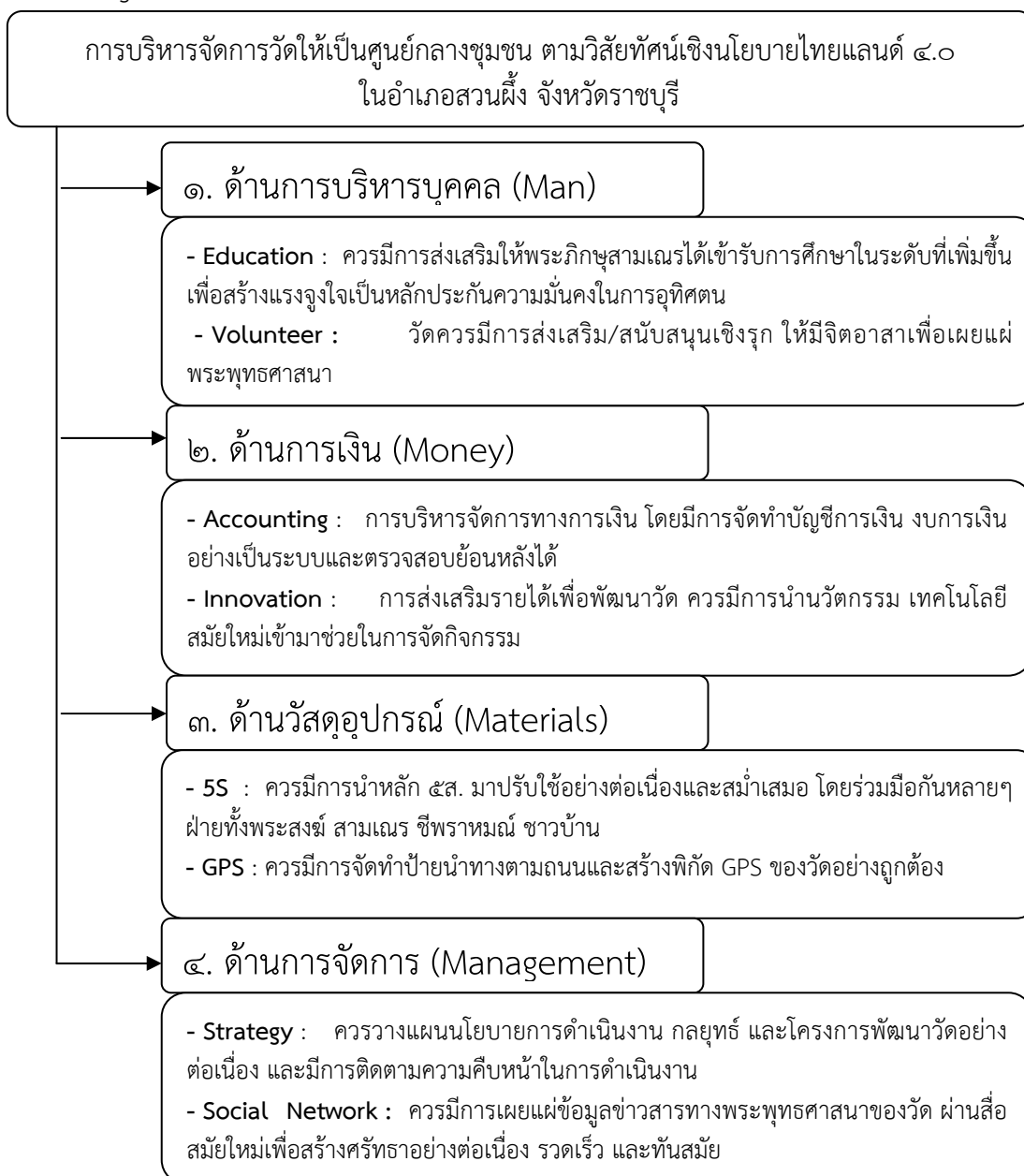
^{๗๔} สัมภาษณ์ วาริ สายันทะ, สาธารณสุขอำเภอสวนผึ้ง, ๑๔ ธันวาคม ๒๕๖๐.

^{๗๕} สัมภาษณ์ อนันต์ เสงทองเลิศ, นายกเทศมนตรีตำบลสวนผึ้ง, ๑๔ ธันวาคม ๒๕๖๐.

^{๗๖} สัมภาษณ์ คณิต จิตเจริญวิโชค, ผู้อำนวยการโรงเรียนชุมชนบ้านบ่อ, ๑๔ ธันวาคม ๒๕๖๐.

๔.๖ องค์ความรู้ที่ได้รับจากการวิจัย

จากการวิจัยเรื่อง การบริหารจัดการวัดให้เป็นศูนย์กลางชุมชน ตามวิสัยทัศน์เชิงนโยบาย ไทยแลนด์ ๔.๐ ในอำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี ผู้วิจัยได้รับองค์ความรู้จากการวิจัย (Body of Knowledge) ครั้งนี้ ดังแสดงในแผนภาพที่ ๔.๑

แผนภาพที่ ๔.๑ สรุปองค์ความรู้ที่ได้รับจากการวิจัย^{๗๗}

จากแผนภาพที่ ๔.๑ ผู้วิจัยได้รับองค์ความรู้จากการศึกษาในครั้งนี้ ซึ่งจะนำไปสู่การส่งเสริมการบริหารจัดการวัดให้เป็นศูนย์กลางชุมชน ตามวิสัยทัศน์เชิงนโยบายไทยแลนด์ ๔.๐ ในอำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี ให้ดียิ่งขึ้น สรุปได้ดังนี้

๑. ด้านการบริหารบุคคล (Man)

การบริหารจัดการวัดให้เป็นศูนย์กลางชุมชน ตามวิสัยทัศน์เชิงนโยบายไทยแลนด์ ๔.๐ ในอำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี ในด้านการบริหารบุคคล (Man) คือ วัดต้องมีการบริหารกำลังคนและพุทธบริษัทให้เป็นหนึ่งเดียวอย่างต่อเนื่อง โดยใช้บุคลากรให้เกิดประสิทธิภาพและมีประสิทธิผลมากที่สุด ภายใต้บริบทของวิสัยทัศน์เชิงนโยบายไทยแลนด์ ๔.๐ ที่มุ่งเน้นความมั่นคง มั่นคง และยั่งยืน ใน ๔ ประการ ดังนี้

๑.๑ การบรรจุแต่งตั้งหรือการใช้บุคลากรให้ถูกกับงาน เช่น มีการวางแผนการบริหารจัดการทรัพยากรบุคคลในวัดอย่างเป็นระบบ มีวินัย ธรรม มีการบูรณาการศาสตร์และศิลป์สมัยใหม่เพื่อสร้างสังคมสงฆ์ให้มีคุณภาพ เป็นศูนย์รวมความศรัทธาเลื่อมใส โดยมีการมอบหมายหน้าที่ให้บุคลากรในวัดตามความรู้ความสามารถ หลีกเลี่ยงการนำเครือญาติหรือพวกพ้องที่ไม่มีความรู้ความสามารถมาปฏิบัติงาน เพราะจะทำให้ “มากด้วยจำนวนแต่ด้อยคุณภาพ” ต้องเน้นสร้างผู้นำโดยใช้เกณฑ์ความรู้ความสามารถเป็นหลัก มีการจัดทำระเบียบปฏิบัติ เพื่อเป็นแนวทางปฏิบัติในทิศทางเดียวกัน สำหรับบุคลากรภายในวัดและผู้มาทำกิจกรรมที่วัด เช่น ระเบียบปฏิบัติกิจวัตรศาสนกิจ ของพระภิกษุ สามเณร แม่ชี พราหมณ์ ศิษย์วัด หรือผู้ที่เข้ามาติดต่อวัด

๑.๒ การทำตัวเป็นแบบอย่างของผู้นำ เช่น พระสงฆ์ต้องเป็นแบบอย่างของการไม่ทุจริตและไม่เปิดโอกาสให้ลูกน้องหรือพระในปกครองทุจริต อีกทั้งวัดต้องมีการส่งเสริม/สนับสนุน การสร้างเครือข่ายการดำเนินงานด้านสาธารณะกับองค์กรต่างๆ ทั้งภาครัฐและเอกชน เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ความรู้ความสามารถซึ่งกันและกัน วัดต้องมีการส่งเสริม/สนับสนุนในเชิงรุก ให้มีจิตอาสาเป็นแกนนำเพื่อเผยแผ่พระพุทธศาสนา วัดต้องมีการส่งเสริม/สนับสนุนในเชิงรับ ให้มีอาสาสมัคร/แนวร่วม ในการสอดส่องดูแลและพิทักษ์พระพุทธศาสนา เพราะพระสงฆ์สามเณรมีจำนวนน้อย วัดจึงต้องดึงอุบาสก อุบาสิกา โดยเฉพาะเยาวชนรุ่นใหม่มาช่วยอีกแรง เพื่อประโยชน์สูงสุดของพระพุทธศาสนา

๑.๓ การเห็นถึงความสำคัญของการพัฒนาคุณภาพบุคลากร เช่น การให้บุคลากรเข้ารับการฝึกอบรม ให้มีความชำนาญหรือวิชาการที่ทันสมัยมาใช้ในกิจการพระพุทธศาสนา มีการส่งเสริมให้พระภิกษุสามเณรได้รับการศึกษาในระดับที่เพิ่มขึ้น เช่น พระปริยัติธรรม นักธรรมศึกษา การศึกษาสายสามัญในระดับมัธยม ระดับอุดมศึกษา ตามความถนัดและความสนใจ วัดควรมีการจัดพระภิกษุสามเณรหรือตัวแทนของวัดไปสอนธรรมศึกษา อบรมส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม เช่น ตามโรงเรียน หน่วยงานราชการ เอกชน และแหล่งชุมชนต่างๆ โดยอาศัยนวัตกรรมเทคโนโลยีสมัยใหม่เข้ามาเสริมเพื่อช่วยขับเคลื่อนกระบวนการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม

๑.๔ การเชิญบุคลากรภายนอกมาอบรม ชี้แจง เช่น ผู้ที่มีความรู้ความสามารถ ทางวิชา วิชาการ ทั้งทางโลกที่ควรทราบและทางธรรมที่ควรใช้ มาเป็นผู้ชี้แนะ วิทยากร โดยควรมีการประชุมอบรมพระภิกษุสามเณรบุคลากรภายในวัดอย่างสม่ำเสมอ และมีการประชุมอบรม พบปะพูดคุยกับคณะกรรมการวัดอย่างสม่ำเสมอด้วย

๒. ด้านการเงิน (Money)

การบริหารจัดการวัดให้เป็นศูนย์กลางชุมชน ตามวิสัยทัศน์เชิงนโยบายไทยแลนด์ ๔.๐ ในอำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี ด้านการเงิน (Money)) คือ วัดต้องบริหารเงินและจัดสรรเงินให้ใช้จ่ายภายในกรอบของความพอดี ถูกต้องตามวัตถุประสงค์ของผู้ถวาย ไม่ละเมิดพระธรรมวินัย ถูกต้องโปร่งใสที่สุด ตรวจสอบย้อนหลังได้ทุกขั้นตอน เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุด ภายใต้บริบทของวิสัยทัศน์เชิงนโยบายไทยแลนด์ ๔.๐ ที่มุ่งเน้นความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน ใน ๔ ประการดังนี้

๒.๑ การสนับสนุนให้มีการตรวจสอบด้านการเงิน ทั้งจากหน่วยงานภายในเช่น ผู้มีหน้าที่ตรวจสอบตามกฎหมาย ทั้งจากสำนักงานพระพุทธศาสนา มหาเถรสมาคม หรือบุคคลภายนอก เช่น ประชาชนในท้องถิ่น รวมทั้งการชี้แจงการบริหารงบประมาณให้แก่ประชาชน พุทธบริษัทได้ทราบอย่างต่อเนื่อง เช่น การบริหารจัดการทางการเงิน โดยมีการจัดทำบัญชีการเงิน งบการเงิน เพื่อแสดงรายรับ รายจ่าย อย่างเป็นระบบ มีการจัดทำทะเบียนทรัพย์สินของวัด มีการแต่งตั้งไวยาวัจกรของวัด มีการแต่งตั้งคณะกรรมการวัด เพื่อมุ่งเน้นความโปร่งใส

๒.๒ การชี้แจงการบริหารงบประมาณของวัดให้ประชาชนทราบอย่างต่อเนื่อง เช่น การจัดทำเอกสาร หรือป้ายประกาศ เพื่อชี้แจงรายรับรายจ่ายในแต่ละกิจกรรม ยิ่งทำได้มากหรือโปร่งใสมากเท่าไรก็ยิ่งสร้างศรัทธาให้แก่พุทธบริษัทได้มากเท่านั้น

๒.๓ เน้นการบริหารการเงินทั้งรายรับและรายจ่ายให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากที่สุด เช่น การส่งเสริมรายได้เพื่อพัฒนาวัด ตัดรายจ่ายที่ฟุ่มเฟือย ควรมีการนำนวัตกรรมเทคโนโลยีสมัยใหม่เข้ามาช่วยในการจัดกิจกรรมทอดกฐิน ทอดผ้าป่า หรืองานหารายได้เข้าวัดต่างๆ เช่น การทำบุญผ่านมือถือ (ทันสมัย) การประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อสังคมออนไลน์ (ต้นทุนต่ำ) การออกไปอนุโมทนาผ่านคอมพิวเตอร์ (รวดเร็ว) การถ่ายทอดสด (Live) ในกิจกรรมสำคัญ (สร้างศรัทธาต่อเนื่อง) เป็นต้น มีการวางตัวบริจาค ผู้สะสมบุญ และประชาสัมพันธ์ช่องทางการรับบริจาคผ่านสื่อ นวัตกรรม เพื่อนำจตุปัจจัยไปส่งเสริมกิจกรรมของวัด นอกจากนี้ในด้านรายจ่าย ก็ควรวางแผนให้มีประสิทธิภาพ เช่น การส่งเสริม/สนับสนุน มูลนิธิ/กองทุนเพื่อการกุศล สำหรับการศึกษาของพระภิกษุสามเณร เด็กยากจนหรือผู้ด้อยโอกาส

๒.๔ มีการให้ความร่วมมือตามแนวทาง "บวร : บ้าน วัด โรงเรียน" โดยไม่หวังสิ่งตอบแทน เช่น ผ้าป่าการกุศล กิจกรรมที่ไม่รับปัจจัย หรือการรวบรวมเงินปัจจัยเป็นกองกลางเพื่อช่วยงานสาธารณกุศล อันจะช่วยสร้างศรัทธาอย่างต่อเนื่องภายหลัง เป็นต้น

๓. ด้านวัสดุอุปกรณ์ (Materials)

การบริหารจัดการวัดให้เป็นศูนย์กลางชุมชน ตามวิสัยทัศน์เชิงนโยบายไทยแลนด์ ๔.๐ ในอำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี ในด้านวัสดุอุปกรณ์ (Materials) คือ วัดต้องมีการบริหารศาสนสถาน อาคารเสนาสนะ วัสดุอุปกรณ์ที่มีอยู่ ว่าจะทำอย่างไรให้สิ้นเปลืองและชำรุดน้อยที่สุด หรือเกิดประโยชน์สูงสุด ภายใต้บริบทของวิสัยทัศน์เชิงนโยบายไทยแลนด์ ๔.๐ ที่มุ่งเน้นความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน ใน ๖ ประการ ดังนี้

๓.๑ การจัดทำแผนภาพแสดงขั้นตอนการปฏิบัติงาน วิธีการใช้งานอุปกรณ์หรือสถานที่นั้นว่าใช้เพื่อประโยชน์อะไร ต้องทำอะไรก่อนหลัง เวลาที่ใช้หรือผู้ที่รับผิดชอบในแต่ละขั้นตอน พร้อมติดประกาศให้บุคคลในวัดหรือประชาชนทราบอย่างชัดเจนและง่ายต่อการเข้าใจ เพื่อสะดวกในการติดต่อเรื่องนั้นๆ เช่น บริเวณวัดมีสิ่งจำเป็น/เหมาะสม เพื่อส่งเสริมความสะดวก อาทิ ป้ายชื่อวัด แผ่นผังวัด ป้ายเผยแพร่กิจกรรม ข้อมูลข่าวสาร ป้ายประวัติวัดโดยย่อ ป้ายนิเทศข้อมูล สมุดเยี่ยม เป็นต้น

๓.๒ การใช้ศาสนสถาน วัสดุอุปกรณ์ที่มีประสิทธิภาพหรือยกระดับการให้บริการ เช่น วัดมีความพร้อมด้านสิ่งปลูกสร้างและอาคารเสนาสนะ เช่น อุโบสถ กุฏิ ศาลา หอเพล เมรุ วิหาร ห้องสมุด พิพิธภัณฑ์ ถนน ทางเท้า เจดีย์ พระปรารักษ์ รั้ววัด กำแพงวัด ที่พักคนเดินทาง บริเวณวัดมีสิ่งจำเป็น/เหมาะสม เพื่อส่งเสริมความสงบสุข (สปปายะ) เป็นรมณีสถาน เช่น ป้ายคติธรรม พุทธศาสนสุภาษิต มุมหนังสือเพื่อส่งเสริมการอ่าน ลานนั่งกัมมัฏฐาน ลานเดินจงกรม มีความสะอาด ความสวยงาม และไม่ลืมนึกในด้านความแข็งแรงมั่นคงของสิ่งปลูกสร้างและอาคารเสนาสนะด้วย นอกจากนี้วัดควรมีเครื่องอัฐบริขาร วัสดุอุปกรณ์ เครื่องใช้ไม้สอยที่จำเป็น สำหรับพระภิกษุ สามเณร แม่ชี พราหมณ์ ศิษย์วัด เช่น ผ้าไตรจีวร บาตร มุ้ง เครื่องนอน กลต หนังสือสวดมนต์ เต็นท์ เป็นต้น เพียงพอต่อความต้องการ

๓.๓ วัดต้องสามารถเป็นศูนย์ประชุม หรือพบปะพูดคุยของการปกครองระดับท้องถิ่น เช่น กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน อบต. หรือฝ่ายปกครองที่เกี่ยวข้องได้ด้วย

๓.๔ การติดตั้งอุปกรณ์อำนวยความสะดวกหรือสิ่งปลูกสร้างต่างๆ อย่างเพียงพอต่อการบริหาร เช่น การจัดตั้งโรงเรียน ศูนย์อบรม ชมรม ห้องปฏิบัติการในวัด โรงเรียน/ศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ ศูนย์เรียนรู้ศีลธรรม ศูนย์ฝึกอาชีพ ศูนย์ศิลปวัฒนธรรม ศูนย์การเรียนรู้ของชุมชน ชมรมชาวพุทธ สโมสรชาวพุทธ

๓.๕ วัดควรมีความพร้อมเป็นคลังพัสดุ อุปกรณ์ เช่น ถ้วยชาม อุปกรณ์เครื่องครัว โต๊ะเก้าอี้ และอุปกรณ์จัดงานให้ชาวบ้านหยิบบิณฑบาต เพื่อทำกิจกรรมและสนองศรัทธากิจนิมนต์ ญาติโยมทั้งในและนอกสถานที่ และวัดควรมีพาหนะหรือผู้รับอาสาด้านพาหนะ เช่น รถยนต์ให้เพียงพอสำหรับออกกิจนิมนต์ สอนงานคณะสงฆ์ หรือทำกิจกรรมฉลองศรัทธาญาติโยม

๓.๖ วัดควรมีการจัดทำป้ายนำทางตามถนนและสร้างพิกัด GPS (Global Positioning System : ระบบระบุตำแหน่งบนพื้นโลก) เช่น ใน Google Map หรือแผนที่ออนไลน์อื่นๆ เพื่ออำนวยความสะดวกแก่ผู้ที่จะเดินทางมา

๔. ด้านการจัดการ (Management)

การบริหารจัดการวัดให้เป็นศูนย์กลางชุมชน ตามวิสัยทัศน์เชิงนโยบายไทยแลนด์ ๔.๐ ในอำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี ในด้านการจัดการ (Management) คือ วัดต้องมีกระบวนการจัดการบริหาร ควบคุม เพื่อให้กิจการคณะสงฆ์ทั้ง ๖ ด้าน และงานอื่นๆทั้งหมดเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และเกิดประสิทธิผลอย่างเต็มที่ ภายใต้บริบทของวิสัยทัศน์เชิงนโยบายไทยแลนด์ ๔.๐ ที่มุ่งเน้นความ มั่งคั่ง มั่นคง และยั่งยืน ใน ๖ ประการ ดังนี้

๔.๑ การบริหารงานโดยเน้นประโยชน์ส่วนรวมสูงสุดของวัด คือ การบริหารงานที่มุ่งความสำเร็จของงานอย่างรวดเร็ว ถูกต้อง เป็นธรรม เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่วัด พระสงฆ์ สามเณร และประชาชนในพื้นที่เป็นสำคัญ

๔.๒ การปรับปรุงพัฒนา ดูแลรักษาสสิ่งแวดล้อมและภูมิทัศน์ภายในวัด เพื่อให้บริเวณวัด สงบ ร่มเย็น เป็นระเบียบ มีถังขยะ มีบริเวณปลูกต้นไม้ ไม้ประดับ สวนหย่อม เพื่อส่งเสริมให้เกิดสวน หรือป่าในวัด และมีการจัดแบ่งพื้นที่สำหรับฝึกปฏิบัติธรรมอย่างเป็นสัดส่วน

๔.๓ การประกาศนโยบายหรือวิสัยทัศน์ ในการบริหารต่างๆ พร้อมทั้งกำหนดเวลาในการทำให้สำเร็จให้ชัดเจน มีการวางแผนนโยบายการดำเนินงาน แผนกลยุทธ์ และโครงการพัฒนา วัดอย่างต่อเนื่อง และการระดมความคิดเห็นให้เหมาะสมกับสถานการณ์ โดยการเปิดโอกาสให้ ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับผลประโยชน์ของประชาชน

๔.๔ มีการจัดกิจกรรมทางพระพุทธศาสนาอย่างต่อเนื่องทั้งปี เพื่อส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมแก่เด็กและเยาวชน ประชาชนทั่วไป เช่น โครงการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อน บวชนЕКขัมมจาริณี ค่ายคุณธรรมจริยธรรม มีการจัดกิจกรรมทางพระพุทธศาสนา เนื่องในวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา เช่น ทำบุญตักบาตร การแสดงธรรมเทศนา การปฏิบัติธรรม การเวียนเทียน และการจัดนิทรรศการที่เกี่ยวข้องกับวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา กิจกรรมหมู่บ้านรักษาศีล ๕ มีการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมความจงรักภักดีต่อชาติและพระมหากษัตริย์ เช่น ทำบุญตักบาตร การแสดงธรรมเทศนา การปฏิบัติธรรม การจุดเทียนชัย และการจัดนิทรรศการที่เกี่ยวข้องกับพระราชกรณียกิจในโอกาสสำคัญต่างๆ มีการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมประเพณีไทย/วัฒนธรรมท้องถิ่น/ชาติพันธุ์ เช่น ทำบุญตักบาตร การแสดงธรรมเทศนา การปฏิบัติธรรม สงกรานต์ ลอยกระทง กิจกรรมส่งเสริมวัฒนธรรม และการจัดนิทรรศการเผยแพร่ความรู้ที่เกี่ยวข้องกับประเพณีไทย/ท้องถิ่น/ชาติพันธุ์

๔.๕ การสร้างความสัมพันธ์ภายนอก เช่น ภาคเอกชน สถาบันการศึกษา สื่อมวลชน ตลอดจนประชาชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมสนับสนุน โดยการทำกิจกรรมร่วมกัน ให้เกิดประโยชน์กับประชาชนอย่างต่อเนื่อง ผ่านสื่อนวัตกรรมและเทคโนโลยีต่างๆ เช่น วิทยุชุมชน การแจกหนังสือ ธรรมะ ซีดีธรรมะ หอกระจายข่าว สื่อสังคมออนไลน์ (Website , Facebook , Line , Twitter , Instagram)

๔.๖ การให้ความช่วยเหลือ/สงเคราะห์ประชาชน เช่น สงเคราะห์ผู้ยากไร้ ช่วยเหลือผู้ประสบภัย การให้ความช่วยเหลือระงับข้อพิพาท/ข้อขัดแย้งของชาวบ้าน และการประสานงานกับส่วนราชการ องค์กรท้องถิ่น ภาครัฐและเอกชน ให้ความร่วมมือและมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมต่างๆ ของวัดเสมอ

บทที่ ๕

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การศึกษาวิจัยเรื่อง “การบริหารจัดการวัดให้เป็นศูนย์กลางชุมชน ตามวิสัยทัศน์เชิงนโยบายไทยแลนด์ ๔.๐ ในอำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี” โดยมีวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังนี้

๑ เพื่อศึกษาการบริหารจัดการวัดให้เป็นศูนย์กลางชุมชน ตามวิสัยทัศน์เชิงนโยบายไทยแลนด์ ๔.๐ ในอำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี

๒ เพื่อเปรียบเทียบการบริหารจัดการวัดให้เป็นศูนย์กลางชุมชน ตามวิสัยทัศน์เชิงนโยบายไทยแลนด์ ๔.๐ ในอำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

๓ เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะต่อการบริหารจัดการวัดให้เป็นศูนย์กลางชุมชน ตามวิสัยทัศน์เชิงนโยบายไทยแลนด์ ๔.๐ ในอำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ ดำเนินการตามระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed - Method Research) โดยเป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ใช้วิธีการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) โดยกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยคือ ประชาชนที่มีภูมิลำเนาในพื้นที่เขตปกครองของอำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี จำนวน ๓๙๖ คน ซึ่งใช้วิธีสุ่มกลุ่มตัวอย่าง โดยการใช้สูตรของทาโร่ ยามาเน่ (Taro Yamane) และวิเคราะห์ข้อมูลโดย (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) หาค่าเฉลี่ย (mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation) การทดสอบค่าที (t - test) ในกรณีตัวแปรต้นสองกลุ่ม และการทดสอบค่าเอฟ (F - Test) ด้วยวิธีการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One Way ANOVA) ในกรณีตัวแปรต้นตั้งแต่สามกลุ่มขึ้นไป เมื่อพบว่ามีความแตกต่างจะทำการเปรียบเทียบความแตกต่างค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ด้วยวิธีผลต่างเป็นสำคัญน้อยที่สุด (Least Significant Difference : LSD.) และการวิจัยเชิงคุณภาพ ด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview) กับผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key Informant) จำนวน ๑๙ รูป/ท่าน และใช้เทคนิควิเคราะห์โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis Technique) ประกอบบริบท ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

๕.๑ สรุปผลการวิจัย

๕.๒ อภิปรายผลการวิจัย

๕.๓ ข้อเสนอแนะ

๕.๓.๑ ข้อเสนอแนะทั่วไป

๕.๓.๒ ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

๕.๑ สรุปผลการวิจัย

๕.๑.๑ ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

จากการวิจัยพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีจำนวน ๒๑๐ คน คิดเป็นร้อยละ ๕๓ สถานภาพโสด มีจำนวน ๑๗๐ คน คิดเป็นร้อยละ ๔๒.๙ อายุอยู่ระหว่าง ๔๑ - ๕๐ ปี มีจำนวน ๑๕๒ คน คิดเป็นร้อยละ ๓๘.๔ วุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรี มีจำนวน ๑๖๔ คน คิดเป็นร้อยละ ๔๑.๔ ประกอบอาชีพเป็นพนักงานบริษัทเอกชน มีจำนวน ๑๒๘ คน คิดเป็นร้อยละ ๓๒.๓ มีรายได้ต่อเดือน ระหว่าง ๕,๐๐๐ - ๑๕,๐๐๐ บาท จำนวน ๒๘๔ คน คิดเป็นร้อยละ ๗๑.๗ ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชนต่ำกว่า ๑๐ ปี จำนวน ๑๒๘ คน คิดเป็นร้อยละ ๓๒.๓

๕.๑.๒ การบริหารจัดการวัดให้เป็นศูนย์กลางชุมชน ตามวิสัยทัศน์เชิงนโยบายไทยแลนด์ ๔.๐ ในอำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี

ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการบริหารจัดการวัดให้เป็นศูนย์กลางชุมชน ตามวิสัยทัศน์เชิงนโยบายไทยแลนด์ ๔.๐ ในอำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๔๑ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการบริหารจัดการวัดให้เป็นศูนย์กลางชุมชน ตามวิสัยทัศน์เชิงนโยบายไทยแลนด์ ๔.๐ ในอำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี อยู่ในระดับมากที่สุดในทุกด้านเช่นกัน ดังนี้

(๑) ด้านการบริหารบุคคล (Man)

การบริหารจัดการวัดให้เป็นศูนย์กลางชุมชน ตามวิสัยทัศน์เชิงนโยบายไทยแลนด์ ๔.๐ ในอำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี ด้านการบริหารบุคคล (Man) ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๓๒ เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ มีการส่งเสริมให้พระภิกษุสามเณรได้รับการศึกษาในระดับที่เพิ่มขึ้น เช่น พระปริยัติธรรม นักระรรมศึกษา การศึกษาสายสามัญในระดับมัธยม ระดับอุดมศึกษา มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๖๙ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ มีการประชุมอบรมคณะกรรมการวัดอย่างสม่ำเสมอ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๘๙

(๒) ด้านการเงิน (Money)

การบริหารจัดการวัดให้เป็นศูนย์กลางชุมชน ตามวิสัยทัศน์เชิงนโยบายไทยแลนด์ ๔.๐ ในอำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี ด้านการเงิน (Money) ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๔๐ เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ มีการจัดงานประจำปี เพื่อนำจุดปัจจัยไปส่งเสริมกิจกรรมของวัด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๕๘ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ มีการใช้วัตรกรรมมาช่วยในการจัดกิจกรรมทอดผ้าป่า มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๐๗

(๓) ด้านวัสดุอุปกรณ์ (Materials)

การบริหารจัดการวัดให้เป็นศูนย์กลางชุมชน ตามวิสัยทัศน์เชิงนโยบายไทยแลนด์ ๔.๐ ในอำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี ด้านวัสดุอุปกรณ์ (Materials) ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๔๓ เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ บริเวณวัดมีสิ่งจำเป็น/เหมาะสม เพื่อส่งเสริมความสะดวก เช่น ป้ายชื่อวัด แผนที่วัด ป้ายเผยแพร่กิจกรรม ข้อมูลข่าวสาร ป้ายประวัติวัดโดยย่อ ป้ายนิเทศข้อมูล สมุดเยี่ยม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๖๘ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ วัดมีเครื่องอัฐบริหาร วัสดุอุปกรณ์ เครื่องใช้ไม้สอยที่จำเป็น สำหรับพระภิกษุ สามเณร แม่ชี พราหมณ์ ศิษย์วัด

เช่น ผ้าไตรจีวร บาตร มุ้ง เครื่องนอน กลด หนังสือสวดมนต์ เต็นท์ เป็นต้น เพียงพอต่อความต้องการ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๑๗

(๔) ด้านการจัดการ (Management)

การบริหารจัดการวัดให้เป็นศูนย์กลางชุมชน ตามวิสัยทัศน์เชิงนโยบายไทยแลนด์ ๔.๐ ในอำเภอสนม จังหวัดราชบุรี ด้านการจัดการ (Management) ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๕๑ เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ มีการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมประเพณีไทย/วัฒนธรรมท้องถิ่น/ชาติพันธุ์ เช่น ทำบุญตักบาตร การแสดงธรรมเทศนา การปฏิบัติธรรม สงกรานต์ ลอยกระทง กิจกรรมส่งเสริมวัฒนธรรม และการจัดนิทรรศการเผยแพร่ความรู้ที่เกี่ยวข้องกับประเพณีไทย/ท้องถิ่น/ชาติพันธุ์ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๙๑ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ มีการวางแผนนโยบายการดำเนินงาน แผนกลยุทธ์ และโครงการพัฒนาวัดอย่างต่อเนื่อง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๑๓

๕.๑.๓ ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับการบริหารจัดการวัดให้เป็นศูนย์กลางชุมชน ตามวิสัยทัศน์เชิงนโยบายไทยแลนด์ ๔.๐ ในอำเภอสนม จังหวัดราชบุรี โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลตามสมมติฐาน

สมมติฐานที่ ๑ ประชาชนที่มีเพศต่างกัน มีผลต่อความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารจัดการวัดให้เป็นศูนย์กลางชุมชน ตามวิสัยทัศน์เชิงนโยบายไทยแลนด์ ๔.๐ ในอำเภอสนม จังหวัดราชบุรี โดยภาพรวมแตกต่างกัน จึงยอมรับสมมติฐานการวิจัย

สมมติฐานที่ ๒ ประชาชนที่มีสถานภาพต่างกัน มีผลต่อความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารจัดการวัดให้เป็นศูนย์กลางชุมชน ตามวิสัยทัศน์เชิงนโยบายไทยแลนด์ ๔.๐ ในอำเภอสนม จังหวัดราชบุรี โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัย

สมมติฐานที่ ๓ ประชาชนที่มีอายุต่างกัน มีผลต่อความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารจัดการวัดให้เป็นศูนย์กลางชุมชน ตามวิสัยทัศน์เชิงนโยบายไทยแลนด์ ๔.๐ ในอำเภอสนม จังหวัดราชบุรี โดยภาพรวมแตกต่างกัน จึงยอมรับสมมติฐานการวิจัย

สมมติฐานที่ ๔ ประชาชนที่มีวุฒิการศึกษาต่างกัน มีผลต่อความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารจัดการวัดให้เป็นศูนย์กลางชุมชน ตามวิสัยทัศน์เชิงนโยบายไทยแลนด์ ๔.๐ ในอำเภอสนม จังหวัดราชบุรี โดยภาพรวมแตกต่างกัน จึงยอมรับสมมติฐานการวิจัย

สมมติฐานที่ ๕ ประชาชนที่มีอาชีพต่างกัน มีผลต่อความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารจัดการวัดให้เป็นศูนย์กลางชุมชน ตามวิสัยทัศน์เชิงนโยบายไทยแลนด์ ๔.๐ ในอำเภอสนม จังหวัดราชบุรี โดยภาพรวมแตกต่างกัน จึงยอมรับสมมติฐานการวิจัย

สมมติฐานที่ ๖ ประชาชนที่มีรายได้ต่างกัน มีผลต่อความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารจัดการวัดให้เป็นศูนย์กลางชุมชน ตามวิสัยทัศน์เชิงนโยบายไทยแลนด์ ๔.๐ ในอำเภอสนม จังหวัดราชบุรี โดยภาพรวมแตกต่างกัน จึงยอมรับสมมติฐานการวิจัย

สมมติฐานที่ ๗ ประชาชนที่มีระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชนต่างกัน มีผลต่อความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารจัดการวัดให้เป็นศูนย์กลางชุมชน ตามวิสัยทัศน์เชิงนโยบายไทยแลนด์ ๔.๐ ในอำเภอสนม จังหวัดราชบุรี โดยภาพรวมแตกต่างกัน จึงยอมรับสมมติฐานการวิจัย

๕.๑.๔ สรุปปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะการบริหารจัดการวัดให้เป็นศูนย์กลางชุมชน ตามวิสัยทัศน์เชิงนโยบายไทยแลนด์ ๔.๐ ในอำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี

จากการศึกษาวิจัยเรื่อง “การบริหารจัดการวัดให้เป็นศูนย์กลางชุมชน ตามวิสัยทัศน์เชิงนโยบายไทยแลนด์ ๔.๐ ในอำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี” ครั้งนี้ ทำให้ทราบถึงปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะในการแก้ไข ซึ่งจำแนกเป็นรายด้าน ดังนี้

(๑) ด้านการบริหารบุคคล (Man)

ปัญหา อุปสรรค พบว่ามากที่สุด คือ ปัจจุบันจำนวนพระสงฆ์ สามเณรมีจำนวนน้อยลง โดยเฉพาะผู้ที่ตั้งใจบวชระยะยาวที่พร้อมอุทิศตนเพื่อพระพุทธศาสนาอย่างจริงจัง เพราะส่วนใหญ่บวชเพียงระยะสั้นๆ ตามประเพณี ทำให้หลายวัดขาดกำลังหลักในการบริหารจัดการวัดให้เป็นไปอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะกลุ่มพระสงฆ์ สามเณรที่เป็นคนรุ่นใหม่ มีภาวะผู้นำและมีการศึกษาสูง จะหมุนเวียนเข้ามาบวชเพียงระยะสั้นๆ รองมา คือ พระสงฆ์ที่บวชระยะยาวส่วนใหญ่จะเป็นผู้สูงอายุ ซึ่งการพัฒนาวัดให้เป็นไปตามวิสัยทัศน์เชิงนโยบายไทยแลนด์ ๔.๐ จำเป็นต้องใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีต่างๆ เข้ามาช่วยขับเคลื่อน ซึ่งหากพระสงฆ์กลุ่มดังกล่าวไม่ปรับตัวให้ก้าวทัน ก็จะไม่เกิดการพัฒนาตามยุคสมัย

ข้อเสนอแนะ พบว่ามากที่สุด คือ ควรมีการส่งเสริมให้พระภิกษุสามเณรได้เข้ารับการศึกษาระดับที่เพิ่มขึ้น เช่น พระปริยัติธรรม นักระรมศึกษา การศึกษาสายสามัญในระดับมัธยมศึกษา หรือด้านอื่นๆที่เป็นประโยชน์ เพื่อสร้างแรงจูงใจและเป็นหลักประกันความมั่นคงในการอุทิศตนเพื่อพระพุทธศาสนาในระยะยาวสำหรับผู้ที่จะเข้ามาบวชใหม่และตัวพระภิกษุสามเณรเอง รองมา คือ วัดควรมีการส่งเสริม/สนับสนุนเชิงรุก ให้มีจิตอาสาเพื่อเผยแผ่พระพุทธศาสนา โดยเฉพาะกลุ่มเยาวชนที่เป็นอนาคตของชาติ ซึ่งจะเป็นการเพิ่มจำนวนบุคลากรทางศาสนาโดยอัตโนมัติ ที่จะช่วยพัฒนากิจการพระพุทธศาสนาให้เจริญขึ้น

(๒) ด้านการเงิน (Money)

ปัญหา อุปสรรค พบว่ามากที่สุด คือ ปัจจุบันมีข่าวเรื่องความไม่โปร่งใสในการบริหารจัดการทรัพย์สินของวัดออกมาบ่อยๆ เช่น คดีเงินทองวัด เป็นต้น ส่งผลให้พุทธศาสนิกชนเสื่อมศรัทธา รองมา คือ บางวัด/สำนักสงฆ์ มีขนาดเล็ก อยู่ห่างไกลความเจริญ ประชาชนรอบๆ วัดมีจำนวนน้อยหรือมีฐานะยากจน และขาดงบประมาณจากหน่วยงานต่างๆ ที่จะมาช่วยเหลือพัฒนาปรับปรุงวัด

ข้อเสนอแนะ พบว่ามากที่สุด คือ การบริหารจัดการทางการเงิน โดยมีการจัดทำบัญชีการเงิน งบการเงิน เพื่อแสดงรายรับ รายจ่าย หลักฐานใบเสร็จต่างๆ อย่างเป็นระบบและตรวจสอบย้อนหลังได้ในทุกกิจกรรมทางการเงินที่เกี่ยวข้อง รองมา คือ การส่งเสริมรายได้เพื่อพัฒนาวัด ควรมีการนำนวัตกรรม เทคโนโลยีสมัยใหม่เข้ามาช่วยในการจัดกิจกรรมทอดกฐิน ทอดผ้าป่า หรืองานหารายได้เข้าวัดต่างๆ เช่น การทำบุญผ่านมือถือ (ทันสมัย) การประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อสังคมออนไลน์ (ต้นทุนต่ำ) การออกใบอนุโมทนาผ่านคอมพิวเตอร์ (รวดเร็ว) การถ่ายทอดสด (Live) ในกิจกรรมสำคัญ (สร้างศรัทธาต่อเนื่อง) เป็นต้น

(๓) ด้านวัสดุอุปกรณ์ (Materials)

ปัญหา อุปสรรค พบว่ามากที่สุด คือ ความสะอาดของห้องน้ำ สถานที่ประกอบพิธีกรรม ความแข็งแรงมั่นคงของสิ่งปลูกสร้าง อาคารเสนาสนะ เช่น สถานที่พักของผู้บวชพราหมณ์ ควรมีการแบ่งเป็นสัดส่วนชายหญิง โดยแยกออกมาจากส่วนของพระสงฆ์ เพื่อป้องกันโลภวิชชะ (การดิเตียนทางโลก) และเรื่องของความปลอดภัย รongma คือ บางวัด/สำนักสงฆ์ ตั้งอยู่ห่างไกล หากเดินทางไปเอง ครั้งแรกมีโอกาสหลงทางสูง

ข้อเสนอแนะ พบว่ามากที่สุด คือ ควรมีการนำหลัก ๕ส. มาปรับใช้อย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ โดยร่วมมือกันหลายๆ ฝ่ายทั้งพระสงฆ์ สามเณร ชีพราหมณ์ ชาวบ้านในพื้นที่ และจิตอาสาต่างๆ เช่น จัดกิจกรรม Big Cleaning Day เดือนละครั้ง และจัดตารางเวรในการดูแลความสะอาดในวัดเพื่อสร้างสุขอนามัยที่ดีอย่างต่อเนื่อง รongma คือ ควรมีการจัดทำป้ายนำทางตามถนนและสร้างพิกัด GPS (Global Positioning System : ระบบระบุตำแหน่งบนพื้นโลก) เช่น ใน Google Map หรือแผนที่ออนไลน์อื่นๆ เพื่ออำนวยความสะดวกแก่ผู้ที่จะเดินทางมา

(๔) ด้านการจัดการ (Management)

ปัญหา อุปสรรค พบว่ามากที่สุด คือ การพัฒนาวัดส่วนใหญ่ ทำแบบไม่มีหลักการและแบบแผน เรียกว่า “ทำตามใจฉัน” ทำไปเรื่อยๆ ทำไปแก้ไป จึงก่อให้เกิดต้นทุนค่าเสียโอกาส และเสียเวลาโดยไม่เห็นเหตุ รongma คือ พุทธศาสนิกชนไม่สามารถติดตามความเคลื่อนไหวของกิจกรรมต่างๆ ในบางวัดได้อย่างต่อเนื่อง

ข้อเสนอแนะ พบว่ามากที่สุด คือ ควรมีการวางแผนนโยบายการดำเนินงาน แผนกลยุทธ์ และโครงการพัฒนาวัดอย่างต่อเนื่อง โดยบูรณาการให้เหมาะสมกับวัดนั้นๆ และมีการติดตามความคืบหน้าในการดำเนินงาน รongma คือ ควรมีการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารทางพระพุทธศาสนาของวัด เช่น วิชชุขุมชน การแจกหนังสือ ซีดี ใบปลิว หอกระจายข่าว และอัปเดตความเคลื่อนไหวผ่านสื่อสังคมออนไลน์ (Website , Facebook , Line , Twitter , Instagram) ตามความเหมาะสม เพื่อสร้างศรัทธาอย่างต่อเนื่องกับพุทธศาสนิกชน ให้กลับมาร่วมกิจกรรมต่างๆ ของวัดอีกภายหลัง

๕.๑.๕ สรุปผลการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview) ผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key Informant) เกี่ยวกับการบริหารจัดการวัดให้เป็นศูนย์กลางชุมชน ตามวิสัยทัศน์เชิงนโยบายไทยแลนด์ ๔.๐ ในอำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี ครั้งนี้ทำให้ทราบถึงข้อเสนอแนะ ซึ่งจำแนกเป็นรายด้านได้ดังนี้

(๑) ด้านการบริหารบุคคล (Man)

การบริหารจัดการวัดให้เป็นศูนย์กลางชุมชน ตามวิสัยทัศน์เชิงนโยบายไทยแลนด์ ๔.๐ ในอำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี ในด้านการบริหารบุคคล (Man) คือ วัดต้องมีการบริหารกำลังคนและพุทธบริษัทให้เป็นหนึ่งเดียวอย่างต่อเนื่อง โดยใช้บุคลากรให้เกิดประสิทธิภาพและมีประสิทธิผลมากที่สุด ภายใต้บริบทของวิสัยทัศน์เชิงนโยบายไทยแลนด์ ๔.๐ ที่มุ่งเน้นความมั่นคง มั่นคง และยั่งยืน ใน ๔ ประการ ดังนี้

๑.๑ การบรรจุแต่งตั้งหรือการใช้บุคลากรให้ถูกกับงาน เช่น มีการวางแผนการบริหารจัดการทรัพยากรบุคคลในวัดอย่างเป็นระบบ มีวินัย ธรรม มีการบูรณาการศาสตร์และศิลป์สมัยใหม่ เพื่อสร้างสังคมสงฆ์ให้มีคุณภาพ เป็นศูนย์รวมความศรัทธาเลื่อมใส โดยมีการมอบหมายหน้าที่ให้

บุคลากรในวัดตามความรู้ความสามารถ หลีกเลี่ยงการนำเครือญาติหรือพวกพ้องที่ไม่มีความรู้ความสามารถมาปฏิบัติงาน เพราะจะทำให้ “มากด้วยจำนวนแต่ด้อยคุณภาพ” ต้องเน้นสร้างผู้นำโดยใช้เกณฑ์ความรู้ความสามารถเป็นหลัก มีการจัดทำระเบียบปฏิบัติ เพื่อเป็นแนวทางปฏิบัติในทิศทางเดียวกัน สำหรับบุคลากรภายในวัดและผู้มาทำกิจกรรมที่วัด เช่น ระเบียบปฏิบัติกิจวัตร ศาสนกิจ ของพระภิกษุ สามเณร แม่ชี พราหมณ์ ศิษย์วัด หรือผู้ที่เข้ามาติดต่อดูวัด

๑.๒ การทำตัวเป็นแบบอย่างของผู้นำ เช่น พระสงฆ์ต้องเป็นแบบอย่างของการไม่ทุจริต และไม่เปิดโอกาสให้ลูกน้องหรือพระในปกครองทุจริต อีกทั้งวัดต้องมีการส่งเสริม/สนับสนุน การสร้างเครือข่ายการดำเนินงานด้านสาธารณะกับองค์กรต่างๆ ทั้งภาครัฐและเอกชน เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ความรู้ความสามารถซึ่งกันและกัน วัดต้องมีการส่งเสริม/สนับสนุนในเชิงรุก ให้มีจิตอาสาเป็นแกนนำ เพื่อเผยแผ่พระพุทธศาสนา วัดต้องมีการส่งเสริม/สนับสนุนในเชิงรับ ให้มีอาสาสมัคร/แนวร่วม ในการสอดส่องดูแลและพิทักษ์พระพุทธศาสนา เพราะพระสงฆ์สามเณรมีจำนวนน้อย วัดจึงต้องดึงอุบาสก อุบาสิกา โดยเฉพาะเยาวชนรุ่นใหม่มาช่วยอีกแรง เพื่อประโยชน์สูงสุดของพระพุทธศาสนา

๑.๓ การเห็นถึงความสำคัญของการพัฒนาคุณภาพบุคลากร เช่น การให้บุคลากรเข้ารับการศึกษาอบรม ให้มีความชำนาญหรือวิชาการที่ทันสมัยมาใช้ในกิจการพระพุทธศาสนา มีการส่งเสริมให้พระภิกษุสามเณรได้รับการศึกษาในระดับที่เพิ่มขึ้น เช่น พระปริยัติธรรม นักธรรมศึกษา การศึกษาสายสามัญในระดับมัธยม ระดับอุดมศึกษา ตามความถนัดและความสนใจ วัดควรมีการจัดพระภิกษุสามเณรหรือตัวแทนของวัดไปสอนธรรมศึกษา อบรมส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม เช่น ตามโรงเรียน หน่วยงานราชการ เอกชน และแหล่งชุมชนต่างๆ โดยอาศัยนวัตกรรมเทคโนโลยีสมัยใหม่เข้ามาเสริมเพื่อช่วยขับเคลื่อนกระบวนการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม

๑.๔ การเชิญบุคลากรภายนอกมาอบรม ชี้แจง เช่น ผู้ที่มีความรู้ความสามารถ ทางวิชา วิชาการ ทั้งทางโลกที่ควรทราบและทางธรรมที่ควรใช้ มาเป็นผู้ชี้แนะ วิทยากร โดยควรมีการประชุม อบรมพระภิกษุสามเณรบุคลากรภายในวัดอย่างสม่ำเสมอ และมีการประชุมอบรม พบปะพูดคุยกับ คณะกรรมการวัดอย่างสม่ำเสมอด้วย

(๒) ด้านการเงิน (Money)

การบริหารจัดการวัดให้เป็นศูนย์กลางชุมชน ตามวิสัยทัศน์เชิงนโยบายไทยแลนด์ ๔.๐ ในอำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี ด้านการเงิน (Money)) คือ วัดต้องบริหารเงินและจัดสรรเงินให้ใช้จ่ายภายในกรอบของความพอดี ถูกต้องตามวัตถุประสงค์ของผู้ถวาย ไม่ละเมิดพระธรรมวินัย ถูกต้องโปร่งใสที่สุด ตรวจสอบย้อนหลังได้ทุกขั้นตอน เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุด ภายใต้บริบทของวิสัยทัศน์เชิงนโยบายไทยแลนด์ ๔.๐ ที่มุ่งเน้นความมั่นคง มั่นคง และยั่งยืน ใน ๔ ประการดังนี้

๒.๑ การสนับสนุนให้มีการตรวจสอบด้านการเงิน ทั้งจากหน่วยงานภายในเช่น ผู้มีหน้าที่ตรวจสอบตามกฎหมาย ทั้งจากสำนักงานพระพุทธศาสนา มหาเถรสมาคม หรือบุคคลภายนอก เช่น ประชาชนในท้องถิ่น รวมทั้งการชี้แจงการบริหารงบประมาณให้แก่ประชาชน พุทธบริษัทได้ทราบอย่างต่อเนื่อง เช่น การบริหารจัดการทางการเงิน โดยมีการจัดทำบัญชีการเงิน งบการเงิน เพื่อแสดงรายรับ รายจ่าย อย่างเป็นระบบ มีการจัดทำทะเบียนทรัพย์สินของวัด มีการแต่งตั้งไวยาวัจกรของวัด มีการแต่งตั้งคณะกรรมการวัด เพื่อมุ่งเน้นความโปร่งใส

๒.๒ การชี้แจงการบริหารงบประมาณของวัดให้ประชาชนทราบอย่างต่อเนื่อง เช่น การจัดทำเอกสาร หรือป้ายประกาศ เพื่อชี้แจงรายรับรายจ่ายในแต่ละกิจกรรม ยิ่งทำได้มากหรือ โปร่งใสมากเท่าไรก็ยิ่งสร้างศรัทธาให้แก่พุทธบริษัทได้มากเท่านั้น

๒.๓ เน้นการบริหารการเงินทั้งรายรับและรายจ่ายให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากที่สุด เช่น การส่งเสริมรายได้เพื่อพัฒนาวัด ตัดรายจ่ายที่ฟุ่มเฟือย ควรมีการนำนวัตกรรม เทคโนโลยีสมัยใหม่เข้ามาช่วยในการจัดกิจกรรมทอดกฐิน ทอดผ้าป่า หรืองานหารายได้เข้าวัดต่างๆ เช่น การทำบุญผ่านมือถือ (ทันสมัย) การประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อสังคมออนไลน์ (ต้นทุนต่ำ) การออกใบอนุโมทนาผ่านคอมพิวเตอร์ (รวดเร็ว) การถ่ายทอดสด (Live) ในกิจกรรมสำคัญ (สร้างศรัทธาต่อเนื่อง) เป็นต้น มีการวางตัวบริจาค ผู้สะสมบุญ และประชาสัมพันธ์ช่องทางการรับบริจาคผ่านสื่อ นวัตกรรม เพื่อนำมาจัดไปส่งเสริมกิจกรรมของวัด นอกจากนี้ในด้านรายจ่าย ก็ควรวางแผนให้มี ประสิทธิภาพ เช่น การส่งเสริม/สนับสนุน มูลนิธิ/กองทุนเพื่อการกุศล สำหรับการศึกษาของพระภิกษุ สามเณร เด็กยากจนหรือผู้ด้อยโอกาส

๒.๔ มีการให้ความร่วมมือตามแนวทาง "บวร : บ้าน วัด โรงเรียน" โดยไม่หวังสิ่งตอบแทน เช่น ผ้าป่าการกุศล กิจกรรมไม่รับปัจจัย หรือการรวบรวมเงินปัจจัยเป็นกองกลางเพื่อช่วยงาน สาธารณะกุศล อันจะช่วยสร้างศรัทธาอย่างต่อเนื่องภายหลัง เป็นต้น

(๓) ด้านวัสดุอุปกรณ์ (Materials)

การบริหารจัดการวัดให้เป็นศูนย์กลางชุมชน ตามวิสัยทัศน์เชิงนโยบายไทยแลนด์ ๔.๐ ใน อำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี ในด้านวัสดุอุปกรณ์ (Materials) คือ วัดต้องมีการบริหารศาสนสถาน อาคารเสนาสนะ วัสดุอุปกรณ์ที่มีอยู่ ว่าจะทำอย่างไรให้สิ้นเปลืองและชำรุดน้อยที่สุด หรือเกิด ประโยชน์สูงสุด ภายใต้บริบทของวิสัยทัศน์เชิงนโยบายไทยแลนด์ ๔.๐ ที่มุ่งเน้นความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน ใน ๖ ประการ ดังนี้

๓.๑ การจัดทำแผนภาพแสดงขั้นตอนการปฏิบัติงาน วิธีการใช้งานอุปกรณ์หรือสถานที่ นั้นว่าใช้เพื่อประโยชน์อะไร ต้องทำอะไรก่อนหลัง เวลาที่ใช้หรือผู้ที่รับผิดชอบในแต่ละขั้นตอน พร้อม ติดประกาศให้บุคคลในวัดหรือประชาชนทราบอย่างชัดเจนและง่ายต่อการเข้าใจ เพื่อสะดวกในการ ติดต่อเรื่องนั้นๆ เช่น บริเวณวัดมีสิ่งจำเป็น/เหมาะสม เพื่อส่งเสริมความสะดวก อาทิ ป้ายชื่อวัด แผนผังวัด ป้ายเผยแพร่กิจกรรม ข้อมูลข่าวสาร ป้ายประวัติวัดโดยย่อ ป้ายนิเทศข้อมูล สมุดเยี่ยม เป็นต้น

๓.๒ การใช้ศาสนสถาน วัสดุอุปกรณ์ที่มีประสิทธิภาพหรือยกระดับการให้บริการ เช่น วัดมีความพร้อมด้านสิ่งปลูกสร้างและอาคารเสนาสนะ เช่น อุโบสถ กุฏิ ศาลา หอเพล เมรุ วิหาร ห้องสมุด พิพิธภัณฑ์ ถนน ทางเท้า เจดีย์ พระปรารักษ์ รั้ววัด กำแพงวัด ที่พักคนเดินทาง บริเวณวัดมี สิ่งจำเป็น/เหมาะสม เพื่อส่งเสริมความสงบสุข (สปปายะ) เป็นรมณีสถาน เช่น ป้ายคติธรรม พุทธ ศาสนสุภาษิต มุมหนังสือเพื่อส่งเสริมการอ่าน ลานนั่งกัมมัฏฐาน ลานเดินจงกรม มีความสะอาด ความ สวยงาม และไม่ลืมนึกในด้านความแข็งแรงมั่นคงของสิ่งปลูกสร้างและอาคารเสนาสนะด้วย นอกจากนี้วัด ควรมีเครื่องอัฐบริหาร วัสดุอุปกรณ์ เครื่องใช้ไม้สอยที่จำเป็น สำหรับพระภิกษุ สามเณร แม่ชี พราหมณ์ ศิษย์วัด เช่น ผ้าไตรจีวร บาตร มุ้ง เครื่องนอน กลต หนังสือสวดมนต์ เต็นท์ เป็นต้น เพียงพอต่อความต้องการ

๓.๓ วัดต้องสามารถเป็นศูนย์ประชุม หรือพบปะพูดคุยของการปกครองระดับท้องถิ่น เช่น กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน อบต. หรือฝ่ายปกครองที่เกี่ยวข้องได้ด้วย

๓.๔ การติดตั้งอุปกรณ์อำนวยความสะดวกหรือสิ่งปลูกสร้างต่างๆ อย่างเพียงพอต่อการบริหาร เช่น การจัดตั้งโรงเรียน ศูนย์อบรม ชมรม ห้องปฏิบัติการในวัด โรงเรียน/ศูนย์อบรมเด็ก ก่อนเกณฑ์ ศูนย์เรียนรู้ศีลธรรม ศูนย์ฝึกอาชีพ ศูนย์ศิลปวัฒนธรรม ศูนย์การเรียนรู้ของชุมชน ชมรม ชาวพุทธ สโมสรชาวพุทธ

๓.๕ วัดควรมีความพร้อมเป็นคลังพัสดุ อุปกรณ์ เช่น ถ้วยชาม อุปกรณ์เครื่องครัว โต๊ะ เก้าอี้ และอุปกรณ์จัดงานให้ชาวบ้านหยิบยืมตามโอกาส เพื่อทำกิจกรรมและสนองศรัทธากิจนิมิต ญาติโยมทั้งในและนอกสถานที่ และวัดควรมีพาหนะหรือผู้รับอาสาด้านพาหนะ เช่น รถยนต์ให้เพียงพอสำหรับออกกิจนิมิต สอนงานคณะสงฆ์ หรือทำกิจกรรมฉลองศรัทธาญาติโยม

๓.๖ วัดควรมีการจัดทำป้ายนำทางตามถนนและสร้างพิกัด GPS (Global Positioning System : ระบบระบุตำแหน่งบนพื้นโลก) เช่น ใน Google Map หรือแผนที่ออนไลน์อื่นๆ เพื่ออำนวยความสะดวกแก่ผู้ที่จะเดินทางมา

(๔) ด้านการจัดการ (Management)

การบริหารจัดการวัดให้เป็นศูนย์กลางชุมชน ตามวิสัยทัศน์เชิงนโยบายไทยแลนด์ ๔.๐ ใน อำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี ในด้านการจัดการ (Management) คือ วัดต้องมีกระบวนการจัดการ บริหาร ควบคุม เพื่อให้กิจการคณะสงฆ์ทั้ง ๖ ด้าน และงานอื่นๆทั้งหมดเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และเกิดประสิทธิผลอย่างเต็มที่ ภายใต้บริบทของวิสัยทัศน์เชิงนโยบายไทยแลนด์ ๔.๐ ที่มุ่งเน้นความ มั่งคั่ง มั่นคง และยั่งยืน ใน ๖ ประการ ดังนี้

๔.๑ การบริหารงานโดยเน้นประโยชน์ส่วนรวมสูงสุดของวัด คือ การบริหารงานที่มุ่ง ความสำเร็จของงานอย่างรวดเร็ว ถูกต้อง เป็นธรรม เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่วัด พระสงฆ์ สามเณร และประชาชนในพื้นที่เป็นสำคัญ

๔.๒ การปรับปรุงพัฒนา ดูแลรักษาสสิ่งแวดล้อมและภูมิทัศน์ภายในวัดเพื่อให้บริเวณวัด สงบ ร่มเย็น เป็นระเบียบ มีถังขยะ มีบริเวณปลูกต้นไม้ ไม้ประดับ สวนหย่อม เพื่อส่งเสริมให้เกิดสวน หรือป่าในวัด และมีการจัดแบ่งพื้นที่สำหรับฝึกปฏิบัติธรรมอย่างเป็นเป็นสัดส่วน

๔.๓ การประกาศนโยบายหรือวิสัยทัศน์ ในการบริหารต่างๆ พร้อมทั้งกำหนดเวลาใน การทำให้สำเร็จให้ชัดเจน มีการวางแผนนโยบายการดำเนินงาน แผนกลยุทธ์ และโครงการพัฒนา วัดอย่างต่อเนื่อง และการระดมความคิดเห็นให้เหมาะสมกับสถานการณ์ โดยการเปิดโอกาสให้ ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับผลประโยชน์ของประชาชน

๔.๔ มีการจัดกิจกรรมทางพระพุทธศาสนาอย่างต่อเนื่องทั้งปี เพื่อส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมแก่เด็กและเยาวชน ประชาชนทั่วไป เช่น โครงการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อน บวช เนกขัมมจารีณิ ค่ายคุณธรรมจริยธรรม มีการจัดกิจกรรมทางพระพุทธศาสนา เนื่องในวันสำคัญทาง พระพุทธศาสนา เช่น ทำบุญตักบาตร การแสดงธรรมเทศนา การปฏิบัติธรรม การเวียนเทียน และการ จัดนิทรรศการที่เกี่ยวข้องกับวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา กิจกรรมหมู่บ้านรักษาศีล ๕ มีการจัด กิจกรรมเพื่อส่งเสริมความจงรักภักดีต่อชาติและพระมหากษัตริย์ เช่น ทำบุญตักบาตร การแสดง ธรรมเทศนา การปฏิบัติธรรม การจุดเทียนชัย และการจัดนิทรรศการที่เกี่ยวข้องกับพระราชนิธิย

กิจในโอกาสสำคัญต่างๆ มีการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมประเพณีไทย/วัฒนธรรมท้องถิ่น/ชาติพันธุ์ เช่น ทำบุญตักบาตร การแสดงธรรมเทศนา การปฏิบัติธรรม สงกรานต์ ลอยกระทง กิจกรรมส่งเสริมวัฒนธรรม และการจัดนิทรรศการเผยแพร่ความรู้ที่เกี่ยวข้องกับประเพณีไทย/ท้องถิ่น/ชาติพันธุ์

๔.๕ การสร้างความสัมพันธ์ภายนอก เช่น ภาคเอกชน สถาบันการศึกษา สื่อมวลชน ตลอดจนประชาชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมสนับสนุน โดยการทำกิจกรรมร่วมกัน ให้เกิดประโยชน์กับประชาชนอย่างต่อเนื่อง ผ่านสื่อมวลชนและเทคโนโลยีต่างๆ เช่น วิทียูทูป การแจกหนังสือ ธรรมะ ซีดีธรรมะ หอกระจายข่าว สื่อสังคมออนไลน์ (Website , Facebook , Line , Twitter , Instagram)

๔.๖ การให้ความช่วยเหลือ/สงเคราะห์ประชาชน เช่น สงเคราะห์ผู้ยากไร้ ช่วยเหลือผู้ประสบภัย การให้ความช่วยเหลือระงับข้อพิพาท/ข้อขัดแย้งของชาวบ้าน และการประสานงานกับส่วนราชการ องค์กรท้องถิ่น ภาครัฐและเอกชน ให้ความร่วมมือและมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมต่างๆ ของวัดสม่ำเสมอ

๕.๒ อภิปรายผลการวิจัย

ผลการศึกษาค้นคว้าข้อมูล การบริหารจัดการวัดให้เป็นศูนย์กลางชุมชน ตามวิสัยทัศน์เชิงนโยบายไทยแลนด์ ๔.๐ ในอำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี ผู้วิจัยพบประเด็นที่น่าสนใจจึงนำมาอภิปรายผลไว้ดังต่อไปนี้

๕.๒.๑ ความคิดเห็นของประชาชนต่อการบริหารจัดการวัดให้เป็นศูนย์กลางชุมชน ตามวิสัยทัศน์เชิงนโยบายไทยแลนด์ ๔.๐ ในอำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี โดยภาพรวม

จากผลการวิจัยครั้งนี้ พบว่า ประชาชนมีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการวัดให้เป็นศูนย์กลางชุมชน ตามวิสัยทัศน์เชิงนโยบายไทยแลนด์ ๔.๐ ในอำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๔๑ และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านตามกระบวนการพัฒนาระบบบริหารตามแนวคิดทฤษฎีการบริหารจัดการปัจจัยสี่ (4M) คือ ด้านการบริหารบุคคล (Man) ด้านการเงิน (Money) ด้านวัสดุอุปกรณ์ (Materials) และด้านการจัดการ (Management) พบว่าความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการบริหารจัดการวัดให้เป็นศูนย์กลางชุมชน ตามวิสัยทัศน์เชิงนโยบายไทยแลนด์ ๔.๐ ในอำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี อยู่ในระดับมากที่สุดในทุกด้านเช่นกัน แสดงให้เห็นว่าประชาชนทุกภาคส่วนในพื้นที่ต่างให้ความร่วมมือและคอยสนับสนุนคณะสงฆ์เป็นอย่างดีในการพัฒนา

ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระครูวิชัยธรรมานุกุล (วันชัย ฉันทมโม)^๑ ที่ได้วิจัยเรื่อง “ประสิทธิภาพการบริหารกิจการคณะสงฆ์วัดสระสี่เหลี่ยม อำเภอดอนตูม จังหวัดนครปฐม” ผลการวิจัยพบว่า ประชาชน มีความคิดเห็นต่อประสิทธิภาพการบริหารกิจการคณะสงฆ์วัดสระสี่เหลี่ยม อำเภอดอนตูม จังหวัดนครปฐม โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๕๖

^๑พระครูวิชัยธรรมานุกุล (วันชัย ฉันทมโม), “ประสิทธิภาพการบริหารกิจการคณะสงฆ์วัดสระสี่เหลี่ยม อำเภอดอนตูม จังหวัดนครปฐม”, วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๕).

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ทั้งด้านการปกครอง ด้านการศาสนา ด้านการศึกษาสงเคราะห์ ด้านการเผยแผ่พระพุทธศาสนา ด้านการสาธารณสุข และการสาธารณสุขสงเคราะห์ พบว่า ประชาชนมีความคิดเห็นต่อประสิทธิภาพการบริหารกิจการคณะสงฆ์วัดสระสี่เหลี่ยม อำเภอดอนตูม จังหวัดนครปฐมอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้านเช่นกัน

และสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระสมุห์ทรง สณฺญโต (ทองคุ่ม)^๒ ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “บทบาทของวัดไร่ขิงที่มีต่อการส่งเสริมคุณภาพชีวิตของประชาชนในเขตตำบลไร่ขิง อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม” ผลการวิจัยพบว่า ๑. บทบาทของวัดไร่ขิงที่มีต่อการส่งเสริมคุณภาพชีวิตของประชาชนในเขตตำบลไร่ขิง อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม พบว่า ประชาชนมีความคิดเห็นต่อบทบาทของวัดไร่ขิงที่มีต่อการส่งเสริมคุณภาพชีวิตของประชาชนในเขตตำบลไร่ขิง อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ๒. ผลการเปรียบเทียบบทบาทของวัดไร่ขิงที่มีต่อการส่งเสริมคุณภาพชีวิตของประชาชนในเขตตำบลไร่ขิง อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม ทดสอบสมมติฐานโดยการวิเคราะห์ความแตกต่างตัวแปร พบว่า เพศ อายุ รายได้ และอาชีพ มีผลให้ประชาชนมีความคิดเห็นต่อบทบาทของวัดไร่ขิงที่มีต่อการส่งเสริมคุณภาพชีวิตของประชาชนในเขตตำบลไร่ขิง อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม ไม่แตกต่างกัน จึงเป็นการปฏิเสธสมมติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้ ส่วนด้านระดับการศึกษา แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๑ ซึ่งยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้ ๓. ผลการสัมภาษณ์ พบว่า วัดไร่ขิงมีบทบาทในการส่งเสริมคุณภาพชีวิตประชาชนในเขตตำบลไร่ขิง อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม เป็นอย่างมาก และมีบทบาทโดยใช้การบริหารกิจการคณะสงฆ์เข้ามาส่งเสริมคุณภาพชีวิตประชาชน ซึ่งประกอบด้วย ๓ ด้าน ด้วยกัน ด้านการเผยแผ่ การพัฒนาจิตใจ และด้านการสาธารณสุขสงเคราะห์ ๔. ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับบทบาทของวัดไร่ขิงที่มีต่อการส่งเสริมคุณภาพชีวิตของประชาชนในเขตตำบลไร่ขิง อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม พบว่า วัดไร่ขิงควรมีการวางแผนการเผยแผ่พระพุทธศาสนาเชิงรุก เนื่องจากประชาชนไม่ค่อยให้ความสำคัญ วัดไร่ขิงต้องเข้าไปให้ใกล้ประชาชนมากที่สุด เพื่อเผยแผ่ธรรมให้ประชาชนได้ทราบข้อดีและข้อเสีย ในการดำเนินชีวิต เพื่อให้การดำเนินชีวิตของประชาชนไปในทางที่ถูกต้องเพื่อประโยชน์แก่ประชาชนเอง ผู้อื่น และสังคม

และสอดคล้องกับงานวิจัยของ Mowat, H.; Swinton, J.; Stark C.; and Mowat, C.,^๓ ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง Religion and Suicide: Exploring the Role of the Church in Deaths by Suicide in Highland, Scotland. ผลการวิจัยพบว่า ที่เมือง Highland สก๊อตแลนด์ โบสถ์มีบทบาทเป็นคนกลางในการจัดหากิจกรรม เพื่อลดปัญหาการฆ่าตัวตายของคนในพื้นที่ ที่มีอัตราการฆ่าตัวตายสูง โดยทำงานร่วมกับกลุ่ม Highland เพื่อจัดโครงการ Choose Life เพื่อให้คนในชุมชนได้เข้ารับการฝึกอบรมด้านจิตใจกับผู้ที่ทำงานด้านสุขภาพจิต ทั้งนี้ลำพังโบสถ์หรือบาทหลวงเพียงอย่างเดียวไม่มี

^๒ พระสมุห์ทรง สณฺญโต (ทองคุ่ม) ที่ได้วิจัยเรื่อง “บทบาทของวัดไร่ขิงที่มีต่อการส่งเสริมคุณภาพชีวิตของประชาชนในเขตตำบลไร่ขิง อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม”, วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๖).

^๓ Mowat, H.; Swinton, J.; Stark C.; and Mowat, C., Religion and Suicide: Exploring the Role of the Church in Deaths by Suicide in Highland, Scotland. Mowat Research and the Centre for Spirituality, Health and Disability, (University of Aberdeen, 2008)

ทางที่จะแก้ปัญหาให้ชุมชนได้ ชุมชนเองต้องให้ความร่วมมือและทำงานกับโบสถ์เป็นทีมในฐานะเจ้าของปัญหาด้วยกัน

และสอดคล้องกับงานวิจัยของ **พระมหาเรืองเดช ถาวรธมโม (ศรีประสม)**^๔ ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การบริหารจัดการกิจการคณะสงฆ์ให้เป็นศูนย์การเรียนรู้ของชุมชนวัดไผ่ล้อม ตำบลจันทนิมิต อำเภอเมืองจันทบุรี จังหวัดจันทบุรี” ผลการวิจัย พบว่า ปัจจัยทั้งภายในและภายนอกที่ส่งผลให้ภารกิจหรือกิจกรรมของวัดบังเกิดผลสำเร็จคือ ๑) พระสงฆ์ชั้นปกครองของวัด ได้ประพฤติปฏิบัติตามพระธรรมวินัยอย่างเคร่งครัด เป็นแบบอย่างที่ดี สร้างความศรัทธาให้เกิดแก่ประชาชน เมื่อประชาชนเกิดความศรัทธา วัดจึงสามารถปฏิบัติการกิจการต่างๆ จนบังเกิดผลสำเร็จได้ในที่สุด ๒) มีการจัดระบบการบริหารงานในวัด โดยการวางระเบียบและมอบอำนาจหน้าที่ในการปฏิบัติการกิจการต่างๆ ของวัดให้แก่รองเจ้าอาวาส ผู้ช่วยเจ้าอาวาส และพระภิกษุสงฆ์ในวัด ตามความรู้ความสามารถรวมถึงการตัดสินใจ ได้ตามที่เห็นเหมาะสมทำให้เกิดความคล่องตัวในการดำเนินงานต่างๆ ตามภารกิจของวัดอย่างมีประสิทธิภาพ และเกิดประสิทธิผลยิ่ง ๓) การสร้างคตินิยมประจำใจของเจ้าอาวาสแต่ละรูป เปรียบเสมือนสัญลักษณ์ในการเตือนใจสำหรับพระภิกษุสามเณรและประชาชนรอบวัดให้ยึดถือปฏิบัติ ๔) วัดสืบทอดวิธีการระบบและระเบียบปฏิบัติต่างๆ ซึ่งเป็นที่ยอมรับของชุมชนและประชาชน ให้คงอยู่เป็นวัฒนธรรมประเพณีคู่กับวัดสืบไป ๕) วัดทำหน้าที่เป็นสื่อกลางในการโอนถ่ายระหว่างผู้ให้และผู้รับ เพื่อสร้างโอกาสให้แก่ผู้ด้อยโอกาสในด้านต่างๆ ส่งเสริมให้เกิดความเสมอภาค และเกื้อกูลกันในสังคม ๖) การสร้างสายสัมพันธ์ในระหว่างวัดกับชุมชน และวัดกับประชาชน เป็นการดึงชุมชนและประชาชนเข้าหาวัด แนะนำวัดสู่ชุมชนและประชาชนเพื่อสร้างความสัมพันธ์และการพึ่งพาซึ่งกันและกัน ๗) การสร้างความรู้สึกร่วมกันให้เกิดแก่ประชาชนว่า “วัดเป็นแหล่งเรียนรู้ของชุมชน” ประชาชนเข้ามาร่วมใน “ศูนย์การเรียนรู้ของวัด”

และสอดคล้องกับงานวิจัยของ **พระครูสุจิตตานันท์ (พระมหาจำนงค์ ทินโพธิ์วงศ์ (หิตจิตโต))**^๕ ที่ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “หลักธรรมพรหมวิหาร ๔ ของเจ้าอาวาสมาใช้ในการบริหารงาน” ผลการวิจัยพบว่า การนำหลักธรรมพรหมวิหาร ๔ มาใช้ในการบริหารงาน โดยรวมค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ค่าเฉลี่ยมากที่สุด ได้แก่ ด้านเมตตา (ความปรารถนาให้ผู้อื่นได้รับสุข) รองลงมาด้านมูทิตา (ความยินดีเมื่อผู้อื่นได้ดี) และต่ำสุดด้าน กรุณา (ความปรารถนาให้ผู้อื่นพ้นทุกข์) ความคิดเห็นของข้อเสนอแนะที่มีค่าความถี่มากที่สุดด้าน เมตตา (ความปรารถนาให้ผู้อื่นได้รับสุข)

และสอดคล้องกับงานวิจัยของ **นิวัติ จันทราช**^๖ ที่ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “คุณสมบัติของพระนักบริหารที่ดีที่ส่งผลต่อสภาพการบริหารจัดการวัดในเขตกรุงเทพมหานคร” ในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ

^๔พระมหาเรืองเดช ถาวรธมโม, (ศรีประสม), ดร., “การบริหารจัดการกิจการคณะสงฆ์ให้เป็นศูนย์การเรียนรู้ของชุมชนวัดไผ่ล้อม ตำบลจันทนิมิต อำเภอเมืองจันทบุรี จังหวัดจันทบุรี”, **รายงานวิจัย**, (หน่วยวิทยบริการ คณะสังคมศาสตร์วัดไผ่ล้อม (พระอารามหลวง), มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๔).

^๕พระครูสุจิตตานันท์ (พระมหาจำนงค์ ทินโพธิ์วงศ์ (หิตจิตโต)), “หลักธรรมพรหมวิหาร ๔ ของเจ้าอาวาสมาใช้ในการบริหารงาน”, **รายงานวิจัย**, (นครปฐม : วัดวังเย็น, ๒๕๕๕).

^๖นิวัติ จันทราช, “คุณสมบัติของพระนักบริหารที่ดีที่ส่งผลต่อสภาพการบริหารจัดการวัดในเขตกรุงเทพมหานคร”, **รายงานการวิจัย**, (คณะบริหารธุรกิจ : มหาวิทยาลัยศรีปทุม, ๒๕๕๔).

ศึกษาคุณสมบัติของพระนักบริหารที่ดีที่ส่งผลต่อสภาพการบริหารจัดการวัด ในกรุงเทพมหานคร กรณีศึกษาเจ้าอาวาสหรือเลขาเจ้าอาวาส และเพื่อเปรียบเทียบคุณสมบัติของพระนักบริหารที่ดีที่ส่งผลต่อการบริหารจัดการวัดในเขตกรุงเทพมหานคร โดยกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ พระภิกษุที่ดำรงตำแหน่งเจ้าอาวาสหรือเลขาเจ้าอาวาส จำนวน ๒๐๕ รูป ในเขตกรุงเทพมหานคร ส่วนเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลเป็นแบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย เบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์การถดถอย ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ ๙๕ และ คลาดเคลื่อนได้ไม่เกินร้อยละ ๕ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปสถิติเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ ผลการวิจัยพบว่า สถานภาพปัจจุบันของผู้ตอบแบบสอบถาม คือ เป็นผู้ช่วยเจ้าอาวาสมากกว่ารองเจ้าอาวาส ซึ่งส่วนใหญ่อายุ ๕๙ ปีขึ้นไป และมีอายุพรรษา ๓๔ พรรษาขึ้นไป ด้านวุฒิการศึกษา คือ นักธรรมชั้นเอก และวุฒิการศึกษาทางโลก คือ ปริญญาตรี คุณสมบัติของพระนักบริหารที่ดี โดยเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก สภาพการบริหารงานการจัดการวัดของคณะสงฆ์ในเขตกรุงเทพมหานคร ด้านการวิเคราะห์นโยบาย ด้านการจัดการการเงินและการคลัง ด้านการบริหารจัดการทรัพยากรมนุษย์ ด้านการจัดการสารสนเทศ ด้านการสัมพันธ์กับองค์กรอื่นๆ โดยเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก การทดสอบสมมุติฐานพบว่า คุณสมบัติของพระนักบริหารที่ดีการบริหารจัดการวัดในด้านการวิเคราะห์นโยบาย ด้านการเงินการคลัง ด้านการจัดการทรัพยากรมนุษย์ ด้านการสารสนเทศ และความสัมพันธ์กับองค์กรอื่น ๆ (ที่ระดับนัยสำคัญที่ ๐.๐๕)

และสอดคล้องกับงานวิจัยของ **พระวิฑูรย์ ฐานเมธี (บุญพร้อม)^๗** ที่ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การศึกษาความคิดเห็นของประชาชนต่อการบริหารกิจการคณะสงฆ์ในจังหวัดหนองบัวลำภู” ผลการศึกษาวิจัยพบว่า ความคิดเห็นของประชาชนต่อการบริหารกิจการคณะสงฆ์ในจังหวัดหนองบัวลำภู ทั้ง ๖ ด้าน พบว่า ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาในแต่ละด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน การเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนต่อการบริหารกิจการคณะสงฆ์ในจังหวัดหนองบัวลำภู โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลพบว่า ประชาชนที่มีเพศ สถานภาพสมรส และอาชีพที่ต่างกัน มีความคิดเห็นของประชาชนต่อการบริหารกิจการคณะสงฆ์ในจังหวัดหนองบัวลำภู โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมุติฐานที่ตั้งไว้ ส่วนประชาชนที่มีอายุ และการศึกษา ที่ต่างกัน มีความคิดเห็นของประชาชนต่อการบริหารกิจการคณะสงฆ์ในจังหวัดหนองบัวลำภู โดยภาพรวมแตกต่างกัน จึงยอมรับสมมุติฐานที่ตั้งไว้ อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ ๐.๐๕ ปัญหาเกี่ยวกับการบริหารกิจการคณะสงฆ์ในจังหวัดหนองบัวลำภู พบว่า พระภิกษุสามเณรมีมาก จึงทำให้ผู้ปกครองดูแลไม่ทั่วถึง ผู้ปกครองไม่ทราบปัญหาที่แท้จริงของผู้ได้บังคับบัญชา การศึกษาในประโยคบาลีชั้นสูง ๆ ยังมีน้อย ขาดครูอาจารย์ที่ทำการสอนนักธรรมและบาลีในชั้นสูง ยังขาดบุคลากรที่มีคุณภาพ โดยเฉพาะด้านพระภิกษุสามเณร ผู้มีความรู้ควบคู่ไปกับการปฏิบัติด้านกรรมฐาน การสนับสนุนในเรื่องทุนการศึกษาสำหรับนักเรียนที่มีการศึกษาในระดับสูงค่อนข้างน้อย มีการจัดอบรมและเผยแผ่พระพุทธศาสนาให้แก่พระภิกษุสามเณร และบุคคลทั่วไปยังค่อนข้างน้อย ประชาชนไม่ค่อยมีโอกาสได้ฟังธรรมมากนัก นอกจากตามเทศกาลต่าง ๆ การจัดสรรที่อยู่อาศัยของพระภิกษุสามเณรของแต่ละวัด ยังไม่ค่อยดี

^๗พระวิฑูรย์ ฐานเมธี (บุญพร้อม) , “การศึกษาความคิดเห็นของประชาชนต่อการบริหารกิจการคณะสงฆ์ในจังหวัดหนองบัวลำภู”, *วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต*, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๓).

เท่าที่ควร รูปแบบการก่อสร้างของแต่ละวัดมีความแตกต่างกันมาก บางวัดมีสิ่งก่อสร้างเกินความจำเป็น การสร้างสิ่งอำนวยความสะดวกแก่ประชาชนรอบ ๆ วัดยังมีน้อย และการจัดกิจกรรมที่เป็นส่วนรวมบางอย่างไม่ควรจัดภายในวัด ส่วนข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการบริหารกิจการคณะสงฆ์ในจังหวัดหนองบัวลำภู พบว่า ควรแบ่งการปกครองในส่วนย่อย ๆ เพื่อการปกครองได้ทั่วถึง เพิ่มความเข้มงวดในการตรวจตราภายในวัด ควรจัดให้มีการประชุมพระภิกษุสามเณรทุก ๆ เดือน เพื่อความเป็นระเบียบเรียบร้อย ควรจัดให้มีกฎระเบียบอย่างเท่าเทียมกัน ควรมีการสนับสนุนการศึกษาของพระภิกษุสามเณรจากรัฐบาลและเอกชน ควรสนับสนุนการศึกษานักธรรมและบาลีในชั้นสูง ๆ ควรสรรหาบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถในนักธรรมและบาลีในชั้นสูง ๆ มาทำการสอน ควรมีการสนับสนุนการศึกษาทางโลกและทางธรรม ควรมอบทุนการศึกษาแก่พระภิกษุสามเณรที่สอบผ่านเพื่อเป็นขวัญกำลังใจ เพิ่มบุคลากร ควรมีการสนับสนุนในเรื่องทุนการศึกษาสำหรับนักเรียนให้มีการศึกษาในระดับที่สูง ๆ ขึ้นไป ควรจัดตั้งมูลนิธิเพื่อการศึกษาธรรมะ สำหรับบุคคลทั่วไป และพระภิกษุสามเณร ส่งเสริมและจัดอบรมพระภิกษุนักเผยแผ่พระพุทธศาสนา ควรให้พระภิกษุสามเณรได้มีการจัดอบรมธรรมะหรือหลักการปฏิบัติหรือควรจัดให้มีการสนทนาธรรมกันตามสมควร ควรมีการจัดค่ายคุณธรรมหรือค่ายพุทธบุตรอยู่เสมอ ๆ ควรเน้นในเรื่องหลักธรรมในการแสดงธรรมให้มากกว่านี้ ควรมีการจัดสรรที่อยู่ให้เพียงพอกับจำนวนของพระภิกษุสามเณรเพื่อลดความแออัด ควรมีการควบคุมการก่อสร้างไม่ให้เกินความจำเป็น ควรทำความเข้าใจในการใช้ที่ดินสาธารณะเพื่อความสามัคคี ควรมีผู้สนับสนุนในการสร้างสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ บริเวณรอบวัด และไม่ควรจัดกิจกรรมที่ไม่เกี่ยวข้องกับพระพุทธศาสนาภายในบริเวณวัด

และสอดคล้องกับงานวิจัยของ John McKnight ที่ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “Low-income communities are not needy - they have assets. Faith & Leadership” ผลการวิจัยพบว่า แนวคิดหลักที่พบเห็นได้ทั่วไปของศาสนาต่างๆที่ต้องปรับตัวให้ได้ในสังคมสมัยใหม่นี้คือ ความยืดหยุ่นและความไม่สุดโต่งจนเกินไป ในยุคหลังการพัฒนาอุตสาหกรรมที่ผู้คนได้รับความบีบคั้นทางเศรษฐกิจมากขึ้นและไม่ค่อยมีเวลาให้ความสำคัญกับจิตวิญญาณมากนัก ทำให้คนเดินเข้าศาสนสถานน้อยลง ผู้นำทางศาสนาต่างๆจึงมีแนวคิดที่ จะทำให้ศาสนิกชนของตนใกล้ชิดกับหลักธรรมคำสอนได้ง่ายขึ้น เช่น ศาสนาคริสต์ซึ่งมีโบสถ์เป็นสถานที่ ในการประกอบกิจกรรมตามประเพณีได้ปรับเปลี่ยนรูปแบบทั้งในด้านด้านสถานที่และกิจกรรมภายในโบสถ์ เพื่อให้เข้าถึงคนและเพื่อให้คนเข้าถึงหลักธรรมคำสอนที่ช่วยจรรโลงการอยู่ร่วมกันของคนในสังคม โดยแนวคิดเรื่องการปรับเปลี่ยนบทบาทของโบสถ์ในประเทศแถบยุโรป อเมริกา ออสเตรเลีย และแอฟริกา ในภาพรวมคือเน้นเรื่องความยืดหยุ่น ความไม่เป็นการ และการทำให้โบสถ์เป็นส่วนหนึ่งของชุมชน“โบสถ์” ของศาสนาคริสต์ได้ปรับตัวจากการเป็นสิ่งปลูกสร้างที่ติดอยู่บนดินให้เป็นพื้นที่ทางสังคมที่ยืดหยุ่นเพื่อตอบสนองต่อการบรรลุวัตถุประสงค์ในการจัดกิจกรรมให้เข้าถึงคนในเมืองที่มีความหลากหลายทางรสนิยมและมีข้อจำกัดทางเศรษฐกิจและสังคมที่แตกต่าง

ในส่วนของศาสนาอิสลามด้วยเช่นกัน ที่พยายามปรับตัวให้เข้ากับกระแสโลกาภิวัตน์ โดยเฉพาะชาวมุสลิมที่ไม่ได้อยู่ในกลุ่มประเทศตะวันออก ต้องพยายามคงอัตลักษณ์ของความเป็นมุสลิม โดยเฉพาะในดินแดนที่พวกเขาเป็นชนกลุ่มน้อย เช่น ในประเทศแถบยุโรป ศาสนาอิสลามจึง

ต้องจัดตั้งองค์กรและสร้างเครือข่ายชาวมุสลิมไปทั่วโลก “มัสยิด” ของศาสนาอิสลาม ก็มีการพัฒนาสร้างสรรค์โดยไม่ติดกับพื้นที่ เป็นมัสยิดเคลื่อนที่ได้ ซึ่งจะกล่าวถึงต่อไปในตัวอย่างกิจกรรมนวัตกรรม

นอกจากนี้ ยังมีกรณีของศาสนาฮินดูที่ต้องปรับตัวเพื่อการดำรงอยู่ของศาสนาในโลกตะวันตก เมื่อคนอินเดียต้องการถ่ายทอดประเพณีโบราณของศาสนาฮินดูไปสู่ที่ต่างๆของโลก จึงเสี่ยงไม่ได้ที่จะต้องเปลี่ยนหน้าที่การทำงานของวัดฮินดูในประเทศอื่นให้ต่างไปจากวัดในอินเดีย เนื่องจากปัจจัยทางภูมิศาสตร์ ภูมิอากาศ วัสดุอุปกรณ์ สำหรับประกอบพิธีบูชา ข้อจำกัดของแต่ละรัฐ การขาดแคลนสิ่งก่อสร้าง รวมถึงศาสนา วัฒนธรรม ประเพณี และวิถีปฏิบัติที่ต่างกันไปในแต่ละประเทศ ศาสนาฮินดูจึงต้อง ปรับเปลี่ยนให้สอดคล้องเข้ากับสภาพแวดล้อม โดยปรับวันเวลาการทำพิธีตามท้องถิ่นนั้นๆ

นอกจากแนวคิดหลักเรื่องความยืดหยุ่นของพื้นที่ และความไม่เป็นทางการมากเกินไปแล้ว ยังมีแนวคิดเรื่องการทำให้โบสถ์เป็นส่วนหนึ่งของชุมชน หรือให้ชุมชนรู้สึกเป็นเจ้าของ โดยเฉพาะในชุมชนเมืองที่คนต่างคนต่างอยู่ หรือมีปัญหาอาชญากรรม ปัญหาความยากจน เป็นต้น ในศาสนาคริสต์ได้นำแนวคิดนี้มาใช้โดยการวางตัวให้โบสถ์เป็น “เพื่อนบ้าน” ด้วยการผูกมิตรกับคนในชุมชน แทนที่จะเป็นผู้ที่คอยให้บริการ โบสถ์เข้ามามีบทบาทในการพัฒนาชุมชน โดยร่วมคิดวิเคราะห์กับชุมชน มองหาจุดแข็งในชุมชน เพื่อนำมาใช้ในการพัฒนาชุมชนอย่างยั่งยืนแทนที่จะหาจุดด้อยหรือหาสิ่งที่ขาดเติมเข้าไปในชุมชน ซึ่งจะทำให้ชุมชนตกเป็นฝ่ายรับและฝ่ายขอตลอดไป ไม่สามารถช่วยเหลือตัวเองได้ ผู้ที่ทำงานในโบสถ์ไม่ใช่มองเห็นแต่ปัญหาและความต้องการของคนในชุมชนเท่านั้น แต่ต้องมองให้เห็นถึงศักยภาพของชุมชนด้วย ให้พวกเขาจัดการตนเองได้ด้วยทรัพยากรที่มีอยู่ในชุมชน^๔

๕.๒.๒ ความคิดเห็นของประชาชนต่อการบริหารจัดการวัดให้เป็นศูนย์กลางชุมชน ตามวิสัยทัศน์เชิงนโยบายไทยแลนด์ ๔.๐ ในอำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี จำแนกเป็นรายด้าน

(๑) ด้านการบริหารบุคคล (Man)

จากการวิจัยครั้งนี้พบว่า การบริหารจัดการวัดให้เป็นศูนย์กลางชุมชน ตามวิสัยทัศน์เชิงนโยบายไทยแลนด์ ๔.๐ ในอำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี ด้านการบริหารบุคคล (Man) ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๓๒ แสดงให้เห็นว่าประชาชนส่วนใหญ่ในพื้นที่เห็นว่า การบริหารกำลังคนหรือที่เรียกกันในปัจจุบันว่า “การบริหารทรัพยากรมนุษย์” ของวัด โดยการจะใช้พุทธบริษัทอย่างไรให้เกิดประสิทธิภาพและมีประสิทธิผลมากที่สุด ภายใต้บริบทของวิสัยทัศน์เชิงนโยบายไทยแลนด์ ๔.๐ นั้นเป็นเรื่องที่สำคัญมาก โดยเฉพาะข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ มีการส่งเสริมให้พระภิกษุสามเณรได้รับการศึกษาในระดับที่เพิ่มขึ้น เช่น พระปริยัติธรรม นักธรรมศึกษา การศึกษาสายสามัญในระดับมัธยม ระดับอุดมศึกษา มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๖๙

^๔ John McKnight, **Low-income communities are not needy — they have assets. Faith & Leadership.** [Online] Retrieve from <https://www.faithandleadership.com/john-mcknight-low-income-communities-are-not-needy-they-have-assets> [2017, November 1]

ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระครูสุนันทกิจโกศล (สุวัฒน์ สุวทมน)“ ที่ได้วิจัยเรื่อง “บทบาทของเจ้าอาวาสต่อการพัฒนาวัดเป็นศูนย์กลางชุมชน ในอำเภอดอนพุด จังหวัดสระบุรี” ผลการวิจัยพบว่า ระดับบทบาทของเจ้าอาวาสต่อการพัฒนาวัดเป็นศูนย์กลางชุมชนในอำเภอดอนพุด จังหวัดสระบุรี ด้านศาสนบุคคล/บุคลากรโดยรวม อยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๐๗ โดยเฉพาะด้านการสนับสนุนส่งเสริมภิกษุ สามเณรภายในวัดให้มีการศึกษาในระดับสูง ๆ และการสนับสนุนหรือยกย่องบุคคลตัวอย่างให้เป็นที่ยอมรับของชุมชน อยู่ในระดับมากเช่นกัน

และสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระโชติ บติรัฐ^{๑๐} ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การบริหารงานของ พระสังฆาธิการในเขตการปกครองคณะสงฆ์ภาค ๔ เพื่อความมั่นคงแห่งพระพุทธศาสนา” ผลการวิจัยพบว่า ๑. สภาพการบริหารงานของพระสังฆาธิการในเขตการปกครองคณะสงฆ์ภาค ๔ ใน ๓ ด้านมีผลดังนี้ ในการบริหารคน มีการสร้างและการพัฒนาภาวะผู้นำบุคลากรทางพระพุทธศาสนาให้มีประสิทธิภาพ ในการบริหารงานภาระงาน มีการออกกฎระเบียบในการปกครองคณะสงฆ์ และกำหนดโทษที่ละเมิดกฎระเบียบที่วางไว้ และในการบริหารองค์การ มีการทำงานเป็นทีม ๒. ประสิทธิภาพการบริหารงานของพระสังฆาธิการในเขตการปกครองคณะสงฆ์ภาค ๔ ใน ๓ ด้าน มีผลดังนี้ ในการบริหารคน มีการดำเนินไปอย่างรวดเร็ว สนองต่องานมอบหมายให้ทำโดยใช้คนให้ตรงกับความรู้และความสามารถในการบริหารภาระงาน มุ่งบริหารอย่างประหยัด คุ่มค่าและสนองต่อความต้องการของผู้มาติดต่อ และในการบริหารองค์การ ได้เน้นในเรื่องสร้างศรัทธาเข้าวัดและปฏิบัติธรรมมากขึ้น ๓. ศักยภาพการบริหารงานของพระสังฆาธิการในเขตการปกครองคณะสงฆ์ภาค ๔ ใน ๓ ด้าน มีผลดังนี้ ในการบริหารคน มีการนำจุดเด่นของบุคลากรมาใช้ในการบริหารงาน และแก้ปัญหาจุดด้อยของบุคลากรในการบริหารงาน ในการบริหารภาระงาน มีการประยุกต์เทคโนโลยีเข้ามาช่วยในการบริหารงาน และในการบริหารองค์การ มีการจัดทำแผนงานหรือโครงการเพื่อพัฒนาองค์การอย่างต่อเนื่อง ๔. สำหรับแนวทางในการพัฒนาคน การบริหารภาระงาน และการบริหารองค์การของพระสังฆาธิการในเขตการปกครองคณะสงฆ์ภาค ๔ ใน ๓ ด้าน มีข้อเสนอแนะดังนี้ ควรมีวิธีการพัฒนาคนให้เก่ง มีความรู้ความสามารถ ให้มีความรู้ความเข้าใจหลักพระศาสนาที่ถูกต้องโดยวิธีการส่งเสริมให้พระสังฆาธิการมีการศึกษาและพัฒนาภาวะผู้นำ มีการพัฒนาสมรรถนะภาระงานด้านการบริหาร โดยอบรมให้พระสังฆาธิการให้เป็นผู้ดำเนินการพัฒนาจิตใจ จริยธรรมคุณธรรมและให้มีความรู้และทักษะในเรื่องการปรองดองกันไม่ให้พุทธศาสนิกชนเสื่อมศรัทธาในพระพุทธศาสนาและตั้งมั่นความเชื่อ ความเลื่อมใสในพระพุทธศาสนาอย่างยั่งยืนต่อไป

^๙พระครูสุนันทกิจโกศล (สุวัฒน์ สุวทมน) , “บทบาทของเจ้าอาวาสต่อการพัฒนาวัดเป็นศูนย์กลางชุมชนในอำเภอดอนพุด จังหวัดสระบุรี” รายงานวิจัย, วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัย มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ๒๕๕๕)

^{๑๐}พระโชติ บติรัฐ, “การบริหารงานของพระสังฆาธิการในเขตการปกครองคณะสงฆ์ภาค ๔ เพื่อความมั่นคงแห่งพระพุทธศาสนา”, วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรดุษฎีบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ในพระบรมราชูปถัมภ์, ๒๕๕๔).

และสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระวันชัย ธนวิโส (กัณหาภณฺญณะ)^{๑๑} ที่ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง "การสำรวจทัศนคติของนิสิตมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยที่มีต่อบทบาทของพระสงฆ์ในการพัฒนาการชนบท" ผลการวิจัย พบว่า ที่สำคัญ ๓ ประการ คือ ประการที่แรก ได้พบผลว่า ปัจจัยทางชีวสังคมที่มีความสัมพันธ์กับทัศนคติของนิสิตที่มีต่อบทบาทของพระสงฆ์ในการพัฒนาชนบท คือ การได้รับการสนับสนุน โดยที่นิสิตที่ได้รับการสนับสนุนสูง จะมีทัศนคติต่อบทบาทของพระสงฆ์ในการพัฒนาชนบทสูงกว่านิสิตที่ได้รับการสนับสนุนต่ำ ส่วนนิสิตที่มีอายุพรรษาสูงหรืออายุพรรษาดำ นิสิตชั้นปี ๔ หรือนิสิตปี ๑ และนิสิตที่ศึกษาอยู่ในคณะต่าง ๆ ทั้ง ๔ คณะ มีทัศนคติต่อบทบาทของพระสงฆ์ในการพัฒนาชนบทไม่แตกต่างกัน ประการที่สอง ได้พบผลว่า ปัจจัยทางจิต คือ ความเชื่ออำนาจในตน มีความสัมพันธ์กับทัศนคติของนิสิตที่มีต่อบทบาทของพระสงฆ์ในการพัฒนาชนบท โดยที่นิสิตที่มีความเชื่ออำนาจในตนสูง จะมีทัศนคติต่อบทบาทของพระสงฆ์ในการพัฒนาชนบท สูงกว่านิสิตที่มีความเชื่ออำนาจในตนต่ำ ส่วนเหตุผลเชิงจริยธรรมไม่มีความสัมพันธ์ใด ๆ และ ประการที่สาม ได้พบผลว่า ความเชื่อทางพระพุทธศาสนา คือ ความเชื่อในกฎแห่งกรรมและอิทธิบาท ๔ ทั้งสองมีความสัมพันธ์กับทัศนคติของนิสิตที่มีต่อบทบาทของพระสงฆ์ในการพัฒนาชนบท โดยที่นิสิตที่มีความเชื่อในกฎแห่งกรรมและอิทธิบาท ๔ สูง จะมีทัศนคติต่อบทบาทของพระสงฆ์ในการพัฒนาชนบท สูงกว่านิสิตที่มี ๒ ลักษณะดังกล่าวต่ำ

และสอดคล้องกับงานวิจัยของ องสรภณอนัมนพจน์ (พิสิษฐ เกียนบัว/ศรีวิชา)^{๑๒} ที่ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การพัฒนารูปแบบการบริหารที่มีประสิทธิภาพของคณะสงฆ์อนัมนิกายในประเทศไทย” ผลการวิจัยพบว่า ปัญหาและอุปสรรคของคณะสงฆ์อนัมนิกาย ได้แก่ ปัญหาการขาดแคลนบุคลากรและศาสนทายาทในการเผยแผ่ การอนุรักษ์ประเพณีวัฒนธรรม การบริหารกิจการด้านการปกครอง เป็นปัญหาสำคัญในการพัฒนาองค์การของคณะสงฆ์อนัมนิกายในภาพรวม คือ การขาดศาสนทายาท ไม่มีมาตรการแผนการและยุทธศาสตร์การบริหารจัดการที่รัดกุมและสอดคล้องกับสภาพสังคมในระยะยาว

และสอดคล้องกับงานวิจัยของ มนัส ภาคภูมิ และคณะ^{๑๓} ที่ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของเจ้าอาวาสในการพัฒนาวัดให้เป็นศูนย์กลางของชุมชน” ผลการวิจัยพบว่า กระบวนการบริหารของเจ้าอาวาสทุกรูป มีกระบวนการ "แบบธรรมาธิปไตย" กล่าวคือ เป็นการบริหารที่ทุกคนมีส่วนร่วมรับฟังความคิดเห็นในลักษณะการปรึกษาหารือโดยมุ่งประโยชน์ส่วนรวมเป็นที่ตั้งและปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของเจ้าอาวาสในการพัฒนาวัดให้เป็นศูนย์กลางชุมชน แบ่งเป็น ๒ ปัจจัย คือ ปัจจัยหลักหรือปัจจัยโดยตรงประกอบด้วย ความสามารถพิเศษ หรือคุณลักษณะเฉพาะ

^{๑๑} พระวันชัย ธนวิโส (กัณหาภณฺญณะ), "การสำรวจทัศนคติของนิสิตมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยที่มีต่อบทบาทของพระสงฆ์ในการพัฒนาการชนบท", วิทยานิพนธ์ปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต (พระพุทธศาสนา), (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๓).

^{๑๒} องสรภณอนัมนพจน์ (พิสิษฐ เกียนบัว/ศรีวิชา), “การพัฒนารูปแบบการบริหารที่มีประสิทธิภาพของคณะสงฆ์อนัมนิกายในประเทศไทย”, วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต, (สาขาวิชาพระพุทธศาสนา, บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๖).

^{๑๓} มนัส ภาคภูมิ และคณะ, “ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของเจ้าอาวาสในการพัฒนาวัดให้เป็นศูนย์กลางชุมชน”, รายงานการวิจัย, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์การศาสนา, ๒๕๔๐).

พิเศษของเจ้าอาวาส บุคลิกภาพ/ภาวะผู้นำเช่น ความมีมนุษยสัมพันธ์ ความซื่อสัตย์ การปฏิบัติตนในพระธรรมวินัย และกระบวนการบริหารและการทำงานอย่างเป็นระบบ อาทิ การจัดองค์กรการบริหารบุคลากร การติดตามงาน การบริหารการเงิน เป็นต้น และปัจจัยเสริมคือ ปัจจัยที่มีส่วนสนับสนุน ได้แก่ สภาพแวดล้อมท่าเลที่ตั้งบรรยากาศในวัดและการที่วัดมีลักษณะพิเศษเฉพาะเช่น เป็นโบราณสถานมีโบราณวัตถุทางศิลปวัฒนธรรม และอื่นๆ

และสอดคล้องกับงานวิจัยของ **เฉียบ ไทยยิ่ง** ที่ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของเจ้าอาวาสในการพัฒนาวัดให้เป็นศูนย์กลางของชุมชน กรณีศึกษา : ภาคเหนือและภาคตะวันออกเฉียงเหนือ” ผลการศึกษาพบว่า กระบวนการบริหารของเจ้าอาวาสทุกรูป มีกระบวนการแบบ “ธรรมาธิปไตย” กล่าวคือ เป็นการบริหารที่ทุกคนมีส่วนร่วมรับฟังความคิดเห็นซึ่งกันและกัน ในลักษณะของการปรึกษาหารือ โดยมุ่งประโยชน์ส่วนรวมและสังคมเป็นที่ตั้งและปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของเจ้าอาวาสในการพัฒนาวัดให้เป็นศูนย์กลางของชุมชนได้เป็นอย่างดี มี ๒ กลุ่ม คือ ๑. กลุ่มปัจจัยเสริม แบ่งย่อยออกเป็น ๓ ปัจจัย ได้แก่ ปัจจัยสิ่งแวดล้อมทางวัฒนธรรมและสถานที่สำคัญทางประวัติศาสตร์ ปัจจัยที่เป็นคุณสมบัติเฉพาะของบุคคลที่เกิดขึ้นในตัวบุคคลนั้น จากการอบรมสั่งสอนและการเลี้ยงดูตั้งแต่เล็กและปัจจัยด้านทำเลที่ตั้งของวัด ๒. กลุ่มปัจจัยหลักหรือปัจจัยด้านการบริหาร ปัจจัยด้านนี้เกิดจากการเรียนรู้ฝึกฝนและลงมือปฏิบัติของกรณีศึกษาแต่ละรูป จำแนกได้ ๗ ปัจจัยย่อยคือ ๑) ปัจจัยความชัดเจนในด้านวัตถุประสงค์ พบว่ากรณีศึกษาทุกรูปมีความชัดเจนในการปฏิบัติงานของตนเองและรู้ทิศทางงานของตนเอง ๒) ปัจจัยด้านความเข้าใจในการทำงาน ทำให้การมอบหมายงานเป็นไปด้วยดีและมีประสิทธิภาพ ๓) ปัจจัยด้านการวางแผนและการปฏิบัติงานอย่างมีระบบ แม้กรณีศึกษาเกือบทุกรูปไม่มีระบบการวางแผนที่เป็นลายลักษณ์อักษร แต่ทุกรูปก็มีความสามารถในการทำงานอย่างเป็นระบบโดยอาศัยพระธรรมวินัย ๔) ปัจจัยด้านความสามารถในการใช้คน เจ้าอาวาสทุกรูปที่เป็นกรณีศึกษา มีหลักและวิธีการใช้คนให้ถูกกับงานได้ทั้งคนและได้ทั้งงาน ๕) ปัจจัยด้านความเป็นผู้นำ เจ้าอาวาสทุกรูปมีภาวะผู้นำสูงมาก ภาวะผู้นำนี้เป็นผลมาจากศรัทธาเลื่อมใส ๖) ปัจจัยด้านความสามารถในการติดตามและการควบคุมงาน คือการใช้หลักอิทธิบาท ๔ คือ ฉันทะ วิริยะ จิตตะ และวิมังสา จึงทำให้งานดำเนินไปตามเป้าหมาย ๗) ปัจจัยการเอาใจใส่ด้านจารีตประเพณี มารยาทและกิจของสงฆ์ เจ้าอาวาสทุกรูปเป็นผู้ที่รักษากฎระเบียบตามพระธรรมวินัยและกฎหมายเคร่งครัดมาก ทุกรูปจึงเป็นพระสุปฏิปันโน ปฏิบัติดี ปฏิบัติงามและปฏิบัติชอบ^{๑๔}

และสอดคล้องกับงานวิจัยของ **Wells, Gillian**^{๑๕} ที่ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง The Answer Within - The Role of the Church in the Black Community: A Community Development Response to the Violence in Toronto. ผลการวิจัยพบว่า ที่นครโตรอนโต ประเทศแคนาดา ใน

^{๑๔}เฉียบ ไทยยิ่ง, “ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของเจ้าอาวาสในการพัฒนาวัดให้เป็นศูนย์กลางของชุมชนกรณีศึกษา :ภาคเหนือและภาคตะวันออกเฉียงเหนือ”, รายงานการวิจัย, (กรุงเทพมหานคร กองแผนงานกรมการศาสนา, ๒๕๔๑)

^{๑๕}Wells, Gillian, The Answer Within - The Role of the Church in the Black Community: A Community Development Response to the Violence in Toronto. (Renison College, University of Waterloo, 2006), p 1-5

ย่านชุมชนคนแอฟริกัน-อเมริกันหรือคนผิวดำที่มีปัญหาการใช้ความรุนแรงระหว่างกลุ่มวัยรุ่น อันเนื่องมาจากการเข้าถึงอาวุธปืนได้โดยง่าย ปัญหาการเหยียดสีผิว ปัญหาการว่างงาน ความยากจน การขาดโอกาสทางการศึกษาการตั้งครกในวัยเรียน เด็กเกิดมาไม่มีพ่อและไม่มีต้นแบบที่ดีให้ทำตาม มีแต่หัวหน้ากลุ่มอันธพาลที่ชักจูงให้ก่อเหตุอาชญากรรม ค้ายาเสพติด ฯลฯ ทำให้คนในชุมชนผู้ที่นับถือศาสนาคริสต์หลายกลุ่มในเมืองรวมตัวจัดกิจกรรมรูปแบบต่างๆ เพื่อแก้ปัญหาดังเช่น กลุ่ม Men United ที่เข้าไปสำรวจภายในชุมชนที่มีอัตราการฆาตกรรมสูง เพื่อพูดคุยกับเด็กวัยรุ่นชายที่ยืนเตร็ดเตร่อยู่ตามหัวมุมถนนอย่างไม่มีจุดหมายในชีวิต และแนะนำให้พวกเขาได้รู้จักกับผู้ที่ให้คำปรึกษาด้านอาชีพและผู้ที่ทำงานร่วมกับกลุ่มเยาวชนร่วมโครงการฝึกอบรมต่างๆ กลุ่ม The National Ten Point Leadership Foundation กำหนดวิสัยทัศน์เชิง ยุทธศาสตร์และสนับสนุนทรัพยากรทางการเงินให้กับโบสถ์คริสต์ของคนแอฟริกัน-อเมริกันเพื่อต่อต้าน ปัญหาความรุนแรงที่คนผิวดำกระทำต่อคนผิวดำด้วยกัน เพื่อช่วยเหลือดูแลกลุ่มเยาวชนที่มีการถูกทารุณ ถูกทอดทิ้ง ใช้ความรุนแรงข้างถนน ใช้สิ่งเสพติด ไม่ได้เรียนหนังสือ ตั้งครกในวัยเรียนถูกจับกุมขัง ว่างงานอย่างต่อเนื่อง ถูกคุกคามทางจิตวิญญาณ และไร้สิ้นซึ่งความหวังในอนาคต โดย ยุทธศาสตร์ที่สำคัญคือการ“อยู่”ในชุมชนด้วยการทำให้โบสถ์เป็นที่พึ่งแก่ชุมชนดังที่หัวหน้าแก๊งยาเสพติดเคยบอกกับบาทหลวงรูปหนึ่งไว้ว่า โบสถ์ไม่มีทางจะมาแทนที่แก๊งค์ได้ เพราะพวกเขาอยู่ในชุมชนและเป็นส่วนหนึ่งในชุมชนตลอดเวลา หากโบสถ์จะมาแทนที่แก๊งค์ โบสถ์จึงต้องอยู่อย่างเป็นส่วนหนึ่งในชุมชน หรือ กลุ่ม GTA Faith Alliance ซึ่งเป็นการร่วมมือกันระหว่างผู้นำโบสถ์ 40 แห่งจัดทำโครงการและกิจกรรมต่างๆ ให้กับนักเรียนหลังเลิกเรียนประมาณ 70 โครงการในโบสถ์ต่างๆ ของชุมชนที่มีความเสี่ยงเพื่อสร้างการมีส่วนร่วมและสร้างแรงบันดาลใจให้กับเด็กๆ โครงการของกลุ่มต่างๆข้างต้นได้ประสบความสำเร็จในการลดปัญหาอาชญากรรม ความรุนแรงได้ในระดับหนึ่ง เนื่องจากการทำงานเพื่อชุมชนของโบสถ์ ไม่ใช่การทำเพื่อเพิ่มจำนวนสมาชิกของโบสถ์ แต่ทำเพื่อการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้คนนอกโบสถ์โดยเฉพาะกับผู้ที่ย่อยโอกาส หรือผู้ที่ถูกกดขี่ทำให้พวกเขารู้สึกว่าโบสถ์เป็นส่วนหนึ่งของชุมชนและคนของโบสถ์ก็คือคนในชุมชนที่ต้องการแก้ปัญหาในชุมชนเอง แม้จะมีข้อถกเถียงว่าการปฏิบัติการทางสังคมนั้นไม่ใช่บทบาทของโบสถ์ แต่ก็ไม่สามารถปฏิเสธได้ว่า บทบาทหลักอย่างหนึ่งของโบสถ์ก็คือการส่งเสริมคุณค่าจริยธรรมและมาตรฐานทางศีลธรรมต่างๆ ภายในสถานการณ์ที่เหมาะสม โดยผู้นำทางศาสนากับผู้ที่ประกอบวิชาชีพต่างๆ สามารถทำงานร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพ

และสอดคล้องกับงานวิจัยของ Angell, Olav Helge^{๑๖} ที่ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง Church-Based Welfare Agency And Public Religion ผลการวิจัยพบว่า ในศาสนาคริสต์ โบสถ์มีเป้าหมายเพื่อรับใช้ผู้ด้อยโอกาสทางสังคมด้วยการจัดการกับปัญหาอย่างมีระบบ เสริมพลังให้กับกลุ่มคนชายขอบ ส่งเสริมให้ปัจเจกบุคคลเห็นคุณค่าของมนุษย์ ที่เมือง Drammen ในประเทศนอร์เวย์ โบสถ์ได้จัดตั้งองค์กร Church City Mission หรือ CCM มีบทบาทที่โดดเด่นนอกเหนือไปจากการทำงานเพื่อสังคม ด้วยการช่วยเหลือคนชายขอบอย่างผู้ที่ติดยาเสพติด ผู้นำขององค์กรได้เข้าไปเกี่ยวข้องกับการสร้างวาทกรรมใหม่ ในพื้นที่สาธารณะเพื่อ “ปกป้องคุณค่า” ความเป็นมนุษย์ของคนด้อยโอกาสแทนการกีดกันคนที่มีปัญหาในสังคมให้ตกขอบออกไป เช่น กรณีที่มีบทความในไป

^{๑๖} Angell, Olav Helge, Church-Based Welfare Agency And Public Religion. (Nordic Journal of Religion and Society Vol 20:2 ,2007), p.179 - 193.

หนังสือพิมพ์ได้กล่าวถึงการสร้างลานจัตุรัสประจำเมืองให้มีความปลอดภัย เพื่อให้ผู้ปกครองหลานไปทำกิจกรรมไม่ว่าจะในเวลากลางวันหรือกลางคืน จึงอยากให้มีการขับไล่ “คนชั้นต่ำ” อย่างผู้ติดยา ผู้ค้ายา ผู้สร้างปัญหา ฯลฯ ออกไปจากที่สาธารณะในเมืองให้หมด ซึ่งทาง CCM ได้ยื่นมือเข้ามาโดยผู้นำของ CCM ก็ได้ออกมาตอบโต้ด้วยการออกแถลงการณ์ในพื้นที่สาธารณะว่าการเรียกผู้อื่นว่าชนชั้นต่ำนั้นไม่สร้างสรรค์ เพราะจะนำไปสู่การตอกย้ำสถานะที่ไร้อำนาจ เช่น ในเมื่อฉันเป็นขยะ ฉันก็คงทำอะไรไม่ได้มากไปกว่าการเป็นขยะ เป็นต้น และจะทำให้ผู้ที่ถูกเรียกเช่นนั้นมีความเกลียดชังสังคมและผู้ที่มิชีวิตที่ดีกว่า การให้ออกาสและความไว้วางใจต่างหากที่จะนำไปสู่สร้างความเติบโตและความรับผิดชอบให้กับคนเหล่านี้ เมื่อมีการออกแถลงการณ์เช่นนี้ประกอบกับกลุ่ม CCM ก็มีผลงานที่โดดเด่นด้านการทำงานเพื่อสังคมในการช่วยเหลือบำบัดผู้ติดยาเสพติดประชาชนรวมทั้งหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นจึงให้ความสนใจ สุดท้ายบรรณาธิการหนังสือพิมพ์ที่กล่าวถึงการไล่คนชั้นต่ำออกไปจากเมืองจึงลาออก ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงเนื้อหาในหนังสือพิมพ์ฉบับอื่นๆตามมาด้วยโบสถ์จึงมีบทบาทเป็นผู้ปกป้องคุณค่าได้ด้วยทั้งการกระทำและคำพูดในพื้นที่สาธารณะ

(๒) ด้านการเงิน (Money)

จากการวิจัยครั้งนี้พบว่า การบริหารจัดการวัดให้เป็นศูนย์กลางชุมชน ตามวิสัยทัศน์เชิงนโยบายไทยแลนด์ ๔.๐ ในอำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี ด้านการเงิน (Money) ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๔๐ แสดงให้เห็นว่าประชาชนส่วนใหญ่ในพื้นที่เห็นว่า การบริหารเงินจะจัดสรรเงินอย่างไรให้ใช้จ่ายภายในกรอบของความพอดี ไม่ละเมิดพระธรรมวินัย ถูกต้อง โปร่งใสที่สุดและให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล ภายใต้บริบทของวิสัยทัศน์เชิงนโยบายไทยแลนด์ ๔.๐ นั้นเป็นเรื่องที่สำคัญมาก โดยเฉพาะข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ มีการวางตัวบริจาค และประชาสัมพันธ์ช่องทางการบริจาคผ่านสื่อวันตกรรม เพื่อนำจตุปัจจัยไปส่งเสริมกิจกรรมของวัด มีการจัดงานประจำปี เพื่อนำจตุปัจจัยไปส่งเสริมกิจกรรมของวัด การบริหารจัดการทางการเงิน โดยมีการจัดทำบัญชีการเงิน งบการเงิน เพื่อแสดงรายรับ รายจ่าย อย่างเป็นระบบ เป็นเรื่องที่ต่อมระมัดระวังและรอบคอบมาก และมีการให้ความร่วมมือตามแนวทาง "บวร : บ้าน วัด โรงเรียน" โดยไม่หวังสิ่งตอบแทน เช่น ฝ่าป่าการกุศล กิจกรรมไม่รับปัจจัย หรือการรวบรวมเงินปัจจัยเป็นกองกลางเพื่อช่วยงานสาธารณะกุศล

ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ นางสาวฐิติพร สะสม^{๑๗} ที่ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “ศึกษาระบบการบริหารและการจัดการวัดในพระพุทธศาสนา : กรณีศึกษาวัดพระธาตุแช่แห้ง อำเภอภูเพียง จังหวัดน่าน” ผลการวิจัยพบว่า ในด้านงานการเงิน/บัญชี งานการเงินบัญชี คือ งานที่สำคัญมากของแต่ละองค์กร หรือหน่วยงานแม้แต่ทางวัดเองก็ตาม มีวัดจำนวนไม่น้อยที่มีปัญหาเรื่องเงิน โดยท่านเจ้าอาวาสได้ตระหนักดีถึงเรื่องนี้ ท่านจะไม่เข้ามายุ่งเกี่ยวกับเงินของวัด วัดพระธาตุแช่แห้งได้จัดให้มีเจ้าหน้าที่ฝ่ายการเงินบัญชี เป็นผู้รับผิดชอบร่วมกับไวยาวัจกรฝ่ายการเงิน-บัญชี เป็นผู้ดูแลแทน มีการแต่งตั้งคณะกรรมการฝ่ายการเงินบัญชีเพื่อการตรวจสอบและแต่ทุกเดือนจะต้องสรุปรายรับ รายจ่าย เสนอต่อเจ้าอาวาสวัด ซึ่งในการเปิดนับดับบริจาคของวัดจะต้องมี คณะกรรมการ และพระภิกษุ

^{๑๗} นางสาว ฐิติพร สะสม, “ศึกษาระบบการบริหารและการจัดการวัดในพระพุทธศาสนา : กรณีศึกษา วัดพระธาตุแช่แห้ง อำเภอภูเพียง จังหวัดน่าน” , วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๓).

สามเณร เจ้าหน้าที่ได้รับแต่งตั้งเข้ามามีส่วนร่วมในการรับรู้ในระบบการบริหารงานการเงินบัญชีของวัดด้วยเสมอซึ่งทางวัดจะมีเจ้าหน้าที่ในการดำเนินเรื่องฝาก-ถอนกับธนาคาร และมีคณะกรรมการที่มีอำนาจในการเบิกถอนเงินในแต่ละบัญชี เพื่อให้เกิดความโปร่งใสต่อการบริหารงานการเงิน / บัญชีของวัด

และสอดคล้องกับงานวิจัยของ **สุญาดา สุนทรสารทูล**^{๑๘} ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “รูปแบบความร่วมมือของบ้าน วัด โรงเรียนและชุมชน ในการสร้างภูมิคุ้มกันทางวัฒนธรรมแก่เด็กและเยาวชนในเขตปริมณฑลกรุงเทพมหานคร” ผลการวิจัย พบว่า มี ๔ รูปแบบ ได้แก่ ๑) สร้างครอบครัวต้นแบบที่มีภูมิคุ้มกันทางวัฒนธรรมที่ดีมาเป็นต้นแบบ และขยายผลโดยการจัดกิจกรรมร่วมกับครอบครัวที่เข้าร่วมโครงการ และมีการขยายผลไปสู่ชุมชนใกล้เคียง ๒) สถานศึกษาจัดทำหลักสูตรการเรียนรู้วัฒนธรรมชุมชนเกี่ยวกับหลักแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง โดยใช้ความร่วมมือระหว่าง บ้าน วัดโรงเรียน ชุมชน ภาครัฐรวมถึงภาคเอกชน เริ่มตั้งแต่ การวางแผน การปฏิบัติการ การตรวจสอบการดำเนินการให้เหมาะสม รวมถึงการประเมินผล ๓) จัดทำพื้นที่ชุมชนให้มีมูลค่าเพิ่มทางสังคม โดยชุมชนจัดตั้งศูนย์คอมพิวเตอร์พร้อมทั้งมีครูอาสาสมัครในพื้นที่คอยดูแลและให้คำแนะนำ ๔) ภาครัฐเป็นแกนกลางในการเชิญชวนภาคเอกชนเข้ามามีบทบาทในการสนับสนุนงบประมาณการจัดกิจกรรมความร่วมมือระหว่าง บ้าน วัด โรงเรียนและชุมชน พร้อมทั้งจัดทำโครงการเพื่อนำครอบครัวต้นแบบไปประชาสัมพันธ์และมีการขยายผลโดยพาครอบครัวต้นแบบไปศึกษาดูงานหลักแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง

และสอดคล้องกับงานวิจัยของ **ณดา จันทรสม**^{๑๙} ที่ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การบริหารการเงินของวัดในประเทศไทย” ผลการวิจัยพบว่า วัดมีบทบาทสำคัญต่อสังคมไทยมาแต่อดีตเป็นเวลายาวนาน ความผูกพันกับวัดเกี่ยวข้องกับบุคคล ชุมชน และสังคมมีความสัมพันธ์กันตั้งแต่ช่วงวัยแรกและช่วงสุดท้ายของชีวิต กิจกรรมภายในวัดมีความหลากหลาย ตั้งแต่เพียงเป็นสถานที่พำนักของพระภิกษุสงฆ์ ให้พุทธศาสนิกชนเข้ามาทำบุญและประกอบศาสนกิจต่างๆ จนถึงการเป็นแหล่งท่องเที่ยว แหล่งนันทนาการ ศูนย์กลางการเรียนรู้ การพัฒนา การสนับสนุนกิจกรรมต่างๆ ของชุมชน กิจกรรมที่มีการดำเนินการในวัดมีความหลากหลาย ได้แก่ การทำบุญ ทำทาน ในรูปแบบต่างๆ การประกอบพิธีกรรมทางศาสนา งานศพ งานบวช งานแต่งงาน งานวันเกิด ฯลฯ การเข้าหาวัดอุ้มงคล การจัดงานนันทนาการในรูปแบบต่างๆ (งานวัด) เป็นต้น นอกจากนั้นแล้ว พุทธศาสนิกชนชาวไทยมีบทบาทในการเข้าไปร่วมในการพัฒนาอุปถัมภ์ และบำรุงรักษาวัดในรูปแบบต่างๆ แต่ที่นิยมทำกันอย่างมาก โดยเฉพาะในยุคที่ความเจริญก้าวหน้าทางเศรษฐกิจได้ทำให้วิถีชีวิตของคนมีความเร่งรีบมากขึ้น คือ การบริจาค ซึ่งมักจะเป็นการบริจาคในรูปของเงินเป็นหลัก โดยพุทธศาสนิกชนทั้งหลายถือการบริจาคทรัพย์เป็นการทำบุญและทำนุบำรุงพระพุทธศาสนา

^{๑๘}สุญาดา สุนทรสารทูล, “รูปแบบความร่วมมือของบ้าน วัด โรงเรียนและชุมชน ในการสร้างภูมิคุ้มกันทางวัฒนธรรมแก่เด็กและเยาวชนในเขตปริมณฑลกรุงเทพมหานคร”, วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต, (สาขาวิชาวัฒนธรรมศาสตร์:มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, ๒๕๕๒).

^{๑๙}ณดา จันทรสม, “การบริหารการเงินของวัดในประเทศไทย”, รายงานวิจัย, (คณะพัฒนาการเศรษฐกิจ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, ๒๕๕๕).

(๓) ด้านวัสดุอุปกรณ์ (Materials)

จากการวิจัยครั้งนี้พบว่า การบริหารจัดการวัดให้เป็นศูนย์กลางชุมชน ตามวิสัยทัศน์เชิงนโยบายไทยแลนด์ ๔.๐ ในอำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี ด้านวัสดุอุปกรณ์ (Materials) ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๔๓ แสดงให้เห็นว่าประชาชนส่วนใหญ่ในพื้นที่เห็นว่า การบริหารศาสนสถาน วัสดุอุปกรณ์ในการดำเนินงาน จะทำอย่างไรให้สิ้นเปลืองน้อยที่สุด ขำรุดน้อยที่สุด หรือเกิดประโยชน์สูงสุด ภายใต้บริบทของวิสัยทัศน์เชิงนโยบายไทยแลนด์ ๔.๐ นั้นเป็นเรื่องที่สำคัญมาก โดยเฉพาะข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ บริเวณวัดมีสิ่งจำเป็น/เหมาะสม เพื่อส่งเสริมความสะดวก เช่น ป้ายชื่อวัด แผ่นผังวัด ป้ายเผยแพร่กิจกรรม ข้อมูลข่าวสาร ป้ายประวัติวัดโดยย่อ ป้ายนิเทศข้อมูล สมุดเยี่ยม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๖๘

ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระครูวิสุทธิธานันท์คุณ (ครุฑธา)^{๒๐} ที่ได้วิจัยเรื่อง “การบริหารจัดการวัดเขาช่องพราน จังหวัดราชบุรี” ผลการวิจัยพบว่า ในด้านการสาธารณูปการ จากการศึกษา พบว่า ความคิดเห็นของประชาชนชนต่อการบริหารจัดการวัดเขาช่องพราน จังหวัดราชบุรี ส่วนใหญ่อยู่ในระดับมาก โดยเฉพาะการพัฒนาบริเวณวัดให้มีความสงบร่มรื่นสะอาด มีป้ายบอกสถานที่ต่าง ๆ และมีระบบการรักษาความปลอดภัยในวัด มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ข้อค้นพบดังกล่าวแสดงให้เห็นว่า ผู้บริหารวัดเขาช่องพรานให้ความสำคัญต่องานสาธารณูปการของวัดเป็นอย่างมาก โดยเน้นความสงบร่มรื่น ความสะอาด และความปลอดภัยเป็นหลัก ตามความคิดเห็นของประชาชน ถือได้ว่า โดยรวมการบริหารจัดการวัดเขาช่องพราน ในด้านการสาธารณูปการทั้ง ๕ งานอยู่ในระดับที่มีความคิดเห็นมาก

และสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุรสิทธิ์ ไกรสิน^{๒๑} ที่ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “วัดร้างในภาคอีสาน : การศึกษาวิฤติ แนวทางการฟื้นฟูและพัฒนาวัดร้าง โดยการมีส่วนร่วมของชุมชน” ผลจากการวิจัยพบว่า ประวัติความเป็นมาของวัดร้างในภาคอีสาน ในแต่ละพื้นที่ที่ทำการวิจัย แต่ละวัดล้วนตั้งขึ้นพร้อมกับการตั้งบ้านเรือนและการสร้างชุมชนบางแห่งเมื่อชุมชนขยายเพิ่มมากขึ้น ทำให้เนื้อที่ภายในวัดคับแคบลง ซึ่งชุมชนถือว่าวัดเป็นสถานที่อันศักดิ์สิทธิ์เป็นศูนย์รวมทางจิตใจของประชาชนในชุมชนมาทุกยุคทุกสมัย ถ้าสถานที่ไม่เหมาะสมก็ต้องย้ายหรือไปสร้างวัดใหม่จึงทำให้วัดเก่าร้างไป ส่วนวัดที่มีสถานที่เหมาะสมอยู่แล้วแต่เนื่องจากสภาพเศรษฐกิจของชุมชนไม่ดี รวมไปถึงข้อวัตรปฏิบัติของพระสงฆ์ไม่เหมาะสม ทำให้วัดไม่มีพระจำพรรษาเป็นเหตุให้วัดร้างไปในที่สุด ด้านวิฤติที่นำไปสู่การเกิดวัดร้างในภาคอีสาน เกิดจากกรณีดังต่อไปนี้คือ การแตกแยกความสามัคคีของคนในหมู่บ้าน เศรษฐกิจของชุมชนตกต่ำ ไม่มีผู้บวชสืบทอดศาสนาทางพุทธศาสนา ความขัดแย้งระหว่างพระภิกษุด้วยกัน ชาวบ้านขาดความศรัทธาในตัวพระสงฆ์ เนื้อที่ตั้งวัดมีไม่มากพอที่จะพัฒนาในด้านเสนาสนะและสิ่งปลูกสร้างต่างๆ และความเชื่อของชาวบ้านในเรื่องอำนาจของสิ่งเหนือธรรมชาติ วัดตั้งอยู่กลางหมู่บ้านและพื้นที่ต่ำกว่าบ้านของชาวบ้านเวลาฝนตกน้ำในหมู่บ้านจะไหลไปท่วมวัดซึ่งมี

^{๒๐} พระครูวิสุทธิธานันท์คุณ (ครุฑธา), “การบริหารจัดการวัดเขาช่องพราน จังหวัดราชบุรี”, วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๔).

^{๒๑} สุรสิทธิ์ ไกรสิน, “วัดร้างในภาคอีสาน : การศึกษาวิฤติ แนวทางการฟื้นฟูและพัฒนาวัดร้างโดยการมีส่วนร่วมของชุมชน”, วิทยานิพนธ์ดุขฎิบัณฑิต, (สาขาวิชาวัฒนธรรมศาสตร์ : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, ๒๕๕๒)

พื้นที่ต่ำ ก่อให้เกิดความเดือนร้อนแก่ชาวบ้านได้ สาเหตุที่นำไปสู่การเกิดวัดร้างภาคอีสานได้แก่ การแตกแยกความสามัคคีของคนในชุมชนขาดศาสนทายาททางพุทธศาสนา ชาวบ้านขาดความเลื่อมใสในตัวพระสงฆ์ ส่วนแนวทางในการฟื้นฟูและพัฒนาวัดร้างนั้นสามารถทำได้โดยความร่วมมือระหว่างบ้าน วัด และโรงเรียน ด้วยการมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นสำคัญ เพื่อให้วัดเป็นศูนย์ของกิจกรรมที่เป็นประโยชน์แก่ชุมชน

และสอดคล้องกับงานวิจัยของ Langille, Justin; Smith, Robyn^{๒๒} ที่ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “Mission Impossible” ผลการวิจัยพบว่า ศาสนาคริสต์ พยายามทำให้โบสถ์เป็นพื้นที่ทางสังคมที่เข้าถึงได้ง่ายและรองรับกิจกรรมต่างๆที่สามารถเผยแผ่หลักศาสนาได้ไปพร้อมๆกัน เช่น ที่เมืองแวนคูเวอร์ ประเทศแคนาดา ซึ่งมีปัญหาเรื่องค่าสิ่งปลูกสร้างที่ ราคาแพง จนการสร้างโบสถ์กลายเป็นอุปสรรคสำคัญต่อการจัดหาสถานที่ ในการเผยแผ่คำสอนและจัดพิธีทางศาสนา จึงได้ปรับเปลี่ยนไปใช้โรงภาพยนตร์ศูนย์ชุมชนหรือกระทั่งห้องออกกำลังกายของโรงเรียนแทนโดยนำเอาไม้กางเขนมาตั้งใต้หีบงาสบเกตบอลและเรียงเก้าอี้พับได้เป็นแถวจนเต็มพื้นที่สนามบาสเก็ตบอลเพื่อจัดทำพิธีทางศาสนาแทนการสร้างโบสถ์ขึ้น

และสอดคล้องกับงานวิจัยของ McDaniel, Mike^{๒๓} ที่ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “Case Studies of Selected Missional Churches That Examine Strategies Used to Engage the Unchurched in Post-Christendom Context” ผลการวิจัยพบว่า ที่ประเทศสหรัฐอเมริกา มีการเสนอให้ใช้สถานที่ที่มีบรรยากาศผ่อนคลายไม่เป็นทางการจนเกินไป สำหรับการพูดคุยและทำกิจกรรมทางศาสนา ร่วมกับเพื่อนและ/หรือกับคนแปลกหน้าที่เพิ่งเจอกัน เช่น ที่สวนสาธารณะ ศูนย์ชุมชน ห้องออกกำลังกายหรือสนามกอล์ฟ เป็นต้น ในบางเมืองที่มีขนาดใหญ่ มีโบสถ์กระจายตัวในที่ห่างไกลกันและมีการจราจรที่คับคั่ง กระทั่งผู้ที่อยู่อาศัยในเมืองนั้นเดินทางไปโบสถ์ยากลำบากจึงได้มีการตั้งโบสถ์ขนาดเล็ก(multisite) คล้ายสาขาของธนาคารกระจาย ตามชุมชนต่างๆในตัวเมืองที่มีประชากรอาศัยอยู่อย่างหนาแน่นโดยยังคงซื้อหลักการและการบริหารแบบรวมศูนย์โดยโบสถ์หลัก เพื่อควบคุมหลักการของโบสถ์ให้เป็นไปในทางเดียวกัน ในขณะที่รูปแบบการสอนอาจต่างกันไปตามบุคลิกลักษณะของบาทหลวงประจำโบสถ์ย่อยแต่ละแห่งได้ สิ่งนี้ช่วยให้ผู้คนสามารถเข้าถึงโบสถ์และการให้บริการทางศาสนาได้มากขึ้น

และสอดคล้องกับงานวิจัยของ Chartres, Richard^{๒๔} ที่ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “Church Buildings and the Community. Cathedral Communications Limited.” ในประเทศอังกฤษ ซึ่งมีโบสถ์ขนาดใหญ่อันเป็นโบราณสถานจำนวนมาก จำเป็นต้องได้รับการปรับปรุงซ่อมแซมซึ่งมี

^{๒๒} Langille, Justin; Smith, Robyn, *Mission Impossible*. (Walrus, Vol. 9 (5), 2012), p.20-22.

^{๒๓} McDaniel, Mike, *Case Studies of Selected Missional Churches That Examine Strategies Used to Engage the Unchurched in Post-Christendom Context*. Dallas Theological Seminary.

^{๒๔} Chartres, Richard, *Church Buildings and the Community. Cathedral Communications Limited*. [Online] Retrieved from <http://www.buildingconservation.com/articles/churchbuildings/churchbuildings.htm> [2017, November 1]

ค่าใช้จ่ายมหาศาล ในบางพื้นที่ ชนบทของอังกฤษโบสถ์มีจำนวนมากกว่าที่บริการไปรษณีย์เสียอีก ดังนั้นเพื่อให้ได้รับการสนับสนุนทางการเงินจากรัฐบาล โบสถ์ต้องปรับตัวให้เป็นมากกว่าพื้นที่ในการบูชาพระเจ้า พื้นที่ประกอบพิธีกรรมหรือพื้นที่อนุรักษ์ทางมรดกทางวัฒนธรรมที่ปิดตาย โดยได้ปรับปรุงอาคารของโบสถ์ให้สามารถรองรับการให้บริการสาธารณะได้ไม่ว่าจะเป็นการให้บริการกลุ่มคนชราที่อยู่อย่างโดดเดี่ยว กลุ่มคนไร้บ้าน หรือกลุ่มเยาวชน ด้วยการจัดเป็น ร้านอาหารเล็กๆ สำหรับชุมชนเป็น สถานที่จัดแสดงดนตรี ที่จัดแสดงสินค้า เป็นสถานที่จัดงานสาธารณะ สถานที่ฝึกใช้เทคโนโลยีสื่อสาร หรือเป็นที่ สำหรับกลุ่มกิจกรรมหลังเลิกเรียนของนักเรียน ซึ่งปัจจุบันโบสถ์กำลังกลายเป็นสถานที่ให้บริการสิ่งจำเป็นเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ ไม่ว่าจะเป็นไปรษณีย์ ร้านค้าในชุมชน กระทั่งเป็นสถานที่ให้การรักษาด้วยวิธีการผ่าตัดและเป็นสถานีดารวจด้วย ภายใต้แนวความคิดที่ว่าคนที่คนทั่วไปสามารถเดินเข้า“โบสถ์” ได้อย่างสบายใจก็เพียงพอแล้วที่จะทำให้คนเห็นค่าของการมีโบสถ์และมีส่วนในการดูแลสถานที่ด้วย

และสอดคล้องกับงานวิจัยของ **Williams, Theatrtrice.** ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง The Role of the Church in Community Development: Two Cases Studies ผลการวิจัยพบว่า ศาสนาคริสต์มีการปรับตัวในเชิงรุกกับคนในพื้นที่ โดยโบสถ์ที่ตั้งอยู่ในชุมชนที่มีปัญหาอาชญากรรม การใช้ความรุนแรง ความยากจน หรือเป็นชุมชนที่คนไม่ค่อยเข้าโบสถ์ บางแห่งได้ทำการสำรวจหาสาเหตุและปัจจัยเพื่อนำข้อมูลความรู้ที่ได้มาจัดกิจกรรมที่เหมาะสมแก่ความต้องการของคนในชุมชนที่โบสถ์นั้นตั้งอยู่ บางแห่งก็ออกไปพูดคุยกับคนในพื้นที่เพื่อเรียนรู้ปัญหาและนำมาจัดกิจกรรมที่นอกจากจะช่วยบรรเทาปัญหาในชุมชนแล้ว ยังช่วยส่งเสริมบทบาทของโบสถ์ในชุมชนนั้นๆด้วย กิจกรรมเหล่านี้จึงมีลักษณะเป็นกิจกรรมที่เป็นบริการสาธารณะหรือเป็นสวัสดิการทางสังคม ทั้งที่เสริมเพิ่มเติมจากบริการและสวัสดิการที่รัฐมีให้ ที่เป็นการทดแทนบริการและสวัสดิการที่รัฐไม่มีให้ ยกตัวอย่าง เช่น ที่เมืองมิเนโซตา ประเทศสหรัฐอเมริกา ในย่านคนผิวดำที่มีบาทหลวงเป็นคนผิวดำประจำโบสถ์ พบว่าไม่มีคนมาเข้าโบสถ์ทั้งๆที่คนผิวดำโดยทั่วไปมีความเคร่งศาสนามากกว่าคนผิวดำทางโบสถ์ได้ทำแบบสอบถามเพื่อศึกษาถึงสาเหตุที่เป็นอุปสรรคต่อการเข้าโบสถ์ของคนในชุมชนแล้วพบว่าคนในชุมชนโดยทั่วไปไม่รู้สึกว่าโบสถ์เป็นของพวกเขา พวกเขาารู้สึกว่าโบสถ์ควรตั้งขึ้นมาเพื่อให้คนในชุมชนได้เข้าไปทำงานรับใช้ให้บริการคนในชุมชนด้วยตนเอง ไม่ใช่มีคนจากภายนอกมารับใช้คนในชุมชน นอกจากนั้นยังพบว่าประเด็นเรื่องการศึกษา การหยุดคดีอาชญากรรม และการจ้างงาน คือสิ่งที่คนในชุมชนต้องการมากที่สุด โบสถ์จึงเริ่มโครงการให้ทุนการศึกษา โดยได้รับเงินสนับสนุนจากองค์กรธุรกิจที่ต้องการช่วยเหลือสังคม นอกจากนั้นยังมีโครงการที่อยู่อาศัย และให้การอบรมเกี่ยวกับทักษะในการก่อสร้าง และจ้างงานคนในชุมชนเพื่อทำการปรับปรุงพาร์ตเมนต์และอาคารที่รกร้างในชุมชนที่โบสถ์ซื้อไว้ด้วยเงิน ที่ได้รับการสนับสนุนจากองค์การ World Vision (ซึ่งเป็นองค์กรของคริสต์ศาสนิกชนที่ทำงานเพื่อบรรเทาปัญหาด้านมนุษยธรรมทั่วโลก) เมื่อปรับปรุงให้เป็อาคารที่อยู่อาศัยที่ดีเรียบร้อยแล้ว ทางโบสถ์ได้จัดสรรให้คนในชุมชนได้ซื้อหรือเช่าอยู่ในราคาไม่แพงเพื่อไม่ให้นายหน้าค้าที่ดินมากว้านซื้อเพื่อขายต่อในราคาที่คนในชุมชนซื้อหรือเช่าอยู่ไม่ได้ ซึ่งนอกจากจะป้องกันไม่ให้ชุมชนต้อง

แตกสลายจากปัญหาการไม่มีที่อยู่อาศัยและการย้ายออกจากชุมชนแล้วยังเป็นการสร้างอาชีพสร้างรายได้และสร้างทักษะในการประกอบอาชีพให้คนในชุมชนอีกด้วย^{๒๕}

(๔) ด้านการจัดการ (Management)

จากการวิจัยครั้งนี้พบว่า การบริหารจัดการวัดให้เป็นศูนย์กลางชุมชน ตามวิสัยทัศน์เชิงนโยบายไทยแลนด์ ๔.๐ ในอำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี ด้านการจัดการ (Management) ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๕๑ แสดงให้เห็นว่าประชาชนส่วนใหญ่ในพื้นที่เห็นว่า กระบวนการจัดการบริหารควบคุมเพื่อให้งานทั้งหมดเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และเกิดประสิทธิผลอย่างเต็มที่ ภายใต้บริบทของวิสัยทัศน์เชิงนโยบายไทยแลนด์ ๔.๐ นั้นเป็นเรื่องที่สำคัญมาก โดยเฉพาะข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ มีการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมประเพณีไทย/วัฒนธรรมท้องถิ่น/ชาติพันธุ์ เช่น ทำบุญตักบาตร การแสดงธรรมเทศนา การปฏิบัติธรรม สงกรานต์ ลอยกระทง กิจกรรมส่งเสริมวัฒนธรรม และการจัดนิทรรศการเผยแพร่ความรู้ที่เกี่ยวข้องกับประเพณีไทย/ท้องถิ่น/ชาติพันธุ์ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๘๑

ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระครูบรรพตพัฒนคุณ ธนวุฒโก (ไขแก้ว)^{๒๖} ที่ได้วิจัยเรื่อง “ปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพในการบริหารจัดการวัดที่มีผลต่อสังคม กรณีศึกษาวัดเขาอติสุกโธ อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์” จากการศึกษา พบว่า พุทธศาสนิกชนมีความเห็นโดยภาพรวมทั้งหมดอยู่ในระดับมาก ในปัจจัยทั้ง ๖ ด้านที่มีผลต่อการบริหารจัดการวัดต่อสังคม คือ การบริหารจัดการองค์การภายในวัด การวางแผนงานภายในวัดเพื่อสังคม การบริหารบุคลากรภายในวัดเพื่อสังคม การบริหารทรัพยากรภายในวัดเพื่อสังคม การสั่งการภายในวัดเพื่อสังคม การควบคุมภายในวัดเพื่อสังคม

และสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระมหาอำพล กตทิโป^{๒๗} ที่ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “บทบาทพระสงฆ์ในการสืบสานวัฒนธรรมไทยรามัญในจังหวัดสมุทรสาคร” ผลการวิจัยพบว่า ๑. ระดับความคิดเห็นของชาวไทยรามัญที่มีต่อบทบาทของพระสงฆ์ในการสืบสานวัฒนธรรมไทยรามัญในจังหวัดสมุทรสาคร พบว่า ประชาชนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทของพระสงฆ์ในการสืบสานวัฒนธรรมไทยรามัญ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ๒. การวิเคราะห์เปรียบเทียบความคิดเห็นของชาวไทยรามัญที่มีต่อบทบาทของพระสงฆ์ในการสืบสานวัฒนธรรมไทยรามัญในจังหวัดสมุทรสาคร โดยจำแนกตามสถานภาพส่วนบุคคล โดยภาพรวม ประชาชนชาวไทยรามัญที่มี เพศ สถานภาพ วุฒิการศึกษา อาชีพ ที่ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อบทบาทของพระสงฆ์ในการสืบสานวัฒนธรรมไทยรามัญในจังหวัดสมุทรสาคร ไม่แตกต่างกัน ซึ่งปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้ ส่วนประชาชนชาวไทยรามัญที่มี อายุ รายได้

^{๒๕} Williams, Theartrice, The Role of the Church in Community Development: Two Cases Studies, Hubert H. Humphrey Institutes of Public Affairs, (University of Minnesota, Minneapolis, 1992), p. 1-8.

^{๒๖} พระครูบรรพตพัฒนคุณ ธนวุฒโก (ไขแก้ว) , “ปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพในการบริหารจัดการวัดที่มีผลต่อสังคม กรณีศึกษาวัดเขาอติสุกโธ อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์” , วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๔).

^{๒๗} พระมหาอำพล กตทิโป ที่ได้วิจัยเรื่อง “บทบาทพระสงฆ์ในการสืบสานวัฒนธรรมไทยรามัญในจังหวัดสมุทรสาคร” , วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๖).

ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อบทบาทของพระสงฆ์ในการสืบสานวัฒนธรรมไทยรามัญในจังหวัดสมุทรสาคร ที่ต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ ซึ่งยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้ ๓. ปัญหาเกี่ยวกับบทบาทของพระสงฆ์ในการสืบสานวัฒนธรรมไทยรามัญในจังหวัดสมุทรสาคร คือ ควรส่งเสริมให้มีการใช้ภาษามอญในการสื่อสารชีวิตประจำวัน ไม่ค่อยมีคนไทยชาวรามัญ ได้ใช้งานมาก และพระสงฆ์ไม่ค่อยมีบทบาทหรือส่วนร่วมในการส่งเสริมวิถีชีวิตความเป็นอยู่แบบไทยรามัญ ผลการสัมภาษณ์ พบว่า พระสงฆ์มีความสำคัญเกี่ยวกับบทบาทพระสงฆ์ในการสืบสานวัฒนธรรมของชาวไทยรามัญ ซึ่งพระสงฆ์เป็นต้นแบบในการอนุรักษ์ภาษา ขนบธรรมเนียม ประเพณีและวัฒนธรรม ความเชื่อเกี่ยวกับศาสนา และวิถีชีวิตความเป็นอยู่ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับบทบาทของพระสงฆ์ในการสืบสานวัฒนธรรมไทยรามัญในจังหวัดสมุทรสาคร คือ ควรส่งเสริมให้มีการใช้ภาษามอญให้แก่คนไทยชาวรามัญ และพระสงฆ์ควรมีบทบาทหรือส่วนร่วมในการส่งเสริมวิถีชีวิตความเป็นอยู่แบบไทย-รามัญ

และสอดคล้องกับงานวิจัยของ **พระมหาสหัส ฐิตสาโร**^{๒๘} ที่ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การบริหารองค์การคณะสงฆ์” ผลการวิจัยพบว่าการบริหารงานบุคคลในองค์การคณะสงฆ์ การแต่งตั้งและถอดถอนเป็นอำนาจหน้าที่ของบริหารชั้นตอนหรือผู้บริหารที่สูงกว่า ยังขาดการบริหารอย่างเป็นระบบและมีการพัฒนาไม่ทันกับการเปลี่ยนแปลง แต่การมอบอำนาจในการตัดสินใจยังขึ้นอยู่กับผู้บริหารที่มีลำดับชั้นสูงกว่า การจัดการบริหารในแต่ละวัดยังไม่เด่นชัด รวมทั้งการบริหารจัดการกิจการคณะสงฆ์ในระดับต่างๆ ตั้งแต่ระดับภาค จนถึงระดับวัด การปกครองมีการรวมศูนย์ และเป็นไปในการสั่งการจากบนลงล่าง การศึกษาของวัดและของคณะสงฆ์โดยรวมขาดระบบบริหารจัดการที่ดีและไม่เป็นระบบ การเผยแผ่ยังเป็นรูปแบบเดิมและขาดการปรับให้สอดคล้องกับยุคสมัย การบริหารงานสาธารณูปการ ขาดระบบแบบแผนที่ชัดเจน ขาดระบบการจัดการที่ดี การศึกษาสงเคราะห์ขาดการกำหนดรูปแบบการให้การสงเคราะห์ที่ดีและไม่เป็นระบบและด้านการสาธารณสงเคราะห์มีรูปแบบและระบบที่ดีต่อการให้การอนุเคราะห์แก่ประชาชน

และสอดคล้องกับงานวิจัยของ **สุดใจ สะอาดยิ่ง**^{๒๙} ที่ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “รูปแบบการพัฒนาวัดเป็นศูนย์กลางการแก้ไขปัญหาของประชาชนในระดับหมู่บ้าน จังหวัดสุรินทร์” ผลการวิจัยพบว่า ๑) สภาพการดำเนินงานของวัดที่เป็นวัดเป็นศูนย์กลางการแก้ไขปัญหาของประชาชนในหมู่บ้านพบว่า ประชาชนต้องการให้วัดเป็นศูนย์กลางการแก้ไขปัญหาของประชาชน วัดยังเป็นศูนย์รวมจิตใจของประชาชน เป็นสถานประกอบพิธีกรรมและงานประเพณีวัฒนธรรม วัดขาดความพร้อมที่จะเป็นศูนย์กลางการแก้ไขปัญหาของประชาชน เช่นด้านอาคารสถานที่สภาพแวดล้อม สิ่งอำนวยความสะดวก และการคมนาคมมายังวัด พระยังขาดความรู้ความเข้าใจที่จะเป็นศูนย์กลางการแก้ไขปัญหาของประชาชน พระกับประชาชนยังห่างเหินขาดความเข้าใจซึ่งกันและกันในการแก้ไขปัญหา ปัจจุบันวัดมีพระ เณรที่จำพรรษาที่วัดน้อย และยังขาดการพัฒนาและการให้การศึกษาสำหรับภิกษุสามเณร ๒) รูปแบบการพัฒนาวัดเป็นศูนย์กลางการแก้ไขปัญหาของประชาชนในหมู่บ้านประกอบด้วย (๑) การจัดตั้งองค์กรพัฒนาวัดเป็นศูนย์กลางการแก้ไขปัญหาของประชาชนรับผิดชอบ

^{๒๘} พระมหาสหัส ฐิตสาโร, “การบริหารองค์การคณะสงฆ์”, รายงานวิจัย, วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต, (คณะครุศาสตร์,มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๑)

^{๒๙} สุดใจ สะอาดยิ่ง, รูปแบบการพัฒนาวัดเป็นศูนย์กลางการแก้ไขปัญหาของประชาชนในระดับหมู่บ้าน จังหวัดสุรินทร์”, รายงานการวิจัย (มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ : กระบวนศึกษาศึกษา, ๒๕๕๖),

โดยมีสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ พระสังฆาธิการ หน่วยงานรัฐ และเอกชน (๒) การจัดตั้งองค์กรพัฒนาวัดเป็นศูนย์กลางการแก้ไขปัญหาของประชาชนในระดับวัดรับผิดชอบโดยมีวัด ชุมชน และกลุ่มสังคมในระดับหมู่บ้าน (๓) การดำเนินการพัฒนาด้านกายภาพ ด้านบุคลากร และด้านกระบวนการแก้ไขปัญหา ให้วัดในจังหวัดสุรินทร์ โดยมีวัด ชุมชนและกลุ่มสังคม รับผิดชอบและมีสถาบันการศึกษาต่างๆ ร่วมรับผิดชอบในด้านการพัฒนาบุคลากร (๔) การประชาสัมพันธ์ และสร้างความตระหนักให้ เจ้าอาวาส พระเถร และประชาชนในระดับหมู่บ้าน ให้ร่วมพัฒนาวัดเป็นศูนย์กลางการแก้ไขปัญหาของประชาชน ๓) การพัฒนาด้านกายภาพ ด้านบุคลากร และด้านกระบวนการแก้ไขปัญหา ประกอบด้วย (๑) ด้านกายภาพ ประกอบด้วยการพัฒนา ๑) วัดมีอาคารสถานที่เพียงพอ ร่มรื่นสะอาด ๒) มีสิ่งอำนวยความสะดวก เช่น อุปกรณ์ ห้องน้ำ สาธารณูปโภค และ ๓) การคมนาคมมายังวัดสะดวกสบาย และปลอดภัย (๒) ด้านบุคลากร ประกอบด้วยการพัฒนา ๑) พัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ความสามารถในการบริหารจัดการ ๒) พัฒนาเจ้าอาวาส พระ เณร เป็นแบบอย่างที่ดี และ ผู้นำของชุมชน และ ๓) การส่งเสริมให้มีพระ เณร ในวัดมากขึ้น (๓) ด้านกระบวนการแก้ไขปัญหา ประกอบด้วย ๑) ให้มีคณะทำงานของวัดในการแก้ไขปัญหาของประชาชน ๒) ให้คณะทำงานมาจากทุกกลุ่มของชุมชน และสังคมและใช้กระบวนการแก้ไขปัญหาให้ใช้หลักทางพระพุทธศาสนา และใช้กิจกรรมทางพุทธศาสนา

และสอดคล้องกับงานวิจัยของ **ประมวล ตันยะ และคณะ**^{๓๐} ที่ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การศึกษาแนวทางการเสริมสร้างความเข้มแข็งให้แก่สถาบันพระพุทธศาสนาในจังหวัดนครราชสีมา” ผลการวิจัยพบว่า ด้านพุทธศาสนิกชนที่ดูแลและสนับสนุนงานของวัด สิ่งที่ควรทำการเสริมสร้าง ได้แก่ การส่งเสริมให้มีการแต่งตั้งไวยาวัจกร องค์กร กลุ่มหรือชมรมพระพุทธศาสนาในท้องถิ่น และการจัดตั้งหรือพัฒนากองทุนเสริมสร้างความเข้มแข็งให้แก่สถาบันพระพุทธศาสนาในทุกอำเภอ พุทธศาสนิกชนที่เป็นประชาชนทั่วไป สิ่งที่ควรทำการเสริมสร้างได้แก่ การส่งเสริมให้ประชาชนเข้าร่วมกิจกรรมทางพระพุทธศาสนาในวัด การฝึกอบรมคุณธรรม จริยธรรม และการปฏิบัติธรรม พุทธศาสนิกชนที่เป็นนักเรียนนักศึกษาสิ่งที่ควรทำการส่งเสริมได้แก่ การเรียนการสอนธรรมศึกษา การฝึกอบรมคุณธรรมจริยธรรม และการเข้าร่วมกิจกรรมทางพระพุทธศาสนา

และสอดคล้องกับงานวิจัยของ **อินดา ศิริวรรณ**^{๓๑} ที่ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การบริหารวัดด้านการปกครอง” ผลการวิจัยพบว่า การบริหารวัดต้องมีกลยุทธ์ที่หลากหลาย เพราะเป็นงานที่ต้องอาศัยเทคนิคและวิธีการที่ชาญฉลาด เนื่องจากเกี่ยวข้องกับหลายฝ่ายดำเนินการทุกด้าน เพื่อให้การบริหารคณะสงฆ์ซึ่งตั้งอยู่บนพื้นฐานของการบริหารวัด และเป็นฐานรองรับกิจการงานของพระศาสนา ให้มีความก้าวหน้าสามารถอำนวยความสะดวกเสริมสร้างความผาสุก ความถูกต้อง ความเป็นระเบียบเรียบร้อยดีงาม และแสดงความเมตตาอนุเคราะห์ต่อปวงชนให้ปรากฏชัดทั้งในทางรูปธรรมและนามธรรม การบริหารวัดและการบริหารคณะสงฆ์จะต้องมีแผนนโยบาย เป้าหมายเพื่อจัดหาโครงการ

^{๓๐}ประมวล ตันยะ และคณะ, “การศึกษาแนวทางการเสริมสร้างความเข้มแข็งให้แก่สถาบันพระพุทธศาสนาในจังหวัดนครราชสีมา”, รายงานวิจัย, (นครราชสีมา : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครราชสีมา, ๒๕๔๗).

^{๓๑}อินดา ศิริวรรณ, “การบริหารวัดด้านการปกครอง”, บทความวิชาการ, (มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๘)

ให้มีหลัก มีวิธีการและระเบียบ งานที่เอื้ออำนวยต่อการดำเนินงานตามภารกิจของวัดด้านการปกครอง โดยมีหน้าที่บำรุงรักษาวัดให้เป็นไปด้วยดี การจัดการกิจการของวัดให้เป็นไปด้วยดี การจัดศาสนสมบัติของวัดให้เป็นไปด้วยดี การปกครองและสอดส่องให้บรรพชิต และคฤหัสถ์ในวัดประพฤติปฏิบัติชอบ การเป็นธุระในการศึกษาอบรม และสั่งสอนพระธรรมวินัยแก่บรรพชิตและคฤหัสถ์การให้ความสะดวกตามสมควรในการบำเพ็ญกุศลของประชาชน ทำการบันทึกประวัติการวัดและปูชนียวัตถุภายในวัด ใครเป็นผู้สร้าง มีลักษณะอย่างไรสิ้นค่าก่อสร้างเท่าไร กุฏิ หอฉัน หอสวดมนต์ ศาลาการเปรียญ หอระฆัง โรงเรียนพระปริยัติธรรม อุโบสถ และสถานที่สำคัญภายในวัดทุกอย่างจะต้องบันทึกเก็บหลักฐานไว้เป็นอย่างดี

และสอดคล้องกับงานวิจัยของ Lee, Jason^{๓๒} ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง Sport and the Church: Exploring Sport in the Christian Life Center. ผลการวิจัยพบว่า มีตัวอย่างเช่นที่ Christian Life Center (CLC) หรือ ศูนย์การใช้ชีวิตแบบคริสเตียน ซึ่งตั้งอยู่ในโบสถ์กลางเมืองเป็นสถานที่ สำหรับจัดกิจกรรมสันทนาการที่หลากหลาย ทั้งกิจกรรมกีฬาอย่างบาสเกตบอล วอลเลย์บอล แอโรบิก ฯลฯ กิจกรรมศิลปะ งานฝีมือ การศึกษาคัมภีร์ไบเบิล ที่ รับประทานอาหาร ของว่าง รวมทั้ง เป็นที่ทำงานของเจ้าหน้าที่ของศูนย์ โดยมีผู้อำนวยการศูนย์เป็นบาทหลวง ผู้กำหนดทิศทางและ กิจกรรมของโบสถ์เพื่อตอบสนองกลุ่มเป้าหมายที่มีทั้งผู้สูงอายุ นักศึกษาเยาวชน ระดับอุดมศึกษาและ คนวัยทำงานหรือนักธุรกิจเพื่อดึงดูดผู้คนที่หลากหลายให้เข้าร่วมทำกิจกรรม และเรียนรู้ศาสนาผ่าน การสอน การสนทนา และการสวดมนต์ ฯลฯ ในทุกกิจกรรมของศูนย์ฯทำให้ CLC มีลักษณะเป็นพื้นที่ ทางสังคมให้คนทุกเพศทุกวัยมีสถานที่รวมตัวกันทำกิจกรรมพูดคุยแลกเปลี่ยนกันทั้งในเรื่อง กิจกรรม สันทนาการที่ตนสนใจร่วมกัน เช่น การไปเที่ยวทะเล การเล่นกีฬา หรือกระทั่งการสนทนา แลก เปลี่ยนความเห็น ความเข้าใจเกี่ยวกับปรัชญาศาสนา การตีความคำสอน การทำความเข้าใจในกายต่าง ๆ ในศาสนาคริสต์และการสวดมนต์ร่วมกัน เป็นต้น

และสอดคล้องกับงานวิจัยของ Hauck, Volker; Mandie-Filer, Angela, and Boler, Joe.,^{๓๓} ที่ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง Ringing the Church Bell: The Role of Churches in Governance and Public Performance in Papua New Guinea ผลการวิจัยพบว่า ในปาปัว นิวกินี โบสถ์ปรับบทบาทได้น่าสนใจมากที่สุดที่เดียวได้รับการยอมรับโบสถ์อย่างกว้างขวางว่ามีบทบาทที่สำคัญในสังคม เนื่องจากโบสถ์หลายแห่งเป็นผู้จัดหาบริการทางการแพทย์กว่าครึ่งหนึ่งของบริการทาง การแพทย์ทั้งหมดทั่วประเทศ เป็นหุ้นส่วนร่วมกับรัฐบาลในการบริหารการศึกษาระดับประถมและ มัธยมศึกษาว่า 40% ของประเทศ บริหารจัดการมหาวิทยาลัย 2 แห่งจาก 6 แห่งทั้งหมดในประเทศ รับผิดชอบต่อการฝึกอบรมครูและผู้ให้บริการทางการแพทย์ของประเทศเป็นจำนวนมาก นอกจากนั้น ยังมีกลุ่มนักกิจกรรมของโบสถ์อีกหลายกลุ่มที่ทำงานเกี่ยวกับสันติภาพและกิจกรรมเพื่อความ สมานฉันท์ในพื้นที่ที่มีความขัดแย้งของชนเผ่าและความขัดแย้งรูปแบบอื่นๆ ขณะที่บางกลุ่มก็ทำ

^{๓๒} Lee, Jason W, Sport and the Church: Exploring Sport in the Christian Life Center., The SMART Journal. Vol. 2 (1), PHD, (TROY UNIVERSITY, 2005) p.25 - 32.

^{๓๓} Hauck, Volker; Mandie-Filer, Angela, and Boler, Joe., Ringing the Church Bell: The Role of Churches in Governance and Public Performance in Papua New Guinea. Discussion paper No 57E. The European Centre for Development Policy Management. (2005, January).

หน้าที่วิพากษ์การบริหารงานของรัฐบาลและความบกพร่องในการจัดหาบริการขั้นพื้นฐานของรัฐบาลบางพื้นที่

และสอดคล้องกับงานวิจัยของ Pessi, Anne Birgitta; Angell, Olav Helge; and Pettersson, Per,^{๓๔} ที่ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง Nordic Majority Churches as Agents in the Welfare State: Critical Voices and/or Complementary Providers?. The Finnish Society for the Study of Religion ผลการวิจัยพบว่า ในกลุ่มประเทศนอร์ดิก 3 ประเทศ ได้แก่ ฟินแลนด์ นอร์เวย์ และสวีเดน โบสถ์มีบทบาทเป็น “ผู้ให้” สวัสดิการด้านจิตใจมากกว่าด้านวัตถุ เช่น การให้คำปรึกษาแก่ผู้ที่มีปัญหาชีวิต การจัด กิจกรรมทางสังคมให้กับเยาวชนและผู้สูงอายุ ตอบสนองด้านความมั่นคงทางจิตใจด้วยการสร้างความรู้สึกรัก/ความหมาย/คุณค่า ด้วยการสร้างอัตลักษณ์ให้กับผู้ที่ เป็นสมาชิกของโบสถ์ และการประกอบพิธีกรรมทางศาสนาอันเป็นบทบาทตามประเพณีดั้งเดิม ปรับให้โบสถ์ใกล้ชิดกับคนธรรมดาในระดับล่างและเป็นที่พึ่งให้กับคนที่ไร้ที่พึ่งมากขึ้น โดยผู้ที่เข้าทำกิจกรรมหรือรับบริการจากโบสถ์ให้เหตุผลว่า สวัสดิการของโบสถ์มีความกันเองและเป็นส่วนตัวมากกว่าสวัสดิการที่รัฐจัดให้ ฝ่ายรัฐเองก็มองว่าสวัสดิการบางอย่างมีแต่โบสถ์เท่านั้นที่สามารถจัดหาให้สังคมได้ เช่น การปลูกฝังด้านคุณค่า การเสียสละ การช่วยเหลือผู้อื่น การไม่เห็นแก่ตัว เป็นต้น การมีบทบาทด้านสวัสดิการของโบสถ์จึงเป็นการเติมเต็มให้กับรัฐบาลที่ดำเนินนโยบายแบบรัฐสวัสดิการ กระนั้นก็มี ความคาดหวังให้โบสถ์มีบทบาทเป็นตัวแทนของกลุ่มคนที่หลากหลายและวิพากษ์วิจารณ์การทำงานของรัฐมากยิ่งขึ้น เช่น การเรียกร้องสิทธิแทนกลุ่มผู้อพยพ การช่วยเหลือผู้ที่มีปัญหาทางจิต เป็นต้น

และสอดคล้องกับงานวิจัยของ Roan Ansley, ที่ได้ศึกษาวิจัย NYC Nonprofit Keeps Seniors Connected Across the Generations. Faith and Leadership. ผลการวิจัยพบว่า ในศาสนาเยมิโครงการ Dorot ซึ่งเป็นภาษาฮิบรูที่ แปลว่า คนหลายรุ่น ก่อตั้งขึ้นจากการที่นักศึกษา มหาวิทยาลัยโคลัมเบีย ในรัฐนิวยอร์ก มองเห็นผู้สูงอายุชาวยิวจำนวนมากถูกทอดทิ้งให้อยู่อย่างโดดเดี่ยว เนื่องจากลูกหลานแยกย้ายกันออกไปและจากการที่คู่ชีวิตของตัวเองเสียชีวิตลง ทำให้นักศึกษาเริ่มทำกิจกรรมเยี่ยมผู้สูงอายุที่บ้านและนำอาหารไปให้ไปในช่วงวันหยุดต่างๆ จากนั้นก็มีอาสาสมัครที่เป็นนักศึกษาปัจจุบัน ศิษย์เก่า และนักเรียนระดับมัธยมทั้งที่นับถือศาสนาเยมิและศาสนาอื่นๆ เข้าร่วมโครงการด้วย โดยโครงการมีกิจกรรมที่หลากหลาย ไม่ว่าจะเป็นการเล่นหมากรุก การปรุงอาหารตามหลักศาสนา ร่วมกันการอ่านและสนทนาเกี่ยวกับหนังสือ การพูดคุยแลกเปลี่ยน การเยี่ยมบ้าน ฯลฯ โดยผู้จัดโครงการจะสัมภาษณ์ผู้สูงอายุที่เข้าร่วมโครงการเพื่อทำความเข้าใจสิ่งที่พวกเขาต้องการและสัมภาษณ์อาสาสมัครด้วยว่า แต่ละคนเหมาะที่จะทำกิจกรรมประเภทใดร่วมกับผู้สูงอายุ ทั้งนี้อาสาสมัครมีตั้งแต่เด็กวัยประถมไปจนถึงคนวัยกลางคนที่เริ่มทำกิจกรรมมาตั้งแต่สมัยเรียนมหาวิทยาลัย กระทั่งแต่งงานมีครอบครัวแล้วก็ยังไปเยี่ยมเยียนติดต่อกับผู้สูงอายุและทำกิจกรรมร่วมกันมา ถือเป็นโครงการที่ประสบความสำเร็จอย่างยั่งยืน^{๓๕}

^{๓๔}Pessi, Anne Birgitta; Angell, Olav Helge; and Pettersson, Per, Nordic Majority Churches as Agents in the Welfare State: Critical Voices and/or Complementary Providers?. The Finnish Society for the Study of Religion, (Temenos Vol. 45 (2),2009), p.207 - 234.

^{๓๕}Roan, Ansley, NYC Nonprofit Keeps Seniors Connected Across the Generations. Faith and Leadership. (Columbia University, 2015) p.1-5

๕.๒.๓ อภิปรายผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนต่อการบริหารจัดการวัดให้เป็นศูนย์กลางชุมชน ตามวิสัยทัศน์เชิงนโยบายไทยแลนด์ ๔.๐ ในอำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี โดยจำแนกตามสถานภาพส่วนบุคคล

สมมติฐานที่ ๑ ประชาชนที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารจัดการวัดให้เป็นศูนย์กลางชุมชน ตามวิสัยทัศน์เชิงนโยบายไทยแลนด์ ๔.๐ ในอำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี แตกต่างกัน จึงยอมรับสมมติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ **พระครูสาครกิจจานุกูล (วิศิษฐ์ จันทโน)**^{๓๖} ได้วิจัยเรื่อง “ความคิดเห็นของพุทธศาสนิกชนที่มีต่อบทบาทในการพัฒนาชุมชนของพระสงฆ์ในเขต อำเภอบ้านแพ้ว จังหวัดสมุทรสาคร” ผลการศึกษาวิจัยพบว่า พุทธศาสนิกชนที่มีเพศแตกต่างกันมีความคิดเห็นต่อบทบาทในการพัฒนาชุมชนของพระสงฆ์ : กรณีศึกษาพระสงฆ์ อำเภอบ้านแพ้ว จังหวัดสมุทรสาคร โดยรวมแตกต่างกัน ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ เพราะว่าเพศที่แตกต่างกันนั้นส่งผลต่อความรู้สึกที่มีต่อสิ่งรอบข้างหรือผู้ที่อยู่รอบข้างนั้นก็แตกต่างกันออกไป รวมถึงที่มีต่อพระสงฆ์ด้วย โดยมากแล้วเพศหญิงจะมีความรู้สึกที่เปิดรับสิ่งที่พระสงฆ์ได้สอนหรือได้แนะนำด้วยมีศรัทธาเป็นทุนเดิม จึงทำให้ความคิดเห็นระหว่างเพศหญิงกับเพศชายมีความแตกต่างกันไปด้วย

สมมติฐานที่ ๒ ประชาชนที่มีสถานภาพต่างกัน มีผลต่อความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารจัดการวัดให้เป็นศูนย์กลางชุมชน ตามวิสัยทัศน์เชิงนโยบายไทยแลนด์ ๔.๐ ในอำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ **พระวิฑูรย์ ฐานเมธี (บุญพร้อม)**^{๓๗} ได้วิจัยเรื่อง “การศึกษาความคิดเห็นของประชาชนต่อการบริหารกิจการคณะสงฆ์ในจังหวัดหนองบัวลำภู” ผลการศึกษาวิจัยพบว่าสถานภาพที่ต่างกัน มีความคิดเห็นของประชาชนต่อการบริหารกิจการคณะสงฆ์ในจังหวัดหนองบัวลำภู โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้

สมมติฐานที่ ๓ ประชาชนที่มีอายุต่างกัน มีผลต่อความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารจัดการวัดให้เป็นศูนย์กลางชุมชน ตามวิสัยทัศน์เชิงนโยบายไทยแลนด์ ๔.๐ ในอำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี โดยภาพรวมแตกต่างกัน จึงยอมรับสมมติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ **พระครูวิชัยธรรมานุกุล (วันชัย ฉันทมโม)**^{๓๘} ได้วิจัยเรื่อง “ประสิทธิภาพการบริหารกิจการคณะสงฆ์วัดสระสี่เหลี่ยม อำเภอดอนตูม จังหวัดนครปฐม” ผลการวิจัยพบว่า ประชาชนที่มีอายุต่างกั

^{๓๖} พระครูสาครกิจจานุกูล (วิศิษฐ์ จันทโน), “ความคิดเห็นของพุทธศาสนิกชนที่มีต่อบทบาทในการพัฒนาชุมชน ของพระสงฆ์ในเขต อำเภอบ้านแพ้ว จังหวัดสมุทรสาคร” , **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต**, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๕).

^{๓๗} พระวิฑูรย์ ฐานเมธี (บุญพร้อม) , “การศึกษาความคิดเห็นของประชาชนต่อการบริหารกิจการคณะสงฆ์ในจังหวัดหนองบัวลำภู”, **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต**, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๓).

^{๓๘} พระครูวิชัยธรรมานุกุล (วันชัย ฉันทมโม), “ประสิทธิภาพการบริหารกิจการคณะสงฆ์วัดสระสี่เหลี่ยม อำเภอดอนตูม จังหวัดนครปฐม”, **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต**, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๕).

ความเห็นต่อประสิทธิภาพการบริหารกิจการคณะสงฆ์ วัดสระสี่เหลี่ยม อำเภอดอนตูม จังหวัดนครปฐม โดยภาพรวม พบว่าแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ ซึ่งยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ ในด้านการศาสนศึกษา ด้านการศึกษาสงเคราะห์ ด้านการเผยแผ่พระพุทธศาสนา ด้านการสาธารณูปการ และด้านการสาธารณสงเคราะห์

สมมติฐานที่ ๔ ประชาชนที่มีวุฒิการศึกษาต่างกัน มีผลต่อความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารจัดการวัดให้เป็นศูนย์กลางชุมชน ตามวิสัยทัศน์เชิงนโยบายไทยแลนด์ ๔.๐ ในอำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี โดยภาพรวมแตกต่างกัน จึงยอมรับสมมติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระสมุห์ทรง สณฺญโต (ทองคุ่ม)^{๓๙} ที่ได้วิจัยเรื่อง “บทบาทของวัดไร่ขิงที่มีต่อการส่งเสริมคุณภาพชีวิตของประชาชนในเขตตำบลไร่ขิง อำเภอสองพี่น้อง จังหวัดนครปฐม” ผลการวิจัยพบว่า ด้านระดับการศึกษาแตกต่างกัน มีผลต่อความคิดเห็น ซึ่งยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้

สมมติฐานที่ ๕ ประชาชนที่มีอาชีพต่างกัน มีผลต่อความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารจัดการวัดให้เป็นศูนย์กลางชุมชน ตามวิสัยทัศน์เชิงนโยบายไทยแลนด์ ๔.๐ ในอำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี โดยภาพรวมแตกต่างกัน จึงยอมรับสมมติฐานการวิจัย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระครูชินวรานุวัตร (คายนว)^{๔๐} ที่ได้วิจัยเรื่อง “บทบาทของวัดที่มีต่องานด้านสาธารณสงเคราะห์ : กรณีศึกษาชุมชนบ้านห้อยน้อย จังหวัดราชบุรี” ผลการวิจัยพบว่าประชาชนที่มี อาชีพแตกต่างกัน มีความเห็นต่อบทบาทของวัดในงานด้านสาธารณสงเคราะห์ แตกต่างกัน ซึ่งยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้

สมมติฐานที่ ๖ ประชาชนที่มีรายได้ต่างกัน มีผลต่อความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารจัดการวัดให้เป็นศูนย์กลางชุมชน ตามวิสัยทัศน์เชิงนโยบายไทยแลนด์ ๔.๐ ในอำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี โดยภาพรวมแตกต่างกัน จึงยอมรับสมมติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระมหาอำพล กตทีโป^{๔๑} ที่ได้วิจัยเรื่อง “บทบาทพระสงฆ์ในการสืบสานวัฒนธรรมไทยรามัญในจังหวัดสมุทรสาคร” ผลการวิจัยพบว่า ประชาชนชาวไทยรามัญที่มีรายได้ต่างกัน มีความเห็นต่อบทบาทของพระสงฆ์ในการสืบสานวัฒนธรรมไทยรามัญในจังหวัดสมุทรสาคร ที่ต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ ซึ่งยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้

สมมติฐานที่ ๗ ประชาชนที่มีระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชนต่างกัน มีผลต่อความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารจัดการวัดให้เป็นศูนย์กลางชุมชน ตามวิสัยทัศน์เชิงนโยบายไทยแลนด์ ๔.๐ ในอำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี โดยภาพรวมแตกต่างกัน จึงยอมรับสมมติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้ ซึ่งขัดแย้ง

^{๓๙} พระสมุห์ทรง สณฺญโต (ทองคุ่ม) ที่ได้วิจัยเรื่อง “บทบาทของวัดไร่ขิงที่มีต่อการส่งเสริมคุณภาพชีวิตของประชาชนในเขตตำบลไร่ขิง อำเภอสองพี่น้อง จังหวัดนครปฐม”, วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๖).

^{๔๐} พระครูชินวรานุวัตร (คายนว) ที่ได้วิจัยเรื่อง “บทบาทของวัดที่มีต่องานด้านสาธารณสงเคราะห์ : กรณีศึกษาชุมชนบ้านห้อยน้อย จังหวัดราชบุรี”, วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๔).

^{๔๑} พระมหาอำพล กตทีโป ที่ได้วิจัยเรื่อง “บทบาทพระสงฆ์ในการสืบสานวัฒนธรรมไทยรามัญในจังหวัดสมุทรสาคร” , วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๖).

กับงานวิจัยของ พระครูสุนันทกิจโกศล (สุวัฒน์ สุวทณฺโณ)^{๔๒} ที่ได้วิจัยเรื่อง “บทบาทของเจ้าอาวาสต่อการพัฒนาวัดเป็นศูนย์กลางชุมชน ในอำเภอดอนพุด จังหวัดสระบุรี” ผลการวิจัยพบว่าระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชนต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทของเจ้าอาวาสต่อการพัฒนาวัดเป็นศูนย์กลางชุมชนในอำเภอดอนพุด จังหวัดสระบุรี ในภาพรวมไม่แตกต่างกัน ซึ่งปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้

๕.๓ ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาวิจัยเรื่อง “การบริหารจัดการวัดให้เป็นศูนย์กลางชุมชน ตามวิสัยทัศน์เชิงนโยบายไทยแลนด์ ๔.๐ ในอำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี” มีข้อเสนอแนะดังต่อไปนี้

๕.๓.๑ ข้อเสนอแนะทั่วไป

(๑) ด้านการบริหารบุคคล (Man)

- Education: ควรมีการส่งเสริมให้พระภิกษุสามเณรได้เข้ารับการศึกษาระดับที่เพิ่มขึ้น เช่น พระปริยัติธรรม นักธรรมศึกษา การศึกษาสายสามัญในระดับมัธยม ระดับอุดมศึกษา หรือด้านอื่นๆที่เป็นประโยชน์ เพื่อสร้างแรงจูงใจและเป็นหลักประกันความมั่นคงในการอุทิศตนเพื่อพระพุทธศาสนาในระยะยาวสำหรับผู้ที่จะเข้ามาบวชใหม่และตัวพระภิกษุสามเณรเอง

- Volunteer: วัดควรมีการส่งเสริม/สนับสนุนเชิงรุก ให้มีจิตอาสาเพื่อเผยแผ่พระพุทธศาสนา โดยเฉพาะกลุ่มเยาวชนที่เป็นอนาคตของชาติ ซึ่งจะเป็นการเพิ่มจำนวนบุคลากรทางศาสนาโดยอัตโนมัติ ที่จะช่วยพัฒนากิจการพระพุทธศาสนาให้เจริญขึ้น

(๒) ด้านการเงิน (Money)

- Accounting: การบริหารจัดการทางการเงิน โดยมีการจัดทำบัญชีการเงิน งบการเงิน เพื่อแสดงรายรับ รายจ่าย หลักฐานใบเสร็จต่างๆ อย่างเป็นระบบและตรวจสอบย้อนหลังได้ในทุกกิจกรรมทางการเงินที่เกี่ยวข้อง

- Innovation: การส่งเสริมรายได้เพื่อพัฒนาวัด ควรมีการนำนวัตกรรม เทคโนโลยีสมัยใหม่เข้ามาช่วยในการจัดกิจกรรมทอดกฐิน ทอดผ้าป่า หรืองานหารรายได้เข้าวัดต่างๆ เช่น การทำบุญผ่านมือถือ (ทันสมัย) การประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อสังคมออนไลน์ (ต้นทุนต่ำ) การออกไปอนุโมทนาผ่านคอมพิวเตอร์ (รวดเร็ว) การถ่ายทอดสด (Live) ในกิจกรรมสำคัญ (สร้างศรัทธาต่อเนื่อง) เป็นต้น

(๓) ด้านวัสดุอุปกรณ์ (Materials)

- 5S: ควรมีการนำหลัก ๕ส. มาปรับใช้อย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ โดยร่วมมือกันหลายๆ ฝ่ายทั้งพระสงฆ์ สามเณร ชีพราหมณ์ ชาวบ้านในพื้นที่ และจิตอาสาต่างๆ เช่น จัดกิจกรรม Big

^{๔๒} พระครูสุนันทกิจโกศล (สุวัฒน์ สุวทณฺโณ) , “บทบาทของเจ้าอาวาสต่อการพัฒนาวัดเป็นศูนย์กลางชุมชนในอำเภอดอนพุด จังหวัดสระบุรี” รายงานวิจัย, **พุทธศาสตร์มหาบัณฑิต** (การจัดการเชิงพุทธ) , (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๖).

Cleaning Day เดือนละครั้ง และจัดตารางเวรในการดูแลความสะอาดในวัดเพื่อสร้างสุขอนามัยที่ดีอย่างต่อเนื่อง

- GPS: ควรมีการจัดทำป้ายนำทางตามถนนและสร้างพิกัด GPS (Global Positioning System : ระบบระบุตำแหน่งบนพื้นโลก) เช่น ใน Google Map หรือแผนที่ออนไลน์อื่นๆ เพื่ออำนวยความสะดวกแก่ผู้ที่จะเดินทางมา

(๔) ด้านการจัดการ (Management)

- Strategy: ควรมีการวางแผนนโยบายการดำเนินงาน แผนกลยุทธ์ และโครงการพัฒนาวัดอย่างต่อเนื่อง โดยบูรณาการให้เหมาะสมกับวัดนั้นๆ และมีการติดตามความคืบหน้าในการดำเนินงาน

- Social Network: ควรมีการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารทางพระพุทธศาสนาของวัด เช่น วิชิตุชุมชน การแจกหนังสือ ซีดี ใบปลิว หอกระจายข่าว และอัปเดตความเคลื่อนไหวผ่านสื่อสังคมออนไลน์ (Website , Facebook , Line , Twitter , Instagram) ตามความเหมาะสม เพื่อสร้างศรัทธาอย่างต่อเนื่องกับพุทธศาสนิกชน ให้กลับมาร่วมกิจกรรมต่างๆของวัดอีกภายหลัง

๕.๓.๒ ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

จากการศึกษาวิจัยเรื่อง “การบริหารจัดการวัดให้เป็นศูนย์กลางชุมชน ตามวิสัยทัศน์เชิงนโยบายไทยแลนด์ ๔.๐ ในอำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี” ผู้วิจัยขอเสนอให้ผู้สนใจ ได้นำไปศึกษาวิจัยครั้งต่อไปในประเด็นดังต่อไปนี้

๑) ในการวิจัยครั้งต่อไป ควรมีการวิจัยเปรียบเทียบเกี่ยวกับการบริหารจัดการวัดหรือศาสนสถานของศาสนาอื่นให้เป็นศูนย์กลางชุมชน ทั้งในและต่างประเทศเพื่อทราบจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรคของพระพุทธศาสนา

๒) ในการวิจัยครั้งต่อไป ควรเปลี่ยนกลุ่มประชากรจากคฤหัสถ์เป็นพระสงฆ์ เพื่อทราบมุมมองความคิดที่แตกต่างกัน

๓) ในการวิจัยครั้งต่อไป ควรศึกษากลยุทธ์หรือยุทธศาสตร์ในการบริหารจัดการวัดให้เป็นศูนย์กลางชุมชน ตามวิสัยทัศน์เชิงนโยบายไทยแลนด์ ๔.๐ เพื่อได้ทราบข้อมูลเชิงลึกเกี่ยวกับทิศทางการบริหารวัดที่เหมาะสมและสอดคล้องกับสภาพการณ์ในปัจจุบัน

๔) ควรมีการสร้างเครื่องมือวิจัยเพื่อเติมนอกจากแบบสอบถามและการสัมภาษณ์เชิงลึก เช่น การสังเกตพฤติกรรม และการสนทนากลุ่ม เพื่อให้ได้ข้อมูลตรงกับความเป็นจริงมากที่สุด

บรรณานุกรม

๑. ภาษาไทย

ก. ข้อมูลปฐมภูมิ

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. พระไตรปิฎกฉบับภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๓๙.

ข. ข้อมูลทุติยภูมิ

(๑) หนังสือ :

กรมการศาสนา. คู่มือการถวายความรู้แด่พระสังฆาธิการประจำปีงบประมาณ ๒๕๓๘. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์การศาสนา, ๒๕๓๘.

_____. คู่มือวิทยากรอบรมพระสังฆาธิการระดับเจ้าอาวาส. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์การศาสนา, ๒๕๔๐.

กรมการศาสนาและสำนักงานสภาพัฒนาการศรัทธา. หลักการบริหารและการจัดการวัดในยุคโลกาภิวัตน์. กรุงเทพมหานคร: มูลนิธิซีเมนต์ไทย, ๒๕๓๗.

กองพุทธศาสนสถาน สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ. คู่มือ การพัฒนาวัดสู่ความเป็นมาตรฐาน. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ, ๒๕๕๔.

กรมเสมียนตรา สำนักงานปลัดกระทรวงกลาโหม. “๙ ยอดพระพุทธศาสนา ๙” ๑๐๐ ปีกรมเสมียนตรา. กรุงเทพมหานคร: พิมพ์ดีการพิมพ์, ๒๕๕๒.

คะนิงนิตย จันทบุตร และสุบรรณ จันทบุตร. ความสำเร็จในการปฏิบัติภารกิจของวัด: ศึกษาเฉพาะกรณีวัดป่านานาชาติ อำเภอวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี. กรุงเทพมหานคร: บริษัท พรักหวานกราฟฟิค จำกัด, ๒๕๕๕.

จุฑา เทียนไทย. การจัดการมรดกของนิกาย. กรุงเทพมหานคร: แมคกรอฮิล, ๒๕๔๘.

จารุรัตน์ ปันมณี. กฎหมายพระสงฆ์. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ, ๒๕๕๐.

ชุตีระ ระบอบ และคณะ. ระเบียบวิธีวิจัย. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต, ๒๕๕๒.

ชูศรี วงศ์รัตน์. เทคนิคการใช้สถิติเพื่อการวิจัย. พิมพ์ครั้งที่ ๗. กรุงเทพมหานคร: เทพเนรมิต, ๒๕๔๑.

ธงชัย สันติวงษ์. องค์การและการบริหาร. พิมพ์ครั้งที่ ๑๑. กรุงเทพมหานคร: วีอินเตอร์พรีน, ๒๕๕๐.

ธานินทร์ ศิลป์จารุ. การวิจัยและการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ SPSS. พิมพ์ครั้งที่ ๙. กรุงเทพมหานคร: บิสนเนสอาร์แอนด์ดี, ๒๕๕๑.

ธีรวุฒิ บุญโสภณ และวีระพงษ์ เฉลิมจิระรัตน์. พื้นฐานการบริหารงานอุตสาหกรรม. กรุงเทพมหานคร: สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้า, ๒๕๕๔.

บุญร่วม เทียมจันทร์. เจ้าอาวาส เจ้าพนักงาน ใครกำหนด?. กรุงเทพมหานคร : สามดี พรีนติ้ง อีคิวเม้นท์, ๒๕๕๖.

บรรณานุกรม (ต่อ)

- ประเวศ วะสี. “ยุทธศาสตร์พระพุทธศาสนากับการพัฒนาประเทศไทย” พุทธชนันต์ ๒,๖๐๐ ปี
 แห่งการตรัสรู้ของพระสัมมาสัมพุทธเจ้า. นครปฐม: สาละ, ๒๕๕๕.
- พนม พงษ์ไพบูลย์. จารึกไว้ในพระศาสนา จารึกไว้ในการศึกษา. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์
 กรมการศาสนา, ๒๕๓๘.
- พะยอม วงศ์สารศรี.องค์การและการจัดการ. กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต,
 ๒๕๕๒.
- พิมลจรรย์ นามรัตน์ และเสน่ห์ จัยโต. แนวคิดเกี่ยวกับองค์การและการจัดการ. มหาวิทยาลัย
 สุโขทัยธรรมมาธิราช. องค์การและการจัดการ. นนทบุรี: สำนักพิมพ์
 มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, ๒๕๕๑.
- พุทธทาสภิกขุ. การบริหารธุรกิจแบบพุทธ. กรุงเทพมหานคร: เคล็ดไทย. มปป.
- พระเทพปริยัติมุนี (สมคิด เขมจารี). การคณะสงฆ์และการพระศาสนา. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์
 มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๔๓.
- พระเทพปริยัติสุธี (วรวิทย์ คงคปญโญ). การคณะสงฆ์ และการพระศาสนา. กรุงเทพมหานคร :
 โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๔๕.
- พระธรรมกิตติวงศ์ (ทองดี สุรเตโช). “พระสงฆ์กับกรมศาสนา” ใน กรมการศาสนาสู่ทศวรรษแห่ง
 การพัฒนา. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์การศาสนา, ๒๕๔๑.
- พระธรรมโกศาจารย์ (ประยูร ธมฺมจิตฺโต). วิธีการบูรณาการพระพุทธศาสนากับศาสตร์สมัยใหม่.,
 กรุงเทพมหานคร: หจก. สามลดา, ๒๕๕๒
- พระธรรมโกศาจารย์, ศ.ดร. (ประยูร ธมฺมจิตฺโต). การเผยแผ่เชิงรุก. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์
 มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๔๘
- พระธรรมปริยัติโสภณ (วรวิทย์ คงคปญโญ ป.ธ.๘). การคณะสงฆ์และการพระศาสนา. พิมพ์ครั้งที่ ๓.
 กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๔๘
- พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตฺโต). พจนานุกรมพุทธศาสตร์ฉบับประมวลศัพท์. กรุงเทพมหานคร :
 มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๔๓.
- พระใบฎีกาวิญญู อคฺควชิโร (ยอดเพชร). “บวร : การรื้อฟื้นเพื่อสร้างชุมชนอย่างเข้มแข็งและ
 ยั่งยืน”. บัณฑิตศึกษาปริทรรศน์. ปีที่ ๙ ฉบับพิเศษ เนื่องในโอกาสเฉลิมฉลอง
 วันวิสาขบูชา วันสำคัญสากลของโลก ประจำปี ๒๕๕๖. พฤษภาคม, ๒๕๕๖.
- พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตฺโต). คนไทย สู้ยุคไอที. พิมพ์ครั้งที่ ๘. กรุงเทพมหานคร: บริษัท
 พิมพ์สวย จำกัด, ๒๕๕๐.
- พระพรหมบัณฑิต (ประยูร ธมฺมจิตฺโต) คุณธรรมและพุทธวิธีการบริหาร. กรุงเทพมหานคร: มูลนิธิ
 พุทธธรรมและโรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๓๕.
- พระมหาภูมิจัย วชิรเมธี (ว. วชิรเมธี). คนสำราญงานสำเร็จ. พิมพ์ครั้งที่ ๓. กรุงเทพมหานคร: บริษัท
 อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง จำกัด (มหาชน), ๒๕๕๐.

บรรณานุกรม (ต่อ)

- พระเมธีธรรมาภรณ์ (ประยูร ธมฺมจิตฺโต). **คุณธรรมสำหรับนักบริหาร**. พิมพ์ครั้งที่ ๒. กรุงเทพมหานคร: บริษัท สหธรรมิก จำกัด, ๒๕๔๑.
- พระราชญาณวิสิฐ (เสริมชัย ชยมงคล). **การบริหารวัด**. พิมพ์ครั้งที่ ๙. นครปฐม: เพชรเกษมการพิมพ์, ๒๕๕๑.
- พระวิบูลธรรมวาที (วิบูล กัลยาโณ). **“พระสังฆาธิการกับวัด” ในที่ระลีกงานสมโภชฉลองพระบัญชาแต่งตั้งเจ้าคณะจังหวัดศรีสะเกษ**. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๓๗.
- พลสันต์ โพธิ์ศรีทอง. **“การนำพระสงฆ์(วัด) มาเป็นหลักในการแก้ปัญหาทางสังคมจิตวิทยาของเยาวชนไทยในยุคโลกาภิวัตน์” ในหลักการบริหารและการจัดการวัดในยุคโลกาภิวัตน์**. กรุงเทพมหานคร : สำนักงานสภาสถาบันราชภัฏ, ๒๕๓๘.
- มานี ไชยธีรานุวัตรศิริ. **การติดตามและประเมินสถานภาพการปฏิรูปการเรียนรู้ระดับอุดมศึกษา**. วารสารสหศาสตร์, ๒๕๔๙.
- ยุทธ กัยวรรณ. **การบริหารการผลิต**. กรุงเทพมหานคร: พิมพ์ดี, ๒๕๔๗.
- ราชบัณฑิตยสถาน. **พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๕๒**. (กรุงเทพมหานคร: บริษัท นานมีบุ๊คส์ จำกัด, ๒๕๕๖).
- ราชบัณฑิตยสถาน. **พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๕๔ เฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เนื่องในโอกาสพระราชพิธีมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา ๗ รอบ ๕ ธันวาคม ๒๕๕๔**. กรุงเทพฯ: ราชบัณฑิตยสถาน), ๒๕๕๖.
- วัดปากน้ำ และสมาคมศิษย์หลวงพ่อดปากน้ำ ม.ส.จ. **การเผยแพร่: หัวใจสำคัญของพระพุทธศาสนา**. นครปฐม: บริษัท เพชรเกษมพรินต์ติ้ง กรุ๊ป จำกัด, ๒๕๕๓.
- วิรัช วิรัชนิภาวรรณ, **การบริหารจัดการ**. พิมพ์ครั้งที่ ๗. กรุงเทพมหานคร: ทรัพย์เพิ่มการพิมพ์, ๒๕๔๙.
- _____, **การบริหารและการจัดการเทศบาลในยุคปฏิรูปการเมือง**. กรุงเทพมหานคร : โพรเพช, ๒๕๔๖.
- วิรัช สงวนวงษ์วาน. **การจัดการและพฤติกรรมองค์กร**. กรุงเทพมหานคร: บริษัท ซีเอ็ดดูเคชั่น จำกัด (มหาชน), ๒๕๕๓.
- วิโรจน์ สารรัตน์. **การบริหาร หลักการ ทฤษฎี และประเด็นทางการศึกษา**. พิมพ์ครั้งที่ ๓. กรุงเทพมหานคร: ทิพย์วิสุทธิ, ๒๕๔๕.
- ศิริวรรณ เสรีรัตน์. **องค์กรและการจัดการ**. กรุงเทพมหานคร : ธรรมสาร, ๒๕๔๕.
- ศูนย์การเผยแพร่พระพุทธศาสนาแห่งชาติ ส่วนการศึกษาสงเคราะห์กองพุทธศาสนศึกษา สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ. **แผนแม่บทการเผยแพร่พระพุทธศาสนา พ.ศ. ๒๕๕๔-๒๕๕๙**. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ, ๒๕๕๔.
- สมเด็จพระพุทธาจารย์ (เกี่ยว อุปเสโณ). **การดำรงตน**. กาญจนบุรี: สหธรรมิก, ๒๕๔๒.

บรรณานุกรม (ต่อ)

- สมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระยาวชิรญาณวโรรส. **ตำนานวัดบวรนิเวศวิหาร**. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหามกุฏราชวิทยาลัย, ๒๕๔๐.
- สมยศ นาวิการ. **การบริหารกลยุทธ์**. พิมพ์ครั้งที่ ๓. กรุงเทพมหานคร: บรรณกิจ, ๒๕๕๑.
- สัมพันธ์ ภูไพบูลย์. **องค์การและการจัดการ**. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์พิทักษ์อักษร, ๒๕๔๐.
- สิน พันธุ์พินิจ. **เทคนิคการวิจัยทางสังคมศาสตร์**. กรุงเทพมหานคร: บริษัทจุฬนพพิชชิง จำกัด, ๒๕๔๗.
- สิริวัฒน์ คำวันสา. **เอกสารประกอบการฝึกอบรมหลักสูตรโครงการเสริมความรู้ถวายพระสงฆ์เพื่อการพัฒนาสังคมไทย**. สำนักเสริมศึกษาและบริการสังคม: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๔๔.
- สุนทร สุภตะโยธิน. **คู่มือสมณศักดิ์สำหรับผู้บริหาร**. พิมพ์ครั้งที่ ๒. กรุงเทพมหานคร : กรังปรีซ์ อินเตอร์เนชั่นแนล, ๒๕๔๐.
- สุนน อมรวิวัฒน์, ศ. **“การศึกษา”**. สารานุกรมไทยสำหรับเยาวชน เล่ม ๒. กรุงเทพมหานคร: โครงการสารานุกรมไทยสำหรับเยาวชน โดยพระราชประสงค์ฯ, ๒๕๕๐.
- สุรพล สุยะพรหมและคณะ. **พื้นฐานทางการจัดการ**. (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๕).
- สุรัสวดี ราชกุลชัย. **การวางแผนและการควบคุมทางการบริหาร**. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๔๗
- เสนาะ ตีเยาว์. **หลักการบริหาร**. พิมพ์ครั้งที่ ๔. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๕๑.
- สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ. **วัดพัฒนา ๕๐**. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ, ๒๕๕๐.
- อินถา ศิริวรรณ. **“การบริหารวัดด้านการปกครอง”**. บทความวิชาการ. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๘.

(๒) วิทยานิพนธ์/สารนิพนธ์/รายงานการวิจัย :

- เฉียบ ไทยยิ่ง. **“ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของเจ้าอาวาสในการพัฒนาวัดให้เป็นศูนย์กลางของชุมชนกรณีศึกษา :ภาคเหนือและภาคตะวันออกเฉียงเหนือ”**. รายงานการวิจัย. กรุงเทพมหานคร กองแผนงาน กรมการศาสนา, ๒๕๔๑.
- ฐิติพร สะสม. **“ศึกษาระบบการบริหารและการจัดการวัดในพระพุทธศาสนา: กรณีศึกษาวัดพระธาตุแช่แห้ง อำเภอกู่เพียง จังหวัดน่าน”**. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๓.
- ณดา จันทรสม. **“การบริหารการเงินของวัดในประเทศไทย”**, รายงานการวิจัย. คณะพัฒนาการเศรษฐกิจ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, ๒๕๕๕

บรรณานุกรม (ต่อ)

- นิพนธ์ โอภาษี, “การบริหารงานตามหลักอิทธิบาท ๔ ขององค์การบริหารส่วนตำบลห้วยถั่วเหนือ อำเภอนองบัว จังหวัดนครสวรรค์”, **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต**. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๗.
- นิวัติ จันทราช. “คุณสมบัติของพระนักบริหารที่ดีที่ส่งผลต่อสภาพการบริหารจัดการวัดในเขตกรุงเทพมหานคร”. **รายงานการวิจัย**. คณะบริหารธุรกิจ: มหาวิทยาลัยศรีปทุม, ๒๕๕๔
- ประมวล ตันยะ และคณะ. “การศึกษาแนวทางการเสริมสร้างความเข้มแข็งให้แก่สถาบันพระพุทธศาสนาในจังหวัดนครราชสีมา”. **รายงานการวิจัย**. นครราชสีมา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครราชสีมา, ๒๕๕๗.
- พระครูชินวรานุวัตร (คายนว). “บทบาทของวัดที่มีต่องานด้านสาธารณสุขสงเคราะห์: กรณีศึกษาชุมชนบ้านฆ้องน้อย จังหวัดราชบุรี”. **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต**. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๔.
- พระครูบรรพตพัฒนคุณ ธนวฑฺฒโก (ไขแก้ว). “ปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพในการบริหารจัดการวัดที่มีผลต่อสังคม กรณีศึกษาวัดเขาอิติสุโขโต อำเภอบัวใหญ่ จังหวัดประจวบคีรีขันธ์”. **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต**. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๔.
- พระครูวิชัยธรรมานุกุล (วันชัย ฉนฺทมโม). “ประสิทธิภาพการบริหารกิจการคณะสงฆ์วัดสระสี่เหลี่ยม อำเภอดอนตูม จังหวัดนครปฐม”. **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต**. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๕.
- พระครูวิสุทธิธานันท์คุณ (ครุฑธา). “การบริหารจัดการวัดเขาช่องพราน จังหวัดราชบุรี”. **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต**. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๔.
- พระครูสุจิตตานันท์ (พระมหาจ๋านงค์ ทินโพธิ์วงศ์ (หิตจิตโต). “หลักธรรมพรหมวิหาร ๔ ของเจ้าอาวาสมาใช้ในการบริหารงาน”. **รายงานการวิจัย**. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๕.
- พระครูสุนันทกิจโกศล (สุวัฒน์ สุวฑฺฒโน). “บทบาทของเจ้าอาวาสต่อการพัฒนาวัดเป็นศูนย์กลางชุมชนในอำเภอดอนพุด จังหวัดสระบุรี”. **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต**. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๖.
- พระโชติ บดีรัฐ. “การบริหารงานของพระสังฆาธิการในเขตการปกครองคณะสงฆ์ภาค ๔ เพื่อความมั่นคงแห่งพระพุทธศาสนา”. **วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรดุษฎีบัณฑิต**. สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ในพระบรมราชูปถัมภ์, ๒๕๕๔.

บรรณานุกรม (ต่อ)

- พระมหาเรืองเดช ถาวรธมโม, (ศรีประสม), ดร. “การบริหารจัดการกิจการคณะสงฆ์ให้เป็นศูนย์การเรียนรู้ของชุมชนวัดไผ่ล้อม ตำบลจันทนิมิต อำเภอเมืองจันทบุรี จังหวัดจันทบุรี”. **รายงานการวิจัย**. หน่วยวิทยบริการ คณะสังคมศาสตร์วัดไผ่ล้อม (พระอารามหลวง). มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๔.
- พระมหาสหัส จิตสาโร. “การบริหารองค์การคณะสงฆ์”. **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต**. คณะครุศาสตร์. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๑.
- พระมหาอำพล กตทิโป. “บทบาทพระสงฆ์ในการสืบสานวัฒนธรรมไทยรามัญในจังหวัดสมุทรสาคร”. **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต**. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๖
- พระวันชัย ธนวิโส (กัณหากาญจนะ). “การสำรวจทัศนคติของนิสิตมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยที่มีต่อบทบาทของพระสงฆ์ในการพัฒนาการชนบท”. **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต** (พระพุทธศาสนา). บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๓.
- พระวิฑูรย์ ฐานเมธี (บุญพร้อม). “การศึกษาความคิดเห็นของประชาชนต่อการบริหารกิจการคณะสงฆ์ในจังหวัดหนองบัวลำภู”. **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต**. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๓.
- พระสมุห์ทรง สดัญโต (ทองคุ้ม). “บทบาทของวัดไร่ขิงที่มีต่อการส่งเสริมคุณภาพชีวิตของประชาชนในเขตตำบลไร่ขิง อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม”. **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต**. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๖.
- มนัส ภาควุมิ และคณะ. “ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของเจ้าอาวาสในการพัฒนาวัดให้เป็นศูนย์กลางชุมชน”. **รายงานการวิจัย**. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์การศาสนา, ๒๕๔๐.
- สุญาดา สุนทรสารทูล. “รูปแบบความร่วมมือของบ้าน วัด โรงเรียนและชุมชน ในการสร้างภูมิคุ้มกันทางวัฒนธรรมแก่เด็กและเยาวชนในเขตปริมณฑลกรุงเทพมหานคร”. **วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต**. สาขาวิชาวัฒนธรรมศาสตร์: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, ๒๕๕๒).
- สุดใจ สะอาดยิ่ง. รูปแบบการพัฒนาวัดเป็นศูนย์กลางการแก้ไขปัญหาของประชาชนในระดับหมู่บ้าน จังหวัดสุรินทร์”. **รายงานการวิจัย**. มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์: กระทรวงศึกษาธิการ, ๒๕๕๖.
- สุรสิทธิ์ ไกรสิน. “วัดร้างในภาคอีสาน: การศึกษาวิกฤติ แนวทางการฟื้นฟูและพัฒนาวัดร้างโดยการมีส่วนร่วมของชุมชน”. **ปริญญานิพนธ์ดุษฎีบัณฑิต**. สาขาวิชาวัฒนธรรมศาสตร์: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, ๒๕๕๒.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. “รูปแบบและกระบวนการจัดการศึกษาและการเผยแพร่ศาสนาธรรม : ศึกษาเฉพาะกรณี วัดสวนแก้ว จังหวัดนนทบุรี”. **รายงานการสังเคราะห์งานวิจัย**. กรุงเทพมหานคร : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๔๕.

บรรณานุกรม (ต่อ)

องสรภาณอนัมพจน์ (พิสิษฐ เถียนบัว/ศรีวิชา). “การพัฒนารูปแบบการบริหารที่มีประสิทธิภาพของคณะสงฆ์อนันตนิภายในประเทศไทย”. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต. สาขาวิชาพระพุทธศาสนา. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. ๒๕๕๖.

(๓) สื่ออิเล็กทรอนิกส์ :

กองบริหารงานวิจัยและประกันคุณภาพการศึกษา. พิมพ์เขียว Thailand 4.0 โมเดลขับเคลื่อนประเทศไทยสู่ความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <http://www.libarts.up.ac.th/v2/img/Thailand-4.0.pdf>. [๒๐ กรกฎาคม ๒๕๖๐].

ฐานเศรษฐกิจ. เวอร์ชันใหม่ “ประเทศไทย 4.0” [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <http://www.thansettakij.com/2016/04/30/48324>. [๓๐ กันยายน ๒๕๖๐].

ไทยรัฐ. ไชรทัต "ประเทศไทย 4.0" สร้างเศรษฐกิจใหม่ ก้าวข้ามกับดักรายได้ปานกลาง. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <http://www.thairath.co.th/content/613903>. [๖ ธันวาคม ๒๕๖๐].

นครินทร์ ศรีเลิศ. กรุงเทพธุรกิจ. “Thailand Economy 4.0' ความหวังไทย”. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <http://www.bangkokbiznews.com/blog/detail/637748> [๖ กรกฎาคม ๒๕๖๐].

บมจ.ธนาคารกรุงเทพ. รู้จักกับ Thailand 4.0 แบบเข้าใจง่าย อ่านรอบเดียว เล่าได้เป็นช่องเป็นฉาก!!!!. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <https://www.bangkokbanksme.com/article/10053>. [๒๘ ธันวาคม ๒๕๖๐].

บริษัท โมเดลเมนูแพคเกจจิ้ง จำกัด. โมเดล “ประเทศไทย 4.0” ขับเคลื่อนประเทศไทยด้วยนวัตกรรม. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <https://www.mmthailand.com/โมเดล-ประเทศไทย4-0/>. [๖ ธันวาคม ๒๕๖๐].

ประชาชาติธุรกิจออนไลน์. นวัตกรรมความคิดในห้องเรียน Chula Engineering Education 4.0. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: http://www.prachachat.net/news_detail.php?newsid=1416982570. [๒๐ กันยายน ๒๕๖๐].

มณพิไล นรสิงห์, ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. การพัฒนาคนเพื่อการขับเคลื่อนประเทศไทยไปสู่ Thailand ๔.๐. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <https://mgronline.com/daily/detail/9600000120293>. [๕ ธันวาคม ๒๕๖๐].

ระบบสถิติทางการทะเบียน กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย. “จำนวนประชากรแยกอายุอำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี เดือน ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๕๙”. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: http://stat.dopa.go.th/stat/statnew/upstat_age_disp.php. [๑๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๐].

บรรณานุกรม (ต่อ)

- ระบบสถิติทางการทะเบียน กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย. “รายงานสถิติจำนวนประชากรและบ้าน ประจำปี พ.ศ.๒๕๕๙”. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา :<http://stat.dopa.go.th/stat/statnew/statTDD/views/showZoneData.php?rcode=7003&statType=1&year=59>. [๑๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๐].
- วิกิพีเดีย. **Industry 4.0**. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: https://en.wikipedia.org/wiki/Industry_4.0. [๒๐ กันยายน ๒๕๖๐].
- วิทยาลัยบัณฑิตศึกษาด้านการจัดการ มหาวิทยาลัยศรีปทุม. **Thailand 4.0 คืออะไร ผู้ประกอบการควรปรับตัวอะไร**. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <https://www.spu.ac.th/fac/graduate/th/content.php?cid=6098>. [๒๐ กันยายน ๒๕๖๐].
- สำนักข่าวมุสลิมไทยโพสต์. **จัดบูชเผยแผ่ศาสนาอิสลาม**. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <http://muslimthai.muslimthai.com/main/index.php?page=sub&category=95&id=19216>. [๒๘ ธันวาคม ๒๕๖๐].
- สำนักข่าวมุสลิมไทยโพสต์. **อิหม่ามนักคิดในฝรั่งเศสสร้างมัสยิดเคลื่อนที่**. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <http://muslimthai.muslimthai.com/main/index.php?page=sub&category=95&id=14694> , <https://tribune.com.pk/story/50846/mosque-in-a-box/>. [๒๘ ธันวาคม ๒๕๖๐].

(๔) บทความในหนังสือพิมพ์ :

พันธุ์ แก้วนัย. “อ.สวนผึ้ง” บนความคาดหวัง... เปิดด่านชายแดนภาคตะวันตก. **มติชนรายวัน** ปีที่ ๓๕ ฉบับที่ ๑๒๔๒๐ (๑๒ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๕๕) : ๘.

(๕) สัมมนา :

เนืองวงศ์ ทวยเจริญ,ผศ.ดร. งานเสวนา “Toward innovation สู่อุตสาหกรรมนวัตกรรม”, คณะวิศวกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, (๑๒ กรกฎาคม ๒๕๕๙).

เนืองวงศ์ ทวยเจริญ,ผศ.ดร. สำนักงานคณะกรรมการนโยบายวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและนวัตกรรมแห่งชาติ. สัมมนาเรื่อง “ก้าวสู่ Industry 4.0 ด้วยเทคโนโลยี IoTs”, โรงแรมสวิสโฮเต็ล เลอ คองคอร์ด. กรุงเทพฯ., (๑๑ กรกฎาคม ๒๕๕๙).

(๖) เอกสารอื่นๆ :

สำนักงานเจ้าคณะอำเภอสวนผึ้ง วัดหนองหมี ตำบลท่าเคย อำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี. “บัญชีสำรวจพระภิกษุ สามเณรและศิษย์วัด ในเขตอำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี ภาค ๑๕ ประจำปี พ.ศ. ๒๕๕๙”, [๘ สิงหาคม ๒๕๕๙].

บรรณานุกรม (ต่อ)

(๗) สัมภาษณ์ :

- สัมภาษณ์ คณิต จิตเจริญทวีโชค, ผู้อำนวยการโรงเรียนชุมชนบ้านบ่อ, ๑๔ ธันวาคม ๒๕๖๐.
- สัมภาษณ์ เจ้าอธิการธำนิทร์ ถาวโร, เจ้าคณะตำบลป่าหวาย - ท่าเคย, ๑๕ ธันวาคม ๒๕๖๐.
- สัมภาษณ์ เฉลียว เกื่อนเกา, ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านตะโกล่าง, ๑๕ ธันวาคม ๒๕๖๐.
- สัมภาษณ์ ทวีท เหลืองสะอาด, นายอำเภอสวนผึ้ง, ๑๔ ธันวาคม ๒๕๖๐.
- สัมภาษณ์ นวพร สีนคง, พัฒนาการอำเภอสวนผึ้ง, ๑๔ ธันวาคม ๒๕๖๐.
- สัมภาษณ์ บุญลือ อ่อนดี, ไวยาวัจกร ที่พักริมห้วย ๑ สวนผึ้ง, ๑๔ ธันวาคม ๒๕๖๐.
- สัมภาษณ์ พระครูจริยธรรมานุรักษ์, เจ้าคณะอำเภอสวนผึ้ง, ๑๔ ธันวาคม ๒๕๖๐.
- สัมภาษณ์ พระครูพิทักษ์อรัญเขต, เจ้าคณะตำบลท่าเคย, ๑๕ ธันวาคม ๒๕๖๐.
- สัมภาษณ์ พระครูวิบูลย์ทริกิจ, เจ้าคณะตำบลสวนผึ้ง - ตะนาวศรี, ๑๔ ธันวาคม ๒๕๖๐.
- สัมภาษณ์ พระครูสมุทรสะอาด สุทนต์, ผู้ช่วยเจ้าอาวาสวัดสวนผึ้ง, ๑๕ ธันวาคม ๒๕๖๐.
- สัมภาษณ์ พระสาครมนี, เจ้าอาวาสวัดวิสุทธาราม พระอารามหลวง, ๑๔ ธันวาคม ๒๕๖๐.
- สัมภาษณ์ พระอธิการชัยพร เตชวโร, เจ้าอาวาสวัดบ้านกล้วย, ๑๔ ธันวาคม ๒๕๖๐.
- สัมภาษณ์ พระอธิการสุวรรณ ฐิตธมโม, เจ้าอาวาสวัดท่าเคย, ๑๕ ธันวาคม ๒๕๖๐.
- สัมภาษณ์ แม่ชีณัฐภา วงศ์อาม, ผู้ดูแลธรรมสถานวิโมกขิลาลัย สวนผึ้ง, ๑๔ ธันวาคม ๒๕๖๐.
- สัมภาษณ์ วารี สายันหะ, สาธารณสุขอำเภอสวนผึ้ง, ๑๔ ธันวาคม ๒๕๖๐.
- สัมภาษณ์ สนธยา เสนเอี่ยม, ผู้อำนวยการสำนักงานพระพุทธศาสนา ราชบุรี, ๑๔ ธันวาคม ๒๕๖๐.
- สัมภาษณ์ สมศักดิ์ เหลืองจรัสรัตน์, นายกองค์การบริหารส่วนตำบลสวนผึ้ง, ๑๔ ธันวาคม ๒๕๖๐.
- สัมภาษณ์ สุชาติ สุนทรกิตติวัฒนา, ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ ๒ บ้านทุ่งแฝก, ๑๔ ธันวาคม ๒๕๖๐.
- สัมภาษณ์ อนันต์ เสงทองเลิศ, นายกเทศมนตรีตำบลสวนผึ้ง, ๑๔ ธันวาคม ๒๕๖๐.

๒. ภาษาอังกฤษ :

(I) Books :

- Allen R.E. cd. **The Ocford Dictionary of Current English**. Great Britain: oxford University Press, 1985.
- Berger P.L. **The Social Reality of Religion**. London: Faber & Faber, 1967
- Dessler G. **Management: Principles and Practices for Tomorrow's Leaders**. Florida: UG/GGS Information Services, 2011.
- Fayol Henri. **Industrial and General Administration**. New York: Mc - Grew Hill, 1930.
- Harold Karold and Heing Weihrich. **Management**. Singapore: Mc Graw-Hill Book Company, 1998.
- Koontz H. **Management: A Global Perspective**. Heinz Weihrich: Mcgraw-Hill, 1993.
- Taylor F.W. **The Principles of Scientific Management**. New York : Harper, 2002.
- William Ouchi. **Organization and Management**. Eaglewood Cliffs : Prentice Hill, 1971.

บรรณานุกรม (ต่อ)

(II) Articles :

- Angell Olav Helge. Church-Based Welfare Agency And Public Religion. **Nordic Journal of Religion and Society**. Vol 20:2, 2007
- Hauck Volker, Mandie-Filer, Angela and Boler Joe. Ringing the Church Bell: The Role of Churches in Governance and Public Performance in Papua New Guinea. Discussion paper No 57E. **The European Centre for Development Policy Management**. January, 2005.
- Langille Justin, Smith Robyn. **Mission Impossible**. Walrus.Vol. 9 (5), 2012: 20-22.
- Lee Jason W. Sport and the Church: Exploring Sport in the Christian Life Center. The SMART Journal. Vol. 2 (1), **PHD. Troy University**, 2005
- Pessi, Anne Birgitta, Angell, Olav Helge and Pettersson Per. Nordic Majority Churches as Agents in the Welfare State: Critical Voices and/or Complementary Providers?. **The Finnish Society for the Study of Religion**. Temenos Vol. 45 (2),2009)

(III) Report of the Research :

- McDaniel. Mike. **Case Studies of Selected Missional Churches That Examine Strategies Used to Engage the Unchurched in Post-Christendom Context**. Doctor of Ministry. Faculty of the Department of Doctor of Ministry Dallas Theological Seminary, 2010
- Mowat H, Swinton J, Stark C and Mowat C. **Religion and Suicide: Exploring the Role of the Church in Deaths by Suicide in Highland, Scotland**. Mowat Research and the Centre for Spirituality, Health and Disability, University of Aberdeen, 2008.
- Roan Ansley. **NYC Nonprofit Keeps Seniors Connected Across the Generations. Faith and Leadership**. Columbia University, 2015.
- Wells Gillian. **The Answer Within - The Role of the Church in the Black Community: A Community Development Response to the Violence in Toronto**. Renison College. University of Waterloo, 2006.
- Williams Theatrlice. **The Role of the Church in Community Development: Two Cases Studies**. Hubert H. Humphrey Institutes of Public Affairs. University of Minnesota. Minneapolis, 1992

บรรณานุกรม (ต่อ)

(IV) Electronics :

- Bhargava Anju. **Transforming Communities: Siva Principle of Change in Action. The Huffington Post.** . [Online] Retrieved from http://www.huffingtonpost.com/anju-bhargava/transforming-communities-_b_1298325.html [2017, November 1].
- Chartres Richard. **Church Buildings and the Community. Cathedral Communications Limited.** [Online] Retrieved from <http://www.buildingconservation.com/articles/churchbuildings/churchbuildings.htm> [2017, November 1].
- Diana Davis. **52 IDEAS FOR YOUR CHURCH THIS YEAR.** [Online] Retrieved from <https://factsandtrends.net/2014/01/06/52-ideas-for-your-church-in-2014/> [2017, November 1].
- Haindl Sangeeta. **The Indian Temple of Social Innovation. JustMeans.** [Online] Retrieved from <http://www.justmeans.com/blogs/the-indian-temple-of-social-innovation> [2017, November 1].
- Hinduism Today. **Sunday meeting.** [Online] Retrieved from : <http://www.hinduismtoday.com/modules/smartsection/item.php?itemid=5311> [2017, November 1].
- John McKnight. **Low-income communities are not needy — they have assets. Faith & Leadership.** [Online] Retrieve from <https://www.faithandleadership.com/john-mcknight-low-income-communities-are-not-needy-they-have-assets> [2017, November 1].
- Swennes Amanda. **A Houston Church Supports Its Community by Helping Schoolchildren. Faith and Leadership.** [Online] Retrieved from <https://www.faithandleadership.com/houston-church-supports-its-community-helping-schoolchildren> [2017, November 1].

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก.

หนังสือขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัย

รายนามผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัย

๑. พระสมุทรชิริโสภณ, ดร.

ตำแหน่ง อาจารย์ประจำหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิตสาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ
คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์ราชบุรี

๒. พระครูวิสุทธธานันคุณ, ดร.

ตำแหน่ง อาจารย์ประจำหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิตสาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ
คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์ราชบุรี

๓. พระมหากังวาล ธีรธมโม, ดร.

ตำแหน่ง อาจารย์ประจำหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ
คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์ราชบุรี

๔. ผศ.ดร.ภัทรพล ใจเย็น

ตำแหน่ง หัวหน้าภาควิชาเศรษฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

๕. ผศ.ดร.ธิติวดี หมั่นมี

ตำแหน่ง อาจารย์ประจำภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

บันทึกข้อความ

ส่วนงาน คณะสังคมศาสตร์ หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต โทร/แฟกซ์ ๐-๒๘๘๒-๓๑๕๔ ภายใน (๒๑๓๘)

ที่ ศธ.๖๑๐๕.๒/๗๙๓

วันที่ ๑๒ กันยายน ๒๕๖๐

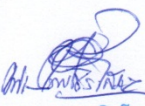
เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ตรวจแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการทำสารนิพนธ์

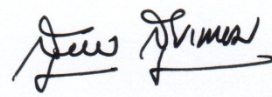
นมัสการ พระสมุทรวชิโรโสณ,ดร.

เนื่องด้วย พระสุทธิพนธ์ ฉายา เดชธมฺโม รหัสประจำตัวนิสิต ๕๙๓๐๒๐๕๐๓๖ นิสิตหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “การบริหารจัดการวัดให้เป็นศูนย์กลางชุมชน ตามวิสัยทัศน์เชิงนโยบายไทยแลนด์ ๔.๐ ในอำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

ในการศึกษาเกี่ยวกับเรื่องนี้ หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธพิจารณาแล้วเห็นว่าพระคุณท่านเป็นผู้ที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญในเรื่องนี้เป็นอย่างยิ่ง จึงใคร่ขออาราธนาพระคุณท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญพิจารณาตรวจแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการทำสารนิพนธ์ ดังที่ได้แนบมาพร้อมแล้วนี้ หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากพระคุณท่านด้วยดี ขอขอบพระคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงนมัสการมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

(พระสมุทรวชิโรโสณ, ดร.)
๒๖ ก.ย. ๖๐

(รองศาสตราจารย์ ดร.สุพล สุธะพรหม)
ผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา
สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ และสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์

ผู้ประสานงาน : พระสุทธิพนธ์ ฉายา เดชธมฺโม
โทรศัพท์ ๐๘๖-๙๔๗-๒๙๐๕

บันทึกข้อความ

ส่วนงาน คณะสังคมศาสตร์ หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต โทร/แฟกซ์ ๐-๒๘๘๒-๓๑๕๔ ภายใน (๒๑๓๘)

ที่ ศธ.๖๑๐๕.๒/๗๙๓

วันที่ ๑๒ กันยายน ๒๕๖๐

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์ตรวจแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการทำสารนิพนธ์

นมัสการ พระครูวิสุทธิธานันท์คุณ,ดร.

เนื่องด้วย พระสุทธิพงษ์ ฉายา เดชธมโม รหัสประจำตัวนิสิต ๕๙๓๐๒๐๕๐๓๖ นิสิตหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “การบริหารจัดการวัดให้เป็นศูนย์กลางชุมชน ตามวิสัยทัศน์เชิงนโยบายไทยแลนด์ ๔.๐ ในอำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

ในการศึกษาเกี่ยวกับเรื่องนี้ หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ พิจารณาแล้วเห็นว่าพระคุณท่านเป็นผู้ที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญในเรื่องนี้เป็นอย่างดี จึงใคร่ขออาราธนาพระคุณท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญพิจารณาตรวจแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการทำสารนิพนธ์ ดังที่ได้แนบมาพร้อมแล้วนี้ หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากพระคุณท่านด้วยดี ขอขอบพระคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงนมัสการมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

(รองศาสตราจารย์ ดร.สุรพล สุขะพรหม)

ผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา

สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ และสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์

ผู้ประสานงาน : พระสุทธิพงษ์ ฉายา เดชธมโม

โทรติดตอ.๐๘๖-๙๔๗-๒๙๐๕

บันทึกข้อความ

ส่วนงาน คณะสังคมศาสตร์ หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต โท/แพกซ์ ๐-๒๕๘๒-๓๓๕๔ ภายใน (๒๑๓๘)

ที่ ศร.๖๑๐๕.๒/๗๔๓

วันที่ ๑๒ กันยายน ๒๕๖๐

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ตรวจแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการทำสารนิพนธ์

นมัสการ พระมหากษัตริย์ จีระมโน.ดร.

เนื่องด้วย พระสุทธิพนธ์ ญาสา เดชชมโมร ที่สละประจำตัวนิสิต ๕๙๓๐๒๐๕๓๐๓๖ นิสิตหลักสูตร
 พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้
 ทำการศึกษาค้นคว้าเรื่อง “การบริหารจัดการวัดให้เป็นศูนย์กลางชุมชน ตามวิสัยทัศน์เชิงนโยบายไทยแลนด์
 ๔.๐ ในอำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาดูงานหลักสูตรดังกล่าว

ในการศึกษาเกี่ยวกับเรื่องนี้ หลักสูตรพุทธศาสนมหายานัตติ สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ
พิจารณาแล้วเห็นว่าพระคุณท่านเป็นผู้ที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญในเรื่องนี้เป็นอย่างยิ่ง จึงใคร่ขอ
อาราธนาพระคุณท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญพิจารณาตรวจแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการทำสารนิพนธ์ ดังที่ได้แนบมา
พร้อมแล้วนี้ หลักสูตรพุทธศาสนมหายานัตติ สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณ
ราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากพระคุณท่านด้วยดี ขอขอบพระคุณในความ
เอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงน้อมสการมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

Joe Drimmer

(รองศาสตราจารย์ ดร.สุรพล สยะพรหม)

ผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา

สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ และสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์

ผู้ประสานงาน : พระสุทธิพนธ์ ฉายา เตชธมฺโม

โทรติดต่o.0๘๖-๙๔๗-๒๙๐๕

บันทึกข้อความ

ส่วนงาน คณะสังคมศาสตร์ หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต โทร/แฟกซ์ ๐-๒๘๘๒-๓๑๕๔ ภายใน (๒๑๓๘)

ที่ ศธ.๖๑๐๕.๒/๗๙๓

วันที่ ๑๒ กันยายน ๒๕๖๐

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ตรวจแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการทำสารนิพนธ์

เรียน ผศ.ดร.ภัทรพล ใจเย็น

เนื่องด้วย พระสุทธิพนธ์ ฉายา เตชธมโม รหัสประจำตัวนิสิต ๕๙๓๐๒๐๕๐๓๖ นิสิตหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “การบริหารจัดการวัดให้เป็นศูนย์กลางชุมชน ตามวิสัยทัศน์เชิงนโยบายไทยแลนด์ ๔.๐ ในอำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

ในการศึกษาเกี่ยวกับเรื่องนี้ หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้ที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญในเรื่องนี้เป็นอย่างยิ่ง จึงใคร่ขอเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญพิจารณาตรวจแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการทำสารนิพนธ์ ดังที่ได้แนบมาพร้อมแล้วนี้ หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี ขอขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

ผศ.ดร.ภัทรพล ใจเย็น

(รองศาสตราจารย์ ดร.สุรพล สุษะพรหม)

ผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา

สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ และสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์

ผู้ประสานงาน : พระสุทธิพนธ์ ฉายา เตชธมโม

โทรติดตอ.๐๘๖-๙๔๗-๒๙๐๕

บันทึกข้อความ

ส่วนงาน คณะสังคมศาสตร์ หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต โทร/แฟกซ์ ๐-๒๘๘๒-๓๑๕๔ ภายใน (๒๑๓๘)

ที่ ศธ.๖๑๐๕.๒/๗๙๓

วันที่ ๑๒ กันยายน ๒๕๖๐

เรื่อง ขออนุมัติตรวจแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการทำสารนิพนธ์

เรียน ผศ.ดร.ธิตูฒิ หมั่นมี

เนื่องด้วย พระสุทธิพนธ์ ฉายา เดชธมโม รหัสประจำตัวนิสิต ๕๙๓๐๒๐๕๐๓๖ นิสิตหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “การบริหารจัดการวัดให้เป็นศูนย์กลางชุมชน ตามวิสัยทัศน์เชิงนโยบายไทยแลนด์ ๔.๐ ในอำเภอสามโก้ จังหวัดราชบุรี” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

ในการศึกษาเกี่ยวกับเรื่องนี้ หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้ที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญในเรื่องนี้เป็นอย่างยิ่ง จึงใคร่ขอเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญพิจารณาตรวจแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการทำสารนิพนธ์ ดังที่ได้แนบมาพร้อมแล้วนี้ หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี ขอขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

(รองศาสตราจารย์ ดร.สุรพล สุธะพรม)

ผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา

สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ และสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์

ได้ตรวจเรียบร้อยแล้ว

อ.ดร. ธีร

ผู้ประสานงาน : พระสุทธิพนธ์ ฉายา เดชธมโม
โทรติดต่อนอ.๐๘๖-๔๔๗-๒๙๐๕

ภาคผนวก ข.

ผลการตรวจสอบความเที่ยงตรงของแบบสอบถามโดยผู้เชี่ยวชาญ

๒๐๖๖
 พระครู...

พระครู...
 ๒๕/๑๒/๖๖

ผลการหาค่าดัชนีความสอดคล้องตามวัตถุประสงค์เป็นรายชื่อ (IOC) ของแบบสอบถาม
 สารนิพนธ์เรื่อง การบริหารจัดการวัดให้เป็นศูนย์กลางชุมชน ตามวิสัยทัศน์เชิงนโยบายไทยแลนด์ ๔.๐
 ในอำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี
 ผู้วิจัย พระสุทธิพนธ์ เดชธมโม (วรัตน์พุทธางกูร)
 หลักสูตรปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ
 มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
 วิทยาลัยสงฆ์ราชบุรี

ข้อ	การบริหารจัดการวัดให้เป็นศูนย์กลางชุมชน ตามวิสัยทัศน์เชิงนโยบายไทยแลนด์ ๔.๐ ใน อำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี	ผู้เชี่ยวชาญคนที่					สรุปและแปลผล		
		๑	๒	๓	๔	๕	รวม	ค่า IOC	แปล ผล
	๑.ด้านการบริหารบุคคล (Man)								
๑	มีการจัดทำระเบียบปฏิบัติ เพื่อเป็นแนวทางปฏิบัติสำหรับบุคลากรภายในวัดและผู้นำทำกิจกรรมที่วัด เช่น ระเบียบปฏิบัติกิจวัตรศาสนกิจ ของพระภิกษุ สามเณร แม่ชี พราหมณ์ ศิษย์วัด หรือผู้ที่เข้ามาติดต่อ	+๑	+๑	+๑	+๑	๐	๔	๐.๘	ใช้ได้
๒	มีการวางแผนการบริหารจัดการทรัพยากรบุคคลในวัดอย่างเป็นระบบ โดยมีการมอบหมายหน้าที่ให้บุคลากรในวัดตามความรู้ความสามารถ	+๑	+๑	+๑	+๑	๐	๔	๐.๘	ใช้ได้
๓	มีการประชุมอบรมพระภิกษุสามเณร/บุคลากรภายในวัดอย่างสม่ำเสมอ	+๑	+๑	+๑	+๑	๐	๔	๐.๘	ใช้ได้
๔	มีการประชุมอบรมคณะกรรมการวัดอย่างสม่ำเสมอ	๐	+๑	+๑	+๑	๐	๓	๐.๖	ใช้ได้
๕	มีการส่งเสริมให้พระภิกษุสามเณรได้รับการศึกษาในระดับที่เพิ่มขึ้น เช่น พระปริยัติธรรม นักธรรมศึกษา การศึกษาสายสามัญในระดับมัธยม ระดับอุดมศึกษา	+๑	+๑	+๑	+๑	๐	๔	๐.๘	ใช้ได้
๖	มีการจัดพระภิกษุไปสอนธรรมศึกษาในสถานศึกษา	๐	+๑	+๑	+๑	๐	๓	๐.๖	ใช้ได้
๗	พระภิกษุสามเณรของวัด ทำหน้าที่อบรมส่งเสริมศีลธรรม เช่น ตามโรงเรียน หน่วยงานราชการ เอกชน และแหล่งชุมชนต่างๆ	+๑	+๑	+๑	+๑	๐	๔	๐.๘	ใช้ได้
๘	วัดมีการส่งเสริม/สนับสนุน การสร้างเครือข่ายการดำเนินงานด้านสาธารณะกับองค์กรต่างๆ ทั้งภาครัฐและเอกชน	+๑	+๑	+๑	+๑	๐	๔	๐.๘	ใช้ได้
๙	วัดมีการส่งเสริม/สนับสนุนเชิงรุก ให้มีจิตอาสา เพื่อเผยแผ่พระพุทธศาสนา	๐	+๑	+๑	+๑	๐	๓	๐.๖	ใช้ได้
๑๐	วัดมีการส่งเสริม/สนับสนุนเชิงรับ ให้มีอาสาสมัคร/แนวร่วม ในการสวดสวดดูแลและพิทักษ์พระพุทธศาสนา	๐	+๑	+๑	+๑	๐	๓	๐.๖	ใช้ได้

ข้อ	การบริหารจัดการวัดให้เป็นศูนย์กลางชุมชน ตามวิสัยทัศน์เชิงนโยบายไทยแลนด์ ๔.๐ ใน อำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี	ผู้เชี่ยวชาญคนที่					สรุปและแปลผล		
		๑	๒	๓	๔	๕	รวม	ค่า IOC	แปล ผล
	๒.ด้านการเงิน (Money)								
๑	การบริหารจัดการทางการเงิน โดยมีการ จัดทำบัญชีการเงิน งบการเงิน เพื่อแสดง รายรับ รายจ่าย ในแต่ละกิจกรรม/เทศกาล ของวัด	๐	+๑	+๑	+๑	๐	๓	๐.๖	ใช้ได้
๒	การบริหารจัดการทางการเงิน โดยมีการ จัดทำทะเบียนทรัพย์สินของวัด	๐	+๑	+๑	+๑	๐	๓	๐.๖	ใช้ได้
๓	การบริหารจัดการทางการเงิน โดยมีการ แต่งตั้งไวยาวัจกรของวัด	๐	+๑	+๑	+๑	๐	๓	๐.๖	ใช้ได้
๔	การบริหารจัดการทางการเงิน โดยมีการ แต่งตั้งคณะกรรมการวัด	๐	+๑	+๑	+๑	๐	๓	๐.๖	ใช้ได้
๕	มีใช้วันธรรมมาช่วยในการจัดกิจกรรม ทอดผ้าป่า	๐	+๑	+๑	+๑	๐	๓	๐.๖	ใช้ได้
๖	มีใช้วันธรรมมาช่วยในการจัดกิจกรรม ทอดกฐิน	๐	+๑	+๑	+๑	๐	๓	๐.๖	ใช้ได้
๗	มีการวางตู้บริจาค เพื่อนำปัจจัยไปส่งเสริม กิจกรรมของวัด	๐	+๑	+๑	+๑	๐	๓	๐.๖	ใช้ได้
๘	มีการจัดงานประจำปี เพื่อนำปัจจัยไป ส่งเสริมกิจกรรมของวัด	๐	+๑	+๑	+๑	๐	๓	๐.๖	ใช้ได้
๙	การส่งเสริม/สนับสนุน มูลนิธิ/กองทุนเพื่อ การกุศล สำหรับการศึกษาของพระภิกษุ สามเณร เด็กยากจน หรือผู้ด้อยโอกาส	+๑	+๑	+๑	+๑	๐	๔	๐.๘	ใช้ได้
๑๐	มีการให้ความร่วมมือตามแนวทาง "บวร : บ้าน วัด โรงเรียน" โดยไม่หวังสิ่งตอบแทน เช่น ผ้าป่าการกุศล กิจนิมนต์ไม่รับปัจจัย หรือ การรวบรวมเงินปัจจัยเป็นกองกลาง เพื่อช่วยงานสาธารณกุศล	๐	+๑	+๑	+๑	๐	๓	๐.๖	ใช้ได้

ข้อ	การบริหารจัดการวัดให้เป็นศูนย์กลางชุมชน ตามวิสัยทัศน์เชิงนโยบายไทยแลนด์ ๔.๐ ใน อำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี	ผู้เชี่ยวชาญคนที่					สรุปและแปลผล		
		๑	๒	๓	๔	๕	รวม	ค่า IOC	แปล ผล
	๓.ด้านวัสดุอุปกรณ์ (Materials)								
๑	บริเวณวัดมีสิ่งจำเป็น/เหมาะสม เพื่อส่งเสริม ความสะดวก เช่น ป้ายชี้วัด แผนที่วัด ป้าย เผยแพร่กิจกรรม ข้อมูลข่าวสาร ป้ายประวัติ วัดโดยย่อ ป้ายนิเทศข้อมูล สมุดเยี่ยม	+๑	+๑	+๑	+๑	๐	๔	๐.๘	ใช้ได้
๒	บริเวณวัดมีสิ่งจำเป็น/เหมาะสมเพื่อส่งเสริม ความสงบสุข (สัปปายะ) เป็นรมณียสถาน เช่น ป้ายคติธรรม พุทธศาสนสุภาษิต มุม หนังสือเพื่อส่งเสริมการอ่าน ลานนั่ง กัมมัญฐาน เติ่นจงกรม	+๑	+๑	+๑	+๑	๐	๔	๐.๘	ใช้ได้
๓	วัดมีความพร้อมด้านสิ่งปลูกสร้างและอาคาร เสนาสนะ เช่น อุโบสถ กุฏิ ศาลา หอเพล เมรุ วิหาร หอสมุด พิพิธภัณฑ์ ถนน ทางเท้า เจดีย์ พระปรางค์ รั้ววัด กำแพงวัด ที่พักคน เดินทาง	๐	+๑	+๑	+๑	๐	๓	๐.๖	ใช้ได้
๔	ความสะอาด ความสวยงาม ความแข็งแรง มั่นคง ของสิ่งปลูกสร้างและอาคารเสนาสนะ	๐	+๑	+๑	+๑	๐	๓	๐.๖	ใช้ได้
๕	การจัดตั้งโรงเรียน ศูนย์อบรม ชมรม ห้องปฏิบัติการในวัด เช่น โรงเรียน/ศูนย์ อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ ศูนย์เรียนรู้ศีลธรรม ศูนย์ฝึกอาชีพ ศูนย์ศิลปวัฒนธรรม ศูนย์การ เรียนรู้ของชุมชน ชมรมชาวพุทธ สโมสรชาว พุทธ	+๑	+๑	+๑	+๑	๐	๔	๐.๘	ใช้ได้
๖	วัดมีความพร้อมเป็นคลังพัสดุ อุปกรณ์ เช่น ถ้วยชาม อุปกรณ์เครื่องครัว โต๊ะ เก้าอี้ และ อุปกรณ์จัดงานให้ชาวบ้านหยิบยืมตามโอกาส เพื่อทำกิจกรรมและสนองศรัทธากิจนิมนต์ ญาติโยมทั้งในและนอกสถานที่	๐	+๑	+๑	+๑	๐	๓	๐.๖	ใช้ได้
๗	วัดมีเครื่องอัฐบริขาร วัสดุอุปกรณ์ เครื่องใช้ ไม้สอยที่จำเป็น สำหรับพระภิกษุ สามเณร แม่ชี พราหมณ์ คิษย์วัด เช่น ผ้าไตรจีวร บาตร มุ้ง เครื่องนอน กวด หนังสือสวดมนต์ เต็นท์ เป็นต้น เพียงพอต่อความต้องการ	+๑	+๑	+๑	+๑	๐	๔	๐.๘	ใช้ได้

ข้อ	การบริหารจัดการวัดให้เป็นศูนย์กลางชุมชนตามวิสัยทัศน์เชิงนโยบายไทยแลนด์ ๔.๐ ในอำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี	ผู้เชี่ยวชาญคนที่					สรุปและแปลผล		
		๑	๒	๓	๔	๕	รวม	ค่า IOC	แปลผล
๘	วัดเป็นศูนย์ประชุมหรือพบปะพูดคุย ของการปกครองระดับท้องถิ่น เช่น กำนันผู้ใหญ่บ้าน อบต. หรือฝ่ายปกครองที่เกี่ยวข้อง	+๑	+๑	+๑	+๑	๐	๔	๐.๘	ใช้ได้
๙	วัดมีพาหนะ เช่น รถยนต์ เพียงพอสำหรับออกกิจนิมนต์ สนองงานคณะสงฆ์ หรือทำกิจกรรมฉลองศรัทธาญาติโยม	+๑	+๑	+๑	+๑	๐	๔	๐.๘	ใช้ได้
๑๐	วัดมีการจัดทำป้ายนำทางตามถนนและสร้างพิกัด GPS (Global Positioning System : ระบบระบุตำแหน่งบนพื้นโลก) เช่น ใน Google Map หรือแผนที่ออนไลน์อื่นๆ เพื่ออำนวยความสะดวกแก่ญาติโยมที่จะเดินทาง	๐	+๑	+๑	+๑	๐	๓	๐.๖	ใช้ได้
๔.ด้านการจัดการ (Management)									
๑	การปรับปรุง พัฒนา ดูแลรักษาสสิ่งแวดล้อมและภูมิทัศน์ภายในวัด เช่น บริเวณวัดสงบร่มเย็น เป็นระเบียบ มีถังขยะ มีบริเวณปลูกต้นไม้ ไม้ประดับ สวนหย่อม และมีการจัดแบ่งพื้นที่สำหรับนั่งพักผ่อนเป็นสัดส่วน	+๑	+๑	+๑	+๑	๐	๔	๐.๘	ใช้ได้
๒	มีการวางแผนนโยบายการดำเนินงาน แผนกลยุทธ์ และโครงการพัฒนาวัดอย่างต่อเนื่อง	+๑	+๑	+๑	+๑	๐	๔	๐.๘	ใช้ได้
๓	มีการจัดกิจกรรมทางพระพุทธศาสนาอย่างต่อเนื่องทั้งปี เพื่อส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมแก่เด็กและเยาวชน ประชาชนทั่วไป เช่น โครงการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อน บวชนกขัมมจารีณี ค่ายคุณธรรมจริยธรรม	+๑	+๑	+๑	+๑	๐	๔	๐.๘	ใช้ได้
๔	มีการจัดกิจกรรมทางพระพุทธศาสนา เนื่องในวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา เช่น ทำบุญตักบาตร การแสดงธรรมเทศนา การปฏิบัติธรรม การเวียนเทียน และการจัดนิทรรศการที่เกี่ยวข้องกับวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา กิจกรรมหมู่บ้านรักษาศีล ๕	+๑	+๑	+๑	+๑	๐	๔	๐.๘	ใช้ได้

ข้อ	การบริหารจัดการวัดให้เป็นศูนย์กลางชุมชน ตามวิสัยทัศน์เชิงนโยบายไทยแลนด์ ๔.๐ ใน อำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี	ผู้เชี่ยวชาญคนที่					สรุปและแปลผล		
		๑	๒	๓	๔	๕	รวม	ค่า IOC	แปล ผล
๕	มีการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมความจงรักภักดี ต่อชาติและพระมหากษัตริย์ เช่น ทำบุญตัก บาตร การแสดงธรรมเทศนา การปฏิบัติ ธรรม การจุดเทียนชัย และการจัด นิทรรศการที่เกี่ยวข้องกับความจงรักภักดี ต่อชาติ และพระราชกรณียกิจ	๐	+๑	+๑	+๑	๐	๓	๐.๖	ใช้ได้
๖	มีการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมประเพณีไทย/ วัฒนธรรมท้องถิ่น/ชาติพันธุ์ เช่น ทำบุญตัก บาตร การแสดงธรรมเทศนา การปฏิบัติ ธรรม สงกรานต์ ลอยกระทง กิจกรรม ส่งเสริมวัฒนธรรม และการจัดนิทรรศการ เผยแพร่ความรู้ที่เกี่ยวข้องกับประเพณีไทย/ ท้องถิ่น/ชาติพันธุ์	+๑	+๑	+๑	+๑	๐	๔	๐.๘	ใช้ได้
๗	มีการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารทาง พระพุทธศาสนา เช่น วิเทศชุมชน การแจก หนังสือธรรมะ ซีดีธรรมะ หอกระจายข่าว สื่อสังคมออนไลน์ (Website , Facebook , Line , Twitter , Instagram)	+๑	+๑	+๑	+๑	๐	๔	๐.๘	ใช้ได้
๘	การให้ความช่วยเหลือ/สงเคราะห์ประชาชน เช่น สงเคราะห์ผู้ยากไร้ ช่วยเหลือ ผู้ประสบภัย	+๑	+๑	+๑	+๑	๐	๔	๐.๘	ใช้ได้
๙	การให้ความช่วยเหลือระงับข้อพิพาท/ข้อ ขัดแย้งของชาวบ้าน	๐	+๑	+๑	+๑	๐	๓	๐.๖	ใช้ได้
๑๐	การประสานงานกับส่วนราชการ องค์กร ท้องถิ่น ภาครัฐและเอกชน ให้ความร่วมมือ และมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมต่างๆ ของวัดสม้าเสมอ	+๑	+๑	+๑	+๑	๐	๔	๐.๘	ใช้ได้

ภาคผนวก ค.

หนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลเพื่อตรวจสอบ
ความเที่ยงตรงของแบบสอบถาม

ที่ ศธ ๖๑๐๕.๒/๘๗๒

ศูนย์บัณฑิตศึกษา

สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ และสาขาวิชาปรัชญาและศาสนศาสตร์

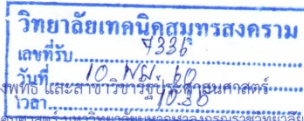
ภาควิชาปรัชญา ศณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

กรุงเทพมหานคร : อาคารเรียนศูนย์วัดศรีสุธรรม แขวงบางขุนนนท์

เขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร ๑๐๗๐๐

อยุธยา : ๗๙ หมู่ ๑ ตำบลลำไทร อำเภอรังนก จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ๑๓๑๗๐

โทร. ๐๒-๘๘๒-๓๑๕๔ ต่อ ๒๑๑๐, ๒๑๑๗, ๒๑๑๘

๗ พฤศจิกายน ๒๕๖๐

เรื่อง ขออนุญาตเคราะห้เก็บข้อมูลเพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงของแบบสอบถาม

เรียน ผู้อำนวยการวิทยาลัยเทคนิคสมุทรสงคราม

สิ่งที่ส่งมาด้วย เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล จำนวน ๑ ชุด

เนื่องด้วย พระสุทธิพนธ์ ฉายา เดชธมโม รหัสประจำตัวนิสิต ๕๙๓๐๒๐๕๐๓๖ นิสิต
หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “การบริหารจัดการวัดให้เป็นศูนย์กลางชุมชน ตามวิสัยทัศน์เชิงนโยบายไทย
แลนด์ ๔.๐ ในอำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

ในการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับเรื่องนี้มีคามจำเป็นต้องเก็บข้อมูลจากบุคลากรและนักเรียนใน
หน่วยงานของท่านจึงขออนุญาตเคราะห้จากท่านเพื่อโปรดพิจารณาอนุญาตให้นิสิตดำเนินการเก็บ
รวบรวมข้อมูล เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงของแบบสอบถามในการวิจัยซึ่งจะเป็นประโยชน์ทางวิชาการ
ต่อไป หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราช
วิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณในความเอื้อเฟื้อ
ทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

เพื่อโปรด ☐ ทราบ ☐ พิจารณา

เห็นควรมอบ.....

- ☐ ฝ่ายบริหารทรัพยากร
- ☐ ฝ่ายวิชาการ
- ☐ ฝ่ายพัฒนา
- ☒ ฝ่ายแผนฯ

๙

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.สุรพล สุษะพรหม)

ผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา

สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ และสาขาวิชาปรัชญาและศาสนศาสตร์

ส่งการ ☒ ทราบ ☒ จัดตามเสนอ
มอบ.....

ผู้ประสานงาน : พระสุทธิพนธ์ ฉายา เดชธมโม

โทรติดต้อ.๐๘๖-๙๔๗-๒๙๐๕

(นายนิรันดร์ วงษ์จิว)

ผู้อำนวยการวิทยาลัยเทคนิคสมุทรสงคราม

ที่ ศธ ๖๑๐๕.๒/๘๗๒

ศูนย์บัณฑิตศึกษา

สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ และสาขาวิชาปรัชญาประศาสนศาสตร์

ภาควิชาปรัชญา ศณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

กรุงเทพมหานคร : อาคารเรียนศูนย์วัดศรีสุทธาราม แขวงบางขุนนนท์

เขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร ๑๐๗๐๐

อยุธยา : ๗๙ หมู่ ๑ ตำบลลำไทร อำเภอน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ๑๓๑๗๐

โทร. ๐๒-๘๘๒-๓๑๕๔ ต่อ ๒๑๓๐, ๒๑๓๗, ๒๑๓๘

๗ พฤศจิกายน ๒๕๖๐

เรื่อง ขออนุญาตเคราะห้เก็บข้อมูลเพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงของแบบสอบถาม

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดสวนแก้ว

สิ่งที่ส่งมาด้วย เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล จำนวน ๑ ชุด

เนื่องด้วย พระสุทธิพนธ์ ฉายา เดชธมโม รหัสประจำตัวนิสิต ๕๙๓๐๒๐๕๐๓๖ นิสิต
หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “การบริหารจัดการวัดให้เป็นศูนย์กลางชุมชน ตามวิสัยทัศน์เชิงนโยบายไทย
แลนด์ ๔.๐ ในอำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

ในการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับเรื่องนี้มีควมจำเป็นต้องเก็บข้อมูลจากบุคลากรและนักเรียนใน
หน่วยงานของท่านจึงขอความอนุเคราะห์จากท่านเพื่อโปรดพิจารณาอนุญาตให้นิสิตดำเนินการเก็บ
รวบรวมข้อมูล เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงของแบบสอบถามในการวิจัยซึ่งจะเป็นประโยชน์ทางวิชาการ
ต่อไป หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราช
วิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณในความเอื้อเฟื้อ
ทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

- พิชญะพงษ์ ฐิติมาภรณ์
๑๕ พ.ย. ๖๐.

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.สุรพล สุธะพรหม)

ผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา

สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ และสาขาวิชาปรัชญาประศาสนศาสตร์

ผู้ประสานงาน : พระสุทธิพนธ์ ฉายา เดชธมโม

โทรติดตอ.๐๘๖-๙๔๗-๒๙๐๕

ภาคผนวก ง.

ผลการหาค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือ (Try Out)

มณเฑาะ
(พระครูสังฆรักษ์ทรงพรณ ชยทนต์, ดร.)
๒๑ พ.ย. ๖๐

ดร. ร. ใจ
(ศาสตราจารย์พิเศษ ดร. ร. ใจ, ผอ.ส.ศ.)
๒๑ พ.ย. ๖๐

ผลการหาค่าความเชื่อมั่น Reliability (Alpha)
สารนิพนธ์เรื่อง การบริหารจัดการวัดให้เป็นศูนย์กลางชุมชน ตามวิสัยทัศน์เชิงนโยบาย
ไทยแลนด์ ๔.๐ ในอำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี
ผู้วิจัย พระสุทธิพงษ์ เดชธมโม (วรัตน์พุทธางกูร)
หลักสูตรปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
วิทยาลัยสงฆ์ราชบุรี

Case Processing Summary

		N	%
Cases	Valid	30	100.0
	Excluded ^a	0	.0
	Total	30	100.0

a. Listwise deletion based on all variables in the procedure.

Reliability Statistics

Cronbach's Alpha	N of Items
.892	40

Item Statistics

	Mean	Std. Deviation	N
man1	4.3667	.49013	30
man2	4.1000	.30513	30
man3	4.4667	.50742	30
man4	3.9000	.60743	30
man5	4.6667	.47946	30
man6	4.3333	.66089	30
man7	4.6667	.47946	30
man8	4.4667	.50742	30
man9	4.1667	.87428	30
man10	4.1000	.71197	30
money1	4.4667	.68145	30
money2	4.5000	.68229	30
money3	4.4667	.68145	30
money4	4.3667	.66868	30
money5	4.0667	.73968	30
money6	4.0667	.58329	30
money7	4.5667	.50401	30
money8	4.5667	.50401	30
money9	4.3333	.66089	30
money10	4.5667	.50401	30
Materials1	4.7000	.46609	30
Materials2	4.3667	.49013	30
Materials3	4.5667	.50401	30
Materials4	4.2667	.58329	30
Materials5	4.5667	.50401	30
Materials6	4.4667	.57135	30
Materials7	4.1667	.74664	30
Materials8	4.4667	.50742	30
Materials9	4.3000	.46609	30
Materials10	4.3000	.46609	30
Management1	4.5667	.62606	30
Management2	4.1667	.53067	30
Management3	4.6000	.49827	30
Management4	4.5333	.50742	30

১৫.৪.১২৮.

	Mean	Std. Deviation	N
Management5	4.5667	.50401	30
Management6	4.9000	.30513	30
Management7	4.5333	.50742	30
Management8	4.5000	.62972	30
Management9	4.2667	.63968	30
Management10	4.4667	.50742	30

Item-Total Statistics

	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item-Total Correlation	Cronbach's Alpha if Item Deleted
man1	172.1000	96.093	.380	.890
man2	172.3667	98.102	.296	.891
man3	172.0000	99.517	.020	.894
man4	172.5667	98.875	.061	.895
man5	171.8000	99.959	-.022	.895
man6	172.1333	93.982	.434	.889
man7	171.8000	96.510	.344	.890
man8	172.0000	95.931	.382	.890
man9	172.3000	88.838	.630	.884
man10	172.3667	92.861	.482	.888
money1	172.0000	92.000	.575	.886
money2	171.9667	89.895	.744	.883
money3	172.0000	93.172	.482	.888
money4	172.1000	90.576	.704	.884
money5	172.4000	96.800	.181	.894
money6	172.4000	100.524	-.075	.897
money7	171.9000	98.645	.108	.893
money8	171.9000	93.610	.627	.886
money9	172.1333	91.913	.602	.886
money10	171.9000	93.334	.656	.886
Materials1	171.7667	97.151	.284	.891
Materials2	172.1000	95.197	.475	.888

Handwritten signature

	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item-Total Correlation	Cronbach's Alpha if Item Deleted
Materials3	171.9000	97.541	.220	.892
Materials4	172.2000	95.959	.322	.890
Materials5	171.9000	97.886	.185	.892
Materials6	172.0000	95.103	.408	.889
Materials7	172.3000	89.734	.685	.884
Materials8	172.0000	98.690	.103	.893
Materials9	172.1667	96.351	.373	.890
Materials10	172.1667	99.454	.033	.894
Management1	171.9000	91.334	.690	.884
Management2	172.3000	95.114	.443	.889
Management3	171.8667	94.602	.529	.888
Management4	171.9333	99.720	.000	.895
Management5	171.9000	96.162	.361	.890
Management6	171.5667	95.151	.796	.887
Management7	171.9333	95.513	.425	.889
Management8	171.9667	91.964	.631	.885
Management9	172.2000	93.269	.510	.887
Management10	172.0000	95.310	.445	.889

Scale Statistics

Mean	Variance	Std. Deviation	N of Items
176.4667	99.982	9.99908	40

Dr. S. J. J.

ภาคผนวก จ.

หนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย

ที่ ศธ ๖๑๐๕.๒/๙๒๖

ศูนย์บัณฑิตศึกษา

สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ และสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์

ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

กรุงเทพมหานคร : อาคารเรียนศูนย์วัดศรีสุธรรม แขวงบางขุนนนท์

เขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร ๑๐๗๐๐

อยู่ชาน : ๗๙ หมู่ ๑ ตำบลลำไทร อำเภอรังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ๑๓๑๗๐

โทร. ๐๒-๘๘๒-๓๑๕๔ ต่อ ๒๑๓๐, ๒๑๓๗, ๒๑๓๘

๒๓ พฤศจิกายน ๒๕๖๐

เรื่อง ขออนุญาตให้หนังสือเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย
เรียน นายทริท เหลืองสะอาด นายอำเภอสนม
สิ่งที่ส่งมาด้วย เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล จำนวน ๑ ชุด

เนื่องด้วย พระสุทธิพนธ์ ฉายา เฑชรโม รัชสประจำวันสิต ๕๙๓๐๒๐๕๐๓๖ นิสิต
หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “การบริหารจัดการวัดให้เป็นศูนย์กลางชุมชน ตามวิสัยทัศน์เชิงนโยบายไทย
แลนด์ ๔.๐ ในอำเภอสนม จังหวัดราชบุรี” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

การศึกษานี้เกี่ยวกับเรื่องที่มีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลจากประชาชนในพื้นที่ของท่าน
ท่านเพื่อการนี้จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์ได้โปรดพิจารณาอนุญาตให้หนังสือดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลใน
การวิจัยซึ่งเป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไป หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิง
พุทธ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจักได้รับความอนุเคราะห์จากท่าน
ด้วยดี และขอขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

นายทริท เหลืองสะอาด
(นายทริท เหลืองสะอาด)
นายอำเภอสนม
๑๕ ธ.ค. ๒๕๖๐

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.สุรพล สุธะพรหม)

ผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา

สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ และสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์

ผู้ประสานงาน : พระสุทธิพนธ์ ฉายา เฑชรโม

โทรศัพท์ติดต่อ. ๐๘๖-๙๔๗-๒๙๐๕

ภาคผนวก ฉ.

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรื่อง : การบริหารจัดการวัดให้เป็นศูนย์กลางชุมชน ตามวิสัยทัศน์เชิงนโยบายไทยแลนด์ ๔.๐
ในอำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี

คำชี้แจง

แบบสอบถามนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย โดยจัดทำขึ้นเพื่อศึกษาการบริหารจัดการวัดให้เป็นศูนย์กลางชุมชน ตามวิสัยทัศน์เชิงนโยบายไทยแลนด์ ๔.๐ ในอำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี ใน ๔ ด้าน ตามแนวคิดทฤษฎีการบริหารจัดการปัจจัยสี่ (4M) คือ ด้านการบริหารบุคคล (Man) ด้านการเงิน (Money) ด้านวัสดุอุปกรณ์ (Materials) ด้านการจัดการ (Management) โดยระดับความคิดเห็นจากการตัดสินใจเลือกของท่านผู้วิจัยจะประมวลผลเพื่อนำไปเป็นแนวทางการบริหารจัดการวัดให้เป็นศูนย์กลางชุมชนอย่างเหมาะสมตามความต้องการของทุกฝ่าย จึงขอความร่วมมือจากท่านในการตอบแบบประเมินทุกข้อตามความเป็นจริง

๑. แบบสอบถามนี้แบ่งออกเป็น ๓ ตอน คือ

ตอนที่ ๑ เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ ๒ เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับความคิดเห็นที่มีต่อการบริหารจัดการวัดให้เป็นศูนย์กลางชุมชน ตามวิสัยทัศน์เชิงนโยบายไทยแลนด์ ๔.๐ ในอำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี

ตอนที่ ๓ เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะสำหรับเป็นแนวทางการบริหารจัดการวัดให้เป็นศูนย์กลางชุมชน ตามวิสัยทัศน์เชิงนโยบายไทยแลนด์ ๔.๐ ในอำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี

๒. โปรดตอบคำถามให้ครบทุกข้อ

๓. ข้อมูลที่ได้จากท่านในครั้งนี้ผู้วิจัยจะเป็นความลับ จึงไม่มีผลกระทบใด ๆ ต่อท่าน โดยผู้วิจัยจะนำผลมาใช้ในการวิจัย เท่านั้น

๔. การตอบแบบสอบถามของท่านเป็นองค์ประกอบที่สำคัญที่สุด ที่จะทำให้การวิจัยครั้งนี้สำเร็จลงได้

ขออนุโมทนาในความร่วมมือตอบแบบสอบถามนี้

พระสุทธิพนธ์ เตชธมโม (วรัตน์พุทธางกูร)

พระนิสิตปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย
เรื่อง : การบริหารจัดการวัดให้เป็นศูนย์กลางชุมชน ตามวิสัยทัศน์เชิงนโยบายไทยแลนด์ ๔.๐
ในอำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี

ตอนที่ ๑ ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง : โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน ☐ หน้าข้อความที่ตรงกับตัวท่าน

๑. เพศ

☐ ๑. ชาย

☐ ๒. หญิง

๒. สถานภาพ

☐ ๑. โสด

☐ ๒. สมรส

☐ ๓. หม้าย/หย่า

๓. อายุ

☐ ๑. ๑๕ - ๒๐ ปี

☐ ๒. ๒๑ - ๓๐ ปี

☐ ๓. ๓๑ - ๔๐ ปี

☐ ๔. ๔๑ - ๕๐ ปี

☐ ๕. ๕๑ - ๖๐ ปี

☐ ๖. มากกว่า ๖๐ ปี

๔. วุฒิมัธยมศึกษา

☐ ๑. ประถมศึกษา

☐ ๒. มัธยมศึกษาตอนต้นหรือเทียบเท่า

☐ ๓. มัธยมศึกษาตอนปลายหรือเทียบเท่า

☐ ๔. อนุปริญญา

☐ ๕.ปริญญาตรี

☐ ๖. ปริญญาโทหรือสูงกว่า

๕. อาชีพ

☐ ๑. พนักงานบริษัทเอกชน

☐ ๒. ข้าราชการ/พนักงานของรัฐ

☐ ๓. ข้าราชการบำนาญ

☐ ๔. เกษตรกร/ทำสวน ทำนา ทำไร่

☐ ๕. ประกอบกิจการส่วนตัว/ค้าขาย

☐ ๖. อื่นๆ (ระบุ).....

๖. รายได้ต่อเดือน

☐ ๑. ต่ำกว่า ๕,๐๐๐ บาท

☐ ๒. ๕,๐๐๐ - ๑๕,๐๐๐ บาท

☐ ๓. ๑๕,๐๐๑ - ๓๐,๐๐๐ บาท

☐ ๔. มากกว่า ๓๐,๐๐๐ บาท

๗. ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชนที่ต่างกัน

☐ ๑. ต่ำกว่า ๑๐ ปี

☐ ๒. ๑๑ - ๒๐ ปี

☐ ๓. ๒๑ - ๓๐ ปี

☐ ๔. ๓๑ - ๔๐ ปี

☐ ๕. ๔๑ - ๕๐ ปี

☐ ๖. ๕๑ - ๖๐ ปี

☐ ๗. ๖๐ ปีขึ้นไป

ตอนที่ ๒ ความคิดเห็นที่มีต่อการบริหารจัดการวัดให้เป็นศูนย์กลางชุมชน ตามวิสัยทัศน์เชิงนโยบาย
ไทยแลนด์ ๔.๐ ในอำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี

คำชี้แจง : โปรดอ่านข้อความและทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่กำหนดให้ตรงกับสภาพความเป็นจริง

ข้อ	การบริหารจัดการวัดให้เป็นศูนย์กลางชุมชน ตามวิสัยทัศน์เชิงนโยบายไทยแลนด์ ๔.๐ ในอำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี	ระดับความคิดเห็น				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
		๕	๔	๓	๒	๑
	๑.ด้านการบริหารบุคคล (Man)					
๑	มีการจัดทำระเบียบปฏิบัติ เพื่อเป็นแนวทางปฏิบัติสำหรับบุคลากรภายในวัดและผู้มาทำกิจกรรมที่วัด เช่น ระเบียบปฏิบัติกิจวัตร ศาสนกิจ ของพระภิกษุ สามเณร แม่ชี พราหมณ์ ศิษย์วัด หรือผู้ที่เข้ามาติดต่อ					
๒	มีการวางแผนการบริหารจัดการทรัพยากรบุคคลในวัดอย่างเป็นระบบ โดยมีการมอบหมายหน้าที่ให้บุคลากรในวัดตามความรู้ความสามารถ					
๓	มีการประชุมอบรมพระภิกษุสามเณร/บุคลากรภายในวัดอย่างสม่ำเสมอ					
๔	มีการประชุมอบรมคณะกรรมการวัดอย่างสม่ำเสมอ					
๕	มีการส่งเสริมให้พระภิกษุสามเณรได้รับการศึกษาในระดับที่เพิ่มขึ้น เช่น พระปริยัติธรรม นักรธรรมศึกษา การศึกษาสายสามัญในระดับมัธยม ระดับอุดมศึกษา					
๖	มีการจัดพระภิกษุไปสอนธรรมศึกษาในสถานศึกษา					
๗	พระภิกษุสามเณรของวัด ทำหน้าที่อบรมส่งเสริมศีลธรรม เช่น ตามโรงเรียน หน่วยงานราชการ เอกชน และแหล่งชุมชนต่างๆ					
๘	วัดมีการส่งเสริม/สนับสนุน การสร้างเครือข่ายการดำเนินงานด้านสาธารณะกับองค์กรต่างๆ ทั้งภาครัฐและเอกชน					
๙	วัดมีการส่งเสริม/สนับสนุนเชิงรุก ให้มีจิตอาสา เพื่อเผยแผ่พระพุทธศาสนา					
๑๐	วัดมีการส่งเสริม/สนับสนุนเชิงรับ ให้มีอาสาสมัคร/แนวร่วมในการสวดสวดดูแลและพิทักษ์พระพุทธศาสนา					

ข้อ	การบริหารจัดการวัดให้เป็นศูนย์กลางชุมชน ตามวิสัยทัศน์เชิงนโยบายไทยแลนด์ ๔.๐ ในอำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี	ระดับความคิดเห็น				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
		๕	๔	๓	๒	๑
	๒.ด้านการเงิน (Money)					
๑	การบริหารจัดการทางการเงิน โดยมีการจัดทำบัญชีการเงิน งบการเงิน เพื่อแสดงรายรับ รายจ่าย อย่างเป็นระบบ					
๒	การบริหารจัดการทางการเงิน โดยมีการจัดทำทะเบียน ทรัพย์สินของวัด					
๓	การบริหารจัดการทางการเงิน โดยมีการแต่งตั้งไวยาวัจกร ของวัด					
๔	การบริหารจัดการทางการเงิน โดยมีการแต่งตั้ง คณะกรรมการวัด					
๕	มีการใช้วัดกรรมมาช่วยในการจัดกิจกรรมทอดผ้าป่า					
๖	มีการใช้วัดกรรมมาช่วยจัดกิจกรรมทอดกฐิน					
๗	มีการวางตู้บริจาค และประชาสัมพันธ์ช่องทางการรับบริจาค ผ่านสื่อวัดกรรม เพื่อนำจตุปัจจัยไปส่งเสริมกิจกรรมของวัด					
๘	มีการจัดงานประจำปี เพื่อนำจตุปัจจัยไปส่งเสริมกิจกรรม ของวัด					
๙	การส่งเสริม/สนับสนุน มูลนิธิ/กองทุนเพื่อการกุศล สำหรับ การศึกษาของพระภิกษุ สามเณร เด็กยากจนหรือ ผู้ด้อยโอกาส					
๑๐	มีการให้ความร่วมมือตามแนวทาง "บวร : บ้าน วัด โรงเรียน" โดยไม่หวังสิ่งตอบแทน เช่น ผ้าป่าการกุศล กิจกรรมที่ไม่รับ ปัจจัย หรือการรวบรวมเงินปัจจัยเป็นกองกลางเพื่อช่วยงาน สาธารณะกุศล					

ข้อ	การบริหารจัดการวัดให้เป็นศูนย์กลางชุมชน ตามวิสัยทัศน์เชิงนโยบายไทยแลนด์ ๔.๐ ในอำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี	ระดับความคิดเห็น				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
		๕	๔	๓	๒	๑
	๓.ด้านวัสดุอุปกรณ์ (Materials)					
๑	บริเวณวัดมีสิ่งจำเป็น/เหมาะสม เพื่อส่งเสริมความสะอาด เช่น ป้ายชื่อวัด แผ่นผังวัด ป้ายเผยแพร่กิจกรรม ข้อมูล ข่าวสาร ป้ายประวัติวัดโดยย่อ ป้ายนิเทศข้อมูล สมุดเยี่ยม					
๒	บริเวณวัดมีสิ่งจำเป็น/เหมาะสม เพื่อส่งเสริมความสงบสุข (สัปปายะ) เป็นรมณีสถาน เช่น ป้ายคติธรรม พุทธศาสน สุภาชิต มุมหนังสือเพื่อส่งเสริมการอ่าน ลานนั่งกัมมัฏฐาน ลานเดินจงกรม					
๓	วัดมีความพร้อมด้านสิ่งปลูกสร้างและอาคารเสนาสนะ เช่น อุโบสถ กุฏิ ศาลา หอเพล เมรุ วิหาร ห้องสมุด พิพิธภัณฑ์ ถนน ทางเท้า เจดีย์ พระปรางค์ รั้ววัด กำแพงวัด ที่พักคน เดินทาง					
๔	มีความสะอาด ความสวยงาม ความแข็งแรงมั่นคง ของสิ่ง ปลูกสร้างและอาคารเสนาสนะ					
๕	การจัดตั้งโรงเรียน ศูนย์อบรม ชมรม ห้องปฏิบัติการในวัด เช่น โรงเรียน/ศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ ศูนย์เรียนรู้ศีลธรรม ศูนย์ฝึกอาชีพ ศูนย์ศิลปวัฒนธรรม ศูนย์การเรียนรู้ของชุมชน ชมรมชาวพุทธ สโมสรชาวพุทธ					
๖	วัดมีความพร้อมเป็นคลังพัสดุ อุปกรณ์ เช่น ถ้วยชาม อุปกรณ์เครื่องครัว โต๊ะ เก้าอี้ และอุปกรณ์จัดงานให้ชาวบ้าน หยิบยืมตามโอกาส เพื่อทำกิจกรรมและสนองศรัทธากิจ นิมนต์ญาติโยมทั้งในและนอกสถานที่					
๗	วัดมีเครื่องอัฐบริขาร วัสดุอุปกรณ์ เครื่องใช้ไม้สอยที่จำเป็น สำหรับพระภิกษุ สามเณร แม่ชี พราหมณ์ คิษย์วัด เช่น ผ้า ไตรจีวร บาตร มุ้ง เครื่องนอน กลด หนังสือสวดมนต์ เต็นท์ เป็นต้น เพียงพอต่อความต้องการ					

ข้อ	การบริหารจัดการวัดให้เป็นศูนย์กลางชุมชน ตามวิสัยทัศน์เชิงนโยบายไทยแลนด์ ๔.๐ ในอำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี	ระดับความคิดเห็น				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
		๕	๔	๓	๒	๑
๘	วัดเป็นศูนย์ประชุมหรือพบปะพูดคุยของการปกครองระดับท้องถิ่น เช่น กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน อบต. หรือฝ่ายปกครองที่เกี่ยวข้อง					
๙	วัดมีพาหนะ เช่น รถยนต์ เพียงพอสำหรับออกกิจนิมนต์ สอนงานคณะสงฆ์ หรือทำกิจกรรมฉลองศรัทธาญาติโยม					
๑๐	วัดมีการจัดทำป้ายนำทางตามถนนและสร้างพิกัด GPS (Global Positioning System : ระบบระบุตำแหน่งบนพื้นโลก) เช่น ใน Google Map หรือแผนที่ออนไลน์อื่นๆ เพื่ออำนวยความสะดวกแก่ผู้ที่จะเดินทางมา					
	๔.ด้านการจัดการ (Management)					
๑	การปรับปรุง พัฒนา ดูแลรักษาสิ่งแวดล้อมและภูมิทัศน์ภายในวัด เช่น บริเวณวัดสงบรวมเย็น เป็นระเบียบ มีถังขยะ มีบริเวณปลูกต้นไม้ ไม้ประดับ สวนหย่อม และมีการจัดแบ่งพื้นที่สำหรับนั่งพักผ่อนเป็นสัดส่วน					
๒	มีการวางแผนนโยบายการดำเนินงาน แผนกลยุทธ์ และโครงการพัฒนาวัดอย่างต่อเนื่อง					
๓	มีการจัดกิจกรรมทางพระพุทธศาสนาอย่างต่อเนื่องทั้งปี เพื่อส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมแก่เด็กและเยาวชน ประชาชนทั่วไป เช่น โครงการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อน บวชนกขัมมจารีณี ค่ายคุณธรรมจริยธรรม					
๔	มีการจัดกิจกรรมทางพระพุทธศาสนา เนื่องในวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา เช่น ทำบุญตักบาตร การแสดงธรรมเทศนา การปฏิบัติธรรม การเวียนเทียน และการจัดนิทรรศการที่เกี่ยวข้องกับวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา กิจกรรมหมู่บ้านรักษาศีล ๕					
๕	มีการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมความจงรักภักดีต่อชาติและพระมหากษัตริย์ เช่น ทำบุญตักบาตร การแสดงธรรมเทศนา การปฏิบัติธรรม การจุดเทียนชัย และการจัดนิทรรศการที่เกี่ยวข้องกับพระราชกรณียกิจในโอกาสสำคัญต่างๆ					

ข้อ	การบริหารจัดการวัดให้เป็นศูนย์กลางชุมชน ตามวิสัยทัศน์เชิงนโยบายไทยแลนด์ ๔.๐ ในอำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี	ระดับความคิดเห็น				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
		๕	๔	๓	๒	๑
๖	มีการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมประเพณีไทย/วัฒนธรรมท้องถิ่น/ชาติพันธุ์ เช่น ทำบุญตักบาตร การแสดงธรรมเทศนา การปฏิบัติธรรม สงกรานต์ ลอยกระทง กิจกรรมส่งเสริมวัฒนธรรม และการจัดนิทรรศการเผยแพร่ความรู้ที่เกี่ยวข้องกับประเพณีไทย/ท้องถิ่น/ชาติพันธุ์					
๗	มีการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารทางพระพุทธศาสนา เช่น วิถุชุมชน การแจกหนังสือธรรมะ ซีดีธรรมะ หอกระจายข่าว สื่อสังคมออนไลน์ (Website , Facebook , Line , Twitter , Instagram)					
๘	การให้ความช่วยเหลือ/สงเคราะห์ประชาชน เช่น สงเคราะห์ผู้ยากไร้ ช่วยเหลือผู้ประสบภัย					
๙	การให้ความช่วยเหลือระงับข้อพิพาท/ข้อขัดแย้งของชาวบ้าน					
๑๐	การประสานงานกับส่วนราชการ องค์กรท้องถิ่น ภาครัฐ และเอกชน ให้ความร่วมมือและมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมต่างๆ ของวัดสม่ำเสมอ					

ตอนที่ ๓ ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะต่อการบริหารจัดการวัดให้เป็นศูนย์กลางชุมชน ตามวิสัยทัศน์เชิงนโยบายไทยแลนด์ ๔.๐ ในอำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี

คำชี้แจง : โปรดให้ข้อมูลในแต่ละประเด็นตามความคิดเห็นท่าน

๑.ปัญหาด้านการบริหารบุคคล (Man)

.....

.....

.....

.....

.....

ข้อเสนอแนะ

๒.ปัญหาด้านการเงิน (Money)

ข้อเสนอแนะ

๓.ปัญหาด้านวัสดุอุปกรณ์ (Materials)

ข้อเสนอแนะ

๔.ปัญหาด้านการจัดการ (Management)

ข้อเสนอแนะ

ภาคผนวก ช.

หนังสือขอความอนุเคราะห์สัมภาษณ์เชิงลึก

ที่ ศธ ๖๑๐๕.๒/๙๒๕

หลักสูตรบัณฑิตศึกษา ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
อาคารเรียนรวม โชนบี ชั้น 5 ห้อง B 504
เลขที่ 79 หมู่ 1 ตำบลลำไทร อำเภอมโนรมย์
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา 13170
โทร. 035 - 248 - 000 ต่อ 8202, 8203
Fax : 035 - 248 - 000 ต่อ 8203
Website : gps.mcu.ac.th
E-mail : gps@mcu.ac.th

๒๓ พฤศจิกายน ๒๕๖๐

เรื่อง ขออนุญาตให้บันทึกข้อมูลเพื่อการวิจัย
นมัสการ ท่านเจ้าคุณพระสาครนุณี เจ้าอาวาสวัดสุทธิวาราม (พระอารามหลวง)
ประธานศูนย์ปฏิบัติธรรมสาครศรี สอนผึ้ง
สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสัมภาษณ์ที่ใช้ในการเก็บข้อมูล จำนวน ๑ ชุด

เนื่องด้วย พระสุทธิพนธ์ ฉายา เดชธมโม รหัสประจำตัวนิสิต ๕๙๓๐๒๐๕๐๓๖ นิสิต
หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “การบริหารจัดการวัดให้เป็นศูนย์กลางชุมชน ตามวิสัยทัศน์เชิงนโยบายไทย
แลนด์ ๔.๐ ในอำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

การศึกษานี้เกี่ยวข้องกับเรื่องที่มีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ เพื่อการนี้จึง
ใคร่ขอความอนุเคราะห์ได้โปรดพิจารณาอนุญาตให้บันทึกดำเนินการสัมภาษณ์ และเก็บรวบรวมข้อมูลในการ
วิจัย ซึ่งเป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไป หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจักได้รับความอนุเคราะห์จากพระคุณท่าน
ด้วยดี และขอขอบพระคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงน้อมสมการมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

นมัสการด้วยความเคารพ

(รองศาสตราจารย์ ดร.สุรพล สุษะพรหม)

ผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา

สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ และสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์

ผู้ประสานงาน : พระสุทธิพนธ์ ฉายา เดชธมโม
โทรศัพท์ติดต่อ. ๐๘๖-๙๔๗-๒๙๐๕

ที่ ศธ ๖๑๐๕.๒/๙๒๕

หลักสูตรบัณฑิตศึกษา ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
อาคารเรียนรวม โชนบิ ชั้น 5 ห้อง B 504
เลขที่ 79 หมู่ 1 ตำบลลำไทร อำเภอน้อย
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา 13170
โทร. 035 - 248 - 000 ต่อ 8202, 8203
Fax : 035 - 248 - 000 ต่อ 8203
Website : gps.mcu.ac.th
E-mail : gps@mcu.ac.th

๒๓ พฤศจิกายน ๒๕๖๐

เรื่อง ขออนุญาตให้สิทธิเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย
นมัสการ พระครูจริยธรรมานุรักษ์ เจ้าคณะอำเภอสวนผึ้ง เจ้าอาวาสวัดหนองหมี
สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสัมภาษณ์ที่ใช้ในการเก็บข้อมูล จำนวน ๑ ชุด

เนื่องด้วย พระสุทธิพนธ์ ฉายา เดชธมโม รหัสประจำตัวนิสิต ๕๙๓๐๒๐๕๐๓๖ นิสิต
หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “การบริหารจัดการวัดให้เป็นศูนย์กลางชุมชน ตามวิสัยทัศน์เชิงนโยบายไทย
แลนด์ ๔.๐ ในอำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

การศึกษานี้เกี่ยวกับเรื่องที่มีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ เพื่อการนี้จึง
ใคร่ขออนุญาตให้โปรดพิจารณาอนุญาตให้ดำเนินการสัมภาษณ์ และเก็บรวบรวมข้อมูลในการ
วิจัย ซึ่งจะเป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไป หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากพระคุณท่าน
ด้วยดี และขอขอบพระคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงน้อมสกราบมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

นมัสการด้วยความเคารพ

(รองศาสตราจารย์ ดร.สุรพล สุษะพรหม)

ผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา

สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ และสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์

๑๖/๑๑
พระครูจริยธรรมานุรักษ์
ร.๑๓๓๕๖

ผู้ประสานงาน : พระสุทธิพนธ์ ฉายา เดชธมโม
โทรศัพท์ติดต่อ. ๐๘๖-๙๔๗-๒๙๐๕

ที่ ศธ ๖๑๐๕.๒/๙๒๕

หลักสูตรบัณฑิตศึกษา ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
อาคารเรียนรวม โชนปี ชั้น 5 ห้อง B 504
เลขที่ 79 หมู่ 1 ตำบลลำไทร อำเภอน้อย
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา 13170
โทร. 035 - 248 - 000 ต่อ 8202, 8203
Fax : 035 - 248 - 000 ต่อ 8203
Website : gps.mcu.ac.th
E-mail : gps@mcu.ac.th

๒๓ พฤศจิกายน ๒๕๖๐

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์อนุญาตให้นิสิตเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย
นมัสการ พระอธิการธำมรงค์ ภาวโร เจ้าคณะตำบลปายหาย - ท่าเคย เจ้าอาวาสวัดทุ่งแหลม
สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสัมภาษณ์ที่ใช้ในการเก็บข้อมูล จำนวน ๑ ชุด

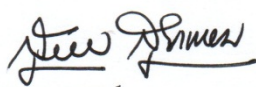
เนื่องด้วย พระสุทธิพนธ์ ฉายา เตชธมโม รหัสประจำตัวนิสิต ๕๙๓๐๒๐๕๐๓๖ นิสิต
หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “การบริหารจัดการวัดให้เป็นศูนย์กลางชุมชน ตามวิสัยทัศน์เชิงนโยบายไทย
แลนด์ ๔.๐ ในอำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

การศึกษานี้มีความจำเป็นที่ต้องเก็บข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ เพื่อการนี้จึง
ใคร่ขอความอนุเคราะห์ได้โปรดพิจารณาอนุญาตให้นิสิตดำเนินการสัมภาษณ์ และเก็บรวบรวมข้อมูลในการ
วิจัย ซึ่งเป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไป หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจักได้รับความอนุเคราะห์จากพระคุณท่าน
ด้วยดี และขอขอบพระคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงนมัสการมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

๐๔๓๐๒๐๕๐๓๖
พระสุทธิพนธ์ ภาวโร
๑๕ มี.ค. ๖๐.

นมัสการมาด้วยความเคารพ

(รองศาสตราจารย์ ดร.สุรพล สุษะพรหม)

ผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา
สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ และสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์

ผู้ประสานงาน : พระสุทธิพนธ์ ฉายา เตชธมโม
โทรศัพท์ติดต่อ. ๐๘๖-๙๔๗-๒๙๐๕

ที่ ศธ ๖๑๐๕.๒/๙๒๕

หลักสูตรบัณฑิตศึกษา ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
อาคารเรียนรวม โชนบิ ชั้น 5 ห้อง B 504
เลขที่ 79 หมู่ 1 ตำบลลำไทร อำเภอน้อย
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา 13170
โทร. 035 - 248 - 000 ต่อ 8202, 8203
Fax : 035 - 248 - 000 ต่อ 8203
Website : gps.mcu.ac.th
E-mail : gps@mcu.ac.th

๒๓ พฤศจิกายน ๒๕๖๐

เรื่อง ขออนุมัติขอความเห็นชอบให้บัณฑิตเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย
นมัสการ พระครูพิทักษ์อริยเขต เจ้าคณะตำบลท่าเคย เจ้าอาวาสวัดวังน้ำเขียว
สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสัมภาษณ์ที่ใช้ในการเก็บข้อมูล จำนวน ๑ ชุด

เนื่องด้วย พระสุทธิพิณณ์ ฉายา เตชธมโม รหัสประจำตัวนิสิต ๕๙๓๐๒๐๕๐๓๖ นิสิต
หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “การบริหารจัดการวัดให้เป็นศูนย์กลางชุมชน ตามวิสัยทัศน์เชิงนโยบายไทย
แลนด์ ๔.๐ ในอำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

การศึกษานี้มีความจำเป็นที่ต้องเก็บข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ เพื่อการนี้จึง
ใคร่ขอความอนุเคราะห์ได้โปรดพิจารณาอนุญาตให้นิสิตดำเนินการสัมภาษณ์ และเก็บรวบรวมข้อมูลในการ
วิจัย ซึ่งเป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไป หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจักได้รับความอนุเคราะห์จากพระคุณท่าน
ด้วยดี และขอขอบพระคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงน้อมสมการมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

พระสุทธิพิณณ์

ร.ร. ๑๕๐๖๓๖ @อริยเขต

วันที่ 15 ธ.ค. 60.

นมัสการด้วยความเคารพ

สุรพล สุธะพรหม

(รองศาสตราจารย์ ดร.สุรพล สุธะพรหม)

ผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา

สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ และสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์

ผู้ประสานงาน : พระสุทธิพิณณ์ ฉายา เตชธมโม
โทรศัพท์ติดต่อ. ๐๘๖-๙๔๗-๒๙๐๕

ที่ ศธ ๖๑๐๕.๒/๙๒๕

หลักสูตรบัณฑิตศึกษา ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
อาคารเรียนรวม โขนบิ ชั้น 5 ห้อง B 504
เลขที่ 79 หมู่ 1 ตำบลลำไทร อำเภอลำไทร
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา 13170
โทร. 035 - 248 - 000 ต่อ 8202, 8203
Fax : 035 - 248 - 000 ต่อ 8203
Website : gps.mcu.ac.th
E-mail : gps@mcu.ac.th

๒๓ พฤศจิกายน ๒๕๖๐

เรื่อง ขออนุญาตให้บัณฑิตเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย
นมัสการ พระครูวิบูลย์ทศกิจ เจ้าคณะตำบลสวนผึ้ง - ตะนาวศรี ประธานที่พักสงฆ์ห้วยหนึ่ง
ผู้ช่วยเจ้าอาวาสวัดหนองหมื่น
สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสัมภาษณ์ที่ใช้ในการเก็บข้อมูล จำนวน ๑ ชุด

เนื่องด้วย พระสุทธิพนธ์ ฉายา เดชธมโม รหัสประจำตัวนิสิต ๕๙๓๐๒๐๕๐๓๖ นิสิต
หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “การบริหารจัดการวัดให้เป็นศูนย์กลางชุมชน ตามวิสัยทัศน์เชิงนโยบายไทย
แลนด์ ๔.๐ ในอำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

การศึกษานี้เกี่ยวกับเรื่องที่มีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ เพื่อการนี้จึง
ใคร่ขอความอนุเคราะห์ได้โปรดพิจารณาอนุญาตให้นิสิตดำเนินการสัมภาษณ์ และเก็บรวบรวมข้อมูลในการ
วิจัย ซึ่งเป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไป หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจักได้รับความอนุเคราะห์จากพระคุณท่าน
ด้วยดี และขอขอบพระคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงน้อมสมการมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

อนุญาตให้ดำเนินการ
พระครูวิบูลย์ทศกิจ
๑๔ ธันวาคม ๒๕๖๐

นมัสการด้วยความเคารพ

(รองศาสตราจารย์ ดร.สุรพล สุขะพรหม)

ผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา

สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ และสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์

ผู้ประสานงาน : พระสุทธิพนธ์ ฉายา เดชธมโม
โทรศัพท์ติดต่อ. ๐๘๖-๙๔๗-๒๙๐๕

ที่ ศธ ๖๑๐๕.๒/๙๒๕

หลักสูตรบัณฑิตศึกษา ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
อาคารเรียนรวม โชนปี ชั้น 5 ห้อง B 504
เลขที่ 79 หมู่ 1 ตำบลลำไทร อำเภอลำไทร
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา 13170
โทร. 035 - 248 - 000 ต่อ 8202, 8203
Fax : 035 - 248 - 000 ต่อ 8203
Website : gps.mcu.ac.th
E-mail : gps@mcu.ac.th

๒๓ พฤศจิกายน ๒๕๖๐

เรื่อง ขออนุญาตให้บันทึกข้อมูลเพื่อการวิจัย
นมัสการ พระอธิการชัยพร เตชวโร เจ้าอาวาสวัดบ้านกล้วย
สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสัมภาษณ์ที่ใช้ในการเก็บข้อมูล จำนวน ๑ ชุด

เนื่องด้วย พระสุทธิพนธ์ ฉายา เตชธมโม รหัสประจำตัวนิสิต ๕๙๓๐๒๐๕๐๓๖ นิสิต
หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “การบริหารจัดการวัดให้เป็นศูนย์กลางชุมชน ตามวิสัยทัศน์เชิงนโยบายไทย
แลนด์ ๔.๐ ในอำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

การศึกษานี้มีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ เพื่อการนี้จึง
ใคร่ขอความอนุเคราะห์ได้โปรดพิจารณาอนุญาตให้บันทึกดำเนินการสัมภาษณ์ และเก็บรวบรวมข้อมูลในการ
วิจัย ซึ่งจะเป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไป หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจักได้รับความอนุเคราะห์จากพระคุณท่าน
ด้วยดี และขอขอบพระคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงน้อมสการมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

พร.ฉลิตการชัยพร ๑๓๕๖ ไร่

14 มี.ค. 60

นมัสการด้วยความเคารพ

(รองศาสตราจารย์ ดร.สุรพล สุขะพรหม)

ผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา

สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ และสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์

ผู้ประสานงาน : พระสุทธิพนธ์ ฉายา เตชธมโม
โทรศัพท์ติดต่อ. ๐๘๖-๙๔๗-๒๙๐๕

ที่ ศธ ๖๑๐๕.๒/๙๒๕

หลักสูตรบัณฑิตศึกษา ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
อาคารเรียนรวม โชนปี ชั้น 5 ห้อง B 504
เลขที่ 79 หมู่ 1 ตำบลลำไทร อำเภอน้อย
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา 13170
โทร. 035 - 248 - 000 ต่อ 8202, 8203
Fax : 035 - 248 - 000 ต่อ 8203
Website : gps.mcu.ac.th
E-mail : gps@mcu.ac.th

๒๓ พฤศจิกายน ๒๕๖๐

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์อนุญาตให้นิสิตเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย
นมัสการ พระอธิการสุวรรณ ฐิตธมโม เจ้าอาวาสวัดท่าเคย
สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสัมภาษณ์ที่ใช้ในการเก็บข้อมูล จำนวน ๑ ชุด

เนื่องด้วย พระสุทธิพิจน์ ฉายา เตชธมโม รหัสประจำตัวนิสิต ๕๙๓๐๒๐๕๐๓๖ นิสิต
หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ มหาวิทยาลัยมหจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “การบริหารจัดการวัดให้เป็นศูนย์กลางชุมชน ตามวิสัยทัศน์เชิงนโยบายไทย
แลนด์ ๔.๐ ในอำเภอสนมั่ง จังหวัดราชบุรี” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

การศึกษานี้เกี่ยวกับเรื่องที่มีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ เพื่อการนี้จึง
ใคร่ขอความอนุเคราะห์ได้โปรดพิจารณาอนุญาตให้นิสิตดำเนินการสัมภาษณ์ และเก็บรวบรวมข้อมูลในการ
วิจัย ซึ่งจะเป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไป หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ
มหาวิทยาลัยมหจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจักได้รับความอนุเคราะห์จากพระคุณท่าน
ด้วยดี และขอขอบพระคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงน้อมสมการมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

อนุญาตให้สัมภาษณ์
พระอธิการสุวรรณ ฐิตธมโม
15 พฤศจิกายน ๒๕๖๐
วัดท่าเคย อ.สนมั่ง จ.ราชบุรี

นมัสการด้วยความเคารพ

(รองศาสตราจารย์ ดร.สุรพล สุขะพรหม)

ผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา
สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ และสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์

ผู้ประสานงาน : พระสุทธิพิจน์ ฉายา เตชธมโม
โทรติดต่. ๐๘๖-๙๔๗-๒๙๐๕

ที่ ศธ ๖๑๐๕.๒/๙๒๕

หลักสูตรบัณฑิตศึกษา ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
อาคารเรียนรวม โชนปี ชั้น 5 ห้อง B 504
เลขที่ 79 หมู่ 1 ตำบลลำไทร อำเภอน้อย
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา 13170
โทร. 035 - 248 - 000 ต่อ 8202, 8203
Fax : 035 - 248 - 000 ต่อ 8203
Website : gps.mcu.ac.th
E-mail : gps@mcu.ac.th

๒๓ พฤศจิกายน ๒๕๖๐

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์อนุญาตให้นิสิตเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย
นมัสการ พระครูสมุห์สะอาด สุทฺธจิตฺโต ผู้ช่วยเจ้าอาวาสวัดสวนผึ้ง
กองงานเลขานุการเจ้าคณะอำเภอสวนผึ้ง
สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสัมภาษณ์ที่ใช้ในการเก็บข้อมูล จำนวน ๑ ชุด

เนื่องด้วย พระสุทธิพนธ์ ฉายา เดชธมฺโม รหัสประจำตัวนิสิต ๕๙๓๐๒๐๕๐๓๖ นิสิต
หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “การบริหารจัดการวัดให้เป็นศูนย์กลางชุมชน ตามวิสัยทัศน์เชิงนโยบายไทย
แลนด์ ๔.๐ ในอำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

การศึกษานี้เกี่ยวข้องกับเรื่องที่มีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ เพื่อการนี้จึง
ใคร่ขอความอนุเคราะห์ได้โปรดพิจารณาอนุญาตให้นิสิตดำเนินการสัมภาษณ์ และเก็บรวบรวมข้อมูลในการ
วิจัย ซึ่งจะเป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไป หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจักได้รับความอนุเคราะห์จากพระคุณท่าน
ด้วยดี และขอขอบพระคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงน้อมสกราบมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

อนุญัตินิสิต
พระสุทธิพนธ์
(พระครูสมุห์สะอาด สุทฺธจิตฺโต)
1๒ ธ.ค. ๒๕๖๐

นมัสการมาด้วยความเคารพ

(รองศาสตราจารย์ ดร.สุรพล สุธะพรหม)

ผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา

สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ และสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์

ผู้ประสานงาน : พระสุทธิพนธ์ ฉายา เดชธมฺโม
โทรศัพท์ติดต่อ. ๐๘๖-๙๔๗-๒๙๐๕

ที่ ศธ ๖๑๐๕.๒/๙๒๕

หลักสูตรบัณฑิตศึกษา ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
อาคารเรียนรวม โชนบิ ชั้น 5 ห้อง B 504
เลขที่ 79 หมู่ 1 ตำบลลำไทร อำเภอน้อย
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา 13170
โทร. 035 - 248 - 000 ต่อ 8202, 8203
Fax : 035 - 248 - 000 ต่อ 8203
Website : gps.mcu.ac.th
E-mail : gps@mcu.ac.th

๒๓ พฤศจิกายน ๒๕๖๐

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์อนุญาตให้นิสิตเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย
เรียน แมชฌิมฐา วงศ์อัคริ ผู้ดูแลธรรมสถานวิโมกขวิทยาลัย สวนผึ้ง(วัดท่าไม้)
สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสัมภาษณ์ที่ใช้ในการเก็บข้อมูล จำนวน ๑ ชุด

เนื่องด้วย พระสุทธิพนธ์ ฉายา เตชธมโม รหัสประจำตัวนิสิต ๕๙๓๐๒๐๕๐๓๖ นิสิต
หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “การบริหารจัดการวัดให้เป็นศูนย์กลางชุมชน ตามวิสัยทัศน์เชิงนโยบายไทย
แลนด์ ๔.๐ ในอำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

การศึกษานี้เกี่ยวกับเรื่องที่มีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ เพื่อการนี้จึง
ใคร่ขอความอนุเคราะห์ได้โปรดพิจารณาอนุญาตให้นิสิตดำเนินการสัมภาษณ์ และเก็บรวบรวมข้อมูลในการ
วิจัย ซึ่งจะเป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไป หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจักได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และ
ขอขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

อนุญาตให้สัมภาษณ์
อ.สุภา ธีระธรรม วงศ์อัคริ

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.สุพจน์ สุยะพรหม)

ผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา

สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ และสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์

ผู้ประสานงาน : พระสุทธิพนธ์ ฉายา เตชธมโม
โทรติดต่อ. ๐๘๖-๙๔๗-๒๙๐๕

ที่ ศธ ๖๑๐๕.๒/๙๒๕

หลักสูตรบัณฑิตศึกษา ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
อาคารเรียนรวม โชนปี ชั้น 5 ห้อง B 504
เลขที่ 79 หมู่ 1 ตำบลลำไทร อำเภอน้อย
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา 13170
โทร. 035 - 248 - 000 ต่อ 8202, 8203
Fax : 035 - 248 - 000 ต่อ 8203
Website : gps.mcu.ac.th
E-mail : gps@mcu.ac.th

๒๓ พฤศจิกายน ๒๕๖๐

เรื่อง ขออนุมัติขอความเห็นชอบให้สัปดาห์ข้อมูลเพื่อการวิจัย
เรียน นายทรี เหลืองสะอาด นายอำเภอสนม
สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสัมภาษณ์ที่ใช้ในการเก็บข้อมูล จำนวน ๑ ชุด

เนื่องด้วย พระสุทธิพนธ์ ฉายา เดชธมโม รหัสประจำตัวนิสิต ๕๙๓๐๒๐๕๐๓๖ นิสิต
หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “การบริหารจัดการวัดให้เป็นศูนย์กลางชุมชน ตามวิสัยทัศน์เชิงนโยบายไทย
แลนด์ ๔.๐ ในอำเภอสนม จังหวัดราชบุรี” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

การศึกษานี้มีความจำเป็นที่ต้องเก็บข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ เพื่อการนี้จึง
ใคร่ขอความอนุเคราะห์ได้โปรดพิจารณาอนุญาตให้สัปดาห์ดำเนินการสัมภาษณ์ และเก็บรวบรวมข้อมูลในการ
วิจัย ซึ่งจะเป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไป หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และ
ขอขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

ขอแสดงความนับถือ

(นายทรี เหลืองสะอาด)
นายอำเภอสนม

๑๔ ธ.ค. ๒๕๖๐

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.สุรพล สุขะพรหม)

ผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา

สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ และสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์

ผู้ประสานงาน : พระสุทธิพนธ์ ฉายา เดชธมโม
โทรศัพท์ติดต่อ. ๐๘๖-๙๔๗-๒๙๐๕

ที่ ศธ ๖๑๐๕.๒/๙๒๕

หลักสูตรบัณฑิตศึกษา ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
อาคารเรียนรวม โชนปี ชั้น 5 ห้อง B 504
เลขที่ 79 หมู่ 1 ตำบลลำไทร อำเภอรังน้อย
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา 13170
โทร. 035 - 248 - 000 ต่อ 8202, 8203
Fax : 035 - 248 - 000 ต่อ 8203
Website : gps.mcu.ac.th
E-mail : gps@mcu.ac.th

๒๓ พฤศจิกายน ๒๕๖๐

เรื่อง ขออนุญาตให้ผลิตเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย
เรียน นายสมศักดิ์ เหลืองจรุงรัตน์ นายกองค์การบริหารส่วนตำบลสวนผึ้ง
สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสัมภาษณ์ที่ใช้ในการเก็บข้อมูล จำนวน ๑ ชุด

เนื่องด้วย พระสุทธิพนธ์ ฉายา เดชธมโม รหัสประจำตัวนิสิต ๕๙๓๐๒๐๕๐๓๖ นิสิต
หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “การบริหารจัดการวัดให้เป็นศูนย์กลางชุมชน ตามวิสัยทัศน์เชิงนโยบายไทย
แลนด์ ๔.๐ ในอำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

การศึกษานี้มีความจำเป็นจะต้องเก็บข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ เพื่อการนี้จึง
ใคร่ขออนุญาตให้โปรดพิจารณาอนุญาตให้ผลิตดำเนินการสัมภาษณ์ และเก็บรวบรวมข้อมูลในการ
วิจัย ซึ่งเป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไป หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และ
ขอขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.สุรพล สุษะพรหม)

ผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา

สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ และสาขาวิชาปรัชญาและศาสนศาสตร์

ผู้ประสานงาน : พระสุทธิพนธ์ ฉายา เดชธมโม
โทรศัพท์ติดต่อ. ๐๘๖-๔๔๗-๒๙๐๕

๐๔/๑๒/๒๕๖๐
๑๕๐๓

ที่ ศธ ๖๑๐๕.๒/๙๒๕

หลักสูตรบัณฑิตศึกษา ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
อาคารเรียนรวม โชนปี ชั้น 5 ห้อง B 504
เลขที่ 79 หมู่ 1 ตำบลลำไทร อำเภอน้อย
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา 13170
โทร. 035 - 248 - 000 ต่อ 8202, 8203
Fax : 035 - 248 - 000 ต่อ 8203
Website : gps.mcu.ac.th
E-mail : gps@mcu.ac.th

๒๓ พฤศจิกายน ๒๕๖๐

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์อนุญาตให้บันทึกข้อมูลเพื่อการวิจัย
เรียน นางนพพร สีนคง พัฒนาการอำเภอสนม
สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสัมภาษณ์ที่ใช้ในการเก็บข้อมูล จำนวน ๑ ชุด

เนื่องด้วย พระสุทธิพนธ์ ฉายา เตชธมโม รหัสประจำตัวนิสิต ๕๙๓๐๒๐๕๐๓๖ นิสิต
หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “การบริหารจัดการวัดให้เป็นศูนย์กลางชุมชน ตามวิสัยทัศน์เชิงนโยบายไทย
แลนด์ ๔.๐ ในอำเภอสนม จังหวัดราชบุรี” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

การศึกษานี้มีความจำเป็นที่ต้องเก็บข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ เพื่อการนี้จึง
ใคร่ขอความอนุเคราะห์ได้โปรดพิจารณาอนุญาตให้บันทึกดำเนินการสัมภาษณ์ และเก็บรวบรวมข้อมูลในการ
วิจัย ซึ่งจะเป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไป หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และ
ขอขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

อนุทิน นิธิมรรค

(นางนพพร สีนคง)
พัฒนาการอำเภอสนม

ขอแสดงความนับถือ

สุรพล สุธะพรหม

(รองศาสตราจารย์ ดร.สุรพล สุธะพรหม)

ผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา

สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ และสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์

ผู้ประสานงาน : พระสุทธิพนธ์ ฉายา เตชธมโม
โทรติดต่. ๐๘๖-๙๔๗-๒๙๐๕

ที่ ศธ ๖๑๐๕.๒/๙๒๕

หลักสูตรบัณฑิตศึกษา ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
อาคารเรียนรวม โชนปี ชั้น 5 ห้อง B 504
เลขที่ 79 หมู่ 1 ตำบลลำไทร อำเภอลำไญ
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา 13170
โทร. 035 - 248 - 000 ต่อ 8202, 8203
Fax : 035 - 248 - 000 ต่อ 8203
Website : gps.mcu.ac.th
E-mail : gps@mcu.ac.th

๒๓ พฤศจิกายน ๒๕๖๐

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์อนุญาตให้นิสิตเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย
เรียน นางวรี สายันทะ สารณสุขอำเภอสวนผึ้ง
สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสัมภาษณ์ที่ใช้ในการเก็บข้อมูล จำนวน ๑ ชุด

เนื่องด้วย พระสุทธิพนธ์ ฉายา เตชธมโม รหัสประจำตัวนิสิต ๕๙๓๐๒๐๕๐๓๖ นิสิต
หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “การบริหารจัดการวัดให้เป็นศูนย์กลางชุมชน ตามวิสัยทัศน์เชิงนโยบายไทย
แลนด์ ๔.๐ ในอำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาดมหลักสูตรดังกล่าว

การศึกษานี้เกี่ยวกับเรื่องที่มีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ เพื่อการนี้จึง
ใคร่ขอความอนุเคราะห์ได้โปรดพิจารณาอนุญาตให้นิสิตดำเนินการสัมภาษณ์ และเก็บรวบรวมข้อมูลในการ
วิจัย ซึ่งจะเป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไป หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจักได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และ
ขอขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

ยื่นตีให้สัมภาษณ์

วรี สายันทะ

(นางวรี สายันทะ)

สารณสุขอำเภอสวนผึ้ง

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.สุรพล สุธะพรหม)

ผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา

สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ และสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์

ผู้ประสานงาน : พระสุทธิพนธ์ ฉายา เตชธมโม

โทรศัพท์ติดต่อ. ๐๘๖-๙๔๗-๒๙๐๕

ที่ ศธ ๖๑๐๕.๒/๙๒๕

หลักสูตรบัณฑิตศึกษา ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
อาคารเรียนรวม โขนบิ ชั้น 5 ห้อง B 504
เลขที่ 79 หมู่ 1 ตำบลลำไทร อำเภอน้อย
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา 13170
โทร. 035 - 248 - 000 ต่อ 8202, 8203
Fax : 035 - 248 - 000 ต่อ 8203
Website : gps.mcu.ac.th
E-mail : gps@mcu.ac.th

๒๓ พฤศจิกายน ๒๕๖๐

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์อนุญาตให้บันทึกข้อมูลเพื่อการวิจัย
เรียน นายเฉลียว เกื่อนภา ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านตะโกกลาง
สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสัมภาษณ์ที่ใช้ในการเก็บข้อมูล จำนวน ๑ ชุด

เนื่องด้วย พระสุทธิพนธ์ ฉายา เดชธมโม รหัสประจำตัวนิสิต ๕๙๓๐๒๐๕๐๓๖ นิสิต
หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “การบริหารจัดการวัดให้เป็นศูนย์กลางชุมชน ตามวิสัยทัศน์เชิงนโยบายไทย
แลนด์ ๔.๐ ในอำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาดำเนินการตามหลักสูตรดังกล่าว

การศึกษานี้เกี่ยวกับเรื่องที่มีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ เพื่อการนี้จึง
ใคร่ขอความอนุเคราะห์ได้โปรดพิจารณาอนุญาตให้บันทึกดำเนินการสัมภาษณ์ และเก็บรวบรวมข้อมูลในการ
วิจัย ซึ่งจะเป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไป หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจักได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และ
ขอขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

อนุชา ไชยวัฒนไพโร
15 ธ.ค. 60

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.สุรพล สุขะพรหม)

ผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา

สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ และสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์

ผู้ประสานงาน : พระสุทธิพนธ์ ฉายา เดชธมโม
โทรติดต่อก. ๐๘๖-๙๔๗-๒๙๐๕

ที่ ศธ ๖๑๐๕.๒/๙๒๕

หลักสูตรบัณฑิตศึกษา ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
อาคารเรียนรวม โชนปี ชั้น 5 ห้อง B 504
เลขที่ 79 หมู่ 1 ตำบลลำไทร อำเภอน้อย
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา 13170
โทร. 035 - 248 - 000 ต่อ 8202, 8203
Fax : 035 - 248 - 000 ต่อ 8203
Website : gps.mcu.ac.th
E-mail : gps@mcu.ac.th

๒๓ พฤศจิกายน ๒๕๖๐

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์อนุญาตให้บันทึกข้อมูลเพื่อการวิจัย
เรียน นายคณิต จิตเจริญวิโชค ผู้อำนวยการโรงเรียนชุมชนบ้านบ่อ
สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสัมภาษณ์ที่ใช้ในการเก็บข้อมูล จำนวน ๑ ชุด

เนื่องด้วย พระสุทธิพนธ์ ฉายา เตชธมโม รหัสประจำตัวนิสิต ๕๙๓๐๒๐๕๐๓๖ นิสิต
หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “การบริหารจัดการวัดให้เป็นศูนย์กลางชุมชน ตามวิสัยทัศน์เชิงนโยบายไทย
แลนด์ ๔.๐ ในอำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

การศึกษานี้เกี่ยวกับเรื่องที่มีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ เพื่อการนี้จึง
ใคร่ขอความอนุเคราะห์ได้โปรดพิจารณาอนุญาตให้บันทึกดำเนินการสัมภาษณ์ และเก็บรวบรวมข้อมูลในการ
วิจัย ซึ่งจะเป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไป หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และ
ขอขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.สุรพล สุษะพรหม)

ผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา

สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ และสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์

ผู้ประสานงาน : พระสุทธิพนธ์ ฉายา เตชธมโม
โทรศัพท์ติดต่อ. ๐๘๖-๙๔๗-๒๙๐๕

ที่ ศธ ๖๑๐๕.๒/๙๒๕

หลักสูตรบัณฑิตศึกษา ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
อาคารเรียนรวม โขนบ ชั้น 5 ห้อง B 504
เลขที่ 79 หมู่ 1 ตำบลลำไทร อำเภอน้อย
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา 13170
โทร. 035 - 248 - 000 ต่อ 8202, 8203
Fax : 035 - 248 - 000 ต่อ 8203
Website : gps.mcu.ac.th
E-mail : gps@mcu.ac.th

๒๓ พฤศจิกายน ๒๕๖๐

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์อนุญาตให้บันทึกข้อมูลเพื่อการวิจัย
เรียน นายสุชาติ สุนทรทิตติวัฒนา ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ ๒ บ้านทุ่งแฝก
สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสัมภาษณ์ที่ใช้ในการเก็บข้อมูล จำนวน ๑ ชุด

เนื่องด้วย พระสุทธิพนธ์ ฉายา เตชธมโม รหัสประจำตัวนิสิต ๕๙๓๐๒๐๕๐๓๖ นิสิต
หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “การบริหารจัดการวัดให้เป็นศูนย์กลางชุมชน ตามวิสัยทัศน์เชิงนโยบายไทย
แลนด์ ๔.๐ ในอำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

การศึกษานี้มีความจำเป็นที่ต้องเก็บข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ เพื่อการนี้จึง
ใคร่ขอความอนุเคราะห์ได้โปรดพิจารณาอนุญาตให้บันทึกดำเนินการสัมภาษณ์ และเก็บรวบรวมข้อมูลในการ
วิจัย ซึ่งจะเป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไป หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และ
ขอขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

๐ ผู้ให้สัมภาษณ์

๐ ผู้ให้สัมภาษณ์

14/๐๙/๒๕๖๐

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.สุรพล สุษะพรหม)

ผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา

สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ และสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์

ผู้ประสานงาน : พระสุทธิพนธ์ ฉายา เตชธมโม

โทรติดต่. ๐๘๖-๙๔๗-๒๙๐๕

ที่ ศธ ๖๑๐๕.๒/๙๒๕

หลักสูตรบัณฑิตศึกษา ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
อาคารเรียนรวม โชนปี ชั้น 5 ห้อง B 504
เลขที่ 79 หมู่ 1 ตำบลลำไทร อำเภอบางบาล
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา 13170
โทร. 035 - 248 - 000 ต่อ 8202, 8203
Fax : 035 - 248 - 000 ต่อ 8203
Website : gps.mcu.ac.th
E-mail : gps@mcu.ac.th

๒๓ พฤศจิกายน ๒๕๖๐

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์อนุญาตให้นิสิตเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย
เรียน นายบุญลือ อ่อนดี ไวยาวัจกรที่พัสดุฯ ห้วย ๑ สวนผึ้ง
สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสัมภาษณ์ที่ใช้ในการเก็บข้อมูล จำนวน ๑ ชุด

เนื่องด้วย พระสุทธิพนธ์ ฉายา เตชธมโม รหัสประจำตัวนิสิต ๕๙๓๐๒๐๕๐๓๖ นิสิต
หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “การบริหารจัดการวัดให้เป็นศูนย์กลางชุมชน ตามวิสัยทัศน์เชิงนโยบายไทย
แลนด์ ๔.๐ ในอำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

การศึกษานี้มีความจำเป็นที่ต้องเก็บข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ เพื่อการนี้จึง
ใคร่ขอความอนุเคราะห์ได้โปรดพิจารณาอนุญาตให้นิสิตดำเนินการสัมภาษณ์ และเก็บรวบรวมข้อมูลในการ
วิจัย ซึ่งจะเป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไป หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจักได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และ
ขอขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

อธิการบดีในสักการณ
บุญลือ อ่อนดี
๐๖/๑๑/๒๕๖๐

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.สุพจน์ สุธะพรม)

ผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา

สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ และสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์

ผู้ประสานงาน : พระสุทธิพนธ์ ฉายา เตชธมโม
โทรศัพท์ติดต่อ. ๐๘๖-๙๔๗-๒๙๐๕

ภาคผนวก ซ.

แบบสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย

แบบสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย

เรื่อง : การบริหารจัดการวัดให้เป็นศูนย์กลางชุมชน ตามวิสัยทัศน์เชิงนโยบายไทยแลนด์ ๔.๐
ในอำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี

ตอนที่ ๑ ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ชื่อ/ฉายา/นามสกุล
อายุ.....ปี พรรษา..... ตำแหน่ง
วุฒิการศึกษา
บันทึกสัมภาษณ์วันที่.....

ตอนที่ ๒ นิยามศัพท์เฉพาะในการวิจัย

๖.๑ การบริหารจัดการวัด หมายถึง แนวทางการบริหารจัดการใน ๔ ปัจจัยองค์ประกอบที่สำคัญของวัดตามแนวคิดทฤษฎีการบริหารจัดการปัจจัย ๔ ซึ่งครอบคลุมการบริหารศาสนบุคคล (Man) การบริหารการเงิน (Money) การบริหารศาสนสมบัติ (Materials) และการจัดการ (Management) ด้วยเทคนิควิธีการต่างๆ เพื่อให้วัดเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้นและมีความเจริญก้าวหน้ามากขึ้น

๖.๒ วัดเป็นศูนย์กลางชุมชน หมายถึง วัดที่มีการบริหารจัดการปัจจัยองค์ประกอบที่สำคัญของวัดตามแนวคิดทฤษฎีการบริหารจัดการปัจจัย ๔ แล้วบูรณาการจนวัดกลายเป็นศูนย์รวมทางด้านจิตใจ ความศรัทธาเชื่อถือของชุมชน และกลายเป็นแหล่งการศึกษาเรียนรู้ของชุมชน

๖.๓ ไทยแลนด์ ๔.๐ หมายถึง วิสัยทัศน์เชิงนโยบายการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศไทย หรือ โมเดลพัฒนาเศรษฐกิจของรัฐบาล ภายใต้การนำของพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรี และหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) ที่เข้ามาบริหารประเทศบนวิสัยทัศน์ที่ว่า “มั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน” ที่มีภารกิจสำคัญในการขับเคลื่อนปฏิรูปประเทศด้านต่าง ๆ เพื่อปรับแก้ จัดระบบ ปรับทิศทาง และสร้างหนทางพัฒนาประเทศให้เจริญ สามารถรับมือกับโอกาสและภัยคุกคามแบบใหม่ๆ ที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในศตวรรษที่ ๒๑ ได้

๖.๔ วัดเป็นศูนย์กลางชุมชนตามวิสัยทัศน์เชิงนโยบายไทยแลนด์ ๔.๐ หมายถึง วัดที่มีการบริหารจัดการตามแนวคิดทฤษฎีการบริหารจัดการปัจจัย ๔ โดยอาศัยการขับเคลื่อนด้วยนวัตกรรมเทคโนโลยี แนวคิดเทคนิค และวิธีการต่างๆ เป็นตัวช่วยอันสอดคล้องกับวิสัยทัศน์ “มั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน” บูรณาการจนวัดกลายเป็นศูนย์รวมทางด้านจิตใจ ความศรัทธาเชื่อถือของชุมชน และกลายเป็นแหล่งการศึกษาเรียนรู้ของชุมชนตามสภาพบริบทสังคมไทยเพื่อเอื้อประโยชน์และสร้างความสุขให้แก่ชุมชน

ตอนที่ ๓ ประเด็นคำถามเพื่อสัมภาษณ์

๑. ท่านคิดว่า การบริหารจัดการวัดให้เป็นศูนย์กลางชุมชน ตามวิสัยทัศน์เชิงนโยบายไทยแลนด์ ๔.๐ ในอำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี **ด้านการบริหารบุคคล (Man)** ที่ดีควรเป็นอย่างไร
๒. ท่านคิดว่า การบริหารจัดการวัดให้เป็นศูนย์กลางชุมชน ตามวิสัยทัศน์เชิงนโยบายไทยแลนด์ ๔.๐ ในอำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี **ด้านการเงิน (Money)** ที่ดีควรเป็นอย่างไร
๓. ท่านคิดว่า การบริหารจัดการวัดให้เป็นศูนย์กลางชุมชน ตามวิสัยทัศน์เชิงนโยบายไทยแลนด์ ๔.๐ ในอำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี **ด้านวัสดุอุปกรณ์ (Materials)** ที่ดีควรเป็นอย่างไร
๔. ท่านคิดว่า การบริหารจัดการวัดให้เป็นศูนย์กลางชุมชน ตามวิสัยทัศน์เชิงนโยบายไทยแลนด์ ๔.๐ ในอำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี **ด้านการจัดการ (Management)** ที่ดีควรเป็นอย่างไร
๕. ท่านคิดว่า โครงการ/กิจกรรม ที่สร้างชื่อเสียงให้กับวัดในอำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี จนกระทั่งได้รับเลือกเป็นวัดศูนย์กลางชุมชน ตามวิสัยทัศน์เชิงนโยบายไทยแลนด์ ๔.๐ มีอะไรบ้าง
๖. ท่านคิดว่า การบริหารจัดการวัดให้เป็นศูนย์กลางชุมชน ตามวิสัยทัศน์เชิงนโยบายไทยแลนด์ ๔.๐ ในอำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี มีปัญหาอะไรบ้าง และดำเนินการแก้ไขปัญหาเหล่านั้นอย่างไร
๗. ท่านมีข้อเสนอแนะในการบริหารจัดการวัดให้เป็นศูนย์กลางชุมชน ตามวิสัยทัศน์เชิงนโยบายไทยแลนด์ ๔.๐ ในอำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี อะไรบ้าง อย่างไร

ขออนุโมทนาในความร่วมมือตอบแบบสอบถามนี้

พระสุทธิพนธ์ เตชธมโม (วรัตน์พุทธางกูร)
พระนิสิตปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ประวัติผู้วิจัย

- ชื่อ : พระสุทธิพงษ์ เตชธมโม (วรัณพพุทธารังกูร)
- เกิด : วันเสาร์ที่ ๒๘ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๓๐
- สถานที่เกิด : อำเภอกันตัง จังหวัดตรัง ๙๒๑๑๐
- การศึกษา : นักธรรมชั้นตรี พ.ศ. ๒๕๕๙
นักธรรมชั้นโท พ.ศ. ๒๕๖๐
: บริหารธุรกิจบัณฑิต (การตลาด)
ภาควิชาบริหารธุรกิจ สาขาเอกการตลาด สาขาโทพาณิชยนาวิ
คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ พ.ศ. ๒๕๕๒
- เกียรติประวัติ : รางวัลต้นธรรม บุคคลผู้มีคุณธรรมต้นแบบแห่งปี พ.ศ. ๒๕๖๑ (มูลนิธิจิตโสภณภาวนา)
บุคคลต้นแบบด้านพระพุทธศาสนา พ.ศ. ๒๕๖๐ (สมาคมศิลปินแห่งประเทศไทย)
นักกิจกรรมดีเด่น สาขาวิชาการ พ.ศ. ๒๕๕๒ (มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์)
นักศึกษาทุนสมาคมการตลาดแห่งประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๔๘
นักศึกษาทุนยกเว้นค่าธรรมเนียบตลอดการศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ พ.ศ. ๒๕๔๘
นักศึกษาทุนเยาวชนดีเด่นจังหวัดตรัง พ.ศ. ๒๕๔๗ (สภาสังคมสงเคราะห์แห่งประเทศไทย)
เยาวชนดีเด่น ด้านการบำเพ็ญประโยชน์เพื่อสังคม พ.ศ. ๒๕๔๗ (มูลนิธิทรง บูลสุข)
เยาวชนดีเด่น ด้านคุณธรรมจริยธรรม พ.ศ. ๒๕๔๖ (เทศบาลเมืองกันตัง จังหวัดตรัง)
- อุปสมบท : วันที่ ๑๔ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๕๘
ณ พัทธสีมาวัดท่าเคย อำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี
- พระอุปัชฌาย์ : พระครูวิบูลภัทรกิจ (อุดม โอภาโส) เจ้าคณะตำบลสวนผึ้ง - ตะนาวศรี
ผู้ช่วยเจ้าอาวาสวัดหนองหมี่ ประธานที่พัทลุงสงฆ์หนึ่ง
- สังกัด : วัดหนองหมี่ ตำบลสวนผึ้ง อำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี
- ตำแหน่ง/หน้าที่ : กองงานเลขานุการ เจ้าคณะอำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี พ.ศ. ๒๕๕๙
กองงานเลขานุการ เจ้าคณะอำเภอมัฒนา จังหวัดสมุทรสงคราม พ.ศ. ๒๕๖๐
- ที่อยู่ปัจจุบัน : วัดสวนแก้วอุทยาน
หมู่ที่ ๓ ตำบลลาดใหญ่ อำเภอมะนังสมุทรสงคราม จังหวัดสมุทรสงคราม

